

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÂTİP ÇELEBİ’NİN TAKVÎMÜ’T-TEVÂRÎH’İ
(METİN-İNCELEME)

OĞUZ SELİM BAŞAR

2501191068

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. AHMET ÜSTÜNER

İSTANBUL-2021

ÖZ

KÂTİB ÇELEBİ’NİN TAKVÎMÜ’T-TEVÂRÎH’İ
(METİN-DEĞERLENDİRME)

OĞUZ SELİM BAŞAR

Osmanlı müelliflerinin en velut isimlerinden biri olan Kâtip Çelebi, *Takvîmü ’t-Tevârîh* adlı eserinde Âdem’in yaratılışından hicri 1058 / miladi 1648 senesine kadar kronolojik bir dünya tarihi anlatır. Çelebi, bu dünya tarihinin başında zaman ve takvim konularına da değinir. Kitabın sonunda ise devletler ve önemli devlet adamları hakkında tablo şeklinde bilgiler verir ve eseri bir hatimeyle noktalar.

Kâtip Çelebi; Uluğ Beğ’in *Zîc*’i, Ebü’l-Fidâ’nın *el-Muhtasar*’ı, *Cenâbî Tarihi* ve *Neşrî Tarihi* olmak üzere birçok eserden yararlanarak takvimlerin işleyiş şekillerini, tarihini ve hilkatten hicri 1058 / miladi 1648 senesine kadar geçen olayları kaleme almıştır. Bu vakalar çok detaylı şekilde anlatılmamış yalnızca başlık şeklinde verilmiştir. Öte yandan Kâtip Çelebi, eserin derkenarlarında da birçok açıklamalara ve tarih düşürmelerine yer vermiştir.

Osmanlı tarih yazıcılığında tarihî takvimlerin popülerliğini yitirdiği bir dönemde, Kâtip Çelebi yazdığı eserle bu türe yeni bir soluk getirmiştir. Eser neredeyse yüz yıl boyunca istinsahla çoğaltılmış; İtalyanca, Fransızca, Latince ve Farsça gibi birçok dile çevrilmiş, matbaalarda basılmıştır. Ayrıca Çelebi’den sonra gelen Şehrizâde Mehmed Said ve Şemdânîzâde Süleyman Efendi gibi birçok tarihçi eserlerini *Takvîmü ’t-Tevârîh*’in üzerine inşa etmiştir.

Bu çalışmada, daha önce tıpkı basım olarak neşredilmiş fakat Latin harflerine aktarılmamış olan *Takvîmü ’t-Tevârîh*’in transkripsiyonu yapılmış ve eserin içeriği ile önemi değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kâtip Çelebi, *Takvîmü ’t-Tevârîh*, tarihi takvimler, tarih yazımı, dünya tarihi

ABSTRACT

KÂTİP ÇELEBİ'S TAQVÎM AT-TAWÂRÎKH (TEXT-ASSESSMENT)

OĞUZ SELİM BAŞAR

Kâtip Çelebi, who was one of the most productive people among Ottoman writers, told a chronological world history on his book “*Taqvîm at-Tawârîkh*”. The book begins with the creation of Adam and ends in 1648. In this world history, Kâtip Çelebi explains the history of time as well as the important events year by year. At the end of the book, a table can be seen that includes information about states and statesman after which Çelebi concludes his book with an epilogue.

Çelebi wrote about the way calendars work, history of time and the dates of important events with the help of Ulugh Beg’s *Zij*, Abulfeda’s *al-Mukhtasar*, *Cenâbî’s History* and *Neşrî’s History*. Not much detail is provided, the events are just given as titles. On the other hand, Kâtip Çelebi wrote many explanations and chronograms on marginalia.

In Ottoman historiography, when historical calendars were losing their popularity, Kâtip Çelebi brought something new to this genre with his work. The work was reproduced by being copied out for almost a hundred years. It was translated into many languages such as Italian, French, Latin and Persian, and printed as well. Additionally, many historians, such as Şehrizade Mehmed Said and Şemdânîzâde Süleyman Efendi, who were successor to Çelebi, built their works on *Taqvîm at-Tawârîkh*.

In this dissertation called *Taqvîm at-Tawârîkh*, which was previously published as a facsimile but was not Latinized, is now transcribed and the importance of the work has been assessed.

Keywords: Kâtip Çelebi, *Taqvîm at-Tawârîkh*, historical calendars, historiography, world history

ÖNSÖZ

Osmanlı literatürü içinde kendine en geniş yer bulmuş türlerden biri tarih kitaplarıdır. Bu engin deniz içerisinde Kâtip Çelebi'nin özel bir yeri vardır şüphesiz. Zira kendisi, üç dilde tarih kitabı yazmış bununla da yetinmeyip; coğrafya, iktisat, fıkıh, bibliyografya konularına el atmış ve yazdığı eserler bu alanın en önemli kaynakları hâline gelmiştir. Fakat ne yazık ki bu eserlerin neşirleri konusunda -bugün bile- yeteri kadar çalışma yoktur. Çelebi'nin tespit edilebilen 24 eserinden 5'i hâlâ yayınlanmayı beklemektedir. Bu alandaki boşluğu doldurmak için tezin konusu *Takvîmü't-Tevârih* seçildi.

Tez üç bölümden ve çeşitli alt başlıklardan oluşmaktadır. Giriş kısmında, Osmanlı tarih yazıcılığında tarihi takvimlerin yeri ve önemi anlatılmıştır. İlk bölümde, Kâtip Çelebi'nin hayatı, eserleri ve tarihçiliğine değinilmiştir. İkinci bölümde; *Takvîmü't-Tevârih*'in ismi, telif sebebi, muhtevası, etkilendiği ve etkilediği kaynaklara yer verilmiştir. Daha sonra eserin tespit edilen nüshaları değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise *Takvîmü't-Tevârih*'in basit transkripsiyon kurallarına göre Latinize hâline yer verilmiştir ve eserde gerekli görülen yerlerde metin tamirine gidilmiştir. Ayrıca eserin vekayi kısmında verilen bilgilerde, tespit edilen hatalı yerler güncel kaynaklarla düzeltilmiş ve dipnotta gösterilmiştir.

Bu çalışmanın neticesinde *Takvîmü't-Tevârih*'in 134 nüshası tespit edilmiştir. Fakat bu nüshalarının tamamını görmek mümkün olmamıştır. Tespit edilen nüshaların haricinde zamanla kaybolan yahut özel koleksiyonlara giren nüshalar sebebiyle muhtemeldir ki bu sayı daha fazladır. Bu sebeplerden ötürü eserin müellif hattına da ulaşamamıştır. Çalışmadaki hataların ve eksiklerin anlayışla karşılanması temenni edilir.

Tez konusunu belirleme ve tezi yazma sürecinde bana yol gösterip yanırlarımı düzelten tez danışman hocam Doç. Dr. Ahmet Üstüner'e ve Prof. Dr. Abdülkadir Özcan'a hocama, bu çalışmayı okuyup yeni fikirler sunan hocam Dr. Harun Korkmaz'a ve arkadaşım Ali Ömer Yurddaş'a teşekkürlerimi sunarım.

Oğuz Selim Başar

İstanbul 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	1
GİRİŞ	2

BİRİNCİ BÖLÜM

KÂTİP ÇELEBİ’NİN HAYATI, ESERLERİ VE TARİHÇİLİĞİ

1.1. Kâtip Çelebi’nin Hayatı (1609-1657)	4
1.2. Kâtip Çelebi’nin Tarihçiliği	8
1.3. Kâtip Çelebi’nin Eserleri	10
1.3.1. Siyasî / Polemik Eserleri.....	10
1.3.1.1. Millet Bahsine Dâ’ir Risâle.....	10
1.3.1.2. İlhamü’l-Mukaddes min-Feyzi’l-Akdes.....	10
1.3.1.3. Mîzânü’l-Hakk fî İhtiyârî’l-Ehakk.....	10
1.3.1.4. Düstûrû’l-Amel li Islâhî’l-Halel.....	11
1.3.2. Hesap / Matematik Konulu Eseri.....	11
1.3.2.1. Muhammediye Şerhi	11
1.3.3. Sözlük / Ansiklopedik Eserleri	12
1.3.3.1. Keşfü’z-Zünûn an-Esâmi’l-Kütüb ve’l-Fünûn.....	12
1.3.3.2. Süllemü’l-Vüsûl ilâ-Tabakâti’l-Fuhûl.....	12
1.3.3.3. Câmi‘u’l-Mütûn min Celli’l-Fünûn	13
1.3.3.4. Dürer-i Müntesire ve Gurer-i Münteşire	13
1.3.3.5. Tuhfetü’l-Ahyâr fî’l-Hikem ve’l-Emsâl ve’l-Eş‘âr.....	13
1.3.4. Coğrafya Eserleri	14
1.3.4.1. Müntehâb-ı Bahriyye	14
1.3.4.2. Tuhfetü’l-Kibâr fî Esfârî’l-Bihâr.....	14
1.3.4.3. Levâmi‘u’n-Nûr fî Zulmet-i Atlas Minor	14
1.3.4.4. Cihannümâ	15
1.3.5. Tarihî Eserleri	16
1.3.5.1. Fezleketü Akvâli’l-Ahyâr fî İlmi’t-Târih ve’l-Ahbâr (Arapça Fezleke).....	16

1.3.5.2. Takvîmü't-Tevârîh	16
1.3.5.3. Tarih-i Konstantîniyye ve Kayâsire (Revnaku's-Saltana)	17
1.3.5.4. İrşâdü'l-Hıyârâ ilâ Târîhi'l-Yunân ve'r-Rûm ve'n-Nasârâ.....	17
1.3.5.5. Târîh-i Firengi Tercümesi (Mülûk-ı Küffâr Târîhi)	17
1.3.5.6. Fezleke	18
1.3.6. Henüz Nüshası Bulunamamış Eserleri	18
1.3.6.1. Tütün Risâlesi	18
1.3.6.2. Recmü'r-Recîm bi's-Sîn ve'l-Cîm.....	18
1.3.6.3. Tefsîr-i Kadı Beyzâvî Şerhi	18
1.3.6.4. Kanûnnâme	19

İKİNCİ BÖLÜM

TAKVÎMÜ'T-TEVÂRÎH'E DAİR

2.1. Takvîmü't-Tevârîh'in İsmi ve Telif Sebebi	20
2.3. Takvîmü't-Tevârîh'in Muhtevası.....	20
2.4. Takvîmü't-Tevârîh'in İmla ve Şekil Özellikleri	27
2.5. Takvîmü't-Tevârîh'in İşlevi.....	28
2.6. Takvîmü't-Tevârîh'te Zaman.....	29
2.7. Takvîmü't-Tevârîh'in Dili	30
2.8. Takvîmü't-Tevârîh'teki Bilgilerin Güvenirliliği.....	30
2.9. Takvîmü't-Tevârîh'in Kaynakları.....	31
2.9.1. Takvîmü't-Tevârîh ve Fezleketü't-Tevârîh (Arapça Fezleke)	32
2.9.2. Takvîmü't-Tevârîh ve Muhtasar fî Ahbâri'l-Beşer	32
2.9.3. Takvîmü't-Tevârîh ve Zîc-i Uluğ Beğ.....	33
2.10. Takvîmü't-Tevârîh'in Etkileri.....	34
2.10.1. Takvîmü't-Tevârîh'i Kaynak Olarak Kullanan Kitaplar	35
2.10.1.1. Takvîmü't-Tevârîh ve Fezleke	35
2.10.1.2. Şehrîzâde Mehmed Said'in Tarih-i Nevpeyda'sı.....	37
2.10.1.3. Yağlıkzâde Ahmed Rifat Efendi'nin Nakdü't-Tevârîh'i	38
2.10.1.4. Hâfız İbrâhim Âgâh Paşa'nın Vekâyi-yi Tarîhiyye'si	38

2.10.2. Takvîmü't-Tevârîh'in Zeyilleri, Şerhleri, Tercümeleri ve Basımları..	39
2.10.2.1. Hezarfen Hüseyin Efendi'ye İzafe Edilen Takvîmü't-Tevârîh Zeyli	39
2.10.2.2. Rinaldo Carli, Cronologia Historica Scritta in Lingua Turca, Perfiana, & Araba Da Hazı Halife Mustafa	39
2.10.2.3. Şeyhî Mehmed Efendi'nin Zeyli	40
2.10.2.4. İbrahim Müteferrika'nın Takvîmü't-Tevârîh Zeyli	41
2.10.2.5. Şemdânîzâde Fındıklılı Süleyman Efendi'nin Mür'î't-Tevârîh'i .	42
2.10.2.6. Table Chronologique des Kazys Ascher ...	42
2.10.2.7. Johann Jacob Reiske'nin Latince tercümesi	43
2.10.2.8. Antoine Galland'ın Chronologie Mahométane'si	43
2.10.2.9. Ali Suâvi'nin Takvîmü't-Tevârîh Zeyli	43
2.10.2.10. Mîr Hâşîm Muhaddis'in Tercüme-yi Takvîmü't-Tevârîh'i	44
2.10.2.11. Türk Tarih Kurumunun Tıpkıbasım Takvîmü't-Tevârîh'i	45
2.11. Takvîmü't-Tevârîh Neşrinde Uygulanan Yöntem ve Kullanılan Nüshalar	46
2.12. Takvîmü't-Tevârîh'in Nüshaları	50
2.12.1. Yurt İçindeki Nüshalar	50
2.12.2. Yurt Dışındaki Nüshalar	65
SONUÇ	72

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN

3.1. Metnin Latin Harflerine Çevrilmesinde İzlenen Yol	73
3.2. Eserin Fihristi	74
3.3. METİN	76
KAYNAKÇA	274
EKLER	283

KISALTMALAR LİSTESİ

bkz.	Bakınız
c.	Cilt
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
h.	Hicri
İ.Ü.E.F.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
krş.	Karşılaştırınız
Ktb.	Kütüphane
m.	Miladi
nr.	Numara
s.	Sayfa
TTK	Türk Tarih Kurumu
TÜBA	Türkiye Bilimler Akademisi
vr.	Varak

GİRİŞ

Osmanlı tarih yazıcılığında; menakıpname, tevarih-i Âl-i Osman, gazavatname, vekayiname, şehname gibi birçok tür vardır.¹ Takvimler de bunlardan biridir. Takvim türü -tarihi takvimler veya saray takvimleri olarak da bilinir- Osmanlı tarih yazıcılığı sahasında 15. yüzyılın başında ortaya çıkmış ve 16. yüzyıldan itibaren diğer türlere göre geri planda kalmıştır denebilir. Bunun en büyük sebeplerinden biri takvimlerin kuru ve sıkıcı dilidir. Zira bu takvimler vakaları olduğu gibi aktarır, edebi ifadelere pek başvurmaz. Osmanlı entelektüelleri ise dili ve üslubu sebebiyle daha çok kroniklere ve manzum tarihlere rağbet etmişlerdir.

Osmanlı tarihine ait takvimler müneccimler tarafından hazırlanır ve padişaha sunulurdu. Bu takvimler; o yıl neler olacağını, yıldızların hareketini ve ihtiyarât da denilen uğurlu, uğursuz vakitleri ihtiva etmektedir.² Bu türün Orta Asya kaynaklı olduğu ve Osmanlılara da Selçuklulardan geçtiği ifade edilir.³

Takvim türündeki eserlerin sonunda genelde bir tarih bölümü bulunur. Burada ise yaratılıştan, takvimin yazıldığı zamana kadar geçen olaylar muhtasar ve kronolojik şekilde aktarılırdı. Bu takvimlerin özelliği olayların tarihini değil de üzerinden ne kadar zaman geçtiğini anlatmasıydı.⁴ Fakat eserler genellikle o sene için yazıldığından sonraki senelerde anlamını büyük oranda yitirirdi. Bu durum müneccimlere her yıl yenilenen bir gelir kapısı oluşturmaktaydı.

Bu erken dönem takvimleri; Selçuklular, Karamanlılar ve diğer Anadolu Beylikleri hakkında verdiği bilgilerle ön plana çıkmıştır.⁵ Mevcut literatüre göre en eski takvim h. 824 / m. 1421 tarihli Çelebi Mehmed'e sunulmuş Farsça takvimdir.⁶ Bunun haricinde h. 835, 843, 848, 849, 856 ve 858 yıllarında yazılmış takvimler de

¹ Osmanlı tarih yazıcılığı sahasında detaylı bilgi için bkz. Abdülkadir Özcan, **Osmanlı'da Tarih Yazımı ve Kaynak Türleri**, Kronik, İstanbul 2020 (Bundan sonra, Özcan, **Osmanlı'da Tarih Yazımı**) Erhan Afyoncu, **Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Araştırma Rehberi**, Yeditepe, İstanbul 2016, Necdet Öztürk, **Osmanlı Tarihçileri**, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2018.

² Atsız, **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler**, Ötüken, İstanbul 2019, s. 11 (Bundan sonra, Atsız, **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler**).

³ Özcan, **Osmanlı'da Tarih Yazımı**, s. 35; Osman Turan, **İstanbul'un Fethinden Önce Yazılmış Tarihi Takvimler**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2007, s. 1 (Bundan sonra, Turan, **Tarihi Takvimler**).

⁴ Atsız, **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler**, s. 11.

⁵ Turan, **Tarihi Takvimler**, s. 1-5.

⁶ Atsız, **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler**, s. 17.

mevcuttur.⁷ Bu açıdan bakıldığında takvimlerin ilk kronikler, saray müneccimlerinin de ilk vakanüvisler olduğu söylenebilir. Öyle olmakla birlikte, takvimler muhtevaları açısından sonraki dönemlerde yazılan tarihlere de kaynak olmuştur.⁸ Bu duruma Enverî'nin *Düstûrnâme*'si, Nişancı Mehmed Paşa'nın (ö. 1481) *Tevârihü's-Selâtinî'l-Osmâniyye*'si örnek verilebilir.⁹

Tarihî takvimler, Osmanlı tarih yazıcılığı araştırmalarında bakir bir saha olarak kabul edilebilir. Zira konuya dair bugüne kadar iki neşriyat yapılmış¹⁰ üç makale¹¹ ve bir kitap bölümü yazılmıştır.¹²

Yukarıda bahsedilen takvimlerden sonra 17. yüzyıla kadar bu tarzda bir takvime rastlanmaz. Kâtip Çelebi *Takvîmü't-Tevârih*'i yazana kadar bu türün modası geçmiş gibidir. Çelebi'nin telifinin ardından kitap adeta “çok satanlara” girmiştir. Kaleme alındığı 1648 tarihinden 1743'e kadar yüzlerce kez istinsah edilmiş, şerhler ve zeyiller yazılmış yerli ve yabancı matbaalarda basılmıştır.¹³

Yukarıda bahsedilen sebeplerden ötürü *Takvîmü't-Tevârih* tür itibariyle orijinal bir eser sayılamaz. Kâtip Çelebi'nin bu takvim türüne orijinal katkısı ise Âdem'in yaratılışını birinci yıl -yani milat- olarak alması sayılabilir. Çünkü ondan önceki tarihi takvimlerde vakaların üzerinden kaç yıl geçtiği bildirilirdi. Çelebi, hicreti de hilkatin üzerinden geçen yıl üzerinden tanımlamıştır ki bu da onun hesabına göre 6216 senedir. Hicretten kitabın telif edildiği tarihe kadar geçen zamanı da klasik hicri takvime göre vermiştir. Kâtip Çelebi'nin diğer bir özgün katkısı ise hilkatten, kitabın yazıldığı tarihe kadar detaylı bir kronoloji sunması sayılabilir.

Bu bilgiler ışığında Kâtip Çelebi'nin *Takvîmü't-Tevârih*'le, artık unutulmaya yüz tutmuş bir türü tekrar popüler bir hâle getirdiğini ve kendinden sonra gelen tarihçilere de ilham verdiğini söylemek mümkündür.

⁷ Bu takvimler için bkz. Atsız, **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler** ve Turan, **Tarihi Takvimler**.

⁸ Özcan, **Osmanlı'da Tarih Yazımı** s. 17.

⁹ Özcan, **Osmanlı'da Tarih Yazımı** s. 20-21.

¹⁰ Bkz. Atsız, **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler** ve Turan, **Tarihi Takvimler**.

¹¹ V. Ménage, “Sultan II. Murad'ın Yıllıkları”, çev. Salih Özbaran, **Tarih Dergisi**, c. 0, sayı 33, s. 79-98, V. Menage, “Osmanlı Tarihinin Başlangıcı”, çev. Salih Özbaran, **Tarih Enstitüsü Dergisi**, sayı 9, 1978, s. 227-240 ve Salim Ayduz, “Osmanlı Devleti'nde Müneccimbaşılık Müessesesi”. **Belleten** 70 (2006): 167-264.

¹² Özcan, **Osmanlı'da Tarih Yazımı** s. 16-17 “Tarihi Saray Takvimleri”.

¹³ Bu konu tezin sonraki bölümlerinde tafsilatlı şekilde anlatılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Kâtip Çelebi'nin Hayatı, Eserleri ve Tarihçiliği

1.1. Kâtip Çelebi'nin Hayatı (1609-1657)

Tezin esasını *Takvîmü't-Tevârîh* teşkil ettiği için ve Kâtip Çelebi'nin hayatı başka eserlerde tafsilatlı şekilde anlatılmış olması sebebiyle bu kısımda Çelebi'nin hayatı özet olarak verilecektir.

Kâtip Çelebi'nin hayatı ile ilgili kaynaklar üçe ayrılabilir. İlki, eserlerinde verdiği otobiyografik bilgilerdir ki bunlar *Mizanü'l-Hakk*, *Süllemü'l-Vüsûl* ve *Cihannümâ*'da görülebilir. İkincisi, çağdaşları tarafından onun hakkında yazılanlardır. Bunlardan en önemlisi Mehmed İzzetî'nin (ö. 1681) *Cihannümâ*'nın ilk sayfasında yazdıklarıdır.¹⁴ Üçüncüsü ise bu kaynaklar ışığında yazılan biyografilerdir. Bunlar içinde başlıcaları; Orhan Şaik Gökyay¹⁵, Fikret Sarıcaoğlu¹⁶, Bilal Yurtoğlu¹⁷, Gottfried Hagen¹⁸ ve Zeynep Aycibin'in¹⁹ eserleridir. Arşiv belgelerinde Kâtip Çelebi hakkında henüz bir bilgiye rastlanmamış olunması da oldukça dikkat çekicidir.²⁰

Asıl adı Mustafa bin Abdullah olan Kâtip Çelebi, Divan'daki görevi sebebiyle bu lakapla şöhret bulmuştur. Ayrıca “Hacı Halife” yahut “Hacı Kalfa” olarak da tanınır. H. Zilkade 1067 / m. Şubat-Mart 1609 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. Babası Abdullah Efendi, Enderun'da eğitim almış ve silahtarlık görevinde bulunmuş bir kişidir.²¹ Çelebi 5-6 yaşlarındayken, Kırımlı İmam İsa Halife'den dersler aldı ve Kur'an-ı Kerim'in yarısını hıfzetti. Akabinde Böğri Ahmed Çelebi'den hat dersleri aldı. 14 yaşına geldiğinde, babası kendi maaşından ayırdığı parayla onu yanına aldı ve

¹⁴ Kâtip Çelebi, *Cihannümâ*, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan nr. 1624, s. 1a.

¹⁵ Orhan Şaik Gökyay, *Kâtip Çelebi; Hayatı –Şahsiyeti- Eserleri*, “Kâtip Çelebi Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler”, TTK, Ankara 1991, s. 3-90 (Bundan sonra, Gökyay, Kâtip Çelebi).

¹⁶ Fikret Sarıcaoğlu, “Kâtib Çelebi'nin Otobiyografileri” *İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi*, sayı 37, s. 297-319, 2002 (Bundan sonra, Sarıcaoğlu, Kâtib Çelebi'nin Otobiyografileri).

¹⁷ Bilal Yurtoğlu, *Katip Çelebi*, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara 2009 (Bundan sonra, Yurtoğlu, *Katip Çelebi*).

¹⁸ Gottfried Hagen, *Bir Osmanlı Coğrafyacısı İşbaşında*, çeviri Hilal Görgün, Küre Yayınları, İstanbul 2015, s. 23-93 (Bundan sonra, Hagen, *Bir Osmanlı Coğrafyacısı İşbaşında*).

¹⁹ Kâtib Çelebi, *Fezleke*, haz. Zeynep Aycibin, Çamlıca, İstanbul 2016, s.XXIX-CXVI (Bundan sonra, Aycibin, *Fezleke*).

²⁰ Aycibin, *Fezleke*, s. XXIX.

²¹ Gökyay, Kâtip Çelebi s. 3

Anadolu Muhasebesi'nde hesap ve siyakat öğrendi. H. 1033 / m. 1623-1624 senesinde babasıyla Abaza Paşa'nın (ö. 1634) üzerine düzenlenen sefere katıldı. Bu, Kâtip Çelebi'nin ilk seferiydi. H. 1035 / m. 1625-1626'da yine babasıyla Bağdat Seferi'ne çıktı ve dokuz ay oldukça meşakkatli bir dönem yaşadı. Kıtık ve hayat pahalılığı gibi zorluklar atlattı. Musul'a dönerken önce babasını ardından amcasını kaybetti. Akrabaları tarafından Diyarbakır'a götürüldü ve bir müddet burada ikamet etti. Babasının arkadaşı Mehmed Halife onu Süvari Mukabelesi Kalemi'ne yazdırdı. Kâtip Çelebi bu zattan; okumaya, yazmaya ve tarihe çok düşkün biri olarak bahseder.²²

H. 1038 / m. 1628-1629'da İstanbul'a avdet eden Çelebi, bir gün Fatih Camii'nden geçerken dönemin meşhur simalarından Kadızâde Mehmed Efendi'nin (ö. 1635)²³ vaazına denk gelir ve onun sözlerinden etkilenip öğrencisi olur. Bu, aynı zamanda Kâtip Çelebi'nin ilme merak sardığı dönemdir.

Çelebi, *Mizânü'l-Hakk*'ta h. 1039 / m. 1629-1630 senesinde Hemedan Seferi'ne çıktığını belirtse de bu tarih h. 1038 / m. 1628-1629 olmalıdır.²⁴ H. 1041 / m. 1632'de İstanbul'a dönünce -her ne kadar basit bulsa da- Kadızade'nin derslerine devam etti. H. 1043 / m. 1633 tarihinde Sadrazam Tabanıyassı Mehmed Paşa'nın (ö. 1639) İran Seferi'ne katıldı. Ordu, Halep'te kışladığında o da hacca gitti. Dönüşünde Diyarbakır'daki âlimlerle sohbet edip buradaki sahafları ve kitapları inceleme imkânı buldu. Bu dönemde tuttuğu notları ileride *Keşfü'z-Zünûn*'da kullanacaktı. H. 1044 / m. 1635 senesinde IV. Murad'ın Revan Seferi'ne katıldı. Kendi deyimiyle “On yıl kadar evkât sefer ve hareketde geçüp nice cengler ve vak'alar görölüp hacc ve gazâ maslahâtı tamâm oldu” bundan sonra “küçük cihattân büyük cihâta döndi” ve hayatını geri kalan kısmını ilme ayırdı.²⁵ Kâtip Çelebi'nin bu kararında ona iki yerden yüklü bir miras kalması etkili olmuştur. Bu miras gelirinin bir kısmını kitaplara ayırmış diğeriyle de evini tamir ettirip evlenmiştir. H. 1047 / m. 1638'de IV. Murad'tan affını isteyip Bağdat Seferi'ne katılmadı. Bunun üzerine maliye kaleminde ikinci halifelik görevine

²² Sarıcaoğlu, *Kâtib Çelebi'nin Otobiyografileri*, s. 302-303.

²³ Kadızade Mehmed Efendi ve Kadızadeliler hareketi için bkz. Semiramis Çavuşoğlu, “Kadızadeliler” *DİA*, c. 24, s. 100-102.

²⁴ Aycibin, *Fezleke* s. XXXII-XXXIII.

²⁵ Sarıcaoğlu, *Kâtib Çelebi'nin Otobiyografileri*, s. 309.

getirildi.²⁶ Kâtip Çelebi maliyedeki görevini müteakip on yılını hocalardan ders alıp öğrencilere ders vermekle geçirmiştir. Ders aldığı hocalardan bazıları; Kürd Abdullah Efendi, Kiçi Mehmed Efendi, Ermenekli Veli Efendi, Vaiz Veli Efendi ve A'rec Mustafa Efendi'dir ki kendisi Kâtip Çelebi'yi en çok etkileyen isimdir. A'rec Mustafa Efendi'nin yardımıyla Zîc-i Uluğ Beğ'den takvim yapma usulünü öğrenmiştir. Zîc çıkarma ve takvim yapma usulünü daha sonra *Takvîmü't-Tevârîh*'i yazarken kullanacaktır. Çelebi bu tarihlerde ilk eserlerini yazmaya başlar. H. 1051 / m. 1641-1642'de *Keşfü'z-Zünûn*'u ve *Arapça Fezleke*'yi tamamlar. H. 1053 / m. 1643 tarihinde de *Süllemü'l-Vüsûl*'u yazar.

Bu dönemde ders verdiği öğrencilerden biri kendi oğlu bir diğeri de Akhisarî Ahmed Rûmî oğlu Mevlâna Mehmed'tir. Onlara zîc ve takvim çıkarma usullerini öğretmişse de oğlu ve öğrencisi “zekalarının fazlalığından” vefat eder.²⁷ H. 1055 / m. 1645'te memuriyete üç yıl ara verir. Buna gerekçe olarak yirmi senedir aynı görevde olduğu halde terfi almamasını gösterir. Mukabele başhalifesine, görevi artık kendisinin hak ettiğini söyler. Başhalife de cevap olarak “kayd-ı hayat” ile bu görevde bulunduğunu söyleyince Kâtip Çelebi istifa eder. Bu dönem bir ara rahatsızlanmış tıp ve havas kitaplarına merak salmıştı.²⁸

H. 1058 / m. 1648 yılında *Arapça Fezleke*'nin fihristi sayılabilecek, bu çalışmanın da konusunu teşkil eden, *Takvîmü't-Tevârîh* adlı eserini iki ayda tamamlar. Eserini sunduğu Şeyhülislam Abdurrahim Efendi (ö. 1656), kitabı Veziriazam Koca Mehmed Paşa'ya (ö. 1649) gönderir ve “bunun çok mertebeye istihkakı vardır nihayet dünya hususunda dîn-ı himmetdir, mansıb ve câh istemez” der. Bu telif sebebiyle Süvari Mukabelesi'nde ikinci halife olur.²⁹ Kâtip Çelebi bu tarihten vefatına kadar geçen sürede birçok eser kaleme alır: *Levâmi'u'n-Nûr*, *Tarih-i Kostantiniyye* ve

²⁶ **Kitâb-ı Cihânnümâ li-Kâtib Çelebi** 2 Cilt, haz. Fikret Sarıcaoğlu, Türk Tarih Kurumu, 1. cilt 2009 2. Cilt 2013, Ankara, s. 9 (Aktaran Aycibin, Fezleke, s. XXXIV).

²⁷ Sarıcaoğlu, **Kâtib Çelebi'nin Otobiyografileri**, s. 313.

²⁸ Sarıcaoğlu, **Kâtib Çelebi'nin Otobiyografileri**, s. 314.

²⁹ Kâtip Çelebi, **Takvîmü't-Tevârîh**, Atıf Efendi 1873, vr. 29b ve Sarıcaoğlu, **Kâtib Çelebi'nin Otobiyografileri**, s. 313-314.

Kayasire, Fezleke, Düstûrî'l-Amel, Tuhfetü'l-Kibâr ve son olarak h. 1067 / m. 1657'de *Mizânü'l-Hakk*'ı yazar.³⁰

Kâtip Çelebi'nin vefatı hakkında iki kaynak ön plana çıkmaktadır: Biri Mehmed İzzetî'nin *Cihannümâ*'nın ilk sayfasındaki yazdıkları³¹ bir diğeri *Mizanü'l-Hakk*'ın bir nüshasında³² yazılanlardır. Bu bilgiler ışığında Kâtip Çelebi h. 27 Zilhicce 1067 / m. 6 Ekim 1657 Cumartesi günü vefat etmiştir. O gece yediği ham karpuz midesine dokunmuş, göğsünde ağrı hissetmiş ve sabahleyin de soğuk su ile gusül abdesti almıştır. En son bunlardan korkup karısına ve uşağına “Ne aceb birbirine muhalif işler etdik, bir zarardan Allahu Teâlâ hıfzeyleye” demişti. Daha sonra birtakım macunlar hazırlamış üzerine de kahve içerken fincan elinden düşmüştür. Bu telaş içerisinde tıp kitaplarına bakmak isterken de aniden vefat eder.³³

Kâtip Çelebi'nin mezarı bugün Fatih, Atatürk Bulvarı'ndaki İstanbul Manifaturacılar Çarşısı'nın avlusundadır. Nitekim bu mezarın gerçekten Kâtip Çelebi'ye ait olup olmadığı konusunda tartışmalar da mevcuttur. Zira kabir birçok defa tamir görmüş, taşınmış ve kitabesi değişmiştir.³⁴

³⁰ Kâtip Çelebi'nin hayatı ve eserlerinin kronolojik sıralaması için bkz: Kâtip Çelebi, **Levâmi'u'n-Nûr Fî Zulmet-i Atlas Minor**, haz. Ahmet Üstüner-H. Ahmet Arslantürk, TÜBA, Ankara 2017 s. 22-23 (Bundan sonra Üstüner-Arslantürk, **Levâmi'u'n-Nûr Fî Zulmet-i Atlas Minor**).

³¹ Kâtip Çelebi, **Cihannümâ**, TSMK, Revan nr. 1624, vr. 1a.

³² Kâtip Çelebi, **Mizânü'l-Hakk**, Fatih Kütüphanesi nr. 5335, vr. 44a.

³³ Gökyay, **Kâtip Çelebi**, s. 9.

³⁴ Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Halit Çal, “Kâtip Çelebi'nin Mezarı”, **Sanat Tarihi Dergisi**, c. XXII, Sayı 1, 2013, s. 89-105.

1.2. Kâtip Çelebi'nin Tarihçiliği

Kâtip Çelebi'nin doğrudan tarih konulu üç eseri bulunmaktadır.³⁵ Bunların biri Arapça; *Fezleketü Akvâli'l-Ahyâr fî İlmi't-Târîh ve'l-Ahbâr*, biri Türkçe; *Fezleke*, diğer ise Türkçe-Farsça mülemma; *Takvîmü't-Tevârîh*'tir.

Bu tasniften bakınca Kâtip Çelebi'nin, eserlerini (elsine-yi selase olarak da bilinen) Türkçe, Arapça ve Farsça olarak yazması bir hünere gösterme ya da yaşadığı coğrafya itibarıyla daha çok kişinin onu okuyabilmesi amaçlarını taşıdığı düşünülebilir. Çelebi, eserlerini genellikle sosyal bilimler alanında vermişse de bu eserler kendi içerisinde çok farklı konulara ayrılmaktadır. Sözelimi, biri iktisatla alakalı iken diğeri coğrafya veya dini konular hakkında olabilmektedir. Kâtip Çelebi'nin eserlerini yazma tarzı, sahip olduğu kitaplarla anlaşılabilir belki. Bu durumda Kâtip Çelebi kendi kütüphanesindeki kaynakları kullanarak eserlerini yazdığı söylenebilir.

Çelebi, elindeki metinleri oldukça tasarruflu kullanmaya çalışmıştır. Mesela, Türkçe *Fezleke*'nin mukaddimesiyle *Takvîmü't-Tevârîh*'in mukaddimesi neredeyse birbirinin aynıdır. *Düstûrü'l-Amel*'in mukaddimesiyle de *Takvîmü't-Tevârîh*'in hatime kısmının çok benzer olması yine bu duruma örnek gösterilebilir.³⁶

Kâtip Çelebi'yi diğer Osmanlı müelliflerinden ayıran özelliklerden biri onun yazma pratiğidir. Öyle görünüyor ki Çelebi, kafasına takılan problemleri kâğıda dökerek çözmeye çalıştığı bir yöntemi izlemektedir. Zira, eserlerinin birçoğunun başlangıcında hep bir meseleyi (problemi) ve o konudaki bilgi kaynağının eksikliğini zikrederek başlar. Örneğin *Takvîmü't-Tevârîh*'in mukaddimesinde hilkatten bu yana ne kadar zaman geçtiğini hesaplamanın zorluğundan ve bu konuda tarihçiler arasındaki ihtilaftan bahseder. Tercüme ve şerh ettiği *Levâmi 'u'n-Nûr fî Zulmet-i Atlas Minor* adlı kitabında İslam literatüründe coğrafya ile ilgili yeterince kaynak olmadığından şikâyet eder. Aynı şekilde *Düstûrü'l-Amel*'de ekonomik sıkıntıların nasıl çözüleceğini ele alır. *Mizânü'l-Hakk* ise başlı başına bir problemler kitabıdır.

³⁵ Kâtip Çelebi eserlerinde birçok konuya değindiği için bir noktada biyografi ve coğrafya kitapları da tarih kitabı sayılabilir. Bu sebeple “doğrudan tarih konulu” ifadesi kullanılmıştır.

³⁶ Krş. Kâtip Çelebi, *Siyaset Nazariyesi / Düstûrü'l-amel li Islâhi'l-halel*, Haz. Ensar Köse, Büyüyenay, İstanbul 2016, s. 159-161 ve Kâtip Çelebi, *Takvîmü't-Tevârîh*, Atıf Efendi 1873 vr. 28b-29b.

Kâtip Çelebi'nin literatür eksikliğinden şikayet etme sebeplerinden biri de bu boşlukları kendisinin doldurduğunu göstermek istemesi olabilir çünkü Çelebi bu problemleri sadece zikretmekle kalmaz çözüm de üretir. Son olarak, Kâtip Çelebi'nin, eserlerini bu sorunlar etrafında şekillendirdiği dönemin, Osmanlı Devleti'nin siyasi ve ekonomik çalkantılarla geçen yıllarına denk gelmesinin tesadüften öte bir durum olduğu da akla gelmektedir.

Kâtip Çelebi'yi dönemin diğer tarihçilerinden ayıran bir diğer özelliği de kullandığı kaynakları sık sık zikretmesi sayılabilir. *Fezleke*, *Cihannümâ* ve *Levâmi'ü'n-Nûr* gibi birçok eserde olduğu gibi müellif bu alışkanlığına *Takvîmü't-Tevârih*'te de devam etmektedir.³⁷

Sonuç olarak Çelebi'nin her alanda ilgi çekici eserler yazması ve her yazdığının da çok okunması sebebiyle kitaplarının pek çok yazma nüshası mevcuttur. Bugünkü literatürde eserlerinin yazma nüshalarının toplamının en az 551 olduğu söylenebilir.³⁸ Bunun haricinde Müteferrika Matbaası'ndan çıkan üç kitabı da -*Cihannümâ*, *Tuhfetü'l-Kibâr* ve *Takvîmü't-Tevârih*- toplam 2000 adet basılmış ve Müteferrika'nın sağlığında bunların yarısı satılmıştır.³⁹ Tüm bunlar değerlendirildiğinde Kâtip Çelebi'nin Osmanlı müellifleri arasında ilk popüler tarihçi olduğu düşünülebilir.

³⁷ Bkz. Bu tezin “Takvîmü't-Tevârih'in kaynakları” bölümü.

³⁸ Bu bilgi Mehmet Yılmaz'ın **Kâtip Çelebi Bibliyografyası**, Kültür A.Ş., İstanbul 2011, adlı çalışmasından elde edilmiştir. Yalnızca **Takvîmü't-Tevârih**'in kaç nüshası olduğu bilgisi bu tezden alınmıştır. Yeni çalışmalar neticesinde bu nüshaların sayısı pekâlâ 600'ü bulabilir.

³⁹ **Cihannümâ** ve **Takvîmü't-Tevârih** 500, **Tuhfetü'l-Kibâr** ise 1000 adet basılmıştır. Müteferrika'nın terekesinde 186'sı bitmiş 63'ü bitmemiş 249 adet **Cihannümâ** baskısı kalmıştır. **Takvîmü't-Tevârih**'in ise 195'i tamam 31 tamamlanmamış toplam 226 adet baskısı kalmıştır. Bkz. Orlin Sabev, **İbrahim Müteferrika ya da İlk Osmanlı Matbaa Serüveni**, Yeditepe, İstanbul 2016, s. 201 ve s. 236.

1.3. Kâtip Çelebi'nin Eserleri

Kâtip Çelebi'nin bugüne kadar 24 eseri tespit edilmiştir. Bunlar aşağıda kısaca anlatılmıştır.

1.3.1. Siyasî / Polemik Eserleri

Çelebi'nin bu alanda dört eseri mevcuttur.

1.3.1.1. Millet Bahsine Dâ'ir Risâle

Süleymaniye Kütüphanesi, Laleli, nr. 2285'e kayıtlı esere ait iki varaklık yazıda "Kâtib Çelebi'nin millet bahsinde olan makale-yi sâlisidir" ifadesi geçmektedir. Kitap başlı başına bir eser olmaktan çok başka bir kitabın parçası gibi gözükmemektedir. Konu itibariyle nübüvvet ve millet meselesine değinmektedir.⁴⁰

1.3.1.2. İlhamü'l-Mukaddes min-Feyzi'l-Akdes

Kâtip Çelebi'nin astronomiyle ilgilendiği zamanda kaleme aldığı bir eserdir. Altı ay gece ve altı ay gündüz olan Kutup bölgelerinde oruç ve namaz ibadetinin nasıl belirleneceğini, Güneş'in batıdan doğduğu herhangi bir yerin olup olmadığı ve Mekke'den başka hangi yöne dönülürse dönülsün kible olabilecek bir mekân olup olamayacağı gibi toplam üç mesele üzerine yazılmış bir eserdir. Çelebi, bu soruları önce Şeyhülislam Bahayî Efendi'ye (ö. 1654) ve bazı âlimlere sorduğunu fakat gerekli cevapları alamadığını ifade etmiştir. Kitabın otuzdan fazla nüshası mevcuttur. Bedî N. Şehsuvaroğlu tarafından yayınlanmıştır.⁴¹

1.3.1.3. Mîzânü'l-Hakk fî İhtiyâri'l-Ehakk

Kâtip Çelebi'nin son yazdığı ve en çok istinsah edilen eserlerinden biri olan bu kitap 1656 senesinde tamamlanmıştır. Bir mukaddime, yirmi bir bölüm ve bir hatimeden müteşekkildir. Eserde ağırlıklı olarak Kadızadeliler-Sivasîler tartışması işlenmiştir. Bununla birlikte bazı coğrafya ve astronomi konularına da değinilmiştir.

⁴⁰ Ahmet Üstüner, "Levâmi'ü'n-Nûr (Metin-Değerlendirme)" İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2017, s. 39 (Bundan sonra, Üstüner, *Levâmi'ü'n-Nûr*).

⁴¹ Bedî N. Şehsuvaroğlu, "İlham-al Mukaddes min-al Feyz-al Akdes Risalesi ve Kâtip Çelebi'nin İlmi Zihniyeti Hakkında Birkaç Söz", Kâtib Çelebi, Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler, TTK, Ankara 1991.

s. 151-176. Ayrıca bkz. Aycibin, *Fezleke*, s. C-CIV.

Kâtip Çelebi, eserin hatime kısmında otobiyografisine ve kaleme aldığı eserlere yer vermiştir.⁴²

Eserin kaç nüshası olduğu tam olarak bilinmemektedir.⁴³ İlki h. 1280 / m. 1863-1864 tarihinde olmak üzere birçok kez basılmıştır. Yeni harflerle ilk kez Orhan Şaik Gökyay⁴⁴ tarafından daha sonra Süleyman Uludağ ve Mustafa Kara tarafından neşredilmiştir.⁴⁵

1.3.1.4. Düstûrü'l-Amel li Islâhi'l-Halel

Kâtip Çelebi bu eserinde devletin düzeni, ekonomisinin nasıl olması gerektiğine dair fikirlerini ve tavsiyelerini yazar. Eser bir mukaddime, üç fasıl, netice, neticetü'n-netice, tenbih ve tebşir bölümlerinden oluşmaktadır. Kâtip Çelebi eserin mukaddime bölümünde diğer birçok eserinde olduğu gibi İbn Halduncu bir görüş benimsemiş ve devletlerin de insanlar gibi büyüme, duraklama ve ihtiyarlama dönemlerinden geçtiğini belirtmiştir. *Düstûrü'l-Amel*, Türkiye'de ilk kez h. 1280 / m. 1860 yıllarında neşredilmiştir. Son olarak müellif hattından istifade edilerek çeviriyazı ve sadeleştirilmiş şekliyle yayınlanmıştır.⁴⁶

1.3.2. Hesap / Matematik Konulu Eseri

Kâtip Çelebi bir dönem astronomiye ve matematiğe merak salmış ve bir kitap telif etmiştir.

1.3.2.1. Muhammediye Şerhi

Çelebi *Mizânü'l-Hakk*'ta, Mevlâna Mehmed'in isteğiyle ona ve kendi oğluna matematikte *Şerh-i Eşkal*, hesapta da Ali Kuşçu'nun (ö. 1474) *Muhammediye*'sini okuttuğunu söyler. Daha sonra öğrencisinin isteği üzerine bu esere şerh yazmaya başlamış fakat öğrencisinin ve oğlunun ölümü üzerine bu eser yarıda kalmıştı.

⁴² İlhan Kutluer, "Mizânü'l-Hak, **DİA**, c. 30, s. 216-218.

⁴³ Mesela Aycibin, **Fezleke** s. XCIII'te 80 civarı derken Üstüner, **Levâmi'u'n-Nûr**'da 130'dan fazla olduğunu ifade etmektedir.

⁴⁴ Kâtip Çelebi, **Mizânü'l-hakk fî İhtiyâri'l-ehakk**, haz. Orhan Şaik Gökyay, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1972.

⁴⁵ Kâtip Çelebi, **Mizânü'l-hakk fî İhtiyâri'l-ehakk**, haz. Mustafa Kara-Süleyman Uludağ, Marifet, 1990. Sonraki senelerde Gökyay ve Uludağ'ın yayımları tek ciltte çıkmıştır bkz: Kâtip Çelebi, **Mizanü'l-Hakk Fi İhtiyari'l-Ehakk**, haz. Orhan Şaik Gökyay, Süleyman Uludağ, Kabalcı, İstanbul 2008.

⁴⁶ Kâtip Çelebi, **Siyaset Nazariyesi / Düstûrü'l-amel li Islâhi'l-halel**, haz. Ensar Köse, Büyüyenay, İstanbul 2016.

Sonraları diğer öğrencileri eseri tamamlamasını istemişlerse de onları yeterince istidatlı görmediğinden kitabı temize çekmeden yarıda bırakmıştı.⁴⁷ Bilinen tek nüshası Selim Ağa Kütüphanesi Kemankeş 362/4'tedir. Eser, İhsan Fazlıoğlu tarafından makale olarak yayınlanmıştır.⁴⁸

1.3.3. Sözlük / Ansiklopedik Eserleri

Zengin kütüphanesi sayesinde Kâtip Çelebi bu alanda da önemli eserler vermiştir.

1.3.3.1. Keşfü'z-Zünûn an-Esâmi'l-Kütüb ve'l-Fünûn

Kâtip Çelebi'nin ilk ansiklopedik eseridir. Ekserisi Arapça olmak üzere Türkçe ve Farsça kitapların bibliyografyasıdır. Kitapların adlarına göre alfabetik olarak yazılmış olan eserde yazar bilgileri, kitabın telif tarihi ve metnin ilk cümleleri verilmiştir. Dili Arapçadır. Eserde yaklaşık on beş bin kitap ve on bin müellif adı geçmektedir.⁴⁹ Biri Carullah Efendi nr. 1619'da diğeri de Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan nr. 2059'da olmak üzere iki müellif hattı bulunmaktadır. Kâtip Çelebi'den sonra esere birçok zeyil yazılmıştır. Ayrıca ilki 1835'te Avrupa'da olmak üzere birçok kez neşredilmiştir. Son olarak 2007'de Türkçe tercümesiyle birlikte yayınlanmıştır.^{50 51}

1.3.3.2. Süllemü'l-Vüsûl ilâ-Tabakâti'l-Fuhûl

Keşfü'z-Zünûn'da geçen eserlerin yazarlarının anlatıldığı bu kitap için *Keşfü'z-Zünûn*'un tamamlayıcısı denilebilir. Tabakat kitapları örnek alınarak hazırlanmış eserde maddeler alfabetik sıraya göre yazılmıştır. Eserin dili Arapçadır. İki kısma ayrılan kitabın ilk bölümünde kendi adlarıyla meşhur olan müellifler ikinci bölümünde de lakaplarıyla meşhur olan müellifler anlatılır. Bu bölümlerde Kâtip Çelebi kendisine de yer verir. Eserin başlıca kaynağı Suyûti'nin (ö. 1505) *Tahriru'l-Lübâb*'ıdır.

⁴⁷ Gökyay-Uludağ, *Mizânü'l-Hakk*, s. 102, s. 226-227.

⁴⁸ İhsan Fazlıoğlu, "Ali Kuşçu'nun el-Risâlet el-Muhammediye fî el-Hisâb Adlı Eserine Kâtip Çelebi'nin Yazdığı Şerh", *Türk Dilleri Araştırmaları*, Festschrift in Honor of Andras J. E. Bodrogligeti (edt. K. Öztöpcü) 17 (2007), s. 113-125.

⁴⁹ İlhan Kutluer, "Keşfü'z-Zünûn", *DİA*, c. 25, s. 321-322.

⁵⁰ Kâtip Çelebi, *Keşfü'z-Zünûn*, çev. Rüştü Balcı, Tarih Vakfı Yurt yay. İstanbul 2007.

⁵¹ Ayrıca konu hakkında bir başka eser için bkz. Bilal Yurtoğlu, "*Keşfü'z-Zünûn ve Kâtip Çelebi'nin Bilim Anlayışı*" Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2008.

Bununla birlikte yüzden fazla başka kaynağa da başvurmuştur. Eserin müellif nüshası Süleymaniye Kütüphanesi Şehid Ali Paşa nr. 1887’de bulunmaktadır. Bunun haricinde Kahire’de “Buhtunnasır” maddesiyle biten bir nüshası daha vardır.⁵²

1.3.3.3. Câmî ‘u’l-Mütûn min Cellî’l-Fünûn

Çelebi’nin çeşitli konularda okuduğu ve okuttuğu 27 kitabın özet ve şerhlerini ihtiva eden bir eserdir. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Emanet Hazinesi, nr. 1763’te bulunmaktadır. Kâtip Çelebi daha sonraları bu eserin de bazı bölümlerini kısaltıp *Muhtasar-ı Cami ‘ü’l-Mütûn* adını verdiği bir risale meydana getirmiştir fakat bu eserin nüshası günümüzde mevcut değildir.⁵³

1.3.3.4. Dürer-i Müntesire ve Gurer-i Münteşire

Yine çeşitli konularda hazırlanmış bir derleme kitaptır. Satranç, kelam, hulle, anne karnındaki cenin, keramet gibi konuları ele alır. Dili Arapçadır. Bilinen tek nüshası Nuruosmaniye, nr 4949’da yer almaktadır.⁵⁴

1.3.3.5. Tuhfetü’l-Ahyâr fi’l-Hikem ve’l-Emsâl ve’l-Eş‘âr

Alfabetik olarak hazırlanmış faydalı bilgiler kitabıdır. İçinde mebzul miktarda çeşitli fıkra, menkıbe, şiir ve atasözü bulunmaktadır. Dili ağırlıklı olarak Arapçadır. İki nüshasından biri Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi nr. 2539’da kayıtlıdır ve 565 varaktır. Diğer nüshası Hıdiv Kütüphanesi, II, 44, nr. 721 kayıtlı olup 700 varaktır.⁵⁵

⁵² Eleazar Birnbaum “Kâtib Çelebi (1609-1657) and Alphabetization: A Methodological Investigation of the Autographs of His Kashf al-zunûn and Sullam al-Wusûl”, *Scribes et manuscrits du Moyen-Orient*, 1997, s. 247-248/19. (Aktaran Aycibin, *Fezleke*, s. L).

⁵³ Orhan Şaik Gökyay, *Kâtip Çelebi; Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri*, “Kâtip Çelebi Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler”, TTK, Ankara 1991, S. 86-87 (Bundan sonra, Gökyay, *Kâtip Çelebi*).

⁵⁴ Gökyay, *Kâtip Çelebi*, s. 81-82.

⁵⁵ Gökyay, *Kâtip Çelebi*, s. 79-81.

1.3.4. Coğrafya Eserleri

Bu sahada Çelebi'nin kaleme aldıktan sonra kaynak eser hâline gelmiş dört kitabı vardır.

1.3.4.1. Muntehâb-ı Bahriyye

Kâtip Çelebi'nin otobiyografilerinde bahsetmediği bir kitaptır. İlk kez Fikret Sarıcaoğlu tarafından tespit edilmiş⁵⁶ ve tıpkı basım olarak neşredilmiştir.⁵⁷ Konusu Akdeniz ve Ege coğrafyası olan kitapta doksan üç harita ve iki cetvel vardır. Bununla birlikte Pîrî Reis'in (ö. 1553) *Kitab-ı Bahriyye*'sinden iktibaslar ve esinlenmeler mevcuttur. Eserin müellif nüshası Süleymaniye Kütüphanesi Âşir Efendi nr. 227 bulunmaktadır. Ayrıca Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan nr. 1640/1'de haritasız bir nüshası mevcuttur.⁵⁸

1.3.4.2. Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr

Kâtip Çelebi'nin, Osmanlı donanmasının Girit Seferi'ndeki başarısızlığı üzerine h. 1067 / m. 1656 senesinde kaleme aldığı eseridir.⁵⁹ Konusu denizcilik olan kitap; bir mukaddime, iki bölüm ve bir de hatimeden müteşekkildir. Yurtiçi ve yurtdışında toplam otuz üç nüshası mevcuttur.⁶⁰ Eser ilk olarak Müteferrika Matbaası'nda basılmıştır. Daha sonraki yıllarda yurtiçinde ve yurtdışında neşredilmiştir.⁶¹ En son yayın İdris Bostan tarafından yapılmıştır.⁶²

1.3.4.3. Levâmi'ü'n-Nûr fî Zulmet-i Atlas Minor

Kâtip Çelebi'nin Latinceden tercüme eseridir. *Cihannümâ*'nın Avrupa coğrafyası bölümüne kaynaklık etmesi için kullanmış, tercüme ve şerh etmiştir. Kitabın orijinal ismi *Atlas Minor Gerardi Mercatoris à I. Hondio plurimis æneis*

⁵⁶ Fikret Sarıcaoğlu, "Pîrî Reis'in Kitab-ı Bahriyye'sinin İzinde Kâtip Çelebi'nin Yeni Bulunan Eseri: Kitâb-ı Muntehab-ı Bahriyye", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 2004, s. 9-58.

⁵⁷ Kâtip Çelebi, *Muntehab-ı Bahriyye: Akdeniz ve Ege'nin Tarihi Coğrafyası 1645-1646*, haz. Fikret Sarıcaoğlu, Nadir Eserler Kitaplığı, İstanbul 2019.

⁵⁸ Üstüner, *Levâmi'ü'n-Nûr*, s. 28-29.

⁵⁹ Kâtip Çelebi, *Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr*, haz. İdris Bostan, TÜBA, Ankara 2018, s. 35 (Bundan sonra Bostan, *Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr*).

⁶⁰ Bostan, *Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr*, s. 48.

⁶¹ Konu hakkında tafsilatlı bilgi için bkz. Aycibin, *Fezleke*, s. XCII-XCII.

⁶² Bostan, *Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr*.

Tabulis auctus et illustratus'tur. Çelebi, diğer tercüme eserlerinde olduğu gibi bunda da Fransız mühtedisi Şeyh Mehmed İhlasî'den yardım almıştır.⁶³ Kitabın yurtiçinde ve yurtdışında on nüshası vardır. Müellif nüshası Nuruosmaniye Kütüphanesi nr. 2998'de bulunmaktadır.⁶⁴ Eser Ahmet Üstüner tarafından doktora tezi olarak çalışılmış ve neşredilmiştir.⁶⁵

1.3.4.4. Cihannümâ

Tarihî coğrafya sahasının en bilinen eserlerindendir. Kâtip Çelebi'nin, o döneme kadar coğrafya hakkında kaleme alınmış İslam ve Batı kaynaklarını kullanarak hazırladığı na-tamam bir kitaptır. Çelebi *Cihannümâ*'yı, ilki 1648'de ikincisi 1654'te olmak üzere iki defa yazmaya niyetlenmişse de ikisini de bitirmeye muvaffak olamamıştır.⁶⁶ İlkini yarım kalma sebebi İslam literatüründe Avrupa coğrafyası için yeteri kadar kaynak bulamamış olmasıdır ki bu yüzden eseri yarıda bırakıp *Atlas Minor*'u tercüme etmiştir. İkinci seferinin yarım kalma sebebi ise Kâtip Çelebi'nin vefat etmesidir. Eserin birçok nüshası ve zeyli vardır. İlk telifinin müellif nüshası Viyana Milli Kütüphanesi MIXT nr. 389'dadır. İkinci telifinin müellif nüshası ise Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan nr. 1624'tedir.⁶⁷ Eserin birçok neşri vardır. İlk İbrahim Müteferrika (ö. 1747) tarafından yapılmıştır. Sonraki senelerde Joseph Hammer (1774-1856) tarafından kısmen Almancaya tercüme edilmiştir.⁶⁸ Yakın dönemde İbrahim Müteferrika neşrinin iki ayrı tıpkı basımı yapılmıştır.⁶⁹ Kitaptaki harita ve şekillerin yayınlandığı bir neşir de vardır.⁷⁰ Bunların haricinde

⁶³ Ahmet Üstüner-H. Ahmet Arslantürk, *Levâmi'u'n-Nûr Fî Zulmet-i Atlas Minor* s. 45.

⁶⁴ Ahmet Üstüner-H. Ahmet Arslantürk, *Levâmi'u'n-Nûr Fî Zulmet-i Atlas Minor*, s. 58.

⁶⁵ Ahmet Üstüner, *Levâmi'u'n-Nûr (Metin – Değerlendirme)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2017; Ahmet Üstüner-H. Ahmet Arslantürk, *Levâmi'u'n-Nûr Fî Zulmet-i Atlas Minor*.

⁶⁶ Aycibin, *Fezleke*, s. LXVII-LXVIII.

⁶⁷ Üstüner, *Levâmi'u'n-Nûr*, s. 30.

⁶⁸ Aycibin, *Fezleke*, s. LXXI.

⁶⁹ Kâtip Çelebi, *Kitâb-ı Cihannümâ*, haz. Nevzat Bayhan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul 2008; *Kitâb-ı Cihannümâ li-Kâtib Çelebi* 2 Cilt, haz. Fikret Sarıcaoğlu, Türk Tarih Kurumu, 1. cilt 2009 2. Cilt 2013, Ankara.

⁷⁰ Kâtip Çelebi, *Kitâb-ı Cihannümâ: 360 Yıllık Bir Öykü*, haz. Bülent Özükan, Boyut, İstanbul 2012.

Kâtip Çelebi'nin coğrafyacılığı ve *Cihannümâ*'sının incelendiği bir yayın mevcuttur.⁷¹ Son olarak *Cihannümâ*'nın bir de İngilizce tercümesi yapılmıştır.⁷²

1.3.5. Tarihî Eserleri

Kâtip Çelebi'nin bu konuda üçü telif üçü de tercüme olmak üzere toplam altı eseri mevcuttur.

1.3.5.1. Fezleketü Akvâli'l-Ahyâr fî İlmi't-Târih ve'l-Ahbâr (Arapça Fezleke)

Kâtip Çelebi'nin ilk eseridir. *Arapça Fezleke* yahut *Fezleketü't-Tevârîh* olarak da bilinir. Tek ve müellif hatlı nüshası Beyazıt Devlet Kütüphanesi nr. 10312'de bulunmaktadır. Eser; bir mukaddime, üç bölüm ve bir hatimeden oluşmakla birlikte bazı kısımlarında eksikler bulunmaktadır.⁷³ Kâtip Çelebi; Rûmî, Türkî, Kıptî gibi çeşitli takvimlerden ve ay, hafta, gün gibi zaman dilimlerinden bahsettiğini söylese de bu bölümler kitapta mevcut değildir. Çelebi'nin, bu konuları *Takvîmü't-Tevârîh*'te işlediğinden dolayı *Fezleketü't-Tevârîh*'ten kaldırmış olması mümkündür. Bununla birlikte müellifin; *Takvîmü't-Tevârîh*'in, *Fezleketü't-Tevârîh*'in fihristi mahiyetinde olduğunu söylemesi de bununla alaka olabilir.⁷⁴ Eser Türk Tarih Kurumu tarafından kısmen çeviriyazı olarak neşredilmiştir.⁷⁵

1.3.5.2. Takvîmü't-Tevârîh

Hilkatten h. 1058 / m. 1648 yılına kadar geçen olayların anlatıldığı bir dünya tarihidir. Tezin esasını teşkil eden bu eser sonraki bölümde tafsilatlı şekilde anlatılacaktır.

⁷¹ Gottfried Hagen, **Bir Osmanlı Coğrafyacısı İşbaşında**, çev. Hilal Görgün, Küre Yayınları, İstanbul 2015.

⁷² **An Ottoman Cosmography: Translation of Cihannümâ**, ed. Gottfried Hagen and Robert Dankoff, Brill, 2021 bilgi için bkz. <https://brill.com/view/title/58558> (1 Ekim 2021).

⁷³ Abdülkadir Özcan, "Fezleketü't-Tevârîh", **DİA** c. XII, S. 542.

⁷⁴ Aycibin, **Fezleke**, s. LVI-LVII.

⁷⁵ Kâtip Çelebi, **Fezleketü Akvâli'l-Ahyâr fî 'İlmi't-Târih ve'l-Ahbâr (Fezleketü't-Tevârîh)** haz. Seyyid Muhammed es-Seyyid, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2009 (Bundan sonra es-Seyyid, **Fezleketü't-Tevârîh**).

1.3.5.3. Tarih-i Konstantiniyye ve Kayâsire (Revnaku's-Saltana)

Kâtip Çelebi'nin tercüme eserlerinden biridir. *Historia Rerum in Oriente Gestarum ab Exordio Mundi et Orbe Conditio ad nostra Haec Usque Tempora* adlı eserin İstanbul ve Osmanlılara dair bölümünü tercüme etmiştir. Bilinen yegane nüshası Konya İzzet Koyunoğlu Kütüphanesi 14032/2 numaralı mecmuanın içindedir. İbrahim Solak tarafından yayınlanmıştır.⁷⁶

1.3.5.4. İrşâdü'l-Hıyârâ ilâ Târîhi'l-Yunân ve'r-Rûm ve'n-Nasârâ

Avrupa devletlerini, onların yönetim şekillerini, hanedanları ve âdetlerini anlatan kitap, Kâtip Çelebi'nin tercüme ettiği bir diğer eserdir. On fasıldan oluşan eser 1654'te kaleme alınmıştır.⁷⁷ Bugün, Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi nr. Y/15, Konya İzzet Koyunoğlu Kütüphanesi nr. 14029 ve Almanya Milli Kütüphanesi HS.OR.OCT. 866 olmak üzere bilinen üç nüshası vardır.⁷⁸ Risale ilk defa Mesut Koman tarafından tanıtılmış⁷⁹ sonraki yıllarda neşredilmiş⁸⁰ ve tez olarak hazırlanmıştır.⁸¹

1.3.5.5. Târîh-i Firengi Tercümesi (Mülûk-ı Küffâr Târîhi)

Kâtip Çelebi'nin, Johann Carion'un (1499-1537) *Chronicles* olarak bilinen eserinin muhtasar şekilde Türkçeye çevirdiği kitaptır. Çelebi, diğer tercüme eserlerinde olduğu gibi bunda da Şeyh Mehmed İhlâsî'nin yardımını görmüştür. Bilinen tek nüshası Konya İzzet Koyunoğlu Kütüphanesi 14032/1 numaralı mecmuanın içindedir. Eser İbrahim Solak tarafından yayınlanmıştır.⁸²

⁷⁶ Kâtip Çelebi, **Tarih-i Konstantiniyye ve Kayâsire** haz. İbrahim Solak, Gençlik Kitabevi, Konya 2010.

⁷⁷ Aycibin, **Fezleke**, s. CV.

⁷⁸ Abdullah Fatih Gemi "Kâtip Çelebi'nin İrşâdü'l-Hayara ile Ali Ufki Bey'in Turcarum Liturgia Eserlerinin Tahlili ve Metni" Gazi Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Tarih Anabilim Dalı, Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013 (Bundan sonra Gemi, **İrşâdü'l-Hayara**)

⁷⁹ Aycibin, **Fezleke** s. CIV.

⁸⁰ **Kâtip Çelebi'nin Yunan Roma ve Hristiyan Tarihi Hakkındaki Risalesi**, haz. Bilal Yurtoğlu, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2012.

⁸¹ Gemi, **İrşâdü'l-Hayara** ve Selma Sofuoğlu, **Kâtip Çelebi İrşâdü'l-hayârâ ilâ tarîhi'l-Yunan ve'r-Rum ve'n-Nasârâ**, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, mezuniyet tezi, İstanbul 1981, aktaran Aycibin, **Fezleke**, s. CIV.

⁸² Kâtip Çelebi, **Târîh-i Firengi Tercümesi**, haz. İbrahim Solak, Palet yayınları, Konya 2010.

1.3.5.6. Fezleke

Kâtip Çelebi'nin Türkçe kaleme aldığı tarihî eserlerinden biridir. H. 1000 / m. 1591/1592 yılından başlayıp h. 1065 / m. 1654-1655 yılına kadarki olayları anlatır. Her senenin sonunda o sene ölen önemli kişilerin hayatlarını muhtasar şekilde verir. Kendinden önceki devirleri, kaynak kitaplardan anlatırken kendi döneminde yaşanan hadiseleri ise gözlemlerine ve şahitliklerine dayanarak anlatır. Eserin yurt içinde ve yurt dışında 35'ten fazla nüshası vardır.⁸³ Zeynep Aycibin tarafından neşredilmiştir.⁸⁴

1.3.6. Henüz Nüshası Bulunamamış Eserleri

Kâtip Çelebi'nin kaynaklarda adı geçen fakat günümüzde hâlâ bulunamayan eserleridir.

1.3.6.1. Tütün Risâlesi

Günümüze ulaşıp ulaşmadığı bilinmeyen bu eser hakkındaki bilgiye *Mîzânü'l-Hakk*'ta rastlanmaktadır. Kâtip Çelebi vaktiyle böyle bir risale kaleme aldığını fakat temize çekmediğini ifade eder. Mezkûr risaleyi mana itibarıyla *Mîzânü'l-Hakk*'taki Tütün Bahsi bölümünde tekrar yazar.⁸⁵

1.3.6.2. Recmü'r-Recîm bi's-Sîn ve'l-Cîm

Çelebi'nin *Mîzânü'l-Hakk*'ta anlattığına göre h. 1064 / m. 1653-1654 ve h. 1065 / m. 1654-1655'teki kanunnamelerden ve şeyhülislamın garip meseleler hakkındaki fetvalarını derleyip oluşturduğu bir risaledir. Günümüzde bilinen bir nüshası yoktur.⁸⁶

1.3.6.3. Tefsîr-i Kadı Beyzâvî Şerhi

Mîzânü'l-Hakk'ta bu eseri h. 1052 / m. 1642-1643 senesinde günde birer sayfa olarak yazmaya başladığını belirtmiştir.⁸⁷ Henüz bir nüshası bulunamamıştır.

⁸³ Aycibin, **Fezleke**, s. CXXI-CXXX.

⁸⁴ Aycibin, **Fezleke**.

⁸⁵ Kâtip Çelebi, **Mîzânü'l-Hakk Fi İhtiyari'l-Ehakk**, haz. Orhan Şaik Gökyay, Süleyman Uludağ, İstanbul 2008, s. 38 ve 166 (Bundan sonra, Gökyay-Uludağ, **Mîzânü'l-Hakk**).

⁸⁶ Gökyay-Uludağ, **Mîzânü'l-Hakk** s. 104, 228.

⁸⁷ Gökyay-Uludağ, **Mîzânü'l-Hakk** s. 100, 225.

1.3.6.4. Kanûnnâme

Bu eserin varlığı hakkında ihtilaf mevcuttur. *Mizânü'l-Hakk*'ın otobiyografi kısmında geçen “kanunname” ifadesine dayanarak birçok eserde Kâtip Çelebi'nin böyle bir eseri olduğu yazılmışsa da henüz bir nüshası bulunamamıştır. Bununla birlikte Bilal Yurtoğlu, “kanunname” ifadesine yanlış anlam verildiğini Kâtip Çelebi'nin böyle bir eserin olmamasını gerektiğini belirtir.⁸⁸

⁸⁸ Bilal Yurtoğlu, **Katip Çelebi**, 2009 Ankara, s. 220-221.

İKİNCİ BÖLÜM

TAKVÎMÜ'T-TEVÂRÎH'E DAİR

2.1. Takvîmü't-Tevârîh'in İsmi ve Telif Sebebi

“Takvîmü't-Tevârîh” ismi Arapça bir terkip olup “tarihlerin takvimi” anlamına gelmektedir. Kâtip Çelebi bu ismi neden seçtiğini belirtmese de Osmanlı tarih yazıcılığında birçok eserde kullanılagelmiş olan “tevârîh” ismiyle⁸⁹ eserin iskeletini oluşturan “takvimleri” birleştirmiş olabilir. Ayrıca Çelebi’nin, cetvellerinden faydalandığı Ebü'l-Fidâ’nın bir eserinin isminin de *Takvîmü'l-Büldân* olması dikkate değerdir.

Çelebi, *Arapça Fezleke*’sini bitirdikten sonra bu eseri temize çekip önemli kişilere sunması gerektiği hakkında teklifler almış fakat bunları önemsemeyip *Fezleke*’yi müsvedde halde bırakmıştır.⁹⁰ Bu hadiseden 5 yıl sonra ise memuriyetten istifa etmiştir. 2 yıl inzivada kaldıktan sonra h. 1058 / m. 1648’de *Takvîmü't-Tevârîh*’i yazmış ve Şeyhülislam Abdurrahim Efendi’ye sunmuştur. Bu telif sayesinde de kendisine verilen Süvari Mukabelesi Kalemi’nde ikinci halifelik görevi ile memuriyet hayatına geri dönmüştü.⁹¹ *Arapça Fezleke* ile *Takvîmü't-Tevârîh*’in muhteva açısından birbirine benzerliği ve bu kez eserin temize çekilmesi düşünüldüğünde acaba Kâtip Çelebi, memuriyet hayatına geri dönmek için mi *Takvîmü't-Tevârîh*’i kaleme aldığı sorusu akla gelmektedir.

2.3. Takvîmü't-Tevârîh'in Muhtevası

Yukarıda da bahsedildiği üzere Çelebi, *Takvîmü't-Tevârîh*’i iki ay gibi kısa bir sürede yazmış ve memuriyetteki görevine geri dönmüştür. Bu hızlı telifin sebebi Kâtip Çelebi’nin *Arapça Fezleke*’sini yedi sene önce bitirmiş olmasıdır. Böylelikle *Takvîmü't-Tevârîh*’i yazmadan evvel elinde kitabın; takvim, vekayi kısmı, hanedan ve devlet görevlilerinin cetvelleri hazırda bekliyordu.

⁸⁹ Mesela, *Tevârîh-i Âl-i Osman*, *Tâcü't-Tevârîh*, *Câmiü't-Tevârîh*...

⁹⁰ Gökyay, *Kâtip Çelebi*, s. 43.

⁹¹ Sarıcaoğlu, *Kâtip Çelebi'nin Otobiyografileri*, s. 313.

Kâtip Çelebi, *Takvîmü't-Tevârih*'i şu şekilde tanımlıyor: “takvîm-i mezbûr bir kitâbe ve bir nice elvâh u zünâbe üzredir...”⁹² Burada “kitâbe”den kasıt eserin mukaddimesi iken elvah -yani levhalar- konu başlıkları olarak düşünülebilir. Bu levhalar üç tanedir:

Birincisi, hilkatten hicrete kadar olan hadiseleri

İkincisi, hicretten h. 1058 / m. 1648 yılına kadarki hadiseleri

Üçüncüsü ise devletleri, hanedanları ve şahısları ihtiva etmektedir.

Kâtip Çelebi bahsetmese de kitabın bir de hatime bölümü vardır.⁹³

Takvîmü't-Tevârih hakkında bugüne kadarki en kapsamlı çalışma Tayyib Gökbilgin tarafından kaleme alınmış, eserin mukaddimesi ve konusu detaylı şekilde anlatılmıştır. Gökbilgin'e göre *Takvîmü't-Tevârih*, bizdeki ilk ve tam anlamıyla kronolojik eser olarak kabul edilmelidir.⁹⁴

Diğer eserlerinin aksine Kâtip Çelebi bu kitabında mukaddime ve hatime kısmı dışında şahsi görüşüne hiç yer vermemiş yalnızca tarihi olayları sıralamıştır. Çelebi, eserinde hiç değinmese de kitabın telif aşamasında yukarıda bahsedilen tarihi takvimleri okumuş ve bunlardan ilham almış olmalıdır.

Kâtip Çelebi esere, Allah'a hamd ve Hz. Muhammed'e dua ile başladıktan sonra tarihteki her vakayı idrak etmenin ve kayda geçirmenin imkânsız olduğunu fakat “bir şey tamamıyla yapılamazsa bile tamamıyla terk edilmeyeceğini” vecizesini zikrederek devam eder. Çelebi, eseri takvim şeklinde kaleme aldığını ve kusurlarının affedilmesini ilave eder.⁹⁵

Kitabe olarak adlandırdığı başlık altında, zamanın ve mekânın başlangıcının meçhul-ı mutlak olduğunu söyler. Buna rağmen tarihçilerin ve müneccimlerin Âdem'in yaratılışından hicrete kadar geçen süreyi hesaplamaya çalıştığını fakat ihtilafa düştüklerinden bahseder. Eldeki kaynaklara göre bu süre ancak Tevrat sayesinde bulunabilir lakin Tevrat'ın da Samiriyye, İbraniyye ve Yunaniyye olmak

⁹² *Takvîmü't-Tevârih*, Atıf Efendi 1873, vr. 1b.

⁹³ *Takvîmü't-Tevârih*, Atıf Efendi 1873, vr. 28b-29b.

⁹⁴ Gökbilgin, Kâtip Çelebi'nin Kronolojik Eseri, s. 102.

⁹⁵ *Takvîmü't-Tevârih*, Atıf Efendi 1873, vr. 1b

üzere birbirine muhalif üç farklı nüshası olduğunu söyler. Ebü'l-Fidâ'nın El-Muhtasar adlı eserine göre de bunlar içerisinde en doğrusu Tevrat-ı Yunaniyye'dir. Bu kitaba göre hilkatten hicrete gelinceye kadar 6216 sene geçmiştir. Çelebi de bu geçen süredeki vakaları cetveller üzerinde gösterdiğini söyler.

Kâtip Çelebi, "Zikr-i Eczâ'-ı Zemân ve Beyân-ı Ba'z-ı ez-Tevârîh-i Kadîme ve Tevârîh-i Müsta'mele" başlığında Güneş'in ve Ay'ın hareketlerinden, burçların ve takvimlerin oluşumundan bahsetmektedir. Buradaki bilgiler ise *Zîc-i Uluğ Beğ*'den ıktibas edilmiştir.⁹⁶ Kâtip Çelebi önce yıl, ay, gün, dakika ve saniyenin nasıl oluştuğunu anlattıktan sonra Ay ve Güneş takvimleri hakkında bilgi verir. Buna göre güneş takviminde bir yıl, Güneş'in koç burcundan uzaklaşıp tekrar o noktaya gelip devrini tamamlaması ile oluşur. Ay takvimindeki bir sene ise Ay'ın devresini on iki defa tamamlamasıyla oluşur. Bir ay ise Ay'ın felek-i a'zam⁹⁷ etrafında dönüşüyle oluşur. Bu bazen 29 gün bazen de 30 gün sürer.

Çelebi, Ay ve Güneş hareketleri bahsinin ardından takvimlerin nasıl doğduğundan bahseder. Buna göre insanlık, medeniyet kurmaya başlayınca zamanı ölçmek durumunda kalmıştır. Önceleri günleri saymışlar sonra bu zorlaşınca ayları saymışlardır. En son bunu da terk edip Nuh Tufanı'na kadar yılları saymayı başlamışlardır. Bu tarihten Hz. İbrahim'e gelinceye kadar yeni bir takvim oluştururlar. Bu takvimde; Nemrut'un ateşi, Kâbe'nin ilk inşası, Hz. Yusuf'un gönderilişi, Hz. Musa'nın peygamber olması, Firavun'un boğulması, Hz. Süleyman'ın saltanatı ve Hz. İsa'nın peygamber olması gibi tarihler önemli yer tutmuştur. Sonraları çeşitli milletler belirli zamanlardan itibaren tarih yazmışlardır. Araplar; Ka'b b. Lüey ve Fil Vakası'nı, Kıptîler; Buhtunnasır'ın (II. Nebukadnezzar) tegallübünü, Yemen halkı; Habeşe'nin doğumunu, Yunanlar ve Romalılar; İskender'in seferlerini, Frenkler; İsa'nın doğumunu milat kabul etmişler. Farisîler ise Cemşid'i başlangıç noktası kabul etmiş ve Fars devletlerinin yenileri kuruldukça bu tarihleri de yenileyerek Yezdicerd'e kadar

⁹⁶ Zîc-i Uluğ Beğ için Mustafa Kaçar, Atilla Bir neşri kullanıldı. Bkz. Mustafa Kaçar, Atilla Bir, **Uluğ Bey'in Astronomi Cetvelleri Zîc-i Uluğ Bey**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2012 (Bundan sonra, Kaçar-Bir, **Uluğ Bey**).

⁹⁷ Felek-i a'zam, İslam kozmolojisine göre Dünya'nın etrafındaki dokuz feleğin en büyüğüdür. Bkz. Cemal Kurnaz, "Felek", **DİA**, c. XII, s. 306-307.

getirmişlerdir. Son devletleri de yıkılınca Yezdicerd'te karar kılmışlardır. Nihayetinde hicri ve Celali takvimler icat edilince geri kalan takvimlerin çoğu terk edilmiştir.

Kâtip Çelebi takvimlerin tarihinden bahsettikten sonra en eski takvim kabul ettiği Türk takviminden başlayarak sırayla; Kıbtî, İskenderî, Fârisî, hicri ve Celâlî takvimleri hakkında bilgi verir.

“Zikr-i Târîh-i Türkî” başlığında bugün on iki hayvanlı Türk takvimi olarak da bilinen takvimden bahsetmektedir. Kâtip Çelebi bu takvimin Çinliler, Moğollar ve Çağataylılar tarafından kullanıldığını ifade eder. Bu takvime göre evrenin ömrü 360 ven,⁹⁸ her ven 10 bin yıl, her 12 yıl bir devir ve her yıl bir hayvana nispet edilir. Bunların ardından ay isimlerini zikreder: Âram ay, ikind ay, üçünc ay, törtünc ay... Bu şekilde devam ettikten sonra bir yigirmineç ay ve çakşaput ayları gelir.⁹⁹ Bayramları birinci ayın ilk günüdür. Takvimin ayları Ay'a göre, yılları ise Güneş'e göre hesaplanmıştır. Bu sebeple yılda on bir gün ve iki üç senede bir, bir ay artık olduğundan bu takvimin terk edildiğinden bahseder.¹⁰⁰

Kâtip Çelebi “Zikr-i Târîh-i Kıbtî” bahsinde bu takvimin, Roma İmparatoru Diocletianus'un (244-311) Mısır'a düzenlediği seferin tarihini milat kabul ettiğini söyler. Ardından da ay isimlerini sayar. “Gâliba” diyerek takvimin Mısır ve Hicâz'da hâlen kullanılmakta olduğunu da ilave eder.

“Zikr-i Târîh-i İskenderî” başlığında bu takvime Rumî takvim de dendiğini söyler.¹⁰¹ Bu takvim de İskender'in seferlerine başladığı günü milat kabul edilmiştir. Fakat Romalılar, imparatorları Hristiyan olunca İsa'nın doğumunu milat kabul etmiştir. Yunanlar ise İskender'in vefatını milat kabul etmişlerdir ki iki tarih arası 11 yıl 325 gündür.¹⁰² Daha sonra Kâtip Çelebi bu takvimin Süryanice ve Latince ay isimlerini sayar.

⁹⁸ “Ven” zamanı taksimlere ayırmaya yarayan bir yöntemdir. Bazı kaynaklarda “Fen” veya “Feng” olarak da geçmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Bkz. Osman Turan, **Oniki Hayvanlı Türk Takvimi**, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, İstanbul 1941, s. 27 (Bundan Sonra, Turan, **Oniki Hayvanlı Türk Takvimi**).

⁹⁹ Bu son iki ayın adı eserde “birikemç ay” ve “hafşâbât ay” şeklinde yanlış yazılmıştır. Bkz. Osman Turan, **Oniki Hayvanlı Türk Takvimi**, s. 32-33

¹⁰⁰ On iki hayvanlı Türk takvimi hakkında tafsilatlı bilgi için bkz. Turan, **Oniki Hayvanlı Türk Takvimi**.

¹⁰¹ Bu takvim, kaynaklarda “Selefkî” olarak da geçmektedir. Bkz. Kaçar-Bir, **Uluğ Bey**, s. 29.

¹⁰² İki tarih arasında geçen süre 323 yıl olmalıdır. İskender'in ölümü m.ö 323'tür.

“Zikr-i Târîh-i Fârisî” bahsinde mezkûr takvimin Yezdicerdî ve Şehriyârî olarak da bilindiğinden bahsedilir. Ardından, yukarıda belirtildiği üzere takvimin miladının Cemşid’in tahta çıkışı kabul edildiğini fakat sonradan her yeni gelen hükümdarın tahta çıkış tarihlerinin milat kabul edildiğini söyler. Ay isimlerinin Celâli takvimle aynı olduğundan iki takvimin karışmaması için bu takvimin “târîh-i mezbûr-ı kadîm” olarak ya da “Yezdicerdî” isimleriyle anıldığını belirtir ve bu takvimin astronomlar ile müneccimler arasında hâlâ kullanıldığını ilave eder.¹⁰³

“Zikr-i Târîh-i Hicrî” bölümünde cahiliye zamanında, bilhassa Kureyşlilerin, önemli olayları milat kabul ettiğinden bahsedilir. Mesela Velid bin Mugire’nin (ö. 622) veya Hişam bin Mugire’nin vefat tarihleri milat olmuştur. Sonraları Kâbe’nin inşası yahut Fil Vakası milat kabul edilmiştir. Bu bilgilerden sonra Çelebi, takvimin ay isimlerini verir. Hicret sonrasında Hz. Muhammed’in hicreti milat kabul edilmesini buyurduğu, rivayetlere dayandırılarak ifade edilmektedir. Fakat hicri takvimin resmen kullanılmaya başlanmasının Halife Ömer (ö. 644) zamanında başladığı yazılmıştır.

“Zikr-i Târîh-i Celâlî” başlığında Melikî olarak da bu bilinen bu takvimin, Selçuklular zamanında Melikşah’ın (ö. 1092) emriyle Ömer Hayyam’ın (ö. 1132?) başında bulunduğu bir ekibe yaptırıldığını anlatır. Yeni takvimin oluşturulma gerekçesi ise eski Fars takviminden daha verimli olmasıdır.¹⁰⁴

Takvim bahsinden sonra Kâtip Çelebi takvimler arasındaki zaman farkını gösteren bir cetvele yer verir.¹⁰⁵ Bu cetvel hilkatın, hicretten 6216 sene önce olduğu veya Celâli takvimle Rumi takvim arasında 1414 sene olduğu gibi bilgileri ihtiva eder. Ardından eserin vekayi kısmı başlar. Buradaki bilgiler yine cetvelle gösterilmiş ve hicretten önce ve sonra olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. İlk kısımda, yukarıdaki takvim bahsinde olduğu gibi önemli olaylar çeşitli devirleri oluşturmuştur. Örneğin ilk başlık “Levha-yı Vekâyi’-i Ülüf-ı Sâlife ez-Târîh-i Âlem” yani evrenin yaratılışından Nuh Tufanı’na kadar geçen süredeki olayları anlatmaktadır. Yahut “Cedvel-i Vekâyi’ ez-Velâdet-i Mesîh Aleyhi’s-selâm tâ be-Zemân-ı Hicret” başlığında İsa’nın

¹⁰³ **Takvîmü’t-Tevârîh**, Atıf Efendi 1873, vr. 2b

¹⁰⁴ Bu konu hakkında daha tafsilatlı bilgi için bkz. Kaçar-Bir, **Uluğ Bey**, s. 35-37 ve A. Necati Akgür “Celâli Takvimi”, **DİA**, c. 7, s. 257-258.

¹⁰⁵ **Takvîmü’t-Tevârîh**, Atıf Efendi 1873, vr.9b.

doğumundan hicrete kadar geçen olaylar anlatılır.¹⁰⁶ Bu vakalar, hicretten sonraki cetvelde olduğu gibi yıl yıl anlatılmamıştır. Örneğin vekayi 3113'ten 3044'e atlayabilmektedir. Bununun sebebi iki süre arasında geçen vakaların tespit edilememesidir muhtemelen. Zaten Çelebi de vekayı başlamadan evvel bu tarihlerin tayininde ihtilaflar olduğunu zikreder.

Hicretten sonraki olaylar anlatılmadan önce takvimler arasındaki zaman farkını gösteren cetvele benzeyen ama daha kapsamlı olan başka bir cetvel vardır. Ebü'l-Fidâ'nın *el-Muhtasar*'ından alınmış bu cetvelde yine çeşitli olaylar arasında kaç sene olduğu anlatılır.¹⁰⁷ Bu cetveldən sonra Çelebi, hicretten h. 1058 / m. 1657 yılına kadar gerçekleşen hadiseleri anlatmaya devam eder. Her elli ve yüz seneyi de bir başlık altında gösterir. Birinci seneyi “İbtidâ’-yı Târîh-i Âlem **ve** Hübût-ı Âdem Aleyhi’s-selâm” vekayisiyle başlatan müellif, kendi dönemine kadar bu vakaları devam ettirir. Fakat sonradan birçok müstensih, eseri farklı dönemlere kadar devam ettirmiştir. Bu vakalar çoğunlukla devletlerin ortaya çıkışı, savaşlar, ölümler ve doğa olayları gibi konuları ihtiva etmektedir. Buna dair çok tipik bir örnek hicri 1003 senesinden verilebilir:

“**Cülûs-ı Sultân Mehmed Han** ba’d ez-vefât-ı pedereş Sultân Murâd Han **ve** gâlib şoden-i asker-i İslâm ber-Tabur [İstabur] ve inhizâm-ı küffâr ve **feth-i** Györ ya’nî Yanık **ve** inhizâm-ı Sinân Paşa der-Cisr-i Rusçuk”¹⁰⁸

Günümüz Türkçesiyle:

“Babası Sultan Murad Han’ın vefatından sonra Sultan Mehmed Han’ın tahta çıkışı ve İslam askerinin İstabur’da galibiyeti ve kafirlerin yenilgisi ve Györ’ün yani Yanık’ın fethi ve Sinan Paşa’nın Rusçuk Köprüsü’nde yenilmesi”

Çelebi, eserine bol miktarda manzum tarih de almıştır. Yanık’ın fethi için düşürülen bu tarihi, derkenar da şöyle göstermiştir:

“Târîh-i feth-i Yanık, Adû-yı dîn sinup feth oldı Yanık / Sene 1003”¹⁰⁹

¹⁰⁶ Bu düzen, günümüzdeki tarih çağlarına (Orta Çağ, Yeni Çağ...) benzemesi yönünden dikkat çekicidir.

¹⁰⁷ Kâtip Çelebi’nin cetveli için bkz. **Takvîmü’t-Tevârîh** Atıf Efendi 1873, vr. 9a. *el-Muhtasar*’daki cetvel için bkz. Ek-9.

¹⁰⁸ **Takvîmü’t-Tevârîh**, Atıf Efendi 1873, vr. 20a.

¹⁰⁹ **Takvîmü’t-Tevârîh**, Atıf Efendi 1873, vr. 20a.

Eserin vekayi kısmı bittikten sonra yaratılıştan, eserin yazıldığı tarihe kadar ne kadar devlet ve padişah geçtiğini yine cetveller vasıtasıyla gösterir. Bu bölümde Osmanlı Devleti'ne detaylı bir yer ayrılmıştır. Her padişahın tahta çıkışı, saltanat süreleri ve ölüm tarihleri yazılmıştır. Sonrasında -protokole uygun şekilde- vezirler, şeyhülislam, kazaskerler, hâcegân, nukabâ-yı eşraf ve İstanbul kadıları hakkında benzer bilgilere yer verilmiştir.

Kâtip Çelebi, eserini bir hatime yazısıyla noktalar. Bu bölüm, Çelebi'nin bir diğer eseri olan *Düstûru'l-Amel li Islâhi'l-Halel*'in mukaddimesi ile benzerlik gösterir. İki yazıda da devletlerin de insanlar gibi büyüme, duraklama ve ihtiyarlama gibi üç devirden geçtiğini, devletlerin akıl ve şeriatla birlikte ömrünün uzatılabileceğini söyler. Bu açılardan Kâtip Çelebi'nin İbn Haldun'dan etkilendiği söylenebilir.¹¹⁰ Çelebi'ye göre insanlarda saç ve sakalın ağarması yaşlılığın alameti ise ziynete meylin başlaması da o devletin sonunun geldiğinin işaretidir. Zira şatafat, rahata alıştırır, rehavete yol açar ve huzuru kaçıır. Her devletin bekası siyasetle sağlanır. Bu da ya aklî yolla ya da şeriat yoluyla gerçekleşir. Bu yolu takip eden padişahların saadete eriştiğini, takip etmeyenlerin ise bunun cezasını çektiğini söyler Çelebi. Kâfirlerin devletlerinin de bu aklî yolla ayakta kaldığını ifade eder ve “Dünya küfürle yıkılmaz zulümle yıkılır” atasözünün bu sebeple söylendiğini belirtir.¹¹¹

Kâtip Çelebi daha sonra devletlerin yıkılmasına yol açan bazı tuhaf sebepleri sıralar. Örneğin bir hadis-i şerife dayandırarak, devlet işlerini “avrat eline” verenlerin felah bulamayacağını tarihte de on iki kadın hükümdarın başa geçtiğini ve halkının büyük sıkıntılar çektiğini ifade eder. Babasını öldürüp başa geçen şehzadenin ömrünün bir seneyi bulmadığını söyler. Son olarak “gâliba” her devletin altıncı padişahının tahttan indirildiğini söyler.¹¹²

¹¹⁰ Krş. Kâtip Çelebi, *Siyaset Nazariyesi / Düstûru'l-amel li Islâhi'l-halel*, Haz. Ensar Köse, Büyüyenay, İstanbul 2016, s. 159-161.

¹¹¹ *Takvîmü't-Tevârih*, Atıf Efendi 1873, vr. 29a.

¹¹² *Takvîmü't-Tevârih*, Atıf Efendi 1873, vr. 29b, Osmanlı padişahlarının sıralamasındaki genel kabule göre altıncı padişah II. Murad'tır. Fakat II. Murad'ın da hal edilmeği malumdur. Acaba Kâtip Çelebi, altıncı padişahı kastı Süleyman Çelebi ya da İsa Çelebi olabilir mi? Fakat yine de eserde ikisinden de “Sultan” olarak bahsetmez. Kâtip Çelebi belki de bu mesele hakkında üzerine fazla durmamış sıraladığı bilgileri bir kitaptan olduğu gibi aktarmıştı.

Kâtip Çelebi “Hâtimetü’l-Hâtime” kısmında kitabın yazılış serüveni hakkında kısaca bilgi verir. Eserin, tarih kitaplarının neticesi ve bir fihristi gibi olduğunu söyledikten sonra bu telif sayesinde h. 1058 / m. 1648 yılında ikinci halifelik görevine geldiğini belirtir. Kitabı üç cüz şeklinde tertiplelediğini ve ikinci cüzün bin sene vekayi ihtiva ettiğini yazar. Fakat kâtiplerin bunu istinsah ederken zorlandığını, bu sebeple her sayfada ellışer sene varken sonradan sayfa başına onar seneye düşürüldüğünü ilave eder. Böylelikle *Takvîmü’t-Tevârîh* iki nüsha haline gelmiştir.¹¹³ Kitaptaki bilgiler okuyuculara yeterli gelmezse (*Arapça Fezleke*’nin mukaddimesinde zikredilen 1300 kitabı okuyabileceklerini söyleyerek konuyu ve kitabı noktalar.¹¹⁴

Kâtip Çelebi’nin diğer eserlerinde olduğu gibi bu kitabında da birçok minhuyat vardır. Bunların büyük kısmı Türkçe, pek azı Farsça ve Arapçadır. Çelebi bu notlarda bazen vekayi kısmında verdiği bilgiyi detaylı şekilde izah eder bazen de tarih düşürmelerine yer verir. Nüshalar arasında muhtevası en çok değişenler bu kısımdır. Vekayi kısmı dışındaki bölümlerde kalan minhuyat genellikle aynı olmakla birlikte vekayi bölümündeki minhuyat genellikle müstensihlerin tasarrufuna kalmıştır denebilir.

2.4. Takvîmü’t-Tevârîh’in İmla ve Şekil Özellikleri

Kâtip Çelebi *Takvîmü’t-Tevârîh*’te, eserin ilk şeklinin 50 cetvelli¹¹⁵ olduğunu fakat daha sonra müstensihlere bu iş külfetli geldiğinden 10 cetvelli şekilde istinsah ettiklerini belirtmiştir.¹¹⁶ *Keşfü’z-Zunûn*’ın derkenarında ise *Takvîmü’t-Tevârîh*’in son olarak cetvelsiz şekilde yazıldığını fakat kitabın içeriğinin hepsinde aynı olduğunu belirtir.¹¹⁷ Fakat eldeki nüshalara bakıldığında 25, 20, 24, 15, 13, 12, 11 ve muhtelif sayıda cetvelli versiyonları da görülmektedir. Bu duruma göre bir süre sonra müstensihlere hangi yöntem kolay geliyorsa eserleri o şekilde çoğalttıkları söylenebilir. Tezdeki kullanılan ana nüsha da 50 cetvellik bir nüshadır.

¹¹³ Daha sonraları bu nüshalar, kâtiplerin nasıl işine geliyorsa o şekilde çoğaltılmıştır. Bkz. bu tezin “Takvîmü’t-Tevârîh’in Şekil Özellikleri” bölümü.

¹¹⁴ Fakat *Arapça Fezleke*’de bu bölüm eksiktir.

¹¹⁵ Burada cetvelden kastedilen sayfa başına düşen yıldır. Bu durumda da 50 cetvelli bir nüshanın her sayfasında 50 yıl anlatılmaktadır. Cetvel kelimesinin bugünkü karşılığının “tablo” olduğu söylenebilir.

¹¹⁶ *Takvîmü’t-Tevârîh*, Atıf Efendi 1873, vr. 29a.

¹¹⁷ Kâtip Çelebi, *Keşfü’z-Zunûn*, çev. Rüşti Balcı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2007, c. 2 s. 409 (Bundan sonra, Kâtip Çelebi, *Keşfü’z-Zunûn*).

Kâtip Çelebi, kitapta yer yer kelime tasarruflarına da gitmiştir. Örneğin birçok yerde “Aleyhi’s-selâm” ifadesini “a.m. (عم)” şeklinde göstermiştir.¹¹⁸ Genellikle sahabeler için kullanılan “Allah ondan razı olsun” anlamındaki “radıyallâhu anh” ifadesi ise kimi yerlerde “radı (رضی)” şeklinde yazılmıştır.¹¹⁹ Yine bazı ay isimleri kısaltılarak yazılmıştır. Örneğin safer ayı “sâ. (صا)” şeklinde gösterilmiştir.¹²⁰

Modern öncesi dönemde bugünkü anlamda noktalama işaretleri olmadığından Kâtip Çelebi iki cümleyi birbirinden ayırmak için “ve” bağlacını kullanmış bunu da belirginleştirmek için kırmızı mürekkepten faydalanmıştır. Aynı şekilde bazı cümle başlarının da yine kırmızı mürekkeple yazıldığı görülmektedir. Bunların haricinde eserde görev ve şekil itibarıyla virgöl işaretine benzer işaretler bulunmaktadır.¹²¹ Bunlar kimi zaman sıralı ay isimlerini birbirinden ayırmada kullanılmıştır.¹²²

2.5. Takvîmü’t-Tevârîh’in İşlevi

Takvîmü’t-Tevârîh, Kâtip Çelebi’nin diğer birçok eseri gibi (mesela; *Keşfü’z-Zünûn*, *Cihannümâ*, *Süllemü’l-Vüsûl*) bir başvuru kitabıdır. Bu noktada *Takvîmü’t-Tevârîh*, *Keşfü’z-Zünûn* ve *Süllemü’l-Vüsûl* bir üçleme şeklinde düşünülebilir. Okuyucunun, kitaplar hakkında bilgi almak istiyorsa *Keşfü’z-Zünûn*’a, yazarlar hakkında bilgi almak istiyorsa *Süllemü’l-Vüsûl*’a; olaylar, şahıslar ve devletler hakkında bilgi almak istiyorsa da *Takvîmü’t-Tevârîh*’e başvurması gerecektir. Çelebi acaba bunu daha önceden böyle kurgulamış olabilir mi yoksa bu bir tesadüf müdür, bilinmesi pek mümkün değildir.

Takvîmü’t-Tevârîh’in fazla hacimli olmaması ve cetvelli olması aranan bilgiyi bulmada kolaylık sağlamaktadır. Bu kolaylık, eserin niçin Kâtip Çelebi’nin en çok istinsah edilen kitabı olabileceği sorusuna da cevap sağlayabilir.

¹¹⁸ Bkz. *Takvîmü’t-Tevârîh* 1873, vr. 1b, 2b, 4a, 6a...

¹¹⁹ *Takvîmü’t-Tevârîh* 1873, vr. 14b.

¹²⁰ *Takvîmü’t-Tevârîh* Sr291, vr. 76b.

¹²¹ Bu işaretler *Levâmi’u’n-Nûr*’da da bulunmaktadır. Bkz. Üstüner-Arslantürk, *Levâmi’u’n-Nûr Fî Zulmet-i Atlas Minor*.

¹²² Bkz. “Zikr-i Eczâ’-ı Zemân ve Beyân-ı Ba’z-ı ez-Tevârîh-i Kadîme ve Tevârîh-i Müsta‘mele” bölümü.

2.6. Takvîmü't-Tevârîh'te Zaman

Eserde hilkatten hicrete kadar geçen vakaların kaynağı büyük oranda *Muhtasar fî Ahbâri'l-Beşer*'dir. İslam tarih yazıcılığında umumi tarihlerin başlangıcı genellikle Âdem'in yaratılışıdır. Bazen de Taberî'ni (ö. 923) *Târîhu'l-Ümem ve'l-Mülûk*'ünde¹²³ olduğu gibi yaratılıştan önce neler olduğu da anlatılabilir. Taberî, hilkatten önce neler olduğunu ve hilkati, tartışmacı bir üslupla hadis ve nakillere dayandırarak anlatır.¹²⁴ Kâtip Çelebi ise eserine hilkatle başlar ve yaratılış hususunda herhangi bir tartışmaya girmez. Hatta hilkat öncesi konulara hiç değinmeyerek daha “seküler” bir tutum izlediği de söylenebilir.

Eserde kronoloji, hicretten 6216 sene önce Âdem'in yaratılışı ile başlar. Bu da kabaca milattan önce 5600 yılı yapar.¹²⁵ Aslında Çelebi, Âdem'in yaratılışının hicretten 6126 gerçekleştiğine inandığını da belirtmez. Yalnızca bu bilgiyi *Muhtasar fî Ahbâri'l-Beşer*'den aldığını nakleder. Bu noktada yaratılışın (genesis) tarihini bulma arzusunun Müslümanlardan çok Yahudilerde olduğunu ilave etmek gerekir.¹²⁶ Bunda Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin ve evrenin tarihi anlatılırken belirli bir tarih verilmemesi etkili olmuş olmalıdır. Eski Ahit'te ise bu durum tam tersidir.¹²⁷ Bu sebeple de Kâtip Çelebi, Âdem'in hilkati bahsini bir Yahudi kaynağından aktarmıştır. Bu da en doğru bilgiyi verdiği inandığı Tevrat-ı Yunaniyye'dir.

Bu durum arkeolojinin, antropoloji ve jeoloji gibi bilimlerin henüz teşekkül etmediği bir dönemde insanların tarih algısının ne kadar geniş olabileceği sorusunu da akla getirmektedir. Osmanlılar özelinde bir örnek olması açısından minyatürlere bakılabilir. Mesela, *Falname*'nin minyatürlerinde Hâbil ve Kâbil 16-17. yüzyıl

¹²³ Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi**, çev. Zâkir Kadirî Ugan – Ahmet Temir, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1991 (Bundan sonra, Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi**).

¹²⁴ Taberî, **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi**, s. 1-135.

¹²⁵ Kitabın yazıldığı tarihten bu yana geçen 373 yılın ardından insanlığın tarihinin nasıl değiştiğini göstermesi açısından bir örnek: Bugünkü arkeolojik ve antropolojik araştırmalar neticesinde ilk insan türleri sayılan homo sapiensin kökeninin yaklaşık 300.000 yıllık olduğu kabul edilir. Bkz. James F. O'Connel v.d. “When did Homo sapiens first reach Southeast Asia and Sahul?” **PNAS** **2018**, vol. 115 no. 34 <https://www.pnas.org/content/115/34/8482> (1 Ekim 2021). Tabii ki, 17. yüzyılda yaşayan bir Osmanlı aydınının o zamanki bilgiler ışığında böyle bir tahmin yapması da beklenemez.

¹²⁶ Bu literatür genel olarak İsrailiyat olarak da anılmaktadır. Tafsilatlı bilgi için bkz. İbrahim Hatiboğlu-Abdulhamit Bırışık “İsrâiliyat”, **DİA**, c. 23, s. 199-202. Atsız da tarihi takvimlerin bu bölümleri için “İsrailiyat” terimini kullanmaktadır. Bkz. Atsız, **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler**, s. 12.

¹²⁷ Bkz. **Eski Ahit**, Yaratılış Kitabı.

kıyafetleriyle tasvir edilmiştir.¹²⁸ Benzer şekilde, *Kıyasü'l-Enbiyâ*'da Âdem'in kıyafetleri Osmanlıların kıyafetlerinden farksızdır.¹²⁹ Örnekler çoğaltılabilir fakat dikkat çekici olan şey modern öncesi toplumların tarih algısının bugünkünden oldukça farklı olduğudur.

2.7. Takvîmü't-Tevârîh'in Dili

Eser Türkçe-Farsça mülemma olarak yazılmıştır.¹³⁰ Mukaddime ve hatime bölümleri ağıdalı bir Türkçe ile yazılmışken, ilk levha (hilkatten hicrete kadar olan kısım) Türkçe-Farsça karışık yazılmıştır. İkinci levha (hicretten 1058 senesine kadar olan bölüm) ise basit bir Farsça ile kaleme alınmıştır.¹³¹ Üçüncü levha (devletlerin, hanedanların ve şahısların anlatıldığı kısım) ise basit bir Türkçe ile yazılmıştır.

Kâtip Çelebi bazı yerlerde Türkçe özel adları bile Farsçaya çevirmiştir. Örneğin, Osmanlı Devleti'nin kurulduğu ve Ertuğrul Gazi'nin vefat ettiği yer kabul edilen “Söğüt”ten “Bîd” olarak bahseder.¹³² Hagen, Kâtip Çelebi'nin *Takvîmü't-Tevârîh*'te Farsça kullanmasının sebebini Farsçanın anahtar kelimelerin tasvir ve isim tamlamaları için uygun olmasından kaynaklanmış olabileceğini söylemektedir.¹³³

2.8. Takvîmü't-Tevârîh'teki Bilgilerin Güvenirliliği

Eserde geçmişe gidildikçe ölüm tarihlerinde bazı hatalı bilgilere rastlanmaktadır. Bunların ekserisi Osmanlı tarihi dışındaki konulardır. Mesela Astronom Ebû Sa'id Siczî ölümü h. 415 / m. 1024 iken¹³⁴ *Takvîmü't-Tevârîh*'te 378 senesi verilmiştir. Yine benzer bir şekilde Arap belagatı teorisyeni Bediyüddin Ahmed el-Kazvanî'nin ölüm tarihi eserde h. 620 verilmişken gerçek ölüm tarihi h. 739 / m. 1338'dir.¹³⁵ Fakat Kâtip Çelebi'nin eseri kaleme alırken oldukça titiz davrandığını

¹²⁸ **Falname** TSMK H1703, (aktaran Metin And, **Osmanlı Tasvir Sanatları 1: Minyatür**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2021, s. 360-361.

¹²⁹ **Kıyasü'l-Enbiyâ**, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Hamidiye Koleksiyonu 980 (Aktaran Metin And, **Minyatürlerle Osmanlı-İslam Mitologyası**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2020, s. 50.

¹³⁰ Fakat Kâtip Çelebi, **Keşfü'z-Zunûn**'da eserin Türkçe olduğunu söyler. Bkz. c. 2 s. 409.

¹³¹ Buna belki de Türk Farsçası denebilir. Zira 5-10 Farsça fiil ve “be-, ez-, -râ, der-, bâ-” gibi Farsça hâl eklerini bilmek metni büyük oranda anlamaya yetmektedir.

¹³² *Takvîmü't-Tevârîh* 1873, vr. 16b.

¹³³ Hagen, **Bir Osmanlı Coğrafyacısı İşbaşında**, s. 258.

¹³⁴ Yavuz Unat, “Siczî, Ebû Sa'id, **DİA**, c. XXXVII, s. 145-146.

¹³⁵ İsmail Durmuş, “Kazvîni, Hatîb”, **DİA**, c. XXV, s. 156-157. Günümüzdeki kaynaklarda farklı ölüm tarihleri olan kişiler için ilgili yere Diyanet İslam Ansiklopedisi kaynak gösterildi.

söylemek gerekir. Örneğin, Hoca Sadeddin'in ve Âşıkpaşazâde'nin zikretmediği Ergene Köprüsü'nün inşa tarihini yazması ve düşürülen tarihi de göstermesi onun bir konu için birçok esere müracaat ettiğine delildir.¹³⁶

2.9. Takvîmü't-Tevârîh'in Kaynakları

Kâtip Çelebi *Takvîmü't-Tevârîh*'in birçok yerinde kullandığı kaynakları zikreder. Bu eserler, hangi sayfalarda zikredildikleriyle beraber şu şekilde sıralanabilir:

İbn Asâkir Tarihi, (*Târîhu Medîneti Dımaşk*) [3a],

İmâm Buharî [3a] (kullanılan eser belirtilmemiş),

Hakem Nisaburî Meymun bin Mihran [3a] (kullanılan eser belirtilmemiş),

Zîc-i Uluğ Beğ [3b], *Muhtasar fî Ahbâri 'l-Beşer* [1a], [4b], [8a],

Neşrî Tarihi [18a],

Cenâbî Tarihi [3a] ve [8a],

Hoca Sâdeddin Efendi'nin *Lârî Tercümesi* [2a],

Hoca Sâdeddin Efendi'nin *Tâcü't-Tevârîh*'i [24b],

Tabakât-ı Şâfi [16b],

Rûhü't-Tevârîh [6b], [7b]

Fezketü't-Tevârîh [29a]

Bu liste içerisinde aşağıda bahsedilen üç kitap önemlidir.

¹³⁶ Gökbilgin, Kâtip Çelebi'nin Kronolojik Eseri, s. 109; Ergene Köprüsü ile ilgili bahis için bkz. *Takvîmü't-Tevârîh* 1873, vr. 18a.

2.9.1. Takvîmü't-Tevârîh ve Fezleketü't-Tevârîh (Arapça Fezleke)

Kâtip Çelebi, *Fezleketü't-Tevârîh*'i 1641'de bitirmiştir. 7 sene sonra kaleme aldığı *Takvîmü't-Tevârîh*'in sonundaki:

“...Vekâyi‘ tafsîline vâkıf olmayan mübtedîler çendân zevklenmez ise de müntehîye tezkire olduğu kifâyet ider gene târîhe vukûf-ı murâd idenler Fezleke mukaddimesinde zikr olunan bin üç yüz te‘lîfi görüp netîcesin bu medhalden zabt ideler...”¹³⁷

ifadesiyle *de Arapça Fezleke*'sine atıfta bulunmuştur. Bunun haricinde *Mizânü'l-Hakk*'ta *Takvîmü't-Tevârîh*'in, *Fezleke*'nin fihristi makamında olduğunu zikreder.¹³⁸

Yani *Takvîmü't-Tevârîh*'in Arapça *Fezleke*'nin kronolojik bir özetidir. Çelebi *Arapça Fezleke*'de takvimlerin tarihinden bahsettiğini söylese de kitapta bu kısım yer almaz. Belki de bu bölümü yazdı ama günümüze gelmedi yahut vazgeçip bu fikrini *Takvîmü't-Tevârîh*'te kullandı. *Fezleke*'de, hicretten h. 1000'inci seneye kadar geçenler olayları nakleder. Bu vakaları anlatırken de yedi sene sonra kaleme alacağı *Takvîmü't-Tevârîh*'tekine benzer cetvelleri kullanılır. Vekayi kısmından sonra tıpkı *Takvîmü't-Tevârîh*'te olduğu gibi hanedanları ve Osmanlı Devleti'nin önemli kişileri hakkında tafsilatlı bilgi verir. Kâtip Çelebi, *Takvîmü't-Tevârîh*'ten farklı olarak kitabın sonunda çeşitli tarihi vesikalara yer verir. Örneğin Şehzade Korkud'un, babası Bayezid'e mektubu; Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethettikten sonra Hristiyanlara verdiği ahidname gibi.¹³⁹

2.9.2. Takvîmü't-Tevârîh ve Muhtasar fî Ahbâri'l-Beşer

Kâtip Çelebi'nin de belirttiği üzere¹⁴⁰ kitabın; Âdem'in yaratılışı, üç Tevrat'tan hangisinin güvenilir olduğu ve peygamberler arasında geçen zamanı gösterdiği “Cedvel ez-Minhu-yı Güzeşte der-Meyân-ı Her DüVak‘a” başlıklı cetveli *Muhtasar fî Ahbâri'l-Beşer*'den alınmıştır. Eser, Eyyûbî Hânedanı'na mensup olan coğrafyacı ve tarihçi Melikü'l-Müeyyed Ebü'l-Fidâ'ya (1273-1331) aittir. Bu kitap da mezkûr bilgileri muhtemelen *Taberî Tarihi*'nden almıştır.¹⁴¹ *El-Muhtasar* da muhtevası

¹³⁷ *Takvîmü't-Tevârîh*, Atıf Efendi 1873, vr. 29a.

¹³⁸ Gökyay-Uludağ, *Mizânü'l-Hakk* s. 102, 227.

¹³⁹ Detaylı bilgi için bkz. es-Seyyid, *Fezleketü't-Tevârîh*.

¹⁴⁰ *Takvîmü't-Tevârîh*, Atıf Efendi 1873, vr. 1b.

¹⁴¹ Abdülkerim Özaydın, “Ebü'l-Fidâ”, *DİA*, c. 10, s. 320-321.

itibariyle bir umumi tarihtir. Âdem'den başlayarak peygamberlerin, milletlerin ve devletlerin tarihi anlatan kitap 1329'da nihayete erer.¹⁴²

2.9.3. Takvîmü't-Tevârîh ve Zîc-i Uluğ Beğ

Uluğ Bey (ö.1449), astronomi alanındaki en eski kitap olan Batlamyus'un (85-165) *Almagest* adlı eserinin ve Meraga Rasathanesi'nde yapılan zîcin hatalı olduğunu görerek düzeltmek istemiştir. Etrafındaki diğer bilim adamlarıyla birlikte 30 senenin sonunda -muhtemelen- 1437 yılında Zîc-i Uluğ Beğ'i hazırlamışlardır. Bu eser öylesine başarılı olmuştu ki Osmanlı Devleti'nin müneccimbaşları 1800 yılına kadar takvim ve imsakiye hesaplarında *Uluğ Beğ Zîc*'ini esas almışlardır.¹⁴³

Kitapta yer alan astronomik bilgilerin ve takvimlerin kaynağı büyük oranda *Uluğ Beğ'in Zîc*'idir.

¹⁴² Abdülkerim Özaydın, "el-Muhtasar", **DİA**, c. 31, s. 70-71.

¹⁴³ Salim Ayduz, "Osmanlı Devleti'nde Müneccimbaşılık Müessesesi". **Belleten** 70 (2006) s. 212.

Takvîmü't-Tevârîh

...Evvelâ Şems hareket-i zâtiyyesi ile hamel-ı evvelinden gerü hamele gelüp devresini tamâm itmek i'tibârı ile **seneye**...

...ve devre-yi Kamer'de aded-i eyyâmın ihtilâfı muktezâsınca on iki ay bir devr-i kâmil ile âfitâba karîb olup deverât-ı Kamer i'tibârı ile mahsûb olan sâle **sene-yi kameriyye** dinülür ki üç yüz elli dört gündür...¹⁴⁴

Zîc-i Uluğ Beğ

Güneş'in devri, onun belirli bir noktadan örneğin Koç (Hamel) burcundan uzaklaşması ve tekrar o noktaya geliş süresi bir yıl olarak kabul edilir. Ay kavramı Ay'ın kendi etrafında dönmesi kavramı üzerine kurgulanır, diğer bir deyişle bir ay, Ay'ın -hilale dönüşmesi gibi-belirli bir durumdan uzaklaşarak aynı yere geri dönmesi arasında geçen süre olarak kabul edilir. Ay'ın on iki devri yaklaşık olarak Güneş'in bir devrine düştüğünden, bazıları Ay'ın on iki devrini bir yıl olarak kabul eder ve buna da kamerî yıl (ay yılı), diğerine de şemsî yıl (güneş yılı) adını verir...¹⁴⁵

2.10. Takvîmü't-Tevârîh'in Etkileri

Takvîmü't-Tevârîh yazıldıktan sonra Kâtip Çelebi'nin eserleri içerisinde pek çok ilke imza atmıştır. Kâtip Çelebi'nin matbaada basılan ilk kitabı olmuştur.¹⁴⁶ En çok istinsah edilen kitabı olmuş ve en çok zeyil yazılan kitabı olmuştur denebilir. Bununla birlikte kısa süre içerisinde İtalyanca, Latince, Arapça ve Farsça gibi dillere çevrilmiştir. Ayrıca sonraki yıllarda yazılan tarih konulu eserler için de bir başvuru kaynağı olmuştur. Hatta Namık Kemal'in (1840-1888), yazdığı Osmanlı tarihinin

¹⁴⁴ **Takvîmü't-Tevârîh**, Atıf Efendi 1873, vr. 2a.

¹⁴⁵ Mustafa Kaçar, Atilla Bir, **Uluğ Bey'in Astronomi Cetvelleri Zic-i Uluğ Bey**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2012, s. 25.

¹⁴⁶ 1697 senesinde Venedik'te basılmıştır. Bkz. Yahya Erdem, "Kâtip Çelebi'nin Matbu İlk Kitabı: İtalyanca Takvîmü't-Tevârîh", **Müteferrika'nın İzinde**, Ötügen, İstanbul 2021, s. 69-74 (Bundan sonra Erdem, İtalyanca Takvîmü't-Tevârîh).

tashihi için istediği kitaplar arasında *Takvîmü't-Tevârîh* de vardır.¹⁴⁷ Bu bölüm, *Hammer Tarihi*'ni tercüme eden Atâ Bey'in (1856-1919), Kâtip Çelebi ve eseri için söyledikleriyle tamamlanabilir:

“Hiç şübhe yoktur ki bizde Takvîmü't-Tevârîh'in müellifi Kâtip Çelebi gibi on on beş âlim yetişebilmiş olsa idi bugün terakkiyât-ı ilmiyece hayli ileride bulunurduk. Osmanlı müellifleri içinde Avrupa'da en ziyade şöret bulmuş olan Kâtip Çelebi'dir.”¹⁴⁸

2.10.1. Takvîmü't-Tevârîh'i Kaynak Olarak Kullanan Kitaplar

2.10.1.1. Takvîmü't-Tevârîh ve Fezleke

Çelebi'nin *Takvîmü't-Tevârîh*'in telifinden (h. 1058 / m. 1648) yedi sene sonra yazdığı bu eser hicri 1000 yılından başlayıp 1065'e kadar geçen olayları ele aldığı Türkçe tarih kitabıydı.

İki kitap arasındaki ortak noktalardan bir diğeri de mukaddimelerinin neredeyse birebir aynı olmasıdır. Ayrıca *Takvîmü't-Tevârîh*'te olduğu gibi *Fezleke*'de de vekayi başlıkları Farsça terkiplerle oluşturulmuştur. Aşağıda *Fezleke*'nin ve *Takvîmü't-Tevârîh*'in mukaddimleri verilmiştir:

¹⁴⁷ Fevziye A. Tansel, “N. Kemal'in Osmanlı Tarihi'ne Dair Bilgimizi Tashih ve İkmal Eden Yeni Notlar”, *Belleten*, c. XXIV sayı 94, 1960, s. 275.

¹⁴⁸ Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, haz. M. A. Yekta Saraç, TÜBA, Ankara 2016, s. 1067 (Bundan sonra, Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*).

Takvîmü't-Tevârîh'in mukaddimesi

Hamd u senâ ve şükr-i bî-intihâ ol mebde'-yi evvel celle ü alâya ki fihris-i garâ'ib-i kâ'inât ve fezleke-yi acâ'ib-i vâkı'ât olan evrâk-ı pür-esmâr-ı tevârîhi mürûr-ı edvâr ve tebeddül-i evzâ' u etvâr ile takvîm-i ashâb-ı tencîm gibi mensûhü'l-amel kılmayup dâ'ima kârgâh-ı dîn ü devlete düstûr-ı ebedî ve tedbîr-i umûr-ı cumhûra mûmidd-i sermedî kıldı ve's-salât u ve's-selâm. Ol Nebiyy-i kerîm cenâb-ı fahîmâne ki nass-ı "lâ-reyb-i lâ ya'lemü'l-gaybe" ile ber-muktezâ-yı muhâyîl vâhiyye ve umûr-ı âtiyeye ittılâ' bâbını sedd ü ahvâl-ı mâzîyeden hadd-i sevâ ü lâ-cerem tergîb-i mûrisü'l ferecî ile fenn-i ahbârı mensûr u mü'yîd ve hükm-i mü'ebbedi erkânını müşeyyed eyledi ve âl ü ashâb-ı fehâmına ki ahbâr-ı mu'ciz asâr-ı Nebeviyye'den "mâ kâne u mâ yekûnü" dehr-i bukelamunu rivâyet ü hükm-i nâfiz-ı ezelîden vâcibü'd-dirâye olan vekâyi'yi nakl ü hikâyet eylediler. **Ba'dehû** çün fenn-i celîlü'l-kadr-i târihde fazl u şeref mukarrer ü mufassalât-ı vekâyi'yi zabt u ihâta gayr-ı mutasavverdir ber-vefk-i "Mâ lâ yüdrekk küllühü lâ yütrek küllühü" istihzâr-ı mu'azzam-ı ahbâr ve zabt-ı icmâl-i havâdis-i edvâr içün bu fihris-i kavîm üslûb-ı takvîmde tarh u taksîm olunup pîş-nihâd-ı cehâbize ü nakkâd kılındı...¹⁴⁹

Fezleke'nin mukaddimesi

Hamd u senâ ve şükr-i bî-intihâ ol Sâni'-i Zü'l-celâl celle ve 'alâya ki garâ'ib-i kâ'inât ve fezleke-i acâ'ib-i vâkı'ât olan evrâk-ı pür-esmâr-ı tevârîhi, mürûr-ı edvâr ve tebdîl-i evzâ' u etvâr ile dâ'ima kâr-ı dîn ü devlete düstûr-ı'l-'amel-i ebedî ve tedbîr-i mûmidd-i umûr-ı cumhûra sermedî kıldı. Ve salât u selâm ol Nebiyy-i kerîmü'l-hisâl me'âbına ki nass-ı lâ-reyb-i Lâ ya'lemü'l-gaybe" umûr-ı âtiyeye ittılâ' bâbını sedd ve guzât-ı Müslimîn-i muvahhidîn ü mücâhidîni fî-sebîli'llâh gazâ vü cihâda tergîb ve dâ'imâ mansûr u mü'eyyed ve hikem-i mü'ebbedî erkânını müşeyyed eyledi. Ve âl ü ashâb-ı fihâmına ki ahbâr-ı mu'ciz-asâr-ı Nebeviyye'den "mâ kâne ve mâ e yekûnü" dehr-i bukelamunu rivâyet ve hükm-i nâfiz-ı ezelîden hikâyet eylediler. Ammâ ba'dü, çün fenn-i târihde fazl u şeref mukarrer ve mufassalât-ı vekâiy-i kemâ hiye hakkîhâ zabt u ihâta gayr-ı mutasavverdir ve lâkin, ber-vefk-ı - Mâ lâ yüdrakü küllühü lâ yüttrakü küllüh-mülâhazasıyla bu fakîr-i hakîr, el-mu'terif bi'l-'acz ve't-taksîr Mustafa b. 'Abdullâh eş-şehîr be-Hâcî Halîfe -Setera'llâhü uyûbehû- mukaddemâ ibtidâ'-yı hilkat-ı Âdem -Salavâtu'llâhu 'alâ nebiyyâ ve 'aleyh-den, sene-i Hicret-i Nebeviyye - 'Aleyhi efdalü's-salavâti ve ekmelü't-tahiyet-den bin târihine gelinceye

¹⁴⁹ Takvîmü't-Tevârîh, Atıf Efendi 1873, vr. 1b.

Fezleketü't-Tevârih demekle tesmiye vü
ta'bîr eyledim idi...¹⁵⁰

Kâtip Çelebi *Fezleke*'ye, hicri 1000 senesiyle çeşitli vakaların arasında kaç yıl olduğunu anlatarak başlar.¹⁵¹ Buna göre hicri 1000 senesi, Melikü'l-Müeyyed'in hesabıyla, yaratılıştan 7216 yıl sonrasındır ki bu hesap *Takvîmü't-Tevârih*'teki hesapla örtüşmektedir. Aynı şekilde tarih-i Buhtunnasr'ın ve İsa'nın doğumunun üzerinden kaç yıl geçtiği bilgisini de verir. Çelebi, böylelikle eserine bir yerde *Takvîmü't-Tevârih*'e atıf yaparak başlar. İlginç bir şekilde bu üslubu yaklaşık 400 sene sonra İhsan Oktay Anar, *Puslu Kıtalar Atlası* romanında kullanmıştır. Bu durum metinlerarasılık tekniği açısından ilgi çekicidir. Anar belki de bu eserden ilham almıştır. Roman şu şekilde başlamaktadır:

“Ulema, cühela ve ehli dubara; ehli namus, ehli işret ve erbab-ı livata rivayet ve ilan, hikâyet ve beyan etmişlerdir ki kun-ı Kâinattan 7079 yıl, İsa Mesih'ten 1681 ve Hicretten dahi 1092 yıl sonra, adına Konstantiniye derler tarrakası meşhur bir kent vardı.”¹⁵²

2.10.1.2. Şehrîzâde Mehmed Said'in Tarih-i Nevpeyda'sı

Hayatı hakkında pek az bilgi bulunan Tarihçi Şehrîzâde'nin (ö. 1764), Osmanlı tarihinin h. 699-1000 / m. 1299-1592 senelerini kapsayan ve *Kurretü'l-ıbsâr* olarak da bilinen, ana kaynağını da *Takvîmü't-Tevârih*'in oluşturduğu bir eseri vardır. *Takvîmü't-Tevârih*'in yanı sıra Kâtip Çelebi'nin *Fezleketü't-Tevârih*, *Kâunnâme-i Kebîr* ve *Cihannümâ* gibi eserlerinden de istifade etmiştir. Çelebi'ye hayranlık duyan Şehrîzâde, eserinde *Takvîmü't-Tevârih*'e yüzün üzerinde atıfta bulunmuştur. Hatta bazı yerlerini aynı şekilde nakletmiştir.¹⁵³

Takvîmü't-Tevârih'te vakalar başlık hâlinde verildiği için Şehrîzâde vakaların detaylarını da yazmış bunun için *Mir'at-ı Kâinat*, *Târîh-i Kebîr*, *Cihannümâ*,

¹⁵⁰ Aycibin, *Fezleke*, s. 3.

¹⁵¹ Aycibin, *Fezleke*, s. 3.

¹⁵² İhsan Oktay Anar, *Puslu Kıtalar Atlası*, İletişim, İstanbul 2013, s. 13.

¹⁵³ Nurten Sevinç, *Şehrîzâde Mehmed Said ve Kurretü'l-Ebsâr (Târîh-i Nevpeydâ) Adlı*

Eseri: Tahlil ve Metin, yayınlanmamış doktora tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi tarih anabilim dalı, İstanbul 2020, s. 101 (Bundan sonra, Nurten Sevinç, *Şehrîzâde Mehmed Said*).

Şakâiku'n-Nu'mâniyye gibi çeşitli kaynakları da kullanmıştır.¹⁵⁴ Şehrîzâde, *Takvîmü't-Tevârih*'te bulunmayan bilgileri de diğer kaynaklardan nasıl aldığını şöyle anlatmaktadır:

“Şâkirün'n-ni'met, hayrhâh-ı dîn ü devlet merhûm Kâtib Çelebi'nin fihris-i kütüb-i tevârih-i mebsûta makâmında olan *Takvîmü't-Tevârih* me'haz-ı küll ittihâz olunmağla târih-i merkûmda gayr-ı muharrer vekâyi' kütüb-i mu'tebere-i sâireden nakl ü terkîm olundu. Ve esahh-ı rivâyât ekser-i mahalde cümleye takdîm olunup rivâyât-ı muhtelifeye dahi mahalliyle işâret olundu. Mutetebbi'îni haml-i sakîl misillü külfetden sıyâneten işbu *Târih-i Nevpeydâ* mücelled-i müte'addide kılınup her mücelled dahi birkaç tabaka i'tibâr olundu. Ve derûn-ı sahâyifde muharrer ba'zı vekâyi'-ı mühimmeye kenâr-ı sahâyifde surh ile işâret olunmağile nessâhînden zâid zanniyle 'adem-i terk müsted'âdır. Ve bu nüsha-i celîle niçe nüsaht-ı mu'tebereden cem' ve ahz olunmağla 'ale't-tertib bu mahalle kayd u tastîr olundu’”.¹⁵⁵

2.10.1.3. Yağlıkçızâde Ahmed Rifat Efendi'nin Nakdû't-Tevârih'i

Yağlıkçızâde Ahmed Rifat Efendi (ö. 1895), *Nakdû't-Tevârih* adlı kronolojik eserini yazarken tıpkı *Takvîmü't-Tevârih*'teki gibi Âdem'in yaratılışından başlatıp h. 1296 / m. 1878-1879 tarihine kadar geçen olayları muhtasar ve müselsel şekilde kaleme almıştır.¹⁵⁶

2.10.1.4. Hâfız İbrâhim Âgâh Paşa'nın Vekâyi-yi Tarîhiyye'si

Hayatı hakkında çok az bilgi olan Âgâh Paşa'nın (ö. 1916) Harbiye'den mezun olduktan sonra bir süre Arabistan'da bulunduğu sonraları İstanbul'a geldiği bilinmektedir. Burada *Vekâyi-yi Tarîhiyye* adında *Takvîmü't-Tevârih* tarzında bir eser yazdığı kaynaklarda zikredilir.¹⁵⁷

¹⁵⁴ Nurten Sevinç, *Şehrîzâde Mehmed Said*, s. 104

¹⁵⁵ Nurten Sevinç, *Şehrîzâde Mehmed Said*, s. 99

¹⁵⁶ Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, haz. M. A. Yekta Saraç, TÜBA, Ankara 2016, s. 999 (Bundan sonra, Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*).

¹⁵⁷ Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, s. 939.

2.10.2. Takvîmü't-Tevârîh'in Zeyilleri, Şerhleri, Tercümeleri ve Basımları

Eserin bugüne kadar tespit edilmiş 3 zeyli, 1 şerhi, 4 tercümesi ve 1 tıpkıbasımı vardır.

2.10.2.1. Hezarfen Hüseyin Efendi'ye İzafe Edilen Takvîmü't-Tevârîh Zeyli

Diyanet İslam Ansiklopedisi'nde Hezarfen Hüseyin Efendi'nin (ö. 1691), *Takvîmü't-Tevârîh*'e bir zeyil yazdığının “belirtildiği” ve eserin bir nüshasının Köprülü Kütüphanesi nr. 1064'e kayıtlı olduğu söylenmektedir.¹⁵⁸ Fakat bir kaynak gösterilmemektedir. Bu bilgi daha sonra Hezarfen hakkındaki birçok çalışmada mezkûr madde referans gösterilerek yayılmıştır.¹⁵⁹ Halbuki Köprülü nr. 1064'te Kâtip Çelebi'nin *Takvîmü't-Tevârîh*'i vardır ve herhangi bir zeyil ihtiva etmemektedir. Eserin istinsah tarihi h. 1081 / m. 1670-1671, müstensihî Ebu Bekir b. Muharrem Bosnevî'dir. Ansiklopedinin aynı maddesinde başka hatalar da mevcuttur.¹⁶⁰

2.10.2.2. Rinaldo Carli, *Cronologia Historica Scritta in Lingua Turca, Perfiana, & Araba Da Hazı Halife Mustafa*

Rinaldo Carli'nin (1720–1795), İtalyanca *Takvîmü't-Tevârîh* çevirisidir ve 1697'de Venedik'te neşredilmiştir. Toplam 206 sayfa olan eser *Takvîmü't-Tevârîh* hakkındaki ilk çalışma sayılabilir. Zira Şeyhî'nin zeylinden 34 yıl önce neşredilmiştir. Osmanlı dünyasının bu yayından muhtemelen haberi yoktu. Zira ne Şeyhî ne Müteferrika ne de Ali Suâvi bu kitaptan bahseder.

¹⁵⁸ Mücteba İlgürel, “Hüseyin Efendi, Hezarfen” *DİA*, c. 18, s. 544-546.

¹⁵⁹ Bkz. Kerim Özdemir, *Hezârfen Hüseyin Efendi'nin “Tenkîhu't-Tevârîh” Adlı Eserinin Selçukluların Zuhurundan Osmanlı Devleti'nin Kuruluşuna Kadar Geçen Bölümlerinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa 2007, s. 19 (Bundan sonra Kerim Özdemir, *Hezârfen Hüseyin Efendi*).

Feyza Tokat, *Hezârfen Hüseyin Efendi'nin “Tuhfetü'l-Erîbi'n-Nâfia Li'r-Rûhânî Ve't-Tabîb”i (İnceleme-Metin-Dizin)*, yayımlanmamış doktora tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2012, s. 11.

Ahmet Nas, *Hezârfen Hüseyin Efendi'nin “Tenkîhu't-Tevârîh-i Mülûk” İsimli Eserinin Tahlili ve Metin Tenkidi*, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan 2019, s. 6.

¹⁶⁰ Bu konu için bkz. Kerim Özdemir, *Hezârfen Hüseyin Efendi*, s. 22.

Eseri tercüme eden Rinaldo Carli, Venedik Cumhuriyeti'nin dragomanlarından'dır.¹⁶¹ Carli, eseri daha önce İstanbul balyosluğu yapan Battista Donado'nun tavsiyesi üzerine tercüme etmiş ve ona ithaf etmiştir. Bu ithaf yazısında eseri “barbar dili”nden İtalyancaya çevirdiğini belirtir. Avrupa’da bu “barbarlar”ın içinde okumuş kimsenin olmadığı inancı varken Donado'nun *Della Letteratura de'Turchi (Türklerin Edebiyatı)* adlı eserinin bu düşünceyi değiştirdiğini ifade eder. Carli, okuyucuların bu eserin tarzını yadırgayabileceğini fakat oldukça faydalı bir kitap olduğunu söyler.¹⁶² Joseph F. Hammer'in ve Franz Babinger'in eserin aslına uygun olarak çevrilmediği iddiaları olsa da bunun için herhangi bir maddi delil bulunamamıştır.¹⁶³

Bu çeviriden 90 sene sonra *Takvîmü't-Tevârih* oldukça muhtasar şekilde Gianbattista Toderini (1728-1799) tarafından bir kez daha İtalyancaya çevrilmiştir. *Letteratura Turchesca (Türklerin Edebiyatı)* adlı kitabının bir bölümünde eseri tanıtmış hicri birinci yıldan yirmi altıncı yıla kadarki kısmı tam, geri kalanı muhtasar şekilde tercüme ve şerh etmiştir.¹⁶⁴

2.10.2.3. Şeyhî Mehmed Efendi'nin Zeyli

Vekâyi'u'l-Fuzalâ adlı eseriyle tanınan ve Nakşibendî Şeyhi olan Mehmed Efendi'ye (1668-1731) izafe edilen bir *Takvîmü't-Tevârih* zeyli vardır.¹⁶⁵ Fakat Şeyhî bunu eserlerinde zikretmez. İbrahim Müteferrika *Takvîmü't-Tevârih* neşrinde, hicri 1058-1144 yıllarındaki vakaları için Şeyhî'nin zeylini kullandığını belirtir.¹⁶⁶

¹⁶¹ Erdem, “İtalyanca Takvîmü't-Tevârih” s. 70. Bu tercüme hakkında en kapsamlı çalışma Yahya Erdem'in bu makalesidir.

¹⁶² Erdem, “İtalyanca Takvîmü't-Tevârih” s. 73.

¹⁶³ Erdem, “İtalyanca Takvîmü't-Tevârih” s. 72.

¹⁶⁴ Giambattista Toderini, **Türklerin Yazılı Kültürü ve Edebiyatı**, çev. Mehmet Serdar Bekar, Yeditepe, İstanbul 2018, 330-356.

¹⁶⁵ İbrahim Müteferrika ve Fındıklılı İsmet Efendi eserlerinde bu zeyilden bahseder. Bkz. Abdülkadir Özcan, “Şeyhî Mehmed Efendi” **DİA**, c. 39, s. 82-84.

¹⁶⁶ Kâtib Çelebi, **Takvîmü't-Tevârih**, zeyilleriyle birlikte haz. İbrahim Müteferrika, Konstantiyye 1146, (sayfa numarası yok) kitabın başından 5. Sayfa.

Şeyhî'nin bu zeyilden bahsetmemesinin nedeni *Takvîmü't-Tevârîh* zeylini diğer eserlerinden sonra yazmış olması olabilir. Zeyildeki bilgilerin en önemli kaynağı yine Şeyhî'nin bir eseri olan *Vekâyi 'u'l-Fuzalâ*'dır.¹⁶⁷ Eserin nüshası bulunamamıştır.

2.10.2.4. İbrahim Müteferrika'nın Takvîmü't-Tevârîh Zeyli

İslam dünyasını matbaa ile tanıştıran meşhur yayıncı İbrahim Müteferrika (ö. 1747)¹⁶⁸, Şeyhî Mehmed Efendi'nin zeyline iki sene daha ekleyerek eseri kendi matbaasında h. 1 Muharrem 1146'da / m. 14 Haziran 1733'te neşretmiştir.

Müteferrika, eserin başına “Sebeb-i Tahrîr”, “Fihris” ve “Menâkıb-ı Kâtib Çelebi” bölümlerini eklemiştir. “Sebeb-i Tahrîr” bölümünde, bu kitabın basılmasını - *Cihannümâ* baskısında olduğu gibi- Şeyhülislam (Damadzâde) Ahmed Efendi'nin (ö. 1741) istediğini söyler. “Menâkıb-ı Kâtib Çelebi” bölümü Şeyhî Mehmed Efendi'nin *Vekâyi 'u'l-Fuzalâ*'sından alınmıştır. Şeyhî de bu metni Uşşâkizâde Hatîb'in *Şakâ'yık Zeyli*'nden iktibas etmiştir.¹⁶⁹ İbrahim Müteferrika, eserdeki cetvelleri kaldırmış sade satır usulüyle yayınlamıştır. Kâtib Çelebi'nin minhuyatını ise metnin içerisine almıştır.

Eser, Müteferrika Matbaası'nın 12. kitabıdır ve 247 sayfadır. 170x270 mm ölçülerindedir ve her sayfası 27 satırdır. Toplamda beş yüz adet basılan eserden Müteferrika'nın terekesinde kalan 195'i tamam 31 tamamlanmamış toplam 226 adettir. Bu da Müteferrika'nın yarısından fazlasını satmış olduğunu gösterir. Eser aynı zamanda Müteferrika Matbaası'ndan çıkan bir diğer Kâtib Çelebi kitabı *Cihannümâ*'dan daha çok satmıştır.¹⁷⁰

¹⁶⁷ *Vekâyi 'u'l-Fuzalâ Şeyhî'nin Şakâ'ik Zeyli*, haz. Ramazan Ekinci, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2018, s. 46.

¹⁶⁸ Erhan Afyoncu “İbrâhim Müteferrika”, *DİA*, c. 21, s. 324-327.

¹⁶⁹ *Vekâyi 'u'l-Fuzalâ Şeyhî'nin Şakâ'ik Zeyli*, haz. Ramazan Ekinci, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2018, s. 46.

¹⁷⁰ Orlin Sabev, *İbrahim Müteferrika ya da İlk Osmanlı Matbaa Serüveni*, Yeditepe, İstanbul 2016, s. 237.

2.10.2.5. Şemdânîzâde Fındıklılı Süleyman Efendi'nin Mür'î't-Tevârih'i

Eser, *Takvîmü 't-Tevârih*'in zeyli ve şerh edilmiş hâlidir. Müellifi Şemdânîzâde Süleyman Efendi'nin (ö. 1779)¹⁷¹ hayatı hakkında pek az şey bilinmektedir.

Takvîmü 't-Tevârih'i hilkatten, h. 1191 / m. 1778 yılına kadar şerh ve zeyil eden Şemdânîzâde, kitabın Müteferrika'nın zeylinden h. 1146 / m. 1734'e kadar olan kısmını da aynı usulde ve 400 kitaptan faydalanarak 13 yılda yazmıştır.¹⁷² Münir Aktepe, eserin h. 1143 / m. 1731 senesinden h. 1191 / m. 1178'e kadar olan kısmını ve cetvellerini dört cilt halinde neşretmiştir.¹⁷³ Ayrıca h. 926-1142 / m. 1519-1730 yıllarını kapsayan bölümleri ise yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.¹⁷⁴

2.10.2.6. Table Chronologique des Kazys Ascher...

Bir adı olmayan ve “Table chronologique des Kazys ascher avant qu'il y en eût en particulier de Romélie et séparément d'Anatolie, traduite” ifadesiyle başlayan risale Fransa Milli Kütüphanesi'nde yer almaktadır.¹⁷⁵ *Takvîmü 't-Tevârih*'deki kazaskerler cetvelinin Fransızca tercümesi olup eserin ilk bölümü Fransızca ikinci bölümü Osmanlı Türkçesi ile kaleme alınmıştır. 1742'te Joesep Viet tarafından tercüme edilmiş ve 59 varaktır. Risale, Şeyh Bedreddin'in 805'te¹⁷⁶ kazasker olduğu bilgisi ile başlayıp Feyzullahefendîzâde Mustafa Efendi'nin (1679-1745) Rumeli kazaskeri olduğu 1145 yılında sona ermektedir. Kitapta yalnızca Rumeli kazaskerlerine yer verilmiştir.

¹⁷¹ “Şem'dânîzâde Süleyman Efendi”, *DİA*, c. 38, s. 501-503.

¹⁷² Münir Aktepe, *Şem'dânî-zâde Fındıklılı Süleyman Efendi Târîhi Mür'î't-Tevârih*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1976, s. XX.

¹⁷³ Münir Aktepe, *Şem'dânî-zâde Fındıklılı Süleyman Efendi Târîhi Mür'î't-Tevârih*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1976.

¹⁷⁴ Mustafa Öksüz, *Şem'dânîzâde Fındıklılı Süleyman Efendi'nin Mür'î't-Tevârih Adlı Eserinin (180B-345A) Tahlil ve Tenkidi Metni*, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009.

¹⁷⁵ <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b525085502.r=Table%20chronologique%20des%20Kazys%20ascher%20avant%20qu%27il%20y%20en%20eût%20en%20particulier%20de%20Romélie%20et%20séparément%20d%27Anatolie%2C%20traduiterk=21459:2> (8 Ekim 2021).

¹⁷⁶ Doğrusu 814 olmalı bkz. Bilal Dindar, “Bedreddin Simâvî” *DİA*, c. 5, s. 331-334.

2.10.2.7. Johann Jacob Reiske'nin Latince tercümesi

Kaynaklarda, Alman şarkiyatçı Reiske'nin (1716-1774) *Takvîmü't-Tevârîh*'i Latinceye çevirdiği ve eserin Kopenhag Kraliyet Kütüphanesi'nde olduğu Herbelot'un *Additions à la Bibliothèque Orientale* adlı eserinin IV. cildi referans gösterilmişse¹⁷⁷ de bu konuda bir ihtilaf vardır. *Diyanet İslam Ansiklopedisi*'ndeki Reiske maddesinde onun *Prodidağmata ad Hagji Chalîfae librum memorialem rerum a muhammedanis gestarum exhibentia introductionem genaralem in historiam sic dictam orientalem* adında *Takvîmü't-Tevârîh*'inden hareketle yazılmış bir eserinin olduğu belirtilmiştir.¹⁷⁸ Eser görülememiştir.

2.10.2.8. Antoine Galland'ın Chronologie Mahométane'si

Kaynaklarda Fransız müsteşrik Antoine Galland'ın da (1646-1715)¹⁷⁹ bir tercümesi olduğu ve adının *Tables Chronologiques de Hadjy Khalfa* olarak verildiği¹⁸⁰ kitap Fransız Milli Kütüphanesi kataloğunda *Chronologie Mahométane* ismiyle geçmektedir.¹⁸¹ Eseri görmek mümkün olmamıştır.

2.10.2.9. Ali Suâvi'nin Takvîmü't-Tevârîh Zeyli

Gazeteci ve fikir adamı Ali Suâvi'nin (1839-1878),¹⁸² “Keşfiyyât-ı cedîde deyu tedâvül iden ba‘z-ı âsâr-ı târîhiyyeye dâ’ir tenbîhâtı şâmil bir mukaddime zu‘mmuyla ve re’s ü ezyâl üzerine hâşiyeler ilâvesiyle bu kere Paris’de tab‘ eyledim Paris 1291”¹⁸³ yazısıyla başlayan eserin aynı sayfasında önceki baskılarda kimin kaç senelik zeyil yazdığını gösterdiği bir tablo vardır. Buna göre Ali Suâvi eseri h. 1147 / m. 1735 senesinden h. 1277 / m. 1860’a kadar devam ettirdiği ifade etmektedir. Fakat kitabın vekayi kısmı hilkatten başlayıp hicri 7. senede son bulmaktadır. Kuvvetle muhtemel, eser bu şekliyle yarım kalmış Ali Suâvi ikinci cildi neşredememiştir. Esasında Ali Suâvi de kitabın başında “kitabe ile iki levhadan ibaret olan asıl *Takvîmü't-Tevârîh*'i

¹⁷⁷ Gökbilgin, Kâtip Çelebi'nin Kronolojik Eseri, s. 111.

¹⁷⁸ Hilal Görgün, “Reiske, Johann Jacob”, *DİA*, c. 34, s. 544-545.

¹⁷⁹ Galland'ın hayatı için bkz. Turgut Akpınar “Antoine Galland” *DİA*, c. 13, s. 337-338.

¹⁸⁰ Gökbilgin, Kâtip Çelebi'nin Kronolojik Eseri, s. 111.

¹⁸¹ <https://archivesetmanuscripts.bnf.fr/ark:/12148/cc585385> (2 Ekim 2021).

¹⁸² Ali Suâvi hayatı için bkz. Abdullah Uçman “Ali Suâvi” *DİA*, c.2, s. 445-448.

¹⁸³ Kâtip Çelebi, *Takvîmü't-Tevârîh* c. 1 s.I, haz. Ali Suâvi, Paris 1291, 80 sayfa (Bundan sonra Ali Suâvi, *Takvîmü't-Tevârîh*).

cild-i evvel”¹⁸⁴ yaptığını kalan bölümleri de “inşallâhû te‘âlâ zeyl idüp cild-i sâni yapar neşrine muvaffak olurum”¹⁸⁵ demektedir.

Ali Suâvi eserin başına “zamânımızda yeni keşfiyyât-ı târîhiyye deyu ba‘z-ı safsatalar yazıldığından bunlara dâ’ir tenbîhât bâbında şu mukadimmeyi ilâve itdim”¹⁸⁶ sözüyle başlayan on beş sayfalık bir giriş yazısı eklemiştir. Bu mukaddimede dünyanın ne zaman yaratıldığı, ilk insanın ne zaman ortaya çıktığı gibi konuların dini konular olmadığını bu meseleler üzerinde daha çok Yahudilerin ve Hristiyanların çalıştığından bahseder. Daha sonra hilkatin ne zaman başladığını bulmak için dört yöntemin kullanılabileceğini bunların da; hesab-ı ecyâl (nesillerin yaşını hesap etme), âyât-ı nücûmiyye (astronomik vakalar), âsâr-ı bakîyye (eski zamanlardan geriye kalan eserler) ve Avrupalıların iddiasına göre ilm-i tabakâtü’l-arz (jeoloji) ile tevârîh-i inkılâbâtla (devrimler tarihi) bulunabilir. Bu dört yöntemi tafsilatlı şekilde açıkladıktan sonra eserin düzenini nasıl kurduğunu anlatır. Kâtip Çelebi’nin yazdıklarını olduğu gibi bıraktığını söylerken Mütferrika’nın haşiyelerini sayfanın altında gösterdiğini belirtir. Müellifin haşiyelerini sayfanın altında “minhu” olarak, kendi haşiyelerini ise “Suavi” olarak gösterdiğini yazar.

Eserin, Süleymaniye Kütüphanesi Bağdatlı Vehbi koleksiyonu nr. 1269’da el yazısıyla yazılmış bir nüshası da mevcuttur.

2.10.2.10. Mîr Hâşîm Muhaddis’in Tercüme-yi Takvîmü’t-Tevârîh’i

Takvîmü’t-Tevârîh’in Farsça tercümesidir.¹⁸⁷ Muhaddis, eserin neşrinde; İran Tahran Üni. Merkez Ktb. nr. 2666, İran Tahran Üni. Edebiyat Fak. Ktb. nr. B-127 ve İran Tahran Üni. Edebiyat Fakültesi. Ktb. nr. M.3173 nüshalarını kullanmıştır. Kitabın giriş ve hatime bölümleri çıkarılmış ve hilkatten h. 1085 / m. 1674-1675 senesine kadarki kısmı tercüme edilmiştir. Vekayiler bitince “Talikât u Tavzihât” başlığında metinde adı geçen kişiler ve olaylarla alakalı 287 sayfa açıklama ve notlar ilave edilmiştir. Kitabın cetvellerinden yalnızca İslam öncesi ve sonrası devletlerini gösteren kısımları içeriğe dahil edilmiştir.

¹⁸⁴ Ali Suâvi, **Takvîmü’t-Tevârîh**, (sayfa numarası verilmemiş) kitabın başından 17. sayfa.

¹⁸⁵ Ali Suâvi, **Takvîmü’t-Tevârîh**, (sayfa numarası verilmemiş) kitabın başından 17. Sayfa.

¹⁸⁶ Ali Suâvi, **Takvîmü’t-Tevârîh**, s. ۴.

¹⁸⁷ Mîr Hâşîm Muhaddis, *Tercüme-yi Takvîmü’t-Tevârîh*, İhya-yı Kitâb, Tahran 1375 (1997).

2.10.2.11. Türk Tarih Kurumunun Tıpkıbasım Takvîmü't-Tevârîh'i

Eser Semiha Nurdan tarafından yayına hazırlanmış ve bir indeksle beraber TTK tarafından 2009 yılında yayınlanmıştır.¹⁸⁸ Tıpkıbasım için Süleymaniye Kütüphanesi Çelebi Abdullah Efendi 257 demirbaş numaralı nüsha kullanılmış fakat neden bu yazmanın seçildiğinden bahsedilmemiştir. Muhtemelen, bu nüshanın hattının ve tezhiplerinin son derece estetik olması etkili olmuştur. Eserin neşredilme sebeplerinden biri de UNESCO'nun 2009'u dünya Kâtip Çelebi senesi olarak ilan etmesidir.

¹⁸⁸ Kâtip Çelebi, **Takvîmü't-Tevârîh**, haz. Semiha Nurdan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2009.

2.11. Takvîmü't-Tevârîh Neşrinde Uygulanan Yöntem ve Kullanılan Nüshalar

Orhan Şaik Gökyay, Esad Efendi nr. 2399'daki nüsha için "ihtimal müellif nüshasıdır."¹⁸⁹ demektir. Fakat eser incelendiğinde yazının Kâtip Çelebi'nin yazısına benzemediği görülmektedir. Bununla birlikte Tayyib Gökbilgin de İstanbul kütüphanelerinde bulunan eserlerin hiçbirinde müellif hattı ile yazılmış veya onun tarafından yazdırılmış bir nüsha olmadığını söylemektedir.¹⁹⁰ Tezin hazırlanma aşamasında görülen nüshaların hiçbirinde müellif hattına rastlanmadı. Dolayısıyla müellif hattına en yakın olabilecek nüshalar esas alındı. Bu noktada Kâtip Çelebi *Mizânü'l-Hakk*'ta önemli bir bilgi vermektedir. Eserde, *Takvîmü't-Tevârîh*'i yazarken İmam Ebû Mutî Belhî için "sâhib-i Fıkh-ı Ekber" yazdığını sonrasında ise "sâhib"i "râvî" olarak düzelttiğini söylemektedir. Fakat eser ilk haliyle yayılıp gitmiştir.¹⁹¹ Bu sebepten ötürü tezde kullanılacak nüshalarda Ebû Mutî Belhî için ravi yazan nüshalar tercih edilmiştir. Nüsha seçiminde 50 cetvelli nüshalara ayrıca dikkat edilmiştir. Zira Kâtip Çelebi eseri ilk olarak 50 cetvelli olarak kaleme almıştır. Bunun haricinde Kâtip Çelebi *Keşfü'z-Zünûn*'da, kitabın son olarak cetvelsiz (sade satır) olarak kaleme alındığından fakat netice olarak bütün nüshaların muhtevasının aynı olduğundan bahseder.¹⁹² Eldeki nüshalara bakıldığında gerçekten de ana metinlerinin muhtevasının temelde aynı olduğu yalnızca birkaç kelime farkı bulunduğu görülmektedir. Nüshalar arasındaki fark genellikle derkenarlarda ve vekayi kısmının sonunda görülmektedir. Bunun sebebi ise müstensihlerin, eseri hangi yıl istinsah etmişlerse vekayi kısmını da o yıla kadar getirme eğiliminde olmasıdır.

Bütün bunlar göz önüne alındığında Atıf Efendi Ktp nr. 1873'ün ana nüsha kabul edilmiş, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Ktp. Şevket Rado Yazmaları nr. SR_000291 nüsha ise metin tamirinde kullanılmıştır. Ayrıca, Bursa İnebey Yazma Eserler Ktp, nr. 121 ve İstanbul Üniversitesi Ktp. , Türkçe Yazmalar, nr. 002618'deki nüshalar ise okunamayan kelimeler için kullanılmıştır. Bu nüshalardan İnebey

¹⁸⁹ Gökyay, *Kâtip Çelebi* s. 51.

¹⁹⁰ Gökbilgin, Kâtip Çelebi'nin Kronolojik Eseri, s. 112.

¹⁹¹ Gökyay-Uludağ, *Mizânü'l-Hakk* s. 51, 179.

¹⁹² Kâtip Çelebi, *Keşfü'z-Zunûn*, c. 2 s. 409.

121'deki nüshanın erken tarihli ve 50 cetvelli olması, İstanbul Üniversitesi 2618'deki nüshanın ise yine erken tarihli ve harekeli olması açısından önemlidir.

Atıf Efendi Kütüphanesi nr. 1873

32 x 21 cm (23x15 cm) ölçülerinde, 50 cetvelli ve nesih hatla yazılmış 29 varaklı bir nüshadır. Unvan sayfası ve sayfa kenarlı tezhiplidir. Cetvelleri ve metin başlıkları kırmızı, metin ise siyah renktedir. Şemseli, köşebentli ve miklepli deri cildindedir. 32-43 arasında muhtelif satır sayısı ihtiva etmektedir. Kitabın metinden sonraki sayfalarında çeşitli ilaç terkipleri vardır.

İstinsah tarihi h. 1073 / m. 1662'dir. Vekayi kısmı 1069'da bitmektedir. Padişahlar cetveli ise IV. Mehmed'te bitmiş daha sonra III. Ahmed'e kadar getirilmiştir.

Tezin esas metni bu nüshadır. Bu nüshanın seçilmesinde; yazısının okunaklı olması ve pek az hata barındırması, Kâtip Çelebi'nin vefatından altı yıl sonra istinsah edilmesi ve en çok derkenar notu bulunduran nüshalardan biri olması etkili olmuştur. Eserin 50 cetvelli olması da yukarıda zikredilen sebeplerden ayrıca önemlidir.

İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi, Şevket Rado Yazmaları, nr. SR_000291

Kitap 95 varak olup 17x8,5 cm. ölçülerindedir. Mesud b. İbrahim el-İstanbulî tarafından h. 1062 / m. 1651 tarihinde istinsah edilmiştir. Vekayi kısmı sonradan 1112 yılına kadar getirilmiştir. Nüshada birden fazla kişinin elinden çıkmış çok fazla haşiye vardır ve bazıları okunamayacak durumdadır. Bu yazılardan bir kısmı Kâtip Çelebi'ye ait olabilir. Kitabın başında “no. 159 Sadriazam Said Paşanın kitaplarından” altında ise “İstanbul-Nişantaşı 1914” ibareleri vardır. Daha sonra ise kitabın eski sahibi olan Şevket Rado'nun notları mevcuttur. Rado, önce Kâtip Çelebi'nin hayatını anlatmış daha sonra nüsha hakkında:

“Bu bendeki nusha gayet kıymetlidir. Çünkü, yazmanın son sayfasında belirtildiği gibi, bu nusha İstanbullu Mesût bin İbrahim tarafından kitabın müellifi olan Kâtip Çelebini hazırladığı müsveddeden kopye edilmiştir. Bu kopye H. 1062 (M. 1651) yılında yapılmıştır. Kitabın baş tarafındaki kayıttan yazmanın ilk sahibinin Mesut bin İbrahim olduğu anlaşılıyor. Yazma 1062 yılında kopya edildiğine göre müellifin vefatından beş sene evvel kopye edildiği meydana çıkıyor. Kâtip Çelebi H. 1067 (M. 1656) da ölmüştür.”

“Yine bu yazmanın son sayfasında Fezlekeden bahsedilirken (s: 159a) sayfa kenarına çıkan ‘Fezleke bu fakirin tarihi kebiridir’ kaydı yazmayı kopya edildikten sonra Kâtip Çelebinin el yazısı iledir.”

İfadelerini kullanmıştır. Ayrıca notlarına Selim Nüzhet’in (Gerçek) terekesinden temin ettiği bir kâğıdı da eklemiş ve bunun Kâtip Çelebi’nin el yazısının olduğu ve kitaptaki bazı haşiyelere benzediğini ilave etmiştir. Akabinde *Takvîmü’t-Tevârih*’in muhtevasını anlatır. Kitabın sonunda ise çeşitli fevaid vardır.

Tez hazırlanırken esas alınan ikinci nüsha budur. Bu nüshanın seçilmesinde yukarıda zikredilen bilgiler belirleyici olmuştur. Birinci nüshadaki müstensih hataları bu nüsha ile düzeltilmiştir. Ayrıca birinci nüshada başlık halinde kalmış olan 1060, 1070, 1080 seneleri -her ne kadar kitabın ilk müstensihi tarafından yazılmamış olsa da- bu nüshadan tamamlanmaya çalışılmıştır. Başka bir müstensih tarafından yazıldığı anlaşılan bu yıllar oldukça özensiz bir hatla kaleme alındığından bazı yerler okunamamıştır. Bu nüsha tezde “SR291” olarak kısaltılmıştır.

Bursa İnebey Yazma Eserler Kütüphanesi, nr. 121.

29 varak olup ve 24 x 12,5 (18,5x10,5) cm. ölçülerindedir. Talik hatla yazılmıştır. 50 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi 1060’ta, padişahlar cetveli 1060’ta bitirilmiş sonradan 1099’a kadar getirilmiştir. Ayrıca 50 cetvellik olması sebebiyle önemlidir.

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 002618

101 varaklık 196x139 mm. ölçülerinde ¹⁹³ nesih hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi muhtemelen 1078’de bitmiş sonradan 1090’a kadar uzatılmıştır. Harekeli bir nüsha olması açısından önemlidir.

¹⁹³

http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvimü%27t-tevarih&te=&lm=IUNEK (28 Eylül 2021).

2.12. Takvîmü't-Tevârîh'in Nüshaları

Takvîmü't-Tevârîh'in şu ana kadar tespit edilen 134 nüshası vardır. Bu bilgiler ışığında Kâtip Çelebi'nin en çok istinsah edilen eseri olma özelliğini taşımaktadır.¹⁹⁴ Burada listesi verilen nüshaların tamamını görmek ne yazık ki mümkün olmadı. Görülemeyen nüshalar için katalog bilgilerinden faydalanıldı.

Tespit edilen en erken tarihli nüsha Leipzig Üniversitesi Kütüphanesi B.or. 128'de bulunan h. 1061 / m. 1650/1651 istinsah tarihli nüshadır. En geç nüsha ise h. 1155 / m. 1742-1743 tarihli Milli Kütüphane, nr. 06 Mil Yz A 2263'te bulunan kitaptır. Bu durumda *Takvîmü't-Tevârîh*'in yazma nüshaları neredeyse yüz yıl boyunca kesintisiz şekilde istinsah edilmiştir.

Burada nüshaların alfabetik sırayla zikredilmesi ve niteliklerinin belirtilmesi uygun görülmüştür.

2.12.1. Yurt İçindeki Nüshalar

1. Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi, nr. 1325

51 varaktır ve nesih hatla yazılmıştır. 22,5x17,5 cm. ölçülerindedir.¹⁹⁵ 10 cetvellidir bir nüsha olup vekayi kısmı h. 860 / m. 1455-1456 senesinde bitmiştir. Hatime kısmı da mevcut olmadığından eksik bir nüshadır.

2. Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi, nr. 1400

96 varak varaklık nesih hatla yazılmıştır. 26x15 cm. ölçülerindedir.¹⁹⁶ 10 cetvelli bir nüshadır. Vekayi h. 1067 / m. 1656-1657'de bitmektedir. Padişahlar cetveli h. 1115 / m. 1703-1704'te bitmiş fakat sonradan h. 1187 / m. 1773'e kadar uzatılmıştır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Kitabın son kısmında rika hattıyla yazılmış bir risale mevcuttur.

¹⁹⁴ Yeni çalışmalar sonucunda bu bilgi değişebilir. Nihayetinde Mehmet Yılmaz, hazırladığı bibliyografyada *Mizânü'l-Hakk*'ın 132 nüshasından bahsetmektedir. Orhan Şaik Gökyay, "Kâtip Çelebi Hayatı Şahsiyeti ve Eserleri" adlı makalesinde Kâtip Çelebi'nin en çok istinsah edilip okunan eserinin *Mizânü'l-Hakk* olduğunu söylemektedir fakat bir nüsha sayısı vermemektedir. Zeynep Aycibin, **Fezleke** s. XCIII'te Babinger ve F. Çetin Derin'i referans göstererek 80 civarı nüshası tespit edildiği bilgisini vermektedir.

¹⁹⁵ Mehmet Yılmaz, **Kâtip Çelebi Bibliyografyası**, Kültür A.Ş., İstanbul 2011, s. 72.

¹⁹⁶ Yılmaz, **Bibliyografya**, s. 72.

3. Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi, nr. 450

89 varak ve 19 satırdır. Nesih hatla yazılmış olup 20,5x16 cm. ölçülerindedir.¹⁹⁷

10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi 1117 / m. 1705'tir. Hatime kısmının sonunda Kâtip Çelebi'nin h. 1067 Zilhicce'sinin yedinci günü elinden kahve fincanının düşüp füceten vefat ettiği yazılmıştır.

4. Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi, nr. 887/2

92 varak ve 25 satırdır. Talik hatla yazılmış 25x16 cm. ölçülerindedir.¹⁹⁸ 20 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1097 / m. 1685-1686'da son buluyor. Kitabın başında ve sonun çeşitli risaleler mevcuttur.

5. Atıf Efendi Kütüphanesi nr. 1873

32x21 cm (23x15 cm) ölçülerinde, 50 cetvelli ve nesih hattıyla yazılmış 29 varaklık bir nüshadır. Unvan sayfası ve sayfa kenarlı tezhiplidir. Cetvelleri ve metin başlıkları kırmızı, metin ise siyah renktedir. Şemseli, köşebentli ve miklepli deri cildindedir. 32-43 arasında muhtelif satır sayısı ihtiva etmektedir. Kitabın metinden sonraki sayfalarında çeşitli ilaç terkipleri vardır.

İstinsah tarihi h. 1073 / m. 1662'dir. Vekayi kısmı h. 1069 / m.1658 'de bitmektedir. Padişahlar cetveli ise IV. Mehmed'te bitmiş daha sonra III. Ahmed'e kadar getirilmiştir.

6. Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Bayezid, nr. 4990

Talik hatla yazılmış 111 varaklık bir nüshadır. 28x18 cm ölçülerindedir. 10 cetvelli olup istinsah tarihi h. 1075 / m. 1664-1665'tir. Kitabın sonunda padişahlarla ilgili bir manzume ve şecere vardır.

¹⁹⁷ Yılmaz, **Bibliyografya**, s. 72.

¹⁹⁸ Yılmaz, **Bibliyografya**, s. 72.

7. Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyyüddin Efendi, nr. 2409

103 varaklık, 21x13 cm. ölçülerinde talik hatla yazılmıştır. 10 cetveli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1102 / m. 1690-1691'tir. Vekayi kısmı h. 1137 / m. 1724-1725'te bitmektedir. Hatimetü'l-hatimeden sonra Kâtip Çelebi'nin ölüm tarihi ve "bu nüsha müellif nüshadan yazılmışdır" ifadesi vardır. Fakat "sâhib-i fikh-ı ekber" ibaresi geçtiğinden bu düşük bir ihtimaldir.

8. Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyyüddin Efendi, nr. 2410

220 varaklık, 20x12 cm. (12,5x5,5 cm.) ölçülerinde nesih hatla kaleme alınmıştır.

Cetvelsiz bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1059 / m. 1649-1650'de bitmektedir.

9. Beyazıt Devlet Kütüphanesi, Veliyyüddin Efendi, nr. 2411

33 varak ve 29x20,5 cm. ölçülerindedir. Nesih hatla yazılmış olup h. 1090 / m. 1679-1680'de Mehmed b. Osman tarafından istinsah edilmiştir. 50 cetveli bir nüshadır. Vekayi sonradan h. 1107 / m. 1695-1696'ya kadar getirilmiştir. Arkeoloji Kütüphanesi nr. 887'deki nüsha ile benzerlikleri vardır.

10. Bursa İnebey Yazma Eserler Kütüphanesi, nr. 121

29 varak olup ve 24x12,5 cm. (18,5x10,5 cm.) ölçülerindedir. Talik hatla yazılmıştır. 50 cetveli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1060 / m. 1650'de padişahlar cetveli h. 1099'da bitmektedir.

11. Çorum İl Halk Kütüphanesi, nr. 1249

102 varak ve nesih hatlı olup 20x14,5 cm. (15,5x7,5 cm.) ölçülerindedir. 10 cetveli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1093 / m. 1682'de son bulmuştur.

12. Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi, nr. 1568

94 varak olup 20x14 cm. (17,5x9 cm.) ölçülerindedir. Nesih hatla yazılmıştır. 10 cetveli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1084 / m. 1673-1674'tür. Vekayi sonradan h. 1079 / m. 1668-1669'a kadar getirilmiştir.

13. Edirne Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi, nr. 4685

170 varaklık, 20x13 cm. ölçülerinde nesih hatlı ve 5 cetveli bir nüshadır. Vekayi h. 1089 / m. 1678-1679'da bitmektedir fakat sonradan h. 1102 / m. 1690-1691'e kadar uzatılmıştır. Kitabın başında şecere şema şeklinde gösterilip birbirine

bağlanmışır. Hatimetü'l-hatime bölümü mevcut değildir. Bu sebeple eksik bir nüshadır.

14. İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi, Şevket Rado Yazmaları, nr. SR_000291

Kitap 95 varak olup 17x8,5 cm. ölçülerindedir. Mesud b. İbrahim el-İstanbulî tarafından h. 1062 / m. 1651 tarihinde istinsah edilmiştir. Vekayi kısmı sonradan h. 1112 / m. 1700 yılına kadar getirilmiştir. Nüshada birden fazla kişinin elinden çıkmış çok fazla haşiyeye vardır ve bazıları okunamayacak durumdadır. Bu yazılardan bir kısmı Kâtip Çelebi'ye ait olabilir. Kitabın başında Şevket Rado'nun eserle alakalı bir yazısı vardır. Kitabın sonunda çeşitli fevaid mevcuttur.

15. İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi, Şevket Rado Yazmaları, nr. SR_000338

86 varak ve 17x9 cm. ölçülerindedir. Nesih hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1059'da sonlanmaktadır. Padişah cetvelleri sonradan h. 1143 / m. 1730-1731'e kadar uzatılmış olup Arkeoloji kütüphanesi nr. 887'deki nüsha ile benzer bir üsluptadır. Kitabın başında ilm-i nücumla ilgili bir yazı mevcut. Eserin metin kısmında 189'uncu seneden 201'inci seneye atlanılmış bu sebeple eksik bir nüshadır.

16. İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. 218

98 varak ve 20,5x14 cm. ölçülerindedir. Talik hatlı ve 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1178 / m. 1764-1765'te son bulmaktadır.

17. İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, nr. 70

Eser 1-89 varaklarında bulunmaktadır. 25x13 cm. ölçülerinde, talik yazılı ve 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1106 / m. 1694-1695'da bitmiştir. Kitabın sonunda Osmanlı padişahları için yazılmış bir kaside mevcuttur. 91. varaktan itibaren *Mizanü'l-Hakk* başlamaktadır.

18. İstanbul Belediye Kütüphanesi, Muallim Cevdet, nr. 973

100 varak ve 23x14 cm. ölçülerindedir. Nesih hatla yazılmış 12 cetvelli bir nüshadır. Vekayi h. 1138 / m. 1725-1726'da bitmiştir. Bazı sayfaları eksik ve birçok sayfası da su görmüş vaziyettedir.

19. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 001471

37 varak olup 36x23,3 cm. ölçülerindedir.¹⁹⁹ Nesih hatla yazılmış 50 cetvelli bir nüshadır. İsmail İbn İbrahim el-İstanbulî tarafından h. 1062 / m. 1651-1652 tarihinde istinsah edilmiştir. Vekayi sonradan h. 1065'e kadar getirilmiştir.

20. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 002405

86 varak ve 27x18 cm. ölçülerindedir.²⁰⁰ 10 cetvelli düzende yazılmış fakat cetvel çizgileri yoktur. Vekayi h. 1060 / m. 1650'de bitmişse de sonradan h. 1109 / m. 1697-1698'e kadar uzatılmıştır.

21. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 01559

81 varaklık, talik hatla yazılmış olup 20x8 cm. ölçülerindedir.²⁰¹ Farsça bir nüshadır. 10 cetvellidir. Kütüphane kataloğunda "Takvîm-i Nücûm" şeklinde isimlendirilmiştir. Eserde vekayi kısmı h. 1085 / m. 1674-1675 senesinde son bulmaktadır.

22. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 002439

88 varak olup 24x13 cm. ölçülerindedir.²⁰² Talik hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1090 / m. 1679-1680'de sona ermektedir.

23. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 002611

105 varaktır. 19x14 cm. ölçülerinde²⁰³ nesih hatla kaleme alınmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1077 / m. 1666-1667'dir. Kitabın sonunda *Kavânîn-i Âl-i Osmân der-Hulâsa-yı Mezâmin* ve *Defter-i Divân* adlı risaleler vardır.

¹⁹⁹ http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvim&te=&lm=IUNEK (25 Eylül 2021).

²⁰⁰ http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvimü%27t-tevarih&te=&lm=IUNEK (28 Eylül 2021).

²⁰¹ http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvim&te=&lm=IUNEK (25 Eylül 2021).

²⁰² http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvim&te=&lm=IUNEK (25 Eylül 2021).

²⁰³ http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvimü%27t-tevarih&te=&lm=IUNEK (28 Eylül 2021).

24. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 002618

101 varaklık 19x13 cm. ölçülerinde ²⁰⁴ nesih hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi muhtemelen h. 1078 / m. 1667'de sonlanmış sonradan h. 1090 / m. 1679-1680'e kadar uzatılmıştır.

25. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 003891

92 varak ve 27x17 cm. ölçülerinde ²⁰⁵ nesih yazıyla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1060 / m. 1650'de bitmektedir.

26. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 006143

82 varak ve 30x20 cm. ölçülerindedir. ²⁰⁶ Nesih hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. Vekayi h. 1070 / m. 1659'da son bulmaktadır. Kitabın sonunda *Suhbetü'l-Ahbar, Fusûl-i Halli ü Akd* ve *Miratü'l-Avâlim* adlı risaleler vardır.

27. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, nr. 009605

91 varaktır. 25x14 cm. ölçülerinde ²⁰⁷ nesih hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1060 / m. 1650'de bitmektedir. Padişahlar cetveli h. 1058 / m. 1648-1649'da bitmiş sonradan h. 1186 / m. 1772-1773'e kadar uzatılmıştır.

28. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr. 2497

27 varaktır. Talik hatla yazılmış 50 cetvelli bir nüshadır. Vekayi h. 1050 / m. 1640-1641'de sona ermektedir. Hatime kısmı mevcut değildir bu sebeple eksik bir nüshadır.

29. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr. 2590

122 varaktır. Nesih yazıyla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. Vekayi kısmı h. 1057 / m. 1674-1648'de bitmiş sonradan h. 1138 / m. 1725-1726'ya kadar getirilmiştir.

²⁰⁴ http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvimü%27t-tevarih&te=&lm=IUNEK (28 Eylül 2021).

²⁰⁵ http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvimü%27t-tevarih&te=&lm=IUNEK (28 Eylül 2021).

²⁰⁶ http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvimü%27t-tevarih&te=&lm=IUNEK (28 Eylül 2021)

²⁰⁷ http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/resultsqu=takvimü%27t-tevarih&te=&lm=IUNEK (28 Eylül 2021)

30. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Kütaphğı, nr. 31405

107 varaktır. Talik-nesih karışık hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1070 / m. 1659-1660'ta sona ermektedir. Padişahlar cetveli h. 1150 / m. 1737-1738'e kadar uzatılmıştır. Hatimetü'l-hatime yoktur bu sebeple eksik bir nüshadır. Kitap sonunda manzumeler ve şecereler mevcuttur. Beyazıt nr. 4990'daki nüsha ile çok benzerdir.

31. İzmir Milli Kütüphanesi, nr. 001312/1

Eser, kitabın 1b-38a varaklarındadır. Nesih hatla yazılmış olup 28x19 cm. ölçülerindedir. 10 satırdır. Kitabın devamında *Zikr-i Sâltanat-ı Gûriyân Hârezmşâhiyân* ve *Fihrist-i Düvel* risaleleri bulunmaktadır.²⁰⁸ Bu nüshayı görmek mümkün olmamıştır.

32. İzmir Milli Kütüphanesi, nr. 001610

122 varaklık talik-rika karışık şekilde olup 30x19 mm. ölçülerindedir. 13 satırdır.²⁰⁹ Nüsha görülememiştir.

33. İzmir Milli Kütüphanesi, nr. 001919

89 varak ve talik hatlıdır. 27x16 mm. ölçülerinde olup 27 satırdır.²¹⁰ Eser görülememiştir.

34. Konya Belediyesi Müzesi Kütüphanesi, nr. 013498

69 varaktır. 20x11,5 cm. ölçülerinde rika hattıyla yazılmıştır. Karışık cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1143 / m. 1730-1731'de son bulmaktadır. Kitabın sonundakiler dahil olmak üzere birçok cetvel eksik ve özensiz yazılmıştır.

35. Konya Halk Kütüphanesi, nr. 000336

71 varaktır. 14x6,5 cm. ölçülerinde olup talik hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1081 / m. 1670-1671'dir fakat vekayi h. 1058 / m. 1648-1649'de yılına kadar gelmektedir. Sonradan h. 1060 / m. 1650'ye kadar devam edilmiştir. Padişahlar cetveli h. 1058 / m. 1648-1649'de bitmiş sonradan h. 1168 / m. 1754-1755'e kadar sürdürülmüştür.

²⁰⁸ <http://www.yazmalar.gov.tr/eser/takvîmut-tevarîh/100896> (5 Ekim 2021)

²⁰⁹ <http://www.yazmalar.gov.tr/eser/takvîmut-tevarîh/100894> (5 Ekim 2021).

²¹⁰ <http://www.yazmalar.gov.tr/eser/takvîmut-tevarîh/100891> (5 Ekim 2021).

36. Konya Yazma Eserler Kütüphanesi, İl Halk Kütüphanesi, nr. 6822

101 varaklık ve nesih hatla istinsah edilmiş 11 cetveli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1090 / m. 1679-1680'da bitmektedir. Padişahlar cetveli ise h. 1143 / m. 1730-1731'de bitmiştir.

37. Konya Mevlâna Müzesi Kütüphanesi, 3082

85 varak olup 22x13 cm. ölçülerindedir. Talik yazıyla kaleme alınmış 10 cetveli bir nüshadır. Vekayi h. 1092 / m. 1681-1682'de bitmiştir. Sonradan h. 1100 / m. 1688'e kadar uzatılmış durumdadır. Cetvellerden sonra Osmanlı padişahları hakkında manzum bir risale vardır. Mehmet Yılmaz'a göre müellif hattıdır.²¹¹ Fakat yazı Kâtip Çelebi'nin hattına benzememektedir.

38. Köprülü Kütüphanesi, Fazıl Ahmed Paşa, nr 1064

86 varaktır ve 24x13 cm. ölçülerindedir. Ebu Bekir b. Muharrem Bosnevî tarafından talik yazıyla h. 1081 / m. 1670-1671'de istinsah edilmiştir. 10 cetveli bir nüshadır. Vekayi h. 1088 / m. 1677-1678'de sona ermektedir. Padişahlar cetveli h. 1115 / m. 1703-1704'e kadar getirilmiştir.

39. Lala İsmail Efendi Kütüphanesi, nr. 301

112 varaktır. Nesih hatla yazılmış 9 cetveli bir nüshadır. Vekayi h. 1159 / m. 1746-1747'de bitmiştir. Padişahlar cetveli ise h. 1277 / m. 1860-1861'e kadar uzatılmıştır. Hatimetü'l-hatime kısmı mevcut değildir. Bu sebeple eksik bir nüshadır.

40. Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tarih, nr. 000128

92 varaktır. 24x13 cm. ölçülerinde talik yazıyla yazılmış 10 cetveli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1070 / m. 1659-1660'ta son bulmaktadır.

41. Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tarih, nr. 000129

81 varak olup 28x17,5 cm. ölçülerindedir. Talik hatla kaleme alınmış 10 cetveli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1110 / m. 1698-1699'da bitmektedir. Kitabın sonundaki cetveller ve hatim yazısı mevcut değildir. Bu sebeple eksik bir nüshadır. Eserin sonunda muhtelif şecereler ve kasideler mevcuttur.

²¹¹ Mehmet Yılmaz, **Kâtip Çelebi Bibliyografyası**, Kültür A.Ş., İstanbul 2011, s. 74.

42. Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tarih, nr. 000130

91 varaktır. 22x12 cm. ölçülerindedir. Talik yazıyla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi son tarihi h. 1111 / m. 1699-1700'dir. Cetveller sonradan h. 1150 / m. 1737'ye kadar getirilmiştir.

43. Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Tarih, nr. 001164

43 varaktır. Nesih hatla 22x17 cm. ölçülerinde 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 636 / m. 1238-1239 senesinde son bulmaktadır. Bu sebeple eksik bir nüshadır.

44. Milli Kütüphane, nr. 06 Mil Yz A 2263

118 varak, nesih hatla yazılmış 24x15 cm. ölçülerinde karışık cetvelli bir nüshadır. Mehmed b. Muhammed tarafından h. 1155 / m. 1742-1743'te istinsah edilmiştir. Giriş yazısı mevcut değildir. Vekayi h. 1146 / m. 1733-1734'te bitmektedir. Levhaları cetvelsizdir. Kitabın birçok sayfası alt kısımdan yırtılmıştır. En geç istinsah tarihli nüshadır.

45. Milli Kütüphane, nr. 06 Mil Yz A 5540

111 varaktır. Talik yazıyla kaleme alınmış olup 23x14 cm. ölçülerindedir. 10 cetvelli bir nüshadır. Ömer b. Mehmed tarafından 1088 / m. 1677-1678'de istinsah edilmiştir. Bazı sayfaları eksik ve yerine kâğıt parçaları konulmuş şekildedir. Padişah cetvelleri 1115 / m. 1703-1704'e kadar getirilmiştir. Karışık bir nüshadır.

46. Milli Kütüphane, nr. 06 Mil Yz A 771

79 varak olup 19x14 mm. ölçülerindedir. Nesih hatla yazılmış 11 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1076 / m. 1665-1666'tir. Vekayi h. 1074 / m. 1663-1664'te bitmiştir. Kitabın sonunda Osmanlı padişahları için yazılmış bir de kaside mevcuttur.

47. Milli Kütüphane, nr. 06 Mil Yz A 777

102 varaktır. Nestalik hatla yazılmıştır. 23x14 cm ölçülerinde olup 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1147 / m. 1734-1735'tir. Vekayi kısmı sonradan h. 1208 / m. 1793-1794'e kadar getirilmiştir.

48. Nuruosmaniye Kütüphanesi, nr. 003262

85 varaklık, talik yazıyla yazılmış 22x12 cm. ölçülerinde 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1093 / m. 1682'dir. Padişahlar cetvel yerine manzume şeklinde verilmiştir.

49. Nuruosmaniye Kütüphanesi, nr. 003263

99 varaktır. 28x19 cm. ölçülerinde olup talik hatla kaleme alınmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1090 / m. 1679-1680'de bitmektedir. Sonradan h. 1104 / m. 1692-1693'e getirilmiştir.

50. Süleymaniye Kütüphanesi Tercüman Koleksiyonu nr. 200

64 varaktır. Nesih yazıyla yazılmış karışık cetvelli bir nüshadır. Cetvel çizgileri çizilmemiştir. Vekayi h. 1146 / m. 1733-1734'te tamamlanmıştır. Hatimetü'l-hatime mevcut değildir bu sebeple eksik bir nüshadır.

51. Süleymaniye Kütüphanesi Tercüman Koleksiyonu nr. 308

73 varaklık, nesih hatlı 13 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi 1026 / m. 1617'de bitmiştir. Padişahlar cetveli ise h. 1058 / m. 1648-1649'da son bulmuştur.

52. Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya, nr. 003162

Kitabın 1-124 varaklarında mevcut, 24x14 mm. ebatlarında talik hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1106 / m. 1694-1685'de bitmiştir. Padişahlar cetveli ise h. 1143 / m. 1730-1731'de bitmektedir. Kitabın son kısmında ilm-i nücumla alakalı bir yazı, sonrasında ise Anadolu'daki şehirler hakkında bilgi veren bir risale mevcuttur.

53. Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya, nr. 003169

55 varaktır. 32x22 cm. ebatlarında, nesih yazıyla kaleme alınmış 20 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1057 / m. 1647-1648'de bitmektedir. Padişah cetvelleri ise h. 1058 / m. 1648-1649'da son bulmaktadır. Çok fazla müstensih hatası ihtiva etmektedir.

54. Süleymaniye Kütüphanesi, Bağdatlı Vehbi, nr. 001235

99 varaktır. 20x13 cm. ebatlarında, talik hatlı 10 cetvelli bir nüshadır. Süleyman b. İbrahim tarafından h. 1093 / m. 1682'de istinsah edilmiştir. Vekayi h. 1060'ta son bulmaktadır.

55. Süleymaniye Kütüphanesi, Bağdatlı Vehbi, nr. 1330

65 varaktır. Talik yazılı karışık cetvelli bir nüshadır. Dili Farsçadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1071 / m. 1660-1661'de bitiyor. Hatimetü'l-hatime kısmı mevcut değildir bu sebeple eksik bir nüshadır.

56. Süleymaniye Kütüphanesi, Çelebi Abdullah, nr. 000257

85 varaktır. Nesih hatla yazılmış, 28x18 cm. ebatlarında 10 cetvelli bir nüshadır. Tezhip ve tezyinat yönlerinden en estetik nüsha sayılabilir. Mahmud b. el-Hac Hasan tarafından h. 1080 / m. 1669-1670'de istinsah edilmiştir. Vekayi h. 1067 / m. 1656-1657'de sonlanmaktadır.

57. Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, nr. 002234

31 varaktır. Talik hatla yazılmış 36x23 cm. ölçülerinde 50 cetvelli bir nüshadır. İbrahim b. Mustafa tarafından h. 1088 / m. 1677-1678'de istinsah edilmiştir. Vekayi h. 1080 / m. 1669-1670'de sonlanmaktadır. Padişahlar cetveli ise h. 1058 / m. 1648-1649'da bitmiştir.

58. Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, nr. 002399

92 varaklık 21x14,5 cm. ebatlarında talik hatla yazılmış cetvelsiz bir nüshadır. Orhan Şaik Gökyay'a göre müellif hattı olma ihtimali mevcuttur.²¹² Fakat yukarıda da belirtildiği üzere yazı Kâtip Çelebi'nin hattına benzememektedir. Vekayi h. 1057 / m. 1647-1648'de sonlanıyor. Hatimetü'l-hatime yazısı yoktur bu sebeple eksik bir nüshadır.

59. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, nr. 004840

134 varaktır. 26x14 cm. ebatlarında talik hatla yazılmış 10 cetvelli fakat cetvel çizgileri çekilmemiş bir nüshadır. Vekayi h. 1145 / m. 1732-1733'te, padişahlar cetveli ise h. 1143 / m. 1730-1731'de bitmektedir.

60. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, nr. 005016

91 varaktır. 21x13 cm. ebatlarında 12 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1156 / m. 1743-1744'te bitmiştir. Hatimetü'l-hatime kısmı mevcut değildir bu nedenle eksik bir nüshadır. Kitabın başında bir şiir mecmuası vardır. Özensiz bir şekilde istinsah edilmiş bir nüsha olduğundan birçok yer okunamamaktadır.

61. Süleymaniye Kütüphanesi, Hafid Efendi, nr. 00235

149 varaklık bir nüshadır. Talik hatla yazılmış 18x9 cm. ölçülerinde ve cetvelsizdir. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1057 / m. 1647-1648'de

²¹² Gökyay, Kâtip Çelebi, s. 51.

bitmektedir. Padişahlar cetveli ise h. 1058 / m. 1648-1649'da son bulmuş fakat sonradan h. 1187 / m. 1773-1774'e kadar uzatılmıştır.

62. Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye, nr. 000929

56 varaktır. 30x21 cm. ebatlarında nesih yazıyla yazılmış 20 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1057 / m. 1647-1648'de bitmiş sonradan h. 1072 / m. 1661-1662'ye kadar uzatılmıştır. Padişahlar cetveli ise h. 1058 / m. 1648-1649'de son bulmaktadır.

63. Süleymaniye Kütüphanesi, Hamidiye, nr. 000993/3

Kitabın 51-135 varakları arasındadır. Talik hatla kaleme alınmış 24x14 cm. ölçülerinde 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi 1130 / m. 1717-1718'de bitmektedir. Kitabın başında ilki *Mizanü'l-Hakk* olmak üzere üç risale mevcuttur. Son kısmında ise Osmanlı padişahları için yazılmış bir kaside vardır.

64. Süleymaniye Kütüphanesi, Hekimoğlu, nr. 000730

91 varaklık, 24x13 cm. ebatlarında nesihle yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. Mehmed Zühdi tarafından h. 1121 / m. 1709-1710'da istinsah edilmiştir. Vekayi h. 1080 / m. 1669-1670'te bitmiş sonradan 1130 / m. 1717-1718'e kadar getirilmiş. Padişahlar cetveli yoktur. Diğer cetvellerde de eksikler mevcuttur. Bu sebeple eksik bir nüshadır.

65. Süleymaniye Kütüphanesi, Hüsrev Paşa, nr. 000379

95 varaktır. 25x13 cm. ebatlarında talik hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı h. 1096 / m. 1684-1685'tir. Vekayi h. 1125 / m. 1713-1714'te sonlanmaktadır.

66. Süleymaniye Kütüphanesi, Hüsrev Paşa, nr. 000380

87 varaktır. 19x75 cm. ölçülerindedir. Nesih yazıyla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1059 / m. 1649-1650'de bitmiş padişahlar cetveli ise h. 1187 / m. 1773-1774'e kadar getirilmiştir. Kitabın sonunda III. Mustafa ile ilgili bir sayfalık risale mevcuttur.

67. Süleymaniye Kütüphanesi, Pertev Paşa nr. 000469

135 varaktır. 24x16 cm. ebatlarında nesih hatla yazılmış cetvelsiz bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 841 / m. 1437-1438 senesinde son bulmuştur. Hatime kısmı mevcut değildir bu nedenle eksik bir nüshadır. Kitabın geri kalanında bölümünde şehirlerle ilgili bilgi veren bir risale vardır.

68. Süleymaniye Kütüphanesi, Pertev Paşa nr. 000482

95 varaktır. Nesih hatla kaleme alınmış, 27x17 cm. ölçülerinde 10 cetvellidir. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1127 / m. 1715'te bitmiştir.

69. Süleymaniye Kütüphanesi, Pertevniyal, nr. 000835

176 varaktır. Nesih yazıyla kaleme alınmış 21x13 cm. ebatlarında cetvelsiz bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1086 / m. 1675-1676'ta bitmiştir. Padişahlar cetveli sonradan h. 1250 / m.'ye kadar getirilmiştir. Kitabın sonunda *Tevârîh-i Müntehâb Akrabü'l-Fehim* isminde dünya ve Osmanlı tarihini anlatan bir risale mevcuttur.

70. Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi, nr. 000653

Kitabın 1-101 varakları arasında bulunmaktadır. Talik hatla yazılmış, 20x12 cm. ebatlarında 10 cetvelli bir nüshadır. Şeyh Memiş Efendi el-Mevlevî tarafından istinsah edilmiştir. Vekayi h. 1130 / m. 1717-1718'de bitmiştir. Padişahlar cetveli sonradan h. 1255 / m. 1839-1840'a kadar getirilmiştir. Kitabın sonunda birkaç fetva sureti mevcuttur.

71. Süleymaniye Kütüphanesi, Yeni Cami, nr. 000839

102 varaktır. Talik hatla yazılmış, 24x14 cm. ölçülerinde 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1089 / m. 1678-1679'da bitmiştir. Hatime yazısı mevcut değildir bundan dolayı eksik bir nüshadır.

72. Tire Necip Paşa Kütüphanesi, nr. 000606

29 varaktır. Nesih yazıyla yazılmış, 33x22 cm. ebatlarında 50 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1059 / m. 1649-1650'de sonlanmaktadır.

73. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Emanet Hazinesi, nr. 001396

96 varaktır. Talik hatla yazılmış 21x15 cm. ölçülerinde 10 cetvelli bir nüshadır. Sipahizade Mehmed el-Burgazî tarafından h. 1097 / m. 1685-1686'da istinsah edilmiştir. Vekayi h. 1077 / m. 1666-1667'de bitmiş sonradan h. 1150 / m. 1737-1738'e kadar getirilmiştir.

74. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü, nr. 001199

157 varaktır. Nesih hatla yazılmış, 20x14 cm. ebatlarında cetvelsiz bir nüshadır. Eserin tamamı görülememiştir.

75. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü, nr. 001200

89 varaktır. Talik hatla yazılmış 24x13 cm. ölçülerindedir. 10 cetvellidir. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1093 / m. 1682’de bitmiştir.

76. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü, nr. 001201

100 varaktır. Nesih hatla yazılmış 23x17 cm ölçülerinde 15 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1110 / m. 1698-1699’da bitmiş sonradan h. 1158 / m. 1745-1746’ya kadar getirilmiştir.

77. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü, nr. 001202

115 varaktır. Talik yazıyla yazılmış 25x17 cm. ebatlarında 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1074 / m. 1663-1664’te bitmektedir. Kitabın sonunda çeşitli şecerele mevcuttur.

78. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü, nr. 001203

200 varaklık nesih hatla yazılmış 19x12 cm. ebatlarında 5 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1061 / m. 1650-1651’de bitmektedir.²¹³ Eserin tamamı görülememiştir.

79. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü, nr. 001204

85 varaktır. Talik yazıyla 21x11 cm. ölçülerinde 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1092 / m. 1681-1682’de sonlanmaktadır.

80. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Revan Köşkü, nr. 1198

Eser kitabın 25b-128b varakları arasındadır. Nesih hatla yazılmış cetvelsiz bir nüshadır. Hafız Mehmed b. El-hac Mustafa tarafından h. 1102 / m. 1690-1691’de istinsah edilmiştir. Kitabın başında *Ashab-ı Keyf* adlı eser vardır.

81. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/000062

89 varaklık nesih hatla yazılmış 24x11 cm. ölçülerinde²¹⁴ 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Vekayi h. 1059 / m. 1649-1650’de bitmektedir.

²¹³ Gökbilgin, Kâtip Çelebi’nin Kronolojik Eseri, s. 114.

²¹⁴ TTK Kütüphanesi çevrimiçi katalog:
https://kutuphane.ttk.gov.tr/searchquery=Takvim%C3%BC%27t-Tevarih&filter=facet_biblio_framework%3A%22Yazma+Eser%22 (24 Ekim 2021).

82. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/000087/1

217 varaktır. Nesih yazıyla yazılmış 19x12 cm. ebatlarında bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1090 / m. 1679-1680'dir.²¹⁵ Eserin tamamı görülememiştir.

83. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/000268

96 varaktır. 23x13 cm. ölçülerinde nesih hatlı 10 cetvelli bir nüshadır. Mehmed b. Hüseyin tarafından h. 1097 / m. 1685-1686'da istinsah edilmiştir.

84. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/000301

104 varaktır. 24x14 cm. ebatlarında nesih hatla yazılmış²¹⁶ 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1080 / m. 1669-1670'tir.

85. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/000424

101 varaklık 20x13 cm. ölçülerinde rika hatla yazılmış²¹⁷ 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi mevcut değildir. Eserin tamamı görülememiştir.

86. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/000640

63 varaktır. 25x18 cm. ölçülerinde nesih hatla yazılmış²¹⁸ 50 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1114 / m. 1702-1703'te bitmektedir.

87. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/000668

87 varaklık 27x15 cm. ölçülerinde nesih yazıyla yazılmış²¹⁹ 10 cetvelli bir nüshadır. Mesud b. İbrahim b. Emrullah b. Abdî b. Durmuş b. İslambulî tarafından h. 1074 / m. 1663-1664'te istinsah edilmiştir.

215	TTK	Kütüphanesi	çevrimiçi	katalog:
				https://kutuphane.ttk.gov.tr/detailsid=399167&materialType=YE&query=takvim%C3%BC%27t
				(Erişim tarihi 24 Ekim 2021)
216	TTK	Kütüphanesi	çevrimiçi	katalog:
				https://kutuphane.ttk.gov.tr/searchquery=Takvim%C3%BC%27t-Tevarih&filter=facet_biblio_framework%3A%22Yazma+Eser%22
				(24 Ekim 2021)
217	TTK	Kütüphanesi	çevrimiçi	katalog:
				https://kutuphane.ttk.gov.tr/searchquery=Takvim%C3%BC%27t-Tevarih&filter=facet_biblio_framework%3A%22Yazma+Eser%22
				(24 Ekim 2021)
218	TTK	Kütüphanesi	çevrimiçi	katalog:
				https://kutuphane.ttk.gov.tr/searchquery=Takvim%C3%BC%27t-Tevarih&filter=facet_biblio_framework%3A%22Yazma+Eser%22
				(24 Ekim 2021)
219	TTK	Kütüphanesi	çevrimiçi	katalog:
				https://kutuphane.ttk.gov.tr/searchquery=Takvim%C3%BC%27t-Tevarih&filter=facet_biblio_framework%3A%22Yazma+Eser%22
				(24 Ekim 2021)

88. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/000320-4

Eser, kitabın 147b-216b varakları arasındadır. 19x13 cm. ölçülerinde nesih hatla yazılmış²²⁰ muhtelif cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Eserin tamamı görülememiştir.

89. Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, nr. Y/0129-1

Eser, kitabın 1b-81a varakları arasındadır. 21x15 cm. ölçülerinde talik yazıyla yazılmış²²¹ 10 cetvelli bir nüshadır. Eserin tamamı görülememiştir.

2.12.2. Yurt Dışındaki Nüshalar

1. Almanya Milli Kütüphanesi, Hs. Or. Quart 1463

98 varaklık nesih yazıyla yazılmış 24x15 cm. ölçülerindedir.²²² Eser görülememiştir.

2. Almanya Milli Kütüphanesi Ms. Or. Oct. 944

76 varaklık, nestalik hatla yazılmış 21x13 cm. ebatlarında bir nüshadır.²²³ Eser görülememiştir.

3. Avusturya Milli Kütüphanesi, A.F. 126

95 varaktır. Nesih hatla yazılmıştır 20x12 cm. ebatlarındadır. İstinsah tarihi h. 1131 / m. 1718-1719'dur. Eser görülememiştir.

4. Berlin Devlet Kütüphanesi Ms. Or. Fol. 3062

29 varaktır. Nesih hatla yazılmış 33x22 cm. ebatlarındadır. İstinsah tarihi h. 1106 / m. 1694-1695'tir.²²⁴ Eser görülememiştir.

²²⁰ TTK Kütüphanesi çevrimiçi katalog:
https://kutuphane.ttk.gov.tr/searchquery=Takvim%C3%BC%27t-Tevarih&filter=facet_biblio_framework%3A%22Yazma+Eser%22 (24 Ekim 2021)

²²¹ TTK Kütüphanesi çevrimiçi katalog:
https://kutuphane.ttk.gov.tr/searchquery=Takvim%C3%BC%27t-Tevarih&filter=facet_biblio_framework%3A%22Yazma+Eser%22 (24 Ekim 2021)

²²² <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/311621SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²²³ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/311622SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²²⁴ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/311620SearchType=1> (7 Ekim 2021)

5. Berlin Devlet Kütüphanesi, Hs. Or. Quart 1068

90 varaklık, nestalik hatla yazılmış 25x15 cm. ebatlarındadır. İstinsah tarihi h. 1094 / m. 1682-1683'tür.²²⁵ Eser görülememiştir.

6. Berlin Devlet Kütüphanesi, Diez A fol.8

99 varaktır. Nesih yazıyla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah kaydı mevcut değildir. Vekayi h. 1093 / m. 1682'de sonlanmaktadır.²²⁶ Kitabın cildinde "Kâtib Çelebi'nin el yazısıdır" ibaresi mevcuttur fakat bu bilgi doğru değildir.

7. Bosna Hersek Gazi Hüsrev Kütüphanesi, 2158

148 varaktır. Nesih hatla yazılmıştır. 20x14 cm. ölçülerinde olup Seyyid Mustafa el-Amedi tarafından h. 1099 / m. 1687-1688'de istinsah edilmiştir.²²⁷ Eser görülememiştir.

8. Fransa Milli Kütüphanesi Turc. 45

87 varaktır. Nesih hatla yazılmıştır. 25x15 cm. ebatlarındadır. 10 cetvellidir. İstinsah tarihi h. 1090 / m. 1679-1680'dir. Vekayi ise h. 1088 / m. 1677-1678'de sonlanmaktadır.²²⁸

9. İngiltere Bodleian Kütüphanesi, MS Turk e.93

152 varaktır. Talik yazıyla yazılmış 20x12 cm ebatlarındadır.²²⁹ Eser görülememiştir.

10. İngiltere Milli Kütüphanesi, Or. 7872

85 varaktır. Nesih hatla yazılmıştır. 33x20 cm. ölçülerindedir.²³⁰ Eser görülememiştir.

²²⁵ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/311619SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²²⁶ <https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/werkansicht/PPN=PPN863031811> (7 Ekim 2021)

²²⁷ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/296018SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²²⁸ <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b10088455q.r=Biblioth%C3%A8que%20nationale%20de%20France.%20D%C3%A9partement%20des%20Manuscrits.%20Turc%2045rk=42918;4> (7 Ekim 2021)

²²⁹ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/292980SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²³⁰ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=4&ManuscriptCatalogSearchCriteria=takvim%C3%BC%27t-tevarih> (7 Ekim 2021)

11. İngiltere Milli Kütüphanesi, Or. 7873

128 varaklık nesih hatla yazılmış 30x18 cm. ölçülerindedir.²³¹ Eser görülememiştir.

12. İran Asgar Mehdevi Kütüphanesi nr: 298

Nestalik hatla yazılmıştır. H. 12-13. yüzyılda Hacı Halife Mustafa tarafından istinsah edildiği yazıldığı ifade edilmektedir.²³² Bu kişi eğer Kâtip Çelebi ise doğru olması mümkün değildir. Eser görülememiştir.

13. İran İslam Cumhuriyeti Milli Kütüphanesi nr. 1604447

59 varaklık nesih hatla yazılmış muhtelif cetvelli bir nüshadır. Dili Farsçadır. İstinsah tarihi h. 1091 / m. 1680-1681'dir. Vekayi h. 1084 / m. 1673-1674'te son bulmaktadır.²³³

14. İran Medrese-yi Ali-yi Şehid Mutahhari Kütüphanesi, nr. 608

92 varaktır. Nestalik hat ile yazılmış 22x13 cm. ebatlarındadır.²³⁴ Eser görülememiştir.

15. İran Tahran Üniversitesi Merkez Kütüphanesi nr. 2666

Nestalik hattıyla 116 sayfadır. Vekayi h. 1085 / m. 1674-1675'te bitmektedir. Müstensih belli değildir.²³⁵ Eser görülememiştir.

16. İran Tahran Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi nr. BA-127

79 varaktır. 22x10 cm. ölçülerinde 10 cetvellidir bir nüshadır. Seyyid İbrahim bin Seyyid Muhammed Vefaî Hüseyini tarafından h. 1071 / m. 1660-1661'de istinsah edilmiştir.

17. İran Tahran Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanesi nr. M. 3173

85 varaktır nesih hatla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. Vekayi h. 1058 / m. 1648-1649'da bitmiş sonradan h. 1078 / m. 1667-1668'e kadar getirilmiştir. Kitabın başında Farsça bir takriz mevcuttur.

²³¹ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/287105SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²³² Şadi Aydın, İran Kütüphaneleri Türkçe Yazmalar Kataloğu, Timaş, İstanbul 2008, s. 46

²³³ <http://dl.nlai.ir/UI/4ac94afa-d020-451b-bcf3-06593fe0f167/Catalogue.aspxHistory=true> (7 Ekim 2021).

²³⁴ Şadi Aydın, İran Kütüphaneleri Türkçe Yazmalar Kataloğu, Timaş, İstanbul 2008, s. 97.

²³⁵ Mîr Haşim Muhaddis, Tercüme-yi Takvîmü't-Tevârih, İhya-yı Kitâb, Tahran 1375, s. 15.

18. İsveç Uppsala Üniversitesi Kütüphanesi, St. 58

99 varaktır. Nesih hatla yazılmıştır. h. 1080 / m. 1669-1670'te istinsah edilmiştir.²³⁶ Eser görülememiştir.

19. İtalya Marciena Kütüphanesi, Mss. Orientali 129

Osman b. Hasan tarafından h. 1072 / m. 1661-1662'de istinsah edilmiştir.²³⁷ Eser görülememiştir.

20. İtalya Marciena Kütüphanesi, Mss. Orientali 32

38 varaktır. Vekayi h. 1060 / m. 1650'de bitmiştir.²³⁸ Eser görülememiştir.

21. Leipzig Üniversitesi Kütüphanesi B. or. 128

65 varaklık 27x12 cm. ölçülerinde talik yazıyla yazılmış 50 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1061 / m. 1650-1651'dir. Kitabın sonunda *Takvîmü't-Tevârih* ve Kâtip Çelebi hakkında Latince bir yazı mevcuttur. Tespit edilen en erken tarihli nüshadır.

22. Macar Bilimler Akademisi Kütüphanesi Török, O 87

121 varaklık nesih hatla yazılmış, 22x14 cm. ebatlarında bir nüshadır.²³⁹ Eser görülememiştir.

23. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye) Hidiviyye Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 5939

77 varaktır, talik yazıdır.²⁴⁰ Eser görülememiştir.

24. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Mecâmi Türkî Talat 174

90 varaktır. Talik hatla yazılmış ve 15x25 cm. ebatlarındadır.²⁴¹ Eser görülememiştir.

²³⁶ Mehmet Yılmaz, *Kâtip Çelebi Bibliyografyası*, Kültür A.Ş., İstanbul 2011, s. 78.

²³⁷ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog:

<https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

²³⁸ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog: <https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

²³⁹ Mehmet Yılmaz, *Kâtip Çelebi Bibliyografyası*, Kültür A.Ş., İstanbul 2011, s. 78

²⁴⁰ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog: <https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

²⁴¹ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog: <https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

25. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî 32

121 varaktır. Nesih yazılı 17x26 cm. ebatlarındadır.²⁴² Eser görülememiştir.

26. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî 41

87 varaktır. Nesih hatla yazılmış ve 13x24 cm. ölçülerindedir.²⁴³ Eser görülememiştir.

27. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî 49

97 varaktır. Nesih yazıyla yazılmıştır. 16x23 cm. ebatlarındadır.²⁴⁴ Eser görülememiştir.

28. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî 210

96 varaklık talik hatla yazılmış 16x23 cm. ölçülerindedir.²⁴⁵ Eser görülememiştir.

29. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî 661

97 varaktır. Talik yazıyla yazılmış ve 12x30 cm. ebatlarındadır.²⁴⁶ Eser görülememiştir.

30. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî Talat 7

68 varaktır. Talik yazılıdır. 12x19 cm. ebatlarındadır.²⁴⁷ Eser görülememiştir.

31. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî Talat 14

183 varaktır. Nesih hatla yazılmıştır. Değişik satır sayısı ihtiva etmektedir, 18x30 cm ebatlarındadır.²⁴⁸ Eser görülememiştir.

²⁴² Milli Kütüphane çevrimiçi katalog:
<https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

²⁴³ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog:
<https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

²⁴⁴ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog:
<https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

²⁴⁵ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog:
<https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

²⁴⁶ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog:
<https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

²⁴⁷
²⁴⁸ Milli Kütüphane çevrimiçi katalog:
<https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih> (24 Ekim 2021)

32. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türki Talat 14

131 varaktır. Nesih hatla yazılmış ve 16x21 cm. ebatlarındadır.²⁴⁹ Eser görülememiştir.

33. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî Talat 125

52 varaklık nesih hatla yazılmıştır. 16x24 cm. ölçülerindedir.²⁵⁰ Eser görülememiştir.

34. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türki Talat 116

88 varaktır. Nesih yazıyla yazılmış ve 14x25 cm. ebatlarındadır.²⁵¹ Eser görülememiştir.

35. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Türkî Talat 213

80 varaktır. Nesih yazıyla yazılmış ve 14x23 cm. ölçülerindedir.²⁵² Eser görülemedi.

36. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), Tarihi Timur 2422

169 varaktır. Derviş Ahmed Mevârî tarafından istinsah edilmiştir. Talik yazıyla yazılmıştır. 13x26 cm. ölçülerindedir.²⁵³ Eser görülememiştir.

37. Mısır Milli Kütüphanesi (Darü'l-Kütübü'l-Kavmiyye), et-Tarihu't-Timuriye 663

Kitabın 46-217. varakları arasındadır. Nesih yazıyla İbrahim b. Ali Diyarbekrî tarafından istinsah edilmiştir. 17x26 cm. ölçülerindedir.²⁵⁴ Eser görülememiştir.

249	Milli	Kütüphane	çevrimiçi	katalog:
				https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih (24 Ekim 2021)
250	Milli	Kütüphane	çevrimiçi	katalog:
				https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih (24 Ekim 2021)
251	Milli	Kütüphane	çevrimiçi	katalog:
				https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih (24 Ekim 2021)
252	Milli	Kütüphane	çevrimiçi	katalog:
				https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih (24 Ekim 2021)
253	Milli	Kütüphane	çevrimiçi	katalog:
				https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih (24 Ekim 2021)
254	Milli	Kütüphane	çevrimiçi	katalog:
				https://dijitalkutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/list/ManuscriptsCatalogListPageNo=1&ManuscriptCatalogSearchCriteria=Takvîmü%27t-Tevârih (24 Ekim 2021)

38. Michigan Üniversitesi Kütüphanesi, Special Collections Library Isl. Ms.393

126 varaklık 30x21 cm. ölçülerinde olup nesih yazılı ve 20 cetvellidir. Vekayi h. 1267 / m. 1850-1851’de bitmiştir. Padişahlar cetveli h. 1270 / m. 1853-1854’te son bulmuş sonradan h. 1293 / m. 1876-1877’ye kadar getirilmiştir.

39. Rusya Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü, D 564

2+29+1 varaktır. 36x31 cm. ölçülerindedir.²⁵⁵ Eser görülememiştir.

40. Rusya Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü, B1176

1+40+2 varaktır. 215x142 cm. ölçülerindedir.²⁵⁶ Eser görülememiştir.

41. Rusya Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü, B724

Eser kitabın 1b-78a varaklarındadır. 20x12 cm. ebatlarındadır.²⁵⁷ Nüsha görülememiştir.

42. Rusya Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü, B722

51 varaktır. 20x12 cm. ölçülerindedir.²⁵⁸ Eser görülememiştir.

43. Rusya Akademiya Navk Naradov Azii Enstitüsü, D218

19 varaktır. 27x17 cm. ebatlarındadır.²⁵⁹ Eser görülememiştir.

44. Vatikan Kütüphanesi Vat. Turco 345

204 varaktır. Nesih hatla yazılmıştır. 18x11 cm. ölçülerindedir.²⁶⁰ Eser görülememiştir.

45. Yunanistan Rodos Hafız Ahmed Ağa Kütüphanesi , RDS1173

110 varaktır. Nesih yazıyla yazılmış 10 cetvelli bir nüshadır. İstinsah tarihi h. 1101 / m. 1689-1690’dır. Vekayi h. 1092 / m. 1681-1682’de padişahlar cetveli ise h. 1186 / m. 1772-1773’te bitmiştir.

²⁵⁵ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/286629SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²⁵⁶ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/286640SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²⁵⁷ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/286628SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²⁵⁸ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/286639SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²⁵⁹ <https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr/tr/manuscripts/catalog/details/286966SearchType=1> (7 Ekim 2021)

²⁶⁰ Mehmet Yılmaz, **Kâtip Çelebi Bibliyografyası**, Kültür A.Ş., İstanbul 2011, s. 78.

SONUÇ

17. yüzyıl Osmanlı dünyasının meşhur müelliflerinden Kâtip Çelebi h. 1058 / m. 1648 senesinde kaleme aldığı *Takvîmü't-Tevârih* ile artık ölmeye başlamış bir tür olan tarihî takvimlere yeni bir soluk getirmiş ve kendisinden sonra gelen tarihçilere de rehber olmuştur. Çelebi, eserde takvimlerin işleyişine değinmiş ve yaratılıştan m. 1648 senesine kadar bir dünya tarihini anlatmıştır. Bu kitabı yazarken de birçok kaynağa başvurmuş ve tarih düşürmelerine yer vermiştir. Sonraki senelerde eserin, çeşitli tarihçiler ve müstensihler tarafından zeyilleri, baskıları devam ettirilmiştir. Hatta Çelebi'nin en çok istinsah edilen eseri olmuştur. Öyle ki bir süre sonra bu eserden ilham alarak yazılan kitaplar için “Kâtip Çelebi'nin *Takvîmü't-Tevârih*'i tarzında yazılmıştır” ifadesi kullanılmıştır. Eser tamamlandıktan 50 sene sonra İtalyancaya çevrilmiş ve Venedik'te basılmıştır. 1733 yılında ise İbrahim Müteferrika tarafından zeyil edilerek basılmıştır.

Kâtip Çelebi bu eseri kaleme alırken daha önce yazmış olduğu *Fezleketü't-Tevârih*'den büyük oranda istifade etmiştir. Bu kitapta yazmış olduğu takvimlerin tarihi, peygamberler tarihi, vekayi ve şahıslar hakkında verdiği bilgileri *Takvîmü't-Tevârih*'te de kullanmıştır. Bu sebeple *Fezlekü't-Tevârih*'in de Türkçeye tercüme edilmesi ve iki kitabın mukayese edilmesi büyük önem arz etmektedir. Ayrıca *Takvîmü't-Tevârih*'in İtalyanca, Fransızca ve Latince tercümeleri Türkçeye çevrildiği takdirde bu çalışmalar genişletilebilir. Yeni çalışmalar neticesinde eserin yeni nüshaların bulunması ve müellif hattının ortaya çıkarılması ümit edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN

3.1. Metnin Latin Harflerine Çevrilmesinde İzlenen Yol

Eserin transkripsiyonunda olabildiğince metne bağlı kalınmaya çalışılmıştır. Metin içerisinde kırmızı mürekkeple yazılmış ve başlık görevinde olmayan ifadeler kalın (bold) harflerle gösterilmiştir. Bu ifadeler eğer başlık görevinde ise kırmızı ve kalın harflerle gösterilmiştir. Kelimenin başında ayın (ع) olduğu takdirde bu harf için herhangi bir transkripsiyon işareti kullanılmamıştır. Ancak ayın harfi kelimenin başında değilse “ ‘ ” işareti ile gösterilmiştir. Hemze “ء” ile yazılan harfler “ ’ ” yazılmıştır. Arapça ve Farsça uzun ünlüler (ا، و، ی) “â”, “ā”, “ī”, “û” ile gösterilmiştir. Farsça ekler (der-, bî-, be-, -ez, râ- gibi) ve terkipler ilişki kurulan kelimeyle “-“ ile gösterilmiştir. Latince ve Grekçe kelimelerde uzun ünlü harfler kullanılmamıştır.

Eser 17. yüzyılda kaleme alındığından, “كلوب، كدوب” şeklinde yazılan kelimeler “gelüp, gidüp” şeklinde yazılmıştır. Ayrıca metinde uygun görülen yerlere nokta ve virgül konulmuş bazı yerlerde de paragraf başı yapılmıştır. Metinde okunamayan ifadeler ise “?” işaretiyle gösterildi. Eğer kelimenin ilk harfi yahut bir kısmı okunmuşsa okunan yerlerden sonra “?” işareti konuldu. Metnin ana nüshası kabul edilen Atıf Efendi 1873’teki okunamayan ifadeler için Şevket Rado 291’deki nüshadan tamir yoluna gidilmiştir. Bu nüshadan eklenen ifadeler köşeli parantezle “[]” gösterilmiştir. Hilal parantezle “()” ise çeşitli isimlerin bugünkü imlası gösterilmiştir.

Metinde geçen ayetlerin anlamları için <https://kuran.diyaret.gov.tr/Tefsir/> sitesinden faydalanılmıştır.

“Minhu”lar sayfanın üstünde ise “^”, sağında ise “>”, altında ise “v”, solunda ise “<” şekilleriyle dipnotlarda gösterilmiştir.

3.2. Eserin Fihristi

Kitâbe

Zikr-i Eczâ‘-ı Zemân ve Beyân-ı Ba‘z-ı ez-Tevârîh-i Kadîme ve Tevârîh-i Müsta‘mele

Zikr-i Târîh-i Türkî

Zikr-i Târîh-i Kıbtî

Zikr-i Târîh-i İskenderî

Zikr-i Târîh-i Fârisî

Zikr-i Târîh-i Hicrî

Zikr-i Târîh-i Celâlî

Levha-yı Vekâyi‘-i Ülüf-ı Sâlife ez-Târîh-i Âlem

Sahife-yi Vekâyi‘ ez-İbtidâ‘-ı Âlem tâ be-Tûfân-ı Nûh Aleyhi’s-selâm

Cedvel-i Vekâyi‘ ez-Tûfân tâ be-Zemân-ı Velâdet-i İbrâhîm Aleyhi’s-selâm

Cedvel-i Vekâyi‘ ez-Velâdet-i İbrâhîm Aleyhi’s-selâm tâ be-Vefât-ı Mûsâ Aleyhi’s-selâm Cedvel-i Vekâyi‘ ez-Vefât Mûsâ Aleyhi’s-selâm tâ be-Zuhûr Buhtunnasr

Cedvel-i Vekâyi‘ ez-Buhtunnasr tâ be-Galebe-yi İskender ber-Dârâ

Cedvel-i Vekâyi‘ ez-Zemân-ı İskender tâ be-Mevlid-i Mesîh Aleyhi’s-selâm Cedvel-i Vekâyi‘ ez-Velâdet-i Mesîh Aleyhi’s-selâm tâ be-Zemân-ı Hicret

Cedvel-i Ezmine-yi Güzeşte der-Meyân-ı Her Dü Vak‘a

Levha-yı Vekâyi‘-i Elf-i Sâbi‘ ez-Târîh-i Âlem

Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Ūlâ ez-Târîh-i Hicret-i Nebeviyye Aleyhi’s-selâm Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Ūlâ ez-Târîh-i Hicret

Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Sâniyye ez-Târîh-i Hicret

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Sâniye ez-Târîh-i Hicret

Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Sâlise ez-Târîh-i Hicret

Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Râbi‘a ez-Târîh-i Hicret

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Râbi‘a ez-Târîh-i Hicret

Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Hâmise ez-Târîh-i Hicret-i Nebeviyye
Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Hâmse ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Sâdise ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Sâbi‘a ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Sâbi‘a ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Vekâyi‘-y1 Mi’e-yi Sâmine ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Sâmine ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Tâsi‘a ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Tâsi‘a ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Âşire ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Âşire ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Vekâ‘-y1 Mi’e-yi Hâdî aşer Aşer ez-Târîh-i Hicret
Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi‘-i Mi’e-yi Hâdî aşer ez-Târîh-i Hicret
Levha-y1 Selâtîn-i Âlem ve Mülûk-ı Benî Âdem
Cedvel-i Hulefâ’-y1 Râşidîn
Cedvel-i Hulefâ ve Mülûk-ı İslâmiyye
Cedvel-i Selâtîn-i Âl-i Osmân
Cedvel-i Vüzerâ’-y1 İzâme
Cedvel-i Meşâyih-i İslâm
Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir
Cedvel-i Hâcegân-ı Selâtîn-i Âl-i Osmân
Cedvel-i Nukabâ’-y1 Eşrâf
Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü’l-Mahrûse
Hâtime
Hâtimetü’l-Hâtime

3.3. METİN

[1b]

Bismillâhirrahmânirrahîm

Takvîmü't-Tevârîh-i Hacı Halîfe

ve Bihî Nesta'în

Hamd u senâ ve şükr-i bî-intihâ ol mebde'-yi evvel celle ve alâya ki fihris-i garâ'îb-i kâ'inât ve fezleke-yi acâ'îb-i vâkı'ât olan evrâk-ı pür-esmâr-ı tevârîhi mürûr-ı edvâr ve tebeddül-i evzâ' u etvâr ile takvîm-i ashâb-ı tencîm gibi mensûhü'l-amel kılmayup dâ'imâ kârgâh-ı dîn ü devlete düstûr-ı ebedî ve tedbîr-i umûr-ı cumhûra mûmidd-i sermedî kıldı ve's-salât u ve's-selâm. Ol Nebiyy-i kerîm cenâb-ı fâhîmane ki nass-ı **-lâ-rayb lâ ya'lemü'l-gaybe**²⁶¹ ile ber-muktezâ-yı mehâyîl vâhiyye ve umûr-ı âtiyye ittılâ' bâbını sedd ü ahvâl-ı mâziyyeden hadd-i sevâ ü lâ-cerem tergîb-i mûrisü'l ferecî ile fenn-i ahhârı mansûr u mü'eyyed ve hükm-i mü'ebbedi erkânını müşeyyed eyledi ve âl ü ashâb-ı fehâmına ki ahhâr-ı mu'ciz-asâr-ı nebeviyyeden **-mâ kâne ve mâ yekûnû**²⁶² dehr-i bukalamunı rivâyet ü hükm-i nâfîz-ı ezelîden vâcibü'd-dirâye olan vekâyi'yi nakl ü hikâyet eylediler. **Ba'dehû** çün fenn-i celîlü'l-kadr-i târihde fazl u şeref mukarrer ü mufasssalât-ı vekâyi'yi zabt u ihâta gayr-ı mutasavverdir ber-vefk-i **-Mâ lâ yüdrük küllühu lâ yütrük külluhû**²⁶³ istihzâr-ı mu'azzam-ı ahhâr ve zabt-ı icmâl-i havâdis-i edvâr için bu fihris-i kavîm-üslûb-ı takvîmde tarh u taksîm olunup pîş-nihâd-ı cehâbize ü nakkâd kılındı.²⁶⁴ Mükeddirât-ı asr ve müsâmaha-yı ketebe-yi havâdis-i dehre râci' kusûrlar dâmen-i afv birle mestûr buyurıla.

Takvîm-i mezbûr bir kitâbe ve bir nice elvâh u zünâbe üzredir. **Kitâbe** vaz'-ı takvîm keyfiyyetini ta'lîm ü menşe'-yi tevârîhi tefhîmmedir dânişverân-ı cihâna hafî u nihân değildir ki ibtidâ'-i halk-ı zemân u mekân ve vakt-i ihdâs-ı mevâlîd ü erkân verâ'-yı perde-yi ibhâmda mütevârî bir emr-i muğlak ve mechûl-ı mutlakdır. Pes andan haber-i munkatî' ve ta'yyin üzre ta'yîn müddet mûmteni' olduktan sonra ber-

²⁶¹ "لا ريب لا يعلم الغيب" Gaybı Allah'tan başka kimse bilemez anlamındaki söz.

²⁶² "Olan ve yakında olacak olan" anlamındaki söz.

²⁶³ "مَالَا يُدْرِكُ كُلُّهُ لَا يُتْرَكُ كُلُّهُ" "Bir şey tamamıyla yapılamazsa bile tamamıyla terk edilmez" anlamındaki söz.

²⁶⁴ > Cehbez-i kesr cîm [cümle] ile hayr nakkâd ma'nâsına cem'î cehâbize gelir.

muktezâ-yı mezheb-i Hak bu bâbda savâb-ı muhakkak budur ki hudûs-ı âlem tasdîki ile kanâ'at ve taleb-i tahkîk cesâretten ferâgat oluna. **Ba'dehû**²⁶⁵ hübût-ı Âdem Aleyhi's-selâm'dan hicret-i Nebeviyye'ye gelince ne mikdâr zemân geçmiştir andan bahs olunup ehl-i târîh ü nücûm bu müddette dahı azîm-i ihtilâf idüp ta'âruz-ı rivâyât ü tebâyun-ı dirâyât hasebi ile küreyve-yi hilâfa gitmişlerdir. Sebebi budur ki zikr olunan müddet hübût-ı Âdem a.m. zemânından an'ane-yi sikât ve nakl-i cemâ'at ile mahfûz u mazbût olmayup beyne'l-ümem fetretlerde tevârîh-i cedîde vaz' olunmağla tevârîh-i kadîme zevâyâ-yı hicrânda nesyen mensiyyen kalup muhbir-i sâdıkdan bir haber-i kat'î'l-mefâd resîde-yi sem'-i ahâd olmağla hübûtdan vefât-ı Mûsâ Aleyhi's-selâm'a gelince geçen müddet Tivrât'dan isti'lâma münhasır olup Tivrât dahı Sâmiriyye ve İbrâniyye ve Yunaniyye unvânıyla biri birine muhâlif üç nüsha-yı mütenâkız idüğü sübût buldukda bi-hasebi't-ta'âruz ihtilâf olunmak görünür ve ber menşe'-yi hilâf dahı budur ki vefât-ı Mûsâ Aleyhi's-selâm'dan ibtidâ'-i zuhûr Buhtunnasır'a gelince evkât-ı güzeşte erbâb-ı zîc ü rasadın zabt u kaydı ile bilinmek zarûrî iken anlar dahı muztaribü'l-akvâl olup sefer-i kuzât Benî İsrâ'îl tatvîl-i bilâ-tâ'il ve sevâd-ı bî-hâsıl olmağla müddet-i mezkûre makâm-ı hilâfda kalup lâcerem hübût ile hicret meyânında güzerân iden zemân-ı mahall-i nizâ' u cidâl ve menşe'-yi kıyl u kâl olmak lâzım gelür. Amma çün bu emr-i muğlak meçhûl-ı mutlak makâmında kalmak lâyıkk-ı kemâl erbâb-ı fazl u efdâl değil idi. Beher hâl nakd-i akvâl ü ta'yîn aded-i sâl lâzıme-yi himmet-i ricâl olmağla a'lem-i hânedân-ı Ekrad-ı Eyyübiyye Melikü'l-Müeyyed Muhtasar fî Ahbârü'l-Beşer nâm târîh-i mu'teberinde tatbîk-i nesh-i Tivrât ve telfîk-i rivâyâtda tetkîk-i anîkden sonra tahrîr-i mesâ'il ve tenkîh-i delâ'il idüp ba'de'l-leyta v? hübûtdan hicrete gelince geçen müddet-i muharrere bermuktezâ-yı Tivrât-ı Yunaniyye ve mü'eddâ-yı harekât-ı semâviyye altı bin iki yüz on altı sene olmak üzere vaz'-ı cedvel ve kat'-ı peyvend hilâf u cedel eylemiştir ve müddet-i mezkûrede vâki' olan agrab-i hâlât ve eşbeh-i zuhûrât evkâtını ve her birinin âhire ü zemân-ı hicrete nisbet ile mâbeynlerinde geçen aded-i sâl ü gâyâtını bir dâ'ire ve bir cedvelde gösterüp sonra gelen kibâr-ı müverrihîn anları âsârında derc ü nakd-i tetkîk ü tahkîki anın ceyb [2a] ü hemyânından harc ide gelmeğle bu takvîmde²⁶⁶ dahı

²⁶⁵ > Taleb-i tahkîkden murâd ibtidâ' âferîniş vakti tahkîkidir ve illâ hudûs tahkîki ehline vâcibâtandır.

²⁶⁶ < Hatta Hâce Efendi dahı Lârî tercemesinde îrâd eylemiştir.

ol cedvel düstûrû'l-amel kılınup kelâmu'l-mülûk mülûkü'l-kelâm²⁶⁷ fehvâsınca sâ'ir havâdis beyânı anın üzerine binâ ve câ-be-câ niçe cedveller ihtirâ' u ibdâ olunmuşdır şürûhı ile mahallerinde müşâhede olunur inşâallâhu te'âlâ.

Zikr-i Eczâ'-ı Zemân ve Beyân-ı Ba'z-ı ez-Tevârîh-i Kadîme ve Tevârîh-i Müsta'mele

Ma'lûm ola ki kâşifân-ı esrâr-ı a'râz u a'yân a'zam-ı hakâyık-ı kevnîyye olan mâhiyyet-ı zemânı birkaç vechile ta'rîf idüp ulemâ-yı Eş'ariyye didiler ki zemânı ber müteceddid ma'lûmdır ki anınla müteceddid-i mübhem takdîr olunur ve hükemâdan zemân-ı bi'z-zât felek-i a'zam yâhûd hareket-i felek-i a'zam yâ mikdâr-ı hareket-i felek-i a'zam olmak ta'rîfleri şüyû' bulup beher hâl bir niçe inkisâmât-ı i'tibâriyye ile taksîm olunmuşdır. Evvelâ Şems hareket-i zâtiyyesi ile hamel-i evvelinden gerü hamele gelüp devresini tamâm itmek i'tibârı ile **sene** ve sene dahı vech-i meşrûh üzre tamâm-ı devre-yi Kamer i'tibârı ile on iki şehre **ve şehir** devre-yi kâmile-yi felek-i a'zam ile kâh yigirmi tokuz ve kâh otuz **şeb ü rûza** ve rûz nisf-ı burûc felek-i sâmin i'tibârı ile on iki **sâ'ate** ve sâ'at ekser kûsûr-ı hesâbiyyeye muvâfık olmak i'tibârı ile²⁶⁸ altmış **dakıkaya** ve dakîka dahı kezâlik **sâniyyeye** ilâ'l-âşire devâ'ir-i eflâkın burûc u derecâta inkisâmı i'tibârı mütecezzî kılınur ve devre-yi Kamerde aded-i eyyâmın ihtilâfı muktezâsınca on iki ay bir devr-i kâmil âfitâba karîb olup deverât-ı Kamer i'tibârı ile mahsûb olan sâle **sene-yi kameriyye** dinülür ki üç yüz elli dört gündür ve devre-yi kâmile-yi âfitâba **sene-yi şemsiyye** ıtlâk olunup aded-i eyyâmı üç yüz altmış beş ve rub'ıdır. Bu takdîrce sene-yi şemsiyye kamerîyyeden on bir gün ve yevm-i vâhidin yigirmi bir cüz'ünden bir cüz' gün ziyâde olup sene-yi kameriyye i'tibârı ile vaz' olunan târîh-i hicretde bu noksân muktezâsınca şühûr-ı kameriyye fasıldan fasıla intikâl idüp mevsim-i hacc u sıyâm kâh bahâr ve kâh hazâna musâdif olur.

Bu mukaddime temhîd olundukdan sonra hafî olmaya ki çün nev'-i beşer temeddün ü ictimâ'a muztar ve zabt-ı evkât-ı lâzıme-yi ibâdât u mu'âmelât idüğü mukarrerdir. Benî Âdem evvelâ hübütdan aded-i eyyâm ile hesâb-ı evkât ve tesviye-yi umûr-ı mu'âmelât ve diyânât idüp a'dâd-ı kesîre ictimâ'ından hesâba hâle geldikde

²⁶⁷ “Padişahların sözü, sözlerin padişahıdır” anlamındaki söz.

²⁶⁸ < Hesâb-ı nücûma dâ'ir tedkikât-ı kûsûriyye bunda i'tibâr meded olunmıya.

aded-i eyyâmı terk ü ihmâl ve aded-i şühûrî i‘mâl eylediler mürûr-ı dühûr ile ol dahı mehcûr oldukda tûfâna gelince gâhî aded-i sâl isti‘mâl ider oldılar. **Ba‘dehû** velâdet-i Hazret-i İbrâhîm Aleyhi’s-selâm’a gelince târîh-i tûfânî târîh-i âleme sâni olup sonra velâdet-i Halil-i Vedûd ve nâr-ı Nemrûd-ı Anûd ve binâ’-i Beyt-i Atîk ve meb‘as-ı Yûsuf-ı Sıddık ve bi‘set-i Mûsâ Aleyhi’s-selâm ve gark-ı Fir‘avn-ı hasâr-encâm ve mülk-i Süleymân-ı Emîn ve meb‘as mesîh-i mücerred-âyîn târîhleri vaz‘ olunup Arab mevt-i Ka‘b bin Lü‘ey ve âm-ı hitân ve Âm-ı Fil’den Kıbt tegallub-ı Buhtunnasr’dan ehl-i Yemen zuhûr-ı Habeşe’den Yunan ve Rûm galebe-yi İskender’den ve Frenk mîlâd-ı Îsâ’dan ve ehl-i Fâris Cemşîd’den târîh yazup [mülûk-i] Fars müteceddid oldukça tecdid-i tevârîh iderek Yezdicerd’e geldiler. Devletleri munkariz olmağla târîh-i Fars Yezdicerd’de karâr eyledi. **Ba‘dehû** târîh-i hicrî ve târîh-i Celâlî vaz‘ olındı bunların ekseri metrûk u mehcûr ve ba‘zısı müsta‘mel ü meşhûr olmağla bu makâmda [icmâlen] mezkûrdur.

Zikr-i Târîh-i Türkî

Târîh-i mezbûrî hükemâ-yı cânib-i şark ya‘nî ehl-i Çin ü Hıta ve akvâm-ı Mogol u Cagatayî ibtidâ’-i âlemden i‘tibâr itmekle akdem tevârîhdır. Anlar zu‘m iderler ki ömr-i âlem üç yüz altmış ven ve her bir ven on bin yıl ve her on iki sâl bir devir ola ver her sâli bir hayvâna nisbet idüp ol hayvân ol sâlin tâli‘idir dirler. Gâlibâ anda cârî olan umûrî hayvân-ı mezkûrın muktezâ-yı tab‘ı üzre olur dirler. Esmâ-yı şuhûrî Türkî lisânı üzre bu üslûb üzerinedir: Ârâm ay, ikind ay, üçünc ay, törtünc ay, onunc aya varınca birikenç ay²⁶⁹, hafşâbât²⁷⁰ ay ve şehr-i evvelin ibtidâsı dâ‘imâ Şems’in Kamer’le evâsıt delve kable’z-zevâl ictimâ‘î vaktindendir ıydları dahı ol gündür. **Ba‘dehû** vech-i meşrûh üzre hût da ictimâ‘î ibtidâ’-i şehr-i sâni i‘tibâr olunur. Sâ‘ir evâ‘il-i şuhûr-ı evâsıt burûcda ictimâ‘-ı mezkûr üzre oldukda târîh-i mezkûrın şuhûr-ı kameriyye ve sâli şemsiyye olmak lâzım gelür. Zîrâ ibtidâ’-i sâl delvede ictimâ‘ menûtdır bu takdîrce yılda on bir gün fazladan kâh iki ve kâh üç senede bir şehr-i ziyâde olur ana yeşun ay dirler ol cihetden bu târîh-i mehcûrdır.

²⁶⁹ Nüşhalarda bu şekilde yazılmış olsa da doğrusu “bir yigirmiç ay” olmalı. Bkz. Osman Turan, **Oniki Hayvanlı Türk Takvimi**, s. 32.

²⁷⁰ Nüşhalarda bu şekilde yazılmış olsa da doğrusu “çakşaput” olmalı. Bkz. Osman Turan, **Oniki Hayvanlı Türk Takvimi**, s. 33.

Zikr-i Târîh-i Kıbtî

Târîh-i mezbûrın ibtidâsı mülûk-ı Rûm'dan [2b] âhir abede-yi esnâm ve Daklatiyanus nâm pâdişâhın Rûmiyyetü'l-Kübrâ'dan kerr ü ferr ile kalkup ehl-i Mısır ve İskenderiyye üzerine sefer itdüğü vaktindendir. Esmâ'-yı şuhûrî tût ve bâbah, hâtûr, kihek, tûbah, emşîr, baramhât, bermuda, başnans, buneh, ebîb, mısırî ve ibtidâ' sâlî-yi evvel tûtdır ki dâ'imâ Şems sünbülenin on altıncı derecesine varduğu vaktinden hesâb olup her ay otuzar gün tutulup ve âhir şehir-i mısırîden sonra sene-yi basîtada beş gün ve sene-yi kebîsede altı gün eyyâm-ı müsteraka ma'nâsına i'tibâr olunur. Târîh-i mezbûr gâlibâ Mısır ve Hicâz'da müsta'mel ve meşhûrdır.

Zikr-i Târîh-i İskenderî

Târîh-i mezbûra Rûmî dahı dirler zîrâ Rûm İskender bin Filkos'un teshîr-i bilâd için Makedonya'dan hurûcî günü ki yevmü'l-isneyn idi târîh vaz' itdiler. **Ba'dehû** kayser tanassur idüp âm-ı Rûm Nasrânî olmağla mîlâd-ı Îsâ târîhi vaz' olındı ve kavm-i Yunan bu târîhi ol zemân İskender'in Şehrîzor'da vefâtından tutdılar iki mebde'nin meyânı on bir sene-yi şemsiyye ve üç yüz yigirmi beş gün idüğü kütüb-i mu'teberde mukayyed ü mestûrdır ve târîh-i mezbûrun esmâ-yı şuhûrî lisân-ı Süryânîyye ile bu tertîb üzre meşhûrdır: Teşrîn-i evvel, teşrîn-i sâni, kânûn-ı evvel, kânûn-ı sâni, şubât, âzar, nîsân, âyâr, hazîrân, temuz, âb, eylûl ve mebde'-yi teşrîn-i evvel ki ibtidâ'-i senedir. Şems-i mîzânın on sekizinci derecesine vâsıl olduğu vaktinden i'tibâr olunur. Teşrîn-i sâni ve nîsân ve hazîrân ve eylûl otuz gün şubâtdan gayrı yedi ay otuz bir gün ve şubât üç sene-yi basîtada yigirmi sekiz gün ve dördüncü sene-yi kebîsede yigirmi tokuz gün olur ve yevm-i zâ'ide-yi kebîse dinilür. Bu takdîrce mecmu' eyyâm-ı sene üç yüz altmış beş güne varır ve esmâ-yı şuhûr-ı Rûmiyye bunlardır: felkandaris, feyvaris, martis, ebrilis, mayis, eyunanis, eyukerkis, agustos, eyusims, istafros eyuberlos, eyulikoli şuhûr-ı mezkûre aded-i eyyâm ve mebde'-yi şuhûr-ı sâbika gibidir ancak bunun târîhi mîlâd-ı Îsâ a.m.'dır. Târîh-i mezbûrın iklim-i râbi' ve hamsede tahkîk-i ma'rifet-i fusûle küll-i nef'i ve imdâdı olmağla müsta'mel ve meşhûrdır.

Zikr-i Târîh-i Fârisî

Târîh-i mezbûra Yezdicerdî ve Şehriyârî dahi dirler. Bunun ibtidâ'-i vaz'ı sâbika mezkûr olduğu üzre Cemşîd'dendir. **Ba'dehû** her melik-i azîmü's-şân zemânında tecdîd olunarak Yezdicerd'e gelüp mezbûrın evvel ahidinde vaz' eyledikleri târîh ki on birinci sâl-i hicret Rebî'ü'l-evveli'nin yigirmi ikinci günü idi. Ba'de'l-inkırâz ol mebde'de karâr eyledi. Esmâ-yı şuhûr bunlardır: Ferverdîn, erdîbehest, hordâd, pez, mordâd, şehriver, mihr, âbân, âzâr, dey, behmen, esfandârmed, şuhûr-ı mezkûre otuzar gündür. Abân yâhûd esfandârâmîz âhirinde beş gün ziyâde olunur ki ana hamse-yi müsterake dirler ve târîh-i Celâlî'nin dahî şuhûr bunlar olmağla fark için târîh-i mezbûr-ı kadîm yâhûd Yezdicerdî vasfı ile kayd olunur ve dâ'imâ evvel ferverdîn-i nevrûz ve hamse-yi âhiri abân mihrcândır ki beynehümâ yüz altmış beş gün olur târîh-i mezbûr kûsûrdan sâlim olmağla üç yüz altmış beş gün olup zîc u nûcûm beyninde müsta'mel ve düstûr-ı ameldir.

Zikr-i Târîh-i Hicrî

Hafî olmıya ki ehl-i Hicâz husûsen Kureyş Zemân-ı Câhiliyyet'de her sâli vekâyi'den bir ağreb hâl ile tesmiye idüp şöhreti ziyâde olanı ibtidâ'-i târîh tutarlardı. Bir zemân Velid bin Mugire vefâtıyla ve tokuz sene Hişam bin Mugire vefâtıyla ve bir zemân binâ'-i Kâ'be'den ve Ebrehe Vak'ası'nda Âm-ı Fîl'den tevârîh-i müte'addide vaz' u isti'mâl itdiler. Eşher-i haram ki receb ve zi'l-ka'de ve zi'l-hicce ve muharremdir. Ta'zîmen bu aylarda kıtal [helâl] olmamak Hazret-i İbrâhîm Aleyhi's-selâm zemânında beyne'l-Arab sünnet-i süvarese [mütevârise] idi ki hâlâ mensûhdır. Üç ay ale't-tevâlî kîtâlden tekâ'üd anlara sakîl gelüp şuhûr-ı kameriyyenin fusûle intikâli mevsim-i hacda kâh emr-i ticâretin kesâd ve ihtilâline sebep olur deyu bu mahzur-ı sâbıkı def' ü haccı dâ'imâ mevsim-i i'tidâl havâda ibkâ' için on tokuz sene-yi kameriyyeyi sâniye ve hâmse ve sâbi' ve âşere ve sâlis-i aşer ve sâdis-i aşer ve sâmin-i aşerde birer ay ziyâde itmekle sene-yi şemsiyye kılup eşher-i selâse-yi sevâliyyenin birinde kîtâl ve birinde kebîse tarîkiyle peydâ etdikleri şehri tahrîm ile kesb-i vebâl ve her bâr mevsim-i hac esnâ-yı i'tidâl havâda ber-karâr olmağla ticâret ve tahsîl-i mâl ider oldılar. Çün ol kebs-i zâ'idin vaz'ı bu makûle telbîse-yi â'id idi

ber-fehvâ-yı “İnnemâü’n-nesî-u ziyâdetun fî’l-kufr”²⁷¹ sâ’ir zıll-ı [zâ’il] muhaddisât-ı [câhiliyye] ile ol dahı muzmahill ü bâtil oldu ve ol zemân kabâ’il-i Arab; muharreme mu’tamir, safere nâcir, rebî’ü’l-evvelle havvan, rebî’ü’l-âhire vensâl, cumâde’l-ûlâ çenîn [hanîn], cumâde’l-âhire rubbâ, recebe esâm, şa’bâna âzil [âdil], ramazâna nâtık [tânuh], şevvâle val, zi’l-ka’deye verneh, zi’l-hicceye burak tesmiyye idüp eyyâm üsbu’dan yevm-i ehada evvel isneyne **[3a]** ehven selâseye cübâr erba’aya dübâr hamîse mûnis cum’aya arûbe sebte seyyâr [şiyâr] dirlerdi. **Ba’dehû** mebdâdi-yi asr fahr-i enbiyâda kâh velâdet ve kâh bi’set târîhleri fî’l-cümle şâyî’ oldu. Ba’de’l-hicret ol hazret-i şefî’-i ümmet isti’mâl-i târîh-i hicrete [icâzet] belki emr ü işâret buyurdıkları Ali’den [za’ifen] rivâyetdir. Nitekim İbn-i Asâkir târîhinde Aliyyül Murtaza radiyallâhu anh Nasârâ-yı necrâne ahidnâme yazarken fahr-i âlem sallallahu aleyhi vesselam hicretin beşinci senesi ile müverrah kılmak emr itdiklerini Muhammed bin Şehâb Zührî ve Ebû Tâhir Ziyadî’den nakl ü hikâyet idüp vaz’-ı târîhe enseb ve bu bâbda kavl-i asveb budur lakin meşhûr u mahfûz değildir. Kavl-i eşher vâz’-ı târîh-i hicret Hazret-i Ömer olmakdır dimiş beher takdîr bu siyâk delâlet ider ki mebdâdi-yi vaz’-ı hâl hayât-ı server-i kâ’inatda ve ibtidâ-yı isti’mâl zemân-ı hilâfet-i Fârûk-ı A’zam’da ola nitekim rivâyet olunmuşdır. Bir gün evvel sâni-yi aşer ya’nî Hazret-i Ömer’e şehr-i şa’bân ile müverrih bir sakk-ı sâbitü’l-mazmûn arz olundıkda kangı şa’bândır deyu istiskâl ve niçün târîh-i hicret isti’mâl olunmaz deyu küttâb-ı ummâlî gûş-mal buyurdılar. Ammâ rivâyet-i meşhûre budur ki İmâm Buhârî ve Hakem Nisâbü’rî Meymûn bin Mihrân’dan ve İbn Asâkir Şabî’den nakl iderler zemân-ı halîfe-yi sâni de Basra Vâlisi Ebû Mûsâ el-Eşârî radiyallâhu anh atebe-yi ulyâ-yı Fârûk-ı Muharrem’e mektûb gönderup arz-ı merâm eyledi ki cenâb-ı adâlet me’bleri kablinden yalnız şuhûr ile müverrah-ı ahkâm vâcibü’l-ittibâ’ vârid olup aded-i sâl ile müverrih olmaduğundan kâh ma’mûl-bihde iştibâh vâkı’ olur. Hâlâ şehr-i şa’bân ile müverrah bir sakk-i memnû’l-hakk gelüp kankı şa’bân idüğü bilinmemek ile mübhem kalmışdır. Çün mektûb mefhûm-ı Eş’arî ma’lûm-ı Hazret-i Ömer oldu sâl-i hicretten on altıncı sene rebî’ü’l-evvelin nısfında vaz’-ı târîh içün vücûh-ı ashâb-ı kirâmı cem’ idüp Ebû Mûsâ mektûbını anlara inhâ ve bu bâbda müşâvere olunmak istida’â buyurdıklarında huzzâr-ı meclis ber-muktezâ-yı hâl idâre’-yi gûş kıyl u kâl eylediler. Baz-ı rivâyetde

²⁷¹ “إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ” Tevbe Suresi 37 “(Haram ayları) ertelemek, sadece kâfirlikte ileri gitmektir” anlamındaki ayet.

sâbika Ahvaz hâkimi iken bilâd-ı Fars fütûhunda esîr olup İslâm'a gelen her mizân didi ki beyne'l-Acem bir hesâb-ı vakt meşhûrdır ki ana mâh-ı rûz dirler. Hesâb-ı mezkûr anların sebab-i nazım umûrî idi eğer hâlâ ol kâ'ide icrâ olınsa bu bâbda kifâyet iderdi. Pes lafz-ı mâh-ı rûzı ta'rîb idüp müverrah ü masdarında târîh didiler. **Ba'dehû** mebde'-yi târîhde münâzara olunup kimi velâdet kimi vefât ve bi'set-i hazretten ibtidâ olunmak gerekdir didikde Fârûk-ı A'zam zemân-ı velâdet ve bi'set-i muhtelif fihdir tekerrür-i zikr-i intikâl-i hazretde hüzn ü melâl ümmet-i hücnetî vardır. Pes lâyük budur ki zemân-ı hicret târîh-i İslâm'a mebde' ola vakt-i mezkûr ittifâkı olduğundan gayr-ı ibtidâ-yı şüyu' şevket-i İslâm'dır didikde ashâb-ı kirâm tasdik ü imzâ idüp ni'amü'l-keîlâm didiler. **Ba'dehû** ibtidâ'-i şuhûrda mebâhise olunup receb ve şa'bân ve [şevvâl] ve ramazân ayları seyr ü taksiminden sonra Hazret-i Osmân bin Affân radiyallâhu anh evvel-i şuhûr muharrem olmak ensebdir. Zîrâ hüccâc bu ayda Mekke'den hurûc iderler ve eşher-i Harem bir senede cem' olmuş olur buyırdıkda fi'l-vâki' evvel ol hazretin Mekke'den Medine'ye sa'âdetle nakl ü hareketleri ba'z-ı eyyâm-ı muharremde olup esnâ'-yı nüzûl ve tirhâlde iki ay ve sekiz gün geçüp tayyibe-yi tayyibeye vüsûl ve dâr-ı hicrete duhulleri rebî'ü'l-evvelin yigirmi ikisinde olmağla şehir-i mezbûr ibtidâ'-i şuhûr-ı târîh-i hicret ta'yîn olunmak evlâ görölüp min-ba'd hüccec ü sukûkda târîh-i mezbûr kitâbet olunmağa fermân-ı kazâ ceryân-ı ömri sâdır oldu e? el'ân zâbita-yı asr u avân olup senesi kameriyye ve esmâ'-yı şühûr-ı ma'lûm u meşhur olduğına bina'en müstağni ani'l-beyândır.

Zikr-i Târîh-i Celâlî

Târîh-i mezbûra Melikî dahı dirler. Zîrâ ibtidâsı Selçukiyân'dan Sultân Celâleddîn Melikşâh bin Alparslan zemânındadır. Sebeb-i vaz'ı budur ki ol asrın fâ'iklerinden Ömer Hayyâm ve Abdurrahmân Hazan Emsalî sekiz kimse cem' olup aded-i kebîsede resm-i Fûrs terk ü ihmâl ve Rûm kebîsesi isti'mâl olınsa mahsûl-ı ummâl ve beytü'l-mâle küllî nef' idi deyu arz eylediklerinde sultân-ı mezbûr vaz'-ı târîhe destur virüp anlar dahı dört yüz altmış yedi Ramazân'ının sekizinci günü yevm-i erba'âda vaz' ve sene-yi şemsiyye üzre kebs ü binâ itdiler. Bervechle ki her bâr Şems'in evvel-i hamele güzârı ferverdinin evvel günü nısf-ı nehârda olsa ol güne nevrûz-ı sultânî didiler ve her dört yâ beş senede bir kebîse içün hamse-yi müsteraka âhirine bir gün ziyâde kılup sâbika-yı mezkûr olan şühûr-ı Fûrs isti'mâlini ihtiyâr

Târîh-i Hübût	Târîh-i Tûfânî	Târîh-i Rûmî	Târîh-i Kıptî	Târîh-i Hicrî	Târîh-i Fûrs-i Kadîm	Târîh-i Celâlî
Târîh-i Hübût	2242 İki bin iki yüz kırk iki	5281 Beş bin iki yüz seksen bir	5877 Beş bin sekiz yüz yetmiş yedi	6216 Altı bin iki yüz on altı Sene	6248 Altı bin iki yüz kırk sekiz Sene	6695 Altı bin altı yüz toksan beş
	Târîh-i Tûfânî	3039 Üç bin otuz tokuz	3635 Üç bin altı yüz otuz beş	3974 Üç bin tokuz yüz yetmiş dört	4006 Dört bin altı	4453 Dört bin dört yüz elli üç
		Târîh-i Rûmî	596 Beş yüz toksan altı	935 Tokuz yüz otuz beş	967 Tokuz yüz altmış yedi	1414 Bin dört yüz on dört
			Târîh-i Kıptî	339 Üç yüz otuz dokuz	371 Üç yüz yetmiş bir	818 Sekiz yüz on sekiz
				Târîh-i Hicrî	32 Otuz iki	467 Dört yüz altmış yedi
					Târîh-i Fûrs-i Kadîm	447 Dört yüz kırk yedi
						Târîh-i Celâlî

itdiler. Bu makâmda zıkr-i tevârih encâma irüp min ba'd tevârih-i mezkûrenin biri birine nisbet ile mâbeynlerinde geçen müddeti²⁷² [3b] ta'yîn için bir cedvel vaz' olup iki târihin mültekâsında mestûr olan aded geçen vakte işâret kılındı vallâhî â'lem bi's-sevâb.

Cedvel-i mezbûrda meselâ târih-i hicret ile târih-i Rûm mâbeyni isti'lâm olınsa ikisinin mültekâsında olan adede nazar olına ve rütbe-yi satırda olan tekaddüm hasebi ile tekaddüm-i zemâna hükm olunur. Evvelâ satr-ı bâlâda târih-i hicret hânesini bulup aşağı hânelerine nazar eyledik. Târîh-i Rûmî hizâsına gelen hânedeki tokuz yüz otuz beş aded gördük ve Rûmî hicrîden satırda mukaddem olmağla târih-i Rûmî hicretten tokuz

²⁷² < Ta'yîn-i târih vaz' Cenâbî'de veche meşrûh üzredir lakin Uluğ Beğ zîc-i evvelinde dimişdir bu târihin mebd'e'-yi ba'zıları katında dört yüz yetmiş Ramazân'ının onu ve indü'l-ba'z-ı altmış sekiz Şa'bân'ın beşi ve beyne-hümâda tefâvût bin beş yüz toksan yedi gün olur ve bu ihtirâtın [ihtilâfın] sebebi ma'lûm değildir minhu.

yüz otuz beş sene mukaddemdir deyu hükm eyledik ve-kıs aleyhü'l-bâkî kitâbe bu makâmda tamâm oldu min ba'd elvâh-ı vekâyi' vasfına şürû' olunur.²⁷³

²⁷³ > Bu cedvelde mestûr olan erkâm ihtiyâr-ı müverrihine göre olmağla sî fasl-ı şerhi tebyînine nev'an mugâyirdir minhu.

[4a]

Levha-yı Vekāyi‘-i Ülüf-ı Sâlife ez-Târîh-i Âlem	
Meblağ-ı Sâl	Bu levhada ibtidâ-yı âlemden zemân-ı hicrete müntehî olunca altı bin iki yüz on altı sene vekāyi‘ni beyân için birkaç sahîfe ve niçe cedvel vardır. Vakitlerin ta‘yîninin ekserinde ihtilâf olunmuştur. Alâ küll-i hâl takrîbden hâlî değildir
Sene-yi Evvel	İbtidâ‘-yı târîh-i âlem ve hübü‘-ı Âdem Aleyhi’s-selâm
Yüz	İctimâ‘-ı Âdem ve Havvâ der-Arife ve binâ‘-i Ka‘be alâ kavî ve ahz-ı misâk der-Vâdî‘ü’n-Nûmân be-kavî-i İbn Abbas radiyallâhu anh
İki Yüz Otuz	Maktûlî-yi Hâbil ve velâdet-i Şîs Aleyhi’s-selâm
Dokuz Yüz Otuz	Vefât-ı Âdem Aleyhi’s-selâm der-rûz-ı cuma‘ sâbi‘-i nisân ömürleri bin senedir
Bin Yüz Yigirmi İki	Velâdet-i Hanoh ya‘nî İdris bin Yared Bin Mahalâlel bin Kenân İbn Enuş bin Şîs Aleyhi’s-selâm
Bin Yüz Kırk İki	Vefât-ı Şîs Aleyhi’s-selâm der-rûz-ı şenbe ez-mâh-ı âb ömürleri tokuz yüz on iki sene olur
Bin Üç Yüz Kırk	Vefât-ı Enuş bin Şîs a.m. binâ‘-i Heremân-ı Mısır der-zemân-ı Sûrîd ez-mülûk-ı Mısır berâyî hıfz u ulûm ez-tûfân bâ-fermân-ı İdris Aleyhi’s-selâm
Bin Dört Yüz Altmış Yedi	Ref‘-i İdris a.m. be-sûy-ı asumân ömürleri ol zemân üç yüz altmış beş sâl olmak mervîdir lakin ber-muktezâ-yı târîh-i mevlid iki yüz kırk beş olur
Bin Altı Yüz Kırk İki	Velâdet-i Nuh Aleyhi’s-selâm bin Melik bin Metuşelâh bin Hanoh a.m.
İki Bin Yüz Kırk İki	Velâdet-i Sâm bin Nûh Aleyhi’s-selâm
İki Bin İki Yüz Kırk İki	Helâk-i kavm-i Nûh be-tûfân-ı bârân ve vefât-ı Metuşelâh der-esnâ‘-yı tûfân tokuz yüz elli beş sene mu‘ammer olmuştur ²⁷⁴

²⁷⁴ < Hübü‘-ı Âdem‘den tûfân Nasârî katında bin üç yüz kırk iki sene ve Tevrât-ı Sâmirîyye‘den bin üç yüz sene ve Tevrât-ı İbrânî‘den bin beş yüz altmış beşinci sene ve Yehûd katında râcih olan bin altı yüz ikinci senedir. Bu cümlemin fesâdı mukarrerdir ve Muhîfî‘den istihrâc olunan iki bin iki yüz kırk sâl Tevrât-ı Yunaniyye ta‘yînini mutâbık ve cümleden asveb u azherdir minhu.

[4b] Meblağ-ı Sâl	Cedvel-i Vekāyi' ez-Tûfân tâ be-Zemân-ı Velâdet-i İbrâhîm Aleyhi's-selâm
İki Bin İki Yüz Kırk İki	İbtidâ'-yı târîh-i tûfândır zemân-ı Âdem-i Sâni' ya'nî Hazret-i Nûh Aleyhi's-selâm
İki Bin İki Yüz Kırk Dört	İbtidâ'-yı Devlet-i Pişdâdiyân tabaka-yı evvelî ez-mülûk-i Fars ve cülûs-ı Keyümers ber-taht-ı saltanat ve velâdet-i Erfahşed bin Sâm
İki Bin İki Yüz Toksan İki	Vefât-ı Nûh Aleyhi's-selâm der-asr-ı Hüşeng ömürleri tokuz yüz elli sâldir ²⁷⁵
İki Bin Yedi Yüz Tokuz	Vefât-ı Erfahşed bin Sâm der-evâ'il-i asr-ı Cemşid ömürleri dört yüz altmış beş sâldir
İki Bin Yedi Yüz Kırk İki	Vefât-ı Sâm bin Nûh Aleyhi's-selâm altı yüz sene mu'ammer olmuştur
İki Bin Yedi Yüz Toksan İki	Velâdet-i Kâl' bin Âbr bin Sâlih bin Kînân-ı Sâni' mebâdî tefrikaü's-sene-yi nâs ²⁷⁶
İki Bin Tokuz Yüz Yetmiş Sekiz	Vefât-ı Sâlih bin Kînân der-evâ'il-i asr-ı Dahhâk ömri dört yüz altmış senedir
İki Bin Tokuz Yüz Toksan Altı	İbtidâ'-yı mülk-i Nemrûd bin Ken'ân ez-mülûk-i Bâbil ve mebâdi-yi hurûb Benî Kahtân bin Âbir ve ihtirâ'-ı silâh ez-cevârih-i sibâ'
Üç Bin On Üç	İbtidâ'-yı mülk-i Mısır İyem' ez-mülûk-i Mısır
Üç Bin Kırk Dört	Helâk-ı Âd-ı Ulâ be-tûfân-ı rîh der-Ahkâf ve velâdet-i Sârûğ bin Er'uvâ ve mebâdî-yi isti'mâl-i mikyâl ü mîzân ve darb-ı sikke ber-nukûd
Üç Bin Yüz On İki	Vefât-ı Âbir bin Salih ya'nî Hûd Aleyhi's-selâm ömürleri dört yüz altmış dört senedir
Üç Bin Yüz Yigirmi	Helâk-ı kavm-i Semûd der-Hicr-i Mekke be-sayha-yı Cebrâ'il a.m. ve vefât-ı Falîğ bin Âbir ömürleri üç yüz otuz tokuz senedir
Üç Bin İki Yüz Yigirmi Yedi	İbtidâ'-yi devlet-i mülûk-ı Âsûr der-Mûsul be-ta'yîn-i Ebû Reyhân ve binâ'-i şehr-i Dimeşk be-dest-i Ken'âniyân ²⁷⁷
Üç Bin İki Yüz Elli Üç	Vefât-ı Sâlih Aleyhi's-selâm der-Hadramût ve velâdet-i Târah bin Tâhor bin Sârûğ bin Er'uvâ ya'nî Âzer ve ihlâk-ı ehl-i Sebâ der-seyl-i Arim ²⁷⁸
Üç Bin Üç Yüz Yigirmi Üç	Velâdet-i İbrâhîm Aleyhi's-selâm der-Bâbil ve binâ'-i Kudûs der-asr-ı Mekkî Kâhin ve şehr-i Harrân be-sa'y-i Ken'âniyân ²⁷⁹

²⁷⁵ > Mecûs ve ehl-i Hitayî'den gayrı [fark-ı enâm] tûfân rûy-ı zemîne âm olmağla kâ'illerdir bu iki tâ'ife ba'z-ı bikâ'ya mahsûsdir Keyümers'den murâd Âdem ve Hüşeng Nûh'dan mukaddemdir dirler ammâ ale'l-esah Keyümers Nûh olandandır.

²⁷⁶ > Kâl' mukassem ma'nâsına lafz Süryânî'dir ihtilâf-ı lugat mezbûr asrında zuhûr itmekle Kalî' tesmiye olunup envâ'i lisân insâna mukassem düşmüştür.

²⁷⁷ > Ebû Reyhân Birûnî kavlince Nemrûd'un cülûsı tebelbül-i elsineden yigirmi üç seneden sonradır ve mezbûrlar selâhi ve hoş ve sibâ' civârından intizâ' itdiler sinânî gergedândan seffî? cânavardan tîrî kunfüzen ve sülhafâtdan topuzu sutûrdan ve abdan ve gayrı zülûn.

²⁷⁸ > Ahkâf-ı Hızır mü'eyyiden ummâna varınca cezîretü'l-Arab'ın cânib-i cenûbisine dirler Bahr-i Muhît sevâhili olmağla ekser yeri Zengistân'dır.

²⁷⁹ > Tebelbül-i elsine ile meyân-ı hicret müverrihîn mezhebinde üç bin üç yüz dört sene idüğü Melikü'l-Mü'eyyid dâ'iresinde mestûrdur bu takdîrce yüz yigirmi sene sonra olur.

[5a]

Meblağ-ı Sâl	Cedvel-i Vekâyi‘ ez-Velâdet-i İbrâhîm Aleyhi’s-selâm tâ be-Vefât-ı Mûsâ Aleyhi’s-selâm
Üç Bin Üç Yüz Altmış Üç	Nâr-ı Nemrûd der-karye-yi Kevsî? ez-karây-ı Bâbil be-kavl-i cumhûr
Üç Bin Üç Yüz Toksan Sekiz	Hicret-i İbrâhîm Aleyhi’s-selâm ez-Bâbil be-Filistîn ve hurûc-ı Kâva-yı Âhengirân ber-Dahhâk ve saltanat-ı Ferîdûn ²⁸⁰
Üç Bin Dört Yüz Bir	Velâdet-i İsmâ‘îl a.m. der-asr-ı Ferîdûn
Üç Bin Dört Yüz Üç	İhtinân-ı İbrâhîm Aleyhi’s-selâm bi’l-kudûm
Üç Bin Dört Yüz Yigirmi Üç [İki]	İhlâk-ı kavm-i Lût
Üç Bin Dört Yüz Yigirmi Üç	Velâdet-i İshâk a.m. ve binâ’-i Ka‘be-yi mûkerreme ve ibtidâ’-i mülûk-ı Filistîn
Üç Bin Dört Yüz Otuz Beş	Kıssa-yı zebh ve nüzûl-ı kurbân
Üç Bin Dört Yüz Altmış	Vefât-ı Sâre mâder-i İshâk ömürleri yüz yigirmi [yedi] sâl olmak mervîdir binâ’-i sedd-i İskender
Üç Bin Dört Yüz Seksen	Mülâkât-ı Zü’lkarneyn Himyerî bânî-yi sed ve sâhib-i Hızır Aleyhi’s-selâm bâ-İbrâhîm Aleyhi’s-selâm der-Mekke-yi mûkerreme
Üç Bin Dört Yüz Seksen Üç	Velâdet-i Ya‘kûb bin İshâk Aleyhi’s-selâm
Üç Bin Dört Yüz Toksan Sekiz	Vefât-ı İbrâhîm Aleyhi’s-selâm ve vüsûl-ı velîd ez-mülûk-ı Mısır be-menba‘-ı Nîl der-nevâhî-yi cebâl-i Kamer Hazret-i Halîl ömr-i şerîfleri yüz yetmiş beş senedir
Üç Bin Beş Yüz Kırk Altı	Vefât-ı İsmâ‘îl a.m. ömürleri yüz otuz yedi sâldır
Üç Bin Beş Yüz Yetmiş Dört	Velâdet-i Yûsuf bin Ya‘kûb a.m. ²⁸¹
Üç Bin Altı Yüz Üç	Vefât-ı İshâk Aleyhi’s-selâm ömürleri yüz seksen sâldır

²⁸⁰ > Ol vak‘ada Dahhâk’ın katli ve cebel-i Demâvend’de habsi rivâyetdir hattâ Mihircân Dahhâk’ın katl olduğu gündür ki Ferîdûn ihdâs itmişdir dirlir.

²⁸¹ < Müddet-i firkat-i Ya‘kûb yigirmi bir sene olmak mervîdir.

[5b]

Üç Bin Altı Yüz On Üç	Saltanat-ı Yûsuf a.m. ve ictimâ'-ı u bâ-peder ü birâder ve duhûl-i Benî İsrâ'îl ya'nî evlâd-ı Ya'kûb be-Mısır
Üç Bin Altı Yüz Otuz	Vefât-ı Ya'kûb Aleyhi's-selâm ömürleri yüz kırk yedi senedir
Üç Bin Altı Yüz Kırk İki	Vefât-ı Eyyüb A.m. yetmiş sene ibtilâdan evvel ve yüz kırk sene sonra mu'ammer olmuştur
Üç Bin Altı Yüz Yetmiş Sekiz	Velâdet-i Amrân bin Fâhes bin Lâvî bin İshâk peder-i Mûsâ Aleyhi's-selâm
Üç Bin Altı Yüz Seksen Dört	Vefât-ı Yûsuf Aleyhi's-selâm ömürleri yüz on sâldir
Üç Bin Yedi Yüz Kırk Beş	Velâdet-i Hârûn bin Amrân Aleyhi's-selâm ve ibtidâ'-i şevke-yi Fir'avn ve katl-i evlâd-ı Benî İsrâ'îl
Üç Bin Yedi Yüz Kırk Sekiz	Velâdet-i Mûsâ bin Amrân Aleyhi's-selâm der-Mısır
Üç Bin Sekiz Yüz On İki	Helâk-ı ashâb Eyke ya'nî kavm-i Şu'ayb der-Medîne
Üç Bin Sekiz Yüz On Dört	Vefât-ı Amrân peder-i Mûsâ ve bi'set-i Mûsâ Aleyhi's-selâm
Üç Bin Sekiz Yüz Yigirmi İki	İctimâ'-ı Hızır ve Mûsâ der-Mecma'ül-Bahreyn ve kıssa-yı hasf-ı Kârûn
Üç Bin Sekiz Yüz Yigirmi Sekiz	Gark-ı Fir'avn der-Bahr-i Kulzûm ve necât-i Benî İsrâ'îl ve mahbûs-ı işân der-Bâdîye-yi Tîh Mısır deh müddet meks-i Benî İsrâ'îl iki yüz on beş senedir
Üç Bin Sekiz Yüz Kırk Yedi	Su'ûd-ı Mûsâ Aleyhi's-selâm ber-Cebel-i Tûr berây-ı mükâleme ve telakkî-yi Tevrât der-asr-ı Delvekeh? Melike-yi Mısır
Üç Bin Sekiz Yüz Altmış Altı	Vefât-ı Hârûn Aleyhi's-selâm der-Tîh
Üç Bin Sekiz Yüz Altmış Sekiz	Vefât-ı Mûsâ a.m. der-Tîh ve der-asr-ı Menûçehr ez-mülûk-i Fars ömürleri yüz yigirmi sâldir ve hurûc-ı Benî İsrâ'îl ez-mahbes-i Tîh ²⁸²

²⁸² > Hazret-i Mûsâ vefâtından sonra üç gün geçdikde halâs olup cânib-i Kudûs'e yol buldılar

[6a]

Meblağ-ı Sâl	Cedvel-i Vekâyi' ez-Vefât Mûsâ Aleyhi's-selâm tâ be-Zuhûr Buhtunnasr
Üç Bin Sekiz Yüz Toksan Altı	Vefât-ı Yûşa' Aleyhi's-selâm evvel hükkâm-ı Benî İsrâ'îl yüz on sene mu'ammer oldılar
Dört Bin Otuz Beş	İbtidâ'-yı binâ'-i Nikomedyan ya'nî İstanbul ve Ayasofiya ²⁸³ be-rivâyet-i Rûhu't-Tevârih ve binâ'-i şehir-i Haleb ve Maltıya ve Tarsus ve Sur bâ-nakl-i Muhtasarü'd-Devle
Dört Bin İki Yüz Seksen	Velâdet-i İşmû'îlü'n -nebî a.m. ve galebe-yi Filistinîyân ber-Benî İsrâ'îl ve nez'-i tâbût ez-dest-i işân müddet-i tagallüpleri kırk senedir
Dört Bin Üç Yüz Otuz Üç	Velâdet-i Dâvûd a.m. ve galebe-yi Efrâsiyâb-ı Türkî ber-zemîn-i İrân on iki seneden sonra Menûcehr evlâdından Zâb kuvvet bulup İrân'ı Efrâsiyâb elinden almışdır
Dört Bin Üç Yüz Altmış Bir	İbtidâ'-yı Devlet-i mülûk-ı Benî İsrâ'îl be-pâdişâh-ı Tâlût ve inkızâ-yı zemân hükkâm-i işân ve avdet-i Tâbût
Dört Bin Üç Yüz Altmış Üç	Maktûlî-yi Câlût Berberî be-dest-i Dâvûd Aleyhi's-selâm der-ceng-i Amâlîka ve vefât-ı Tâlût ve binâ'-i şehir-i Magnisâ bâ-nakl-i Rûhu't-Tevârih ²⁸⁴
Dört Bin Üç Yüz Toksan Bir	Velâdet-i Süleymân bin Dâvûd Aleyhi's-selâm

²⁸³ < Şehr-i Kostantaniyye bundan sonra iki def'a dahı bînâ olup her birinde ism-i bânî ile tesmiyye olunmuşdır evvel bânî Yanko Ayasofiya mevzû'ında binâ itdüğü kelisâ zelzeleden yıkıldıkda altında kalup ba'dehû mezbûrın binâsı ekseri zelzeleden hâke berâber olmuşdır.

²⁸⁴ < Tâlût vefâtından sonra sebt-i Yehûdâ'ya Hazret-i Dâvûd pâdişâh olup bâkî on bir septe Tâlût'un hafidi İş hâkim oldu.

Dört Bin Üç Yüz Toksan Altı	Vefât-ı İsmû'îlün' -nebî a.m. ömürleri yüz yigirmi dört sene olur
Dört Bin Dört Yüz Üç	Vefât-ı Dâvûd Aleyhi's-selâm ömürleri yetmiş senedir
Dört Bin Dört Yüz Yedi	İbtidâ'-yı binâ'-i Mescid-i Aksâ der-mâh-ı ayâr yedi senede tamâm oldı ²⁸⁵
Dört Bin Dört Yüz On Sekiz	Kudûm-ı Belkıs melike-yi Yemen ez-mülûk-ı Himyar be-Hazret-i Süleymân Peygamber Aleyhi's-selâm ve inkıyâd-ı mülûk-ı şark u garb
Dört Bin Dört Yüz Kırk Üç	Vefât-ı Süleymân Aleyhi's-selâm ömürleri elli iki sâldır
Dört Bin Dört Yüz Kırk Dört	Hurûc-ı esbât-ı aşere-yi Benî İsrâ'îl ez-tâ'at Rehav'am bin Süleymân ve ibtidâ'-i devlet-i işân
Dört Bin Beş Yüz Yigirmi Altı	Ref'-i İlyâs be-cânib-i Melâ bâ-haber İsrâ'îl der-asr-ı Elyesa' nebî a.m.
Dört Bin Beş Yüz Toksan İki	Meb'as-ı Yûnus bin Mettâ Aleyhi's-selâm bâ-ehl-i Nineva ya'nî Mûsul

²⁸⁵ < İmâret-i Kudüs Mülk-i Süleymân A.m. takriben on birinci sâlde olup hicretten bin sekiz yüz seneye kurb-ı zemân-ı mukaddem idüğü Melik-i Mü'eyyîd dâ'îresinde mestûrdır.

[6b]

Dört Bin Beş Yüz Toksan Tokuz	İnkırâz-ı mülûk-ı Asûr der-Mûsul ve zuhûr-ı Devlet-i Mülûk-ı Bâbil
Dört Bin Altı Yüz İki	Zuhûr-ı tabaka-yı Keyâniyân ez-tabakât-ı mülûk-ı Fûrs be-pâdişâh-ı Keykubâd ve ibtidâ'-i Devlet-i Rûm-ı Evvelî ²⁸⁶ cülûs-ı Marolis (Romulus) bâ-nakl-i Rûhü't-Tevârîh
Dört Bin Altı Yüz Otuz Tokuz	Meb'as-ı Şa'yâ (İş'ayâ) Aleyhi's-selâm
Dört Bin Altı Yüz Altmış Bir	İbtidâ'-yı binâ'-i şehîr ü kal'a der-Cezîre-yi Rodos bâ-ta'yîn-i Rûhü't-Tevârîh
Dört Bin Altı Yüz Altmış Dokuz	İbtidâ'-yı binâ'-i Rûmiyyetü'l-Kübrâ ya'nî Kızılelma be-dest-i Romanos ez-mülûk-ı Rûm tamâm olduğu ayda ıyd idüp adına Mertis dimişdir ²⁸⁷
Dört Bin [Altı Yüz] Seksen Üç	Vefât-ı Yûnus Aleyhi's-selâm
Dört Bin Altı Yüz Toksan Tokuz	Vefât-ı Şa'yâ (İş'ayâ) Aleyhi's-selâm
Dört Bin Yedi Yüz Beş	İnkırâz-ı Esbât-ı Aşere-yi Benî İsrâ'îl der-asr-ı Keykâvûs ez-mülûk-ı Fûrs
Dört Bin Yedi Yüz Yigirmi Sekiz	Vefât-ı Harkiyâü'l-Mülk (Hezekiyâl) ba'z-ı rivâyetde Zü'l-küfl bunlardır ve zuhûr-ı Omires (Homeros) ez-şu'arâ-yı Yunanî ²⁸⁸
Dört Bin Yedi Yüz Elli Yedi	Binâ'-i Bûzantine ya'nî İstanbul sâbika Nikomod yânamena? binâ' olunup zelzele ü hasf ile harâb olmuş idi [sonra Bûzantis yapup ismiyle tesmîye olınmışdır] ²⁸⁹

²⁸⁶ > Sâ'ir tevârîhde zuhûr-ı Devlet-i Rûm-ı Evvelî vefât-ı Hazret-i Mûsâ'dan üç yüz altmış altı sene sonradır.

²⁸⁷ > Bâ'de'l-tamâm on yedi seneden sonra sükkânı add olındıkda yedi yüz elli bin nefis bulunup sekiz seneden sonra yetmiş beş kerre yüz bine bâliğ olduğu Rûhü't-Tevârîh'de mestûrdur.

²⁸⁸ > Hükemâ temsil ve istişhâdda mezbûrın şi'rini inşâd iderlerdi hattâ târîh-i hükemâ'da mestûrdur ki Eflâtûn evâ'il talebde mezbûra taklîd itmişdi ba'dehû gördi ki Sokrat şi'ri zem idüp taleb-i ma'rifet hakâyık-ı eşyâ evlâdır şi'r-i hakîkati yok mahz-ı hayâl ve andan istifâde hakâyık-ı muhâldir der-idi pes tarîk-i şi'ri koyup tâlib-i ma'rifet-i ilm ehli oldu.

²⁸⁹ > Mezbûr Bûzantis bir zemân İspanya'da mahbûs olup ba'de'l-halâs Rûm'a gelüp tegallüb ile teshîr-i memâlik idüp sûr-ı Kostantiniyye ikinci def'a ta'mîr itmişdir hattâ ba'z-ı sefer esnâsında Tuna'dan ubûr iderken belinden şeddâdî kılıç düşüp Sultân Bâyezîd bin Mehmed Han asrında bir tarikle ihrâc olunup dâhil-i hazîne-yi âmire olmuşdır.

Meblağ-ı Sâl	Cedvel-i Vekâyi' ez-Buhtunnasr tâ be-Galebe-yi İskender ber-Dârâ
Dört Bin Sekiz Yüz Kırk Yedi	İbtidâ'-yı mülk-i Buhtunnasr ²⁹⁰ ez-mülûk-ı Bâbil ve tahzîb-i Nineva be-rivâyet-i mezbûr mülk-i müstakil değil Lohrasb Keyânî'ye tâbî'dir
Dört Bin Sekiz Yüz Elli Bir	İstîlâ-yı Buhtunnasr ber-memâlik-i Şâm ve itâ'at-ı Yehûd
Dört Bin Sekiz Yüz Altmış	İstîlâ-yı asker-i Buhtunnasr ber-Kudûs bâ-sebi ü gâret nesl-i Harûn'dan Dânyâl nebî ol sebâyâda dâhil idi
Dört Bin Sekiz Yüz Altmış Bir	Gaybûbet-i tâbût ve Kubbetü'z-zemân be-ihfâ'-yı Ermiyâ a.m. der-ba'zı ez-gâr
[7a] Dört Bin Sekiz Yüz Altmış Sekiz	Harâbî-yi Kudûs-i Şerîf be-dest-i Buhtunnasr ba'd ez-ceng-i azîm ve muhâsara-yı dü sâl ve nîm ü maktûlî-yi Sıdkıyâ âhir-i mülûk-ı Benî İsrâ'îl berây-ı muhâlefet ve sebî Bakâyâ-yı Benî İsrâ'îl ba'd ez-katl ü gâret ²⁹¹
Dört Bin Sekiz Yüz Yetmiş [Altmış] Tokuz	Şehâdet-i Ermiyâ a.m. der-Mısır bâ-gadr-i Yehûd müddet-i nübûvvet-i otuz sekiz sâldir
Dört Bin Sekiz Yüz Yetmiş Tokuz	Şehâdet-i Harkiyâ (Hezekiyâl) Aleyhi's-selâm ez-cümle-yi Sebâ bâ-gadr-i Yehûd
Dört Bin Sekiz Yüz Seksen Yedi	İstîlâ-yı asker-i Buhtunnasr ber-memâlik-i Mısır ba'd ez-kal'-i Kal'a-yı Sûr ve maktûlî-yi Fir'avn-ı A'rec melik-i Mısır ba'dehû diyâr-ı Mısır kırk yıl ma'mûr olmuştır
Dört Bin Sekiz Yüz Toksan İki	Mevt-i Buhtunnasr ²⁹² ve Üzeyr der-ba'z-ı rivâyet
Dört Bin Tokuz Yüz Yedi	İbtidâ'-yı melik-i Güştâsb Keyânî ve hükûmet-i g? bânî-yi kasr-ı Şem' ez-cânib-i mülûk-ı Fûrs der-Mısır
Dört Bin Tokuz Yüz On Beş	Vefât-ı Dânyâl Aleyhi's-selâm ez-cümle-yi sebâyâ

²⁹⁰ √ Bi'l-ittfâk ibtidâ'-i Melik Buhtunnasr ile meyân-ı hicret bin üç yüz altmış tokuz sene ve yüz on yedi gündür.

²⁹¹ < Mezbûr Sıdkıyâ Hazret-i Ermiyâ nasihatini tutmayup nakz-i ahid itmekle cezâsın buldı min-ba'd Benî İsrâ'îl'den devlet gidüp mülûk-ı Fars taht hükmünde oldılar İskender zuhûrundan sonra Yunanlar Fars'a galebe itmekle anların mahkûmı olup ikinci def'a mülûk-ı Rûm'dan ba'z-ı ehl-i tegallüb katl-i âmm ve istisâl-i tâm itdikde Hazret-i Zekeriyâ ve Yahyâ katline itdikleri cesâretin cezâsını gördiler bir rivâyetde Buhtunnasr gâretine etrâf mülûk hâzır olup mâ'ide-yi Süleymân A.m. İspanya kralına ve asâ-yı Mûsâ Rûm pâdişâh-ı hissesine ve arş-ı Belkıs Antalya mülküne düşüp Endülüs fethinde Mûsâ bin Nusayr Mâ'ide'yi şâha gönderüp Benî Ümeyye Ka'be kapısı anınla tezhib itdiler.

²⁹² < Buhtunnasr evlâdından sonra Mısır bir zemân mülûk-ı Fars âmilleri tasarrufunda olup ba'dehû İskender zabt eyledi.

Dört Bin Tokuz Yüz Otuz Yedi	İmâret-i Beyt-i Mukaddes be-dest-i Kiroş-ı Fârisî ya'nî Güştâsb ve ıtlâk-ı Asârâ-yı Benî İsrâ'îl ve zuhûr-ı Zerdüşť be-dîn-i Mecûs ve mutâba'at-ı Güştâsb
Dört Bin Tokuz Yüz Kırk Yedi	Zuhûr-ı ta'lim-i Fisagores sûr-î der-Anataliyye ve Ceng-i Rüstem ve İsfendiyâr bin Güştâsb [der-Zâvulistân] ve maktûlî-yi İsfendiyâr bâ-tîr-i Rüstem ²⁹³
Dört Bin Tokuz Tüz Yetmiş İki	Maktûlî-yi Zerdüşť vâz'-ı kavânîn-i mecûsiyyet ve zuhûr-ı sâlis-i Miletü'l-feylesûf
Beş Bin Yigirmi Yedi	İbtidâ'-yı mülk-i Erdeşîr bin İsfendiyâr keyânî'ü'l-mukallib be-Behmen Daraz dest ve zuhûr-ı Bokrat-ı tabîb der-bilâd-ı Makedoniya
Beş Bin Kırk Yedi	İntikâl-i Dimokratis-i Feylesûf ömürleri toksan beş sâldir
Beş Bin Yüz Yetmiş İki	Duhûl-i azîz be-Kudûs-i Şerîf ba'd ez-imâret ve avdet-i Benî İsrâ'îl ve imlâ-yı Tevrât ez-zahr-i ber-îşân ²⁹⁴
Beş Bin Yüz Yetmiş Tokuz	Mürden-i Erdeşîr ²⁹⁵ ve saltanat-ı hümâ-yı duhter ve hemşîre-yi u ve intikâl-i Sokrat-ı Yunanî şâkird-i Fisagoris der-esna-yı ömri yüz sâldir
Beş Bin İki Yüz On Beş	Zuhûr-ı Uklîdis-i Sûrî ve saltanat-ı Dârâb bin Behmen ba'd ez-mâdereş-i Hümâ
Beş Bin İki Yüz Altmış	Velâdet-i İskender-i Yunanî der-Makedoniye ve vefât-ı Eflatûn-ı ilahî Tilmîz-i Sokrat der-Konya der-zemân Filibs-i Makedonî be-kavl-i İshâk bin Huneyn
[7b] Beş Bin İki Yüz Yetmiş Beş	Vefât-ı Filibs kayser-i cedd-i mâderî İskender ve mülk-i Makedoniye ve Büzantiye ve Rûmiyyetü'l-Kübra ve Endelüs ez-nesl-i Rûm-ı Evvelî ya'nî Rûm bin Lıtî? bin Yunan bin Yâfes ve inkitâ'-ı mülûk-ı Rûm-ı Evvelî ve intikâ'-ı hükûmet-i memâlik-i mezbûre be-Filikos bin Hermes mülk-i Rûmiyyetü'l-Sugrâ ya'nî bilâd-ı Ermeniyye ve cezîre-yi Harsitân ve Halkedonya ez-nesl-i Rûm-ı sâni ya'nî Benî'ü'l-Asfar evlâd-ı Rûm bin Esav ibn İshâk be-rivâyet-i Rûhü't-Tevârîh
Beş Bin İki Yüz Yetmiş Altı	İbtidâ'-yı mülk-i Dârâ ibn Dârâb

²⁹³ < **Kıt'a-yı li-İbn Kemâl Paşa**

Yay gibi katı başlu olduğı / Neyledi İsfendiyâr'a okı gör

Kendüyi gördüğü için gözler / Rüstem destânın itdüğü okı gör

²⁹⁴ < Ba'z-ı rivâyetde görüşden murâd Behmen olup müddet-i esr Benî İsrâ'îl yetmiş sâle irdüğü Yahûdiler beyninde meşhûrdır ve bir rivâyetde Üzeyr Irâk'dan gelüp bu esnâlarda Kudûs'e dâhil olup Tevrât nüshası kalmağla an zahrü'l-kalb Benî İsrâ'îl'e imlâ eylemişdir ve mülûk-ı Fars bu zemâna gelince Sâ'biî milleti üzere iken min-ba'd Mecûsî olmuştur.

²⁹⁵ < Müddet-i Erdeşîr Acem müverrihleri katında bi'l-ittifâk yüz on iki senedir vefâtı dahı mukaddem görünür.

Beş Bin İki Yüz Seksen Bir	Galebe-yi İskender ber-mülk-i Dârâ der-Nusaybin ve inkırâz-yı tabaka-yı Keyâniyân be-maktûlî-yi Dârâ ve ibtidâ'-i târîh-i İskenderî

Meblağ-ı Sâl	Cedvel-i Vekāyi‘ ez-Zemân-ı İskender tâ be-Mevlid-i Mesîh Aleyhi’s-selâm
Beş Bin İki Yüz Seksen Sekiz	Vefât-ı İskender bin Filkos-ı Yunanî ²⁹⁶ ve Zü’lkarneyn-i sâni der-Şehr-i Zor ömürleri otuz altı müddet-i saltanatı on üç sâldir
Beş Bin İki Yüz Seksen Tokuz	İbtidâ’-yı Devlet-i Batlase mülûk-ı Yunan der-Mısır zuhûr-ı mülûk-ı Tevârif [der-afâk] vefât-ı Belinas bâni-yi Minâre-yi İskenderiyye
Beş Bin İki Yüz Toksan Üç	Vefât-ı Aristalis mu‘allim-i evvel tilmîz-i Eflâtûn der-evvel ahd-i Batlamyus ibn Lagus ömri altmış sekiz sene olmak mervîdir
Beş Bin Üç Yüz Altı	Binâ’-i sûr-ı Antakya be-dest-i Antikyos vâlî-yi Şâm ve cezîre u binâ’ ka‘la-yı Haleb ve Kınnesrîn ve Rehâ be-mübâşeret-i Silifos serasker-i Batalase
Beş Bin Üç Yüz Sekiz	İbtidâ’-yı mülk-i Batlamyus-ı Sâni ibn Kaluzyus-ı Yunanî nakl-i Tivrât-ı Yunaniyye ve sâhib-i Mecestî
Beş Bin Üç Yüz Kırk Altı	Vefât-ı Batlamyus-ı mezkûr ve iştiâr-ı Uklîdes-i Mühendis der-Sûr
Beş Bin Üç Yüz Toksan Beş	Maktûlî-yi Antikyos der-bilâd-ı Fârs ve vefât-ı Debşelîm vâz’-ı kitâb-ı Kelîle ez-mülûk-ı Hind ²⁹⁷
Beş Bin Dört Yüz Yigirmi Altı	İstîlâ-yı asker-i Antiyohus bin Antikyos ber-Kudûs ve kıtâl-i Yehûd der-yevm-i sebt
Beş Bin Dört Yüz Otuz Bir	Cerr-i asker-i Tebb’-i Ekber Zeyd bin Amr ve Hımyerî ez-Yemen ve istîlâ-yı u ber-bilâd-ı şark ve harâbî-yi Semerkand be-dest-i Şemer veled-i Tebb’-i mezkûr
Beş Bin Beş Yüz Yigirmi Dört	Galebe-yi Rûmîyân ber-ehl-i Sûriye ya‘nî bilâd-ı Şâm ve cezîre’ ve harâbî-yi Antakya ve mütâba‘at-ı Yehûd be-iltizam-ı cizye

²⁹⁶ > İskender vefâtından sonra memâlik-i etbâ‘ına kalup Eskulînus Makedonya’dan Endülûs’e varınca zabt idüp Rûmiyyetü’l-Kübrâ’da mukîm oldu Antakyus Şâm ve cezîre ve Bâbil’i zabt eyledi ve Matros’ı Ermeniyye ve Azerbaycan ve Deylem’e mâlik oldu.

²⁹⁷ > Ba‘z-ı rivâyet İskender asrına karîb belki hayâtda Dârâ evlâdından eşek zuhûr idüp Mûsul’dan Rey’e varınca memâlike pâdişâh oldu sâ‘ir mülûk ana ta‘zîm ve i‘tibâr iderlerdi deyu mestûrdur.

[8a]

Beş Bin Beş Yüz Yigirmi Yedi	Zuhûr-ı tabaka-yı Eşkâniyân ez-tabakât-ı mülûk-ı Fürs bâ-tahrîr-i Melikü'l-Müeyyed ve gayrı ez-müverrihîn
Beş Bin Beş Yüz Elli İki	İbtidâ'-yı mülk-i Agustus-ı Evvel kayser-i Rûm mâderi mürd oldıktan sonra karnı şakk olunup çıkmagla kayser-i denilmiştir
Beş Bin Beş Yüz Altmış Üç	Cerr-i asker-i Agustus Kayser be-câlib-i Mısır ve perîşânî-yi asker-i Flobetra-yı (Kleopatra) bint-i Diyosios Melike-yi Mısır ve innkızâ-yı eyyâm-ı Betalise ²⁹⁸
Beş Bin Beş Yüz Yetmiş Yedi	Binâ'-i Kaysâriyye-yi Şâm be-dest-i Hirodes hâkim-i Yehûd ez-câlib-i kayser ve resîden-i aded-i sükkân-ı Rûmiyyetü'l-Kübrâ be-çehâr sad hezâr insân ba'd ez-ihsâ
Beş Bin Beş Yüz Seksen Dört	Velâdet-i Yahyâ bin Zekerıyyâ ²⁹⁹ ve mevlidi İsâ a.m. der-Beytül-lahim ez-fezâ-yı Kudüs der-asr-ı Şapûr Eşkân
Meblağ-ı Sâl	Cedvel-i Vekâyî' ez-Velâdet-i Mesîh Aleyhi's-selâm tâ be-Zemân-ı Hicret
Beş Bin Beş Yüz Seksen Beş	Şehâdet-i Zekerıyyâ bâ-gadr-i Yehûd ömürleri yüz sâle karîbdır ve reften-i Meryem a.m. be-Mısır
Beş Bin Beş Yüz Toksan Üç	Mürden-i Agustus Kayser ve cülûs-ı veledêş Tibaryus
Beş Bin Beş Yüz Toksan Altı	Âmeden-i Meryem a.m. ez-Mısır bâ-İsâ a.m. ve temekkûn-i u der-karye-yi Nâsara ez-karay-ı Şâm ve binâ'-i Taberiyye be-dest-i Hirodes vâli-yi Kudüs berây-ı Tibaryus ³⁰⁰
Beş Bin Altı Yüz On Dört	İbtidâ'-yı da'vet-i Mesîh a.m. der-nâhîye-yi Gûr ve mezbûhî-yı Yahya Aleyhi's-selâm bâ-gadr-i Hirodes-i menhûs
Beş Bin Altı Yüz On Yedi	Ref'-i Mesîh a.m. be-sû-yı asumân ve ihtilâf-ı Yehûd ve Nasârî der-şân-ı işân
Beş Bin Altı Yüz Yigirmi Altı	Vefât-ı Meryem a.m. ömürleri elli üç sâldır ve mecûsî-yi Şim'on safâ der-Rûmiyyetü'l-Kübrâ ba'd ez-da'vet Kaluzyuz Kayser

²⁹⁸ < Min-ba'd diyâr-ı Mısır mülûk-ı Rûm tasarrufunda kalup feth-i İslâmî'de kayasire âmili yedinden alındı.

²⁹⁹ < Hazret-i Yahyâ a.m. velâdeti Hazret-i İsâ'dan altı ay mukaddem olmak mervîdir vâlideleri Hazret-i Meryem'in hâlesidir.

³⁰⁰ < Hazret-i İsâ a.m. izhâr da'vet itdükde Hirodes gazaba gelüp kast-i bed itmişdi ba'dehû karındaşı kızını tezevvüc murâd itdükde Hazret-i Yahyâ şerî'at-ı İsâ'ya muhâlifdir deyu akiddin ibâ itmekle şehid oldılar.

Beş Bin Altı Yüz Kırk Dört	Mevt-i Ka‘b bin Lü‘ey ez-Tevârîh-i Arab ve maktûle-yi Bavlus der-Rûmiyyetü’l-Kübrâ
Beş Bin Altı Yüz Elli Yedi	Harabî-yi Beyt-i Mukaddes bâr-ı diğer be-dest-i Titus Kayser ve maktûlî-yi an kavm-i ebter berây-ı katl-i peygamber
Beş Bin Altı Yüz Toksan Tokuz	İbtidâ’-yı mülk-i Azriyanus (Hadriyanus) ve iştihâr-ı Batlamyus ez-evlâd-ı Kalûziyus sâhib-i Coğrafyâ ve zuhûr-ı Calinus ³⁰¹
Beş Bin Yedi Yüz On Altı	İbtidâ’-yı rasad-ı Batlamyus-ı Kalûzî ve zuhûr-ı İbn Deysân ez-esakfe-yi Rehâ sermezheb-i Seneviyye
Beş Bin Yedi Yüz Toksan Üç	Zuhûr-ı Sâsâniyân ya‘nî Ekâsire tabaka-yı râbi‘a mülûk-ı Fürs be-kıyâm-ı Erdeşîr ve inkırâz-ı Eşkâniyân be-mevt-i Ardavan
[8b] Beş Bin Sekiz Yüz Yigirmi Bir	Mürden-i Dakyanus Kayser kâtil-i Nesârî ve nevm-i Ashâb-ı Keyf ve zuhûr-ı Nakkâş Mânî ser-mezheb-i Manuyye
Beş Bin Sekiz Yüz Altmış Altı	İstîlâ-yı Dakletyanus (Diocletianus) Kayser-i Evvel ‘abede-yi asnâm ez-keyâsere ber-memâlik-i Mısır ibtidâ’-i mülkünden on üç sene geçdikde varmışdır
Beş Bin Sekiz Yüz Yetmiş Altı	Vefât-ı Dakletyanus (Diocletianus) ve pâdişâhî-yi Kostantin-i evvel mülûk-ı Nasârî der-Rûmiyyetü’l-Kübrâ ve ibtidâ’-i Târîh-i Kıbtî
Beş Bin Sekiz Yüz Yetmiş Tokuz	Nakl-i Kostantin ez-Rûmiyyetü’l-Kübrâ be-Büzantiyye ve tecdîd-i binâ’ ve tevsî-i sûr ve tecdîd-i binâ’-i Ayasofiya ³⁰²
Beş Bein Sekiz Yüz Seksen İki	Tanassur-ı Kostantin ve âmme-yi Rûm ve ibtidâ’-i mülk-i Şâbûr-ı Zü’l-Aktâf ve binâ’-i Eyvân der-cânib-i şarkî Dicle ³⁰³
Beş Bin Sekiz Yüz Seksen Yedi	Hacc-ı hilâlî mâder-i Kostantin be-Kudüs ve ihrâc-ı avd-ı salîb ve binâ’-i Kenisa-yı Kumâme ba‘d ez-telvîs-i mescid ve tahrib

³⁰¹ < Kâmilü’t-Tevârîh nakl üzere Calinus’un iştihârı beş bin yedi yüz altmış üç olur.

³⁰² > Kostantin binâsı Büzantis binâsından yigirmi sene sonradır deyu binâ sebebi ile Kostantiniyye tesmiye olunmuşdır ba‘z-ı tevârîh-i Rûm’da tamâmı beş bin sekiz yüz otuz mayısının on birinci günidir

³⁰³ Bundan akdem ekâsire Dicle garbîsinde olurlardı minhu.

Beş Bin Sekiz Yüz Toksan Altı	Cem'iyet-i esakfe bâ-fermân-ı Kostantin der-İznik berây-ı tasvîye-yi mezheb-i Nesâriyyet ve zuhûr-ı mezheb-i Melikî ³⁰⁴
Beş Bin Tokuz Yüz Sekiz	Vefât-ı Kostantin
Beş Bin Dokuz Yüz Altmış	Binâ'-i kemer ve tahrîb-i kal'a-yı Halkedone der-zemân-ı Valende Kayser
Beş Bin Tokuz Yüz Toksan Yedi	İbtidâ'-yı mülk-i Behrâm-ı Gûr ve Nu'mân-ı A'ver ez-mülûk-ı Hayra bânî-yi Havernak u Sedîr
Altı Bin Beş	İbtidâ'-yı Amûd-ı Refî' Avret-i Bazârî der-Kostantiniyye berây-ı nakş-ı sûr asker-i irfâd-ı Yanus Kayser ³⁰⁵
Altı Bin Otuz Altı	Bîdârî-yı Ashâb-ı Keyf ve cem'iyet-i Esakfe der-def'a-yı sâniyye
Altı Bin Elli	Maktûlî-yi Firûz der-Ceng-i Hanşu ez-melik-i Hayâzele [Heyatale] (Hephthalites) ve binâ'-i hisâr-ı niçe Kostantiniyye
Altı Bin Yetmiş Tokuz	İbtidâ'-yı mülk-i estinovil? ve binâ'-i Ayasofîya ve sûr-ı Hamâh ^{306 307}
Altı Bin Toksan Üç	İstîlâ'-yı Habeşe ber-Yemen ba'd ez-inkırâz-ı Zûnüvâs-ı Himyerî ³⁰⁸
Altı Bin Yüz	Binâ'-i sûr-ı kebîr der-nâhiye-yi Kostantiniyye ez-Silivri be-Karadeniz ³⁰⁹
Altı Bin Yüz On Sekiz	Zuhûr-ı Mazdek Zındık-ı Mecûs

³⁰⁴ > Yevm-i cemi'yetde râhbâm fırka fırka olup Kostantin her fırkanın adedine nazar itdikde İskenderiyye üsküfî? a? k? Rus fırkası cümleden ziyâde üç yüz on sekiz kimesne bulunmağla onların mezhebini tercîh idüp memâlikde kelîsâlara Hazret-i İsâ ve Meryem tasvîrleri yazılup vaz'-ı ma'hûd üzre ibâret olunmak emir itmekle ol mezhebi Kostantiniyye nispet idüp melekî dirler.

³⁰⁵ > Cenâbî Târîhi'nde mestûrdır ki ol Amûd üzre sâbika bir kubbe ve bir sâ'at tertîb olunup sadâsı nevâhî-yi Kostantiniyye'de mesmû' olurdu ba'dehû mürûr-ı edvâr ile çerhi büzülüp kubbe dahı yıkılmağla mu'attal kıldı.

³⁰⁶ Tamâm-ı Ayasofîya altı bin yüz on ikide olmak dahı mervîdir.

³⁰⁷ > Fîrûz serhaddinde olan hacet-i s? mu'ayyeni tecâvüz itmek üzre ahd itmişken hacet-i file yükledüp askeri önünce götürüp vardıkda bozulup ol ma'rekede ma'dûm olmuştur.

³⁰⁸ Zûnüvâs Himyerî melik-i ashâb-ı ahdûd? idi minhu.

³⁰⁹ > Ba'z-ı tevârihde mestûrdır Arab'dan bir fırka Arnâvud diyârına geçüp temekkün itdikde Bulgar anlar ile istizhâr idüp İstanbul nevâhisine müstevlî oldu kayser anları def' için Silivri'den Karadeniz'e dîvâr çekdi.

[9a]

Altı Bin Yüz Yigirmi	İbtidâ'-yı mülk-i Enûşîrvân ve kahr-ı tâ'ife'-yi Mânûyye ve Mezdikiyân
Altı Bin Yüz Kırk Dört	Velâdet-i Abdullâh bin Abdulmuttalib vâlid-i fahr-ı âlem
Altı Bin Yüz Altmış Üç	Velâdet-i Hazret-i Hatemü'l-Enbiyâ' Aleyhi's-selâm der-Âm-ı Fîl ba'd ez-vak'a'-yı Ebrehe re'îs-i ashâb-ı fil ve sükût-ı şerefe-yi Eyvân ve cümûd-ı nâr-ı Fars ve revnâ-yı mürîdân
Altı Bin Yüz Altmış Beş	İnkîât'-ı Habeşe ez-Yemen ve âmeden-i Seyf bin Zîyezen be-imdâd-ı Nûşîrevân ³¹⁰
Altı Bin Yüz Altmış Tokuz	Vefât-ı Enuşîrvân ve pâdişâhî-yi Hürmüz
Altı Bin Yüz Yetmiş Sekiz	Binâ'-ı Ka'be-yi mükerrerme bâr-ı diger be-mübâşeret-i sanâdık-ı Kureyş ³¹¹
Altı Bin Yüz Seksen İki	İbtidâ'-yı mülk-i Kisrâ-yı Pervîz ya'nî Hüsrev bânî'-yi Kasr-ı Şîrîn der-Hilvân
Altı Bin Yüz Seksen Sekiz	Ubûr-u hakan mülk-i harzân nehr-i Tuna berây-ı gâret der-zemân-ı Tibaryus Kayser
Altı Bin İki Yüz Üç	Meb'as-ı Resûlullah a.m. ve imân-ı sâbıkîn çün Ebû Bekir ve Hadîce ve Alî ve Zeyd bin Hâris

³¹⁰ < Fasde' bimâ tû meru (فَاصِدْعُ بِمَا تُؤْمَرُ) Hicr suresi 94. ayet) nüzûlinden sonra da'vet-i şürû' buyurdıklarında Abdülmuttalib'i süfehâ'-yı Kureyş Mekke şehrinden munkatı' Şa'b nâm mahalle habs habs itdiler.

³¹¹ < Ashâb-ı kirâm kefare-yi Kureyş ezâsına sabr idemeyüp otuzdan ziyâde ricâl ve on bir nisâya Habeş diyârına hicrete icâzet buyurdılar.

Altı Bin İki Yüz Dört	İbtidâ'-yı mülk-i Herkil (Herakleios) Kayser ve İslâm-ı Osmân ve Zübeyr ve Talha ve Sa'd ve Abdurrahman bin Avf
Altı Bin İki Yüz Yedi	İzhâr-ı da'vet ve mahsûrî-yi Hazret der-Şa'b-ı Mekke ve İslâm-ı Hamza
Altı Bin İki Yüz Sekiz	Hicret-i evvelî ya'nî reften-i cem'î ez-sahâbe be-Habeş
Altı Bin İki Yüz Tokuz	İslâm-ı Ömer radiyallâhu anh ve kuvvet-i dîn-i mübîn ve za'f-ı müşrikîn
Altı Bin İki Yüz On İki	Galebe-yi Fâris be-Rûm ya'nî inhizam-ı Herkil [Herakleios] der-Ceng-i Hüsrev ve istîlâ-yı u ber-Kudüs ve nüzûl-i Elif-lam-mim Galebetü'r-Rûm ve bahs-i Ebû Bekir radiyallâhu anh ³¹²
Altı Bin İki Yüz On Üç	Âm-ı hüzn berây-ı vefât-ı Hadîce r.d. ve inşikâk-ı Kamer der-Mekke ez-mu'cizât-ı peygamber
Altı Bin İki Yüz On Dört	İmân-ı cinniyân
Altı Bin İki Yüz On Beş	Bi'at-ı Akabe-yi evvelî ve mi'râc server-i kâ'inât ez-Mekke be-Kudüs-i Şerîf ³¹³
Altı Bin İki Yüz On Altı	Bi'at-ı Akabe-yi sâniyye ve hicret-i Nebeviyye ez-Mekke-yi Mükerreme be-Medîne-yi Münevvere ³¹⁴

³¹² < Hüsrev Kudüs'i gâret idüp avd-ı Salîbî ve Batrîkî götürüp Nasârî tâ'îfesini katl-i âmm itmek üzere altı sene musırr olup yedinci sene Rûm galebe itmekle Hüsrev Salîbî virüp sulha kâ'il olmuştur.

³¹³ < Akabe-yi evvelide bir gice ensârdan on iki nefer Kurân-ı azîmede mezkûr olan bi'at nisâ üzere bi'at itdiler ve akabe-yi sâniyede Mu'sab bin Ümeyr üç ensârî ile sülüs leylde bi'at idüp Medîne'ye gittiler.

³¹⁴ ∨ Bi'atdan hicrete gelince on üç sene ve iki ay ve velâdet ile hicret elli üç sene iki aydır .

Cedvel ez-Minhu-yı Güzeşte der-Meyân-ı Her Dü Vak‘a										
*	*	*	Helâk-ı Kavm-i Âd	Binâ’-i Ka‘be-yi Mükerreme	Gark-ı Fir‘avn	Binâ’-i Mescid-i Aksâ	Nevm-i Ashâb-ı Keyf	Binâ’-i Sûr-ı Kostantiniyye	Vak‘a-yı Ashâb-ı Fîl ve Mevlid-i Nebî a.m	Meb‘as-ı Peygamber Aleyhi’s-selâm
*	Hübût-ı Âdem a.m.	*	Üç bin kırk dört	Üç bin dört yüz yigirmi üç	Üç bin sekiz yüz yigirmi sekiz	Üç bin dört yüz yedi	Beş bin sekiz yüz yigirmi bir	Beş bin sekiz yüz yetmiş tokuz	Altı bin yüz altmış üç	Altı bin iki yüz üç
Tûfân-ı Nûh A.m.	İki bin iki yüz kırk iki	Tûfân-ı Nûh A.m.	Sekiz yüz iki	Bin yüz seksen bir	Bin beş yüz seksen altı	Bin yüz altmış beş	Üç bin beş yüz seksen yedi	Üç bin altı yüz otuz yedi	Üç bin tokuz yüz yigirmi bir	Üç bin tokuz yüz altmış bir
Mevlid-i İbrâhîm A.m.	Üç bin üç yüz yigirmi üç	Bin seksen bir	Mevlid-i İbrâhîm A.m	Yalnız yüz sene	Beş yüz beş sene	Bin seksen dört	İki bin dört yüz toksan sekiz	İki bin beş yüz elli altı	İki bin sekiz yüz kırk	İki bin sekiz yüz seksen
Vefât-ı Mûsâ A.m.	Üç bin sekiz yüz altmış sekiz	Bin altı yüz yigirmi altı	Beş yüz kırk beş	Vefât-ı Mûsâ A.m.	Yalnız kırk Sene	Beş yüz otuz tokuz	Bin tokuz yüz elli üç	İki bin on iki	İki bin iki yüz toksan altı	İki bin üç yüz otuz dört
İbtidâ’-yı Mülk-i Buhtunnasr	Dört bin sekiz yüz kırk yedi	İki bin altı yüz beş	Beş yüz yigirmi dört	Tokuz yüz yetmiş tokuz	İbtidâ’-yı Mülk- i Buhtunnasr	Yalnız dört yüz kırk	Tokuz yüz yetmiş beş	Bin otuz üç	Bin üç yüz on yedi	Bin üç yüz elli yedi
Galebe-yi İskender ber Dârâd	Beş bin iki yüz seksen bir	Üç bin otuz tokuz	Bin tokuz yüz elli sekiz	Bin dört yüz on üç	Dört yüz otuz beş	Galebe-yi İskender ber Dârâd	Yalnız beş yüz kırk	Beş yüz toksan sekiz	Sekiz yüz seksen iki	Tokuz yüz yigirmi üç
Galebe-yi Agustus ber Flobatra	Beş bin beş yüz altmış üç	Üç bin üç yüz yigirmi bir	İki bin iki yüz kırk	Bin iki yüz toksan beş	Yedi yüz on yedi	İki yüz seksen iki	Galebe-yi Agustus ber Flobatra	Üç yüz on altı	Yalnız altı yüz Sene	Altı yüz kırk Sene
Mevlid-i İsâ Aleyhi’s-selâm	Beş bin beş yüz seksen dört	Üç bin üç yüz kırk bir	İki bin iki yüz altmış bir	Bin yedi yüz on altı	Yedi yüz otuz sekiz	Üç yüz üç sene	Yigirmi bir sene	Mevlid-i İsâ Aleyhi’s-selâm	Beş yüz yetmiş sekiz	Altı yüz on sekiz Sene
Vefât-ı Dakletıyanus	Beş bin sekiz yüz yetmiş altı	Üç bin altı yüz otuz dört	İki bin beş yüz elli üç	İki bin sekiz sene	Bin otuz bir	Beş yüz toksan beş	Üç yüz on üç	İki yüz seksen iki	Vefât-ı Dakletıyanus	İki yüz seksen altı
Hicret-i Nebî Aleyhi’s-selâm	Altı bin iki yüz on altı	Üç bin tokuz yüz yetmiş dört	İki bin sekiz yüz toksan üç	İki bin üç yüz kırk sekiz	Bin üç yüz altmış tokuz	Tokuz yüz otuz dört	Altı yüz elli iki	Altı yüz otuz bir	Üç yüz otuz tokuz	Hicret-i Nebî Aleyhi’s-selâm

³¹⁵ > Tevrât-ı Yunaniyye ve muhtâr-ı müverrihinde meyân-ı hübût ve hicret altı bin iki yüz on altı senedir ki Tevrât-ı İbrâniyye ve mezheb-i müneccimîn üzere iki yüz kırk tokuz sâl noksân ve Tevrât-ı Sâmiriyye mücebince bin yetmiş tokuz sene noksân lâzım gelür minhu.

³¹⁶ √ Müneccim mezhebinde takvimler zîcler mücebince tûfân ile hicret meyânı üç bin yedi yüz yigirmi beş sene olup müverrihler iki yüz kırk tokuz sene ziyâde olmak üzere ihtilâf itmişlerdir minhu.

³¹⁷ √ Mevlid-i İbrâhîm ile hicret mâbeyni iki bin sekiz yüz toksan üç sâldır müverrihler muhtârı üzere müneccimler kavlince iki yüz kırk tokuz sâl noksan üzere olup noksan-ı mezbûr ihtilâfı Buhtunnasr’a gelince mestûr olan kâ’î‘de beyne’l-ferikeyn cârîdir.

³¹⁸ √ Cedvelin bu cânibi Melikü’l-Mü’eyyed’indir ki Hâce Sa‘deddîn Efendi dahı Târih-i Lârî tercümesinde derc itmişdir minhu.

[10a]

Levha-yı Vekāyi‘-i Elf-i Sâbi‘ Ez-Târîh-i Âlem ³¹⁹	
Cedvel-i Vekāyi‘-i Mi‘e-yi Ūlâ Ez-Târîh-i Hicret-i Nebeviyye Aleyhi’s-selâm	
Bir	Târîh-i hicret-i Nebî Aleyhi’s-selâm ez-Mekke be-Medîne ve binâ’-i Mescid-i Şerîf ve vefât-ı Berâ’ bin Ma’rûr ve Ebû Ūmâme ez-ashâb-ı kirâm
İki	Tahvîl-i kible ez-Kudûs ve Mekke-yi Mûkerreme ve farz-ı sıyâm meşrû‘iyye-yi fitre ve ezân ve Gazve-yi Bedr-i Kübrâ ve maktûlî-yi Ebû Cehil ve gayrî ez-Kureyş ve helâk-ı Ebû Leheb
Üç	Gazve-yi Bedir-i Sagrî ve Gazve-yi Uhud şehâdet-i Hamza ve Mus‘ab ve gayrî ez-ashâb-ı kirâm ve vefât-ı Rukiyye bint-i Resûl zevce-yi Osmân Radiyallâhu anh
Dört	Gazve-yi Bi’rima‘ûne ve Gazve-yi Zâtürrikâ‘ ve Gazve-yi Benîü’n-Nadîr ve nüzûl-ı Âyet-i Teyemmüm
Beş	Gazve-yi Dûmetü’l-Cendel ve Gazve-yi Hendek ve Benî Kurayza ve vefât-ı Sa’d bin Mu‘âz Radiyallâhu anh
Altı	Farz-ı hac ve Gazve-yi Hudeybiye ve Zûkared ve hadis-i İfk der-Gazvetü’l-Benî Mustalik ve küsûf-ı Şems ve nüzûl-ı Âyet-i Zihâr
Yedi	Umre-yi Kazâ ve Gazve-yi Hayber ve da‘vet-i mülûk-ı Enâm? be-İslâm ve kıssa-yı şât-ı mesmûme der-Hayber ve Maktûlî-yi Kisrâ-yı Perviz be-dest-i veledeş Şirûye
Sekiz	Feth-i Mekke ve Gazve-yi Huneyn ve Tâif ve Zât-ı Selâsil ve Gazve-yi Mûte ve şehâdet-i Zeyd bin Hârise ve Ca‘fer Tayyâr ve Abdullâh bin Revâha ümerâ-yı ceyş-i Peygamber ve vefât-ı Zeyneb bint-i Resûlullah zevce-yi Ebû’l-Âs
Tokuz	Gazve-yi Tebûk be-ceyş-i usret Hacc-ı Ebû Bekir Radiye ve kıssa-yı kamîs ve mukaddem ve fevd-i Arab vefât-ı Necâşî ve Ūmm-i Gûlsüm bint-i Resûlullah A.m zevce-yi Osmân bin
On	Sene-yi vüfûd der-kavl-i ba‘z ve Hacc-ı Vedâ‘ ve zuhûr-ı Esved-i Ansî der-Yemen ve küsûf-ı Şems ve vefât-ı İbrâhîm bin Resûlullah A.m. ve irsâl-i Mu‘âz be-Yemen ve nüzûl-i El-yevm ekmeltu lekum dîniküm ³²⁰ âyeti

³¹⁹ ^ Bu levhada Hicret-i Nebeviyye’den karn-ı âşire mûntehî olunca niçe cedvel vardır.

³²⁰ “الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ” Mâide 3 “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim” anlamındaki ayet.

Meblağ-ı Sâl-i On	
Bir	Vefât-ı Resûlullâh A.m. der-nısf-ı nehâr-ı isyen ez-Rebî'ü'l-evvel ve Hulefâ-yı Ebû Bekir Radiyallâhu anh ve maktûlî-yi Esved-i Ansî ve vefât-ı Fâtıma ez-Zehrâ' ve şehâdet-i Ukkâşe
İki	Maktûlî-yi müslüme der- ceng-i Yemâme şehâdet-i Sâbit bin Kays ve Ebû Dücâne ve Zeyd bin Hattâb ve feth-i Yemâme be-dest-i Hâlid bin Velîd ve cem'-i Kurân bâ-fermân-ı Sıddık-ı Ekber ve feth-i Hîre ve Bahreyn be-dest-i Hâlid
Üç	Harb-ı Azîm Ecnâdeyn ve vak'a-yı Mercu's-Suffer ve Hilâfet-i Ömerü'l-Fârûk ba'd ez-vefât-ı Ebû Bekir Radiya der-cumâde'l-âhire ve vefât-ı emîr-i Mekke Anâb [Attâb] bin Esîd
Dört	Feth-i Dımeşk bâ-sulh be-dest-i Mes'ud el-Sekafî ve Ba'lebek ve Humus ve Hamâ ve binâ'-i Basra be-dest-i Utbe Gazvân ve maktûlî-yi Rüstem Kâ'id-i ceyş-i Acem der-nehr-i Atîk be-dest-i Hilâl bin Alkame [Ullefe]
Beş	Harb-i Yermûk der-Şâm ve inhizâm-ı küffâr ve Harb-i Kâdisiye der-Kûfe ve galebe-yi Sa'd bin Ebû Vakkâs ber-asker-i Fûrs ve maktûlî-yi Rüstem der-rivâyet-i meşhûre ve feth-i Kudûs be-dest-i Ömer radi. bâ-sulh ve tertib-i umûr-ı dîvân
Altı	Harb-i Celûlâ' ve inhizâm-ı Acem ve dühûl-ı Sa'd be-Eyvân kesrî ve feth-i Haleb ve Antakya ve Dohâ bâ-sulh ve binâ'-i Kûfe be-dest-i S'ad ve tanassur Cebele bin Eyhem ve vefât-ı Mâriye ümm-i veled-i Resûllullah A.m
Yedi	Feth-i Ahvâz ve Râmhürmüz be-dest-i Ebû Mûsâ emîr-i Basra ve İslâm-ı Hürmüzân ve seyl-i Ümmü Nehşel der-Mekke ve kaht-ı Hicâz ve vefât-ı Utbe-bin Gazvân
Sekiz	Feth-i Harrân ve Musul be-dest-i İyâz bin Ganm ve Tâ'ûh [Tâ'ûn] Amvâs der-ekser-i bilâd-ı İslâmiyye ve vefât-ı Ebû Abîde bin el-Cerrâh vâlî-yi Şâm ve Mu'âz bin Cebel ve Hâris bin Hişâm ez-ashâb-ı kirâm ³²¹
Tokuz	Feth-i Tikrît ve Kayserya ve vefât-ı Übey bin Ka'b el-Ensârî Radiyallâhu anh
On	Feth-i diyâr-ı Mısır ve binâ'-i Fustât be-dest-i Amr bin el-Âs ve vefât-ı Bilâl el-Habeşî ve Ebû Süfyân bin el-Hâris ve Zeyneb bint-i Cahş ez-zevcât-ı tâhirât ve Herkıl [Herakleios] kayser-i Rûm

³²¹ < Amvâs Kudûs ile Remle beyninde bir karyedir zuhûrî andan olmağla tâ'ûn-ı Amvâs denilmiştir.

Meblağ-ı Sâl-i Yigirmi	
Bir	Harb-i Nihâvend ve inhizâm-ı Mecûsiyân ba'd ez-şehâdet-i serasker-i Nu'mân bin Mukerrin ve Talha [Tuleyha] bin Huveylid ve feth-i Testir ve İskenderiyye ve vefât-ı Hâlid bin el-Velîd der-Hamâ' ve el-Alâ bin Hadramî ez-sahâbe-yi kirâm ve Cârûd bin el-Mu'allâ
İki	Feth-i Azerbaycan be-dest-i Mugîre ve Dinaver Hemedânî ve Taberistân ve Kazvin ve Zencân be-dest-i Huzeyfe ve Trâblus-ı Magrib be-dest-i Amr bin el-Âs
Üç	Feth-i Sicistân ve Mekrân be-dest-i Âsım ve Hakem ve vak'a-yı Sâriye der-Nihâvend ve binâ'-ı Hazret-i Ömer der-minber ve hacc-ı u ve vefât-ı Katâde bin [Nu'mân] ve maktûlî-yi Hürmüz [Hürmüzân]
Dört	Şehâdet-i Hazret-i Ömer rad. ve Hilâfet-i Osmân bin Affân ve hacc-ı u vefât-ı Sürâka bin Malik ve Feth-i Rey be-dest-i Berâ bin Âzib
Beş	Hacc-ı Osmân-ı Affân Radiyallâhu anh ve katl ü sebbî ehl-i İskender berây-ı nakz-ı ahd
Altı	Feth-i Nisâbur bâ-sulh ve İfrîkiyye be-dest-i İbn Ebû es-Serh ve Gazve-yi Mu'âviye vâlî-yi Şâm be-Cezire-yi Kıbrıs ve hacc-ı Osmân Radiyallâhu anh ve tevsî'-i harem-i Mekke
Yedi	Feth-i İstahr bâr diğer be-dest-i Osmân bin Ebû el-Âs ve ganîmet-i azîme-yi İslâmiyyân der-gazve-yi İfrîkiyye ve hacc-ı zi'n-nureyn ve vefât-ı ümm-i Harâm zevce-yi Ubâde bin Sâmît der-Kıbrıs
Sekiz	Gazve-yi Mu'âviye be-Kıbrıs der-ba'z-ı rivâyet ve hacc-ı Osmân bin Affân Radiyallâhu anh
Tokuz	Feth-i İsfahân ve Hacc-ı Osmân bin Affân ve tevsî'-i harem Medîne
On	Cem'-i Kur'ân ez-nüşa-yı Ebû Bekir Sıddîk bâ-re'y-i Osmân radiyallahu ve Sukût-ı Hâtem Peygamber Alehisselâm be-çâh-ı Aras ve vefât-ı Hâtib bin Ebû Belte'a ez-ashâb-ı kirâm

Meblağ-ı Sâl-i Otuz	
Bir	İnkırâz-ı Devlet-i Sâsâniyân be-maktûl-ı Yezdecerd der-Merv ve feth-i Belh ve Tâlkân ve Cürcân be-dest-i Urve ve tevsî'-i harem-i Medîne bâ-fermân Osmân radiyye ve vefât-ı Ebû Sufyân ve Hakem bin Ebû el-Âs
İki	İbtidâ'-ı târîh-i Fürs-i kadîm ve inhizâm-ı küffâr-ı Rûm der- Harb-i Mu'âviye der-nevâhi-yi Kostantiyye ve vefât-ı Abbâs radiyye Ümm-i en-Nebî A.m ve Ebû'd-Derdâ ve Abdurrahman bin Avf ve Abdullâh bin Mes'ûd ve Ebû Zer el-Gıfârî ez-ashâb-ı kirâm
Üç	Maktûlî-yi Karin Hakan-ı Türk der- Harb-i Abdullâh bin Hâzim serasker-i İslâm der-Horâsan ve gazve-yi Mu'âviye be-Girid ve Maltıyya ve vefât-ı Mikdâd bin Esved
Dört	Cem'iyet-i ehl-i hilâf berây-ı hal'-i halîfe der-Medîne-yi Münevvere ve vefât-ı Ebû Talha el-Ensârî ve Ubâde bin Sâmî der-Remle ve Ka'b el-Ahbâr der-Humus ez-ashâb
Beş	Şehâdet-i Osmân bin Affân ve hilâfet-i Alî bin Ebû Tâlib Radiyallâhu anh der-Zi'l-hicce ve inhizâm-ı sefâin-i küffâr ez-donanmay-ı emîr-i Mısır Abdullâh bin Sa'd der-Fenike ve firâr-ı kayser ve Selanik ve vefât-ı Âmr bin Rebi'ye ve Abdullâh vâlî-yi Yemen
Altı	Vaka'-ı Cemal der-meyân-ı Alî ve Âişe radiyallahu der-nevâhî-yi Basra ve şehâdet-i cemm-i gafîr mesel-i Talha bin Abdullâh ve Zübeyr bin Avvâm ve mecâş' ve vefât-ı Huzeyfe bin el-Yemân ve vefât-ı Temîm ed-Dârî
Yedi	Harb-i Sıffîn bi'l-def'aât der-meyân-ı Alî ve Mu'âviyye ve şehâdet-i cem'-i kesîr-i misl Ammâr bin Yâsir ve Ebû Leylî ve Huzeyme bin Sâbit ve kıssa-yı Hakîm der-Dûmetü'l-Cendel ve gaybet Üveysü'l Karânî
Sekiz	Harb-i Nehrevân der-meyân-ı Alî radiyallahu ve Havâric ve istîlâ-yı Amr bin el-Âs bâr-ı diğber ber-Mısır maktûlî-yi Muhammed bin Ebû Bekir vâlî-yi Mısır ve Eşter Nehâî ve vefât-ı Suheyb bin Sinân ve Hubbâb bin Eret
Tokuz	Tenâzu'-ı etbâ' Alî ve Mu'âviye der-ikâmet-i hacc ve istîlâ-yı asker-i İslâm be-etraf-ı İstanbul ve vefât-ı Ebû Mes'ûd Ukbe-el-Ensârî
On	Tamâm-ı müddet-i hilâfet be-şehâdet-i Alî Murtazâ ve ibtidâ'-ı Devlet-i Emeviye ve istikrâr-ı Mu'âviye der-Şâm ba'd ez-bi'at-ı Hasan ve vefât-ı Eş'as bin Kays der-Kûfe ve zuhûr-ı bârût ve kumbara be-dest-i ba'z ez-felâsefe ³²² ve ibtidâ'-ı İskenderiyye ³²³

³²² < Feylesûf-ı mezbûr Mısır'dan Rûm'a varup İstanbul halkına barut terkîbini ta'lim idüp min-ba'd top ve tüfenkle cenge âhenk ider oldılar.

³²³ < Mülûk-ı Dâbüye der-Taberistân.

Meblağ-ı Sâl-i Kırk	
Bir	Âm-ı cemâ'a [cemâ'at] berây-ı ictimâ' ekser-i ehl-i İslâm be-hilâfet-i Mu'âviye ba'd ez-bi'at-ı İmâm Hasan ve vefât-ı Safvân bin Ümeyye ve Lebîd bin Rebî'a
İki	Feth-i Zerenc be-dest-i Abdurrahman bin Semüre
Üç	Vefât-ı Amr bin el-Âs emîr-i Mısır ve Abdullâh bin Selâm ve Muhammed bin Meslime ez-ashâb-ı kirâm
Dört	Feth-i Kâbil be-dest-i Abdurrahman bin Semüre ve İstîlâ-yı Mühelleb bin Ebû el-Sufre ber-bilâd-ı Hind ve hacc-ı Mu'âviye ve vefât-ı Ebû Mûsâ el-Eş'arî ve Ümmü Habîbe-Remle bint-i Ebû Sufyân ez-zevcât-ı tâhirât
Beş	
Altı	İnhizâm-ı küffâr-ı Etrâk der- Ceng-i Rebi' bin Ziyâd der-Sicistân
Yedi	Gazve-yi Ukbe-bin Âmir emîr-i Mısır be-Rodos
Sekiz	Gazve-yi Mu'âviye ve Yezîd bîlâd-ı Rûm ve muhâsara-yı Kostantiniyye
Tokuz	Binâ'-ı Kîrvân der-İfrîkiyye be-dest-i Ukbe-bin Nâfi' ve vefât-ı İmâm Hasan bin Alî Radiyallâhu anh der-Medîne
On	Feth-i Kūhistân ve istîlâ-yı Lion Kayser-i Rûm ber-İfrîkiyye ve vefât-ı Abdurrahman bin Semüre ve Ka'b bin Mâlik ve Mugîre bin Şu'be- ve Safiyye bin Huyey ez-zevcât-ı tâhirât

[10b]

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Ūlâ Ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Elli	
Bir	Ceng-i asker-i İslâm ve asker-i Hind der-Sicistan ve inhizâm-ı Hindiyân ve vefât-ı Cerîr bin Abdullâh el-Becelî ve ümmü'l-mü'mînîn Meymûne bint-i Âzib ez-revcât-ı [zevcât-ı] tâhirât
İki	İstîlâ-yı Sufyân bin Avf ber-Kostantiniyye ve vefât-ı Ebû Eyyûb Hâlid bin Zeyd el-Ensârî der-hâric an belde ve İmrân bin Husayn ve Mu'âviye bin Hudeyc ez-ashâb-ı kirâm
Üç	İstîlâ-yı İslâmîyân ber-bilâd-ı Türkistân vefât-ı Abdurrahman bin Ebû Bekir ve Ziyâd bin Ebîh emîr-i Irâkeyn ve Fîrûz Deylemî
Dört	Feth-i Tirmiz ve ubûr Ubeydullah bin Ziyâd vâlî-yi Horâsân ez-Ceyhun be-Mâverâünnehir ve vefât-ı Ūsâme bin Zeyd ve Hassân bin Sâbit şâ'ir ve Sevbân ve Ebû Katâde el-Ensârî ve Hakîm bin Hizâm ez-ashâb-ı kirâm
Beş	Küsûf-ı tâm ve zuhûr-ı kevâkib ve vefât-ı Sa'd bin Ebû Vakkâs ez-aşere Radiyallâhu anh
Altı	İstîlâ-yı Sa'd bin Osmân vâlî-yi Horâsân be-Semerkind ve vefât-ı Ümmü'l-Mü'mînîn Cüveyriye Radiyallâhu anh
Yedi	Vefât-ı Âişe Radiyallâhu anhâ der-Medîne ve vefât-ı Ebû Hüreyre be-kul-ı Hişâm
Sekiz	Vefât-ı Cübeyr bin Mut'im Şedâd bin Ūveys-i Ensârî ve Ukbe-bin Âmr Cühenî emîr-i Mısır ez-fukahâ-yı sahâbe- ve Abdullâh bin Abbâs vâlî-yi Yemen
Tokuz	Resîden-i asker-i İslâm be-garb-ı aksa ve vefât-ı Şeybe-bin Osmân hâcib-i Ka'be- ve Sa'îd bin el-Âs ve Ümmü Seleme ez-zevcât-ı tâhirât
On	Vefât-ı Mu'âviye ve velâyet-i Yezîd ve vefât-ı Semüre bin Cündeb ve Abdullâh bin Mugaffel ve maktûlî-yi Bâvend Melik-i Taberistân

Meblağ-ı Sâl-i Altmış	
Bir	Vak'a-yı Kerbelâ ve şehâdet-i Hüseyin bin Alî Radiyallâhu anh bâ-cem'î ez-etbâ'-ı işân der-yevm-i âşûrâ ve vefât-ı Ümmü Seleme ve Meymûne bint-i Hâris ez-zevcât-ı tâhirât
İki	Vefât-ı Ebû Müslim el-Havlânî ez-sâdât-ı tâbi'în
Üç	Vak'a-yı Harre der -Medîne-yi Münevvere ve maktûlî-yi cem'-i kesîr ez-âhâlî-yi an belde be-dest-i Müslim bin Ukbe- ve şehâdet-i Ukbe-bin Nâfi' serdârî-yi Müslümânân der-Ceng-i Mağrib ve vefât-ı Büreyde bin Husayb ve Alkeme bin Kays
Dört	Tecdîd-i binâ'-i Ka'be-be-dest-i Abdullâh bin ez-Zübeyr ve maktûlî-yi Dahhâk eş-Şehîr bâ-Hanîf bin Kays der- Ceng-i Mercü'r-râhit ve gâlib şoden-i Mervân ber-u ve vefât-ı Mesrûk ve helâk-ı Yezîd bin Mu'âviye
Beş	İnhizâm-ı Ezârika der- Ceng-i Mühelleb bin Ebû Sufre vâlî-yi Horâsân ve hurûc-ı Süleymân bin Sarır [Surad] berây-ı taleb-i dem-i Hüseyin radiye der-İrâk ve maktûlî-yi u ve vefât-ı Abdullâh bin Amr bin el-Âs
Altı	Hurûc Muhtâr Kûfî istîlâ-yı Necde-yi Harûriyye ber-Yemâme ve tâ'ûn-ı azîm der-Mısır ve vefât-ı Zeyd bin Erkam ez-sahâbe
Yedi	Vak'a-yı Câzer der-meyân-ı İbrâhîm bin İşter ve Abdullâh bin ziyâd der-Mûsul ve maktûlî-yi cem'-i kesîr ve vefât-ı Adî bin Hâtîm ez-sahâbe-ve Ceng-i Mus'ab bin ez-Zübeyr ve Muhtâr Kûfî ve maktûlî-yi İbn Ziyâd ve Muhtâr
Sekiz	Ceng-i Mühelleb ve Ezârika der-Sevlân [Sillabrâ] ve ictimâ'-ı elviye-yi Benî Ümmeye ve İbn ez-Zübeyr ve Necde el-Harûriyye der-Arafât
Tokuz	Tâ'ûn-ı cârif der-Basra ve binâ'-ı Sahre-yi Kudüs be-Hakem Abdülmelik bin Mervân ve maktûlî-yi Necde ve vefât-ı Ebû'l-Esved ed-Düelî Kâdî-yı Basra
On	Galebe-yi Rûm ber-ehl-i İslâm ve akd-i musâlaha berây-ı def'-i İbn Zübeyr ve vefât-ı Âsım bin Ömer bin el-Hattâb

Meblağ-ı Sâl-i Yetmiş	
Bir	Vak'a-yı Deyr-i Câselik der-meyânı Abdülmelik ve Mus'ab bin Zübeyr der-İrâk ve maktûlî-yi Mus'ab ve İbn Eşter ve istîlâ-yı u ber-İrâk ve niyâbet-i beşer
İki	Feth-i Kaysârya be-dest-i Abdülmelik ve vefât-ı Berâ ibn Âzib Abîde bin Amr Selmânî
Üç	Binâ'-i Ka'be be-dest-i Haccâc ba'd ez-katl-i Abdullâh bin Zübeyr ve vefât-ı Esmâ bint-i Ebû Bekir Zâtü'n-nitâkayn vâlide-yi İbn Zübeyr
Dört	Ceng-i Muhammed bin Mervân bâ-Rûm der-Mar'aş ve inhizâm-ı küffâr ve vefât-ı Abdullâh bin Ömer ve İbn Mes'ûd ez-Abâdile ve Ebû Sa'îd el-Hudrî ez-fukahâ-yı sahâbe- ve Seleme bin Ekva' ve Râfî' bin Hadîc
Beş	İbtidâ'-yı darb-ı Sikke-yi Benî Ümeyye ber-nukûd ³²⁴ ve vefât-ı İrbâd bin Sâriye ez-ashâb-ı suffe ve Esved bin Yezîd en-Nahfî [Nehaî] ve Câbir bin Semure
Altı	Maktel-i Zâide der- Ceng-i Şebîb-i Hâricî
Yedi	Feth-i Herakliye be-dest-i Abdülmelik ve Ceng-i Şebîb bâ-Haccâc ve galebe-yi u bi'l-def'ât maktûlî-yi Gazâle ve garka-yı Şebîb der-Dicle-yi Ahvâz
Sekiz	Reften-i Mûsâ bin Nusayr be-Mağrib ve ceng-i Medîd der-İfrîkıyye ve vefât-ı Câbir bin Abdullâh Ensârî ve Zeyd bin Hâlid Cühenî ve Kâdî Şüreyh bin Hâris Kindî der-Kûfe
Tokuz	Tâ'ûn-ı azîm der-Şâm ve maktûlî-yi Katarî Hâricî der-Taberistân
On	Seyl-i Hicâf der-Mekke ve istîlâ-yı Abdurrahman bin Muhammed emîr-i Irâk ber-Sicistân ba'd ez-ceng-i medîd ve vefât-ı Ebû İdrîs el-Havlânî fakih-i Şâm ve maslûbî-yi ma'bed-i cehnî bâ-fermân-ı Abdülmelik

³²⁴ > Ol sikke-yi İslâmiyye yetmiş beşde darb olunmuşdur bundan akdem nakş-ı dinâr-ı Rûmî ve nakş-ı dirhem-i Fârisî idi.

Meblağ-ı Sâl-i Seksen	
Bir	Vak'a-yı Zâviye der-meyân-ı Haccâc ve ehl-i Basra ve feth-i Kâlîkalâ ve vefât-ı Muhammed ibn el-Hanîfe ve Süveyd bin Gafele der-Kûfe
İki	Vak'a-yı Deyrülcemâcim ez-vâkı'ât-ı Haccâc ve feth-i cezîre-yi Messina ya'nî Sıkilliye be-dest-i Atâ bin Râfî' ve vefât-ı Mühelleb emîr-i Horâsân ve Abdurrahman bin Ebû Leylâ
Üç	Binâ'-i Vâsıt be-dest-i Haccâc maktûlî-yi Muhammed bin Es'at der-Sicistân ve Ebû'l-Cevzâ Evsî ez-meşâhîr-i Tâb'în
Dört	Senetü'l-Harîk ez-an sebep ki Muhammed bin Mervân kenâis-i Ermeniyeye ve ihrâk-gerde ve feth-i Masissa [Misis] be-dest-i Abdullâh bin Abdülmelik ba'z-ı bilâd-ı Mağrib be-dest-i Mûsâ bin Nusayr ve vefât-ı İbn Karye Eyûb el-Hilâlî
Beş	Binâ'-i kasaba-yı Erdebîl be re'y-i Muhammed bin Mervân ve inhizâm-ı asker-i İslâm der-Rûm ve vebâ-yı azîm der-Mısır ve vefât-ı Vâsile bin Eska' ez-ashâb-ı Suffe
Altı	Feth-i Sâgân be-dest-i Kuteybe-vâlî-yi Horâsân ve tâ'ûn-ı Fetayât ve vefât-ı Abdülmelik bin Mervân el-Halîfe ve Ebû Ümâme el-Bâhilî ve Abdullâh bin Ebû Evfâ ez-ashâb-ı kirâm ve binâ'-i Câmî'-i Benî Ümeyye der-Dımeşk
Yedi	Ceng-i azîm der-meyân-ı Kuteybe ve küffâr-ı Buhârâ ve nusret-i Ehl-i İslâm ve feth-i Beykend ve feth-i Sardaniye ez-cezâir-i bahr-i Rûm ³²⁵ ve tecdîd-i harem-i Medîne be-dest-i Velîd ve vefât-ı Amr bin Ma'dikerib
Sekiz	Gâlib şoden-i Kuteybe der- Ceng-i Etrâk ve feth-i Helvân be-dest-i Mesleme bin Abdülmelik ibtidâ'-i Câmî'-i Benî Ümeyye der-Dımeşk ba'z-ı rivâyet
Tokuz	Feth-i Mayorka ez-cezâir-i bahr-i Rûm ve Minorka be-dest-i Mûsâ bin Nusayr
On	İstîlâ-yı Kuteybe-ber bilâd-ı Türk ve katl-i âmm-ı sükkân-ı Talkan

³²⁵ > Fütûh-ı Cezâ'ir-i Rûm

Meblağ-ı Sâl-i Toksan	
Bir	Feth-i Beytülhikme Eraklos der-Tuleytula be-dest-i Ludrig (Liuvigild) Kral-ı İspanya ve vefât-ı Sehl bin Sâ'id Ensârî âhir-i sahâbe der-Medîne
İki	Ubûr-ı Târık bin Ziyâd bâ-asker-i İslâm ez-halîc-i Sebte be-diyâr-ı Endülüs ve galebe-yi u der- Ceng-i medîd İspanya ve fûtûhât-ı azîm
Üç	Feth-i Semerkand ve Hârezm be-dest-i Kuteybe ve tamâm-ı ba'd ez-inhizâm-ı Etrâk ve vefât-ı Enes bin Mâlik hâdem-i Resûllullah ve Ebû'l-Âliye el-Müfessir ve Zürâre bin Ebû Evfâ Kādî-yı Basra
Dört	Senetü'l-fukaha Ez-an sebab ki cem'-i ez-işân vefât yâftend-i misl Sa'id ibnü'l-Müseyyeb ve Urve bin ez-Zübeyr ve Ebû Bekir bin Abdurrahman ez-fukahâ-yi seb'a ve Zeynelâbidîn Âlî el-Asgar ve feth-i Antakya be-dest-i Abbâs bin Velîd ve Fergâna be-dest-i Kuteybe- ve zelzele-yi azîm der-Şâm
Beş	Feth-i Bâbülebvâb be-dest-i Mesleme bin Abdülmelik ve vefât-ı Haccâc ve İbrâhîm en-Nehaî fakîh-i Irâk
Altı	Feth-i Galata ve binâ'-i Câmî'-i Arab be-dest-i Mesleme bin Abdülmelik ³²⁶ ve akd-i musâlih bâ-Ömer bin Abdülazîz vefât-ı Mûsâ bin Nusayr ve hacc-ı Süleymân bin Abdülmelik
Yedi	Feth-i Tarsus be-dest-i Abbâs bin Velîd ve Kaşgar be-dest-i be-dest-i Kuteybe- ve vefât-ı Velîd el-Fâcir ve maktûlî-yi Kuteybe vâlî-yi Horâsân
Sekiz	Feth-i Ka'latü'r-Rûm der-Maltıya be-dest-i Dâvûd bin Süleymân ve katl-i âmm-ı ehl-i Curcan berây-ı nakz-ı peymân ve gadr u tuğyân ve vefât-ı Abdullâh ez-fukahâ-yı seb'a
Tokuz	İslâm-ı mülk-i Hind ve hilâfet-i Ömer bin Abdülazîz ve ibtâl-i sebt-i Alî Radiyallâhu anh der-Hutbe
On	Vefât-ı Ebû el-Tufeyl Âmir bin Vâsile El-Kenânî âhir kesî ki ez-sahâbe vefât-yâfte ve inkırâz-ı zümre-yi celîle-yi ashâb-ı kirâm ve vefât-ı Hârîce bin Zeyd ez-fukahâ-yı seb'a

³²⁶ √ Mezbûr Mesleme Gelibolu'dan geçüp Edrene ve Selanik etrâfını gârâtdan sonra İstanbul'ı muhâsara idüp birâderi Süleymân dahı deryâdan donanmayla gelüp fethe karîb olmışken küffâr-ı Bulgar hücumı ve kaht u galâ sebebi ile sulha rızâ verdiler.

[11a]

Cedvel-i Vekāyi'-i Mi'e-yi Sâniyye ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Yüz	
Bir	Ceng-i Yezîd bin Mühelleb ve Yezîd bin Abdülmelik der-Basra ve vefât-ı Ömer bin Abdülazîz el-Halîfe der-Ma'arre ve vefât-ı Rib'î bin Hırâş Zâhid Kûfî ve Zürrume ve El-Kutâmî ve Ziyâd el-A'cem ez-kibâr-ı şu'arâ
İki	Vefât-ı Dahhâk el-Müfessir der-Horâsân
Üç	Vefât-ı Mücâhid ve Atâ bin Yesâr Hâlid bin Ma'dân fakîh-i Humus ve Ebû Bürde el-Eş'ari kâdî-yı Kûfe
Dört	Ceng-i Cerrâh Hakemî serdârî-yi ehl-i İslâm bâ-Hakan-ı Türk der-Nehr-i Rân ve inhizâm-ı Etrâk ve vefât-ı Âmir eş-Şa'bî ve Ebû Kılâbe-Abdullâh
Beş	Ceng-i Cerrâh ve Hakan der-İrmîniye ve inhizâm-ı Türk ve feth-i Kemâh ve Kûniye be-dest-i Mervân bin Muhammed ve vefât-ı Yezîd bin Abdülmelik el-Halîfe ve Ebû Recâ el-Utâridî ez-Tâbi'în
Altı	Ceng-i Mesleme bin Sa'îd be-küffâr-ı Etrâk der-Fergâna ve maktûlî-yi Hakan-ı Etrâk ve vefât-ı Sâlim fakîh-i Medîne ve İkrime ve Tâvus bin Keysân ez-kibâr-ı tâbi'în ve hacc-ı Hişâm-ı Emeviyye halîfe-yi asır
Yedi	İnhizâm-ı Esed Kasrî serdârî-yi ehl-i İslâm der- Ceng-i Sîstân ve istîlâ-yı u ber-Talkan ve Belh ve feth-i Kayserya be-dest-i Mesleme ve vefât-ı Süleymân bin Yesâr ez-fukehâ-yı seb'a ve kesîr-i şâ'ir ve Muhammed bin Ebû Bekir
Sekiz	Şehâdet-i Hâris bin Amer ve serdârî-yi ehl-i İslâm der- Ceng-i Azerbaycan ve inhizâm-ı Etrâk ve vefât-ı Muhammed bin Ka'b el-Kurtubî ez-meşâhîr
Tokuz	Ceng-i Esed bâ-Hakan ve inhizâm-ı leşker-i Türk
On	Sefer-i Mu'âviye bin Hişâm veled-i halîfe be-Rûm ve vak'a-yı Tîn der-meyân-ı Mesleme ve Hazer der-Bâbülevbâb ve vefât-ı Muhammed bin Sîrîn ve Hüseyin Basrî ve Ferezdak ve Cerîr ez-meşâhîr-i şu'arâ ve Abdurrahman bin Hürmüz A'rec kibâr-ı tâ'bîn

Meblağ-ı Sâl-i Yüz On	
Bir	Feth-i Beyzâ be-dest-i Cerrâh vâlî-yi Azerbaycan
İki	Feth-i Haristân ya'nî Amassiya be-dest-i Mu'âviye bin Hişâm ve inhizâm-ı asker-i İslâm der- Ceng-i Harez-ve maktûlî-yi Cerrâh be-istîlâ-yı Türk ber-Azerbaycan ve vefât-ı Recâ bin Hayve el-Kindî ez-abâd
Üç	İnhizâm-ı ehl-i Semerkand ez-Türk ve inhizâm-ı Hakan ez-ehl-i İslâm ve inkisâr-ı ehl-i İslâm der-Rûm ve şehâdet-i serdârî-yi ehl-i İslâm Mâlik bin Şebîb ve Abdülvehhâb el-Gâzî der-Sivas ve vefât-ı Mekhûk fakîh-i Şâm
Dört	İstîlâ-yı Mervân Hımâr vâlî-yi Azerbaycan bilâd-ı Mâverâünnehir bâ-sebî ü gâret ve vefât-ı Atâ ibn Ebû Rebâh fakîh-i Hicâz ve Muhammed el-Bâkır ve Vahab bin Münebbih
Beş	
Altı	Vefât-ı Adî bin Sâbit el-Kûfî ve Meymûn bin Mihrân fakîh-i cezîre
Yedi	Ceng-i Esed Kasrî bâ-Etrâk der-Merv-i Rud ve inhizâm-ı leşker Türk ve vefât-ı İbn Ebû Melîke ve Sa'îd bin Yesâr ve İmâm Nâfi' fakîh-i Medîne
Sekiz	Vefât-ı Katâde ve Alî bin Abdullâh cedd-i Abbâsîyân ve Abdullâh bin Âmir kârî-yi Şâm ve maktûlî-yi Hakan-ı Türk der- ceng-i ehl-i İslâm
Tokuz	Gazve-yi Mervân be-bilâd-ı Laz ve Hazar ve inhizâm-ı Hakan ve vefât-ı Süleymân Eşdak fakîh-i Dîmeşk ve sukût-ı re's-i minâret-yi Avrat bâzârı ez-zelzele-yi azîm der-Kostantiniye
On	Vefât-ı Abdullâh bin Kesîr kârî-yi Mekke ve İmâd bin Ebû Süleymân fakîh-i Kûfe ve teberri-yi Lion kayser-i Rûm ez-Nasraniyye ve ez-ilah-ı timsâl-i Meryem ve İsâ ez-dîvâr-ı kelîsâ ve ihlâk tâ'ife be tarîka-yı Nesârî ve hurûc-ı Rûmîyân ber-u be işâret-i Rim Papa

Meblağ-ı Sâl-i Yüz Yigirmi	
Bir	İstîlâ-yı Mervân ber-bilâd-ı Hazar ve sefer-i Nasr bin Seyyâr be-Maverâünnehir ve vefât-ı Mesleme bin Abdülmelik ez-umerâ-yı Benî Ümeyye ve maktûlî-yi Zeyd bin Alî der-Kûfe ve şehâdet-i Seydî Gâzî ve Ebû Muhammed el-Battâl der-Rûm
İki	Hurûc-ı Abdülvâhid el-Hevârî der-Mağrib bâ-kavm-i Berber ve inhizâm-ı u ve vefât-ı İyâs bin Mu‘âviye kâdî-yı Basra ezkiyâ-yı dehr ve Simâk bin Harb Kûfî
Üç	Ceng-i Magârbe ve Sufriyye ve inhizâm-ı ferîkayn ³²⁷ ve maktûlî-yi Kûlsûm serasker-i Mağrib ve maktûlî-yi Ebû Yûsuf Ezdî serdârî-yi Saferiyye ve hacc-ı halîfe Yezîd bin Hişâm ve vefât-ı Kârî-yi Mekke Muhammed bin Mehîssin? ve Sâbit bin Eslem Bünânî ez-kibâr-ı tâ‘bîn
Dört	Ceng-i azîm ehl-i İslâm ve Meysere serasker-i Sufriyye der-Mağrib ve vefât-ı Muhammed ibn Şehnâb Zehrî imâm ehl-i Medîne
Beş	Vefât-ı Hişâm bin Abdülmelik el-halife ve Ebû Abdullâh Muhammed bin Alî vâlid-i Seffâh
Altı	Hilâfet-i Yezîd bin Velîd en-Nâkıs ba‘d ez-maktûlî-yi Velîd ve vefât-ı u ve hilâfet-i veledêş İbrâhîm ve vefât-ı Kûmeyt şâ‘ir-i asır ve Amr bin Dînâr âlim-i Mekke
Yedi	Ceng-i Mervân bin Muhammed der-Merc-i Dîmeşk ve hilâfet-i u ve vefât-ı Mâlik bin Dînâr zâhid-i Basra ve İsm‘aîl Süddî müfessir-i Kûfe
Sekiz	Maktûlî-yi Dehhâk bin Kays hâricî der- ceng-i Mervân der-Nusaybîn ve kıyâm-ı Şeybân be-cây-ı Dahhâk ve imtidâd-ı kârzâr tâ be-âhir-i sâl ve hurûc-ı Bistâm der-Azerbaycan ve maktûlî-yi u ve vefât-ı Âsım kârî-yi Kûfe
Tokuz	Zuhûr-ı Ebû Müslim Horâsanî sâhibü‘d-da‘ve berây-ı Âl-i Abbâs ez-şehr-i Merv der-Ramazân ve inzâr-ı Nasr bin Seyyar vâlî-yi Horâsân Mervân ümerâ ez-hurûc-ı Ebû Müslim ve tegâfûl-i u ve vefât-ı Ebû Ca‘fer Yezîd bin Ka‘kâ el-Kârî ve Ebû İshâk Amr ve es-Sebî‘î ez-meşâhir
On	İstîlâ-yı Ebû Müslim ber-Horâsân ve idbâr-ı Devlet-i Benî Ümeyye ve vefât-ı Muhammed bin Münkedir zâhid-i Medîne

³²⁷ < İnhizâm-ı ferikayn

Meblağ-ı Sâl-i Yüz Otuz	
Bir	İnhizâm-ı Nasr bin Seyyâr der- ceng-i Ebû Müslim ve vefât-ı Eyyûb Sicistânî fakîh-i Basra ve İbn Zekvân ve Ferkad Sencî ve Mansûr bin Zâdân zâhid-i Basra ve İbrâhîm bin Meymûn bâ-gadr-i Ebû Müslim
İki	Zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Abbâs der- Irâk ve inhizâm-ı Mervân der- ceng-i Abdullâh Amm-ı Seffâh der-nehr-i Zâb ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Ümeyye be-maktûlî-yi u der-Busîr Be-dest-i Sâlih bin Alî ve istilâ-yı Abdullâh ber-bilâd-ı Şâm ba'd ez-istisâl-i Benî Ümeyye bâ-katl-i amm
Üç	Müstevlî şoden el-Lion Kayser ber-Malatya ve istîmân-ı İslâmîyân
Dört	Nakil kerdn-i Seffâh dârü'l-hulefâ ez-Kûfe be-Enbâr
Beş	Vefât-ı Atâ el-Horâsânî
Altı	Vefât-ı Alî bin el-Hadramî fakîh-i Şâm ve Zeyd bin Eslem el-Adevî ve hilâfet-i Ebû Ca'fer el-Mansûr ba'd ez-mevt-i Seffâh
Yedi	İnhizâm-ı Abdullâh bin Alî der- ceng-i Ebû Müslim der-Nusaybîn ve giriften-i u hazâin-i Benî Ümeyye-râ ki bilâd-ı Şâm cem'-i kerde [gürûh] bode ve çün Ebû Ca'fer ez-u hâset Ebû Müslim ne-dâd ve bahr-i asân reft lâcerem berây-ı in kâr be-râm Ebû Ca'fer giriftâr şod ve tekabbûl bod
Sekiz	İnhizâm-ı Kostantin kayser der- Ceng-i Sâlih bin Alî amm-ı Mansûr Devânikî ba'd ez-tahrîb-i Malatya ve ibtidâ'-i Devlet-i Benî Rüstem der-Mağrib
Tokuz	Zuhûr-ı Devlet-i Benî Ümeyye der-Endülüs
On	Binâ'-i Misis be-dest-i Cibrîl bin Yahyâ ez-ümerâ-yı Mansûr ve vefât-ı Ebû Sâlim âlim-i Medîne

Meblağ-ı Sâl-i Yüz Kırk	
Bir	Zuhûr-ı tâ'ife-yi Râvendîyye ez-itbâ Ebû Müslim bâ-mezheb-i tenâsüh der-Horâsân ve maktûlî-yi işân der-dârü'l-hilâfe ve feth-i Taberistân ba'd ez-ceng-i Medîne vefât-ı Mûsâ bin Ukbe-sâhibü'l-megâzî
İki	Vefât-ı Amr bin Ubeyd Mu'tezilî
Üç	İnhizâm-ı İslâmîyân der- ceng-i Deylemîyân ve galebe-yi Muhammed bin Eş'as emîr-i Mısır ber-tâ'ife-yi İbâzîyye der-Mağrib ve vefât-ı Hamîd Tavîl ve şurû' kerden ulemâ'-yî İslâm be-tedvîn-i hadîs ve fikh u tefsîr ³²⁸
Dört	Sefer-i Muhammed bin Seffâh be-Deylem ve vefât-ı Ebû Şebreme Abdullâh fakîh-i Kûfe ve Mucâlid bin Sa'îd Kufî
Beş	Zuhûr-ı Nefs-i zekiyye Muhammed bin Abdullâh bin Hasan der-Medîne ve maktûlî-yi be-dest-i İsmâ ibn Ümmü Mansûr ba'd ez-bi'at ehl-i Medîne ve hurûc-ı birâdeş İbrâhîm be-icâzet-i İmâm Ebû Hanîfe der-Basra maktûlî-yi u ba'd ez-harb-i azîm bâ-Mansûr der-kurb-ı Kûfe ve ilzâm-ı libâs-ı siyâh be-Abbâsiyân ve binâ'-i Bağdâd der-şatt-ı Dicle
Altı	Nakil kerden-i Mansûr darü'l-hilâfe-râ ez-binâ'-i Bağdâd ve vefât-ı Muhammed ibn es-Sâ'ib el-Kelbî el-müfessir ve Hişâm bin Amr muhaddis-i Medîne
Yedi	İstîlâ-yı küffâr dârü'l-hilâfe-râ Etrâk ber-bilâd-ı Tiflis ve inhizâm-ı ehl-i İslâm ve vefât-ı Abdullâh bin Alî Kâhir Benî Ümeyye der-habs-i Ebû Ca'fer
Sekiz	Vefât-ı Ca'fer Sâdık ve Süleymân bin Mihrân A'meş muhaddis-i Kûfe ve ibn Ebû Kelbî Muhammed Kādî-yı Kûfe
Tokuz	Gazve-yi Abbâs bin Muhammed be-cânib-i Rûm ve vefât-ı emîr-i kebir Muhammed bin Eş'as ibn Ebû Zâid el-Kādî ve binâ'-i sûr-ı Kurtuba be-dest-i Abdurrahman ed-Dâhil
On	Hurûc-ı Üstâzsiz ez-ümerâ der-Horâsân ve maktûlî-yi a? Mervezî serasker-i Mansûr der- ceng-i u ve vefât-ı İmâm-ı Âzam Nu'mân bin Sâbit Kûfî der-Receb ve Abdülmelik bin Cerîh Mekî evvel musannif der-Hicâz ve muncemid şoden-i Halîc-i Kostantiniyye ³²⁹

³²⁸ v İbn Cerrîh Mekke'de Mâlik Medîne'de Evzâ'î Şâm'da ve Hammâd bin Mesleme Basra'da Mu'ammer Yemen'de Süfyân Sevrî ve Ebû Hanîfe Kûfe'de tedvîn itdiler.

³²⁹ < Tevârîh-i Rûm'da mestûr olduğı üzere on gün bir rivâyetde iki ay zemân incimâd imtidâd bulup Kefe'den tüccâr kâr u bârı ile İstanbul'a gelüp karşı halk Duna yakasına geçilürmüş münhal oldıkda dağlar gibi buz kıt'aları hayvânât bahr ile ceryân idüp iki tarafda vâki' ebniye harâb olduğı cenâbî ve kutb-ı Mekki rivâyet iderler el-ahdet-i aleyhüm.

[11b]

Cedvel-i Tetimme-i Vekāyi'-i Mi'e-yi Sâniye ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Yüz Elli	
Bir	Binâ'-i Rusâfe der-kenâr-ı şarkî Dicle berây-ı kudûm-ı Mehdî ez-Rey ve hâlâ Bağdâd ibâret est ez-Rusâfe ve vefât-ı Abdullâh bin Avf şeyh-i Basra ve Muhammed bin İshâk İmâm-ı ehl-i Sîr
İki	Maktûlî-yi Üstâzsiz der- ceng-i Hâzim serasker-i Mansûr
Üç	İstîlâ-yı fırka-yı İbâzıyye ber-İfrîkıyye ve maktûlî-yi Ömer bin Hafs vâlî-yi vilâyet ve Ceng-i Ebû Kurre serdârî-yi Sufriyye bâ-Ebû Hâtim serasker-i İbâzıyye ve vefât-ı Ma' mer bin Râşid hâfız-ı Basra ve Hişâm muhaddis-i Irâk ve Ebû Bekir Ayyâş ez-Huffâz
Dört	Sefer-i Ebû Bekir be-Şâm berây-ı techîz-i ceyş be-cânib-i İfrîkıyye ve vefât-ı Ebû Amr bin el-Alâ kârî-yi Basra ve vefât-ı Eş'ab bin Tammâ' ez-turfe-yi kârân-ı cihân
Beş	İnhizâm-ı Havâric-i Mağrib der- ceng-i Yezîd bin Hâtim serasker-i Halîfe Ebû Ca'fer bin Kirâm ve Ebû Hâşim Sûfî
Altı	Vefât-ı Hamza şeyh-i kurrâ-yı Kûfe ve Sa'îd bin Arûbe Evvel Musannif der-Irâk
Yedi	Vefât-ı Ebû Amr ve Abdurrahman el-Evzâ'î imâm-ı Şâm
Sekiz	Hacc-ı Ebû Ca'fer ve vefât-ı u der-Mekke ve hilâfet-i Mehdî ve vefât-ı İmâm Züfer ez-şâkirdân-ı İmâm-ı Âzam
Tokuz	Hacc-ı Mehdî-yi halîfe ve tevsî'-i harem-i Medîne
On	Vefât-ı Şu'be-bin Haccâc şeyh-i Basra

Meblağ-ı Sâl-i Yüz Altmış	
Bir	Zuhûr-ı Mukanna‘ Horâsânî ez-sâhirân-ı cihân der-Merv ve vefât-ı Süfyân Sevrî fakîh-i Kûfe
İki	Vefât-ı Dâvûd bin Nuseyr Tâî zâhid-i Kûfe ve vefât-ı İbrâhîm bin Edhem Belhî der-Şâm ve sefer-i Mehdî halîfe be-cânib-i Rûm
Üç	Zuhûr-ı tâ’ife-yi Muhammere ve maktûlî-yi Abdülkâhir re’îs-i îşân ba’d ez-fitne-yi azîme ve istîsâl-i ehl-i Cürcan ve helâk şoden mukanna‘ der-kal’a-yı hod ve maktûlî-yi zenâdike der-Haleb
Dört	Vefât-ı Abdülazîz Mâceşûn ez-şüyûh-ı Medîne
Beş	İnhizâm-ı küffâr-ı Rûm der- ceng-i Hârûn Reşîd ve maktûlî-yi pencâh-ı hezâr küffâr ve vefât-ı Hâlid Bermekî vezîr-i Seffâh
Altı	Âmeden-i Hârûn Reşîd be-Üsküdâr ve akd-i mesâlihe bâ-küffâr
Yedi	Tevsî‘-i harem-i Mekke be-emr-i Mehdî-yi halîfe ve vebâ’-yı azîm der-İrâk ve vefât-ı Hammâd bin Seleme âlim-i Basra ve maktûlî-yi Beşşâr şâ’ir-i meşhûr töhmet-i zendeka ve ibtidâ’-i Devlet-i Benî Midrâr Sicilmâse
Sekiz	Vefât-ı Hasan bin Zeyd şeyh-i Benî Hâşim ve vâlidest Nefise der-tarîk-i hac
Tokuz	Hilâfet-i Mûsâ el-Hâdî ba’d ez-mevt-i Mehdî der-pey-i sayd ve hurûc-ı Hüseyin bin Alî Asgar ve bi’at ehl-i Medîne ve maktûlî-yi be-dest-i etbâ’-ı Âl-i Abbâs der-Mekke ve firâr-ı İdrîs bin Abdullâh be-cânib-i Mağrib ve istiklâleş ve vefât-ı Nâfî‘ şeyh-i kurrâ’-yı Kûfe
On	Hilâfet-i Hârûn Reşîd ba’d ez-mevt-i Hâdî ve binâ’-i Tarsus be-hükm-i u ve binâ’-i câmi’-i meşhûr Kurtuba be-hükm-i Abdurrahman ed-Dâhil

Meblağ-ı Sâl-i Yüz Yetmiş	
Bir	Vefât-ı Yezîd bin Hâtim ez-şüc'ân ve Ebû Dülâme ez-meşâhîr-i şu'arâ
İki	Zuhûr-ı Devlet-i Benî İdrîs ez-Şerâfâ'-yı Mağrib-i Aksâ
Üç	Vefât-ı Ebû Hayseme Züheyr muhaddis-i cezîre ve Ebû İsme Nûh bin Ebî Meryem kâdî-yı Merv
Dört	Vefât-ı Abdullâh bin lehî'a el-hâfız
Beş	Ceng-i tâife-yi Kaysiye ve Yemâniye der-Şâm ve vefât-ı Leys bin Sa'd şeyh-i diyâr-ı Mısır ve Halîl bin Ahmed imâm-ı fenn-i arûz
Altı	Ceng-i Arab Kaysiye ve Yemâniye ve vefât-ı Vezâh el-Bezzâr muhaddis-i vâsıt ve hurûc-ı Yahyâ el-Ulvî der-Deylem ve mahbûs-ı u
Yedi	Vefât-ı Şerîk bin Abdullâh el-Kâdî muhaddis-i Kûfe
Sekiz	Vefât-ı Yûsuf bin Hâlid Semtî ez-ashâb-ı İmâm-ı Âzam
Tokuz	Hurûc-ı Velîd bin Tarîf Sârî ve vefât-ı İmâm Mâlik bin Enes imâm-ı Medîne ve Hammâd bin Zeyd imâm-ı Basra
On	Ceng-i Kaysiye ve Yemâniye der-Şâm ve nüzûl-i Reşîd be-Medîne Rakka berây-ı tevattun ve sukût-ı minâre-yi İskenderiye ez-zelzele-yi azîm ve vefât-ı baz-ı kârî râvî-yi Âsım ve Müslim bin Hâlid Zenci fakîh-i Mekke ve Râbi'a-yı Adeviyue zâhide-yi Basra ve Amr bin Osmân eş-şehîr be Sîbeveyhî-yi nahvî

Meblağ-ı Sâl-i Yüz Seksen	
Bir	Sefer-i Reşîd ber-Rûm ve feth-i Hüsn-i Safsâf ya'nî Söğüt ve vefât-ı İsmâ'îl bin Ayyâş muhaddis-i Şâm ve Ya'kûb şeyh kurrâ'-yî Medîne ve Abdullâh bin Mübârek fakîh-i büzburg-vâr ve emîr-i Basra Hasan bin Kahtebe
İki	Vefât-ı Yahyâ ibn Ebû Zâide âlim-i Kûfe ve imâm Ebû Yûsuf Ya'kûb evvel-i kâdî'l-kudât der-Bağdâd ve Yûnus bin Habîb en-Nahvî
Üç	İstîlâ-yı Hazar ber-bilâd-ı Gence ve Şîrvân ve esîr şoden sad hezâr nefis be-dest-i işân ve teşyîd reşîd Hisâr-ı Bâbülebvâb ve vefât-ı Muhammed bin Semmâk vâ'iz-i Kûfe ve İmâm Mûsâ Kâzım ve Ziyâd Bekâyî sâhib-i megâz ve Ahmed bin Harûn Reşîd es-Sebtî
Dört	Zuhûr-ı Devlet-i Benî Ağleb der-İfrîkiye
Beş	Vefât-ı İbrâhîm Burhâneddîn Firâzî ve Yûsuf bin Ya'kûb Mâceşûn ve istîlâ-yı Frenk ber-şehr-i Berşelûne
Altı	İstîlâ-yı Îsâ bin Alî serasker-i Reşîd ber-Horâsân ve inhizâm-ı Ebû el-Husayb ez-u der- ceng-i Nesâ ve vefât-ı Îsâ el-Fencâr muhaddis-i Mâveraünnehir
Yedi	Sefer-i Reşîd be-Rûm ve ahd-i cüziye ez-tekfur ve maktûlî-yi Ca'fer el-Bermekî el-vezîr ve nikbet-i Berâmike ve vefât-ı Mu'temir bin Süleymân şeyh-i Basra ve Fudayl bin İyâz şeyh-i Hicâz
Sekiz	İnhizâm-ı tekfur ez-ehl-i İslâm der- ceng-i Safsâf ve maktûlî-yi nüfûs-ı kesîre ve maktûlî-yi Nikoferi kayser der-ceng-i Bulgar ³³⁰ ve vefât-ı Esed bin Amr ez-ashâb-ı İmâm Âzam
Tokuz	Sefer-i Reşîd be-cânib-i Rey berây-ı havf-ı tuğyân-ı Alî vâlî-yi Horâsân ve vefât-ı Alî bin Hamza el-Kisâî şeyh-i kurrâ'-yî Kûfe ve İmâm Muhammed bin Hasan Şeybânî şâkird-i Ebû Hanîfe der-Rey ve Muhammed bin Mervân sedd-i sagîr ez-ehl-i tefsîr
On	Sefer-i Reşîd be-cânib-i Rûm ve tahrîb-i Herakliye ve reften-i Hamîd bin Ma'tûk serdârî-yi donanma be-cânib-i Kıbrıs ve vefât-ı Yahyâ bin Hâlid ber-Mekke der-habs-i Reşîd

³³⁰ Nikoferi Kayser kafası düşmen elinde kâse olan mülûkdandır minhu.

Meblağ-ı Sâl-i Yüz Toksan	
Bir	Maktûlî-yi tekfur-ı Rûm der-Harb-i Bürcân
İki	Zuhûr-ı tâ'ife-yi Hürremiyye der-cibâl-i Azerbaycan ve helâk-i ân kavm be-dest-i Hâzim ve vefât-ı Fazıl bin Yahyâ el-Bermekî
Üç	Sefer-i Reşîd be-Horâsân berây-ı müsâdere-yi Alî bin Îsâ ve maktûl-ı Râfî' bin Leys berây-ı Refî' livâ-yı tuğyân der-Mâverâünnehir ve vefât-ı Îsma'îl bin Uleyye muhaddis-i Basra ve Muhammed Ca'fer ve Ebû bekir bin Ayyâş şeyh-i Kûfe ve hilâfet-i Muhammed Emîn ba'd ez-mevt-i Hârûn der-Tûs
Dört	Zuhûr-ı fitne-yi der-meyân-ı Emîn ve Me'mûn berây-ı hal' ez-velâyet-i ahd ve vefât-ı Hafs bin Gıyâs kâdî-yı Kûfe ve şedâdet-i Şakîk-i Belhî der-ba'z-ı gazavât
Beş	Maktûlî-yi Alî bin Îsâ serasker-i Emîn der- ceng-i Tâhir bin Hüseyin serdârî-yi Me'mûn der-Rey ve inhizâm-ı asker-i halîfe bâr-ı diğêr der-Hemedân ez-hücûm-ı Tâhir ve ikbâl-i hâl-i Me'mûn ve âmeden-i u be-Helvân ve zuhûr-ı Ebû el-Kamîter der-Şâm ve nüzûl-ı asker-i Emîn be-Rakka ve ibtidâ'-i Âl-i Tâhir
Altı	Hilâfet-i Me'mûn ba'd ez-hal'-i Emîn der-Receb ve cereyân-ı fitne-yi azîm ve vefât-ı Ebû Nüvâs Hasan ez-meşâhîr-i şu'arâ-yı Irâk ve eş'ar-ı nâs be-kavl-i İbn Uyeyne
Yedi	Mahsûrî-yi Emîn der-Bağdâd ve istîlâ-yı Tâhir ve vefât-ı Bakıyye bin Velîd muhaddis-i Şâm ve Osmân bin Sa'îd eş-şehîr be-Verş râvî-yi Nâfî' Kârî-yi Basra ve Vekî' bin Cerrâh ez-meşâhîr-i ümmiye
Sekiz	Maktûlî-yi Emîn be-dest-i Tâhir ve hilâfet-i Me'mûn der-Bağdâd ve vefât-ı Süfyân bin Uyeyne şeyh-i Hicâz ve Ebû Sa'îd Yahya bin Sa'îd Kattân imâm-ı Basra ve inhizâm-ı Ebû el-Kamîter ez-Muhammed bin Sâlih emîr-i Arab Şâm ve vak'a-yı Rabaz der-meyân-ı Hakem ve ehl-i Kurtuba
Tokuz	Zuhûr-ı Muhammed bin Tabâtabâ Alevî der-Kûfe ve inhizâm-ı Zehrî serasker-i Bağdâd ez-u ve maktûlî-yi Muhammed der-an şeb ve inhizâm-ı Abdus bâr-ı diğêr ez-veledeş ve cereyân-ı fitne der-Irâk ve Hicâz ve vefât-ı Ebû Mutî' Hakem el-Belhî râvî-yi fikh-ı ekber
On	Perîşân-ı Aleviyân ez-Kûfe ve resîden-i aded-i Âl-i Abbâs be-se u sî hezâr ba'd ez-ta'dâd-ı şümâr ve maktûlî-yi el-Lion kayser-i Rûm ve vefât-ı Ma'rûf-i Kerhî rahimallâh kîdvetü'l-meşâyih

[12a]

Cedvel-i Vekāyi'-i Mi'e-yi Sâlise ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz	
Bir	Zuhûr-ı Bâbekü'l-Hürremî ³³¹ ve cereyân-ı fitne-yi azîm ve kasd-ı Me'mûn be-vilâyet-i ahd-i Alî Rızâ der-Horâsân fermân-ı u be-tağyîr-i libâs-ı Abbâsiyân ez-siyâh be-sebz ve güft ü gû-yı îşân der-Bağdâd berây-ı hal-i u ve zelzele-yi azîme der-Horâsân
İki	Vefât-ı Fazl bin Sehl vezîr-i Me'mûn ve Nadr bin Şümeyl şeyh-i el-Arabiyye ve Yahya bin Âdem kârî-yi Kûfe ve hurûc-ı Dâi'î İlelhak Hüseyin Kevkebî der-Kazvîn ve Zencân ve inhizâmeş der- ceng-i Boğa serasker-i halîfe
Üç	Âmeden-i Me'mûn ez-Horâsân ve temekkûn-i u der-Bağdâd ve vefât-ı İmâm Alî Rızâ der-Meşhed Horâsân ve Muhammed bin Ca'fer es-Sâdık el-mülakkab be-ed-Dîbâc der-Medîne ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Ziyâd der-Yemen
Dört	Vefât-ı İmâm Şâfi'î der-Mısır ³³² Hasan bin Ziyâd Kādî-yı Kûfe ve Ebû Dâvûd Tayâlisî muhaddis-i Basra ve Hişâm bin Sâ'ib Kelbî imâm-ı ensâb ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Sâmân der-Horâsân ve binâ'-i şehir-i Zebîd der-Yemen
Beş	Vefât-ı Ebû Süleymân Dârânî ez-kibâr-ı meşâyih ve Yakûb bin İshâk el-Hadramî kârî-yi Basra
Altı	Medd-i Bahr-i Fars ve garka-yı sevâd-ı Irâk ve vefât-ı Muhammed Kutrub Nahvî ve Yezîd bin Harûn muhaddis-i Irâk
Yedi	Vefât-ı Tâhir Zü'l-Mübîn emîr-i Horâsân ve Muhammed bin Ömer ve Vâkıdî kādî-yı Bağdâd ve Hüseyin bin Adî Ahyârî ve Yahyâ bin Ziyâd kurrâ'-yı şeyh-i Kûfe
Sekiz	Vefât-ı Sett-i Nefîse bint-i Emîr Hasan bin Ziyâd sâhib-i meşhed der-Mısır
Tokuz	Ceng-i Abdullâh bin Tâhir ve Nasır bin Şeyb ve inkisâr-ı Abdullâh
On	Zifâf-ı Me'mûn be Bûrân bint-i Hasan der-vâsıt ve vefât-ı Ebû Amr ve İshâk bin Mirâr [Şeybânî] ve Ebû Abîde Ma'mer bin Münşî imâmân-ı Fâdlân der-lugat ve Şeddâd bin Hakim ez-kibâr-ı Hanefiyye

³³¹ > **Fitne-yi Bâbek**

³³² ^ **Târîh-i İmâm Şâfi'**

İmâm Fâzıl-ı âlem Muhammed İdrîs

Ki der-fünûn şerî'at kesî ni bodeş bâr

Velâdetiş sad u pençâh ve ömr pençe ve çâr

Vefât yâft z? dû nîst bode çâr

Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz On	
Bir	Nidâ'-yı tafsîl-i Alî ber-sâ'ir çehâr yâr-ı güzîn bâ-fermân-ı Me'mûn der-Bağdâd ve vefât-ı Ebû el-Atâhiye şâ'ir-i meşhûr ve Mu'allâ bin Mansûr ve İmâm Abdürrezzâk bin Hemmâm el-Müfessir ve ihrâc-ı Abdullâh bin Tâhir mütegalibân-ı Rabaziyye-râ ez-İskenderiyye be-Girit
İki	Zuhûr-ı mihnet-i halk kırân ez-yâve-yi gûyâ Âl-i Abbâs be hükm-i Me'mûn ve hacc-ı u ve refet-i asker be-cânib-i Bâbek Hürremî ve giriften-i ehl-i Rabaz cezîre-yi Girîd-râ ³³³ ve vefât-ı İsmâ'îl bin Hammâd bin Ebû Hanîfe ve Ebû Âsım en-Nebîl ve Muhammed Ferbânî
Üç	İ'raz-ı nâs ez-Âl-i Abbâs berây-ı teklîf-i halk-ı kırân ve ikrâh-ı îşân ve vefât-ı Abdülmelik Mâceşûn ez-ehl-i hadîs
Dört	İnhizâm-ı Bâbek der-Ceng-i Muhammed bin Hamîd serasker-i Me'mûn be-şehâdet-i Muhammed-i mezbûr ve vefât-ı Abdullâh bin Abdülhakem fakîh-i Mısır
Beş	Sefer-i Memûn be-Rûm ve feth-i Ankara ve vefât-ı Halef bin Eyyûb tilmîz-i Ebû Yûsuf ve Ebû Zeyd Lugavî
Altı	Sefer-i Me'mûn be-Rûm ve ric'ateş be-diyâr-ı Mısır ba'd ez-sî u gâret ve vefât-ı İmâm Abdülmelik Asma'î celîs hulefâ-yı Verş-i Üdebâ
Yedi	Sefer-i Me'mûn be-Rûm bâr-ı diğêr berây-ı kîtâl-ı küffâr ve istirdâd-ı u ba'z ez-hisâr ve vefât-ı Abdülmelik bin Hişâm imâm-ı fenn-i siyer ve Beşer bin Gıyâs Mursî ve Abdullâh bin Yûsuf muhaddis-i Mısır ve İmâm Ebû hafs-ı kebîr ez-kibâr-ı Hanefîyye
Sekiz	Binâ'-ı Hisâr der-serhadd-i Rûm Hakem bin Me'mûn ve icâbet kerd-i halk-ı cihân be-teklîf-i şeni'-i u illâ İmâm Ahmed bin Hanbel ve Muhammed bin Nûh ez-e'imme-yi dîn ve hilâfet-i Mu'tasım ba'd ez-mevt-i Me'mûn ve inhizâm-ı etbâ'-ı Bâbek der-ceng-i İshâk serasker-i halîfe
Tokuz	Mihnet-i şedîde İmâm Ahmed berây-ı imtinâ' ez-halk-ı kırân der-huzûr-ı halîfe ve vefât-ı Fadl bin Dükeym muhaddis-i Kûfe
On	İnhizâm-ı Bâbek der-ceng-i Akşîn serasker-i Mu'tasım ve binâ'-ı Sâmerâ dârü'l-hilâfe ve vezâret-i İbn Ziyâd ve vefât-ı Hallâd kârî-yi Kûfe ve Kâlûn kârî-yi Medîne ve Muhammed el-Cevâd bin Alî Rızâ

³³³ < Ehl-i Rabaz Kurtuba'dan nefî olındıkda İskenderiyye'ye gelüp bir müddet ikâmetden sonra iki yüz on ikide Girid'e geçüp zabt itdiler.

Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz Yigirmi	
Bir	İnhizâm-ı Bâbek der- ceng-i Boğa serasker-i Mu'tasım ve vefât-ı Abdullâh bin Ka'nebî zâhid-i Basra
İki	Hurûc-ı Bâziyâr der-Taberistân ve esîr şoden-i Bâbek dest-i Akşîn bâ-hezâr ta'ab ve akd-i musâlaha der-meyân-ı kayser ve Bulgar ve tenassurân-ı kavm ba'd ez-teslîm-i Samakov ve Zağra ve vefât-ı Ahmed Ezrakî
Üç	Maktûlî-yi Bâbek der-huzûr-ı halife bâ-şedd-i siyâset ve inhizâm-ı Nofîl (Theofilos) Kayser-i Rûm der- ceng-i Akşîn der-Malatya ve vefât-ı Mûsâ bin İsmâ'îl Tebûzekî ahd-i erkân-ı hadîs
Dört	Ceng-i Abdullâh bin Tâhir emîr-i Horâsân bâ-Bâziyâr der-Taberistân ve vefât-ı Ebû Abîd Kâsım bin Selâm şeyhü'l-Arab
Beş	Vefât-ı Isbî' İmâm ehl-i Mısır ve Emîr-i Ebû Dülef Kâsım İclî ez-eshiyâ ve Şüc'ân-ı cihân ve Muhammed bin Selâm Bîkendî el-Hâfız
Altı	Maktûlî-yi Afşîn der-habs-i Mu'tasım ve maslûbî Bâziyâr ba'd ez-ta'ab-ı bisyâr
Yedi	Hilâfet-i Vâsik ba'd ez-mevt-i Mu'tasım der-Bağdâd ve hurûc-ı A'râb Kays ber-vâlî-yi Şâm ve inhizâm-ı îşân ba'd ez-fesâd ve tuğyân ve vefât-ı Bişr-i Hâfî ve Sa'îd bin Mensûr Horâsânî sâhib-i Sünen
Sekiz	Vefât-ı Muhammed el-Utbî şâ'ir-i Basra ve istîlâ-yı vülât Benî Ağleb ber-bilâd-ı cezîre Sıkkilliye ya'nî Messine
Tokuz	Vefât-ı Halef bin Hişâm şeyhü'l-kurrâ der-Bağdâd ve Na'im bin Hammâd şeyh-i hadîs der-habs-i mihnet
On	Vefât-ı Abdurrahman bin Tâhir vâlî-yi Horâsân ve hurûc-ı Mecûsiyân der-Endülûs ve vefât-ı Ebû İshâk İsmâ'îl el-ma'rûf be-eş-Şalîncî? ez-ulemâ'-yı Hanefiyye

Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz Otuz	
Bir	İsrâr-ı Vâsik ber-teklîf-i halk-ı kırân ve şehâdet-i Ahmed bin Nasr Huzâ'î berây-ı imtinâ' ve vefât-ı Ebû Abdullâh Muhammed ibn A'râbî şeyhü'l-Arabiyye ve Ebû Temmâm Tâ'î şâ'ir-i meşhûr
İki	Hilâfet-i Mütevekkil ba'd ez-mevt-i Vâsik ve ref'-i mihnet ez-ulemâ'-yı ümmet
Üç	Vefât-ı Muhammed bin Semâ'a el-Kādî maktûlî-yi İbn Ziyâd el-vezîr ve vefât-ı Yahyâ bin Ma'în şeyh-i huffâz-ı Medîne
Dört	Vefât-ı Alî ibn el-Medînî kıdvî-yi huffâz-ı Basra
Beş	Ta'yîn-i libâs-ı Alî be-Nesârâ ve vefât-ı Ebû Bekir ibn Ebû Şeybe der-Kûfe ve Ebû'l-Hüzeyl el-Allâf şeyhü'l-Mu'tezile
Altı	Harâbî-yi kabr-i Hüseyin bin Alî radiyallâhu anh be-hükm-i Mütevekkil Nâsibî
Yedi	Hurûc-ı Ermeniyân Dübeyl ve maktûlî-yi îşânî be-dest-i Boğa ve vefât-ı Hâtim Esam der-Horâsân zuhûr-ı nâr-ı azîm der-Askalân
Sekiz	İstîlâ-yı Boğa ber-Tiflis ve ihrâk kerdî-i u ehl-i hisâr-râ ve nüzûl-ı Sefâîn-i küffâr be-Dimyât ve vefât-ı İshâk bin Râhûye ve Bîşr bin Velîd Kindî kâdî-yı Bağdâd
Tokuz	Nüzûl-ı asker-i İslâm be-havâlî-yi Kostantiniyye ve vefât-ı Hüseyin Süllemî ez-meşâhîr
On	Vefât-ı Ahmed bin Ebû Dâvûd Hasm-ı İmâm Ahmed ve Ebû Sevr Hâlid Kelbî ve Sahnûn Mâlikî müftî-yi Kayrevân ve Kuteybe-bin Sa'd Belhî muhaddis-i Horasân ve Ahmed bin Hazrevîye ez-kibâr-ı sufiyye

Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz Kırk	
Bir	Vefât-ı İmâm Ahmed ibn Hanbel der-Bağdâd
İki	Vefât-ı Abdullâh ibn Zekvân şeyhü'l-kurrâ der-Dimeşk ve Muhammed ibn Eslem Tûsî ve Yahyâ bin Eksem kâdî-yi Bağdâd ve Zelzele-yi azîm der-ekser-i ma'mûre
Üç	Vefât-ı İbrâhîm Savlî şâ'ir-i meşhûr ve Hâris bin Esed Muhâsibî kıldve-yi zühhâd Harmele bin Yahyâ fakîh-i Mısır
Dört	Vefât-ı Yakûb bin İskender şeyh-i Kûfe bâ-gadr-ı Mütevekkil-i halîfe ³³⁴ ve helâk-i cem'-i kesîr der-Ahlât ez-şenîden-i sayha-yı azîme der-cu? ve nüzûl-ı berd-i kesîre der-İrâk
Beş	Vefât-ı Zünnûn-ı Mısırî ve Ebû Turâb en-Nahşebî ez-kibâr-ı meşâyîh ve Hişâm bin Ammâr kârî-yi Dimeşk ve hurûc-ı Yahyâ el-Hüseynî der-Kûfe ve maktûlî-yi u ve Hasan bin Zeyd der-Taberistân ve münhasif şoden sîz-deh karye-yi der-Mağrib ve umûm-ı zelâzil
Altı	Vefât-ı Şeyh Ahmed el-Havârî ez-kibâr-ı meşâyîh ve Hafs bin Ömer ed-Dûrî şeyhü'l-kurrâ ve Di'bil bin Alî Huzâ'î şâ'ir-i rafza
Yedi	Vefât-ı Ebû Osmân Bekr el-Mâzinî ve hilâfet-i Müntasır ba'd-ı maktûlî-yi Mütevekkil der-meclis-i lehv
Sekiz	Vefât-ı Ebû Alî Kerâbîsî fakîh-i Bağdâd ve Tâhir bin Abdullâh emîr-i Horâsân ve hilâfet-i Müsta'îm ba'd ez-mevt-i Müntasır ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Leys Saffâr der-Horâsân
Tokuz	Vefât-ı Abd bin Humeyd el-Keşşî
On	Vefât-ı Ahmed el-Bezzî müezzîn-i Mescid-i Harâm ve şeyhü'l-kurrâ ve Ebû Hâtim Sehl Sicistânî ve Amr bin Bahr Câhiz ve zuhûr-ı Devlet-i Aleviyye der-Taberistân

³³⁴ v Mezbur Ya'kûb'a mütevekkil halife sû'âl idüp sana iki oğlum mu'izz ve mü'eyyid İmâm Hasan ve Hüseyin'den ehab değil midir didikde va'llâhi Kanber ki hâdım-ı Alî'dir ol bana senden hayurlu ve sevgilüdür demekle lisânı kafâsından çekilüp şehid oldu.

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Sâlise ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz Elli	
Bir	Zuhûr-ı Devlet-i Benî Ühaydır ez-şürefâ-yı Hicâz
İki	Hilâfet-i Mu'tez -ba'd ez-maktûlî-yi Müsta'în ve şüyû'-ı fitne u belâ ve kaht u galâ der-Bağdâd ve tegallüb-i İsa âmil-i remle ber-Şâm
Üç	İnhizâm-ı küffâr-ı İspanya ez-Muhammed bin Abdurrahman-ı Emevî der- ceng-i Selîl ve helâk-i se sad hezâr küffâr ve istîlâ-yı Ya'kûb Saffârî ber-Horâsân
Dört	Vefât-ı Alî Hâdî ibn Muhammed el-Cevâd ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Tolun der-Mısır ve Şâm
Beş	Hurûc-ı Tâife-yi Zengiyân ve Aleviyân der-Basra ve hilâfet-i Mühtedî ba'd ez-maktûlî-yi Mu'tez-vefât-ı Muhammed bin Kerrâm şeyh-i Kerrâmiye istîlâ-yı Ya'kûb Saffârî ber-Kirmân
Altı	Hilâfet-i Mu'temid ba'd ez-maktûlî-yi Mühtedî ve vefât-ı Zübeyr bin Bekkâr kâdî-yı Mekke ve İmâm Muhammed bin İsmâ'îl Buhârî kıdvetü'l-huffâz der-ıyd-ı fitır
Yedi	İnhizâm-ı Sa'id serasker-i halîfe der- ceng-i Zengiyân ve harâbî-yi Basra ve Ebülle ve vefât-ı Ebû Dâvûd Süleymân sâhibü's-sünün ve istîlâ-yı Dâ'î-yi kebîr ber-Cürcan
Sekiz	Maktûlî-yi Mansûr serdârî-yi halîfe der- Ceng-i Zengiyân ve nüzûl-ı Muvaffak birâdereş berây-ı def'-i îşân ve inhizâm-ı Zengiyân ez-u ve vefât-ı Yahyâ bin Mu'âz Râzî vâ'iz-i asır
Tokuz	Harâbî-yi Batâyîh-i Irâk ez-gâret-i Zengiyân ve vefât-ı İmâm İshâk Cürcânî ve Ceng-i Kal'a-yı Yâfe be-dest-i Ahmed bin Tolun ve İnkırâz-ı Âl-i Tâhir der-Horâsân be-istîlâ-yı Ya'kûb bin Leys Saffâr
On	Reften-i Ya'kûb be-Taberistân ve inkisâr-ı u ez-kesret-i bârân ve vefât-ı İmâm Hasan Askerî ve Huneyn bin İshâk Mesîhî şeyh-i Etibbâ'-yı Irâk ve Tavk bin Mâlik emîr-i Arab-ı Şâm

335 ^ şî'r

Der Horâsân Zâl Mus'ab Şâh
Tâhir ve Talha est ve AbdullâhBâz-i Tâhir-i diğê Muhammed dâñ
Gû be-? Ya'kûb dâd taht u külâh336 > **zuhûr-ı fitne ve Zengiyân**

Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz Altmış	
Bir	Aşûb-ı Ya'kûb der-Horâsân ve fitne-yi Zengiyân der-Ehvâz ve vefât-ı Bâyezîd-i Bistâmî kıdvetü'l-arifin ve İmâm Müslim ehâd-ı erkân-ı hadîs ve Ahmed bin Amr Hassâf ez-kibâr-ı Hanefiyye
İki	İnhizâm-ı Ya'kûb der- ceng-i Muvaffak der-Vâsıt vefât-ı Ya'kûb bin Şebîbe-muhaddis-i Basra ve vefât-ı Mûsâ kârî-yi Rakka ve istîlâ-yı Zengiyân ber-Betâyîh bâ-sebî ü gâret
Üç	Vefât-ı İbn Hakan vezîr-i Mûtevekkil
Dört	Gâret-i Zengiyân Vâsıt-râ ve vefât-ı İmâm İsmâ'îl el-Müzenî ve Ebû Zûr'a Ubeydullâh Râzî ez-meşâhir ve binâ'-i şehri Rakkade ez-İfrîkiye be-mübâşeret-i İbrâhîm Ağlebî ve binâ'-i Câmi' Ahmed bin Tolun der-Mısır ³³⁷
Beş	Vefât-ı ibnü'l-Hasîb vezîr-i Muntasır ve Ebû Hafs Nişâbü'rî şeyh-i Horâsân ve İmâm Muhammed Mehdi Ahrâsî Aşer ve Muhammed bin Sahnûn imâm-ı mâlîkiye ve Ya'kûb bin Leys Saffâr ve istîlâ-yı Zengiyân ber-Nu'mâniyye
Altı	Harâbî-yi-râ m? ez-gâret-i Zengiyân ³³⁸ ve vefât-ı Muhammed bin Şücâ' fakîh-i Irâk ve inhizâm-ı küffâr-ı Rûm der- ceng-i halef-i Fergânî serasker-i ibn Tolun
Yedi	İnhizâm-ı Zengiyân der- ceng-i Vâsıt ez-asker-i Muvaffak
Sekiz	Sefer-i Halef serasker-i Halîfe be-cânib-i Rûm ve maktûlî-yi cem'-i kesîr ez-küffâr ve vefât-ı Muhammed bin Abdülhakim müftî-yi Mısır ve inkîât-ı hutbe-yi Âl-i Abbâsiyân der-Mısır
Tokuz	Binâ'-i Kubbe-yi Aliye ber-kabr-i Mu'aviye be-hükm-i Ahmed bin Tolun
On	Maktûlî-yi Muhammed a? re'îs-i Zengiyân be-dest-i Muvaffak der-kal'a-yı Muhtâre ez-kılâ'-ı cezâîr-i Şattûlarab ve def'-i fitne-yi an kavm-i Şûm ve vefât-ı Ahmed bin Tolun emîr-i Mısır ve Dâvûd bin Alî Zâhirî imâm-ı zâhiriyye ve Bekkâr bin Kuteybe-kâdî-yi Mısır

³³⁷ > İbn Tolun rûyâsında görür ki Cenâb-ı Bârî tecellisinden Mısır pür-nûr olup kendi câmi' bi-nûr kalmış bir mu'abbir-i hâzık tamâm-ı şehrin harâbı ve câmi'n ilâ Mâşâllâh bekâsıyla âyet-i tecelli tefsîrine muvâfık ta'bîr ider fi'l-vâki' Mısır nice def'a harâb olup ol câmi' fenâ bulmuşdur hâlâ bâkîdir.

³³⁸ < On beş sene tuğyân-ı Zengiyân mütemâdî olup memâlik-i Irâk berbâd ve niçe yüz bin nefis telef olmuş idi.

Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz Yetmiş	
Bir	Vak'a-yı Tavâhîn der-meyân-ı asker-i Muvaffak ve Humâreveyh der-Filistîn ve inhizâm-ı Mu'tazîd
İki	
Üç	Vefât-ı İbn Mâce Muhammed el-Kazvînî muhaddis-i şark ve Muhammed bin Abdurrahman Emevî ez-mülûk-ı Endülüs
Dört	
Beş	Vefât-ı Ebû Dâvûd Süleymân bin Eş'as Sicistânî sâhibü'l-Sünen
Altı	İnhizâm-ı Afşîn seraskeri halîfe der- ceng-i Humâreveyh emîr-i Mısır ve vefât-ı İbn Kuteybe Abdullâh bin Müslim Dîneverî ve Bakî bin Mahled muhaddis-i Endülüs
Yedi	Vefât-ı Ebû Hâtem Muhammed Râzî hâfız-ı Maşrık ve İmâm Ya'kûb bin Sufyân Nesevî
Sekiz	Zuhûr-ı Karâmita der-Kûfe ³³⁹ ve hilâfet-i Mu'tazîd ba'd ez-mevt-i Muvaffak
Tokuz	Memnû' şoden-i ehl-i nücûm ve kıssa-yı hânân ve felsefiyân ez-cem'iyet ve ifâde Ve bey' ü şirâ' kütüb-i felâsife ve vefât-ı Ahmed bin Ebû Hayseme el-Müverrih ve İmâm Ebû Îsâ Muhammed Tırmızî sâhibü'l-Sünen ve fahrü'l-huffâz
On	Vefât-ı Osmân bin Sa'îd Dârimî ez-huffâz-ı hadîs

³³⁹ > **Zuhûr-ı fitne-yi Karâmita**

Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz Seksen	
Bir	Musâlaha-yı Mu'tazîd ve Humâreveyh ve vefât-ı Ebû İ'nâ Muhammed bin Kâsım el-Basrî ve Ahmed bin Dâvûd Ebû Hanîfe Dîneverî ez-akrân-ı Cahiz
İki	İtibâr-ı nevrûz der-hazîrân be-hükm-i Mu'tazîd ve şüyû' sebeb-i Mu'âviye der-Bağdâd ve mezbûh-ı Humâreveyh melik-i Mısır der-câme-yi hâb
Üç	Tevrîs-i zevî'l-erhâm bâ-fermân-ı Mu'tazîd ve ibtâl-i i'tibâr-ı nevrûz inhizâm-ı Râfî' ez-Amr bin Leys der- ceng-i Horâsân vefât-ı Sehl bin Abdullâh Tüsterî kıdvetü'l-meşâyih
Dört	Vefât-ı Ebû Amr el-Müstemlî muhaddis-i Nîşâbûr ve Ebû İbâdetü'l-Velîd el-Bahterî emîr-i şu'arâ ve zulm-i şedîde der-Mısır ve hübûb-i riyâh-i şedîde ve sûrh ü zerd der-Basra
Beş	Vefât-ı İmâm Ebû İshâk Harbî der-Bağdâd ve Ebû el-Abbâs Muhammed bin Yezîd el-Müberred ve küsûf-ı tâm-ı Şems der-Şevvâl ve zelzele-yi azîme ve gür-ı meyâh-ı Rey ve Taberistân ve ilhâk kerdin Mu'tazîd Dârünnedve-râ be-mescid-i Harâm
Altı	Zuhûr-ı Ebû Sa'îd el-Cennâbî re'îs-i Karmatî der-Bahreyn ve inhizâm-ı Amr bin Leys ez-İsmâ'îl bin Ahmed Sâ mânî der- ceng-i Mâverünnehir ve esîr şoden-i u ve vefât-ı Ebû Sa'îd Ahmed el-Harrâz kıdvetü'z-zühhâd ve Muhammed bin Vezzâh muhaddis-i Kurtuba
Yedi	İnhizâm-ı Abbâs Ganevî serasker-i Bağdâd der- ceng-i Cennâbî ve inhizâm-ı Kâ'im be-ilhâk-ı Muhammed ez-İsmâ'îl Sâ mânî der- ceng-i Horâsân ve vefâteş
Sekiz	Zuhûr-ı Ebû Abdullâh Şi'î der-Mağrib ve vebâ'-yı müfrit der- Azerbaycan ve vefât-ı Osmân bin Sa'îd Enmâtî müftî-yi Bağdâd
Tokuz	Hurûc-ı Yahyâ bin Zikreveyh Karmatî der-Şâm ve hilâfet-i Müktefi ba'd ez-mevt-i Mu'tazîd ve vefât-ı Amr bin Leys der-habs
On	İstîlâ-yı Karmatî ber-Hisâr-ı Dîmeşk ve inhizâm-ı asker-i Müktefi ez-îşân ve inhizâm-ı Karmatî der- ceng-i Mısır

Meblağ-ı Sâl-i İki Yüz Toksan	
Bir	Hurûb-ı Türk ve Rûm ve Karmatî der-Horâsân ve Antakya ve Şâm bâ-asker-i İslâm ve vefât-ı Ahmed Sa‘leb şeyhü’l-edeb ve Muhammed eş-Şehîr be-Kunbül şeyhü’l-kurrâ der-Mekke ve feth-i Antakya bâ-seyf
İki	İnkırâz-ı Benî Tolun be-maktûlî-yi Hârûn bin Humâreveyh der- ceng-i Muhammed bin Süleymân serasker-i Müktefî ve zabt kerdn-i u bilâd-ı Mısır ve vefât-ı Ebû Bekir Ahmed el-Bezzâr sâhib-i el-Müsned ve kâdî-yı Ebû Hâzim Abdülhamîd ve tuğyân-ı âb-ı Dicle ve harâbî-yi Bağdâd
Üç	Harâbî-yi bilâd-ı Şâm ez-Karmatî ve inhizâm-ı Karmatî-yi Irâk ez-asker-i halîfe der- ceng-i Kûfe vefât-ı Ebû’l-Abbâs en-Nâşî şâ‘ir-i meşhûr ve Ahmed bin Mervân Dîneverî sâhibü’l-Mecâlise
Dört	İstîsâl-i kâfile-yi hüccâc-ı Irâk be-dest-i Zikreveyh Karmatî ve maktûlî-yi Zikreveyh der- ceng-i asker-i Bağdâd
Beş	Vefât-ı İbrâhîm bin Ma‘kil muhaddis-i Nesef ve Ebû Bekir İsmâ‘îl ez-huffâz ve Ahmed bin Muhammed el-Ma‘rûf Ebû el-Hüseyn en-Nûrî ez-kibâr-ı meşâyîh ve hilâfet-i Muktedir ba‘d ez-mevt-i Müktefî
Altı	Hilâfet-i İbn el-Mu‘tez-ba‘d ez-hal‘-i Muktedir ve avdet-i Muktedir hilâfet-i ba‘d ez-maktûlî-yi İbn el-Mu‘tez-ve İnkırâz-ı Devlet-i Benî Ağleb der-İfrîkîye ve inhizâm-ı Tâhir Saffârî der- ceng-i Senkerî [Sebükerî] der-Fârs
Yedi	Vefât-ı Amr bin Osmân Mekkî kıdvetü’z-zühhâd Muhammed bin Dâvûd Tâhirî müftî-yi Bağdâd ez-illet-i aşk zuhûr-ı Devlet-i Ubeydiye ve Fâtîmiyye der-Mağrib ve İnkırâz-ı Devlet-i İdrîsiyye der-Fâs ve Benî Midrâr der-Sicilmâse ve Benî Rüsetem der-Tâhert
Sekiz	Vâlî şoden-i Hüseyin bin Hamdân be-Diyârbekir ve Rebî‘a ve istîlâ-yı Abdullâh ber-Trâblusgarb ve vefât-ı Cüneyd-i Bağdâdî sultânü’l-ârifîn Ebû Osmân bin Sa‘îd el-Hîrî şeyh-i Nisâbûr ve Muhammed binVellâd en-Nahvî
Tokuz	Nehib-i Bağdâd ve mecûsî Vezîr İbn Furât ve vefât-ı İbn Keyân Muhammed bin Ahmed şeyhü’n-nuhât
On	Vefât-ı Ahmed ibn Râvendî ez-ulemâ’-yı zenâdîka ve istîlâ-yı Amr bin Ya‘kûb Saffârî ber-Sîstân ve mahsûrî-yi u ez-Âl-i Sâmân

[13a]

Cedvel-i Vekāyi'-i Mi'e-yi Râbi'a ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz	
Bir	İştihâr-ı Hallâc-ı Mansûr der-Bağdâd ve maktûlî-yi Ebû Sa'îd el-Cennâbî re'îs-i Karmatî ve vefât-ı Ahmed Sâmânî ve Ebû Bekir Firyâbî ve Muhammed bin Ahzem ez-e'imme-yi hadîs ve istîlâ-yı Muhammed Nezzâr bin Abdullâh ber-İskenderiye
İki	İnhizâm-ı Mehdî-yi Mağribî ez-Mûnis serasker-i Muktedir der- ceng-i İskenderiyye
Üç	Vefât-ı İmâm Ahmed bin Şu'ayb Nisâyî ve Hasan bin Süfyân Nesevî ve Ebû Alî Muhammed el-Cübbâî ez-e'imme-yi Mu'tezile ve binâ'-i Hisâr-ı Mehdiyye der-sevâhil-i İfrîkiyye be-hükm-i Abdullâh Mehdî
Dört	Vefât-ı Ziyâdetullâh vâlî-yi İfrîkiyye
Beş	İnkırâz-ı Devlet-i Saffâriye der-Horâsân
Altı	Vefât-ı Ahmed bin Süreyc şeyh-i Şâfi'yye ve Ahmed bin Yahyâ el-Cellâ ez-meşâyih-i kibâr ve inhizâm-ı Abdullâh ez-Muktedir-i Halîfe der- ceng-i Reşîd
Yedi	Harâbî-yi Basra ez-gâret-i Karamatî ve vefât-ı Ebû Ya'lâ Ahmed Mevsilî ve İnkırâz-ı Devlet-i Benî İdrîs der-Mağrib-i Aksâ
Sekiz	Hurûb u fiten der-Bağdâd ve Ceng-i Medîne der-meyân-ı Lion kayser-i Rûm ve Bulgar ve Endülüs ve mağlûb-ı kayser
Tokuz	Maktûlî-yi Hüseyin bin Mansûr-ı Hallâc der-Bağdâd ve vefât-ı Ebû'l-Abbâs Ahmed ibn Atâ ve Ebû Hamza' Horâsânî ez-kibâr-ı Sufiyye
On	Vefât-ı Ebû Bîşr Muhammed ed-Dûlâbî ve İmâm Ebû Ca'fer Muhammed bin Cerîr Taberî ez-kibâr-ı müverrihîn

Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz On	
Bir	Şebhûn-ı u katl-i âm-i sükkân-ı Basra be-dest-i Ebû Tâhir Cünnâbî serasker-i Karamatî ve vefât-ı Ebû Bekir Ahmed el-Hilâl ve Züccâc Nahvî ve İbn Huzeyme ve Muhammed bin Zekerıyyâ er-Râzî kıdve-yi etibba
İki	İstîsâl-i kâfile-yi hüccâc-ı Irâk be-dest-i Ebû Tâhir ve feth-i Fergâna ez-Türkistân ve maktûlî-yi İbn Furât ve vezîrât-ı Abdullâh Hakanî
Üç	İstîlâ-yı Karamatî ber-Kûfe ve avdet-i hüccâc-ı Irâk ez-râh-ı Hac
Dört	İstîlâ-yı Rûm ber-Malatya ve insidâd-ı râh-ı Ka'be-ez-Irâk
Beş	İnhizâm-ı asker-i halîfe der- ceng-i Karamatî istîlâ-yı ber-Semisat ve vefât-ı Ebû Bekir Râzî ez-huffâz ve Ahfeş Sagîr Ebû el-Hasan el-Bağdâdî ve giriften-i Abdurrahman en-Nâsır hisâr-ı Tuleytula-râ ez-İspanya
Altı	Harâbî-yi rahye ve Rakka ve Hît be-istîlâ-yı Karamatî ve vefât-ı Bünân el-Hamâl ez-şüyûh-ı Irâk ve İbn Serrâc şeyh-i nuhât ve Muhammed bin Akîl şeyh-i Belh ve Ebû Avâne Ya'kûb ez-huffâz-ı hadîs ve istîlâ-yı Domesk ber-Ahlât
Yedi	Kal'-ı Hacerü'l-esved ve bâb-ı Ka'be-ba'd ez-katl-i âm-ı be-dest-i Ebû Tâhir Karmatî der-yevm-i terviye ve nakl-i Hacer bilâd-ı Hecer ve hilâfet-i Kâhir ba'd ez-mahlû'-ı Muktedir ve hilâfet-i Muktedir bâr-ı diğeri ve vefât-ı Ahmed bin Hüseyin el-Berdaî şeyh-i hanefiye
Sekiz	Zuhûr-ı Devlet-i Âl-i İlyâs ez-fürû'-ı Sâmaniyân der-Kirmân
Tokuz	İstîlâ-yı ber-Merdâvîc ed-Deylemî ber-Hemedân ve ceyl ü inhişâm-ı asker-i halîfe der- ceng-i u ve vefât-ı şeyh-i mu'tezile Ebû'l-Kâsım Abdullâh Ka'bî ve Muhammed bin Fazl Belhî kıdvetü'z-zühhâd
On	Hilâfet-i Kâhir Billâh ez-maktûlî-yi Muktedir der-ceng-i Mûnis ve vefât-ı Muhammed bin Yûsuf Firebrî râvî-yi Sahîh-i Buhârî ve İbn Hîzân Hüseyin şeyh-i Şâf'î der-Bağdâd ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Büveyh der-Fâris ve vefât-ı Muhammed ibn Keysân Nahvî

Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz Yigirmi	
Bir	Vefât-ı İmâm Muhammed Tahâvî şeyh-i Hanefiyye ve Ebû Hâşim Abdüsselâm şeyh-i mu‘tezile ve İbn Düreyd Muhammed Lugavî Hayrî’n- Nessâc ez-meşâyih-i sûfiyye ve Mûnis hâdim-i Muktedir ve Ebû’l-Velîd Muhammed ez-Rakkî müverrih-i Mekke
İki	Hilâfet-i Râzî Billâh ba’d ez-mahlû‘-i Kâhir bî-çeşm ve istîlâ-yı Alî bin Büveyhe ber-Fâris ve maktûlî-yi Merdâvîc Deylemî hurûc-ı Muhammed bin Alî Şelmeğânî be-da‘vâ-yı rubûbiyye ve maktûlî-yi u ve vezâret-i İbn Mukle
Üç	Ta‘zîr-i İbn Şenebûz berây-ı kırât-ı şevâz ez-der-salat ve inhizâm-ı asker-i Bağdâd ez-Nâsirü’d-Devle der- ceng-i Mûsul ve zuhûr-ı Devlet-i İhşîdiyye der-Şâm ve Âl-i Ahmed an der-Mûsul vefât-ı Ebû Bişr Ahmed Kindî vaddâh-i hadîs
Dört	Mu‘azzeb şoden-i İbn Mukle ve vefât-ı Ahmed ibn Mucâhid mukrî-yi Irâk ve İmâm Ebû’l-Hasan Eş‘arî Abdülmelik ve İbn Adî Cürcânî ve naktûbe? İbrâhîm Nahvî
Beş	Hurûb-ı müte‘addide der-meyân-ı Ebû Abdullâh Berîdî nâzır-ı Ahvâz ve İbn Râ’ik vâli-yi Basra ve istîlâ-yı asker-i Nizâr ber-hazîre-yi Mesine berây-ı isyân re‘âyâ
Altı	İstîlâ-yı yehkûm-i? Türkî ber-umûr-ı hilâfet ve kat‘iyet-i İbn Mukle be-töhmet-i mükâtebe- ve istîlâ-yı Mu‘izzü’d-Devle ber-Ahvâz ve vefât-ı c? Bermekî ez-meşâhîr-i şu‘arâ
Yedi	Inhizâm-ı Nasirü’d-Devle ez-yehkûm-i? serasker-i halîfe der- ceng-i Mûsul ve vefât-ı İbn Ebû Hâtem Abdurrahman Râzî ve Ebû Bekir Muhammed Harâtî ve Mebremân-ı Nahvî şârih-i Sîbeveyhi ve inhizâm-ı asker-i Endülüs ez-Celâlika
Sekiz	Inhizâm-ı Domesk der- ceng-i Seyfû’d-Devle inhizâm-ı İbn Ra’ik der- ceng-i Muhammed bin Tuğç İhşidî ve vefât-ı Ebû Amr Ahmed ve Ebû Sa‘îd İstahrî şeyh-i Şâfi‘yye ve İbn Mukle ve İbn Şenebûz Kârî ve Ebû Bekir Enbârî şeyh-i edîb ve Ebû’l-Hasan Müzeyyin ve Ebû Muhammed Mürte’iş ez-kibâr-ı meşâyih
Tokuz	Vefât-ı Ebû Bekir Sayrafî şeyh-i Şâfi‘yye ve hilâfet-i Müttakî ba’d ez-mevt-i Râzî ve istîlâ-yı kayser ber-nevâhî-yi Diyârbekir ve ric‘at-i u ba’d ez-giriften-i menzîl-i İlsâ ez-kenîse-yi rehâ bâ-sulh ve galâ’-yı azîme der-Bağdâd ve inhizâm-ı mâkân Deylemî der- ceng-i Ebû Alî vezîr-i Nasr Samânî
On	Tuğyân-ı Dicle ve galâ’ u vebâ’-yı müfrit der-Bağdâd ve Ceng-i Seyfû’d-Devle der-Medâin ve vefât-ı Ebû Ya‘kûb nehr-i Cûdî ez-meşâyih-i sûfiyye ve Ebû Abdullâh Mahamlî ez-kibâr-ı İlâfi‘yye ve istîlâ-yı mülk-i Bulgar ber-nehâvî-yi İstanbul ve hurûb-ı azîme ve istîlâ-yı Frenk ber-şarkî Endülüs

Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz Otuz	
Bir	İstîlâ-yı Nasirü'd-Devle ber-Bağdâd ve vefât-ı Ebû Bekir Fergânî ve Ebû Muhammed Abdullâh Menâzil ez-şüyûh-ı sûfiyye ve Alî bin Sehl San'î ve Nasr bin Ahmed Sâ mânî
İki	Ceng-i medîd Tüzün ve Benî Hamdân der-İrâk ve vefât-ı Ebû'l-Abbâs Ahmed İbn Ukde ez-huffâz ve ibn Vellâd Ahmed Nahvî ve zuhûr-ı Ebû Yezîd Hâricî der-İfrîkiye
Üç	Hilâfet-i Müstekfî ba'd ez-mîl keşîden-i Tüzün be-çeşm-i Müttakî ve inhizâm-ı asker-i İhşîdiyye ez-Seyfû'd-Devle der- ceng-i Haleb ve istîlâ-yı Ahmed bin Büveyhiyye ber-vâsıt ve vefât-ı Ebû Mansûr mâtûrîdî ve mahsûrî-yi nizâr ez-Ebû Yezîd der-Mehdiye
Dört	Temekkûn-i Seyfû'd-Devle bâ-hutbe-ve sikke der-Bağdâd ve harâbî-yi an belde ez-hercümerç ve hilâfet-i Mutî' ba'd ez-mîl keşîden be-çeşm-i Müstekfî ve vefât-ı Ebû Bekir Sanavberî şâ'ir-i meşhûr ve Alî bin Îsâ vezîr-i Ebû'l-Kâsım Hürremî
Beş	Vefât-ı ibn Kâs Taberî ez-Şâfi'yye ve Ebû Bekir Sûlî ez-şu'arâ ve inhizâm-ı Havâric-i İfrîkiye ez-Mansûr-ı Billâh der- ceng-i Kayrevân
Altı	Vefât-ı ibn Münâdî hâfız-ı Irâk zuhûr-ı Devlet-i Benî Kelb der-cezîre-yi Sıkkilliye ya'nî Messine ve vefât-ı Ebû Bekir İskâf ez-kibâr-ı Hanîfiyye
Yedi	İnhizâm-ı Seyfû'd-Devle ez-küffâr-ı Rûm der- ceng-i Mar'aş ve gark-ı Bağdâd ez-tuğyân-ı Şatt
Sekiz	Vefât-ı Ebû Ca'fer Nahvî İmâd'üd-Devle Alî bin Büveyh
Tokuz	İnhizâm-ı Seyfû'd-Devle ez-küffâr der- ceng-i Anadolu ve nakl-i Hacer-i Esved ez-Basra be-Ka'be be-hükm-i re'îs-i Karamatî vefât-ı Ahmed Belâderî ez-huffâz ve Ebû Nasr Muhammed Fârâbî mu'allim-i sâ nî
On	Vefât-ı Ebû Sa'id ibn Â'râbî ve Ebû İshâk Mervezî şeyh-i Şâfi'yye ve Ebû'l-Kâsım Abdurrahman Zeccâcî ve Kâsım bin Esba' muhaddis-i Endülüs ve Ebû'l-Hasan Kerhî şeyh-i hanifiyye der-İrâk ve tenassur-ı melik-i Türk ve Rus ve mütâb'at-ı îşân be-Kayser-i Rûm

340

³⁴⁰ < Hacerü'l-Esved'in Ka'be'den müddet-i müfârakatı yigirmi iki senedir.

Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz Kırk	
Bir	İstîlâ'-yı küffâr-ı Rûm ber-sürûc ve vefât-ı Mansûr Billâh Fâtîmî
İki	Esîr şoden-i Kostantin veled-i Domesk be-dest-i Seyfû'd-Devle vefât-ı İbrâhîm Rûmî şeyh-i sûfiyye ve ibn Şevzeb muhaddis-i Vâsıt ve İshâk Muhammed Hakîm Semerkandî ez-meşâyih-i kibâr
Üç	İnhizâm-ı Rûm-ı küffâr ez-Seyfû'd-Devle der-ceng-i azîm hadise ve vefât-ı Ebû Abdullâh ibn Ahrem muhaddis-i Nisâbûr
Dört	Vefât-ı Ebû Amr es-Semmâk mesned-i Bağdâd ve Ebû Bekir ibn Haddâd şeyh-i Şâfi'iyye ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Tabâtabâ der-Kûfe ve Yemen
Beş	İnhizâm-ı sefâin-i kayser ez-ehl-i İslâm der-ceng-i Kerîd ve galebe'-yi Rûm ber-Tarsus ve vefât-ı ibn Herîre şeyh-i Şâfi'iyye ve istîlâ'-yı Seyfû'd-Devle ber-bilâd-ı Rûm bâ-katl ü gâret
Altı	Cezir kerden-i Bahr-i Fâris hâric ez-hadd ü zuhûr-ı cezâir ve münhasif şoden-i ehl-i Rey ve Tâlkân ez-zelâzel-i azime ve vefât-ı Ebû'l-Hüseyn Ahmed ibn Kattân Bağdâdî
Yedi	İstîlâ'-yı küffâr ber-Amed ve inhizâm-ı Seyfû'd-Devle ez-Rûm der-ceng-i Kinnesr istîlâ'-yı Mu'izzü'd-Devle ber-iklîm-i cezîre ve vefât-ı Dürüsteveyh-i nahvî ve ibn Yunus müverrih-i Mısır
Sekiz	Harâbî-yi Rehâ ve Harrân ve Hârûniyye ez-istîlâ'-yı küffâr ve vefât-ı Ebû Muhammed Ca'fer Huldî şeyh-i sûfiyye der-Bağdâd ve istîlâ'-yı Cevher-i Kâ'id ber-bilâd-ı Fârs ve Ti'âret
Tokuz	Vak'a-yı hâile der-meyân-ı sünniân-ı Bağdâd ve rafiziyye ve galebe'-yi revâfız ve takvîyet-i Benî Hâşim ve Mu'izzü'd-Devle ve müslimân şoden-i do hezâr hargâh ez-Etrâk ve inhizâm-ı Seyfû'd-Devle ez-Rûm der-ceng-i Amassıya ve garka-yı haccâc-ı Mısır ez-seyl-i azîm der-kenâr-ı bahir
On	Binâ'-ı Darü's-saltana der-Bağdâd berây-ı Mu'izzü'd-Devle ve inkırâz-ı Benî Uhayzar ez-şürefâ-yı Hicâz ve zuhûr-ı Benî Hâşim der-Mekke ve giriften-i küffâr-ı Rûm cezîre'-yi Girit-râ ez-ehl-i İslâm ve vefât-ı Abdülmelik Sâmânî ez-Sakta der-lageb çevgân

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Râbî'a ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz Elli	
Bir	Kayser şoden-i tekfûr domestik ³⁴² ve inhizâm-ı Seyfû'd-Devle ez-u der- ceng-i Haleb ve kuvve-yi râfizân nakş-ı la'n-ı selef der-ebvâb-ı mesâcid-i Bağdâd ve vefât-ı Abdûlbâkî ibn Kânî' el-Hâfız ve Ebû'l-Hasan Ahmed el-Ma'rûf be-kâdîü'l-Haremeyn
İki	İcrâ'-yî mâtem-i Kerbelâ bâ-fermân-ı Mu'izzü'd-Devle ve vefât-ı Ebû Muhammed Hasan vezîr-i Mühellebî
Üç	İnhizâm-ı Mu'izzü'd-Devle der- ceng-i Nâsirü'd-Devle ve vefât-ı Ebû Sa'îd Ahmed Hayrî ve Ali bin Seken ez-huffâz ve Ebû Bekir Muhammed Bezzâr muhaddis-i Bağdâd ve hacc kerden-i Halef bin Ahmed Saffârî ve inhizâm-ı küffâr ez-asker-i Mu'iz der- ceng-i Sıkıllıye
Dört	Binâ'-i hisâr-ı Kayseriye be-dest-i Domesk ve istîlâ-yı u ber-Misise ve Tarsus ve Antakya ve el-Hâc müslümânân ez-Kıbrıs ve vefât-ı Ebû Tayyib Ahmed Mütenebbî şâ'ir-i meşhûr ve İmâm Ebû Hâtem Muhammed bin Hibbân Büstî ve istîlâ'-ı Halef bin Ahmed bin Sicistân
Beş	Teferruk u selâsî kâfile'-yî hüccâc-ı Mısır ve Şâm ez-gâret-i Benî Süleym ve vefât-ı Kâdî el-Cemâ'âa münzir-i Bellûtî der-Kurtuba ve Ebû Hâmid Ahmed Şârikî ez-fukahâ'-yî şâf'îyye
Altı	Vefât-ı Mu'izzü'd-Devle ve Ebû Alî Kâlî şeyhü'l-Arabiyye ve Ebû'l-Ferc İsfahânî sâhibü'l-Egânî ve Seyfû'd-Devle Alî ve Kâfûr İhşîdî
Yedi	Tekâ'ud-ı hüccâc ez-hacc berây-ı âmed-i fakd-i tarîk ve inkırâz-ı İhşîdiyye ez-Mısır ve Şâm ve istîlâ'-yî Adudü'd-Devle ber-Kirmân
Sekiz	Duhûl-ı Cevherü'l-Kâ'id be-Mısır ve zabt kerden-i u berây-ı Mu'iz Ubeydî ve vefât-ı Nâsirü'd-Devle Hasan Hamdânî ve istîlâ'-yî küffâr ber-Humus ve ziyâde'-yî "hayye alâ hayri'l-amel" der-ezan ez-muhterâ'at-ı Fâtimiyye
Tokuz	Maktûlî-yî tekfur-ı kayser ba'd ez-giriften-i hisâr-ı Antakya ve inkırâz-ı Devlet-i Âl-i İlyâs be-maktûlî-yî Süleymân der- ceng-i Adudü'd-Devle der-Kirmân ve istîlâ'-yî ibn Fellâh der-cânib-i Cevher ber-Taberiyye ve Dimeşk ve zuhûr-ı Devlet-i Ekrâd Âl-i Hasneviyye der-Dînever
On	İstîlâ'-yî Karmatî ber-Dimeşk ve maktûlî-yî ibn Fellâh ve gâlib şoden-i Cevher ber-işân der- ceng-i Mısır ve zuhûr-ı Devlet-i Benî İdrîs der-İfrîkiyye ve vefât-ı İmâm Ebû'l-Kâsım Süleymân Taberânî ve ibnü'l-Amîd ve el-vezîr İmâm Ebû Bekir Muhammed Âcurrî ve Ebû Muhammed Râmihürmüzî

³⁴¹ ^ İbtidâ'-yî binâ'-i Kâhire üç yüz elli sekiz Ramazân'ında kâhir felek-i mirrîh tâlî'nde vâkî' olmağla Kâhire tesmiyye olındı.

³⁴² > Domestik ol zemânda Üsküdar'dan serhadd-i İslâm'a varınca memâliğe mâlik olan kimesneye itlâk olunur unvândır.

Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz Altmış	
Bir	Telâşî-yi kâfile-yi hüccâc-ı Irâk ez-gâret-i Benî Hilâl ve vefât-ı Muhammed Huşenî müverrih-i Endülüs ve rihlet-i Mu'iz Fâtımî ez-Mağrib be-Mısır bâ-hayl ü haşem
İki	İnhizâm-ı küffâr ba'd ez-gâret-i Nusaybîn der- ceng-i İzzü'd-Devle ve esîr şoden-i Domesk ve inkıtâ' Karmatî ez-Domesk ba'd ez-inhizâm-ı der- ceng-i Hassân ve vefât-ı Ebû Hâmid Merverrûzî ve Emîr Ebû'l-Abbâs bin Mîkâl Memdûh ibn Düreyd
Üç	İnkıtâ'-ı hutbe-yi Âl-i Abbâs ez-Haremeyn bâ-fermân-ı Mu'izz ve avdet-i hüccâc-ı Irâk ez-tarîk ve vefât-ı Sâbit bin Sinân ez-hükemâ-yı müverrihîn
Dört	Zuhûr-ı fitne-yi ayyârân der-Bağdâd ve istîlâ'-yı Adudü'd-Devle der-Irâk ve vefât-ı Ebû Bekir ibn Sünnî ez-huffâz ve hilâfet-i Tâi' ba'd ez-vefât-ı Mutî' ve inhizâm-ı Adudüddeve der- ceng-i adud ve mahlû'î-yi u
Beş	İstikrâr-ı Adud der-Fâris ve Kirmân ve vefât-ı Ebû Alî Mâsercisî ve Ebû Ahmed ibn Adî sâhib-i el-Kâmil ez-huffâz ve Ebû Muhammed Kaffâl Şâşî ve Mu'izz Lidinillâh ez-Fâtımiyye
Altı	Ceng-i Adud ve İzzü'd-Devle ve mürden-i Hasan Cennâbî re'îs-i Karmatî ve Rûknüddeve Hasan bin Büveyh ve Müstansır sâhib-i Endülüs ve gâret kerden-i Ebû'l-Kâsım Alî Kelbî bilâd-ı Kıllevriye (Calabria)
Yedi	Maktûlî-yi İzzü'd-Devle Bahtiyâr der- ceng-i birâdereş-i Adud ve helâk-i Yûsuf Cennâbî re'îs-i Karmatî ve vefât-ı Ebû'l-Kâsım Nasrâbâdî ez-kibâr-ı meşâyih ve Ebû Bekir ibn ibn Karmatî ve ibn Bakıyye vezîr-i İzzü'd-Devle bâ-salb ü sîyâset
Sekiz	Vefât-ı Ebû Bekir Karmatî muhaddis-i Irâk ve Ebû Sa'îd Hasan Sîrâfî Nahvî ve Ebû Ahmed Celûdî ve binâ'-ı sûr-ı Medîne-yi Münevvere be-hükm-i İzzü'd-Devle ve istîlâ'-yı u ber-Diyârbekir
Tokuz	Vefât-ı Ebû Abdullâh Rûdbârî ez-kibâr-ı meşâyih ibn Hayyân Ebû Bekir Muhammed Nakkâşül-muhaddis ve Ebû Bekir Muhammed Gander Bağdâdî ve istîlâ'-yı Adud ber-Hemedân ve Rey
On	Vefât-ı Ebû Bekir Ahmed Cessâs Râzî ez-şüyûh-ı hanifiyye ve ibn Hâleveyh Nahvî ve Ebû Mansûr ez-Herev sâhib-i el-Tehzîb der-Luga ve vefât-ı Ebû Bekir Muhammed Acrî ez-kibâr-ı Şâfî'yye

Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz Yetmiş	
Bir	Vefât-ı İmâm Ebû Bekir İsmâ'îlî ve Serî bin Reffâ ez-şu'arâ ve Ebû Zeyid Mervezî ve Ebû Abdullâh Hafîf Şirâzî ez-kibâr-ı meşâyih ve istîlâ-yı Adudü'd-Devle ber-Taberistân
İki	Tamâm şoden-i binâ'-i bîmâristân-i Adudî der-Bağdâd ve vilâyet-i Samsâmü'd-Devle ba'd ez-mevt-i pedereş-i Adud ve şehâdet-i Alî Kelbî melik-i Saklebe der- ceng-i Frenk
Üç	Vefât-ı Ebû Osmân Mağribî ez-şüyûh-ı Nisâbûr
Dört	Vefât-ı ibn Nübâte hatîb-i Haleb ve Ebü'l-feth Ezdî ez-huffâz
Beş	Vefât-ı Ebû Zür'a Ahmed Râzî ve Ebü'l-Kâsım Dârekî şeyh-i Şâfi'yye
Altı	İnhizâm-ı Deylemiyân der- ceng-i Türk ve vefât-ı Ebû İshâk Müstemlî ve Ebû Bekir ibn Şâdân şeyh-i sûfiyye
Yedi	Galâ'-yı müfrit der-Bağdâd ve vefât-ı Ebû Alî Hasan Fârisî şeyhü'l-Arabiyye ve Ebü'l-Hasan Antakî
Sekiz	Binâ'-i Rasadgâh der-Bağdâd bâ-fermân-ı Şerefü'd-devle ve vefât-ı Ebû Sa'îd Siczî ve Ebû Bekir Verrâk ve Hâkim Kebîr Nisâbûrî ez-huffâz-ı hadîs
Tokuz	Tuğyân-ı ayyârân der-Bağdâd ve vefât-ı Şerefü'd-devle ve Ebû Bekir Zebîdî şeyhü'l-Arabiyye ve Ebû Abdullâh der-dübârî ez-meşâyih-i Şâm
On	Zuhûr-ı Havâkîn-i Türk ez-nesl-i Efrâsiyâb der-Semerkind ve inkırâz-ı Âl-i Hamdân ez-Mûsul ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Akîl ve vefât-ı Ebû Hayyân Tevhîdî ez-meşâhîr-i asır

344

344 > **Unsurî**

Noh Ten? bod Âl-i Sâ mân-ı meşhûr
Küşte be-imâret-i Horâsân-ı mezkûr

İsmâ'îl ü Ahmedî ü Nasrî
Do Nûh do Abdûlmelik do Mansûr

Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz Seksen	
Bir	Hilâfet-i Kâdir Billâh ba'd ez-hal'-i Şerefü'd-devle Tâ'i-râ ve herc ü merc der-Bağdâd ve vefât-ı Sa'dü'd-Devle bin Yûsufü'd-Devle [Seyfû'd-Devle] ve Cevher Kâ'id ve Ebû Bekir bin Mihrân
İki	Maktûlî-yi Ebü'l-Hasan Kevkebî vezîr-i Behâ'ü'd-Devle berây-ı ibtâl-i mâtem-i âşûrâ ve vefât-ı Ebû Ahmed Askerî sâhib-i el-Emsâl
Üç	İhzâr-ı şahsî ez-Ye'cûc ve Me'cûc be-meclis-i halîfe ve inhizâm-ı asker-i nev'-i Sâ mânî ez-Buğra Han der- ceng-i Asbicab
Dört	Tekâ'üd-i hüccâc-ı Irâk ve Şâm ez-hacc ve vefât-ı Ebû İshâk es-Sabî ve Ebü'l-Hasan Rummânî Nahvî ve Ebû Abdullâh Merzûbânî ve inhizâm-ı Ebû Alî Simcûrî ez-Sebük Tegin der- ceng-i Herât
Beş	Vefât-ı İsmâ'îl Abbâd Sâhib vezîr-i Fâzıl Mu'yyü'd-Devle ve İmâm Ebü'l-Hasen Alî Dârekutnî ve Ebû Hıfz bin Şâhîn ez-kibâr-ı huffâz ve Ebü'l-Hasan ibn Sekirre ez-şu'arâ ve Ebû Bekir E? şeyh-i Şâfî'yye
Altı	Vefât-ı ibn Batta imâm-ı hânbeliye ve Ebû Tâlib Mekkî sâhibü'l-kuvvetü'l-kulûb ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Fir'avn ez-Hârezmiyân der-Hârezm
Yedi	Vefât-ı Fahrü'd-Devle Alî bin Büveyh ve ibn Şem'un el-Vâ'iz ve Nûh bin Mansûr Sâ mânî ve zuhûr-ı Devlet-i Sebük Tegin der-Horâsân ve Gazne
Sekiz	Vefât-ı İmâm Ebû Süleymân Hattâbî sâhib-i el-Me'alim ve Ebû Bekir Cevzakî ve Ebû Bekir Üdfüvî el-müfessir
Tokuz	Tuğyân-ı Revâfız der-mâtem-i yevm-i Gadîr ve ihdâs-ı yevm-i Gâr-ı Hicret ve vefât-ı ibn Galbûn Mukrî ve inkıtâ'-ı hutbe-yi Âl-i Sâ mân bâ-istîlâ'-ı Sultân Mahmûd ber-cemi' bilâd
On	Vefât-ı Kâdî Ebü'l-Ferec Muâfâ en-Nehrevânî ve inkırâz-ı Âl-i Sâ mân der-Horâsân ve Mâverâünnehir

Meblağ-ı Sâl-i Üç Yüz Toksan	
Bir	Vefât-ı ibn Haccâc ez-meşâhîr-i şu'arâ
İki	Vefât-ı Osmân ibn Cinnî şeyhü'l-Arabiyye ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Mervân der-Diyârbekir
Üç	Vefât-ı Ebû İshâk Taberi ve İsmâ'îl bin Hammâd Cevherî sâhib-i el-Luga ve intizâ'-ı Sultân Mahmûd memleket-i Sicistân-râ ez-Halef bin Ahmed ve vefât-ı İmâm Ebü'l-Leys Semerkandî kibâr-ı fukahâ'-yî Hanifiyye
Dört	İbtidâ'-yî Devlet-i Kâkûyye ez-fürû'-ı Benî Büveyhiyye der-Yezd ve Isfahân
Beş	Vefât-ı Ahmed bin Fâris Lugavî ve Ebû Abdullâh ibn Mende ez-huffâz-ı Isfahân
Altı	İnkırâz-ı nesl-i mülûk-ı Bulgar ve tagallüb-i Ervâm der-bilâd-ı îşân ve vefât-ı Ebü'l-Abbâs Ahmed Besevî ez-meşâyih-i sûfiyye
Yedi	Hurûc-ı Ebû Rekve der-Rakka ve maktûlî-yî u der-Hadûr ez-Hâkim Biemrillâh ve vefât-ı Asbağ bin Ferec müftî-yî Endülüs ve Ebü'l-Ferec el-Bîgâ? şâ'ir-i meşhûr ve inhizâm-ı İlûg Han ez-Sultân Mahmûd der- ceng-i Belh
Sekiz	Galebe'-yî Sünniyân der- ceng-i Rafiziyye-yî Bağdâd ve zelzele-yî azîme der-Dînever ve hedm kerdn Hâkim Biemrillâh Kenîse'-yî Kamâme-râ ve vefât-ı Bedüzzamân Hemedânî ve Ahmed ibnü'l-Lâl ve Ebû Nasr Ahmed Kelâbâzî ez-huffâz ve nüzûl-ı selc-i azîme der-Bağdâd
Tokuz	Rücû'-ı kâfile-yî Irâk ez-tarîk-i ve helâk-i kâfile-yî Basra der-Berriyye ve vefât-ı Ebü'l-Abbâs Nusayr Nahvî ve Ebü'l-Abbâs Nâmî ez-şu'arâ ve Halef bin Ahmed Saffârî ez-mülûk ve Ebû er-Rakamak Ahmed Antâkî ez-meşâhîr-i şu'arâ
On	Binâ'-ı Câmi'-i Hâkim der-Mısır ve vefât-ı Ebû Mes'ûd Dimeşkî ve Ebû Na'im İsferâyînî ez-huffâz ve zuhûr-ı efâ'il-i acîbe-Hâkim Biemrillâh der-Mısır

Cedvel-i Vekāyi'-i Mi'e-yi Hâmise ez-Târîh-i Hicret-i Nebeviyye	
Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz	
Bir	Vusûl-ı da'vet-i Hâkim Biemrillâh be-İrâk ve vefât-ı Ebû Abîd Ahmed Herevî ez-meşâyih-i lugat
İki	Sübût-ı tezvîr-i nesb-i Fâtimiyye der-mahkeme-yi Bağdâd ve vefât-ı ibn Cümei' sâhib-i el-Mu'cemü ve ibn Lebbân Hüseyin Basrî ez-fukehâ-yı Irâk
Üç	İstisâl kerdin-i Füleite-yi Hafâcî kâfile-yi haccâc-ı Irâk ve vefât-ı Bahâ'ü'd-Devle ez-Âl-i Büveyh ve Ebû Abdullâh Halîmî ez-ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve Ebû'l-Velîd ibn Faradî müverrih-i Endülüs ve Yûsuf Remâdî ez-şu'arâ
Dört	Vefât-ı İmâm Ebû'l-Tayyib Sehl Su'lûkî ve İmâm Ebû'l-Ferec Nehrevânî mukr-i Bağdâd ve ibn Kec Deynûrî şeyh-i Şâfi'yye
Beş	Memnû' şoden-i zenân-ı Mısır ez-hürûc-ı be-hükm-i Hâkim Biemrillâh ve vefât-ı Bekir bin Şâdân vâ'iz-i Bağdâd ve ve ibn Ekfânî ve ibn Nebâte ez-şu'arâ-yı Bağdâd Ebû Abdullâh İbn Beyyî' Hâkim Nisâbüri ve mutâbe'at-ı Bosna ve Bulgar Basileios kayser-i Rûm
Altı	Vefât-ı Ebû Hâmid Isfahânî şeyh-i Şâfi'yye ve Ebû Alî Dekkâk ez-kibâr-ı meşâyih ve ibn Fûrek ve Şerîf Râzî Mûsevî ez-ayân-ı Bağdâd ve inhizâm-ı Hammâd der-ceng-i Bâdis melik-i İfrîkiye
Yedi	İnhizâm-ı Râfizân-ı vâsit der-ceng-i Sünniyân ve inhidâm-ı Kubbetü's-Sahra-yı Kudüs ve vefât-ı Ebû Bekir Şirâzî ez-huffâz ve ibn Şâkir ve Ebû'l-Hüseyin M? ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve Fahrülmelik ez-vüzerâ-yı müellif-i fahrî der-Cebr ve mukâbele ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Hammûdü'l-Alevî der-Endülüs
Sekiz	Fitne-yi azîme der-meyân-ı Rafîza ve Sünniyân der-Bağdâd ve vefât-ı Ebû'l-Fazl Cürcânî şeyhü'l-kurrâ ve inkırâz-ı Devlet-i Benî ziyâd der-Yemen ve inhizâm-ı Hammâd bin Yûsuf der-ceng-i Mu'iz melik-i İfrîkiye
Tokuz	Vefât-ı Hâfız Abdülganî bin Sa'îd ez-Rey
On	İnhizâm-ı Şerefü'd-Devle hakan-ı Türk der-ceng-i Sultân Mahmûd ve istilâ'-yı Sultân Mahmûd ber-bilâd Hind ve vefât-ı ibn Merdûye Isfahânî ve ibn Bâbek şâ'ir-i meşhûr

³⁴⁵ ^ Maktûlî-yi Şemsü'l-Me'âlî Kâbûs ez-Benî Ziyâd sah 3.

³⁴⁶ ^ Ve helâk-ı Hilâl ez-Âl-i Hasneviyye ba'd ez-inhizâm der-Ceng-i Bedr sah 15.

³⁴⁷ ^ Ve inkırâz-ı Âl-i F? der-Hârezm **ve** inhizâm-ı Süleymân Mervâî ez-Alî bin Cümûd der-Ceng-i Kurtuba sah 6.

³⁴⁸ ^ **Ve** zuhûr-ı Devlet-i Benî Esed der-Hille sah 7.

Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz On	
Bir	Galâ'-yı müfrit der-Bağdâd ve vefât-ı Hâkim Biemrillâh Mansûr Fâtimî ez-eşkiyâ'-yı mülûk ve Hasan bin İshâk emîr-i kelâm Firdevsî Tûsî
İki	Vefât-ı Ebû Sa'id Mâlînî Tâvûs-ı Fukarâ ve Gencâr-ı Buhârî ez-şüyûh-ı hadîs ve Ebû Abdullâh ez-meşâyih-i sûfiyye ve Darîuddilâl? ez-şu'ara ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Necâh der-Yemen
Üç	Maktûlî-yi ba'z-ı Şa'fî berây-ı darb-ı hacar-i esved der-Harem ve vefât-ı Sultânü'd-Devle der-Şirâz ve Ebû Bevvâb ve Ebü'l-Fazl Cârûdî
Dört	İsîlâ'-yı Sultân Mahmûd ber-ba'z-ı kılâ'-ı Hind ve vefât-ı ibn Cehzem Hemedânî ez-kibâr-ı meşâyih-i der-Harem-i Mekke ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Mirdâs der-Haleb
Beş	Vefât-ı Kādî Abdü'l-Cebbâr Hemedânî ez-kibâr-ı Mu'tezile ve Muhammed bin Süfyân mukrî-yi Kayrevân sâhib-i el-Hâdî
Altı	Vefât-ı Şerefü'd-Devle ve Ebü'l-Hasan Tahanî ez-kibâr-ı şu'arâ
Yedi	Tuğyân-ı ayyârân der-Bağdâd ve vefât-ı Ebü'l-Ulâ Sâ'd Nezîl Endülüsî ve Ebû Bekir Kaffâl şeyh-i Şâfi'yye ve Ebü'l-Hasan Hamâmî mukrî-yi Irâk
Sekiz	Feth-i Somnât-ı Hind be-dest-i Sultân Mahmûd ve vefât-ı Ebû İshâk İsfehânî üstâd-ı meşâyih ve Ebü'l-Kâsım el-Kânîez-huffâz ve nüzûl-ı berd-i azîme der-cem'î-yi bilâd-ı Irâk ve incimâd-ı miyâh
Tokuz	Vefât-ı Abdü'l-Hasan Suzî ez-şu'arâ ibn Fâhhâr şeyh-i Mâlîkiyye der-Kurtuba ve inkırâz-ı tabaka'-yı evvelî ez-mülûk-ı Bâvend der-Taberistân ve istîlâ'-yı Sultân Mahmûd ber-şehr-i Rey be-Menkûbî Mecdüddevle
On	Hübûb-ı riyâh-ı şedîde ve nüzûl-ı berd-i azîme der-Irâk ve va'z-ı Kâdir Billâh el-Halîfe ez-Tâlîk-i hod ve makhûr-ı Rafıza ve vefât-ı Alî Reb'î ez-Necât ve emîr-i Muhtâr Mesîhî Harrânî ve maktûlî-yi Esedü'd-Devle Sâlih der- ceng-i Anuş Tegin der-Ukhuvâine

Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz Yigirmi	
Bir	Kıtâl-i Râfiziyân ve Sünniyân berây-ı mâtem-i âşûrâ der-Bağdâd ve inhizâm-ı küffâr der- ceng-i Şâm ve vefât-ı ibn Derrâc Ahmed Kastallî ez-şu'arâ ve Sultân Mahmûd Gaznevî ve Ebû Alî Ahmed bin Muhammed Merzûkî şârih-i Hamâse
İki	Hurûb-ı ferikayn-ı der-Bağdâd ve makhûr-ı Şî'a ve hilâfet-i Kâ'im Biemrillâh ba'd ez-vefât-ı Kâdir-Billâh ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Ümeyye der-Endülüs
Üç	İstîlâ'-yı Mes'ûd ber-İsfahân ve katl-i âm-ı sükkân an belde
Dört	Tuğyân-ı harâmiyân-ı Bağdâd ve vefât-ı Ebû Bekir Erdistânî ve Şeyh Ebû İshâk Kâzerûnî
Beş	Vefât-ı Ebû Bekir Ahmed Berkânî ez-huffâz ve Ahmed Akilî Halbî sâhib-i el-Hilâf
Altı	Gazve-yi Mes'ûd be-diyâr-ı Hind ve gânim şoden-i asker-i u vefât-ı ibn Şehîd şâ'ir-i Endülüs
Yedi	Vefât-ı İmâm Sa'lebî el-Müfessir ve Ebü'l-Kâsım Hamza bin Yûsuf Sehmî ve Ebü'l-Fazl Felekî ve vefât-ı Zâhirü'd-dînillâh Fâtımî ve mahsûrî-yi Ekmel melik-i Sıkkılliye der-Hâlise
Sekiz	Vefât-ı Ebû Bekir ibn Mancûye İsfahânî muhaddis-i Nîsâbûr ve İmâm Ahmed Kudûrî ez-kibâr-ı Hanifiyye ve eş-şeyhü'r-re'îs Ebû Alî Hüseyin bin Abdullâh ibn Sînâ ³⁴⁹ ve galâ'-yı müfrit der-cümle bilâd ve istîlâ'-yı Tuğrul ber-Nîşâbûr
Tokuz	Vefât-ı Ebû Ömer Ahmed Talamenkî mukrî-yi Endülüs ve Mihyâr Deylemî ez-şu'arâ ve ibn Bâkûye Şîrâzî ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Suleyh der-Yemen ve maktûlî-yi Şiblû'd-Devle ez-Benî Mirdâs der- ceng-i Anuş Tegin
On	İstîlâ'-yı Âl-i Selçuk ber-Horâsân ve vefât-ı Ebû Na'im İsfahânî ve Kâdî Ebû Zeyd ez-kibâr-ı Hanifiyye ve İmâm Ebû Mansûr Sâ'lebî şeyhü'l-Arab ve Şeyh Ebü'l-Feth Best ez-şu'arâ-yı nâmedâr

350

³⁴⁹ < **Târîh-i vefât-ı Ebû Sînâ**

Hüccetü'l-Hakk Ebû Alî Sînâ

Der Şeci' âmed ez-adem be-vücûd

Der Şesâ? cümle ilm hâsıl kerd

Der Tekez? reft ez-cihân bedrûd

³⁵⁰ < **Târîh-i vefât Ebü'l-Feth el-Bestî**

Şeyh Âlî Kadir Mecdeddîn Ebü'l-Feth in ki bod

Muktedâ-yı ehl-i fazl ve server-i ehl-i kelâm

Çâr sad ç? târîh Ahmed der-güzeşte

Der me? şevvâl rihlet kerd tâ Dârüsselâm

Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz Otuz	
Bir	Vefât-ı Ebü'l-Kāsım Hasan bin Alî Unsurî ez-meşâhîr-i şu'arâ
İki	Vefât-ı Ebü'l-Abbâs Müstağfirî ez-şüyûh-ı hadîs ve zelzele-yi azîme der-Tebrîz ve İfrîkiye ve zuhûr-ı Devlet-i Selçukiyye der-Horâsân ve inhizâm-ı Mes'ûd Gaznevî ez-Selâcıkâ der- ceng-i beriyye-yi Horâsân
Üç	Vefât-ı Kādî Muhammed ibn Abbâd sâhib-i İşbîliyye ve inhizâm-ı Mes'ûd Gaznevî ez-Anuş Tegin der- ceng-i Damgân ve pâdişâh-ı Muhammed bin Mahmûd Gaznevî el-a'mâ ve maktûlî-yi Mes'ûd zuhûr-ı Devlet-i Selçukiyye der-Kirmân
Dört	Zelzele-yi azîme der-Tebrîz ve telef-i nüfûs-ı kesîre der-zîr-i hedm ve pâdişâh-ı Mevdûd ba'd ez- ceng-i bâ-Muhammed ve katl-i u ve evlâdeş ve Anuş Tegin ve istilâ'-yı Tuğrul Selçukî ber-Taberistân der-Cürcân
Beş	İstilâ'-yı Tuğrul ber-şehr-i Rey ve katl-i âm-ı sükkân-ı belde ve hutbe-yi Ebû Kâlincâr [Kâlicâr] der-Bağdâd vefât ve vefât-ı Ebû Cehver emîr-i Kurtuba ve İslâm-ı penç hezâr hargâh ez-Etrâk ve inhizâm-ı Muiz bin Bâdis ez-Arab der- ceng-i İfrîkiyye ve zuhûr-ı mülûk-ı tevâif-i der-Endülüs
Altı	Vefât-ı Ebû Abdullâh Saymerî şeyh-i Hanefiyye ve Temmâm bin Gâlib Lugavî ve Şerîf Murtazâ Bağdâdî ve vefât-ı Ebü'l-Hasan Mısıri ez-kibâr-ı Mu'tezile
Yedi	Vefât-ı Mekkî bin Ebû Tâlib şeyh-i Endülüs ve Ebû Nasr Menâzî ez-şu'arâ
Sekiz	İstilâ'-yı Tuğrul ber-İsfahân ve vefât-ı Ebû Muhammed Cüveynî şeyh-i Şâfi'yye
Tokuz	Galâ'-yı azîm der-İrâk ve vefât-ı Ebü'l-Hasan Abdurrahman Kudûrî sâhib-i Tekmile ve Tecrîd
On	Vefât-ı Ebû Kâlicâr İzzü'l-melik Merzübânî Deylemî ve vefât-ı Ebû Tâlib Geylân mesmed-i Irâk tamâm-i binâ'-i Sevr-i Şîrâz be-hükm-i İzzü'l-melik el-mezkûr ve vefât-ı Ebû Sa'id bin Ebü'l-Hayr ez-kibâr-ı meşâyih

Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz Kırk	
Bir	Kıtâl-i ferîkayn berây-ı mâtem-i âşûrâ ez-Bağdâd ve vefât-ı Ebü'l-Kâsım İflîlî vezîr-i Endülüs ve Sultân-ı Mevdûd Gaznevî
İki	Vefât-ı melikü'l-azîz Büveyhî ve Ebü'l-Kâsım Ömer Sâmânînî ez-Necât ve tulû'-ı Necm-i Zûzevâye
Üç	Kıtâl-i ferikayn ya'nî Sünniyân ve Râfiziyân der-Bağdâd ve galebe-yi ehl-i sünnet ve giriften-i Tuğrul İsfahân-râ ba'd ez-muhâsara-yı yek sâl ve vak'a-yı azîme der-meyân-ı ehl-i Mısır ve Bâdîs ve mahzûl-i Mağâribe ve pâdişâh-ı Abdurreşîd der-Gazne ba'd ez-fîrâr-ı Alî bin Mes'ûd
Dört	Harâbî-yi Kerh ba'd ez-hizlân-ı Şî'a ve akd-i meclis-i azîm der-Bağdâd berây-ı neseb-i Fâtımiyye ve intişâr-ı asker-i Gazne der-nevâhi-yi Irâk bâ-nehib ü gâret ve vefât-ı Ebû Nasr Siczî ve Ebû Amr Dâni ez-şüyûh-ı hadîs ve kurrâ ³⁵¹
Beş	Vusûl-ı tâife'-yi Selçukiyye be-Hulvan ve vefât-ı Ebû Sa'îd Semmân ez-huffâz-ı hadîs ³⁵²
Altı	Hurûb-ı azîme der-meyân-ı Benî Bâdîs ve harb-ı Mısır der-İfrîkiye ve vefât-ı Ebû Alî Ahvâzî mukrî-yi Şâm ve Ebü'l-Alî el-Halîlî ez-huffâz ve Ebü'l-Abbâs Ahmed Nâtîfî ez-kibâr-ı Hanifiyye
Yedi	İstîlâ'-yı Tuğrul ber-Irâk be-istid'â-yı halîfe berây-ı def'-i fitne-yi Besâsîrî ve vefât-ı Selîm bin Eyyûb Râzî el-müfessir ve inkırâz-ı Devlet-i Büveyh der-Irâk ve Fârs
Sekiz	Vefât-ı İmâm Şemseddîn Abdülazîz el-Halvânî ve akd-i Musâhere der-meyân-ı Tuğrul ve Kâ'im ve kaht-ı azîm ve vebâ'-yı müfrit ve temevvûç-i Fiten der-Irâk ve zuhûr-ı Devlet-i Mülsemin der-Mağrib ve mülûk-i şebângâh der-Fâris
Tokuz	Vebâ'-yı müfrit der-Mâverâünnehir ve vefât-ı Ebü'l-Alâ Ma'rrî ez-kibâr-ı şu'arâ ve Şeyhü'l-İslâm Ebû Osmân İsmâ'il Sâbûnî ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Tuğtegin der-Şâm ve inkırâz-ı Âl-i Cemûd der-Endülüs ve vefât-ı İyâz vezîr-i Sultân Mahmûd
On	Reften-i Tuğrul be-cânib-i Rey ve şevket-i Râfiziyân-ı Bağdâd be-kıyâm-ı Besâsîrî berây-ı işâ'a âyîn-i rafz ve l-hâd der-an Bilâd ve katl kerden-i u Alî bin Mesleme vezîr-i halîfe-râ ve hutbe-u sikke-yi Mutenassır-ı Fâtımî der-Bağdâd ³⁵³ ve vefât-ı Ebü'l-Tayyib Taberî ³⁵⁴

³⁵¹ v **ve** **inkırâz-ı** Devlet-i Benî Kelb der-Sıkkıliye **sah**

³⁵² v Sergûbe? Hâkimî ibn Semîne Benî Kelb cenge Malta küffârından istimdâd itmekle gâlib olup ba'dehû seksen dörtde ehl-i Malta tegallüb ile cezîreyi bi't-tamâm hıfz itdiler

³⁵³ v Bundan akdem hutbe ve sikke şarkdan Fırat'a gelince Âl-i Abbâs'ın ve Fırat'dan Mağrib'e muntehî olunca Fâtımiyyün'un idi târîh-i mezburda Ubeydiyye hutbesi tamâm-ı bilâd-ı İslâmiyye'ye şâmil oldu

³⁵⁴ < **Ve** vefât ibn Şîtâ mukrî-yi Irâk **ve** Ebü'l-Hasan Mâverdî **ve** İmâm Ebû Mansûr Sem'ânî

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Hâmse ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz Elli	
Bir	Rücû'-ı Tuğrul be-Bağdâd ve maktûlî-yi Besâsirî ba'd ez- ve fîrâr u perîşânî ittîbâ'-ı u ve musâlaha'-yî İbrâhîm Gaznevî Çağrı Selçukî birâder-i Tuğrul
İki	İnhizâm-ı asker-i Mısır ez-Mahmûd Küllâbî der- ceng-i Haleb ve istîlâ'-yî Mahmûd ber-an belde ve vefât-ı İbn Mevâzinî şâ'ir-i Haleb
Üç	Vefât-ı Nasrû'd-Devle sâhib-i Diyârbekir ve Alî bin Rıdvân feylesûf-ı Mısır ve İbrâhîm bin Husrî şâ'ir-i Kayrevân ve galâ'-yî müfrit der-Mısır ve perîşânî-yî nâs ve iftikâr-ı müstansır
Dört	Tuğyân-ı Dicle ve garka-yî Bağdâd ve vefât-ı İmâm Ebû Abdullâh Kudâ'î Mu'iz bin Bâdîs melik-i İfrîkiye
Beş	Saltanat-ı Alp Arslan ba'd ez-vefât-ı Tuğrul Beğ ve inhizâm-ı Şâh Gâzî der- ceng-i Gazân ve vefât-ı Ebû Tâhir İsmâ'îl bin Halef mukrî sâhibü'l-unvân der-Kırâ'at
Altı	Vezâret-i Nizâmülmülk ba'd ez-katl-i Abdülmelik ve ibtâl-i seb-i Aş'eriyye ve vefât-ı Ebû Muhammed ibn Hazm Tâhirî ve inhizâm-ı Emîr Kutalmış ve Ceng-i Alp Arslan ve maktûlî-yî ı der-Rey ve vefât-ı ibn Burhan Nahvî
Yedi	
Sekiz	Vefât-ı İmâm Beyhakî ve Alî ibn Sîde ez-meşâhîr-i ehl-i lugat ve Ebû Âsım Abbâdî şeyh-i Şâfi'yye ve Ebû Ya'lâ Ferrâ şeyh-i Hanâbele
Tokuz	Binâ'-i Medrese-yî Nizâmiyye der-Bağdâd ve tadrîs-i Ebû İshâk Şîrâzî
On	Zelzele-yî azîme der-Remle

³⁵⁵ ^ Vefât-ı İmâm Şemsü'l-E'imme Abdülazîz Helvânî ez-kibâr-ı Hanifiyye **sah 2.**

Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz Altmış	
Bir	Harîk-i azîme-yi Dımeşk ve zevâl-i mahâsin-i Câmi‘-i Benî Ümeyye ve vefât-ı Ebü'l-Kâsım Havrânî şeyh-i Şâfi‘yye ve ve Şeyhü'l-İslâm Ebü'l-Hasan ve Alî Sa‘dî ez-kibâr-ı Hanefiyye
İki	İştîdâd-ı kaht u galâ ve izdiyâd-ı vebâ der-Mısır ve inkıtâ‘-ı hutbe-yi Fâtımiyye ez-Hicâz ve istîlâ‘-ı Ermanos Diyojen Kayser ber-bilâd Şâm ve vefât-ı Kādî Hüseyin Merverrûzî şeyh-i Şâfi‘yye
Üç	İnhizâm-ı küffâr-ı Rûm ez-Alp Arslan der- ceng-i Manâzgird ve esîrî-yi Ermanos-ı Kayser ³⁵⁶ ve istîlâ‘-ı Atsız ez ümerâ‘-ı Alp Arslan ber-bilâd-ı Şâm ve hutbe-yi Abbâsiyân der-Haleb ve vefât-ı ibn Zeydûn şâ‘ir-i Endülüs
Dört	Vefât-ı Mu‘tazîd Abbâd sâhib-i Eşîşe ve Ebü'l-Kâsım bin Cebbâre sâhib-i el-Kâmil ve ibtidâ‘-i Devlet-i Dânişmendlü der-Rûm ve vefât-ı Ebû Bekir Hatîb Bağdâdî hâfız-ı Maşrık
Beş	Saltanat-ı Melikşâh ba‘d ez-maktûlî-yi pedereş Alp Arslan ve gâlib şoden-i u ber-Kavurd der- ceng-i Hemedân ve inhizâm-ı ehl-i Mısır ez-gulâmân-ı Etrâk-ı Müntasır ve kaht-ı müfrit der-an müfrit [iklim] ve vefât-ı İmâm Kuşeyrî
Altı	Garka-yı Bağdâd ez-tuğyân-ı Dicle ve vefât-ı Ebû Bekir Hayât mukrî-yi Irâk ve istîlâ‘-ı Şehriyâr bin Kârun ber-Taberistân ve ibtidâ‘-i tabaka‘-ı sâniyye Bâvendiyîye
Yedi	İbtidâ‘-ı târîh-i Celâlî ve duhûl-i Bedr-i Cemâlî be Mısır berây-ı te‘yîd Müntasır ve perîşânî-yi erbâb-ı tagallüb ba‘d ez-ceng-i medîd ve hutbe-yi Müntasır de Hicâz ve hilâfet-i Muktedî Billâh ba‘d ez-vefât-ı Kâ‘im Biemrillâh
Sekiz	Hisâr-ı Dımeşk be-istîlâ‘-ı Atsız ve ibtâl-i şî‘âr-ı Şî‘a ve hutbe‘-ı Abbâsiyye ve vefât-ı Ebû Alî Herâs mukrî-yi Vâsıt ve İmâm Vâhidî el-müfessir
Tokuz	İstîlâ‘-ı Atsız ber-Mısır ve fitne-yi tâife-yi Eş‘ariyye ve Hanbeliyye der-Bağdâd ve vefât-ı Hayyân bin Halef müverrih-i Endülüs ve ibn Bâysâd-ı Nahvî
On	Fitne-yi azîme-yi Eş‘ariyye ve Hanbeliyye der-Bağdâd ve vefât-ı İmâm ibn Mende ez-İsfahân ve ez-huffâz ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Ziyâd der-Taberistân

³⁵⁶ > **Esîr-i Kayser**

Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz Yetmiş	
Bir	İstîlâ'-yı Tutuş Selçukî ber-Haleb ve Şâm ve ibtidâ'-i Devlet-i Âl-i Selçuk der-an diyâr ve vefât-ı İmâm Abdülhâhir bin Abdurrahman Cürcânî
İki	İnkırâz-ı Devlet-i Benî Mirdâs der-Haleb ve istîlâ'-yı Şâh Selçukî ber-Kirmân
Üç	Vefât-ı ibn Hayyûs şâ'ir-i Şâm
Dört	Feth-i Tarsus ez-Rûm be-dest-i Tutuş ve vefât-ı Ebû'l-Velîd Bâcî âlim-i Endülûs ve Ebû Nasr Ahmed Akta' şârih-i Kudûrî ve inhizâm-ı Tekiş der-ceng-i Melikşâh ve mahsûrî-yi u
Beş	Vefât-ı Yûsuf bin Süleymân el-ma'rûf bi'l-âlem Şentemerî ez-nuhât
Altı	Vefât-ı Şeyh Ebû İshâk İbrâhîm Şîrâzî ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve Ebû Abdullâh Reayenî Mukrî-yi Endülûs ve reften-i Melikşâh be-kıtâl-i Kayser-i Rûm ve esîr şoden-i u der-sayd u tahlîs kerdn Nizâmülmülk be-hüsn-i tedbîr ve inhizâm-ı küffâr der-ceng-i u
Yedi	Feth-i Antakya be-dest-i Süleymân bin Kutalmış ba'd ez-giriften-i küffâr sad ü bîst sâl ve vefât-ı Ebû Nasr bin Sâi' ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Artuk der-Mârdîn ve Âl-i Selçuk der-Rûm ve inkırâz-ı mülûk-ı tevâif der-Endülûs
Sekiz	İstirâd-ı Adfeneş [Alfonso] kral-ı İspanya hisâr-ı Tuleytula-râ ba'd ez-muhâsara-yı heft sâl ³⁵⁷ ve kıtâl-ı Sünniyân ve Râfiziyân der-Bağdâd ve inkırâz-ı Benî Mervân der-Diyârbekir ve vefât-ı İmâmü'l-Haremeyn Ebû'l-Me'âlî
Tokuz	Maktûlî-yi Süleymân Selçukî der-Ceng-i Tutuş der-Haleb ve Ceng-i Zelâke ez-nevâhî-yi Batalyevs ve temekkün-i Mülessimûn der-Endülûs îade-yi hutbe-yi Abbâsiyân der-Haremeyn ve vefât-ı Ebû Alî Mucâşî'î
On	Zuhûr-ı Devlet-i Benî Aksungur Atabek der-Mûsul ve inhizâm-ı küffâr İspanya ez-Mu'temed bin Yûsuf serasker-i İslâm

³⁵⁷ > Tuleytula'da mülûk-ı tevâ'ifden Me'mûn bin Yahyâ bin Zâfer m?ullâh cümle hazâ'in-i beytû'l-mâlî bir kasır binâsına sarf idüp ba'de'l-itmâm Frenk müstevli oldukda müdâfa'aya kudret olmayup küffâra nasîb olmuştur ol kasır şeddâdîde olan umûr-ı izzîye? kesb-i tevârihde mestûrdır.

Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz Seksen	
Bir	Vefât-ı Şeyhü'l-İslâm Abdullâh Ensârî ³⁵⁸ pîr-i Herât ve Hekîm Nâsır Hüsrev ve üstâd-ı şu'arâ ve zübde'-yi hükemâ
İki	İstîlâ'-yı Melikiâh ber-Semerkind ve Buhârâ ba'd ez-kıtâl ve hisâr-ı u itâ'at-ı mülk-i Kaşgar ve istîlâ'-yı Hasan bin Sabbâh ber-Kal'a-yı Alamût der-nevâhî-yi Kazvîn ve vefât-ı Fahrü'l-İslâm Alî bin Muhammed Pezdevî
Üç	Şevket-i Sünniyân Devlet-i Râfiziyân der-Bağdâd ba'd ez-fitne-yi Şî'a ve vefât-ı Ebû Bekir Hâherzâde şeyh-i Hanefiyye ve Âsım bin Muhammed ve zuhûr-ı Devlet-i melâhide-yi İsmâ'iliyye der-Kuhistân
Dört	İstirdâd-ı Frenk cezîre-yi Messine ve istîlâ'-yı Yûsuf bin Tâşfin der-Endülüs ve vefât-ı Mu'tasım bin Sumâdîh melikü'l-Meriye der-muhâsara ve inkırâz-ı sulhiyye der-Yemen ve harâb-ı sûr-ı Antakya ve Şâm ez-zelzele
Beş	Maktûlî-yi Nizâmülmülk el-Vezîr ve inhizâm-ı İspanya ez-Müslümânân der- ceng-i Ceyyân ve telâşî-yi haccâc-ı Irâk ez-Benî Hafâce ve ihtirâk-ı Bağdâd ve vefât-ı Melikşâh bin Alp Arslan
Altı	İnhizâm-ı asker-i İbrâhîm Ukaylî melik-i Mûsul ez-Tutuş der- ceng vak'a-yı Musanna' ve maktûlî-yi İbrâhîm ve galebe-yi Berkyaruk ber-Tutuş ve tekâ'ud haccâc-ı Irâk ve perîşânî-yi haccâc-ı Şâm
Yedi	İnhizâm-ı Aksungur serasker-i Haleb der- ceng-i t ve maktûlî-yi u ve istîlâ'-yı Berkyaruk ber-Bağdâd bâ-hutbe-ve hilâfet-i Müstazhir Billâh Abbâsî ba'd ez-mevt-i Muktedî Billâh ve vefât-ı Emîr Ebû Nasır ibn Mâkûlâ ve el-Müstansır Fâtimî
Sekiz	Maktûlî-yi Ahmed Han sâhib-i Semerkand be-töhmî-i zındike ve inhizâm-ı Tutuş ez-birâderzâde-yi hod Berkyaruk der- ceng-i Rey ve maktûlî-yi u ve vefât-ı ibn Hayrûn ve Muhammed bin Hamidî ez-huffâz ve Muhammed bin Abbâd melik-i Endülüs
Tokuz	Kırân-ı seb'a seyyâre mâ'adâ Zuhal der-hut ve hüküm kerdî-i müneccimîn be-tûfân u garka-yı ekser-i haccâc der-seyl ve giriften-i Kerboğa Hisâr-ı Mûsul-râ ba'd ez-muhâsara-yı medîd ve firâr-ı İbrâhîm Ukaylî be-Emîr-i Arab ³⁵⁹
On	İnhizâm-ı Dukâk ez-Rıdvân birâder-i hod ve istîlâ'-yı Frenk ber-hisâr-ı Antakya ve vefât-ı Nasır Makdisî şeyh-i Şâfi'yye ve zuhûr-ı Devlet-i Harizmiyân der-Mâverâünnehir ve inhizâm-ı Kayser-i Rûm der- ceng-i Kılıçarslan

³⁵⁸ > **Târîh-i vefât-ı Şeyh Abdullâh Ensârî**

Şeyh Âlim Hâce Abdullâh Ensârî ki u
Mefhar-ı aktâb-ı âlim ez-kurûn bâ-kirvân?

Sayd u penç ü neved bir sâl kâmed der-vücûd
Çün güzêşt ez-çâr sad heştâd ve yek reft ez-cihân

Sene **481**

³⁵⁹ < **İstîlâ'-yı Frenk ber-sevâhil-i Şâm**

Meblağ-ı Sâl-i Dört Yüz Toksan	
Bir	Giriften-i Frenk Hisâr-ı Antakya ve Ma're ve Kefertâb ve firâr-ı Yağbastı ez-Antakya ve intişâr-ı küffâr der-an diyâr bâ-seyf-i tagallüb
İki	Nakl-i mushaf-ı şerîf bâ-hatt-ı Hazret-i Osmân Radi ez-Taberiyye be-Câmi'-i Dimeşk ³⁶⁰ ve giriften-i Frenk belde-yi Kudüs-râ ba'd ez-hisâr-ı yek mâh ve nısf der-Şa'bân ve maktûlî-yi ehl-i İslâm der-an diyâr ve tuğyân-ı Bâtiniyye der-İsfahân
Üç	İnhizâm-ı Berkayaruk ez-birâder-i hod Muhammed der-kıtâl-i u bâr-ı diğer bâ-Sencer der-Horâsân ve inhizâm-ı Ferîkayn ve inhizâm-ı Frenk ez-asger-i Dânişmendlü der- ceng-i Malatya ve vefât-ı İmâm Ebü'l-Yüsr Muhammed birâder-i Fahrü'l-İslâm
Dört	Şevket-i Bâtiniyye der-İrâk ve inhizâm-ı Muhammed der- ceng-i Berkayaruk ve istirdâd-ı Frenk bilâd-ı Arsuf ve Surûc ve Kaysariyye-râ bâ-seyf ve inhizâm-ı küffâr der- ceng-i Kılıçarslân
Beş	Ceng-i mükerrer der-meyân-ı Muhammed ve Berkayaruk ve inhizâm-ı Muhammed der-def'a-yı râbî'a der-Rey ve galebe-yi Sencer ber-Kadır Han der- ceng-i Yezîd ve esîr şoden-i Kadir Han ve vefât-ı Müsta'lî Fâtîmî ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Ukayl der-Mûsul be-mevt-i Alî bin Müslim ³⁶¹
Altı	Ceng-i hâmis der-meyân-ı âhiyûn der-Hoy ve inhizâm-ı Muhammed ve istîlâ'-yı Dekkâk ber-Rahbe ve vefât-ı İbn Süvâr mukrî-yi Irâk ve inhizâm-ı asker-i Dânişmendlü der- ceng-i Kılıç Arslan
Yedi	Musalâha-yı birâderân-ı bâ-şart-ı istikrâr-ı Muhammed der-İrâk ve hükûmet-i Berkayaruk der-bilâd-ı Horâsân ve Fâris ve cezîre ve Haremeyn ve giriften-i Frenk hisâr-ı Akka-râ ve inhizâm-ı küffâr ez-Sökmen Artukî der- ceng-i Harrân ³⁶²
Sekiz	Vefât-ı Berkayaruk ve istikrâr-ı Muhammed be-cây-ı u ve inhizâm-ı Rıdvân der- ceng-i Frenk ve vefât-ı Sökmen ez-Benî Artuk ve kitâl-i Frenk bâ-ehl-i Askalân
Tokuz	Giriften-i Frenk hisâr-ı Efâmiye-râ ve makhûr-ı îşân ez-Tuğtekin ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Tuğtekin der-Şâm
On	Zafer-i Muhammed bin Melikşâh ber-hisâr-ı Bâtiniyye der-İsfahan ve vefât-ı Ebü'l-Muzaffer Hâfi şeyh-i Şâfi'yye ve Yûsuf bin Tâşfin Sultân-ı Endülüs ve inkırâz-ı Ekrâd Âl-i Hasneviyye der-Dînever ve Şehrizor

³⁶⁰ √ İbn Kalânîsî târîhinde mestûr olduğı üzre Hazret-i Osmân radiyallâhu anh bir mushafı Taberiyye Mescidi'nde kurmuş idiler harâb oldıkda Tuğtekin Dimeşk'e nakl eyledi.

³⁶¹ √ **Binâ'-i** şehri Hille der-Şatt-ı Fırât be-mâşeret-i Ebü Kelîl Mansûr âmedi.

³⁶² √ İnhizâm-ı Kayser-i Rûm der-Kılıç Arslan.

[15a]

Cedvel-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Sâdise ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz	
Bir	Maktûlî-yi Seyfû'd-Devle Sadaka emîr-i Arab der- ceng-i Sultân Muhammed Selçukî ve vefât-ı Temîm bin Mu'iz sâhib-i Keyrevân
İki	İstîlâ-yı Çavlı ber-Mûsul ve inhizâm-ı Kılıç Arslan mülk-i Kirmân der- ceng-i Cavli ve garka-yı u der-Hâbur-ı Dicle ve vefât-ı Ebû'l-Hâsen Rûyânî şeyh-i Şâfi'yye ve Ebû Zekerîyyâ hatîb-i Tebrîz
Üç	Giriften-i Frenk Kal'a-yı Trablus-râ ba'd ez-muhâsara-yı heft sâl ve ceng ve istîlâ'-yı küffâr ber-hisâr-ı Banyâs ve Tarsus ve hasîn-i Ekrâd
Dört	Giriften-i hisâr-ı Beyrut-râ bâ-seyf ve Kal'a-yı Seydâ bâ-amân ve istigâse-yi İslâmiyân ez-mülûk-i cihân
Beş	Vüsûl-ı asker-i Irâk be Tilbâşer ve perîşânî-yî u ba'd ez-teferruk-ı kelime ve mevt-i serasker ve inhizâm-ı İspanya der- ceng-i azîm Benî Tâşfîn ve vefât-ı İmâm Ebû Hâmid Muhammed Gazâlî ³⁶³
Altı	Vefât-ı İmâm Ebû Bekir Muhammed Şâfi'yye ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve binâ'-ı sûr-ı Meşhed-i Horâsân be-mübâşeret-i Emîr Alî ez-Kâkûyye
Yedi	Giriftâr-ı Bağdos hâkim-i Kudûs ba'd ez-inhizâm-ı Frenk der- ceng-i azîm-i Taberiye ve vefât-ı Rıdvân Melik-i Haleb ve Mevdûd Melik-i Mûsul ve Muhammed bin Tâhir el-Makdisî ez-huffâz
Sekiz	Maktûlî-yi Çakır? Selçukî be-dest-i Bâtınıyye ve vefât-ı Alâ'ü'd-Devle Mes'ûd Gaznevî ve istîlâ'-yı asker-i Benî Selçuk ber-Hamâ ve Kefertâb ve istîlâ'-yı Sencer ber-Gazne
Tokuz	İstinsâr-ı Bursuk serasker-i Sultân Muhammed berây-ı intikâm ez-Tuğtekin Emîr-i Şâm ve vefât-ı Ebû Şücâ' Deylemî ez-huffâz ve Şerîf ibn Hebbâriyye ez-şu'arâ ve Pâdişâh-ı Sultânü'd-devle der-Gazne ba'd ez-katl-i birâdereş
On	İnhizâm-ı Frenk der- ceng-i Tuğtekin ve vefât-ı Ebû Bekir Sem'ânî ez-huffâz ve inhizâm-ı Sultânü'd-Devle der-birâdereş Behrâm Şâh bâ-imdâd-ı Sencer Selçukî ve inhizâm-ı Mahmûd Şebânkârî ez-Rükneddîn

³⁶³ ^ **Târîh-i vefât-ı İmâm Gazâlî**

Nasîb-i hüccet-i İslâm ez-in serây-ı sipenc

Hayât-ı penç ü çâr ve memât-ı pân sad u penç

Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz On	
Bir	Harâb-ı Sincâr ez-seyl-i azîm ve vefât-ı Sultân Muhammed Selçukî ve Yahyâ ibn Mende Isfahânî el-Müverrih ve inkırâz-ı Âl-i Selçuk der-Şâm ve inhizâm-ı Arslan Şâh Gaznevî der-ceng-i Sencer
İki	Hilâfet-i Müsterşid ba'd ez-mevt-i Müstazhir ve maktûlî-yi Sultânü'd-Devle Arslan Şâh be-dest-i birâdereş Behram Şâh Gaznevî
Üç	Kıtâl-i Sencer ve Mahmûd bin Sultân Muhammed der-Horâsân ve inhizâm-ı Frenk der- ceng-i Tuğtekin ve İlgâzî der-nebâhî-yi Haleb ve zuhûr-ı kabir-i Halîlullâh ve İshâk ve Ya'kûb der-mağâra-yı meşhûre Aleyhüme's-selâm
Dört	İstîlâ'-yı küffâr Kerec ve Harez-ber hisâr-ı Tiflis ba'd ez-inkisâr ve İlgâzî serasker-i İslâm ve inhizâm-ı Mahmûd birâder-i hod der- ceng-i Esedâbâd maktûlî-yi Tuğrâi vezîr-i Mes'ûd
Beş	İhtirâk-ı Dârü's-Saltana der-Bağdâd ve vefât-ı Emîr Cüyûş Şehinşâh vezîr-i Mısır ve İbn Kattâ' Sıkkîlî şeyhü'l-lugat ve inhizâm-ı ba'z-ı rûkn-i Yemânîye ez-Ka'be-yi Mükerrime
Altı	Vefât-ı İlgâzî ez-Artukîye ve İmâm Muhîyî's-sünne Hüseyin Begavî ve Ebü'l-Kâsım ibn Fehhâm ve Ebû Muhammed Kâsım Harîrî sâhib-i el-Makâmât
Yedi	İnhizâm-ı Dübeys ez-Müsterşid-i halîfe der- ceng-i Bağdâd ve vefât-ı Ebû Na'im Isfahânî ve ibn Hayyât ez-şu'arâ ve istirdâd-ı Timurtaş ez-Artukî hisâr-ı Harput-râ ez-Frenk ve inhizâm-ı asker-i Abdülmümin der-ceng-i Zübeyr bin Alî
Sekiz	İnhizâm-ı Frenk ba'd ez-giriftin-i hisâr-ı Sûr bâ-emân ve vefât-ı Hasan bin Sabbâh re'îs-i İsmâ'iliyye der-Alamût ve Ebü'l-Feth Ahmed ibn Burhân ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve İmâm Ebü'l-Fazıl Ahmed
Tokuz	Makhûr-ı Dübeys der-dest-i Sencer
On	Hutbe-yi hanende-yi Müsterşid der-Abîd ve vefât-ı Şeyh Ahmed Gazâlî birâder-i İmâm Ebû Hâmid ve Aksungur ber-Sakî mülk-i Mûsul ve Ebü'l-Velîd ibn Rüşd Kādî-yı Kurtuba ve Ebû Bekir Tartûşî nezîl-i İskenderiyye

Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz Yigirmi	
Bir	Musâlaha-yı Mahmûd ve Halîfe-yi Bağdâd ez-kıtâl u nehb Dârülhilâfe ve maktûlî-yi cem‘-i kesîr ez-Bâtîniyye be-dest-i Sencer ve vefât-ı Ebü'l-Aziz Kalânîsî mukri-yi Irâk ve Ebû Muhammed Abdullâh ez-Necât
İki	İstîlâ-yı İmâdüddin Zengî ber-Haleb ve vefât-ı Tuğtekin
Üç	İstîlâ'-yı Dübeyş ber-Hille ve Zengî ber-Hama ve Humus ve maktûlî-yi Şeş Hezâr eşrâr der-Dımeşk be-töhmet-i akîde-yi İsmâ'îliyye ve istîlâ'-yı Frenk ber-Dımeşk ve rücû'-ı îşân be-hücûm-ı asker-i Arab
Dört	İnhizâm-ı Frenk der- ceng-i Zengî mülk-i Halev ve giriften-i Sultân Mahmûd hisâr-ı Alamut-râ zuhûr-ı ukârib-i tayyâre der-Bağdâd ve vefât-ı İbrâhîm İzzî ez-şu'arâ ve istîlâ'-yı Sencer ber-Semerkind
Beş	Vefât-ı Hammâd bin Debbâs ez-meşâyih-i sûfiyye ve Ebü'l-Alâ Zührî tabîb-i Endülüs ve vefât-ı Aynü'l-Kuzât Hemedânî ve Sultân Mahmûd Selçukî ve maktûlî-yi Emîr İbrâhîm serdârî-yi Mülessimûn
Altı	İnhizâm-ı Mes'ûd ez-Sencer der- ceng-i azîm Dînever ve inhizâm Dübeyş ve Zengî der- ceng-i Müsterşid Halîfe-yi Bağdâd ve vefât-ı Bôri melik-i Dımeşk ve Kâdî Ebü'l-Hasan İbnü'l-Ferâü'l?-Mâlikîyye
Yedi	İnhizâm-ı Frenk ez-asger-i Halev ve giriften-i Şemsülmülûk hisâr-ı Bânyâs-râ ve vefât-ı Es'ad Mihnî ve inhizâm-ı Tuğrul bin Muhammed Dâvûd Selçukî der- ceng-i Horâsân
Sekiz	Kuvvet-i halîfe-yi Bağdâd ve itâ'at-ı mülûk ve vefât-ı Ebü's-Salt Endülüsî ve istîlâ'-yı Frenk ber-cezîre-yi Cerbe- ve inhizâm-ı Frenk der- ceng-i Muhammed Gaznevî ez-Dânişmendlü
Tokuz	Giriften-i Zengî hisâr-ı Ma're-râ ez-Frenk ve inhizâm-ı asker-i halîfe ez-Mes'ûd der- ceng-i Hemedân ve esîr-i Müsterşid bâ-hadem ü haşem ve hilâfet-i Râşid ba'd ez-maktûlî-yi Müsterşid
On	İstîlâ'-yı Mes'ûd ber-Bağdâd ve hilâfet-i Muktefi bâ -şart-ı tecerrüd ez-alât-ı harb ba'd ez-hal'-i Râşid ve vefât-ı Muhammed bin Hameveyh ez-meşâyih ve Muhammed bin Efdalü'l-Murâdî fakîh-i Harem-i Mekke

Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz Otuz	
Bir	İstizhâr-ı Râşid be-Dâvûd bin Mahmûd Selçukî ve kıtâl-i u bâ-Mes'ûd der-Merâga ve inhizâm-ı Frenk ez-asger-i Şâm der- ceng-i Trâblus ve inhizâm-ı Mahmûd Han hâkim-i Semerkand ez-Gürhan der- ceng-i Hucend
İki	Maktûlî-yi Râşid ba'd ez-şevket-i kazibe be-dest-i Batiniyye Isfahân ve vefât-ı Ebü'l-Hasan Kerhî ve Enûşirvân bin Hâlid el-Vezîr
Üç	Zelzele-yi azîm der-Hîre ve helâk-ı nüfûs-ı kesîre ve inhizâm-ı Atsız Harezmî ve vefât-ı Mahmûd bin Bôri Melik-i Dimeşk ve kisve sâhten-i ba'z ez-tüccâr berây-ı Ka'be-ve tegâfûl kerden-i mülûk
Dört	İstîlâ'-yı Zengî ber-Dimeşk ve inhizâm-ı Emîr Tâşfîn ez-Abdûlmü'mîn der- ceng-i Mugâne ve vefât-ı Ebû İshâk Saffâr ez-e'imme-yi Hanifiyye
Beş	Muhâsara kerden-i Zengî-yi Dimeşk-râ ve vefât-ı Ebü'l-Kâsım Isfahânî ez-huffâz ve Rezîn bin Mu'âviye Abderî ve Hâce Yûsuf Hemedânî ve giriften-i Abdûlmü'mîn hisâr-ı Merâkeş-râ ba'd ez-muhâsara
Altı	Inhizâm-ı Sencer der- ceng-i azîm ve küffâr-ı Etrâk der-Semerkand ve vefât Muhammed bin Alî Mâzerî şârih-i Müslim ve Şeyhü'l-İslâm Ahmed Hâmî
Yedi	Vefât-ı Hüseyin Sıbt Hayyât mukrî-yi Bağdâd ve Ebû Sa'îd Meydânî sâhibü's-Sünen ve İmâm Muhammed Necmeddîn Ömer bin Muhammed Nesefî ve inkırâz-ı Devlet-i Kākûyye der-Fâris ve zuhûr-ı Devlet-i Atabegân-ı Yezd
Sekiz	İstîlâ'-yı Sencer ber-bilâd-ı Hârezm ve vefât-ı sâhib-i el-Keşşâf Cârullâh Zemahşerî ve binâ'-ı kal'a-yı İmâdiyye mübâşeret-i İmâdüddîn Zengî Melik-i Mûsul
Tokuz	Hasâret-i haccâc-ı Irâk ve vefât-ı ibn Hayrûn mukrî-yi Bağdâd ve istirdâd-ı İmâd-ı Zengî hisâr-ı Rehâ ve Surûc-râ ez-Frenk ve istîlâ'-yı Abdûlmü'mîn ber-Harrân ve Tilimsân
On	Vefât-ı Ebû Mansûr Mevhûb Cevâlîkî ve zuhûr-ı Devlet-i İldeniz-i Atabegân der-Azerbaycan ve vefât-ı Rükneddîn Ebü'l-Fazl Kirmânî ve ibn Bâdeş Ahmed Nahvî

Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz Kırk	
Bir	Maktûlî-yi Zengî der-muhâsara-yı kal'a-yı Ca'ber ve giriften-i Frenk Trablus-ı Mağrib-râ bâ-seyf ve vefât-ı Sıbt Hayyât Abdullâh mukrî-yi Irâk ve istîlâ'-yı Abdülmü'min ber-Endülüs
İki	Vefât-ı Ebû Nasr ibnü's-Sabbâğ ve Ebü's-Sa'âdât ibn Şecerî ve giriften-i Nûreddîn Mahmûd ba'zî kılâ' ez-Frenk ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Salgur der-Fârs ve Kirmân ve vefât-ı İmâm İftihârüddîn Tâhîr bin Ahmed
Üç	İnhizâm-ı Frenk der- ceng-i Dimeşk ve harâb-ı Sevâd-ı Irâk ez-asâkir-i Mes'ûd ve giriften-i küffâr hisâr-ı Sıkkıyye Mehdiye-râ bâ-hîle ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Bâdis der-İfrîkıyye ve vefât-ı Ebû İshâk ez-meşâyih-i sûfiyye
Dört	İnhizâm-ı Frenk der- ceng-i Nûreddîn ve esîr şoden-i Hâkim Antâkiyye ve vefât-ı Ebû Bekir Ahmed Ercânî ve Hâfız Lidînullâh ve Kādî İyâz bin Mûsâ ve Seyfeddîn Gâzî Melik-i Mûsul
Beş	Giriften-i Urbân-ı kâfile-yi Irâk-râ ve telef-i nüfûs-ı kesîre der-Taberiyye ve zuhûr-ı Devlet-i Atabegân-ı Büzürg der-Lûristân ve Devlet-i Gûrye der-Gazne ve Horâsân
Altı	Vefât-ı Kādî Ebû Bekir ibnü'l-Arabî ez-kibâr-ı muhaddisîn ve inhizâm-ı Frenk der-ceng-i Nûreddîn ve istirdâd-ı bilâd ez-Fırât tâ be-Mar'aş ve vefât-ı Şihâbüddîn Edîb Sâbir ez-şu'arâ-yi Fûrs
Yedi	Münhasif şoden-i Behrâm Şâh Gaznevî bâ-evlâd u ittibâ'eş der- ceng-i Mûltân ³⁶⁴ ve vefât-ı Evhadüddîn Enverî ez-şu'arâ-yi Fars
Sekiz	Hurûc-ı Tâife-yi Guz ya'nî Türkman der-Horâsân ve esîr şoden-i Sencer ba'd ez-kıtâl ü inhizâm ve gâret-i Nîsâbûr ve Belh ve istîlâ'-yı gıyâs-ı Gûrî ber-Herât
Tokuz	İnkırâz-ı Devlet-i Benî Tuğtekin istîlâ'-yı Dimeşk bâ-Nûreddîn ve galebe-yi Müktefî ber-asker-i Muhammed Şâh der-Irâk ve vefât-ı Zâfir Ubeydî ve velâdet-i Cengiz Han
On	Vefât-ı Ahmed bin Sa'd el-Uklîşî ve Ebü'l-Kerem Şehrezûrî mukrî-yi Irâk ve Mahallî ibn Cemî' Kādî-yi Mısır

³⁶⁴ √ **Garîbe**

Gıfârî nakl üzre Behrâm şâh Gaznevî rûz mesâfede tokuz oğlu **ve** askeri ile yere geçmiştir.

[15b]

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Sâdise ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz Elli	
Bir	Perîşân-ı tâife-yi Oğuz bâ-mevt-i Alî serdârî-yi îşân ve halâs şoden-i Sencer ez-esîr ve âmeden-i Süleymân Şâh be-Bağdâd berây-ı taklîd-i saltanat ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Hafs der-Tunus ve İfrîkiyye
İki	Harâb-ı cânin-i garbîm Bağdâd ez-asker-i Muhammed Şâh Selçukî ve kaht-ı müfrit der-Horâsân berây-ı istîlâ'-yî Oğuz ve istirdâd-ı Nûreddîn hisâr-ı Banyâs ve Gazze ve vefât-ı Sultân Sencer ³⁶⁵ ve Şemsülmülûk
Üç	Ceng-i Horâsâniyân bâ-leşker-i Oğuz ve istîlâ'-yî Muhammed Şâh ber-Hûzistân ve vefât-ı Ebû'l-Vakt Abdülevvel Sencerî [Siczi] ez-huffâz-ı hadîs ve İmâm Zahîr Belhî ve inkırâz-ı Âl-i Necâh der-Yemen
Dört	Giriften-i Abdü'l-Mü'mîn hisâr-ı Mehdiyye ez-Frenk ve istîlâ'-yî Oğuz ber-Nîsâbûr ve fitne-yi azîme der-meyân-ı fukehâ-yî Nîsâbûr ve Aleviyyân ve inhizâm-ı küffâr der- ceng-i Şâm ve vefât-ı Muhammed Şâh Selçukî ve zuhûr-ı Devlet-i Mehdiyye der-Yemen
Beş	Hilâfet-i Müstencid ba'd ez-mevt-i Muktefî ve vefât-ı Fâiz Fâtımî ve Hüsrev Şâh Gaznevî ve istîlâ'-yî Süleymân Şâh ber-Hemedân ve inkırâz-ı Devlet-i Gaznevî der-Horâsân be- istîlâ'-yî Devlet-i Eyyübiyye der-Humus
Altı	Vefât-ı Süleymân Şâh ve Talâi' vezîr-i Mısır ve inhizâm-ı Şâh Gâzî ez-leşker Oğuz ve zuhûr-ı Devlet-i Saltukiye mülûk-i Erzene'r-Rûm ve inhizâm-ı Emîr Selîk [Saltuk] der- ceng-i Gürcüyân ve vefât-ı İmâm Nâsreddîn Semerkandî
Yedi	Küsûf-ı tâm ve inhizâm-ı Gürcüyân ez-ehl-i İslâm der- ceng-i azîm Azerbaycan rücû'-ı haccâc-ı Irâk ez-râh ve vefât-ı Adî bin Müsâfir şeyh-i Şâm ve binâ'-ı havâlî-yî Ravza-yî Mutahhara ez-zîr-i zemîn be-mâşeret-i Nûreddîn
Sekiz	Galebe-yi Frenk ber-Nûreddîn der- ceng-i Ekrâd ve inhizâm-ı Âl-i Dübeyş ez-asker-i Müstencid ve vefât-ı Abdülmü'mîn Sultân-ı Mağrib ve ve Cemâleddîn İsfahânî vezîr-i Cevâd ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Esed der-Haleb
Tokuz	İnhizâm-ı Frenk ez-Nûreddîn der- ceng-i Hârem ve esîr şoden-i serasker-i Rûm ve inhizâm-ı küffâr der- ceng-i Selçukiyyân-ı Rûm ve reften-i Nûreddîn be-Mısır berây-ı ihrâc-ı Frenk ez-an şehir ve vefât-ı Nasır bin Halef Melik-i Sicistân
On	Fitne-yi ta'assub-ı mezheb der-İsfahân ³⁶⁶ ve inhizâm-ı Kılıç Arslan der- ceng-i Yağıbasan ez-Dânişmedlü ve vefât-ı Avnüddîn vezîr-i Muktefî ve İmâm Tâceddîn Abdülgafûr bin Lokmân ez-kibâr-ı Hanifiyye ve ve Hücetü'l-Fâzıl Alî bin Muhammed el-Nahvî

³⁶⁵ > **Târîh-i vefât-ı Sencer**

Vefât-ı şâh-ı cihân Sencer-i mübârek ahd / Bod der-çemen-i Hüsrev ü hıramân-ı serv
Düşenbe beyt ü çehâr Rebî'ü'l-evvel bod / Sâl pân sad ü pençâh ve dü N? Merv

Diğer sene **552**

Be-cû sâl fevt vey ez-şâh-ı Merv

³⁶⁶ ^ İsfahân'da mezheb-i nizâi' için sekiz gün kıtâl olup niçe bin nefis düşmüştür

Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz Altmış	
Bir	Şüyû'-ı rafz u ilhâd der-Bağdâd istîlâ'-yı Gürciyân ber-Azerbaycan ve istirdâd-ı Nûreddîn hisâr-ı Kuneytire-râ ez-Frenk ve vefât-ı Şeyh Abdülkâdir Geylânî ez-meşâhîr-i cihân
İki	Duhûl-i Esededdîn be-Mısır berây-ı def'-i Frenk ve inhizâm-ı Şâver der-ceng ve temekkün-i Şâver der-Ş? Mısır ba'd ez-sulh ve vefât-ı İmâm Abdülkerîm bin Muhammed Sem'ânî ez-huffâz
Üç	Vefât-ı Ebü'n-Necîb Sühreverdî ez-kibâr-ı meşâyih ve ibtidâ'-i Devlet-i Benî Eyyüb der-Humus
Dört	İstîlâ'-yı Frenk ber-gâlib-i muhallât-ı Mısır ve rücû'-ı an kavm-ı ebter be-kudûm-i Esededdîn bâ-asker ve vezâret-i Selâhaddîn ba'd ez-maktûlî-yi Şâver ve inkırâz-ı Devlet-i Dânişmendlü der-Rûm
Beş	Zelzele-yi azîme der-Şâm ve istîlâ'-yı Frenk ber-Dimyât ve istîlâ'-yı Nûreddîn ber-Sincâr
Altı	İstîlâ'-yı kavm-i Harz ber-ba'z-ı bilâd-ı Ermeniyye ve maktûlî-yi sî hezâr merd ez-Müslümânân ve hilâfet Müstazî ba'd ez-mevt-i Müstencid
Yedi	İbtidâ'-yı Devlet-i Eyübiyye ve saltanat-ı Selâhaddîn ve inkırâz-ı Fâtimiyye be-mevt-i Âdîd ve vefât-ı Ebû Muhammed ibnû'l-Haşşâb Nahvî ve zuhûr-ı Devlet-i Mü'eyyediyye der-Horâsân
Sekiz	Reften-i Karakuş be-Mağrib ve istirdâd-ı hisâr-ı Trablus ez-Frenk ve inhizâm-ı küffâr der-ceng-i ibn Laven Ermenî ve istirdâd-ı Nûreddîn hisâr-ı Behistân ve Mar'aş-râ ve vefât-ı Melikü'n-Necât Hasan Bağdâdî
Tokuz	Vefât-ı Ebü'l-Alâ Hemedânî ez-huffâz-ı Kurân ve Sa'id İbnü'd-Dehân şeyh-i nuhât ve İmâre bin Alî fakîh-i Yemen ve Sultân Nûreddîn şehîd ve ibtidâ'-i Devlet-i Eyyüb der-Yemen ve inkırâz-ı Mehdiyye der-Zebîd
On	İstîlâ'-yı Selâhaddîn ber-memâlik-i Şâm ve Mûsul ve vefât-ı İmâm Cemeâlû'l-İslâm Es'ad Kerâbîsî

Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz Yetmiş	
Bir	İnhizâm-ı Gâzî Seyfeddîn sâhib-i Mûsul ez-Sultân Selâhaddîn der- ceng-i Haleb ve vefât-ı Ebü'l-Kâsım ibn Asâkir müverrih-i Şâm
İki	Binâ'-i Kal'atülcebel ve sûr-ı kebîr-i Mısır be-rey-i Selâhaddîn ve inhizâm-ı asker-i sipâhiyân der- ceng-i Selâhaddîn ve binâ'-i şehir-i Mansûre be-mâşeret-i Seyfûlislâm der-kabâle-yi cünd
Üç	İnhizâm-ı asker-i İslâm ez-Frenk der- ceng-i Remle ve vefât-ı Arslan Şah Selçûkî ve Reşîdüddîn Muhammed bin Muhammed Vativât ez-meşâhîr-i küttâb ve vefât-ı Ebû Firâs Âlî Âmirî ez-kibâr-ı şu'arâ
Dört	İnhizâm-ı Frenk der-ceng-i Ferec Nâ'ib-i Şâm ve nikbet-i Râfiziyân ve vefât-ı Haysa Beysa ez-şu'arâ-yı asır ve binâ'-i sûr-ı azîm ve Kal'atülcebel der-Kâhire
Beş	Hilâfet-i Nâsır-Lidînillâh ba'd ez-mevt-i Müstezir ve inhizâm-ı Frenk ez-Selâhaddîn ve inhizâm-ı asker-i Kılıç Arslan ez-Ömer bin Şehinşâh der- ceng-i Hısn Ra'nân
Altı	Resîden-i taklîdnâme saltanat-ı Selâhaddîn ez-Nâsır Halîfe ve vefât-ı Ebû Tâhir Ahmed Silefî ez-meşâhîr-i huffâz ve ve Melikü'l-Mu'azzam Tûrân Şâh ve Mecdeddîn Muhammed el-ma'rûf be-Hekîm-i Senâ'î sâhib-i Hadîka ³⁶⁷
Yedi	Vefât-ı İmâm Kemâleddîn Abdurrahman Enbârî ve teveccüh-i be Renes Efrençî (Renauld de Châtillon) hâkim-i Kerek be-Medîne-yi Münevvere ve inhizâm-ı u ez-Ferruşâh
Sekiz	Pûşiden-i Nâsır Halîfe libâs-ı fütüvvet-râ ez-şeyh-i fütüvvet Abdü'l-Cebbâr ve vefât-ı Şeyh Ebü'l-Abbâs Rufâ'î Halef ibn Beşküvâl
Tokuz	Vefât-ı Ebleh Bağdâdî ve istîlâ'-yı Selâhaddîn ber-hisâr-ı Amed ve Haleb ve Safer ve tebşîr-i Kādî Mücîrüddîn be-feth-i Kudüs der-Receb ve ibtidâ'-i Devlet-i Benî Eyyûb der-Haleb
On	Vefât-ı Yûsuf bin Abdülmü'mîn Melik-i Mağrib ba'd ez-inhizâm der- ceng-i Şenterîn ve pâdişâh-ı Mansûr Ya'kûb ve gâlib şoden-i u ber-Mülessimûn ve ibtidâ'-i Devlet-i Âl-i Hûrşîd der-Lûr-ı Kûçek ve vefât-ı Nûreddîn Ahmed Sâbûnî

³⁶⁷ **DİA**'da Senâî'nin ölüm tarihinin 525 olduğu bilgisi verilmektedir. Saime İnal Savi, "Senâî", **DİA**, c. 36, s. 502-503.

Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz Seksen	
Bir	Fitne-yi azîme der-meyân-ı Türkman ve Ekrâd ve vefât-ı Abdülhak İşbîlî ez-huffâz ve men' kerdên-i Seyfûlislâm ziyâde-yi Hayye alâ Hayrû'l-amel der-ezân-ı Haremeyn ³⁶⁸
İki	Kirân-ı seb'a seyyâre der-mîzân ve hükûm-i müneccimîn be-harâb-ı âlem ez-tûfân-ı rîh ve fitne-yi azîme der-meyân-ı Râfiziye ve Sünniyân-ı Bağdâd berây-ı mâtem-i âşûrâ ve vefât-ı Hakanî ez-şu'arâ
Üç	İnhizâm-ı Frenk der- ceng-i Selâhaddîn ve istirdâd-ı Kudûs ve Akkâ ve kılâ'-ı adîde-yi Şâm ez-küffâr ³⁶⁹ ve inkırâz-ı Devlet-i Âl-i Selçuk der-Kirmân ve istîlâ'-yî Gıyâseddîn Mahmûd Gûrî ber-bilâd-ı Hind
Dört	İnhizâm-ı Tuğrul ez-asker-i Halife ve giriften-i Âdil kal'a-yı Kerek-râ ve vefât-ı İbnül Te'avendî ez-şu'arâ ve Muhammed bin Abdurrahman Mes'ûdî şârih-i Makâmât
Beş	Hücûm-ı Frenk ber-hisâr-ı Akka ba'd ez-perîşânî der- ceng-i Selâhaddîn ve imtidâd-ı zemân-ı muhâsara tâ be-âhir sâl ve vefât-ı ibn Ebû Asrûn fakîh-i Şâm
Altı	Kârzâr-ı Sultân Selâhaddîn bâ-Frenk ve ibtidâ'-i Devlet-i Eyübiyye der-Hamâ ve giriften-i Sultân Ya'kûb hisâr-ı Şilb ez-Frenk ve inhizâm-ı Sultân Şâh Gıyâseddîn Gûrî der- ceng-i Tâlkân ve vefât-ı Şeyh Attâr ez-kibâr-ı meşâyih ³⁷⁰
Yedi	Giriften-i Frenk hisâr-ı Akkâ-râ ve maktûlî-yi Şehâbeddîn Sühreverdî el-Feylesûf ve vefât-ı İmâm Zeynüddîn Ahmed Attâbî ve İmâm Ebû Bekir Kâşânî sâhib-i Tuhfe ez-kibâr-ı Hanîfiyye
Sekiz	İnhizâm-ı Hindiyân der- ceng-i Gûrî ve hurûb-ı adîde-yi İslâmiyân bâ-Frenk ve inhizâm-ı küffâr der-ekser ceng ve istirdâd-ı hisâr-ı Bâfâ ve ihtirâk-ı kütüb-i furû' der-Fâris bâ-re'y-i Sultân Ya'kûb berây-ı mekteb-i ehâdis
Tokuz	Vefât-ı Sultân Selâhaddîn ve İzzeddîn Melik melik-i Mûsul ve maktûlî-yi Sultân Sultân Tuğrul Selçukî der- ceng-i Tekiş Hârezmî der-Rey ve vefât-ı ve Ebû Medyen Mağribî şeyh-i kibâr
On	İnhizâm-ı asker-i Hind der- ceng-i Şehâbeddîn Gûrî ve inkırâz-ı Devlet-i Selçukiyye der-Horâsân ve ibtidâ'-i Devlet-i Mülûk-ı Hind ve vefât-ı Ebû Muhammed Kâsım Şâtîbî

³⁶⁸ > **Târîh-i vefât-ı** Togan Şâh memdûh-ı zehîr enârallâh burhâna **sene** 581.

³⁶⁹ > Baz'ı târîhde mestûrdır ki Selâhaddîn Kudûs'ı feth itdikde kenîse'-yi kamâme hedmine câzim olup mülûk-ı küffâr şefâ'ati ile ibkâya rızâ virdi şol şartla ki Galata'da Arab Câmî' teccid olunup kendü nâmına hutbe okına pes tekfur-ı Rûm ol şartı yerine getürdi.

³⁷⁰ > **Târîh-i vefât-ı Şeyh Attâr**

Şeyh Attâr an ferîd-i rûzgâr / Mürşid-i şâhân ve şâhenşâh-ı fakr

Sâl-i ömreş câmî'-i âmed-i z? bod / Câmî'-i esrâr ve hiddet-i şâh-ı fakr

Şedd-i şehîr râh-ı fukarâ'-yî reh-nümâ / Sâl-i târîheş ez-ân şod râh-ı fakr / **586**

Meblağ-ı Sâl-i Beş Yüz Doksan	
Bir	İnhizâm-ı küffâr-ı İspanya ez-Ya'kûb Muvahhidî der- ceng-i azîm ³⁷¹ ve vak'a-yı zelâka ve maktûlî-yi sad hezâr küffâr ve istirdâd Kal'a-yı Riyâh
İki	İnhizâm-ı İspanya der- ceng-i Ya'kûb ve istîlâ'-yî u ber-hisâr-ı Tuleytula ve akd-i musâlaha berây-ı def'-i Mülessimûn ez-İfrîkiyye ve vefât-ı İmâm Kādîhân Mahmûd bin Abdülazîz Özkendî ez-kibâr-ı Hanîfiyye
Üç	İstirdâd-ı Frenk ba'zî ez-kılâ'-ı Şâm ve binâ'-i Mehdiyye der-Kabâle be-mâşeret-i Sultân Mes'ûd ve vefât-ı İmâm Burhâneddîn Alî bin Ebû Bekir sâhib-i el-Hidâye ³⁷²
Dört	Vefât-ı Ahmed bin Mahmûd Gaznevî sâhib-i el-Mukaddime ve istîlâ'-yî Tekiş Hârezmî ber-Buhârâ-râ ve inhizâm-ı küffâr-ı Etrâk ez-Behâ'eddîn-i Sâm der- ceng-i Buhârâ
Beş	Fitne-yi hâ'ile der-meyân-ı İmâm Fahr ve Kerâmiyye der-Herât ve hâfız Abdülganî ve Eş'ariyye der-ta'assub-ı mezheb ve inkırâz-ı Devlet-i Mü'eyidiyye der-Horâsân
Altı	Saltanat-ı Muhammed Hârezmşâhî ba'd ez-mevt-i Alâeddîn Tekiş ve vefât-ı Ebû İshâk Irâkî ve Kādî Fâzl Abdurrahîm Elbistânî ve inhizâm-ı Melik-i Âdil ez-melik-i efâl der-ceng-i Kayser
Yedi	Gālâ u vebâ der-Mısır ve zelzele-yi azîme der-ekser-i ma'mûre helâk-i elûf ez-halk ve vefât-ı ve Ebü'l-Ferec ibn Cevzî ve İmâd Kâtib ez-meşâhîr-i cihân
Sekiz	İnkırâz-ı Devlet-i Şürefâ Benî Fîlî? ve zuhûr-ı Benî Katâde ve zelzele-yi azîme der-bilâd-ı İslâmiyye ve inhizâm-ı Süleymân Selçukî der- ceng-i Gürciyân ³⁷³ ve vefât-ı Tâhir bin Muhammed el-ma'rûf be-Zahîr-i Fâryâbî ez-şu'arâ
Tokuz	Temevvüc-i nücûm der-âsumân der-şeb kâmil-i selh-i Muharrem ve binâ'-ı sûr-ı Dimeşk ve ibtidâ'-i Devlet-i Benî Hâşim der-Medîne-yi Müneverre ve inhizâm-ı Ong Han der- ceng-i Cengiz
On	Senetü'r-Remâd berây-ı nüzûl-ı remâd-ı sefid ez-cevv-i hevâ der-Yemen ve istîlâ'-yî Frenk ber-Füvveh ve vefât-ı Ebü'l-Fütûh Es'ad İclî ve Hâfız Abdülganî Makdisî ve inhizâm-ı asker-i Şehâbeddîn Gûrî ez-Hârezmiyân der-ceng-i Herât

³⁷¹ √ **Zafer-i azîm muvahhidîn**

Bu cengde bu kırk bin kâfir kırılıp on üç bin kadar esîr almışdır ve emvâl-i ganâ'imden yalnız cebe ve cevşen makûlesi defter ile altmış bin olduğu hadd-i tevâtüre bâliğdir.

³⁷² √ Vefât-ı İmâm Hüsâmeddîn Alî Râzî şârih-i Kudurî.

³⁷³ √ Süleymân Selçukî alemdârının atı sürçüp mücerred alem yıkılmağla askere şikest vâki' olmuşdır.

[16a]

Cedvel-i Vekāyi'-i Mi'e-yi Sâbi'a ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz	
Bir	İstîlâ'-yı Frenk ber- İstanbul ve inkitâ'-ı Nesârâ-yı Yunan ba'd ez-ceng-i bî-payân ve istîlâ'-yı leşker-i Gürcî ber-Azerbaycan ve maktûlî-yi serdârî-yi îşân
İki	Giriften-i ehl-i Hıtây Tirmiz-râ ez-Harezmsâh ve tetâbu'-ı gâret-i Gürciyân der-Azerbeycan ibtidâ'-i fırka-yı Benî Eyyüb der-Şâm ve istîlâ'-yı Kutbüddîn İbik ber-mu'azzam memâlik-i Hind
Üç	İstîlâ'-yı Frenk ber-Humus ve şevket-i Hârezmsâh ve istirdâd-ı u Keyhüsrev Selçukî hisâr-ı Antakya-râ ez-Frenk ba'd ez-muhâsara u ceng
Dört	İnhizâm-ı asker-i Hârezmsâh der-ceng-i Hıtâiyân ve istîlâ'-yı Melik Evhad ber-Ahlât ve vefât-ı ibn Sâ'âtî ez-şu'arâ ve inkırâz-ı Devlet-i Gûriyye ber-Horâsân ve Gazne
Beş	Giriften-i Gürciyân hisâr-ı Erciş-râ bâ-seyf ve istîlâ'-yı Alâeddîn Muhammed ber-Herât ve katil kerdn-i u ehl-i Semerkand ve inhizâm-ı asker-i Hutâ ez-u der-ceng-i Mâverâünnehir
Altı	Esîr şoden-i Melik-i Gürcî der-Ahlât ve inhizâm-ı adîde-yi ceys-i Hıtâ ez-Hârezmiyân ve Ceng-i Mâverâünnehir ve galebe-yi Cengiz ber-Keşlu Han ve vefât-ı İmâm Fahr Râzî ³⁷⁴
Yedi	İstîlâ'-yı Frenk ber-sevâhil-i Dimyât ve vefât-ı ibn Sekîne ez-meşâyh-i hadîs ve ibn Taberzed mesned-i asır ve Ebû Mûsâ el-Cezûlî ez-nuhât
Sekiz	Gâret-i Şerîf Kutâde haccâc-ı Irâk-râ der-Minâ ve vefât-ı ibn Hamdûn ve ve İbn Senâülmülk ve inhizâm-ı Keyhüsrev der- ceng-i Alaşehir hâkim-i Alaşehir ve maktûlî-yi u
Tokuz	İnhizâm-ı Nâsır Muhammedü's-Sâmet el-Muvahhidî ez-İspanya der- ceng-i Tuleytule el-meşhûr be-vak'a-yı Ukâb ³⁷⁵ ve istîlâ'-yı ber-hisâr-ı Beyyase ve İtalya ve vefât-ı Alî ibn Hurûfî
On	Esîr şoden-i Hârzemsâh ve Tatar der-Casusî ve bâz-ı halâs şoden-i u ve vefât-ı ibn Hebel el-Bağdâdî ez-etibbâ ve Sultân-i Mağrib Nâsır Muhammed ve İmâm Ebû'l-Feth Nâsır bin Abdülseyyid sâhibü'l-Mağrib

³⁷⁴ ^ **Târîh-i vefât-ı İmâm Fahr Râzî**

İmâm Fâzıl Kâmil Muhammed Râzî / Ki kes nedîd ü bîned ve râ nazîr ü misâl / Besâl şeş sad ve şeş / der-güzeşte şod be-Herât / Nemâz-ı asır düşenbe ve gurre-yi Şevvâl

Târîh-i diğer

Efdal-ı halk imâm-ı millet ü dîn / Fahr Râzî hüccetü'l-İslâm / Z? Benî ni-şeş sad u şeş / Vakt-i asrân güzide-yi enâm / Rûz-ı iftâr ez-meh-i Şevvâl / der-gülistân-ı Kudüs yâfet-i makân / Sene **606**

³⁷⁵ ^ **Evvel kesr-i İslâmiyân der-Endülüs**

Nâsır Kaştîle [Kastilya] vilâyetine sefer idüp yol üzere bir sa'b kal'ayî tergîb-i vezîr ile teshîr için sekiz ay eğlenüp killet-i zâd ve şiddet bürden-i asker tamâm-ı zebûn oldıkda ferâgat olunup giderken leşker-i küffâr Hısn-ı Ukab'da önüne gelüp ceng ü şikest-i azîmden sonra Nâsır İşbiliyye tarafına firâr idüp min-ba'd yevmen-fe-yevmen küffâr fûrce bulup Endülüs bi'l-küllîye almışdır.

Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz On	
Bir	İstîlâ'-yı asker-i Hârezmşâh ber-Kirmân ve Mekrân ve haccü'l-melikü'l-mu'azzam Îsâ ve binâ'-i Birke-yi meşhûre-yi Belkiş? der-tarîk-i hacc
İki	İstîlâ'-yı asker-i Gürcî ber-Azerbaycan ve Melik el-Mes'ûd ber-Yemen ve Hârzemşâh ber-Gazne ve maktûlî-yi Mengli mütegalibe der-Cebel-i Fârs ve vefât-ı Abdullah Rehâvî ez-huffâz
Üç	İnhizâm-ı Rûm ez-Keykâvus ve asker-i Gürcî ez-asger-i Sultân Şâh ve vefât-ı Ebü'l-Yümn Zeyd Kindî ve Muhammed Câcermî ez-fukehâ
Dört	Kasd-i bed kerdin-i Hârzemşâh Muhammed be-Halîfe-yi Bağdâd-râ ve risâlet-i Şeyh Şehâbeddîn ve cemi'yyet-i Frenk der-Ayn Câlût ve tuğyân-ı Dicle ve avdet-i Hârzemşâh be-cânib-i Horâsân
Beş	İnhizâm-ı Frenk ez-Melikü'l-Kâmil der- ceng-i Dimyât ve tahrib kerdin-i Melikü'l-Mu'azzam hisâr-ı Banyas-râ ve ibtidâ'-i fitne-yi Cengiz Han berây-ı katl-i Hârzemşâh tüccâr u ilçiyân-ı u râ ³⁷⁶ ve ibtidâ'-i Devlet-i Benî Eyyüb der-Şâm
Altı	Hareket-i asker-i Mogol ez-Türkistân ve firâr-ı Hârzemşâh be-cânib-i Hemedân ve harâb-ı sûr-ı Kudüs bâ-re'y-i Melikü'l-Muazzam ve istîlâ'-yı Frenk ber-Dimyât ba'd ez-muhâsara-yı tâvile ve vefât-ı ibn Şâs şeyh-i Mâlîkiyye
Yedi	İstîlâ'-yı Cengiziyân ber-cebel-i Azerbaycan bâ-katl ü gâret ve harâb-ı Semerkand ve Buhârâ ve Horâsân ve Gürcistân ve ekser-i diyâr ez-küffâr-ı Tatar ve vefât-ı Hârzemşâh Muhammed der-Mazenderan ve Keykâvus Selçukî ve Hâce Abdülhalik Gucdüvânî ³⁷⁷
Sekiz	İnhizâm-ı Celâleddîn Harzemşâh der-Sind Cengiz ba'd ez-muhârebe-u inkisâr Tuluy der- ceng-i u ve inhizâm-ı Frenk der-Melikü'l-Kâmil be-ziyâde-yi âb-ı Nîl der- ceng-i Dimyât ve giriften-i Kâmil hisâr-ı Dimyât-râ
Tokuz	Binâ'-i sûr-ı Konya be-mübâşeret-i Alâeddîn Keykubâd Selçukî ibtidâ'en ve binâ'-i sûr-ı Azerbaycan ez-Oset ve vefât-ı Şeyh Rûzbihan Baklî der-Şîrâzî
On	İnhizâm-ı asker-i deşt u Rus der- ceng-i mütemâdî Cengiz Han ve vefât-ı Muvaffak ibn Kudâme şeyh-i Kudüs ve vefât-ı Bedî'yüddîn Ahmed Kazvinî ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve Yûsuf bin Ya'kûb Melik-i Mağrib

³⁷⁶ < der-**fitne-yi Cengiziyân**

Altı yüz on beşde Cengiz hurûc idüp Türkistân ve İrân ve Tûrân memleketlerini altı sâlde berbâd itdikden sonra ol diyârlarda zürriyyet-i âdem münkat'ı olmağa karîb oldıkda makarr-ı devletine rücû' itdi.

Mu'âvenet-i Cengizî

Târîh-i avdetidir **621**

³⁷⁷ < Vefât-ı **târîh-i Hâce Abdülhâk**

Hâce-yi hâcehâ-yı şeyh-i kibâr / Ân ki u bod kutbü'l-aktâbî / Ger to târîh-i fevt-i u hâhî / Kon teveccüh-i nâyâbî / Sene **617**

Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz Yigirmi	
Bir	İstîlâ'-yı Celâleddîn ber-Azerbaycan ve reften-i Tatar be-Fârs ve katl-i âm-ı Bakıyye-i sükkân ba'd ez-tahrîb-i Deşt ve zuhûr-ı Devlet-i Lur-ı Kûçek der-Lûristân ve Âl-i Barâk der-Kirmân ve reften-i Süleymân Şâh bin Kaya Vâlî-yi Hâmân ve cedd-i Osmâniyân be-cânib-i Rûm
İki	İstîlâ'-yı Celâleddîn ber-Bağdâd ve harâb-ı Dakūkâ ez-u ve istîlâ'-yı Gürciyân ber-Azerbaycan ve galebe-yi Harzemşâh der- ceng-i îşân ve hilâfet-i Zâhir Biemrillâh ba'd ez-mevt-i Nâsreddîn ve inkırâz-ı Devlet-i Benî İldeniz der-Azerbaycan ve vefât-ı Ahmed bin Yûnus Hanbeliyye
Üç	Vefât-ı İmâm Ebü'l-Kâsım Abdülkerîm Râfî ve Zâhir Biemrillâh ve istîlâ'-yı Keykubâd ber-etrâf-ı Amed ve inhizâm-ı Mes'ûd Artukî ve istîlâ'-yı Celâleddîn Artukî Harzemşâh ber-Fârs ve Kirmân
Dört	İnhizâm-ı asker-i Mogol ez-Celâleddîn der- ceng-i Isfahân ve inhizâm-ı Bektaş Han ez-ümerâ-yı Mogol der- ceng-i Cengiz ve vefât-ı Cengiz Han der-Ramazân ve Melik-i Mu'azzam Melikşâh ve Cüci Han bin Cengiz Melik-i Deşt
Beş	Muhâdene-yi Frenk be-Melikü'l-Kâmil berây-ı Kudüs ve inhizâm-ı Celâleddîn der- ceng-i Tatar ve inhizâm-ı asker-i Tatar ez-u
Altı	Teslîm kerdn-i Kâmil Kudüs-râ be-küffâr-ı Frenk ve Muhâsara-yı Dîmeşk ez-u ve vefât-ı Yâkût bin Abdullâh Rûmî ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Resûl ba'd ez- inkırâz-ı Benî Eyyüb der-Yemen
Yedi	İstîlâ'-yı Celâleddîn ber-Ahlât ve nehb ü gâret-i u der-bilâd-ı İslâm ve inhizâmeş der- ceng-i Eşref ve Keykubâd der-Azerbaycan ve giriften-i Frenk cezîre-yi Mayorka-râ ez-dest-i Müvehhidîn ve vefât-ı Serâceddîn Yûsuf Sekkâkî sâhib-i el-Miftâh
Sekiz	İstîlâ'-yı Mogol ber-Merâğa ve katl-i âm-ı sükkân-ı u ve vefât-ı Yahyâ bin Abdilmu'tî ez-nuhât ve inkırâz-ı Devlet-i Harezmiyân der-Mâverâünnehir ve Horâsân be-gaybet-i Celâleddîn ba'd ez-inhizâm-ı der-ceng-i Mogol
Tokuz	Nüzûl-i Tatar be-Şehrîzor be-isti'dâd-ı Halîfe ve vefât-ı Celâleddîn Hârezmşâh ve reften-i Ögetay Kaan be-Teshîr-i Hıtây ve garka şoden-i Süleymân Şâh der-Ma'ber-i Kal'a-yı Ca'ber ve vefât-ı Abdüllatîf Bağdâdî
On	Giriften-i Kâmil hisâr-ı Âmid-râ ez-Mevdûd ve istîlâ'-yı Selâçuka-yı Rûm ber-Rakka ve Harrân ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Aksungur der-Mûsul ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Merîn der-Mağrib

Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz Otuz	
Bir	İnhizâm-ı Melikü'l-Kâmil der- ceng-i Celâleddîn Melik-i Rûm ve Saltanat-ı Bedreddîn Lûlû der-Mûsul ve binâ'-i Müstansırıyye der-Bağdâd ve vefât-ı Muhammed bin Ömer Kurtubî ³⁷⁸ ve Şeyh Bahâeddîn Veled peder-i Mevlâna-yı Rûm
İki	Vefât-ı Ömer bin Fâriz Mısırî ve Şehâbeddîn Sühreverdi gânim-i Makdisî ez-kibâr-ı meşâyih ve ibn Şeddâd el-Halebî ez-ulemâ ve Ebû Hafs Ömer Endakânî ez-kibâr-ı Hanifiyye ve Reten Hindî-yi meşhûr
Üç	Giriften-i İspanya şehr-i Kurtuba-râ ez-ehl-i İslâm ve inhizâm-ı asker-i Mogol der- ceng-i Erdebîl ve harâb-ı hisârâ be-dest-i Kâmil ve reften-i Güyük veled-i Ögetay be-teshîr-i diyâr-ı Rus ve Bulgar
Dört	İstîlâ'-yı Tatar ber-hisâr-ı Erbîl ve katl-i âm-ı ehl-i belde-râ ve vefât-ı Ebü'r-Rebi'-i Kelâ'î ez-huffâz ve Alâeddîn Keykubâd Selçukî
Beş	Vüsûl-i Tatar be-Dekuka ve inhizâm-ı ceyş-i Bağdâd ve vefât-ı Sultân-ı Mısır el-Kâmil Muhammed ve giriften-i İspanya şehr-i Belensiye-râ ez-ehl-i İslâm ve ibtidâ'-ı tabaka-yı sâlise Bâvendiyye be-hurûc-ı Hüsâmü'd-Devle Erdeşîr
Altı	Vefât-ı İmâm Cemâleddîn Hasrî ez-kibâr-ı Hanifiyye ve Âbâdânî-yi Herât bâ-fermân-ı Ögetay Kaan
Yedi	İstihsâl-i Melik Nâsır Dâvûd Melik-i Şâm hisâr-ı Kudüs-râ ez-Frenk ve vefât-ı İbnü'd-? ez-huffâz ve ibn Müstevfî el-Erbîlî ve Ziyâeddîn ibn Esîr
Sekiz	Teslîm kerdn-i Melik Sâlih hisâr-ı Sakîf-râ be-Frenk ve mahbûs-ı İzzeddîn ibn Abdüsselâm ³⁷⁹ ve ibn Hâcib berây-ı itirâz ve vefât-ı Şeyh Muhyiddîn ibn Arabî
Tokuz	Vefât-ı ibn Yûnus ez-fukehâ-yı Mûsul ve binâ'-i kal'a-yı Ravza der-kabâle-yi Mısır-ı Kadîm be-hükm-i Melik Sâlih Eyyûbî berây-ı iskân-ı gulâmân-ı Etrâk ve bâ'is şoden-i istîlâ'-yı Türk ber-Mısır
On	Hilâfet-i Müsta'asım ba'd ez-mevt-i Müstansır ve vefât-ı Kādî Efdaleddîn Muhammed sâhib-i el-Keşf

³⁷⁸ **DİA**'da Kurtubî'nin ölüm tarihi 656 olarak verilmiştir. Nuri Topaloğlu "Kurtubî, Ahmed b. Ömer", **DİA**, c. 26, s. 454-455.

³⁷⁹ < Kudüs ikinci def'a Frenk'e düşüp on bir sene mürûrundan sonra Melik Nâsır istihlâs itdikde İbn Matrûh dimişdir.

Lakin altı yüz kırk ikide Melik Sâlih istirdadı dahı nakl olunur

Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz Kırk	
Bir	İstîlâ'-yı küffâr-ı Tatar ber-gâlib-i bilâd-ı Rûm ba'd ez-inhizâm-ı Keyhüsrev der- ceng-i Azerbaycan ve vefât-ı Şeyh Radiyyü'd-dîn Alî Lâlâ ez-kibâr-ı meşâyih-i Kazvîn
İki	İnhizâm-ı Melik Sâlih Melik-i Dîmeşk der- ceng-i Sâlih Eyyüb der-Askalân ve esîr şoden-i Melik-i Frenk Hâkim-i Kudüs der-an ceng ve istirdâd-ı Sâlih Kudüs-râ ba'd ez-an pâdişâh Güyük Han
Üç	Muhâsara-yı Harezmiyân hisâr-ı Dîmeşk-râ penç mâh ve vefât-ı ibn Salâh Şehrîzor-i ve Ziyâeddîn Makdisî ve ibnü'n-Neccâr Bağdâdî ve telâş-ı kisve-yi Ka'be-yi Mükerrreme ez-hübûb-ı riyâh-ı şedîde ³⁸⁰
Dört	İnhizâm-ı asker-i Hârezm ez-asger-i Dîmeşk ve Türkman der- ceng-i Buhayre-yi Humus ve maktûlî-yi Böke Han serasker-i Hârezm ve inkırâz-ı Eyyübiyye ez-der Dîmeşk ve zuhûr-ı Devlet-i Mülûk Kert-i Gûriyye der-Horâsân
Beş	İstirdâd-ı Müslümânân Askalân ve Taberiyye-râ ez-Frenk ve vefât-ı Ebû Alî Ömer ve Şelebîn ez-nuhât ve Muhammed bin Muhammed Hüsâmeddîn Ahsîkesî sâhib-i el-Müntehab ve İmâm Alâaddîn Zâhid
Altı	Vefât-ı ibn Baytâr Mâlegî ve ibn Hâcib Mâlikî ve Alî bin Câbir Nahvî ve maktûlî-yi Alî Mu'tezir müvehhidî der-muhâsara-yı Tilimsân ve vefât-ı Muhammed ibn Hişâm Hazravî ez-nuhât
Yedi	İnhizâm-ı Frenk ez-ehl-i Mısır der- ceng-i Mansûr ve müstevlî şoden-i küffâr-ı ber-hisâr-ı Dimyât ve gâret kerdn-i Tatar etrâf-ı Irâk-râ ve zuhûr-ı Devlet-i Uluğ Haniyye der-Hind ve vefât-ı Melik Sâlih Eyyüb
Sekiz	Esîr şoden-i Kral-ı Fransa bâ-bîst hezâr küffâr ba'd ez-inhizâm-ı Frenk der- ceng-i Mansûre ve istirdâd-ı hisâr-ı Dimyât ez-Frenk ve inhizâm-ı asker-i Mısır ez-asger-i Şâm der- ceng-i Abbâsiye ³⁸¹
Tokuz	İbtidâ'-yı zuhûr-ı Etrâk der-Mısır ve tevliyet-i Şecereddür zevce-yi Melik Sâlih ve istiklâl-i Melikü'l-Mu'iz-i evvel mülûk-ı Etrâk ba'd ez-tezevvüc Şecereddür ve vefât-ı Muhammed bin Amr şârih-i Mufassıl
On	Vüsûl-ı Mogol be-Diyârbekir bâ-nehb ü gâret ve vefât-ı İmâm San'ânî ve Sa'deddîn Hamevî ez-kibâr-ı Meşâyih ³⁸²

³⁸⁰ √ Kisve-yi beytin soyulması Âl-i Abbâs devleti zevâline fâl-i bed ve şi'âr-ı esved irtifâ'ına âlâmetdir didiler fî'l-vâki' öyle oldu.

³⁸¹ √ **ve** maktûlî-yi Tûrân Şâh âhir-i Eyyübiyye der-Mısır **ve** pâdişâh-ı Mengü Kan.

³⁸² < **Târîh-i vefât-ı Sa'deddîn Hamevî**

Vefât-ı şeyh-i cihân Sa'deddîn Hamevî / Ki nûr-ı millet ü İslâm ve şem'-i takavvî bod

Bürûz-ı cum'a namâz-ı diğr be-Bahrabâd / be-sâl-i şeş sad ve pencâh ve ıyd-ı adhâ bod / **Sene** 650

Cedvel-i Tetimme-i Vekāyi'-i Mi'e-yi Sâbi'a ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz Elli	
Bir	Binâ'-i belde-yi Bağcesarây be-hükm-i Bâtu bin Cuci Han ve vefât-ı İmâm Kemâleddîn ibn Zemlekânî ve Ebü'l-Abbâs Ahmed el-Mâ'rûf be İbnü'l-Hâc İşbilî sâhib-i el-Mü'ellefât ve Şehâbeddîn el-Kavsî
İki	Vefât-ı Abdülhamîd Hüsrevşâhî ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Eyyüb der-Mısır be-mahlû'-ı Eşref Mûsâ ve istiklâl-i Etrâk be-saltanat-ı Mu'iz Aybek ve vefât-ı Sadrüddîn Muhammed bin Abbâd Ahlâtî [Hılâtî] sâhib-i Telhisü'l-Câmi'
Üç	İstirdâd-ı Yunaniyân-ı Rûm şehr-i Kostantiniyye-râ ez-Frenk ve inhizâm-ı asker-i Murtazâ Ömer Müvahhidî der-muhâsara Fâs ez-mugalata-yı esb-i Serkeş ³⁸³ ve ibtidâ'-i Devlet-i Cengiziyân der-Horâsân ve der-Deşt-i Kıpçak
Dört	Zuhûr-ı nâr-ı harre der -nevâhi-yi Medîne-yi Münevvere ve garka-yı Bağdâd ez-tuğyân-ı Dicle ve harîk-i Mescid-i Resûlullâh Alehisselâm ve istilâ'-ı Hülâgû ber-hisâr-ı Mut ve Rey ve inkırâz-ı Devlet-i Melâhide der-Kuhistân ³⁸⁴
Beş	Mürden-i Mengü Kaan ve saltanat-ı Mansûr Türkî ba'd ez-maktûlî-yi Mu'iz ve âmeden-i ilçiyân-ı Hülâgu be-Bağdâd ve fitne-yi azîme der-meyân-ı Sünniyân ve Râfiziyân Bağdâd ve vefât-ı ibn Bâtîş ez-Şâfi'yye
Altı	İstilâ'-ı Hülâgû ber-İrâk der-Muharrem ve inkırâz-ı Âl-i Abbâs be-maktûlî-yi Halife Müsta'sım ve ekser-i Şî'a-yı Bağdâdiyân ve vefât-ı Ebü'l-Abbâs Ahmed bin Ferah Kurtubî ve Zekiyüddîn Abdülazîm Münzirî ve Ebü'l-Hasan Şâzelî ³⁸⁵
Yedi	Nüzûl-i Hülâgû be-Âmid ve reften-i Mogol be-teshîr-i Kılâ'-ı Şebânkâre bâ-iğvâ-yı Atabek Ebû Bekir bin Sa'd ve harâb-i belde-yi İç ba'd ez-maktûlî-yi Muzafferüddîn bin Muhammed Şebânkârî ve Pâdişâh-ı Muzaffer ba'd ez-hal'-ı Mansûr Alî
Sekiz	Vüsûl-i Hülâgû be-Haleb bâ-nehb ü gâret ve maktûlî-yi ekser-i ehl-i Haleb ve Hamâ ve Humus ve inhizâm-ı Ketboğa serasker-i Hülâgû ez-Melikü'l-Muzaffer Sultân-ı Mısır der- ceng-i Ayn Câlût ve Pâdişâh-ı Kubilay Kaan ve binâ'-ı Hanbalığ be-hükm-i u
Tokuz	Rücû'-ı Tatar be-gâret-i Haleb ve Hamâ ve inhizâm-ı işân bâr-ı diger der- ceng-i Hamas ve sübût-ı neseb-i Müstansır Ahmed bin el-Abbâs ve bi'at-ı a'yân berây-ı hilâfet ve ibtidâ'-i Abbâsiye der-Mısır ve vefât-ı Sa'id bin Mutahhar Bâharzî
On	Giriften-i Tatar hisâr-ı Mûsul-râ be hud'a ve maktûlî-yi ber-ehl-i belde ve vefât-ı İzzeddîn Abdüsselâm ve Kemâleddîn Ebû Hafs Ömer bin Adîm

³⁸³ > Mezbûr Murtazâ Marâkeş'den asker çeküp Fâs'da Benî Merînî muhâsara üzre iken bir gün bir Fars serkeş boşanup sît u sedâsı askere velvele virüp hücum a'dâ ihtimâl karînesi ile şikest-i külli vâki' olmuştur.

³⁸⁴ ^ **Târîh-i** inkırâz-ı Melâhide-yi **Hind** 604 / lakabları târîh vâki' olmuştur âhirleri Hâver Şâh'dır Hülâgû Kal'a-yı Alamut'ı aldıkda mezbûrın vezîri Hâce Nasır Tûsî Hülâgû'ya intisâb idüp cümle a'vân ve etibbâ' ile katl olındı çün Nasîr Müste'asım'dan dil-gîr idi Hülâgû'yı Bağdâd'a sevk idüp İbn Alkamî vâsitâsı ile halife-yi teshîr ve Bağdâd halkı tedmîr olup vaka'-ı meşhûra zuhûra geldi.

³⁸⁵ ^ **Li-Nasîr-ı Tûsî** / Sâl-i hicret şeş sad u pencâh u şeş / Rûz-ı yekşenbe-yi çehârem ez-Safer / Şüd-i? halife bîş Hülâgû-yı ve ez-ân / Devlet-i Abbâsiyân âmed bes / sene **606**

	müverrih-i Haleb ve inhizâm-ı Müstansır Ahmed Abbâsî ez-kurrâ-yı Bağdâd Ceng-i Enbâr ve gaybet-i u

Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz Altmış	
Bir	İnhizâm-ı Hülâgû ez-Berke Han der- ceng-i Deşt ve vefât-ı Abdürrezzâk Res'anî? el-müfessir ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Eyyüb der-Humus Âl-i Salgur der-Fârs ve Kirmân
İki	Ta'yîn-i kuzât-ı mezâhib-i erba'a der-Mısır be-hükm-i Melik Tâhir [Zahir] Baybars
Üç	İnhizâm-ı küffâr-ı İspanya der- ceng-i ibn Ahmer ez-mülûk-i tevâif ve esîr şoden-i Kral bâ-dü hezâr kâfir ve istirdâd-ı Sultân-ı Mısır hisâr-ı Kayserya ve Arsuf-râ ez-Frenk ve vefât-ı Hülâgû ³⁸⁶
Dört	İnhizâm-ı Abaka ez-Berke Han der- ceng-i Deşt ve istirdâd-ı Melik Tâhir [Zahir] hisâr-ı Safed ve Trablus-râ ez-Frenk ve maktûlî-yi Süleymân bin Keyhüsrev Selçukî be-hükm-i Abaka Han
Beş	Vefât-ı Ebû Şâme Abdurrahmân müverrih-i Şâm ve Şeyh İsmâ'îl Gûrânî ve Berke bin Tuluy Cuci der-Deşt ve Sultân-ı Mağrib Ömer el-Kaysî
Altı	Giriften-i Baybars Sultân-ı Mısır hisâr-ı Antakya bâ-seyf ve kal'a-yı Şekîf bâ-amân ve vefât-ı Keykubâd Selçukî ve İmâm Hamiyüddîn Alî Darîr ez-kibâr-ı Hanifiyye
Yedi	Vefât-ı ibn Dakîku'l-îd ³⁸⁷ ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve inkırâz-ı Devlet-i Muvahhidîn der-Mağrib
Sekiz	Vefât-ı Ahmed Abdüldâ'im ez-meşâyih-i hadîs ve inhizâm-ı asker-i Gıyâseddîn Barak Han ez-asker-i Abaka der- ceng-i Herât ve ihtilâl-i hâl-i evlâd-ı Çagatay ve istîlâ'-yî Ya'kûb Merînî ber-Marakeş
Tokuz	İstirâd-ı Sultân-ı Mısır Hısn-ı Ekrâd ve Akkâ ez-Frenk ve garka şoden ez-tuğyân-ı enhâr ve vefât-ı Şeyh Abdülhak ibn Seb'in ez-meşâyih-i Mürsiyye ve ibn Usfûr ez-nuhât İşbilî
On	Harâb şoden-i Harrân ez-gâret-i Tatar ve vefât-ı Abdurrahîm ibn Yûnus ez-Şâfi'yye ve akd-i meclis sübût-ı hilâfet-i Hâkim Ahmed Abbâs ve taklîd-i saltanat-ı Melik Zahir der-Mısır

³⁸⁶ > **Târîh-i vefât-ı Hülâgû güfte-yi Nasîr**

Çün Hülâgû z? bezm-i şân ki şod
Ger takdîr-i ezel nevbet-i u-râ âhir

Sâl ber-şes sad u şast u se şeb-i yekşenbe
Ki şeb-i nuzdehem b? rebî'ü'l-âhir

Sene 663

³⁸⁷ **DİA**'da İbn Dakiku'lîd'in ölüm tarihi 702 olarak verilmiştir. Ahmet Özel, "İbn Dakîul'id", **DİA**, c. 19, s. 407-409

Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz Yetmiş	
Bir	İnhizâm-ı Mogol ez-Sultân-ı Mısır der- ceng-i muhâsara-yı Birecik ve istilâ'-yı Mahmûd Kalhâtî be-Cezîre-yi Hürmüz ve ibtidâ'-i Devlet-i u ve vefât-ı Şeyh Sadreddîn Muhammed ibn İshâk Konevî ez-kibâr-ı Meşâyih
İki	Vefât-ı Cemâleddîn Muhammed ibn Mâlik ez-nuhât ve Hâce Nasreddîn Muhammed Tûsî ez-meşâhîr-i cihân ³⁸⁸ ve Serâceddîn Mahmûd Urnevî kâdî-yi Konya ez-kibâr-ı ulemâ ve Cemâleddîn Muhammed Belhî el-ma'rûf be-Monlâ Hünkâr der-Konya
Üç	Vefât-ı İmâm Mansûr bin Selîm ez-huffâz ve İmâm Ebû'l-Hasan Alî ibn Sa'îd Mağribî müverrih-i meşhûr ve Hâce İmâd ez-kibâr-ı şu'arâ-yı Fürs der-Kirmân
Dört	Vefât-ı Tâciüddîn Alî ibn Enceb Sâ'î müverrih-i meşhûr der-Bağdâd
Beş	İnhizâm-ı Mu'înüddîn serdârî-yi Mogol ez-Melikü'l-Tâhir [Zâhir] der- ceng-i Elbistân ve inhizâm-ı der-meyân der- ceng-i Abaka ve vefât-ı Şehâb Tel'afri ez-şu'arâ ve Seyyidî Ahmed Bedevî
Altı	Saltanat-ı Melikü'l-Sa'îd Muhammed bin Berke ba'd ez-mevt-i pedereş Baybars ve maktûlî-yi Mu'înüddün be-hükm-i Abaka ve vefât-ı Melik Şemseddîn Kert ve İsmâ'il Hadramî ez-kibâr-ı ulemâ-yı dîn [Yemen]
Yedi	Vefât-ı İmâm Ebû Mûsâ Îsâ el-Cezûlî ez-kibâr-ı nuhât
Sekiz	Saltanat-ı el-Mansûr Kalavun ba'd ez-vefât-ı es-Sa'îd ve hal'-i Sülemiş ve vefât-ı Şemsüddîn Muhammed bin Mahmûd İsfahânî ³⁸⁹ şârih-i Mahsûl
Tokuz	Vefât-ı Takiyüddîn Mansûr bin Fellâh Yemenî sâhib-i el-Mağnî der-nahiv
On	İnhizâm-ı Mengü Timur serasker-i Mogol ez-Sultân-ı Mısır der- ceng-i Humus ve mürden-i Abaka Pâdişâh-ı Mogol ve vefât-ı Ahmned bin Yûsuf Güvâş el-müfessir ve istilâ'-yı Rükneddîn ber-Kandehâr ve vefât-ı Ertuğrul Gâzî der-hittâ-yı Bîd be-rivâyet-i Tâcü't-Tevârîh

³⁸⁸ > **Târîh-i vefât-ı Nâsîr Tûsî**

Nasîr-i millet ü devlet Muhammed Tûsî / Yegâne ki hâce-yi mâder-i zemâne ne-zâd / Be-sâl-i şeş sad ve heftâd ve rûz-ı Zi'l-hicce / Bürûz-ı hejdehem an der-güzeşte der-Bağdâd

Diğer

Rûz-ı düşenbe der-hejdehem Zi'l-hicce / Sâl-i ber-şeş sad ve heftâd ve do enderme? tîr? / Yâfet-i fermânde iklim me'âlî-yi fermân / Hüsrev-i memleket dâniş ü dîn Hâce-yi Nasîr

³⁸⁹ **DİA**'da İsfahânî'nin ölüm tarihi 688 olarak verilmektedir. Ferhat Koca "İsfahânî, Muhammed b. Mahmûd", DİA, c. 22, s. 510-511.

Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz Seksen	
Bir	Vefât-ı Şemseddîn Ahmed ibn Hallikân el-Müverrih ve Mengü Timur serasker-i Mogol ve ve duhûl-ı allâme-yi Şîrâzî be-Mısır bâ-risâlet-i Ahmed bin Hülâgû ve vefât-ı İmâm Ebü'l-Hâmid Mahmûd Lü'lü'i şârih-i Manzûme
İki	Seyli azîm ve garka-yı Dîmeşk ve inhizâm-ı Argun bin Abaka ez-Sultân Ahmed der- ceng-i Azerbaycan ve maktûlî-yi Keyhüsrev Selçukî be-hükm-i u ve Pâdişâh-ı Mes'ûd bin Keykâvus ve hükmi Argun
Üç	Maktûlî-yi Sultân-ı Mogol Ahmed bin Hülâgû Alâadîn Itâ Melik el-Vezîr ve Pâdişâh-ı Argun ve vefât-ı ve Ebü'l-Fazl Abdullâh Mevsilî sâhib-i el-Muhtâr ve maktûlî-yi Şemseddîn Muhammed sâhib-i Dîvân ³⁹⁰ vezîr-i Mogol
Dört	İstirdâd-ı Kalavun Hısn-ı Merkab-râ ve vefât-ı Burhaneddîn Nesefî ve İmâm Radiyyüddîn Muhammed Esterabâdî şârih-i Kâfiye ve Şehâb Ahmed Karâfî ez-kibâr-ı ulemâ-yı Mısır
Beş	Vefât-ı Allâme Nâsreddîn Abdullâh bin Ömer el-ma'rûf bi'l-Kâdî el-Beyzâvî ³⁹¹
Altı	Vefât-ı Muhammed Bedreddîn ibn Cemâleddîn ibn Mâlik ez-kibâr-ı nuhât ve Şeyh Ebü'l-Abbâs Ahmed bin Ömer Mursi Halife-yi Şeyh Ebü'l-Hasen Şâzelî
Yedi	Velâdet-i Sultân Orhan ve inhizâm-ı küffâr ez-Osmân Gâzî der- ceng-i İnegöl ve şehâdete-yi Gündüz Alp ve feth-i Karahisâr-ı Sâhib ve vefât-ı Alî Karşî sâhib-i Mûciz şeyh-i etibbâ der-Mısır
Sekiz	İnkırâz-ı Mülûk-ı Şebânkâre der-Fârs ve istirdâd-ı Kalavun hisâr-ı Trablus-râ bâ-seyf ve inhizâm-ı hisâr berây-ı kat'-ı tama'-ı küffâr ve teşrîf-i Selçukiyân Osmân Gâzî-râ bâ-tabl u alem ve menşûr-ı eyâlet
Tokuz	Saltanat-ı Melik Eşref ba'd ez-mevt-ı Kalavun ve inkırâz-ı Devlet-i Uluğ Haniye der-ve zuhûr-ı Devlet-i Fîrûz Şâhî der-Hind
On	İmâret-i Kal'a-yı Haleb be-hükm-i Eşref Halîl ve Pâdişâh-ı Keyhüsrev ve firâr-ı küffâr ez-Saydâ ve Beyrût ve intikâ'-ı küffâr-ı li'âm ez-sevâhil-i Şâm ³⁹² ve vefât-ı Hekîm Süyidî re'îs etibbâ ve Sülemiş bin Tâhir [Zâhir]

³⁹⁰ > **Târîh-i maktûlî-yi Şemseddîn sâhib-i Dîvân**

Nizâm-ı arsa-yı afâk Sâhib-i dîvân / Muhammed ibn Muhammed der-yegâne-yi dehr / be-sâl-i şeş sad ve heş tâd ve şehri-i Şa'bân câr / be-vakt-i asr düşenbe bürûz? hâne-yi deher / Be-dest-i teslim ez-rûy-ı ihtiyâr b? / zecâm? tiğ lebâleb keşide-yi şerbet-i kahr

Sene **683**

³⁹¹ √ Ekser müverrihin Kâdî Beyzâvî vefâtı altı yüz seksen beşde yazılır İbn Sebki ve gayrı tabakât-ı Şâfi'de altı yüz toksan ta'yin iderler.

³⁹² > Dört yüz toksan yedi târihinde Frenk diyâr-ı Mısır ve Şâm'ı zabta karîb olmuşken Sultân Selâhaddin zuhûri ile ehl-i İslâm şevket bulup yine zabt itdiler.

Meblağ-ı Sâl-i Altı Yüz Toksan	
Bir	İnkırâz-ı Devlet-i Benî Eyyüb der-Haleb ve feth-i kal‘ayü‘r-Rûm der-kenâr-ı Fırât ez-meyyân be-dest-i Eşref Halîl ve vefât-ı Muslihüddîn Şîrâzî el-ma‘rûf be-Şeyh Sa‘dî ³⁹³ ve Celâleddîn Habbâzî sâhib-i el-Muğni
İki	Vefât-ı Kādî Fâzıl Mücîrüddîn ibn Abdüzzâhir edîb-i Mısır ve zuhûr-ı nâr-ı uhrâ der-Medîne-yi Münnevvere ve inkırâz-ı Devlet-i Cengiziyye der-Tûrân
Üç	Saltanat-ı Keykubâd ba‘d ez-mevt-i Eşref Halîl ve inkırâz-ı Devlet-i Atabegân-ı Kûçek der-Lûristân ve zuhûr-ı câ u becây-ı dirhem ü dînâr ez-varak-ı murabba‘ berây-ı zarûret ve isrâf-ı Geyhatu der-Îrân
Dört	Vefât-ı Mücdüddîn Taberî şeyh-i Harem-i Mekke ve killet-i âb-ı Nîl ve galâ-yı azîm der-Mısır ve pâdişâh-ı Timur Kaan ba‘d ez-vefât-ı Kubilay ve cülûs-ı Baydu Han ba‘d ez-maktûlî-yi Geyhatu ve pâdişâh-ı Gazan ve İslâm-ı Mogolân
Beş	Galâ-yı müfrit der-Mısır ve Şâm ve vefât-ı Serâceddîn Verrâk edîb-i Mısır ve maktûlî-yi Fîrûz Şâh Melik-i Hind der-Nehr-i Gere [Ganj] ve vefât-ı Ebû Hilâl Hasan Askerî ez-üdebâ
Altı	İnkırâz-ı Devlet-i Atabegan-ı Yezd ez-fürû‘-ı Kâkûyye ve Pâdişâh-ı Mansûr Lâçîn ba‘d ez-hal‘-i Ketboğa
Yedi	Vefât-ı ibn Vâsıl Hamevî ve tarh-ı binâ’-i Şenbigâzân der-Tebrîz ³⁹⁴ ve vefât-ı Gıyâseddîn Mes‘ûd ve pâdişâh-ı Alâaddîn Keykubâd be-hükm-i Gâzân ve vefât-ı Zahîrüddîn Alî bin Muhammed Kâzerûnî müverrih-i Bağdâd
Sekiz	Saltanat-ı Melik Nâsır Muhammed ba‘d ez-maktûlî-yi Mansûr ve vefât-ı ibn Nehhâs ez-nuhât ve vefât-ı Yâkût el-Müst‘asır ez-kibâr-ı der-Kudûs ³⁹⁵ ve inhizâm-ı küffâr der-vak‘a-yı sûr-ı Nilüfer bint-i Tekfur Yârhisâr
Tokuz	İnhizâm-ı Melik Nâsır Pâdişâh-ı Mısır der- ceng-i Sultân-ı Mogol Gâzân der-meyân-ı Humus ve Seleme istilâ‘-ı Gâzân ber-bilâd-ı Şâm ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Osmân der-Rûm ve feth-i Bilecik ve İnegöl ve vefât-ı Ebû‘l-Abbâs Ahmed bin Ferah İşbîlî
On	İbtidâ‘-ı salâ-yı Cum‘a der-Mısır bâ-fermân-ı Muhammed bin Kalavun ve hücum Gâzân Han be-cânib-i Şâm ve vefât-ı Alâaddîn Esved ³⁹⁶ şârih-i Vikâye der-İznîk ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Kirmân ba‘d ez- inkırâz-ı Âl-i Selçuk der-Konya ve inkırâz-ı Atabegan-ı Büzürg der-Lûristân

³⁹³ √ **Târîh-i vefât-ı Şeyh Sa‘dî** / Hümâ-yı rûh-ı pâk Şeyh Sa‘dî / Çû der-ber vâz? şod ez-rûy-ı ihlâs / Meh-i şevvâl bod ve şâm-ı cum‘a / ki der-deryâ-yı rahmet kişt-i gavvâs / Yekî ber-seyd-i sâl-i fevt güftem / Z? bod ez-ân târîh şod hâs **691**

³⁹⁴ √ Şenb Lisân-ı Mogol‘da türbe ma‘nâsınadır hâlâ Şâm-ı Fizân dimekle ma‘rûf binâdır.

³⁹⁵ √ **Târîh-i vefât-ı Yâkût** / Yâkût Cemâleddîn şeh-i ehl-i hüner / der-subh-ı hamsîn sâdis şeh-i Safer / Fî tis‘ ü tis‘în ve sitmâe? / Girizâr-ı ger zâr-ı fenâ be-âhiret kerd Safer

³⁹⁶ √ Alâeddîn Gâzân itâ‘atinden d? Oldıkda ahz u katl olındı.

Cedvel-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Sâmine ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz	
Bir	Vaz'-ı Târîh-i İlhanî ve ibtâl kerdin-i in Tetimme-i salavat-ı Regâ'ib-râ der-Dimeşk ve inhizâm-ı asker-i Mogol der- ceng-i azîm Alâaddîn Pâdişâh-ı Hind ve inhizâm-ı küffâr ez-Osmân Gâzî der- ceng-i Koyunhisâr ve vefât-ı Hâkim Biemrillâh el-Abbâsî
İki	İnhizâm-ı Gâzân ez-Sultân-ı Mısır Nâsır der- ceng-i Dimeşk ve feth-i Cezîre-yi Avret der-sâhil-i Tarsus ve zelzele-yi azîme der-Mısır ve feth-i kal'a-yı Kite be-dest-i Osmân Gâzî ve vefât-ı Takiyüddîn ibn Dakîk ez-kibâr-ı Şâfi'yye
Üç	Vefât-ı Gâzân Han der-Hemedân ve vebâ'-yı âmm-ı behâim ve Pâdişâh-ı Muhammed Hüdâbende ve vefât-ı Şehâbeddîn Ebû Bekir Şâgûrî ez-nuhât-ı Yemen
Dört	Vefât-ı İlmüddîn Irâkî el-müfessir ve Şerefüddîn Abdülmü'min Dimyâtî ez-huffâz
Beş	İnhizâm-ı Hüdâbende Sultân-ı Mogol der- ceng-i Geylân ve akd-i meclis berây-ı in Tetimme-i regâ'ib der-Mısır ve Pâdişâh-ı Fahreddîn Gavrî bad' ez-mevt-i Rükneddîn ³⁹⁷
Altı	Maktûlî-yi Yûsuf Merrînî der-muhâsara-yı Tilimsân ve inkırâz-ı Devlet-i Âl-i Barak der-Kirmân ve Pâdişâh-ı Gıyâseddîn ba'd ez-mevt-i Fahrüddîn Kert
Yedi	İzhâr kerdin-i Hüdâbende şî'âr-ı şî'îyye-râ bâ-dalâl ibn Mutahhar ve feth-i nâhiyye-yi Marmara be-dest-i Osmân Gâzî ve vefât-ı Şehâb Ahmed
Sekiz	İstîlâ'-yı Frenk ber-Cezîre-yi Rodos ve inkitâ'-ı vilâyet-i Tekfur-ı İstanbul ez-an diyâr ve feth-i Lefke ve Akhisâr be-dest-i Osmân Gâzî ve Pâdişâh-ı Muzaffer Baybars ba'd ez-hal'-i Nâsır Muhammed
Tokuz	İnhizâm-ı İspanya ez-Nasr ibn Ahmed der- ceng-i Gırnata ve pâdişâh-ı Melik Nâsır ba'd ez-hal' u katl-i Baybars ve tarh-ı binâ'-ı Sultâniye be-hükm-i Hüdâbende ve vefât-ı Tâceddîn Ahmed bin Ataullâh ve Şeyh Fahreddîn Irâkî
On	Vefât-ı allâme-yi Kutbuddîn Mahmûd eş-Şîrâzî der-Tebrîz ³⁹⁸ ve Şemseddîn Ebü'l-Abbâs Ahmed Serûcî sâhib-i el-Gâye ve Necmeddîn Ahmed er-Rif'a ez-kibâr-ı Şâfi'yye

³⁹⁷ ^ **Târîh-i vefât-ı Rükneddîn ez-mülûk-ı Kert**

Rûz-ı pençsembe ez-Safer deh u dü / Sâl-i hicret resîde heft sad u penç / Şemseddîn Kert Hüsrev-i Effâk / Şod be-Firdevs ez-in se penç / Sene **705**

³⁹⁸ < Vefât-ı **Târîh-i Kutbüddîn Şîrâzî**

Kutb-ı felek vücûdân-ı cân-ı cihân / Çün kutb-ı felek zedîdhâ-yı? kişte-yi nihân / der-heft sad ve deh z? Hicret-i ender? Tebrîz / Yekşenbe heft ü hem zemâh-ı ramazân / **sene** 710

Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz On	
Bir	Tamâm-ı binâ'-i Sultâniyye ve vefât-ı İbn Ebû Hamza Hatîb-i Gırnata ve Kādî Cemâleddîn Muhammed bin Mükerrerrem Ensârî sâhib-i Lisânü'l-Arab ve İmâm Hüsâmeddîn Hüseyin bin Alî Siğnâkî ³⁹⁹
İki	Feth-i Geyve be-dest-i Osmân Gâzî ve Hacc-ı Melik Nâsır Muhammed Sultân-ı Mısır ve vefât-ı Bahâeddîn Ahmed bin Celâleddîn Muhammed eş-Şehîr be-Sultân Veled der-Konya
Üç	Feth-i hisâr-ı Adranos be-dest-i Orhan ve vefât-ı Hümâeddîn Tebrîzî ez-kibâr-ı şâkirdân-ı Nasîr
Dört	Maktûlî-yi ehl-i Düneysir der-gâret-i asker-i Haleb ve maktûlî-yi Atîfe Şerîf-i Mekke der- ceng-i birâdereş Humeyza
Beş	Vefât-ı Seyyid Rükneddîn sâhib-i el-Mutavassıt ve gârât kerden-i Nâ'ib Şâm der-Malatya-râ ve tamâm-ı binâ'-i Kaysarye ve inhizâm-ı Humeyza der-ceng-i birâdereş Rumeysa? ez-şürefâ-yı Mekke
Altı	Butlân-ı şî'âr-ı Şîa Pâdişâh-ı Ebû Sa'îd Bahâdır ba'd ez-vefât-ı Hüdâbende ⁴⁰⁰ ve zuhûr-ı mülûk-ı tavâif der-Rûm ve vefât-ı Necmeddîn Süleymân Tevkî ez-kibâr-ı Hanâbile der-Mısır
Yedi	İstîlâ'-yı Osmân Gâzî ber-hisâr-ı Burusa ve binâ'-i hisâr berây-ı ta'cîz-i küffâr ve inhizâm-ı küffâr ez-Müslümânân der-ceng-i Gırnata ve maktûlî-yi Hâce Reşîdüddîn Fazlullâh el-Vezîr ve maktûlî-yi Emîr Yesavul serasker-i Horâsân
Sekiz	Galâ'-yı azîm der-bilâd-ı Cezîre ve memnû' şoden-i ehl-i nücûm ez-kitâbet-i ahkâm der-Dımeşk ve inkırâz-ı Devlet-i Halacîyye ez-mülûk-i Hind ve zuhûr-ı Devlet-i Tuğlukşâhiyye
Tokuz	Inhizâm-ı İrencin der- ceng-i Kaan ve inhizâm-ı İspanya ez-Gâlib Billâh ibn Ahmed der- ceng-i Gırnata ve maktûlî-yi heştâd hezâr küffâr ve inhizâm-ı ümerâ ez-Ebû Sa'îd ve mülekkab şoden-i Bahâdır berây-ı Dilâverî
On	Mahcûs-i ibn Teymiye der-hisâr-ı Dımeşk ve vak'a-yı arife der-rûz-ı cum'a

401

³⁹⁹ DİA'da Siğnâkî'nin ölümü için 714 tarihi verilmektedir. Rahmi Yaran, "Siğnâkî", DİA, c. 37, 164-166.

⁴⁰⁰ < **Târîh-i vefât-ı Hüdâbende**

Ez-heft sad ü şanz deh çün mâh-ı güzeste / ez-gâh u külâh servî? Şâh-ı güzest / be-güzest ü cihân be-yefar? e? / Âgâh ber-hâl-i hoş nâ kâh güzest / **sene 616**

⁴⁰¹ < İmâm Cezerî hicret-i nebeviyyeden bu vakfe ile kâmil yüz mevsimdir ki cum'a vakfeye musâdif olmuştur.

Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz Yigirmi	
Bir	Vefât-ı Kādî Cemâleddîn Ahmed R? ez-kibâr-ı ulemâ-yı Yemen
İki	Vefât-ı İmâm Radiyüddîn Taberî âlim-i Mekke
Üç	Feth-i Konurpa ve Akyazı ve vefât-ı Kemâlüddîn ibn Fûvatî Abdürrezzâk müverrih-i Âfâk
Dört	İbtiâ'-ı Benî Ammâr der-Trablus-ı Mağrib ve feth-i Bolu ve Kandıra be-dest-i ümerâ'-ı Osmâniyye
Beş	Garka-yı Bağdâd ez-tuğyân-ı Dicle ve vefât-ı Şehâb Mahmûd el-Halebî ve Emîr Rûknüddîn Baybars el-müverrih ve pâdişâh-ı Uluğ Han Muhammed ba'd ez-vefât-ı pedereş Tuğluk Melik-i Hind ve Emîr Gulâm Hüsrev Dehlevî ⁴⁰² ve Muhammed bin Ahmed eş-şehîr be-Nizâm-ı Evliyâ der-Hind
Altı	Cülûs-ı Sultân Orhan ba'd ez-vefât-ı Osmân Han ve feth-i Burusa ve Yalakabad ve vefât-ı Cemâleddîn ibn Mazhar ve Kutbüddîn Yûnînî ve vüsûl-i mâ'-ı Arafât be-Mekke-yi Mükerreme
Yedi	Vaz'-ı kavânîn-i Osmâniyye be re'y-i Alâaddîn Paşa ve feth-i İznikmid be-dest-i Akça Koca ve inhizâm-ı Keşlü Han sâhib-i Multan der- ceng-i Uluğ Han ve vefât-ı Edebalı ve Kemâleddîn ibn Zemlekânî
Sekiz	Tecdîd-i sath-ı Ka'be-ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Çoban der-Azerbaycan ve feth-i Aydos be-dest-i Abdurrahman Gâzî ve vefât-ı Takiyüddîn ibn Teymiye der-mahbes-i Dimeşk
Tokuz	Ta'yîn-i kisve-yi ceş-i Osmânî ve darb-ı sikke ⁴⁰³ ve vefât-ı Alâaddîn Konevî ve İmâm Alâaddîn Abdülazîz bin Ahmed Ticârî sâhib-i el-Keşf ve el-Tahkîk ve Pâdişâh-ı Şemseddîn Kert ⁴⁰⁴ ve vefât-ı Gıyâseddîn Kert
On	Vaz'-ı zümre-yi Yeniçeriyân ve Pâdişâh-ı Hâfızüddîn Kert ve vefât-ı Tâceddîn Muhammed ibn Mütevvec müverrih-i Mısır

⁴⁰² < **Târîh-i vefât-ı Mîr Hüsrev Dehlevî**

Adîmü'l-misil yek târîh-i u / Diğeri? şod tûtî-yi şekker-i makâl **sene 725**

⁴⁰³ < Yedi yüz yigirmi tokuza gelince derâhim-i Selçukiyye cârî idi sikke-yi Osmâniyye vaz' olındı ve askerî tâ'îfesi kırmızı ve sarı ve siyâh kisve giymek emr olunup ba'dehû Yıldırım Han zemânında Timurtaş Paşa re'yiyle beyâz kisve havâs-ı sultâna vesâ'ir elvân ittibâ'-ı a'yâna ta'yîn olındı ba'dehû Fâtihi sünnet-i seniyyeye itbâ' için imâme-yi asker beyâz imâme-yi ta'ammüm itmek emr olındı ve Fâtihi'e gelince selâtîn-i müdevver destâr giyüp Fâtihi mücevveze-yi imâme ihtiyâr itdi Sultân Selîm imâme-yi selîme ve Sultân Süleymân mücevveze-yi ma'hûde giydiler.

⁴⁰⁴ < **Târîh-i cülûs-ı Şemseddîn-i Türk [Kert] Halled-i mülkehû 729**

Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz Otuz	
Bir	Vüsûl-i Sacur be-Haleb ve feth-i İznik be-dest-i Sultân Orhan ve Tuğyân-ı etbâ'-ı Şerîf ve maktûlî-yi Emîr-i Hâc bâ-cem'-i kesîr ez-Haccâc ve vefât-ı Fahreddîn Osmân Türkmanî el-Hanefî şârih-i Câm'î'l-Kebîr ⁴⁰⁵
İki	Feth-i Mudurnu ve Göynük be-dest-i Süleymân Paşa ve vefât-ı İbrâhîm bin Ömer Ca'berî şeyhü'l-kurrâ ve Radiyüddîn İbrâhîm Mantıkî ve Melikü'l-Mü'eyyid sâhib-i Hamaü'l-Eyyübî ve Pâdişâh-ı Mu'izüddîn Kert
Üç	Vefât-ı İmâm Hibetullâh Türkistânî ez-kibâr-ı Hanefiyye ve Şihâbüddîn Ahmed Nüveyrî el-müverrih ve Bedreddîn Muhammed bin Cemâ'a ve Âşık Paşa ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Muzaffer der-Fârs
Dört	Feth-i Gemlik ve vefât-ı ibn Seyyidünnâs ez-huffâz ve seyl-i azîm der-Medîne
Beş	Feth-i Balıkesir ve Karasu ve Bergama bâ-sulh ve vefât-ı Ebû Sa'îd bin Hüdâbend Sultân-ı Mogol ve Pâdişâh-ı Arpa Han perîrşânî-yi Devlet-i Cengiziyân be-maktûlî-yi Arpa
Altı	Feth-i Kızılca Tuzla ve binâ'-i câm'î der-Burusa ve vefât-ı Kutbüddîn Halebî ve İshâk bin Cibrîl eş-şehîr şeyh-i sûfî-yi Erdebîlî
Yedi	Feth-i bilâd-ı Aydın bâ-sulh ve zuhûr-ı Devlet-i Serbedârân der-Sebzvâr ve Devlet-i İlhâniyye der-İrâk be-istîlâ'-yî Emîr Şeyh Hasan-ı Büzürg Celâyirî ber-Azerbaycan ve Bağdâd
Sekiz	Feth-i Anahor ve Emrudili ve vefât-ı Ahmed ibn Burhân Halebî ez-kibâr-ı Hanifiyye ve Emîr Timurtaş bin Çoban ve Pâdişâh-ı veledes Şeyh Hasan
Tokuz	Zelzele-yi azîm der-Trablus ve vefât-ı Celâleddîn hatîb-i Dimeşk ve Müstekfî Süleymân el-Abbâsî ⁴⁰⁶ der-Mısır ve vefât-ı Alî bin Balaban Mısırî ez-ulemâ'-yî ümerâ
On	Nüzûl-i âteş ez-âsumân be-sevâhil-i Şâm ve ihtirâk-ı emâkîn-i kesîre ve inkırâz-ı Devlet-i Atabegan-ı Büzürg ve vefât-ı Alemüddîn Birzâlî

⁴⁰⁵ DİA'da Türkmanî'nin ölümü için 744 tarihi verilmektedir. Hacı Mehmet Günay, "İbnü't-Türkmanî, Tâceddin", DİA, c. 21, s. 235

⁴⁰⁶ DİA'da Müstekfî'nin ölüm için 740 tarihi verilmektedir. İsmail Yiğit, "Müstekfî-Billâh, Süleyman b. Ahmed", DİA, c. 32, s. 140

Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz Kırk	
Bir	Vefât-ı emîr-i kelâm Hacu-yı Kirmânî ez-kibâr-ı şu‘arâ ve Melik Nâsır Muhammed ve saltanat-ı evlâdeş Mansûr Ebû Bekir ve Eşref-i Kûçek ve Nâsır Ahmed
İki	İnkırâz-ı Devlet-i Benî Eyyüb der-Hama ve inhizâm-ı Şeyh Hasan-i Büzürg İlhanî ez-Şeyh Hasan-ı Kûçek Çobânî der- ceng-i Nahcivân ve vefât-ı Cemâleddîn Mizzî ez-huffâz ve Burhâneddîn ez-nuhât
Üç	Vefât-ı Tâceddîn Abdülbâkî Yemenî ve pâdişâh-ı Sâlih İsmâ‘îl ba‘d ez-hal‘-i Nâsır Ahmed ve vefât-ı Seyyid Burhâneddîn Abdullâh İbrî ve Fahreddîn Osmân Zeyla‘î şârih-i Kenz ve Şerefeddîn Hasan Tibî
Dört	Zelzele-yi azîme der-Mısır ve Şâm ve vefât-ı İbrâhîm bin Alî ibn Abdülhak Vâsîtî ve inhizâm-ı vâlî-yi d? der- ceng-i Uluğ Han Pâdişâh-ı Hind ve vefât-ı Şeyh Hasan-ı Kûçek Çobânî ve Pâdişâh-ı veledes
Beş	Vefât-ı İmâm Ebû Hayyâm Muhammed Nahvî ve maktûlî-yi Veciyüddîn Mes‘ûd ve vefât-ı İmâm Esîrüddîn ve Şemseddîn Muhammed bin Muzaffer Halhâlî şârih-i Telhis
Altı	Maktûlî-yi Gazan Han Pâdişâh-ı Çagatay der- ceng-i Emîr Kazgan ⁴⁰⁷ ve saltanat-ı Melikü'l-Kâmil Şa‘bân ba‘d ez-mevt-i Sâlih ve inhizâm-ı Tâk-ı Kistrâ der-çehârem Safer ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Eyyüb der-Hamâ be-mevt-i Efdal Alî
Yedi	Saltanat-ı Muzaffer Hâccî ve mahlû‘-ı Kamil Şa‘bân ve binâ‘-i kal‘a-yı Kocur be-dest-i Celâlû‘d-Devle İskender ez-mülûk-i Geylân ve vefât-ı Ebû Muhammed Abdullâh Nâshî ez-Hanefiyye ve İmâm Abdullâh bin Mes‘ûd Sadrüşşer‘îa şârih-i Vikâye
Sekiz	Pâdişâh-ı Nâsır Hasan ba‘d ez-katl-i Hâccî ve vefât-ı Kemâleddîn Ca‘fer Edfüvî müverrih-i Mısır ve İmâm Şemsüddîn Muhammed Zehebî ez-kibâr-ı müverrihîn ü huffâz
Tokuz	Vebâ‘-yı azîm der-Memâlik-i Mısır ve Şâm ve vefât-ı Kādî Şehâbeddîn ibn Fazlullâh ve İmâm Şemseddîn Mahmûd Isfahânî şârih-i Tavâli‘ ve Tâceddîn Ahmed Mektûm ve Bedreddîn Hasan bin İmâm Kâsım
On	Vefât-ı Muzafferüddîn Ömer İbnü'l-Verdî ve zuhûr-ı Devlet-i Celâdiyye der-cibâl-i Mâzenderân ve inkırâz-ı Mülûk-ı Bâvend der-Taberistân ve vefât-ı Alâeddîn Alî Türkmanî ez-meşâhîr

⁴⁰⁷ V Arpa vak‘asından sonra Cengizyân herc ü merce düşüp ümerâ-yı akviyâdan bir ziyâde tagallüb itdiler ve bundan sonra Cengizyân altı fırka oldu.

[17b]

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Sâmine ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz Elli	
Bir	Vefât-ı Şemseddîn ibn Kayhim el-Cevziyye
İki	Saltanat-ı el-Melikü's-Sâlih ba'd ez-hal'ü'n-Nâsir ve Pâdişâh-ı Fîrûz Şâh ba'd ez-mevtû'l-Uluğ Han Muhammed ez-Mülûk-i Hind ve inhizâm-ı Nevruz Şâh Gürgân ez-u
Üç	Binâ'-i Fîrûzâbâd der-kurub-ı Dehlî be-hükm-i Fîrûz Şâh
Dört	İnhizâm-ı Emîr Şeyh Ebû İshâk der- ceng-i Mezîd Mübârizüddîn ve mahsûrî-yi u der-Şîrâz ve inkırâz-ı Devlet-i Âl-i Cengiz der-Azerbaycan ve Horâsân be-maktûlî-yi Togan Timur Han der-Esterâbâd-ı Serbedârân ⁴⁰⁸
Beş	Vefât-ı Şeyhü'l-Allâme Takıyüddîn Alî Sübkî ez-kibâr-ı ulemâ'-yı Mısır ve Ahmed İbnü'l-Fasîh Lugavî
Altı	Giriften-i Frenk hisâr-ı Trablus-ı Mağrib-râ bâ-hîle ve vefât-ı Ahmed bin İsmâ'il Halebî ve giriften-i Frenk-râ ve vefât-ı Kādî-yı Adud Abdurrahman ez-füdelâ'-yı dehr
Yedi	Mahsûrî-yi Emîr Şeyh der-Şîrâz ve gâret kerdin-i Frenk sevâhil-i Şâm-râ ve vefât-ı Şeyh Hasan-ı Kebîr Sultân-ı Bağdâd ve Pâdişâh-ı Canıbeg Han der-Deşt ba'd ez-mevt-i pedereş Özbek Han
Sekiz	Ubûr-ı Süleymân Paşa ez-halîc-i Gelibolu be-cânib-i Rûmeli ve inhizâm-ı küffâr ve vefât-ı Necmeddîn Tarsûsî ve Kıvâmeddîn ez-kibâr-ı Hanifiyye ve Abdülvehhâb ibn Vehbân sâhib-i Manzûme
Tokuz	Feth-i Gelibolu ve Bolayır Tekfurdağı ve İbsala ve maktûlî-yi Melik Eşref ba'd ez-inhizâm-ı der- ceng-i Cani Beğ Han ve tarh-ı binâ'-i azîm Câmi'-i Sultân Hasan der-Mısır ⁴⁰⁹ ve maktûlî-yi Emîr Kazgan vâlî-yi Türkistân
On	Vefât-ı Gâzî Süleymân Paşa der-Bolayır ve zuhûr-ı Devlet-i şürefâ u sâdât-ı kavâmiyye der-Mâzenderân mahlû'-ı Mübâriz Muhammed Muzafferî ve kûr şoden-i u be-hükm-i evlâdeş ve giriften-i Ebû Hammû bilâd-ı Tilimsân-râ ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Abdülvâd der-an bilâd

⁴⁰⁸ ^ **Vefât-ı katli Togan Timur Hab âhir-i Cengizyân**

Târîh-i maktel-i şeh-i âlem Togan Timur / Ez-hicret bod heft sad u pençâh **ve** çâr sâl / der-rûz-ı şenbe ez-meh-i Zi'l-ka'de-yi şânzdeh / G? kişte vâki' ez-hükm-i zü'l-celâl / Sene **754**

⁴⁰⁹ > Sultân Hasan Câmi'i tamâm oldıkda minâre yıkılup zevâline işâretidir dinilmiş idi.

Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz Altmış	
Bir	Cülûs-ı Sultân Murâd Gâzî ba'd ez-mevt-i Sultân Orhan ve vefât-ı Selâhaddîn Alâî ez-huffâz-ı Şâm
İki	İnhizâm-ı Karamaniyan der- ceng-i Murâd Gâzî ve kat'-ı yed kerd-i îşân ez-Engüri ve maktûlî-yi Nâsır Hasan Sultân-ı Mısır ba'd ez-sukût-ı minâre-yi medrese ve tetayyur ve Cemâleddîn Abdullâh Zeyla'î sâhib-i Tahrîc
Üç	Feth-i Çorlu ve Dimetoka ve Edrene be-dest-i Murâd Gâzî ve Hacı İlbeği ve Lalâ Şâhîn ve inhizâm-ı Emîr Hüseyin der- ceng-i Tuğluk Temür ve reften-i Temür be nezd-i Emîr Hüseyin
Dört	Feth-i Gümölcine ve Vardar be-dest-i Gâzî Evrenos ve vefât-ı Tâceddîn Sübkî ve Selâhaddîn Safdî ve Selâhaddîn Muhammed bin Şâkir Kütübî el-müverrih ve Pâdişâh-ı Eşref Şa'bân ba'd ez-hal'-i Mansûr
Beş	Feth-i Filibe-ve Zağra be-dest-i Lâlâ Şâhîn ve ibtidâ'-i Benî Müzenâ mülûk-ı Biskire ve ittifâk-ı Emîr Timur bâ-Emîr Hasan ba'd ez-alâka-yı musâhere
Altı	Feth-i Biga ve inhizâm-ı küffâr der- şebhûn Hacı İlbeği ba'd ez-Cem'iyet-i Kübrâ berây-ı def'-i İslâmiyân der-Sırf Sındığı ve vefât-ı Kutbüddîn İmâm Mahmûd Râzî şârih-i Metâlî'
Yedi	Feth-i Çirmen ve Yanbolu ve Yenice be-dest-i Timurtaş Paşa ve binâ'-i Sarây-ı Edrene ve muhâlefet-i Emîr Timur be-Emîr Hüseyin ve vefât-ı Kādî Bedreddîn Muhammed ibn Cemâ'a ⁴¹⁰ ez-huffâz-ı hadîs
Sekiz	Feth-i Aydos ve Karinâbâd be-dest-i Gâzî Murâd ve musâlaha-yı Emîr Hüseyin bâ-Timur ba'd ez-fiten ü şürûr
Tokuz	Feth-i Kırkilisa ve Beykarhisâr ve Vize be-dest-i Murâd Gâzî ve tuğyân-ı Nehr-i Haleb ve garka-yı nısf-ı beled ve istîlâ'-ı Timur ber-Kâbil ez-taraf-ı Emîr Hüseyin vefât-ı Bedreddîn Muhammed bin Abdullâh
On	Mahsûrî-yi Emîr Hüseyin ez-Timur der-Belh ve zafer yaften-i Timur be-Mîr Hüseyin ve katleş ba'd ez-nasb-ı Suyurgatmış be-hâne-yi Ulus-ı Çagatay

⁴¹⁰ DİA'da İbn Cemâa'nın ölümü için 733 tarihi verilmiştir. Cemil Akpınar "İbn Cemâa, Bedreddin", DİA, c. 19, s. 388-392

Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz Yetmiş	
Bir	Zuhûr-ı Devlet-i Timur Gürgânî ba'd ez-maktûlî-yi Emîr Hüseyin Han ve binâ'-i Dârü's-saltana der-Semerikand ve istirdâd-ı Ebû Bekir el-Kamârî hisâr-ı Trablus-ı Mağrib-râ ez-Frenk ve vefât-ı Mu'izüddîn Hüseyin Kert
İki	Feth-i Samakov ve İhtiman be-dest-i Lâlâ ve inhizâm-ı Emîr Velî der- ceng-i Sultân Üveys der-Cürcan ve reften-i Timur be-teshîr-i Şibirgan ve vefât-ı Celâleddîn Tebbânî
Üç	Feth-i Köstendil bâ-sulh-ı Sultân Murâd ve vaz'-ı alâmet-i siyâdet be-destâr-ı sebz be-hükm-i Melik Melik Eşref der-Mısır ve istîlâ'-yî Timur ber-Cürcan ve ibtidâ'-i Devlet-i Gucerat
Dört	Feth-i İnçeğiz ve Burgaz ve Ferecik be-dest-i Gâzî Evrenos ve vefât-ı İmâm İmâmüddîn bin İsmâ'il Kesîr el-Müverrih
Beş	Feth-i Avrathisârı ve Kavala be-dest-i Evrenos Beğ ve azm-i Timur be-teshîr-i Mogolistân ve inhizâm-ı Kameriddîn Han ez-u ve vefât-ı Muhyiddîn Abdülkâdir sâhib-i Cevâhir
Altı	Feth-i Drama ve Zihne ve Ferecik be-dest-i Evrenos Beğ ve garka-yî Bağdâd ez-tuğyân-ı Dicle ve vefât-ı Sultân Üveys Celâyirî ve Pâdişâh-ı veledeş Hüseyin
Yedi	Feth-i Siroz be-dest-i Evrenos Beğ ve feth-i Niş be-dest-i Sultân Murâd ve vaz'-ı kavânîn-i erbâb-ı timâr bâ-rey-i Timurtaş Paşa ve zuhûr-ı Devlet-i Karakoyunlu be-istîlâ'-yî Hâce Bayrâm der-Mûsul ⁴¹¹
Sekiz	Pâdişâh-ı Melik Mansûr Ali ba'd ez-katl-i Eşref ve resîden-i Timur be-T der-nihâyet-i Türkistân ve firâr-ı Kameriddîn Han der- ceng-i Emîr Mûsâ ez-ümerâ-yî Timur
Tokuz	Hacc kerdin-i Melik Eşref ve inhizâm-ı asker-i Timur der- ceng-i Urus Han hâkim-i Otrar ve vilâyet-i Toktamış der-Deşt ba'd ez-mevt-i veled-i Urus Han ve velâdet-i Şâhruh Mîrzâ ve vefât-ı Bedreddîn Hasan bin Ceyb ez-ayân
On	Zuhûr-ı Devlet-i Zülkadiriyye der-Mar'aş ve Devlet-i Âl-i Ramazân ve inhizâm-ı asker-i Haleb der- ceng-i Türkman ve reften-i Timur be-teshir-i Hârezm der-def'a-yî râbi'a ve vefât-ı Şâh Mahmûd Muzafferî

⁴¹¹ > **Târîh-i vefât-ı Hâce Selmân Sâvci**

Güzeşt heft sad ve heftâd ve heft ez-hicret / şeb-i se şenbe ve hem siz deh zemâh-ı? safer / Yegâne şâ'ir-
i devrân Cemâleddîn Selmân / Zihhâk tîre-yî revân şod be-âlem-i diger / sene **777**

Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz Seksen	
Bir	Vefât-ı Seyyid Kıvâmüddîn el-Mar‘aşî Melik-i Mâzenderân ve binâ’-i Şehr-i Keş muksit-i re’s-i Timur be-hükm-i u ve vefât-ı Şeyh Burhâneddîn ez-şu‘arâ-yı Mısır ve Muhammed bin Ahmed ibn Merzûk Tilismânî
İki	İstîlâ’-yı Timur ber-Horâsân ve maktûlî-yi ehl-i Serahs ve Fuşunc berây-ı imtinâ’ ez-teslîm-i bikā’ ve teslim kerdn-i Gıyâseddîn Pîr Alî Şehr-i Herât-râ bâ-sulh ve harâb-ı kal’a be-hükm Timur
Üç	Velîme-yi şâhiye berây-ı zifâf-ı Yıldırım Han be-duhter-i ibn Germiyan ve teslim-i Kütahiyya be-tarîk-i çehâz ve Hamîd ve Yenişehir be-tarîk-i şîrâ ve inkırâz-ı Devlet-i Etrâk der-Mısır ve ibtidâ’-i Devlet-i Çerakese
Dört	Feth-i Manastır ve Birlebe [Pirlebe] ve İştib ve Karlı ili be-dest-i Timurtaş Paşa ve hurûc-ı Ahmed Celâyirî ber-birâdereş Sultân Hüseyin ve inhizâmeş der- ceng-i birâder-i âhir Şeyh Alî der-Nahcivân ve bâz gâlib şoden-i u
Beş	İnkırâz-ı Devlet-i Gûriyye ya’nî Mülûk-ı Kert der-Horâsân be-istîlâ’-yı Timur Gürgân ve istîlâ’-yı Ahmed Celâyirî ber-Bağdâd ve istîlâ’-yı Timur ber-Sistân ve Kandeher
Altı	Feth-i Sofya bâ-sulh be-dest-i Balaban Beğ ve vefât-ı Şâh Şücâ’ Muzafferî ve inhizâm-ı Emîr Velî ez-Timur der- ceng-i Damgan ve teshîr-i Cürcan bâr-ı diğr ve vefât-ı allâme Şeyh Ekmeleddîn
Yedi	Inhizâm-ı Alî Beğ Melik-i Kirman ez-Sultân Murâd Gâzî der- ceng-i Konya ve inkırâz-ı Devlet-i Serbedârân der-Sebzervâr ve musahhir şoden-i Sultâniyye ve Rüstemdâr
Sekiz	Inhizâm-ı Savcı veled-i Sultân Murâd der- ceng-i Kite ez-pedereş ve giriftâr-ı u ve yoruş se sâl Timur be-cânib-i Irâk ve Azerbaycan berây-ı def’-i şer-i Toktamış Han ve istîlâ’-yı u ber-Gürcistan
Tokuz	Inhizâm-ı Lala Şâhîn der- ceng-i Bosna ve inhizâm-ı Toktamış ve musahhir şoden-i hisâr-ı Bâyezîd ve Üvenik? ve Arz-ı Rûm be-Timur ve katl-i âm-ı ehl-i ân berây-ı isyân ve harâb-ı Isfahân be-Semerkand ⁴¹²
On	Feth-i Pravadi ve Tırnava ve Şumnî be-dest-i Alî Paşa ve istîlâ’-yı Frenk ber-cezîre-yi Cerbe- ve reften-i Timur be-Hârezm der-vak’a-yı Hâmise ve nakil kerdn-i u ehl-i Hârezm be-Semerkand ba’d ez-tahrîb

⁴¹² > Yedi yüz seksen tokuzda Timur Seyyid-i şerîfî Isfahân’dan Semerkand’a bile götürmüş idi deyu Gaffârî nakl ider.

Meblağ-ı Sâl-i Yedi Yüz Toksan	
Bir	Cülûs-ı Yıldırım Han ba'd ez-şehâdet-i pedereş der- ceng-i azîm Kosova ve inhizâm-ı küffâr ve vefât-ı Hâce Hâfız Şîrâzî ⁴¹³ ve vefât-ı Hâce Bahâeddîn Nakşibendî rahmetullâh ^{414 415}
İki	Feth-i Kratova be-dest-i Timurtaş Paşa ve binâ'-i câmi' ve icrâ'-yı nehr-i Edrene ve giriften-i Yıldırım Han Menteşe ve Saruhan-râ ve vefât-ı allâme Sa'deddîn Taftâzânî ⁴¹⁶ ve Şemseddîn Surhazî ve Kemâl Hucendî
Üç	İnhizâm-ı Âl-i Karaman ez-Yıldırım Han der- ceng-i Akçay ba'd ez-müstavlî şoden-i îşân ber-Engürü ve giriftâr-ı Timurtaş Paşa ve reften-i Yıldırım Han be-diyâr-ı Eflak ve pür şayân-ı sükkân-ı Deşt ⁴¹⁷
Dört	Giriften-i Yıldırım Han hisâr-ı Sivas-râ ba'd ez-firâr-ı Kādî Burhâneddîn ve vefât-ı ibn Receb Hanbelî ez-huffâz ve Muhammed Zerkeşî ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve nikbet-i sâdât-ı kavâniyye Mâzenderân ez-u der-Mâhân ve Yûreş Penç sâl Timur be-cânib-i Irâk
Beş	Firâr-ı İsfendiyâr be-cânib-i Timur ve gaflet-i Yıldırım Han ve inkırâz-ı Devlet-i Âl-i Muzaffer ⁴¹⁸ ve maktûlî-yi Şâh Mansûr Muzafferî der- ceng-i Timur Gürgânî ve istîlâ'-yı Timur ber-Bağdâd
Altı	Feth-i Selanik ve Yenişehir be-dest-i Yıldırım Han ve harâb-ı Rehâ ve Tikrit ez-gâret-i Timur ve istîlâ'-yı u ber-cezîre ve Diyârbekir
Yedi	İnhizâm-ı küffâr der-ez Yıldırım Han der- ceng-i Alacahisâr ve binâ'-i Câmi'-i Kebîr der-Burusa ve inâyet-i Pâdişâh be-ta'rîz-i emîr-i Buhârâ der-câmi' ve binâ'-i mescid-i mahalle ve nasb-ı Kādî der-İstanbul ba'd ez-muhâsara ve hücum
Sekiz	Feth-i bilâd-ı Mora ve Tırhala ve gâret kerdn-i Cemmâz-i Hâşimî Şerîf-i Medîne ve hücre-yi şerîf-râ ve firâreş ez-gulûv-i âmm ve gâret kerdn-i Timur bilâd-ı Çerkes ve Rus-râ
Tokuz	Feth-i Atina ve inhizâm-ı Mîrân Şâh ez-Ahmed Celâberî der- ceng-i Bağdâd ve vâlî şoden-i u bilâd-ı Irâk ve Azerbaycan ve vilâyet-i Mirza Şâhruh ez-taraf-ı Timur der-Horâsân ve avdetiş be-Semerikand
On	Feth-i ba'z-ı kalâ-yı Anadolu ve reften-i Timur be-cânib-i Hind ez-râh-ı Siyâh-Puşân ve vefât-ı İmâm Ebû Bekir Haddâdî şârih-i Kudûrî ve Alâeddîn Alî Esved şârih-i Vikâye

⁴¹³ > **Târîh-i vefât-ı Hâfız** / Çü der-hâk-ı musallî defn kerdend / Bod târîh-i u hâk-ı musallî **791**

⁴¹⁴ ∨ **Târîh-i vefât-ı Bahâeddîn Nakşibendî** / Hâce-yi âzam Bahâü'l-Hak Velüddîn Nakşibend / An ki meşhûr vilâyet şod Kemâl-i milleteş / Mesken-i me'vâ-yı u çün bod kasr-ı ârifân / Kasr-ı irfân zeyn-i sebeb âmed-i hesâb rihleteş Tebrîz

⁴¹⁵ > **Târîh-i vefât-ı** Zeynüddîn Ebû Bekir Taybâdî / Târîh-i vefât-ı Kutb-ı evtâd / Yek nokta-yı bene âhir sâd / sene **791**

⁴¹⁶ > **Târîh-i vefât-ı Sa'deddîn Taftâzânî** / Afitâb-ı şer' ü millet Sa'd Taftâzân çü reft / Âb-ı çeşm âmed çü seyl-i belîğü's-seyl rebâh / akl-râ ez-târîh-i sâl-i rihleteş / Güft-i târiheş yekî kem tayyibullâh serâh? / **792**

⁴¹⁷ ∨ Ekser sükkân-ı deşt Karadeniz ve Tuna etrâfına tağlup? tarh-ı ikâmet ve tenassur itdiler Karaboğdan anlardır.

⁴¹⁸ ∨ be-ibret-i nazarken? be-Âl-i Muzaffer / Şehânî ki kûy-ı ez-selâtin-i rübûdend / ki der-heft sad ve hams ü tis'in zehceret / ve hem şeb zemâh? receb hem ganvedend

[18a]

Cedvel-i Vekāyi'-i Mi'e-yi Tâsi'a ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz	
Bir	İnhizâm-ı Mahmûd bin Uluğ Han Pâdişâh-ı Hind ez-Timur Gürgân der- ceng-i Dehlî teshîr şoden-i Hind ve Sind be-Timur ve pâdişâh-ı Nâsir Ferec ba'd ez-vefât-ı Berkuk der-Mısır ve vefât-ı Ahmed Sivasî ve ve Burhâneddîn ⁴¹⁹
İki	İstîlâ'-yî Ebû Fâris Hafs ber-Trablus-ı Mağrib ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Ammâr ve ilticâ kerdên-i Ahmed Celâyerî ve Kara Yûsuf Bayındırî ez-firâriyân-ı Yıldırım Han ve bâ'is şoden-i hareket-i Pâdişâh be-Azerbaycan
Üç	Harâb-ı Sivas ez-Timur ve reften-i u be-cânib-i Haleb ve Şâm ve vefât-ı ibn Mülakkın ez-kibâr-ı Şâfi'yye ve Şeyh Şahâbeddîn Sivasî el-müfessir ve muhâsara-yî Timuriyân hisâr-ı Mardin-râ ⁴²⁰
Dört	İnhizâm-ı asker-i Osmâniyân der- ceng-i azîm ve giriftâr-ı Yıldırım Han der-Tâs'-i Zi'l-hicce ve kışlak-ı Timur der-Kütahiyya ve ibtidâ'-i fiten der-ümerâ' meyân-ı Çerâkese der-Mısır
Beş	Vefât-ı Yıldırım Han der-Akşehir ve ihtilâl-i Devlet-i Osmâniyye ez-kesret-i şürekâ-yî saltanat ve maktûlî-yî Îsâ Çelebi be-dest-i birâdereş Mûsâ ba'd ez-ceng ve vefât-ı İmâm Serâceddîn Ömer Bulkînî müftî-yî Mısır
Altı	İnhizâm-ı asker-i Haleb der- ceng-i Timur ve istîlâ'-yî u ber-Gürcistan ve istîlâ'-yî Timuriyân der-Bağdâd ve vefât-ı Kemâleddîn Muhammed Demîrî sâhib-i Hayatü'l-Hayevân ve Zeyneddîn Irâkî ez-huffâz
Yedi	İstîlâ'-yî Emîr Süleymân ber-Anatolî ve vefât-ı Timur der-Otrar ba'd ez-Sûr-ı Şehzâdegân Gürgânî ⁴²¹ ve pâdişâh-ı Halîl bin Mirân Şâh ve vefât-ı Yûsuf Erdebîlî ⁴²² sâhib-i el-Envâr ez-kibâr-ı Şâfi'yye
Sekiz	Vefât-ı Kādî ibn Haldûn Mâlikî ez-kibâr-ı Müverrihîn ve reften-i Mûsâ Çelebi ez-Sinob be-cânib-i Edrene ve inhizâm-ı Mîr Muhammed vâlî-yî Kandehâr ez-Halîl der- ceng-i Emîr Hüseyin
Tokuz	Zuhûr-ı Devlet-i Bayındırıyye ya'nî Akkoyunlu ber-Diyârbekir ve inhizâm-ı Yehkûm nâ'ib-i Şâm der-Karayeleg Osmân ber-Diyârbekir ve istîlâ'-yî Emîr Süleymân ber-bilâd-ı Rûmeli ve reften-i Mûsâ Çelebi ber-Eflak
On	Ta'mîr kerdên-i Sultân Halîl şehir-i Tirmiz-râ ve maktûlî-yî Mirân Şâh be-dest-i Kara Yûsuf ve istîlâ'-yî u ber-Azerbaycan ve vefât-ı Sârimüddîn ibn Tokmak müverrih-i Mısır

⁴¹⁹ < **Târîh-i katl-i Burhâneddîn Mevlânâ Ahmed** / Ez-kazâ-yî nâgehân çü sultân şod / vez? Kazâ u kader çü fermân şod / heşt sad ve pest heşt? der-Şevvâl / katl-i Burhân zekâ-ra Osmân şod

⁴²⁰ ^ **Târîh-i istîlâ'-yî Timur ber-Sivas** / Bod Sivas ve Haleb tâ mülk-i Şâm / der-imâret çün arûs bî nikâb / şod harâbeş âteş-i ceys-i Timur / der-şehûd-ı? sâl târîh-i harâb **803**

⁴²¹ ^ **Târîh-i vefât-ı Timur** / Sultân Timur an ki çarh-râ dil-hûn kerd / ve zehûn? adû-yî rûy-ı zemîn gülgûn kerd / der-heft sade? Şa'bân sûy? İlliyyun tâht / Fî'l-hâl ez-rıdvân ser ü pâ birûn kerd

Târîh-i diger ez-Timur / Sultân Timur in ki Misl-i u şâh ni bod / Der heft sad ve sî ü şeş âmed be-vücûd / der-heft sad ve heftâd-ı diger kerd hurûc / der-heşt sad u heft ve kerd âlem be-dürûd / sene **807**

⁴²² **DİA**'da Erdebîlî'nin ölümü için 779 tarihi verilmiştir. Saffer Köse "Erdebîlî, Yusuf b. İbrahim", **DİA**, c. 11, s. 279-280

Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz On	
Bir	İnkırâz-ı Devlet-i Benî Artuk der-Mardin ve istîlâ'-yı Şâhruh Melik-i Horâsân ber-Mâverâünnehir
İki	İnkırâz-ı Devlet-i Toga Timur der-Cürcan be-vefât-ı Sultân Alî ve istîlâ'-yı İskender bin Ömer Şeyh ber-Fârs ba'd ez-katl-i pedereş ve hurûc-ı Hudâdâd ber-Halîl Sultân ve maktûlî-yi u ve vâli şoden-i Uluğ Beğ der-Mâverâünnehir
Üç	İbtidâ'-yı Rasad-ı Semerkand be-hükm-i Uluğ Beğ ve maktûlî-yi Emîr Süleymân der-râh-ı Edrene ve istîlâ'-yı birâdereş Mûsâ Çelebi ber-Rûmeli ve Harâb-ı bilâd-ı Fârs ez-fetret-i ümerâ
Dört	Ubûr-ı Sultân Mehmed be-cânib-i Rûmeli ve vefât-ı Sultân Halîl der-Rey
Beş	Tavâf kerden-i şütur Beyt-i Şerîf-râ merdeneş bâ-kutb-ı Mekkî ve binâ'-ı Mansûriyye der-Kabâle Fârs be-mübâşeret-i Osmân Mezînî ve pâdişâh-ı Mü'yyid Şeyh-i Mısır
Altı	Vefât-ı allâme-yi Seyyid Şerîf Cürcânî ⁴²³ ve inhizâm-ı Emîr Mûsâ Çelebi der- ceng-i Sofya ve istîlâ'-yı Sultân Mehmed ba'd ez-katl-i u ve inhizâm-ı Hâcî İvaz Paşa mütesellim-i Burusa der- ceng-i ibn Karaman ve harâb-ı Burusa
Yedi	İstîlâ'-yı Sultân Mehmed be-diyâr-ı Karaman ve musâlaha-yı Kara Yûsuf bâ-Sultân Şâhruh ba'd ez-kîtâl-i ve vefât-ı allâme Mecdüddîn Muhammed Firûzabâdî sâhib-i el-Kâmûs der-Yemen
Sekiz	Inhizâm-ı Karamaniyân der- ceng-i Bayındır Paşa ve esîr şoden-i Melik-i Karaman ve inhizâm-ı Baykara ez-Şâhruh der- ceng-i Fârs ve me'mûr şoden-i hutabâ be-nüzûl-ı yek kudema der-zıkr Mülûk be-hükm-i Mü'eyyid Şeyh-i Pâdişâh-ı Mısır
Tokuz	Tâ'ûn-ı azîme der-ekser-i ma'mûre ve sefer-i Sultân Mehmed be-cânib-i Eflak ve Tarh binâ'-ı Yergöğü be-hükm-i u ve itâ'at-ı Eflak ve inhizâm-ı Baykara der- ceng-i Şâhruh bâr-ı diğêr diğêr giriftâr-ı u ve vefât-ı İzzeddîn bin Cemâ'a ⁴²⁴
On	Inhizâm-ı İmâm-ı Yemen der- ceng-i Melik Nâsır Ahmed ez-Benî Resûl ve Tarh binâ'-ı Sarây-ı Edrene be-hükm-i Sultân Mehmed ve istîlâ'-yı Şâhruh ber-Kirmân ve vefât-ı İmâm Hâfızüddîn Muhammed bin Muhammed Kerderî sâhib-i el-Bezzâziyye

⁴²³ < **Târîh-i vefât-ı Seyyid Şerîf**

Üstâd-ı beşer hayât-ı âlim / Sultân-ı cihân şerîf-i millet / Ender şeşüm rebî'-i sâni / der-heşt sad u şânzdeh-i hicret / Zeyndâr-ı fenâ be-çehârşenbe / Fermûd? be-dâr huld-ı rihlet / **Sene 816**

⁴²⁴ **DİA**'da İbn Cemâa'nın ölümü için 767 tarihi verilmiştir. Cengiz Kallek, "İbn Cemâa, İzzeddin", **DİA**, c. 19, s. 393-394.

Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz Yigirmi	
Bir	Binâ'-i Câmi'-i Yeşil imâret-i be-hükm-i Sultân Mehmed ve Pâdişâh-ı Sultân Halîl ba'd ez-vefât-ı pedereş Şeyh İbrâhîm der-Şîrvân ve vefât-ı Ebü'l-Abbâs Ahmed el-Nakşibendî ve Kutbüddîn İznîkî ez-meşâyih-i Rûm
İki	Nüzûl-ı Sultân Muhammed ber-Amasiyya ve zabt-ı Hisâr-ı Samsun ve Canik ve İskilib ve feth-i Hereke ve Gekbüze ve vefât-ı Kara Yûsuf Melik-i Azerbaycan ve Hâce Muhammed Pârsâ ez-kibâr-ı Nakşibendîyye der-Medîne-yi Münnevvere
Üç	Hurûc-ı Kādî-yı Simavna ve Börklüce Mustafâ ez-ittibâ'-ı u ve inhizâm-ı Börklüce ez-Sultân Murâd ve Bayındır Paşa der- ceng-i Karaburun ve maktûlî-yi Şeyh Bedreddîn der-Serez-bâ fetevâ-yı ulemâ
Dört	Cülûs-ı Sultân Murâd-ı Sâni ba'd ez-vefât-ı pedereş Sultân Mehmed der-Edrene ve istîlâ'-yı Şâhruh ber-Tebrîz ve tarh-ı binâ'-i Medrese-yi azîme der-Semerikand be-hükm-i Uluğ Beğ ve vefât-ı Gıyâseddin Cemşîd Rasâd
Beş	Maktûlî-yi Nâsr Muhammed ez-Mülûk-ı Karaman der-muhâsara-yı Antalya ve hurûc-ı Düzmece Mustafâ der-nevâhî-yi Selanik ve inhizâm-ı Bayındır Paşa der- ceng-i Edrene ve maktûlî-yi u ve Pâdişâh-ı Melik-i Eşref Barsbay der-Mısır
Altı	Perîşân-ı ittibâ'-ı Düzmece der-Nehr-i Ulubad ve hurûc-ı Mustafâ Çelebi birâder-i sagîr-i pâdişâh- der-İznîk ve maktûlî-yi u be-dest-i Sultân Murâd ve inhizâm-ı İskender der- ceng-i Şâhruh bâr-ı diger
Yedi	İstîlâ'-yı Firûz Beğ birâder-i Eflak berây-ı isyân ve vefât-ı Seyyid Nimetullâh Velî der-kibâr-ı meşâyih-i Kirmân
Sekiz	Sûr-ı Şâhî berây-ı zifâf-ı duhter-i İsfendiyâr ve vefât-ı Bedreddîn Muhammed Demâmînî ez-nuhât
Tokuz	Zabt kerden-i Sultân Murâd bilâd-ı Menteşe ve Aydın ve Saruhan ve Hamideli ve inhizâm-ı ibn İzmir? ez-Yahşi Beğ der- ceng-i Akçahisâr ve maktûlî-yi u ba'd ez-feth-i hisâr ve vefât-ı Sirâceddin Ömer
On	Feth-i Alacahisâr be-dest-i Sînân Paşa vâlî-yi Rûmeli ve istîlâ'-yı Mehmed ibn Karaman ber-hisâr-ı Antalya ve maktûlî-yi u der-esnâ'-yı muhâsara ve mecrûh-i Şâhruh der-Mescid-i Herât be-dest-i ba'z-ı a'dâ

Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz Otuz	
Bir	Feth-i Kal'a-yı Göğercinlik ve binâ'-i Cısr-i Ergene ⁴²⁵ ve vefât-ı Şemseddîn Muhammed ber-Mâvî? şârih-i Buhârî
İki	Feth-i Selanik be-dest-i Sultân Murâd Sâni ve vefât-ı Şeyh Takiyüddîn Muhammed Fâşî müverrih-i Mekke
Üç	Velâdet-i Sultân Mehammed Fâtih ve vefât-ı İmâm Şemseddîn Muhammed Cezerî ez-meşâhîr-i kurrâ der-Şîrâz ve Şemseddîn Seyyid Muhammed Necârî el-ma'rûf be-Emîr Sultân der-Burusa ⁴²⁶ ve Kara Ya'kûb Karamanî şârih-i Mesâbîh
Dört	Küsûf-ı küllî ve ta'kîb-i galâ'-yî azîm ve inhizâm-ı İskender bin Kara Yûsuf der- ceng-i Kara Yülük Serasker-i Şâhruh ve vefât-ı allâme Şemseddîn Muhammed Fenârî ez-kibâr-ı ulemâ-yî Rûm ⁴²⁷ ve Hâfız-ı Ebrû müverrih-i Şark
Beş	İstîlâ'-yî Sinân Paşa ber-bilâd-ı Arnavid bâ-nehb ü gâret ve vefât-ı Hâce Ebû'l-Vefâ Hârezmî
Altı	Tulû'-ı Zûzevâye ve inhizâm-ı Alî Beğ ibn Evrenos der- ceng-i Engürüs ve istîlâ'-yî küffâr be-hisâr-ı Göğercinlik ve tuğyân-ı ibn Karaman
Yedi	Vefât-ı Ebû Fâris Abdülazîz bin Hafsî Melik-i Tunus ve Seyyid Kâsım-ı Envâr der-Câm ve inhizâm-ı küffâr Üngürüs ez-Sinân Paşa der- ceng-i muhâsara-yî Göğercinlik ve vefât-ı Baysungur bin Melik Şâhruh ve Ebû Bekir ibn Hicce Hamevî
Sekiz	İstîlâ'-yî Sultân Murâd ber-bilâd-ı Karaman ve akd-i musâlaha ve vefât-ı İbrâhîm bin Şâhruh Sultân-ı Fârs ve Şeyh Zeyneddîn Ebû Bekir Hâfî ez-kibâr-ı meşâyih
Tokuz	İbtîâ'-yî Devlet-i Şeybekiyye der-Hârezm ve inhizâm-ı Karayülük ez-İskender bin Kara Yûsuf der- ceng-i Arz-ı Rûm ve maktûlî-yî Karayülük Osmân Bayındırî ve vefât-ı Mehmed Şâh Fenârî ve emîr-i kelâm Muhammed Kâtibî
On	Inhizâm-ı İskender bin Kara Yûsuf ez-birâdereş Cihân Şâh der- ceng-i sûfiyân-ı Tebrîz ve refen-i u be-hisâr-ı Alıncık ve vefât-ı Alâeddîn Rûmî sâhibü'l-Esvile ve Hâce İsmetullâh Necâdî ⁴²⁸

⁴²⁵ < **Târîh-i Cısr-i Ergene li-Hızır Beğ**

Yümn ü ikbâlle çün Şâh Murâd / Kıldı Ergene hayratı çün yâd / Oldı târih ol hayra bu kim / İn imâret ebedî dâ'im bâd / **Sene 830**

⁴²⁶ < **Târîh-i vefât-ı Emîr Sultân** / Oldı târih intikâl-i Emîr **833**

⁴²⁷ < **Târîh-i vefât-ı** Mollâ Fenârî / Cennetü'l-Firdevs **834**

⁴²⁸ < **Târîh-i vefât-ı Hâce İsmet** / Herkes ki şenî güft temmet **840**

Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz Kırk	
Bir	İnkırâz-ı Aleviyye der-Taberistân ve istîlâ'-yı Alî bin Evrenos ber-bilâd-ı Üngürüs bâ-sebî ü gâret ve maktûlî-yi İskender be-dest-i veledêş Kubâd der-Alıncık ve vefât-ı Melik Eşref Barsbay pâdişâh-ı Mısır ve sıbt-ı ibnû'l-Acemî ez-ulemâ-yı Haleb
İki	Tarh-ı binâ'-i Câmi'y-i Murâdiye der-Edrene ve sefer-i Sultân Murâd Belgrad ve feth-i Hisâr-ı Novo Brdo der-esnâ'-yı avdet ve inhizâm-ı Emîr İskender vâlî-yi bilâd Arnavid ve kîtâl-i Îsâ Beğ ve vefât-ı Şemseddîn Bisâtî ez-kibâr-ı Mâlikîyye
Üç	Inhizâm-ı Megâribe ez-Eşref İsmâ'îl Melik-i Yemen der-Ceng-i yevm-i garîb? der-Zeyd ve sûr-ı hitân-ı Fâtih ve reften-i Sultân Murâd be-cânib-i Üngürüs ve feth-i Semendire-râ ez-Melik-i Laz ve feth-i bilâd-ı Mora bâ-kavl-i Neşrî
Dört	Tamâm şoden-i Câmi'-i Atîk der-Edrene ve inhizâm-ı Mezîd Beğ ve Kula Şâhîn der- ceng-i Eflak ve istîlâ'-yı Mîrânşâh ber-Gürcistan
Beş	Inhizâm-ı Şerîf Berekât ez-Şerîf Alî der-Cidde be-vak'a-yı simât Melik Eşref der-Yemen ve vefât-ı Mu'tezîd Dâvûd ez-hülefâ-yı Abbâsiyye der-Mısır ve Şeyh Takiyüddîn Ahmed Makrîzî müverrih
Altı	Reften-i Sultân Mehmed be-cânib-i Karaman ve ibtidâ'-i tahrîb ü gâret bilâd-ı İslâmiyye der-Osmâniyân berây-ı tuğyân-ı Karamaniyân ve harâb-ı Niş ve Alaca Hisâr be-istîlâ'-yı küffâr
Yedi	Cülûs-ı Sultân Mehmed Fâtih ba'd ez-ferâgat-ı pedereş ve ittifâk-ı cumhûr-ı küffâr be-kesr-i beyza-yı İslâm der-în diyâr ve vefât-ı Şerefüddîn ibn Kemâl Kırîmî şârih-i Menâr
Sekiz	Cülûs-ı Sultân Murâd-ı Sâni ba'd ez-hal'-i veledêş der-Edrene berây-ı kîtâl-i müşrikîn ve cihâd-ı ekber-i u der-ve Edrene be-katl-i Kral-ı Üngürüs ve tefrîk-i küffâr ba'd ez-za'f-ı İslâmiyân ve inkisâr ve Pâdişâh-ı Cihângîr Bayındırî der-Diyârbekir
Tokuz	Vaka'-ı azîb? Emîr Ceyyâş ve Megâribe der-Yemen ve inhizâm-ı Ceyyâş
On	Sefer-i Sultân Murâd bilâd-ı Arnavid ve Mora ve feth-i Germe Hisâr der-ekser rivâyet ve vefât-ı Şâhrûh Sultân-ı der-Rey ⁴²⁹ ve Pâdişâh-ı nübüvveyi Alâ'ü'd-Devle bin Baysungur der-Horâsân ve tamâm-ı binâ'-yı Câmi'-i Murâdiye der-Burusa

⁴²⁹ √ **Târîh-i vefât-ı Şâhrûh Mirzâ**

Sultân-ı cihân Şâhrûh ân mazhar-ı nûr? / der-heft sad u heft heftâd u nüh âmed be-zuhûr / der-heşt sad u heşt şod be-şâh-ı meşhûr / der-heşt sad u pencâh şod ez-dâr-ı gurûr / **Sene 850**

Diger / Hakan-ı zemân / **580**

[18b]

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Tâsi'a ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz Elli	
Bir	Velâdet-i Sultân Bâyezîd-i Sâni ve sefer-i Sultân Murâd bilâd-ı Arnavîd ve feth-i Akçahisâr ve Ezine ve cemi'yyet-i küffâr berây-ı kâr-zâr ve vefât-ı Nâsır Keyâ ez-mülûk-ı Geylân ve Kâdî Ebû Bekir ibn Şebhe ez-ulemâ'-yî Şâm
İki	Gazâ-yı Ekber-i Sultân Murâd der-Kosova ve inhizâm-ı Kralân-ı küffâr ve istîlâ'-yî Mülk-i Alman ve Kralçe ve intizâ'-ı Uluğ Beğ Horâsân-râ ez-dest-i Alâ'ü'd-devle ve nasb kerden-i yüsr-i hod Abdüllatîf ⁴³⁰
Üç	Muhâlefet-i Abdüllatîf be-pedereş Uluğ Beğ berây-ı Velî ahid şoden-i birâdereş Abdülazîz ve şehâdet-i Uluğ Beğ be-gadr-i u ba'd ez-muhârebe der-Semerkind be-dest-i Abbâs Cengizî ⁴³¹
Dört	İnhizâm-ı Mirzâ Abdullâh der-ceng-i Ebû Sa'îd ve istîlâ'-yî Ebû Sa'îd ber-Semerkind ba'd ez-maktûlî-yî Abdüllatîf bin Uluğ Beğ be-ittifâk-ı â-yân-ı devlet ⁴³² ve inhizâm-ı bâ-birâder-i Mehmed Mirzâ bâr-ı diğêr ve istîlâ'-yî Cihân Şâh ve ber-Diyârbekir
Beş	İnkırâz-ı Benî Hâşem der-Medîne ve galâ-yî müfrit der-Mısır ve vefât-ı İmâm Bedreddîn Mahmûd Aynî ve cülûs-ı Fâtih Mehmed Han der-def'a-yî sâniyye ba'd ez-vefât-ı pedereş Sultân Murâd ⁴³³ ve akd-i sulh bâ-Âl-i Karaman
Altı	Şürû' kerden-i Sultân Mehmed Han be-tertib-i mukaddemât-ı feth-i İstanbul ve binâ'-ı Hisâr-ı Rûmeli ⁴³⁴ ve binâ'-ı Sarây-ı Cedîd der-Edrene vefât-ı Şeyh Abdüllatîf Makdisî ez-hulefâ Zeyneddîn Hâfî
Yedi	Feth-i Kostantiniyye der-muntasıf-ı Rebî'ü'l-evvel bâ-pencâh ⁴³⁵ ve rûz-ı muhâsara u kıtâl ve feth-i Galata bâ-emân ve istîlâ'-yî Cihân Şâh ber-İsfahân vefât-ı Zâhir Çakmak Pâdişâh-ı Mısır ve vefât-ı Emîr Şâhî ez-şu'arâ' Fûrs
Sekiz	İnkırâz-ı Devlet-i Benî Resûl der-Yemen ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Tâhir ve tulû'-ı Zûvâzeye der-Mağrib ve Şark ve binâ'-ı Kabr-i Eyûb Ensârî ve Serây-ı Atîk ve inhizâm-ı ibn v? der-Ceng-i Sivrihisâr
Tokuz	Feth-i Nova Brdo bâr-ı diğêr ve vefât-ı Kâ'im Biemrillâh Hamza ez-hulefâ'-yî Abbâsiyye der-Mısır ve musâlaha-yî Bâbürr ve Ebû Sa'îd ba'd ez-masâf-ı medîd ve vefât-ı Şeyh Muhammed bin Hasan ez-üdebâ'-yî Mısır

⁴³⁰ > Bildi merhûm Mustafâ Paşa / Köpridir fi'l-hakîka bu dünyâ / Kim gerekse geçer gider bundan / Niyet itmez-ikâmete aslâ / Yaptı bir köpri harc idüp varan / Ana itdi hücûm seyl-i fenâ / Geçdi merhûm didiler târîh / Köpriden geçdi Mustafâ Paşa / **852**

⁴³¹ ^ **Târîh-i şehâdet-i Uluğ Beğ** / Z? Abbâs şehd-i şehâdet çeşid / Şüdüş sâl-i târîh-i Abbâs geşt / **853**

⁴³² ^ **Târîh-i maktûlî-yi Abdüllatîf** ber-mazmûn

Pederkeş pâdişâhî-râ neşâyed / Ve ger şâyed b? şeş mâh neayâed

⁴³³ ^ **Târîh-i vefât-ı Sultân Murâd-ı Sâni** Güfte-yi Fâzıl-ı Hayâlî

Şeh Gâzî Murâd ibn Mehmed / Ki cümle Rûm u Şâm olmışdı râmi / Güzer kıldı cihândan ana târîh / Mülk ashâbı cennetde makâmı / sene **855**

⁴³⁴ ^ **Târîh-i binâ'-ı Hisâr-ı Rûmeli** / Târîh-i mebâniyye bünyân-ı Mehmed Han / **856**

⁴³⁵ > **Târîh-i feth-i Kostantiniyye** / Beldetün tayyibetün **857** ve âhirün **857**

On	Sefer-i Sultân Fâtih be-cânib-i Belgrad ve avdet-i u ba'd ez-muhâsara ve ceng-i azîm ve tuğyân-ı tâife-yi Cûlbân-ı Çerâkese der-Mısır

Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz Altmış	
Bir	Sûr-ı hıtân-ı Sultân Bâyezîd der-Edrene ve zabt kerdên-i Ebû Sa'îd Horâsân-râ ba'd ez-vefât-ı Bâbü'r Mîrzâ ve def'-i Sultân Hasan ve istîlâ'-yı Hüseyin Mîrzâ ber-Hârezm
İki	Zuhûr-ı yekî dünyâ be-mübâşeret-i Kolon Efrencî ez-taraf-ı İspanya ve reften-i Fâtih be-cânib-i Mora ve feth-i Gördüs ve Balye B? ve reften-i Mahmûd Paşa be-gâret-i bilâd-ı Üngürüs
Üç	Teslîm-i küffâr hisâr-ı Semendire-râ be-pâdişâh-ı kâm-kâr berây-ı afv u itizâr ve musâlaha-yı Ebû Sa'îd Cihân Şâh ve maktûlî-yi Şeyh Cüneyd der-ceng-i Sultân Halîl
Dört	Harîk-i Zübeyd ve zabt kerdên-i Fâtih bilâd-ı Sinob ve Küre ve Kastamonu be-vâsıta-yı Kızıl Ahmed ve feth-i hisâr-ı Amasra ve Trabzon be-ikdâm-ı pâdişâh reb'-i meskûn ve vefât-ı Şeyh Cemâleddîn Muhammed Mahallî ez-kibâr-ı ulemâ'-yı Mısır
Beş	İnkırâz-ı Devlet-i Benî Eyyüb der-Hısnıkeyfâ ve istîlâ'-yı Ebû Sa'îd ber-Hârezm ve inhizâm-ı veledêş Mahmûd der-ceng-i Hüseyin Mîrzâ ba'd ez-u ve vefât-ı Eşref İnal pâdişâh-ı Mısır ve Saltanat-ı Hoşkadem
Altı	Sefer-i Fâtih be-diyâr-ı Eflak ve perişân-ı küffâr ve reften-i donanma bederyâ ve feth-i Cezîre-yi Midillü ba'd ez-muhâsara u kıtâl ve rücû'-ı pâdişâh be-cânib-i Bosna ve Hisâr-ı Yayiçe Ve Lofça ve maktûlî-yi Kral-ı Bosna bâ-fetevâ-yı Musannifek
Yedi	Cezâ'îr-i [harâb-ı] İskenderiye-yi Mısır ez-istîlâ'-yı Frenk ve musahhar şoden-i memâlik-i Bosna be-Pâdişâh-ı Rûm ve binâ'-i Câmi'-i Şerîf der-İstanbul ve pâdişâh-ı be-Şîrvân Şâh ba'd ez-pedereş Halîl der-Şîrvân ⁴³⁶
Sekiz	İnhizâm-ı İshâk Karamanî der-ceng-i birâdereş Pîr Ahmed be-imdâd-ı pâdişâh ve istîlâ'-yı Sultân Hüseyin ber-Horâsân ve avdeteş be-Hârezm ve vefât-ı Seyyid Yahyâ Şîrvânî ez-kibâr-ı meşâhir-i Halvetiyye
Tokuz	Pâdişâh-ı İshâk Karamanî ba'd ez-mevt-i pedereş İbrâhîm be-imdâd-ı Hasan-ı Tavîl ve istîlâ'-yı küffâr-ı Frenk ber-Mora ve binâ'-i Germe hisâr ve resîden-i Mahmûd Paşa ve hezîmet-i küffâr ve feth-i Karlı-ili ve Levendar
On	Sefer-i Fâtih be-cânib-i Üngürüs berây-ı istihlâs-ı Yayiçe ve nüzûl-ı Kral ber-İzvornik ve inhizâm-ı küffâr be-hücûm-ı Vezîr-i âliye mikdâr ve cemi'yyet-i azîme Ebû Sa'îd berây-ı sûr-ı hıtân ve zuhûr-ı Devlet-i Benî Vattâs der-Fâs

⁴³⁶ < Târîh-i saltanat-ı ferah-ı bîsyâr Şîrvân Şâh **867**

Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz Yetmiş	
Bir	İnkırâz-ı Devlet-i Âl-i Karaman be-intizâ‘ Sultân Mehemed bilâd-ı îşân ez-dest-i Pîr Ahmed ve tevvücûh-i pâdişâh-ı mezbûr be-cânib-i Hersek ve binâ’-i Kal‘a-yı Akçahisâr ve İlbasan ba‘d ez-kahr-ı erbâb-ı tuğyân ve pâdişâh-ı Uzun Hasan der-Azerbaycan
İki	Binâ’-i tarh-ı Sarây-ı Cedîd ⁴³⁷ ve hükm-i Sultân Mehemed Han ve reften-i îşân be-te‘dîb-i İskender-i Anûd hâkim-i bilâd-ı Arnavid ve maktûlî-yi Cihân Şâh der-Muş ve vefât-ı Hoşkadem ve pâdişâh-ı Kayıtbay der-Mısır
Üç	Sefer-i Fâtih berr ü bahr berây-ı feth-i Cezîre-yi Eğriboz ve avdeteş der-âhir sâl be-cânib-i Dârü’s-saltana ba‘d ez-zabt u teshîr bâ-muhâsara u kîtâl ve telâş-ı asker-i Ebû Sa‘îd der-Karabağ ve maktûlî-yi u
Dört	İnhizâm-ı Rûm Mehemed Paşa der- ceng-i Varsak ve inhizâm-ı asker-i Hasan ez-Sultân-ı Hüseyin der- ceng-i Herât ve inkırâz-ı Devlet-i Karakoyunlu der-Azerbaycan ve Irâk
Beş	Nizâ‘-ı ulemâ-yı Mısır der-Şân ibn Fârız ve zuhûr-ı te‘lifât-ı ez-ferîkeyn ve tamâm-ı binâ’-i câmi‘-i şerîf ve maktûlî-yi Mîrzâ Yâdigâr be-hükm-i Sultân Hüseyin Baykara ve vefât-ı Şehâb Ahmed Hicâzî ez-üdebâ’-yı Mısır
Altı	Musahhar şoden-i İçel ve Alâiye be-pâdişâh-ı Bâyezîd Pîr Gedik Ahmed Paşa ve inhizâm-ı Mahmûd Mîrzâ ez-Hüseyin Baykara der- ceng-i Belh ve istîlâ’-yı Yûsufça ez-umerâ’-yı Uzun Hasan
Yedi	Küsûf-ı tâm ve giriften-i Şerîf Mehemed Mahmil Hasan Tavîl be-Emîr-i Hâc Kādî berây-ı hâtır pâdişâh-ı Mısır ve inhizâm-ı asker-i Uzun Hasan ve Pîr Ahmed ez-Sultân-ı Mustafâ vâlî-ui Konya der- ceng-i Kireli
Sekiz	Ceng-i azîm pâdişâh-ı Rûm bâ-Uzun Hasan der-kurb-ı Bayburd ⁴³⁸ ve firâr-ı Hasan ba‘d ez-maktûlî-yi velediş ve inkisâr-ı erbâb-ı fiten ve musahhar şoden-i Karahisâr-ı Şarkî ve Ermenak ve Silifke
Tokuz	Maktûlî-yi Mahmûd Paşa ve vefât-ı Şeyh Muhyiddîn Mehemed Kâfiyeci ez-ulemâ’-yı kibâr ve Zeyneddîn Kâsım ez-ulemâ’-yı Mısır ve Allâme Alî Kuşçu
On	Feth-i Menkub ve Kefe ⁴³⁹ ve Azak be-dest-i Gedik Ahmed Paşa ve itâ‘at-ı Mengli Giray Han be-Âl-i Osmân ve inhizâm-ı küffâr serm? der- ceng-i Bâlî Beğ ibn Malkoç ve inhizâm-ı Süleymân Paşa der- ceng-i Karaboğdan

⁴³⁷ > **Târîh-i Sarây-ı Cedîd** / Haledellâh izz-i sâhibe **872**

⁴³⁸ > **Târîh-i inhizâm-ı Uzun Hasan** / Butlân-ı kaydû’l-hâ’inîn / sene **878**

⁴³⁹ < **Târîh-i feth-i Kefe** / Kefe halkına çokdan irdi devlet / Ki oldu fethinin târîh-i şefkat / **880**

Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz Seksen	
Bir	Teveccüh-i Fâtih Sultân be-Kahr-ı Kara Boğdan ve avdetiş ba'd ez-kıtâl-i azîme ve gâret ü ibtidâ'-i Mülûk-ı Dâbüye der-Taberistân
İki	Vebâ'-yı müfrit der-Mekke ve binâ'-i der-havâle-yi Dârü's-sa'âde be-hükm-i Fâtih ve inhizâm-ı Alî bin Mihâl der- ceng-i Eflak ve vefât-ı Uzun Hasan ve Pâdişâh-ı velediş Halîl
Üç	Sefer-i Fâtih be-cânib-i İskenderiye ve avdetiş ba'd ez-istîlâ'-yı Dâvûd Paşa ve Süleymân Paşa ber-Hisâr-ı Bürüllüs ve musahhar şoden-i İskenderiye bâ-muhâsara ve tazyîk ve vefât-ı Seyyid Asîleddîn ez-meşâhîr-i Horâsân
Dört	Harîk-i Dîmeşk ve istîlâ'-yı Gedîk Ahmed Paşa ber-bilâd-ı Pulya ve feth-i Cezîre-yi Bozca ve pâdişâh-ı Sultân Ya'kûb Bayındırî ba'd ez-katl-ı Halîl ve vefât-ı Kutbüddîn Mehmed İznîkî
Beş	İnhizâm-ı asker-i Mısır der- ceng-i Diyârbekir ez-Ya'kûb Sultân ve der- ceng-i Seyf-i Emîr-i Arab ba'd ez-tetayyür ve reften-i Vezîr Mesîh Paşa donanma be-feth-i Cezîre-yi Rodos ve avdet-i u ba'd ez-muhâsara u ye's
Altı	Cülûs-ı Sultân Bâyezîd ba'd ez-vefât-ı pedereş der-Maltepe ⁴⁴⁰ ve inhizâm-ı Cem ez-u der-ceng-i Sultânönü ve firâreş be-cânib-i Mısır ve Hicâz ve maktûlî-yi Hâce Cihân el-Vezîr
Yedi	Reften-i Cem be-Rodos ve Frengistân ba'd ez-cemi'yyet ve perîşânî bâ-hücûm-ı Pâdişâh-ı Cihân ve istîlâ'-yı Sultân Ya'kûb ber-Gürcistân ve vefât-ı Şeyh İbrâhîm Tennûrî der-Kayserye ve Alâeddîn Alî der-Semerikand
Sekiz	Seyl-i azîm der-Mekke ve husûf-ı tâm ve vefât-ı Sultân Abdullâh bin Bâyezîd Han vâlî-yi Karaman
Tokuz	Sefer-i Sultân Bâyezîd ez-bahr ü ber be-cânib-i Karaboğdan ve avdetiş ba'd ez- feth-i Kili ve Akkirmân ve tarh-ı binâ'-i câmi'-i şerîf der-Edrene ve Câmi'-i Dâvûd Paşa der-İstanbul
On	İstîlâ'-yı Alî Paşa vâlî-yi Rûmeli ber-bilâd-ı Boğdan bâ-tahrîb ü gâret ve tecdîd-i binâ'-i Harem-i Medîne der-[] be-hükm-i Melik-i Eşref Kayıdbay ve vefât-ı Hüsâmeddîn eş-şehîr be-Ümm-i Veled ve Ebü'l-Fazl Muhammed ibn Şihne ez-ulemâ'-yı Haleb

⁴⁴⁰ > **Târîh-i vefât-ı Sultân Mehmed Fâtih**

Oldı Şeh-i Mehmed ibn Murâd / Belki bağ cinâne kıldı seyr / İşi hayr olduğı için halka / Oldı târîh ana duâ'-yı hayr / **886**

Diğer güfte-yi Latîfi / Târîh-i bihterîn- u-râ / Nûrullâh-ı k? nev? râ / **886**

Meblağ-ı Sâl-i Sekiz Yüz Toksan	
Bir	İbtidâ'-yı vahşet ü fiten der-meyân-ı Çerâkese ve Âl-i Osmân berây-ı iğrâ'-yı Cem ve gazab hediye-yi Melik-i Behmen ve inhizâm-ı Alâ'ü'd-Devle der-ceng-i Çerâkese ve vefât-ı Ya'küb Paşa ez-ulemâ'-yı Rûm
İki	Vebâ'-yı müfrit der-Hicâz ve esîr şoden-i Ahmed Paşa ibn Hersek serdârî-yi Osmâniyân der- ceng-i Çerâkese ve galabe-yi îşân ve velâdet-i İsmâ'îl bin Haydar ez-duhter-i Uzun Hasan
Üç	İnhizâm-ı Alî Paşa serdârî-yi Osmâniyân der- ceng-i Çerâkese der-Tarsus ve vefât-ı Mollâ Gürânî ve inhizâm-ı Sûfiyân Şeyh Haydâr der- ceng-i Şîrvân ve vefât-ı Hocâzâde ez-kibâr-ı ulemâ'-yı Rûm ⁴⁴¹
Dört	Harîk-i Edrene ve rücû'-ı Alâ'ü'd-Devle ez-itâ'at-ı Osmâniyân ve vefât-ı Kutbüddîn Muhammed Hudarî müfti-yi Şâm
Beş	İnkırâz-ı Mülûk-ı Tavâif der-Rûm ve nüzûl-ı sâ'ika be-baruthâne-yi Kostantiniyye ve istîlâ'-yı Çerâkese ve Alâ'ü'd-Devle ber-Kayserya ve Herakliye ve vefât-ı Kötürüm Bâyezîd ve Abdullâh-ı İlâhî ⁴⁴²
Altı	Tavassut-ı Sultân Osmân Hafsî Melik-i Tunus be-meyân-ı Çerâkese ve Âl-i Osmân berây-ı sulh ve âmenden-i ilçiyân ve vefât-ı Şeyh İbn Vefâ der-İstanbul ^{443 444}
Yedi	Sefer-i Sultân Bâyezîd bilâd-ı Arnavid ve rücû'eş ba'd ez- feth-i Hisâr-ı Tepelen ve gayrî ve herc ü merc-i â'yân-ı Bayındırıyye ve maktûlî-yi Sûfî Halîl ve Sa'deddîn Kâşgarî ez-kibâr-ı meşşâyi ⁴⁴⁵ ve Sadreddîn Muhammed Şîrâzî
Sekiz	İnhizâm-ı küffâr-ı Üngürüs ez-Ya'küb Paşa vâlî-yi Bosna der- ceng-i tuğyân-ı Yahûdiyân-ı Fâs ve vefât-ı Mîrzâ Ahmed bin Ebû Sa'îd Pâdişâh-ı Semerkand ve pâdişâh-ı birâdereş Mahmûd ve vefât-ı Mollâ Nâsâmî eş-şehîr Nûreddîn Abdurrahman Câmî ⁴⁴⁶
Tokuz	İnkırâz-ı Devlet-i Benî Merîn der-Mağrib ve reften-i Dâvûd Paşa be-Mısır ve vefât-ı Mîrzâ Ömer Şeyh vâlî-yi Fergâna ve maktûlî-yi Baysungur der-ceng-i Rüstem Mîrzâ
On	Maktûlî-yi Mevlânâ Latîfî ez-ulemâ'-yı Rûm bâ-gadr-i Hatîbzâde ⁴⁴⁷ ve vefât-ı Cem ez-sem ba'd ez-tecerrû'-ı envâ' belâ u sitem der-Rim Papa ⁴⁴⁸ ve Şeyh Burhâneddîn İbrâhîm Tâcî ez-ulemâ'-yı Şâm

⁴⁴¹ √ Târih-i itmâm-ı Câmi'-i Sultân Bâyezîd der-Edrene / Hürrem-i binâ / **893**

⁴⁴² > **Târih-i vefât-ı Abdullâh-ı İlâhî**/Çü rihlet kerd zenydâr harâbe/Şüdeş târih-i rahmet ber-İlâhî/**895**

⁴⁴³ Târih-i vefât-ı Şeyh Vefâ / der-yâb târih ilâ? rahmet-i rabbe / **896**

⁴⁴⁴ > **Târih-i vefât-ı Hâce Abdullâh en-Nakşibendî**

Hâce-yi hâcegân-ı Abdullâh / Mürşid-i sâlikân râh-ı yakîn / şüd be-huld-i berîn ki der-fevteş / Sâl-i târih keşt huld-i berîn

⁴⁴⁵ **DİA**'da Kâşgarî'nin ölümü için 860 tarihi verilmiştir. Necdet Tosun, "Sa'deddîn-i Kâşgarî" **DİA**, c. 35, s. 391-392

⁴⁴⁶ √ **Târih-i vefât-ı Mollâ Câmî** / Ve min? Dahlegân? âmennâ / **898**

⁴⁴⁷ √ **Târih-i Mevlânâ Latîfî** / Ve'l-kudemât-ı şuhedâ / **900**

⁴⁴⁸ √ **Târih-i vefât-ı Cem** / Didiler eyleyüp duâyı sürûş / Câm-ı râhmetden eylesün Cem nûş / **900**

[19a]

Cedvel-i Vekāyî‘-i Mî‘e-yî Âşire ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz	
Bir	İbtidâ‘-yî tuğyân-ı mîyâh ve şüyû‘-ı vebâ ve galâ der-gâlib-i bilâd-ı Rûm tâ be-sâl ve vefât-ı Mevlânâ İzârî ve Emîr Devletşâh ve Monla Kestel ve Alî Arabî ve Eşref Kansu der-Mısır ⁴⁴⁹
İki	Reften-i Bâlî Beğ vâlî-yî Silistre be-gâret-i bilâd berây-ı isyân ve maktûlî-yî Rüstem Mîrzâ be-dest-i Ahmed bin Uğurlu ve vefât-ı İmâm Kemâleddîn Muhammed bin Muhammed Ebû Şerîf ez-ulemâ‘-yî Mısır
Üç	Binâ‘-i câmi‘-i şerîf der-İstanbul ve pâdişâh-ı Muhammed Mîrzâ Bayındırî ve vefât-ı Ahmed Paşa ez-şua‘râ-yî Rûm ⁴⁵⁰ ve Emîr Hâned [Mîrhând] Muhammed müverrih-i meşhûr
Dört	Sefer-i Sultân Bâyezîd ez-bahr u berr be-İnebahtı ve nüzûleş be-yaylak-ı Mora ba‘d ez-irsâl-i Mustafâ Paşa be-muhâsara-yî hisâr ve vefât-ı Ahmed Çelebi ez-ulemâ ve Mîrzâ Hüseyin mu‘ammâ-yî der-Herât
Beş	Maktûlî-yî Muhammed Mîrzâ der- Ceng-i Sultân Murâd der-İsfahân ve feth-i Hisâr-ı İnebahtı ba‘d ez-vüsûl-ı donanma ve inhizâm-ı küffâr ve bâz-ı sefer-i u be-cânib-i Mora berây-ı Modon ve vefât-ı Kemâleddîn Mes‘ûd ve Abdurgaffûr Lârî
Altı	İnhizâm-ı Şîrvânşâh der- Ceng-i Şâh İsmâ‘îl ve zuhûr-ı Devlet-i Kızılbaş ⁴⁵¹ ve feth-i Moton ve Koron ⁴⁵² ve vüsûl-ı sefâ‘în-i Portakal beharâb-ı cezâ‘îr-i şarkıyye ez-muhît-i garbî ve pâdişâh-ı Kansu Gavri der-Mısır
Yedi	Hudûs-ı avârız-ı Arab berây-ı def‘-i hücum-ı küffâr ez-cezîre-yî Midillü ve feth-i Hisâr-ı Lofça ve vefât-ı allâme Celâlüddîn Muhammed Devvânî ⁴⁵³ ve pâdişâh-ı Abdurrezzâk pâdişâh-ı Kâbil
Sekiz	Harîk-i Aden ve inkırâz-ı Devlet-i Akkoyunlu der-Diyârbekir ve feth-i kal‘a-yî Dıraç be-dest-i Mehmed bin İsmâ Beğ ve âmeden-i Şâh İsmâ‘îl be-diyâr-ı Rûm berây-ı cem‘-i sûfiyân
Tokuz	İnkırâz-ı Devlet-i Celâviye Mülûk-ı Mâzenderân be-maktûlî-yî Mîr Hüseyin Kiyâ bâ-gadr-i Kızılbaş ve istîlâ‘-yî Şâh İsmâ‘îl ber-Fârs ve vefât-ı Şeyh Hamdullâh bin Akşemseddîn
On	İstîlâ‘-yî Şeybek Han ber-Mâveraünnehir ve reften-i Bâbü Mîrzâ be-cânib-i Kâbil ve musahhar şoden-i an diyâr-ı u-râ be-intizâ‘eş ez-dest-i ümerâ‘-yî Argunye? ve inhizâm-ı İmâm-ı Zeyniyye ve vefât-ı Hüseyin Vâ‘iz

⁴⁴⁹ ^ **Târîh-i vefât-ı se şahsı ez-ulemâ** / Gitdi Kestellî İzârî hem dahı Monla Arab / Cümlelerin târîhi zâhirdir velî zâhir değıl / **901**

⁴⁵⁰ > **Târîh-i Ahmedî** / Gecdi meded şâ‘ir-i Rûm / **903**

⁴⁵¹ ^ **Târîh-i hurûc-ı Şâh İsmâ‘îl** / Kâhir-i kahramân-i mülk-i Acem / **906**

⁴⁵² ^ **Târîh-i feth-i Moton ve Koron** Güfte-yî Lâmi‘î / Çün şeh-i âlî-yî ilm / Hüsrev-i gerdûn haşem / Azm idüben Mora‘ya / Kıldı Frenk‘ile ceng / Aldı Moton kal‘asın / Rezm idüben kahrıla / İtdi zemîn safhasın / Hûn udûl? renk? / Virdi o? / Bildi bu ahvâl çün / Kıldı itâ‘at kurûn / İşidicek bî d? / Mülhem olup Lâmi‘î / Hak kablinden hemân / Cân didi târîhin / Feth-i bilâdü‘l-Frenk / **906**

⁴⁵³ ^ **Târîh-i vefât-ı Allâme Celâlüddîn** / Nâdir-i asr u a‘lem-i ulemâ / **907**

Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz On	
Bir	Reften-i Bâbü'r Mîrzâ be-cânib-i Hind ve inkırâz-ı Mülûk-ı Hind ve giriften-i Şeybek Han Semerkand-râ ve tamâm şoden-i binâ'-i Câmi'-i Sultân Bâyezîd ve vefât-ı Sultân Hüseyin Baykara ve Şeyh Cemâleddîn [Celâlüddin] Abdurrahman Süyûtî
İki	İstîlâ'-yı Portakal be-sevâhil-i Hind ve istîlâ'-yı Şâh İsmâ'îl ber-İrâk ve reften-i Bâbü'r Mîrzâ ber-Horâsân be-Kâbil bâ-def'-i Şeybek Han ve inhizâm-ı Zâfer Tâhirî der-Yemen
Üç	Giriften-i Frenk Cezîre-yi Hürmüz-râ ve İsmâ'îl ber-bilâd-ı Mar'aş ve inhizâm-ı Zülkadiriyye ve muhâfaza kerdên-i Osmâniyye der-Engürüye ve inhizâm-ı Bediüzzamân der-ceng-i Şeybek Han
Dört	İnhizâm-ı Bâbü'r bin Şeyh Ömer der-ceng-i Şeybek Han ve firâr-ı u be-Kâbil ve istîlâ'-yı Şâh İsmâ'îl ber-Bağdâd ve bilâd-ı Müşâ'sa ve vefât-ı Şeyh Ebû Sa'îd Ubeyhî ez-kibâr-ı ashâb-ı Hâce İhrâz fahrü's-şu'arâ Necâtî der-Rûm ⁴⁵⁴
Beş	İnhizâm-ı Gâlib sûr-ı Kostantiniye ez-zelzele-yi azîme ve reften-i Sultân Korkud be-Mısır ve vâlî şoden-i Sultân Selîm ber-Trabzon ve veledes Süleymân Han be-Kefe ve giriften-i Şâh İsmâ'îl be-memleket-i Şîrvân
Altı	Maktûlî-yi Şeybek Han der-Merv be-Şâh İsmâ'îl ve avdet-i Mîrzâ Bâbü'r be-Semerkand ve gayûr-ı Selîm Han ez-Trabzon be-cânib-i Kefe ve hurûc-ı Şâhkulu der-Anatolî ve vefât-ı Burhân Şâgürî ez-ulemâ'-yı Mısır
Yedi	İstîlâ'-yı Göcküncü Han ber-Mâverâünnehir ve reften-i Bâbü'r be-Kâbil ve inhizâm-ı Selîm Han ez-pedereş der-ceng-i Çorlu ve reften-i u be-Kefe ve cem'iyyet-i asker berây-ı taleb-i Selîm Han ve inhizâm-ı Vezîr-i a'zam Alî Paşa ve maktûlî-yi u der-ceng-i Şâhkulu
Sekiz	Cülûs-ı Selîm Han der-sânî sefer-i ba'd ez-meşveret ve ittifâk-ı bâ-asker ve vefât-ı Sultân Bâyezîd der-tarîk-i Vize ve inhizâm-ı birâdereş Ahmed Han der-ceng-i Yenişehir ve maktûlî-yi şürekâ'-yı devlet ⁴⁵⁵
Tokuz	Galâ'-yı müfret der-Horâsân ve vefât-ı Fasihüddîn Nizâmî ez-füzelâ'-yı dehr ve Sultân Alî Meşhedî ve istîlâ'-yı Şâh İsmâ'îl ber-Horâsân ve reften-i ümerâ'-yı Özbek be-Semerkand ve şehâdet-i Şeyh İbrâhîm Şebüsterî
On	Ceng-i azîm-i Çaldıran der-meyân-ı Selîm Han ve Şâh İsmâ'îl der-gurre-yi Receb ve zafer-yaften-i pâdişâh-ı Rûm be-katl-i âm-ı Kızılbâş ve firâr-ı Şâh be-cânib-i İsfahân ⁴⁵⁶

⁴⁵⁴ > **Târîh-i** vefât-ı **Necâtî** / Gitdi Necâtî Hây / **914**

⁴⁵⁵ > **Târîh-i inhizâm-ı** Sultân Ahmed / Saydı Sultân Ahmed'i Sultân Selîm Kâmrân / **918**

⁴⁵⁶ < **Târîh-i vak'a-yı Çaldıran**

Hayli Müslümânlar itdi hücum / Leşker bedbâhtla sûfi-yi şom / Âkıbetü'l-emir olup münhezim / Gitdi harâb illere mânend-i bûm / Hâtif-ı gaybî didi târihini / Aldı Acem mülkini Sultân-ı Rûm / **Sene 920**

Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz Yigirmi	
Bir	Zuhûr-ı Devlet-i Şürefâ der-Fâs ve zabt kerdên-i Bıyıklı Mehmed Paşa Hisâr-ı Kemâh ve Mâhûr ve istîlâ'-yı Sînân Paşa ber-bilâd-ı Mar'aş ve vâlî şoden-i Tâhmasb ber-Horâsân ve inkırâz-ı Devlet-i Zülkadiriyye
İki	Binâ'-i Tersâne-yi Âmire ve itâ'at-i ümerâ-yı Ekrâd be-Âl-i Osmân ve istîlâ'-yı Mehmed Paşa ber-Diyârbekir ve inhizâm-ı Kara Han ez-u der-ceng-i Mardin ve reften-i Selîm Han ba'd ez-ceng-i medîd
Üç	İnkırâz-ı Devlet-i Âl-i Tâhir der-Yemen ve inhizâm-ı Sa'âdet Girây der-ceng-i Azak ve maktûlî-yi Emîr-i Kefe Bâlî Beğ ve feth-i Mısır ve istikrâr-ı Selîm Han ba'd ez-ceng-i medîd ⁴⁵⁷
Dört	Avdet-i Selîm Han ez-Dîmeşk be-Dârû's-saltana ba'd ez- binâ'-i Türbe-yi Şeyh Ekber ve itâ'at-i Mâzenderân be-Şâh İsmâ'îl ve vefât-ı Şeyhü'l-İslâm Kâdî Zekerîyyâ bin Muhammed Ensârî
Beş	Hurûc-ı Celâl ba'd [] der-nevâhî-yi Turhal ve maktûlî-yi u ve itâ'at-i Kîyâ Ahmed vâlî-yi Geylân be-Şâh İsmâ'îl ve vefât-ı Şeyh Hamdullâh ez-meşâhîr-i huffâz-ı cihân
Altı	Cülûs-ı Sultân Süleymân Han ba'd ez-vefât-ı pedereş Selîm Han der-Şevvâl ve isyân kerdên-i Canbirdi vâlî-yi Şâm ve istîlâ'-yı Şâh İsmâ'îl ber-Gürcistân
Yedi	Vefât-ı Abdullâh Hâtîfî ez-kibâr-ı şu'arâ ve inhizâm-ı Cânperdi Gazâlî der-ceng-i Ferhâd Paşa ve maktûlî-yi u ve sefer-i evvel-i Sultân Süleymân ve cânib-i Üngürüs ve feth-i Belgrad be-muhâsara u ceng ⁴⁵⁸
Sekiz	Sefer-i sâni-yi Sultân Süleymân Han be-Cezîre-yi Rodos ez-bahr u berr ve mübâşeret-i asker-i be-muhâsara-yı kal'a der-Ramazân ve feth-i İskiradin be-dest-i Mahmûd Beğ vâlî-yi Hersek ve vefât-ı Muhyiddîn Muhammed Berdaî
Tokuz	Feth-i Rodos be-istîmân-ı küffâr ba'd ez-ceng-i medîd ve ta'ab-i bî-şûmâr ⁴⁵⁹ ve musahhar şoden-i İstanköy ve Bodrum Hisâr ve reften-i Ahmed Paşa ez-Âsitâne be-eyâlet-i Mısır
On	Hurûc-ı Ahmed Paşa Vâlî-yi Mısır ve maktûlî-yi u be-tedbîr-i Mehmed Beğ ba'd ez-zabt u teshîr der-Rebî'ü'l-evvel ve reften-i İbrâhîm Paşa be-cânib-i Mısır berây-ı tasvîye-yi umûr ve vefât-ı Şâh İsmâ'îl der-Receb ve cülûs-ı veledêş Şâh Tahmâsb ⁴⁶⁰

⁴⁵⁷ > **Târîh-i feth-i Mısır** / Fâtih-i memâlikü'l-Arab / **923**

⁴⁵⁸ < **Târîh-i feth-i Belgrad** / Feth-i bâb-ı mülk-i Üngürüs / Sene **927**

⁴⁵⁹ < **Feth-i Rodos** / Yaferahü'l-mü'minûn be-Nasrullâh / Sene **929**

⁴⁶⁰ < **Târîh-i Şâh Tahmâsb** / Târîh-i saltanat şüd cây-ı peder girifti / **930**

Diğer / **Zıl** / 930

Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz Otuz	
Bir	Vefât-ı Ya'kûb şârih-i şer'îye eş-şehîr be-Seydî Alîzâde
İki	Sefer-i sâlis-i Sultân Süleymân be-cânib-i Üngürüs ve inhizâm-ı Kral ve maktûlî-yi Lavoş Kral der- Mohac ^{461 462 463} ve musahhar şoden-i Varadin ve Osek ve Budin ve Segedin
Üç	Hurûc-ı Celâliyân der-gaybet-i Sultân ve maktûlî-yi Kalender bin Hacı Bektaş ba'd ez-inhizâm der- ceng-i İbrâhîm Paşa ve vefât-ı İshâk Karamanî el-ma'rûf be-Cemâl Halîfe ez-meşâyih-i Rûm
Dört	İstîlâ'-yı Ferendoş Kral ber-Bedon ve giriften-i u ez-dest-i Banoş (Janos) kral-ı Erdel ve giriften-i Zülfikâr Beğ Hisâr-ı Bağdâd-râ ba'd ez-katl-i ameş İbrâhîm Han ve maktûlî-yi Mollâ Kâbız bâ-seyf-i şerî'at der-Dîvân-ı Alî
Beş	Sefer-i râbi'-i Sultân Süleymân Han be-cânib-i Peç berây-ı te'dîb-i Ferendoş der-Şa'bân ve maktûlî-yi Oğlan Şeyh ve itbâ'eş bâ-fetvâ-yı Kemâl Paşazâde der-Meydân-ı Esb
Altı	Nüzûl-ı Sultân Süleymân Han ber-Hisâr-ı Peç ba'd ez-teshîr-i Budin der-evâhir-i Muharrem ve avdeteş bâ-hulûl-ı şitâ ba'd ez-muhâsara ve gâret ve sûr-ı hitân-ı şehzâdegân ve inhizâm-ı asker-i Abdullâh Han Özbekî ez-Şâh Tahmâsb ⁴⁶⁴
Yedi	İstîlâ'-yı Ferendoş ber-Budun ve inhizâm-ı u ez-hücûm-ı ümerâ'-yı İslâm ve Pâdişâh-ı Hümâyûn Pâdişâh der-Kâbil ba'd ez-vefât-ı pedereş Bâbürr Mirzâ ve vefât-ı Mehemed bin Eflâtûn ber-Bursevî ez-ulemâ
Sekiz	Sefer-i hâmis-i Sultân Süleymân Han be-cânib-i Alaman ve istîlâ'-yı ehl-i İslâm ber-kılâ'-ı küffâr-ı li'âm ve istîlâ'-yı Abdullâh Han ber-Herât ve vefât-ı Muhammed bin Ömer eş-şehîr be-vâ'iz-i Arab ⁴⁶⁵
Tokuz	Haniyyet-i Sâhib Giray pâdişâh-ı Abdullâh Han Özbekî ve istîlâ'-yı asker-i Osmâniyân be-diyâr-ı küffâr ve masahhar şoden-i vilâyet-i Bojga ve Üslûbeyn ve vefât-ı Şehâb Ahmed Hindî şârih-i Kâfiye der-Haleb
On	Târîh-i vefât-ı Şeyh İbrâhîm Gülşenî ⁴⁶⁶ ve istîlâ'-yı Hayreddîn Paşa ber-Tunus ve sefer-i sâdis-i Sultân Süleymân be-cânib-i Irâkeyn der-Zi'l-ka'de ve musahhar şoden-i Van be-İbrâhîm Paşa ve Kapudan-ı Hayreddîn Paşa

⁴⁶¹ < **Târîh-i Gazâ'-yı Mohac güfte-yi Hayretî**

Ey şeh kralın? tîr-i azme dil-i derdin / Ol kâfir-i hodbîni kendüsine bil derdin? / Bu fethi görüp didim târîhi için anın / Şâhim kızıl elmayı ayvayla? Toldırdın / **Sene 932**

⁴⁶² < Mohac cenginde yüz bin kadar kâfir iki sâ'atde kırılıp üç yüz elli kadar müselmân şehîd olduğu ağreb-i vâkı'âtındır.

⁴⁶³ > **Târîh-i Gazâ'-yı Mohac** Güfte-yi Sücûdî

Saydı bî-dîn kralı şâh-ı âdil / **932**

⁴⁶⁴ √ **Târîh-i vefât-ı Sünbül Sinân**

Eyledi bostân-ı zühdün sünbülü me'vâya azm / **936**

⁴⁶⁵ √ **Târîh-i vefât-ı Vâ'iz-i Arab**

İrdi Mevlânâ-yı Arab i'zâzla Mevlâ'sına / **938**

⁴⁶⁶ < **Târîh-i vefât-ı İbrâhîm Gülşenî**

Mât kutbü'z-zemân-ı İbrâhîm / **Sene 940**

Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz Kırk	
Bir	Vefât-ı Şeyhü'l-İslâm Kemâl Paşazâde ⁴⁶⁷ ve reften-i Sultân Süleymân Han be-cânib-i Bağdâd ve nüzûl-ı Hümâyûn berây-ı kışlak ba'd ez-ta'ab-ı gûnâgûn ve musahhar şoden-i memâlik-i Irâk ⁴⁶⁸
İki	Vefât-ı İshâk Çelebi Kādî-yı Şâm ⁴⁶⁹ ve Muhyiddîn Mehmed Karabagî ve Deli Birâder ve firâr-ı Şâh be-cânib-i Irâk ve duhûl-i Sultân Süleymân be-Tebrîz ve bâz-avdeteş pes ez-avdet-ı Sultân ve giriften-i Kal'a-yı Van
Üç	İstîlâ'-yı Hayreddîn Paşa be-sevâhil-i Pulya ve sefer-i sâbi'-i Sultân Süleymân Han be-Cezîre-yı Körfüz ba'd ez-giriften-i Hüsrev Paşa vâlî-yı Bosna Hisâr-ı Kilis-râ ve istîlâ'-yı Portakal der-Hind ve Yemen
Dört	Nüzûl-i sultân-ı mücâhid ber-bilâd-ı Arnavid ve musahhar şoden-i Avlonya ve Delvine be-hüsni-i tedbîr-i Ayas Paşa muhâsara-yı Körfüz ve avdeteş behulûl-i şitâ ve hurûc-ı Şîr Han ez-umerâ'-yı Humâyûn-ı pâdişâh ⁴⁷⁰
Beş	Sefer-i sâmin-i Sultân Süleymân be-cânib-i Karaboğdan der-Safer ve nüzûleş bâ-katl ü gâret ve istîlâ'-yı Hayreddîn Paşa ber-Cezâ'îr-i Romanya bâ-donanma ve reften-i Süleymân Paşa be-cânib-i Hind ez-deryâ ⁴⁷¹
Altı	İstîlâ'-yı Frenk ber-Hisâr-ı Moton ve Nova ve istirdâd-ı Hüsrev Beğ ve Hayreddîn Paşa ve istîlâ'-yı Kızılbaş ber-Şîrvân ve maktûlî-yı Halîl Paşa ve vefât-ı Abdullâh Han Özbekî
Yedi	İstîlâ'-yı Kral-ı Nemçe ber-Budin ve müdâfa'a-yı ümerâ'-yı İslâm ve sefer-i tâsi'-i Sultân Süleymân el-meşhûr be-sefer-i Tabur [İstabur] ve inhizâm-ı cem'iyet-i küffâr be-teveccüh-i pâdişâh-ı Kâm-kâr ve zabt kerdn-i ehl-i İslâm Hisâr-ı Budin ve avdeteş der-sâl-i âyende
Sekiz	Maktûlî-yı Şeh Âdil Enûşîrvân ez-selâtîn-i Laz ⁴⁷² ve pâdişâh-ı Abdülazîz Han Şâh ba'd ez-vefât-ı Abdullâh Han der-Semer kand ve vefât-ı Kara Dâvûd bin Kemâl ve Mevlâ Hayreddîn Hızır Atûfî ve feth-i Yemen
Tokuz	Reften-i Hayreddîn Paşa be-imdâd-ı Fransa bâ-donanma berây-ı gâret ve musâlaha-yı Özbek bâ-Şâh-ı Acem ve vefât-ı Mîr Gıyâseddîn Mansûr Şîrâzî ez-fuzalâ-yı Acem
On	Vefât-ı Şehzâde Sultân Mehmed ⁴⁷³ ve sefer-i 'âşir-i Sultân Süleymân Han be-cânib-i Estergon ve teshîr kerdn-i Hisâr-ı Şikloş ve Peçuy ve Hisâr-ı Estergom Belgrad ve İstolni Belgrad ba'd ez-sebî ü gâret

⁴⁶⁷ > **Târîh-i vefât** / Mâtü'n-nihîr / **941** / **Diger** / Hazâ makâm-ı Ahmed / **941** / **Diger** / Hey âhirü'l-libâs / **941**

Üçü dahı zâtı n?

⁴⁶⁸ √ **Târîh-i feth-i Bağdâd** / Geldi burc-ı evliyâya pâdişâh-ı nâmdâr

Diger / Fethenâü'l-Irâk / Sene / **941**

⁴⁶⁹ √ **Târîh-i vefât-ı İshâk Çelebi güfte-yi u der hâlet-i nez'** / Gelicek hâlet-i nez'e didi târihini İshâk / Yönelim cânib-i hakka başım açık yalın ayak / Sene **942**

⁴⁷⁰ < **Târîh-i vefât-ı İshâk** / Hû bi'l-fazl-ı kân muttasîfen / Sâr-ı târih-i mevte bi'l-fazl / Sene **944**

⁴⁷¹ √ Hind'e Portakal müstevlî olup pâdişâh-ı Gucerâd istimdâd itmekle Mısır Beğlerbeğisi Suveys'den donanma ile gitmiş idi çendân maslahat görölmedi.

⁴⁷² √ **Târîh-i vefât-ı Ebû Şîrvân Lazî** / Çün sulh-i sefer-i keşte kerdend şeh-i âdil / Ez-katl-i şeh-i âdil târih-i şod hâsıl / **948**

⁴⁷³ √ **Târîh-i vefât-ı şehzâde güfte-yi Sultân Süleymân** / Şehzâdeler güzidesi Sultân Mehmed'im / Sene **950**

[19b]

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Âşire ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz Elli	
Bir	İnkırâz-ı Devlet-i Saffâriye der-Fârs be-mevt-i Yahya bâ-kavl-i Gaffârî ve reften-i Humâyûn Pâdişâh be-imdâd-ı Şâh-ı Acem ve vefât-ı Mîr Alî ez-meşâhîr-i hattât-ı cihân ⁴⁷⁴ ve Muhyiddîn eş-şehîr be-Merhabâ Çelebi ⁴⁷⁵
İki	Vâlî şoden-i Selîm Han be-eyâlet-i Karaman ⁴⁷⁶ ve inhizâm-ı Kâmrân Mîrzâ ez-Hümâyûn Pâdişâh der-ceng-i Kandehâr ve vefât-ı Muhammed Şîr Han der-muhâsara-yı Kâlıncâr ve pâdişâh-ı Selîm Han
Üç	Zuhûr-ı Devlet-i Zeydiye der-Yemen ve muhâlefetü'l-Kâs Mîrzâ Vâlî-yi Şîrvân bâ-birâder-i Ekber Tahmâsb ve giriften-i Vâlî-yi Bağdâd ve Basra ve Vâsıt ve vefât-ı Zâtî ez-şu'ara-yı Rûm
Dört	Âmeden-i Elkâs Mîrzâ be-Âsitâne ba'd ez-istîlâ'-yı Tahmâsb ber-Tebrîz ve Şîrvân ⁴⁷⁷ ve harâb-ı bender-i Gülistân ve hubûb-ı riyâh-ı şedîde ve ka'l-ı işcâr-ı kesîre ⁴⁷⁸
Beş	Sefer-i hâdî aşer Sultân Süleymân Han be-Tebrîz bâ-refâkat-ı Elkâs ve istirdâd-ı Van ez-Kızılbaş ve avdeteş be-şitâ-yı Haleb ve reften-i Elkâs begâret-i diyâr-ı Acem ⁴⁷⁹ ve vefât-ı Hüseyin Erdebîlî
Altı	Feth-i Tortum ve Akçakal'a ve vilâyet-i Dâvûd Han ve gayr-ı ez-Gürcistân be-dest-i Ahmed Paşa ve avdet-i Sultân ez-Diyârbekir be-Dârü's-saltana ve vefât-ı Şeyh İbrâhîm el-Halebî sâhib-i el-Mültekâ
Yedi	Tarh-ı binâ'-i Câmî'-i Şerîf-i Süleymâniye der-İstanbul ve vefât-ı Mevlânâ Hâfızuddîn ve Şeyh Şehâbeddîn Remlî ve zuhûr-ı Devlet-i Âl-i Keyümers der-Kocur ez-Tabersitân ⁴⁸⁰
Sekiz	İstîlâ'-yı Ferenduş Kralçe ber-bilâd-ı Erdel ve reften-i Mehmed Paşa Mîr-i Mîrân-ı Rûmeli berây-ı imdâd ve feth-i Beçkerek ez-kılâ'-ı Erdel ve feth-i Trablus-ı Mağrib be-dest-i Sinân Paşa
Tokuz	Feth-i hisâr-ı Temeşvar ve zabt-ı Solnik ve gayr-ı ez-kılâ'-ı İstifan hâkim-i Erdel be-dest-i Ahmed Paşa ve muhâsara-yı kal'a-yı ekser ve istîlâ'-yı İsmâ'îl bin Tahmâsb ber-etraf-ı Van ve zabt-ı Erciş ve Ahlat
On	Sefer-i sâni aşer-i Sultân Süleymân Han be-Nahcivan ve i'tîzâr-ı Şâh ve maktûlî-yi Şehzâde Sultân Mustafâ ⁴⁸¹ ve azl-i Rüstem Paşa ve vefât-ı Şehzâde Cihângir ve Selîm Pâdişâh-ı Gucerât ve Kapudan Sinân Paşa ⁴⁸²

⁴⁷⁴ > **Târîh-i vefât-ı Mîr Alî-yi Hattât** / Mîr Alî fevtnümûde / **951**

⁴⁷⁵ ^ **Vefât-ı Merhabâ Çelebi güfte-yi Zâtî** / Sâkiyâ bezm-i cihândan Merhabâ yâhû demiş/ Sene **951**

⁴⁷⁶ ^ **Târîh-i imâret-i Sultân Selîm Han-ı Sâni**

Livâ-yı adl-ı şehzâde virüp nûr / Karaman illerini kıldı aydın / **952**

⁴⁷⁷ ^ **Târîh-i kudûm-i Elkâs** / Mutî' oldı Süleymân-ı zemâne Mîrzâ Elkâs / **954**

⁴⁷⁸ ^ **Târîh-i hübûb-ı riyâh-ı şedîde** / Kal'ü'l-işcâr / **954**

⁴⁷⁹ ^ **Sefer-i Elkâs** / Şâh-ı şâhân eyledi Tahmâsb'a azm / **955**

⁴⁸⁰ ^ **Târîh-i Keyümers der-Taberistân** / Mezîd be-kây? Keyümers bād / **957**

⁴⁸¹ ^ **Târîh-i katl-i Sultân Mustafâ** / Mekk-i Rüstem / **960**

Târîh-i vefât-ı cihângîr Firdevs ide makâm-ı Cihângîri ol celîl / Sene **960**

⁴⁸² < **Târîh-i vefât-ı Sinân Paşa** / Taldı rahmet denizine kapudan / **960**

Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz Altmış	
Bir	Avdeteş Sultân Süleymân be-Amassiya ba'd ez-tahrîb ü gâret-i Karabağ ve Nahçıvan ve zabt kerden-i Mehmed Paşa vâlî-yi Bağdâd ve Şehrîzor ve akd-i sulh bâ-Şâh-ı Acem der-Amassiya
İki	Feth-i Hisâr-ı İstebe ez-Venedik be-dest-i Turgudca Mîrlivâ-yı Karlı-ili ve inhizâm-ı sefâ'in-i İspanya ve galebe-yi Seydî Alizâde ber-sefâ'in-i Portakal der-Bahr-i Muhît ve vefât-ı Hümâyûn Pâdişâh ba'd ez-giriften-i Dehli ⁴⁸³
Üç	Vefât-ı Ahmed Karahisârî hattât-ı meşhûr ve galebe-yi Françe ber-İspanya ve istilâ'-yı Piyâle Paşa ber-kılâ'-ı Frenk ve tevbe-yi Kızılbaşân ez-cemî'-i menâhî bâ-fermân-ı Şâh
Dört	İmâret-i Şehzâde Bâyezîd der-Kütahya ve Selîm Han der-Magnisa ve inhizâm-ı Pâdişâh-ı Mendeb Hemû der- ceng-i Celâleddîn Ekber ve maktûlî-yi u ve vefât-ı Hayâlî ez-meşâhîr-i şu'arâ'-yı Rûm ⁴⁸⁴
Beş	Nizâ'-ı ahaveyn berây-ı tebdîl-i mansıb ve harâbî-yi Hisârgülü be-ihtirâk-ı bârût ez-sâ'ika ve inhizâm-ı Kızılbaşân ez-Türkman der- ceng-i Cürcân ve harâb-ı Kazvîn ez-seyl-i azîm ve vefât-ı Ahmed eş-şehîr be-Kâf
Altı	Ceng-i ahaveyn der-Konya ve galabe-yi Selîm Han der-şehr-i Şa'bân ve reften-i Bâyezîd Han be-Şâh-ı Acem ⁴⁸⁵ ve avdeteş Sultân ez-Üsküdar ve maktûlî-yi etbâ'-ı Bâyezîd ve mahbûs-ı u der-Kazvîn
Yedi	Memnû' şoden-i envâ'-i menhiyyât ve nef'-i melâhide ez-İstanbul be-hükm-i pâdişâh-ı âlempenâh ve seyl-i azîm der-İstanbul ⁴⁸⁶
Sekiz	İstîlâ'-yı Frenk ber-Cezîre-yi Haron ez-Cezâ'îr-i Bahr-ı Fârs
Tokuz	Maktûlî-yi Bâyezîd Han ve evlâd-ı u der-Kazvîn be-gadr-i Şâh Tahmâşb ba'd ez-mürâca'at-ı Sultân Süleymân ve bezl-i mâl-i firâvân ve maktûlî-yi Şeyh Hamza be-Bayrâmî ve etbâ'eş bâ-seyf-i şerî'at ve vefât-ı Surûrî ez-şu'arâ ⁴⁸⁷
On	Galâ-yı azîm der-Deşt ve vefât-ı Pîrî Paşa ez-Âl-i Ramazân der-Adana bânî-yi hamâm ve hisârân-ı şehir ve istilâ'-yı Hasan Paşa veled-i Hayreddîn Paşa ber-bilâd-ı Fâs ve inkırâz-ı mülûk-ı Gücerât ve Benî Ramazân der-Adana ve vefât-ı Şeyh Zeyn ibn Necîm ez-fukehâ-yı Mısır

⁴⁸³ > **Târîh-i vefât-ı Hümâyûn** / Hümâyûn pâdişâha ez-bâm-ı üftâd / Sene **962**

Diger / Fevt oldı Hümâyûn pâdişâh / **962**

⁴⁸⁴ > Târîh-i vefât-ı Hayâlî şâ'îr-i Rûm / Sözi dilde Hayâlî gözde kaldı / **964**

⁴⁸⁵ > **Târîh-i Ceng-i Sultân Selîm ve Bâyezîd** / Eyledi Sultân Selîm ile kîtâlî Bâyezîd / **966**

Diger / Fitne-yi Bâyezîd ref' oldı

⁴⁸⁶ > **Târîh-i seyl-i Kostantiniyye** / Hüsrân-ı miyâh / **967**

⁴⁸⁷ > Târîh-i vefât-ı Surûrî / Gitdi cihân Surûrî / **969**

Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz Yetmiş	
Bir	Harâb-ı İçhisâr-ı Belgrad ez-barut be-nüzûl-ı sâ'ika ve inhidâm-ı Cîsr-i Çekmece ve Kemer-i İstanbul ez-bârân-ı azîm ⁴⁸⁸ ve vefât-ı Muhammed bin İbrâhîm el-ma'rûf be-Hanbelîzâde ez-ulemâ'-yî Haleb
İki	Reften-i tonanma be-Malta be-serdârî-yî Mustafâ Paşa İsfendiyârî ve Kapudan Piyâle Paşa ve Turgudça ve avdet-i îşân ba'de'l-mevt-i Turgudça ve tahallûf-i maksûd
Üç	Feth-i Sakız be-dest-i Kapudan Piyâle Paşa der-Şevvâl ⁴⁸⁹ ve sefer-i râbî'-i aşer-i Sultân Süleymân Han be-Sigetvar ez-kılâ'-ı Macar
Dört	Feth-i Hisâr-ı Sigetvar ba'd ez-muhâsara ve kîtâl-i bisyâr ve vefât-ı Sultân Süleymân Han der-Safer ve cülûs-ı Sultân Selîm-i Sâni der-İstanbul ve istîlâ'-yî Şerîf Mutahhar ber-San'â ve vefât-ı Şehâb Ahmed bin Hacer Mekki
Beş	Ceng-i İskender Paşa Vâlî-yî Bağdâd ve Benî Gilyân Hâkim-i Müşâ'sa' ve tamâm-ı binâ'-i köpri der-Çekmece ve isyân-ı ehl-i Yemen ve Mısır ve vâlî şoden-i Sinân Paşa ve reften-i u be-Yemen ve vefât-ı Kâdî Ahmed Gaffârî Kazvînî
Altı	Vefât-ı Kaysûnîzâde ve reften-i Vezîr Mustafâ Paşa bâ-donanma berây-ı şakk-ı meyân-ı nehreyn ve icrâ'-yî sefîne ez-nehreyn ve Nehr-i İtil ve avdeteş u ba'd ez-ziyâ'-ı asker ü amel
Yedi	İstirdâd-ı Sinân Paşa der-Yemen ez-evlâd-ı Şerîf Mutahhar ve reften-i Vezîr Mustafâ Paşa ve Piyâle Paşa bâ-donanma be-muhâsara-yî Kıbrıs ve harîk-i azîm der-İstanbul ve hurûc-ı ehl-i İslâm ber-İspanya-yî Endülüs
Sekiz	Pâdişâh-ı İskender Han Özbekî ba'd ez-Mîr Muhammed ve feth-i Lefkoşa Dârülmülk-i Kıbrıs der-Rebî'ü'l-âhir bâ-seyf ve Hisâr-ı Girne bâ-emân ve feth-i Magosa bâ-sulh ba'd ez-ceng ⁴⁹⁰
Tokuz	Reften-i Pertev Paşa ve Alî Paşa bâ-donanma berây-ı gâret-i Frenk ve inhizâm-ı asker-i İslâm ba'd ez-ceng ve şehâdet-i kapudan-ı mezbûr berây-ı şitâb ve gurûr ve vefât-ı Âşık Çelebi ve Behîştî ve Monlâ Lârî
On	Tuğyân-ı küffâr der-bahr ve tedbîr-i Mehmed Paşa der-emr-i muhâfaza ve inkisâr-ı sefâ'in-i Portakal ez-şiddet-i rîh der-Bahr-i Muhît

⁴⁸⁸ > **Târîh-i bârân-ı azîm der-İstanbul** / Yıldırımı seyl Kostantiniyye'yi yakdı yıkdı / **971**

⁴⁸⁹ > **Feth-i Sakız** / Ehl-i küfrün Sakız'ın çekdi Piyâle Paşa / **973**

⁴⁹⁰ > **Târîh-i feth-i Kıbrıs** / İki fâtihi Kıbrıs'ı feth itdiler

Târîh-i diger güfte-yi Niyâzî / Aldı Kıbrıs adasın Şâh-ı Selîm / **978**

⁴⁹¹ < Yalnız bin beş yüz kadar top çıktığı kütüb-i tevârihde mestûrdır minhu.

Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz Seksen	
Bir	Vefât-ı fâzıl ve zâhid Birgili Mehemed Efendi ve Şerîf Abdullâh ve istîlâ'-yı Hamîde ber-Tunus be-imdâd-ı İspanya ve in'ikâd-ı sulh bâ-küffâr-ı Venedik
İki	Feth-i Halkü'l-Vâd ve Tunus ez-Frenk be-dest-i Sinân Paşa ba'd ez-ceng ve inkırâz-ı Devlet-i Benî Hafs mülûk-ı İfrîkiye ve harîk-i matbah-ı Dâdüssâ'de ez-sâ'ika ve cülûs-ı Sultân Murâd ba'd ez-vefât-ı Selîm
Üç	Vefât-ı Emrî Çelebi ez-kibâr-ı şu'arâ-yı Rûm ve Muharrem Efendi ez-meşâyih-i Rûm
Dört	Cülûs-ı Şâh İsmâ'îl-i Sâni ba'd ez-maktûlî-yi Şâh Tahmâsb bâ-a? mesmûme ve inhizâm-ı Şerîf Muhammed ez-Ameş Abdûlmelik der- ceng-i Fâs be-imdâd-ı Ramazân Paşa vâlî-yi Cezâ'îr
Beş	Maktûlî-yi Devlet Giray der-Taman ve hâniyyet-i veledes Mehemed Giray ve cülûs-ı Mehemed Hüdâbende ba'd ez-vefât-ı Şâh İsmâ'îl bâ-tiryâk-ı mesmûm ve istîmdâd-ı Şerîf Muhammed ez-Portakal
Altı	İstîlâ'-yı Kızılbaş ber-Şîrvân ve reften-i Mustafâ Paşa bâ-asker bî-pâyân ve inhizâm-ı Dokmak Han serasker-i Kızılbaş ve zabt-ı Tiflis ve Şemâhî ve Şîrvân ve inhizâm-ı küffâr der- ceng-i azîm-i Fâs ve vefât-ı Ahmed Efendi ez-Nişancızâde
Yedi	Rasad-ı Takiyüddîn der-Galata ve ceng-i medîd der-meyân-ı Osmân Paşa ve Kızılbaş ve binâ'-ı kal'a-yı der-Şemâhî ve zabt-ı Hisâr-ı Babü'l-Ebvâb ve esîr şoden-i Tatar Han Âdil Giray ba'd ez-ceng-i Şemâhî ve maktûlî-yi u
Sekiz	Serdârî-yi Mustafâ Paşa ve binâ'-ı Hisâr-ı Kars ve serdârî-yi Sinân Paşa der-âhir sâl berây-ı def'-i Kızılbaş ez-Şîrvân ve tağyîr-i destâr-ı Nasârâ ve Yahûd be-ayâr-ı ma'hûd ve vâlî şoden-i Abbâs Mîrzâ be-Horâsân berây-ı def'-i ehl-i tuğyân
Tokuz	Âmeden-i serdâr be-Akâsid Şâh-ı Acem be-tenzîl-i dinar u dirhem ez-seb'în ü hamsîn be-sittîn ü erba'în ve vefât-ı Üftâde Efendi ez-meşâyih-i Rûm
On	Velîme-yi azîme-yi şâhiye berây-ı hıtân şehzâde Mehemed Han der-Cumâde'l-âhire tâ be-tamâm-ı çihil penç rûz ⁴⁹² ve binâ'-ı Kasr-ı Sultânî der-Sarây-ı Cedîd ⁴⁹³ ve vefât-ı Kutbüddîn Mekkî ez-kibâr-ı ulemâ'-yı Hicâz ve Mahmûd Kefevî sâhib-i el-Kitâb

⁴⁹² > **Târîh-i sûr-ı hümayûn** / Mehemed sünnetine ilk ikrâm / **990**

⁴⁹³ < **Târîh-i binâ'-ı Kasr-ı Sinân Paşa** / Kıldı bu kasrı binâ' Sultân Murâd / **990**

Meblağ-ı Sâl-i Tokuz Yüz Toksan	
Bir	Serdârî-yi Ferhâd vezîr-i râbî‘ ve istîlâ’-yî u ber-hisâr-ı Revân ⁴⁹⁴ ve Tomanis ve imâret-i Sultân Mehmed der-Magnisa ve hurûc-ı Alî Kulu Han ber-Şâh Abbâs der-Horâsân ve avdet-i Hüdâbende ez-Horâsân bâ-perîşân u hüsrân
İki	İsyân-ı Mehmed Giray ve reften-i donanma ve serdârî-yi Osmân Paşa ve inhizâm-ı İmâm Kulu Han ez-u der- ceng-i Şemâhî ve avdeteş ez-Bâbü’l-Ebvâb ve inhizâm-ı asker-i Tatar ve maktûlî-yi Mehmed Giray ⁴⁹⁵ ve reften-i Osmân Paşa be-sefer-i Acem
Üç	Perîşân-ı Dürziyân-ı Şâm ez-vâlî-yi Mısır İbrâhîm Paşa ve reften-i Osmân Paşa ez-Kastamonu be-bilâd-ı Şark ⁴⁹⁶ ve istîlâ’-yî Celâleddîn Ekber ber-Keşmîr ve vefât-ı Âzerî Rûmî ⁴⁹⁷ ve Ulvî ⁴⁹⁸ ve Rûhî ve Takiyüddîn Râsîd ⁴⁹⁹
Dört	Serdârî-yi Ferhâd Paşa ve def’-i hücum-ı Kızılbaş ez-Tebrîz ve binâ’-i hisâr-ı diğer ve hurûc-ı Kızılbaşân ez-itâ‘at-i Hüdâbende ve vefât-ı Mîrzâ Han Şîrâzî ez-fuzâlâ-yî dehr ve vefât-ı Cevrî Edrenevî ⁵⁰⁰
Beş	İstîlâ’-yî Abdullâh Han ber-Horâsân ve Ferhâd Paşa bilâd-ı Karabağ ve vefât-ı Mîrzâ Mahdûm ve İslâm Giray Han ve Hanya birâdeş Gâzî Giray ve cülûs-ı Şâh Abbâs pedereş Hüdâbende ve maktûlî-yi erbâb-ı tagallüb ez-Kızılbaşân ⁵⁰¹
Altı	Tashîh-i sikke ve gulûv-i âmm ve istîlâ’-yî Yahya be-Trablus-ı Garb ve mürâca‘at-ı Şâh-ı Acem berây-ı sulh ve akd-i musâlaha bâ’d ez-hurûc-ı Haydar Mîrzâ be-tarîk-i rehîn ve vefât-ı Ahmed Sâdık Taşkendî
Yedi	Gulûv-i âmm ve sipâh der-Dîvân berây-ı fesâd-ı sikke ve maktûlî-yi Beğlerbeği Mehmed Paşa nâzır-ı sikke ⁵⁰² ve mahv-ı defterî ve gayr-ı ez-â‘yân ve vefât-ı Fethullâh Şîrâzî hekîm-i Ebü’l-Feth
Sekiz	Sulh-ı Şâh-ı Acem bâ-Âl-i Osmân ve âmeden-i Ferhâd Paşa berây-ı serhadd-i be-atebe-yi aliyye bâ-Mîrzâ Haydar birâder-i Şâh ⁵⁰³ ve tağrîb-i bezistâniyân ve vefât-ı Mollâ Mehmed Vankulu
Tokuz	Reften-i Sinân Paşa ve Ferhâd Paşa berây-ı icrâ’-yî Nehr-i Sakarya be-Buhayra-yî Sabanca ve İznikmid ve irsâl-i hükm berây-ı ferâgat bâ’d ez-tesîr-i amel ve mübâşeret ve vefât-ı Mevlânâ Mustafâ el-ma‘rûf be-Hanbelî ve Abdullâh Kırımî

⁴⁹⁴ > **Târîh-i feth-i Revân** / Ehl-i sünnet menzili oldu Revân / **991**

⁴⁹⁵ > **Târîh-i inhizâm-ı Mehmed Giray** / Kıldı İslâm’ı be-avnillâh kavî Sultân-ı Rûm / Sene **992**

⁴⁹⁶ > **Târîh-i feth-i Tebrîz** / Avn-i hakkıyla alındı Tebrîz/**993** / **Diger**/Aldı Tebrîz’i Özdemirzâde / **993**

⁴⁹⁷ √ **Târîh-i vefât-ı Azerî Çelebi** / Gecdi Âzerî Çelebi / **993**

⁴⁹⁸ √ **Târîh-i Ulvî güfte-yi Vâlî** / İçüp ulvî-yi bekâ câmını geçdi bezm-i mihnetden / **993**

⁴⁹⁹ √ **Târîh-i Azîzî kethüdâ-yi Yedikule** / Kodı burc-ı bedeni cân-ı Azîzî gitdi / Sene **993**

⁵⁰⁰ √ **Târîh-i Cevrî Edrenevî** / Cevrî’ye rahmet eyleye Allâh / Sene **994**

⁵⁰¹ √ **Târîh-i fevt-i şâ‘ir Sâni** / Gitdi Sâni / Sene **995**

⁵⁰² √ **Târîh-i katl-i beğlerbeği** / Ola târîh deyu dâr-ı fenâda adlî kesdi beğlerbeğinin başını cellâd-ı felek / **997**

Târîh-i diger / Dâd idüp beğlerbeğinin boynunu urdu sipâh / **Diger** / Ferahü’l-â‘lem b? / Sene **997**

⁵⁰³ √ **Târîh-i kudûm-i Mîrzâ Haydar güfte-yi Sâ‘î** / Gedi izzü nâzla Rûm’a Acem şehzâdesi / Sene **998**

On	Azl-i Sinân Paşa ve vüzerât-ı Siyâvuş Paşa ba'd ez-şekvâ-yı yeniçeriyân der-Dîvân ve istirdâd-ı Şâh-ı Abbâs Sebzvâr ve İsferayen ez-Horâsân ve vefât-ı Mevlânâ Ebü'l-Hasan Ebyurdî

[20a]

Cedvel-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Hâdî Aşer ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Bin	
Bir	Âmeden-i Ahmed Han hâkim-i Geylân ve maktûlî-yi Telli Hüseyin Paşa vâlî-yi Bosna ve Mehemed Beğ Mîrlivâ-yı Hersek der- Ceng-i Hırvat ve nakz-ı sulh ve reften-i Sinân Paşa ve feth-i Hisâr-ı Pespirim ⁵⁰⁴
İki	Reften-i Sinân Paşa ez-Belgrad be-muhâsara-yı Yanık ve inhizâm-ı küffâr der- ceng-i Tabur [İstabur] inhizâm-ı velediş Mehemed Paşa der-Hatvan ve isyân-ı Mihañ Voyvoda-yı Eflak
Üç	Cülûs-ı Sultân Mehemed Han ba'd ez-vefât-ı pedereş Sultân Murâd Han ve gâlib şoden-i asker-i İslâm ber-Tabur [İstabur] ve inhizâm-ı küffâr ve feth-i Györ ya'nî Yanık ⁵⁰⁵ ve inhizâm-ı Sinân Paşa der-Cisr-i Rusçuk
Dört	Reften-i Sultân Mehemed Han be-sefer-i Eğri der-Şevvâl ve vefât-ı Haydar Mîrzâ veled-i Koçkapan ve Abdullâh Han Özbekî ve Şeyh Alî Makdisî ez-kibâr-ı ulemâ-yı Mısır ⁵⁰⁶
Beş	Feth-i Hisâr-ı Eğri der-Safer ⁵⁰⁷ ve âmeden-i cumû'-ı küffâr ve inhizâm u firâr ba'd ez- ceng-i azîm meşhûr der-sânî-yi Rebî'ü'l-evvel ve istilâ'-yı Şâh Abbâs ber-bilâd-ı Horâsân ve vefât-ı Yayabaşızâde Hızır Efendi meşâyih-i Rûm
Altı	Hücûm-ı küffâr ber-kılâ'-ı Pespirim ve Tatar ve intizâ'-ı îşân Hisâr-ı Yanık-râ ve kılâ'-ı Mehemed Paşa
Yedi	İnhizâm-ı Hâfız Ahmep Paşa ez-Mihañ der- ceng-i Rusçuk ve reften-i Serdâr İbrâhîm Paşa sefer-i Uyvar ⁵⁰⁸ ve zuhûr-ı Abdülhalim eş-şehir be-Karayazıcı der-Anatolî ve vefât-ı Nevi' Efendi
Sekiz	Reften-i Mehemed Paşa ibn Sinân Paşa be-cânib-i Anatolî berây-ı def'-i eşkiyâ be-muhâsara-yı Kal'a-yı Ruha ve avdeteş bâ-Celâlî Hüseyin Paşa ve maktûlî-yi Mihañ ve Yehûda ve Kira ⁵⁰⁹ Şerîre bâ-taleb-i asker ⁵¹⁰
Tokuz	Tashîh-i sikke ve feth-i Hisâr-ı Kanije be-dest-i İbrâhîm Paşa ez-inhizâm-ı Tabur ⁵¹¹ ve ceng-i dûr-a-dûr ve âmeden-i Simon hâkim-i Gürcistân ez-araf-ı Ca'fer Paşa Mîr-i Mîrân-ı Azerbaycan
On	Nakz-ı ahd kerden-i Şâh Abbâs berây-ı fetret-i Celâliyân ve inhizâm-ı îşân ez-Serdâr der-Elbistân ve mürden-i Karayazıcı der-Canik ve ve kıyâm-ı birâdereş Deli Hasan ve vefât-ı İbrâhîm Paşa ve serdârî-yi Yemişçi Hasan Paşa

⁵⁰⁴ ^ **Târîh-i fevt-i Semend-i rûy-ı cinânî** / Rahmet-i burûc-ı pâk Cinânî / **1001**

⁵⁰⁵ ^ **Târîh-i feth-i Yanık** / Adû-yı dîn sınıp feth oldı Yanık / Sene **1003**

⁵⁰⁶ ^ **Târîh-i şâ'ir Hâtemî Efendi** / Hâtemî'ye tövbe ü tevfile irdi eccl / Nola ger târîh olursa ana hatem bî-bedel / **1004**

⁵⁰⁷ ^ **Târîh-i feth-i Eğri** / Nemçe'den Sultân Mehemed aldı Eğri Kal'asın / Sene **1005**

⁵⁰⁸ ^ **Târîh-i Serdârî-yi İbrâhîm Paşa** / Oldı serdârî-yi vezîr-i Ekrem / Sene **1007**

⁵⁰⁹ ^ **Târîh-i katl-i Kira** / Didi hâtif Kira'nın katline târîh-i gazâ / Sene **1008**

⁵¹⁰ ^ **Târîh-i fevt-i Bâkî Efendi** / Sadr-ı cennetde mü'ebbed ola dâ'im Bâkî / Sene **1008**

⁵¹¹ ^ **Târîh-i feth-i Kanije** / Feth olup kal'a alındı Tabur / Sene **1009**

< **Târîh-i diger feth-i Kanije** / Kanije Kal'asın aldı serdâr / **1009**

Meblağ-ı Sâl-i Bin On	
Bir	Mahsûrî-yi Serdâr Hâfız Ahmed Paşa ez-Celâlî der-Kütahya ve maktûlî-yi Gazanfer Ağa ve gayrı ez-mukarrebân der-huzûr-ı Sultân bâ-taleb-i sipâhiyân ve maktûlî-yi Poyraz ve Öküz ve gayrı be-hükm-i Sultân
İki	Cülûs-ı Sultân Ahmed Han ba'd ez-vefât-ı pedereş Sultân Mehmed Han ve istîlâ'-yı Şâh Abbâs ber-Tebrîz ve kudûm-i Alî Paşa be-Mısır ve vefât-ı Hasan Çelebi Kınalızâde
Üç	Serdârî-yi Cigalazâde Sinân Paşa be-cânib-i Şark ve Lâla Mehmed Paşa be-cânib-i Estergon ve avdetiş be-haylûlet-i şitâ ve vefât-ı Halîmî Efendi Ahîzâde ⁵¹²
Dört	Feth-i Estergon be-dest-i Mehmed Paşa ⁵¹³ ve inhizâm Sinân Paşa ez-Kızılbaş der- ceng-i Tebrîz ve hurûc-ı fırak-ı Celâliyân der-Anatolî
Beş	Âmeden-i Mehmed Paşa be-Âsitâne ve vefâtes ba'd ez-serdâr şoden-i u be-cânib-i Şark ve reften-i Ferhâd Paşa be-Anatolî be-hükm-i Dervîş Paşa ve vefât-ı Şeyh Abdülkerîm İştibî ^{514 515}
Altı	Serdârî-yi Murâd Paşa ve inhizâm-ı ibn Canpolâd ez-u der- ceng-i azîm-i merc ü istîsâl-i asker-i eşkıyâ der-sâlis-i Receb ve tahrîb ü hedm-i Hisâr-ı Gülanber der-Şehr-i Zor be-hükm-i Şâh Abbâs
Yedi	İnhizâm-ı Kara Sa'îd ve ibn Kalender ez-Murâd Paşa der- ceng-i Göksun der-Rebiü'l-Âhir ve inhizâm-ı Tavîl ez-u der- ceng-i Toprakkal'a der-Cumâde'l-ûlâ
Sekiz	Maktûlî-yi Yûsuf Paşa ve avdet-i asker ez-Üsküdar ve tarh-ı esâ Câmi'-i Cedîd der-Meydân-ı Esb ve vefât-ı Şeyh Mehmed Vahyîzâde şârih-i Muğni'l-Lebîb ve Demircikulu ⁵¹⁶ el-hattât
Tokuz	İstikrâr-ı Cânebek Giray der-haniyyet ve firâr-ı Mehmed Giray be-küffâr-ı Leh ve Şâhîn Giray be-Kızılbaş ba'd ez- ceng ü inhizâm ve serdârî-yi Murâd Paşa be-cânib-i Tebrîz ve avdetiş be-Diyârbekir ve vefât-ı Hasan Efendi ⁵¹⁷
On	Serdârî-yi Nasûh Paşa ba'd ez-vefât-ı Murâd Paşa ve in'ikâd-ı sulh bâ-Şâh-ı Acem ve avdet ve âmeden-i Mehmed Giray ve mahbûs-ı Yedikule ve vefât-ı Kôr Müftî Üskübî

⁵¹² < **Târîh-i vefât-ı Halîmî Ahîzâde** / Cinân ola Ahîzâde Efendi'nin câyi / **1013**

⁵¹³ < **Târîh-i feth-i Estergon güfte-yi Mehmed Efendi** / Leşker-i küffâr çıkdı Hısn-ı Estorgan'dan / 1865-851 Sene **1014**

⁵¹⁴ < **Târîh-i Ayaspaşazâde Hakanî** / Hakanî bin u? geçdi / Seme **1015**

⁵¹⁵ < **Târîh-i vefât-ı İştibî Efendi** / Didiler gecdi ye İştibî emîr / Sene **1015**

⁵¹⁶ **DİA**'da Demircikulu'nun ölümü için h. 1020 tarihi verilmektedir. Muhittin Serin "Yusuf Efendi, Demircikulu", **DİA**, c. Ek-2, s. 677-678

⁵¹⁷ < **Târîh-i vefât-ı Hasan Efendi Şeyh-i Mustafâ Paşa** / Azm-i ukbâ itdi Necmeddîn Hasan / **1019**

Meblağ-ı Sâl-i Bin Yigirmi	
Bir	Teveccüh-i Sultân Ahmed Han be-teferrüçgâh-ı Edrene ⁵¹⁸ ve pâdişâh-ı Selîm Han der-Hind
İki	Tahliye kerden-i Erdel Hisâr-ı Lipova ve Yanova ez-nevâhî-yi Temeşvar ve inhizâm-ı Tabur-ı küffâr ez-İbrâhîm Paşa der- ceng-i Boğdan ve reften-i zümre-yi gurebâ be-cânib-i Yemen
Üç	Kral şoden-i Betlen Gabor der-Erdel be-hükm-i Sultân-ı cihân ve mübâşeret-i İskender Paşa ve reften-i Şakşakî Paşa be-kahr-ı eşkıyâ'-yı Kazak der-Nehr-i Tuna ve maktûlî-yi Nasûh Paşa
Dört	Serdârî-yi Mehmed Paşa be-cânib-i Acem ve avdeteş ba'd ez-muhâsara-yı Revân ve hulûl-i şitâ ve vefât-ı Karaca Ahmed muhaşşî-yi Dürer ez-ulemâ'-yı Rûm ve Şeyh Alî el-ma'rûf be-İdrîs İdrîsiyân
Beş	Zelzele-yi azîme der-Rodos ve münhedim şoden-i Burc-ı Arab ve emâkin-i kesîre ve serdârî-yi Halîl Paşa be-cânib-i Şark ve vefât-ı Hasan Kâfî Akhisârî
Altı	İnhizâm-ı Cânбек Giray der- ceng-i Sürhser ve reften-i Halîl Paşa be-gâret-i Erdebîl ve avdeteş be-mürâca'at-ı Şâh ve cülûs-ı Sultân Mustafâ ba'd ez-fevt-i birâdereş Sultân Ahmed der-Zi'l-ka'de
Yedi	Cülûs-ı Sultân Osmân Han ba'd ez-ferâgat-ı ammeş Sultân Mustafâ der-gurre-yi Rebî'ü'l-evvel ve maktûlî-yi Mîr İmâd ⁵¹⁹ ez-hoş nüvîsân-ı cihân be-gadr-i Şâh Abbâs
Sekiz	Reften-i İskender Paşa vâlî-yi Özi ve Cânбек Giray be-cânib-i Leh ve Boğdan berây-ı nifâk u isyân ve inhizâm-ı Tabur-ı küffâr der- ceng-i işân ve istîlâ'-yı Halîl Paşa ber-hisâr-ı Manfredonya ve giriften-i Karacehennem
Tokuz	Reften-i Halîl Paşa be-gâret-i Malta ve hurûc-ı ahâlî-yi Edrene ber-kâdî-yı beled Monlâ Alî ve firâr-ı u be-cânib-i atebe-yi aliyye
On	Müncemid şoden-i Halîç-i Kostantiniyye ez-şiddet-i berd ⁵²⁰ ve sefer-i Sultân Osmân be-cânib-i Hotin ez-memâlik-i Leh der-cumâde'l-âhire ve vefât-ı Alî Akkirmânî ez-müftiyân-ı Rûm ve Mollâ Gânim Bağdâdî

⁵¹⁸ < **Târîh-i sefer-i Edrene Sultân Ahmed** / Cennet-âbâd oldu Sultân Ahmed ile Edrene

Diger güfte-yi Mehmed Efendi / Edrene tahtına bu yıl ferah geldi ve gam gitdi / 2061-1040 Sene **1021**

⁵¹⁹ **DİA**'da Mîr İmâd'ın ölümü için 1024 tarihi verilmektedir. Ali Alparslan, "İmâd-i Hasenî", **DİA**, c. 22, s. 169-171

⁵²⁰ < **Târîh-i müncemid şoden-i Halîç güfte-yi Hâşimî** / Yol oldu Üsküdar'a bin otuzda Akdeniz tondı / **1030**

Meblağ-ı Sâl-i Bin Otuz	
Bir	Avdet kerdên-i Pâdişâh be-Âsitâne ba'd ez-muhâsara-yı tabur ve gâret ve resîden-i u be-rûtbe-yi şehâdet bâ-gulûv-ı âmm ve kazâ'-yı âsumânî ve cûlûs-ı ammeş Sultân Mustafâ der-Receb ve maktûlî-yi ba'z-ı erkân-ı mukarreb ve hurûc-ı Abaza Paşa vâlî-yi Arz-ı Rûm
İki	Perîşân-ı hâl-i âlem ez-tuğyân-ı eşkiyâ ve cevri-i Merre Paşa ve vak'a'-ı Câmî'-i Sultân Mehmed Han ve cûlûs-ı Sultân Murâd-ı Râbi' ba'd ez-hal'-i ammeş der-Zi'l-ka'de ve pâdişâh-ı Hürrem Şâh ba'd ez-vefât-ı Selîm Şâh der-Hind
Üç	Maktûlî-yi Yûsuf Paşa der-Bağdâd ve inhizâm-ı Bekir Subaşı der-Ceng-i Hâfız ve zab kerdên-i Bekir Hisâr-ı Bağdâd-râ giriften-i Şâh Abbâs ez-dest-i u ve katl-i âmm-i Sünniyân ve inhizâm-ı Abaza Paşa ez-u der-Ceng-i Kayseriyye ve firâreş be-Arz-ı Rûm
Dört	Vefât-ı Mehmed Paşa ve Serdârî-yi Hâfız Paşa be-cânib-i Bağdâd ve inhizâm-ı Karcgay Han serasker-i Sürhser ve vefât-ı Şeyh Hüseyin Lâmekânî
Beş	Nüzûl-ı Hâfız Paşa be-Bağdâd ve muhâsara kerdên-i asker der-Safer ve imtidâd yâften-i zemân be-muhâsara tâ be-âhir sâl ve avdeteş ba'd ez-kaht u perîşân ve envâ'-ı hüsrân be-takdîr-i Rabbânî ve zafer yâften-i Receb Paşa be-sefâ'in-i eşkiyâ-yı Kazak
Altı	Serdârî-yi Halîl Paşa bâr-ı diğeri be-cânib-i Şark ve reften-i Hüseyin Paşa bâ-ümerâ ez-Diyârbekir be-cânib-i Arz-ı Rûm ve inhizâmeş ez-Abaza der-ceng-i Ağaköy ve esîr şoden-i u ve gayrî ez-ümerâ
Yedi	Muhâsara-yı Serdâr-ı Arz-ı Rûm ba'd ez-kudûm-i Mavrel Han ve avdeteş be-Tokat be-hezâr ta'b u hüsrân ve serdârî-yi Hüsrev Paşa ve feth-i Arz-ı Rûm ve rücû'-ı asker-i İslâm ve Abaza Paşa be-Âsitâne ve vefât-ı emîrû'l-kelem Veysî el-Üskübî ⁵²¹
Sekiz	Mürden-i Şâh Abbâs ve cûlûs-ı Şâh Safî ve serdârî-yi Hüsrev Paşa be-diyâr-ı Acem ve istîlâ'-yı İmâm ber-San'â ve Aden ve reften-i Kansu be-cânib-i Yemen ve vefât-ı Mahmûd Efendi Üsküdârî ez-kibâr-ı meşâyih-i Rûm ⁵²²
Tokuz	Binâ'-ı Ka'be der-def'a-yı âşere ve harâb-ı Hemedân ve Dergûzîn ez-gâret-i Hüsrev Paşa ve vefât-ı Okçuzâde Mehmed Şâhî ez-meşâhîr-i küttâb-ı Rûm
On	Muhâsara-yı Bağdâd bâr-ı diğeri ve rücû'-ı asker be-cânib-i Mûsul ba'd ez-muhâsare ve muhârebe-ve adem-i zafer giriften-i Şâh-ı Acem Şehr-i Zor Dicle-râ ba'd ez-muhâsara u ceng ve vefât-ı Şeyh Abdurrahmân eş-şehîr be-Karabaş der-Mekke

⁵²¹ < **Târîh-i vefât-ı Veysî güfte-yi Nev'izâde**

Veysî ki olmışdı tegazzülde bî bedel / Ta'yîn-i sâl fevtine târîhdir gazel / **1037**

⁵²² < **Târîh-i vefât-ı Mahmûd Efendi** / Zîynet-i cennet adn u kusûr be-riyâz u hıyâz-ı mevrûd / Sâlû'l-hâtîr an sâhibâ hâtîf kâlû'l-Şeyh Mahmûd / **1038**

Meblağ-ı Sâl-i Bin Kırk	
Bir	Âmeden-i asker be-Âsitâne ve maktûlî-yi Hâfız Ahmed Paşa ve Defterdâr ve Hasan Halife ve Mûsâ Çelebi ez-mukarrebân ve perîşân-ı cem'iyet-i sipâhiyân ba'd ez-iştihâr u tuğyân ve memnû' şoden-i hidmet ve mülâzemet ve vefât-ı Şeyh-i Mevlevî İsmâ'îl Efendi
İki	İnhizâm-ı İlyâs Paşa ez-Küçük Ahmed Paşa der- ceng-i Balıkesir ve giriftâr-ı u ve katleş der-huzûr-ı hümâyûn ve vefât-ı İbrâhîm Efendi el-ma'rûf be-Cerrâh Şeyhî ez-ez-meşâhîr-i ehl-i tezkîr
Üç	İstîlâ'-yî Şûrhser be-Kal'a-yî Revân ve müdâfa'a-yî asker-i Arz-ı Rûm ve Diyârbekir ve serdârî-yî Vezîr-i a'zam Mehemed Paşa be-cânib-i şark ve harîk-i azîm der-İstanbul ve mu'attal şoden-i kahvehâne-yî Rûm be-hükm-i pâdişâh-ı vakit ve reften-i Sultân Murâd be-Edrene
Dört	Sefer-i şark ve teveccüh-i Sultân Murâd be-cânib-i Azerbaycan ve Hanya İnâyet Giray ez-hal'-i Cânbek Giray ve vefât-ı Şeyh Mehemed el-ma'rûf be-Kâdîzâde ez-meşâhîr-i ehl-i tezkîr ve Evliyâ Efendi imâm-ı sultân
Beş	Feth-i Kal'a-yî Revân be-muhâsara-yî heft rûz ve avdet-i pâdişâh ba'd ez-gâret-i Tebrîz bâz ve istirdâd-ı Şâh-ı Acem Hisâr-ı Revân-râ bâ-muhâsara der-se mâh ve şehâdet-i şehzâde Bâyezîd ve Süleymân ibn Sultân Ahmed Han
Altı	Maktûlî-yî İnâyet Giray der-Âsitâne berây-ı fitne-yî birâdereş Hüsâm Giray ve han şoden-i Bahadır Giray ve inhizâm-ı Küçük Ahmed Paşa der- ceng-i Mihribân ve vefâtes ba'd ez-itâ'at-i Han Ahmed
Yedi	İstîlâ'-yî küffâr-ı Kazak ber-Hisâr-ı Azak ve maktûlî-yî Şeyh Abaza ve serdârî-yî Bayrâm Paşa be-cânib-i şark
Sekiz	Reften-i Sultân Murâd be-cânib-i Irâk ve feth-i Hisâr-ı Bağdâd-râ ba'd ez-muhâsara-yî çihil rûz ve katl-i âmm-i Râfızıyân ve avdetiş ve Dârü's-saltana ve âmeden-i vezîr-i a'zam ba'd ez-tertib-i umûr-ı serhad ve vefât-ı Sultân Mustafâ
Tokuz	Cülûs-ı Sultân İbrâhîm Han ba'd ez-vefât-ı birâdereş Sultân Murâd Han der-Âsitâne ve zelzele-yî azîme der-Tebrîz ve Horâsân ve harâb-i ebnâ-yî âliyye misl-i Şâm Kazan ve gayrî
On	Maktûlî-yî Şâhîn Giray ve tecdîd-i sikke

Cedvel-i Tetimme-i Vekâyi'-i Mi'e-yi Hâdî Aşer ez-Târîh-i Hicret	
Meblağ-ı Sâl-i Bin Elli	
Bir	Serdârî-yi Hüseyin Paşa be-cânib-i Azak ve rücû'-ı asker ba'd ez-muhâsara ve adem-i zafer ve vefât-ı Bahadır Giray ve haniyyet-i Mehmed Giray ve serdârî-yi Mehmed Paşa
İki	Tahliye kerdin-i küffâr Hisâr-ı Azak-râ ve vefât-ı Şâh Safî ve cülûs-ı Abbâs Mîrzâ der-sâmin-i Safer ve husûmet kerdin-i Nasûh Paşazâde Hüseyin Paşa vâlî-yi Haleb bâ-vezîriâzam
Üç	Maktûlî-yi Kôr Hazînedâr der- Ceng-i Hüseyin Paşa der-Sivas ve inhizâm-ı Osmân Paşa der- Ceng-i İznikmid ez-u ve vakı'a-yı Üsküdar ve maktûl-ı Hüseyin Paşa ba'd ez-perîşân u firâr ve maktûlî-yi Zülfikâr Paşa der-Kıbrıs
Dört	Haniyyet-i İslâm Giray ba'd-ez hal' ü habs-i Mehmed Giray ve giriftâr-ı Bursevî Kâdî-yı Mekke der- Ceng-i küffâr-ı Malta ve maktûlî-yi ağa-yı Dârü's-sâde der-ceng-i u ve vefât-ı Mehmed Efendi ders-i âmm der-Rebî'ü'l-evvel
Beş	Reften-i Kapudan Yûsuf Paşa bâ-donanma-yı hümâyûn be-cânib-i cezîre-yi Girid ve feth-i Hisâr-ı Hanya
Altı	İstîlâ'-yı Pâdişâh-ı Hind ber-bilâd-ı Özbek
Yedi	Tuğyân-ı Mehmed bin Haydar der-Hamîd ve isyân-ı İbrâhîm Paşa vâlî-yi Bağdâd
Sekiz	Cülûs-ı Sultân Mehmed Han ba'd ez-hal'-i pedereş Sultân İbrâhîm Han ve maktûlî-yi u ve vezîr Ahmed Paşa ve mülakkab ve vak'a-yı Câmî'-i Cedîd der-Receb ve tuğyân-ı Varvar Alî Paşa mîr-i mîrân-ı Sivas ve katleş be-dest-i İbşir Paşa
Tokuz	Hurûc-ı Gürci Nebî ve âmadeş bâ-Katırcızâde der- Ceng-i Üsküdar ve avdeteş bâ-perîşânî ve firârî ve mahsûrî-yi donanma der-Boğaz ve gâret kerdin-i Tatar bilâd-ı Boğdan-râ berây-ı tecâvüz ü tuğyân
On	Perîşânî-yi donanma ez-sefâ'in-i küffâr der- Ceng-i Kara Foça ve ihtirâk-ı Cezîre-yi Santoron bâ-emr-i hâlik bîçûn der-Şevvâl ⁵²³

⁵²³ Bu seneye ait vekayi SR291, vr. 75b'den alınmıştır.

Meblağ-ı Sâl-i Bin Altmış	
Bir	Gülûv-ı âmm ve ma'zûl-i müftî ve vezîr-i a'zam ve ihrâc-ı sancak be-Bâb-ı Hümâyûn ve nefîr-i âmm bâ-fetevâ-yı şerîf ez-tuğyân-ı ağavât ve yeniçeriyân ve maktûlî-yi Mustafâ Ağa ve Kethüdâ Beğ
İki	Gâret kerdin-i Urbân-ı Cebel-i Aclûn haccâc-râ der-nezdik-i Kudüs-i Şerîf der-Safer ve harîh-i azîm havâlî-yi Bezzâzistân-ı cedîd ve atîk der-İstanbul fî 17 Zi'l-hicce ⁵²⁴
Üç	Reften-i Donanma-yı Hümâyûn bâ-Çavuşzâde Mehmed Paşa ve feth-i Hisâr-ı Selonya ve harâb-ı u ve âmeden-i ilçî-yi Hind ve azleş Defterdâr Mustafâ Paşa
Dört	Haniyyet-i Mehmed Giray ba'd ez-fevt-i İslâm Giray
Beş	Reften-i Donanma-yı Hümâyûn bâ-Kapudan Zurnâzen Mustafâ Paşa ve gulûv-i sipâhiyân ez-illet-i veledes ve tasyîh? bâ-imdâd-ı yeniçeriyân ve vefât-ı Şeyh Velî Efendi ez-meşâhîr-i Rûm
Altı	Gulûv-ı kapukulu maktûlî-yi ağâ-yı Dârü's-sâde ve sâ'ir şürekâ-yı devlet ez-ağavât u ümenâ' ve inhizâm-ı Kapudan Ken'ân Paşa ez-sefâ'in-i Venedik ve mübâşeret-i padişâh be-sefer
Yedi	Âmeden-i ilçî ez-Şâh-ı Acem be-tecdîd-i sulh ve gâret-i Tatar vilâyet-i İsvec ve giriften-i küffâr-ı Venedik Cezîre-yi Bozça ve maktûlî-yi cem'-i kesîr ez-kapukulu âdet-i? gulûv ve serdârî-yi Vezîr-i a'zam be-Boğaz Hisâr ve feth-i Bozçaada ve Limni ve reften-i pâdişâh ber-Edrene
Sekiz	Maktûlî-yi Vezîr Fazlı Paşa ve ma'zûl-i Hüseyin Paşa-yı Gâzî ez-Girid ve kışlak-ı Şâh-ı cemm-i haşem be-Edrene bâ-vezîr-i a'zam ve kapukulu
Tokuz	Hurûc-ı Abaza Hasan Paşa vâlî-yi Haleb ve sâ'ir-i sipâh ve reften-i Hüseyin Paşa be-muhâfaza-yı Budim ve reften-i Köprülü ve vezîr-i a'zam ve pâdişâh-ı âlempenâh be-Üsküdar bâ-tarâf-ı Burusa be-niyet-i tedîb ve vefât-ı İbrâhîm Han
On	İhrâk-ı kebîr der-İstanbul der-Zi'l-ka'de ki misleş ne-dîde şod ve reften-i pâdişâh-ı â'lem-penâh be-cânib-i Edrene ez-ma'ber-i Gelibolu ve ma'reke-yi Eflâk ve iclâs-ı voyvoda ve reften-i serdâr bâ-asker-i İslâm be-cânib-i Belgrad ve muhârebât-ı Seydi Ahmed Paşa ve inhizâm-ı asker-i küffâr ez-u der-ceng Kal'a-yı Senbil [Sibin] ve kışlak-ı asâkir zafer-girdâr der-Tımeşvar feth-i Kâl'a-yı Bucay ve Kal'a-yı Satloş ve Ceng-i Kal'a-yı Faluş Vardar der-Ramazân feth-i Kal'a-yı Varat der be-dest-i Köse Alî Paşa ve vefât-ı Şehrî ez-şu'arâ ⁵²⁵

⁵²⁴ Bu seneye ait vekayi SR291, vr. 75a'dan alınmıştır.

⁵²⁵ Bu seneye ait vekayi SR291, vr. 75a'dan alınmıştır.

Meblağ-ı Sâl-i Bin Yetmiş⁵²⁶	
Bir	Vefât-ı Sarı Abdullâh Efendi ez-meşâhir ve katl-i Gâzî Paşa der-Mısır ve Bostânzâde ez-ulemâ ve katl-i Sadreddinzâde Rûhullâh Efendi ve Vecdî Efendi Kapucıbaşı Kara Mehmed bâ-töhet ve terakkî? ez-nücûm ve Muhârebe-yi Tatar Han bâ-eşkiyâ-yı Kazak ve mühlike-yi sî kıt'a çekdirme der-Bahr-i Siyâh innalillâh ve harîk-i cerzî der-mahalle-yi Odabaşı
İki	İhrâk der-Serây-ı Cedîd ve ihrâk-ı diğer der-Fındıklı ve rücû' u duhul-ı pâdişâh-ı â'lem-penâh be-İstanbul der-Şa'bân ve maktûlî-yi Şa'bân Paşa ve Mi'mâr Ağa ve ta'yîn-i ba'z-ı ümerâ be-cânib-i Anatolî berây-ı müdâf'a-yı eşkiyâ ve harîk-i cerzî der-Serây-ı Cedîd vefât-ı Köprüli Mehmed Paşa der-Edrene 29 Rebî'ü'l-âhir ⁵²⁷ ve sadâret-i veledi Fâzıl Ahmed Paşa
Üç	Maktûlî-yi Südcî Beşîr re'is-i Hamzaviyân bâ-fermân-ı halife-yi zemân ve Dellâk Mustafâ Paşa ve Murtazâ Paşa dâvânîş? reften-i sultân be-cânib-i Edrene sadrâzam be-sefer-i humâyûn der-Ramazân azl-i Mehmed Ağa-yı Dârü's-sâde ...? Paşa vâlî-yi Rûmeli vaz' in Ağa-i sipâhiyân ve gâniyîm-i asker ve makhûrî-yi küffâr
Dört	Feth-i Kal'a-yı Uyvar ve Leh ve Direkel? ve Novograd ve Kerme? ve Sican? ve Şenz? ve Litere? Kalkosa ve Sired itmâm-ı Câmi'-i Vâlîde Sultân der-semt-i Hâce Paşa ve zuhur-ı zûzevâye der-Zi'l-hicce ve velâdet-i Şâhzâde Sultân Mustafâ ve ziynet-i şehir maktûlî-yi Şâmîzâde Re'isü'l-küttâb vefât-ı Serdâr-ı Ekrem Alî Paşa Osmân Efendi şeyh-i Ayasofiya
Beş	Maktûlî-yi Lârî-yi Zındık bâ-seyf-i şerî'at der-Parmakkapı fî Şa'bân ve ihrâk-ı hâne-yi Bolevî Efendi ve zuhûr-ı zûzevâye der-cumâde'l-âhir ve vefât-ı Arzî Mehmed Efendi şeyh-i hânkâh-ı Mevlevîye-yi Galata ve mühürgün Memiş Hilmi eş-şehir be-Ferid üstâd-ı hâzık der-an san'at ve vefât-ı Safvetî Mehmed Efendi ez-mevâlî ve Cennet Efendi şeyh-i tarîkat ez-meşâyih-i Halvetiye
Altı	Vefât-ı Fenârî Çelebi ez-şu'arâ ve ihrâk der-Harem-i Humâyûn be-Serây-ı Cedîd der-şehir-i şabân be-pânzdehüm-i Muharrem ve rücû'-ı asâkir-i İslâm bâ-serdâr terk-i makâm ve duhûl-ı Edrene der-yâzdehüm-i Muharrem ve âmeden-i ilçi-yi Nemçe ve duhûl-ı u be-Edrene ba'd ez-asger ve ihrâk der-havâlî-yi Kantârkıran der-şeb ...? Muharrem memnû' şoden-i sûfiye ve Mevleviyye ez-semâ' ve zikr-i ber-pâ bâ-emr-i şerîf berây-ı Şeyh Vanî
Yedi	Vefât-ı es-Seyîd Alemdâr Efendi hâce-yi h...zâde der-s? ve fevt-i Abbâs Mirzâ ve cülûs-ı Safî der-şehir-i [] ve ubûr-ı vezîr-i a'zam bâ-asger-i İslâm-zafer-encâm bahriyye-yi Girid der-şehir-i Cumâde'l-ulâ ve vefât-

⁵²⁶ Bu kısımdan 1100 senesine kadarki vekayi bilgisi SR291'den vr. 76b-77b'den tamamlanmıştır. Bu kısımdaki derkenarlar gerek başka kalemlerden sadır olması gerekse de rutubet dolayısıyla okunamaz durumda olması nedeniyle dikkate alınmamıştır.

⁵²⁷ **DİA**'da Köprülü Mehmed Paşa'nın ölümü için 7 Rebiyülevvel tarihi verilmiştir. Mücteba İlgürel, "Köprülü Mehmed Paşa", **DİA**, c. 26, s. 258-260

	ı Nâ'ilî Çelebi ez-şu'arâ-yı Rûm der-şehr-i Cumâde'l-âhire ve zelzele-yi cesîm ve harâbî-yi azîme der-Arzengah ve cevânib-i u ve şüyû'-ı ahbâr ve hurûc-ı mehdî ve zuhûr-ı efsânegî-yi? ân haber
Sekiz	Vefât-ı Gafûrî Mahmûd Efendi şeyh-i Hankâh-ı Üskûdar ve Mahmûd Efendi fî 8 Rebî'ü'l-evvel ve becâyîş-i Şeyh Devâtîzâde nişest ve fevt-i müneccim? Ser-müneccimîn-i sultânî ve zuhûr-ı alâmet-i semâviyye çün nîm-i kavs-i kuzah ve bekâ'-yı u müddet-i deh feth-i Basra ve galebe-yi vülât-ı Âl-i Osmân ber u ve iclâs-ı mîr-i mirân be-maktû'î-yi hezâr kîse-yi senevî ...? seyl-i azîm vefât-ı Muslî Ağâ-yı Dârü's-sa'de der Şevvâl helâk şoden ...?
Tokuz	R'ad u berk-i hâ'il der-şeb-i şenbe sâni-yi Rebî'ü'l-evvel velâdet-i Şâhzâde fî 16 Cumâde'l-âhir ve harîk der-semt-i Süleymâniye fî 17 Zi'l-ka'de sene minhu
On	Fevt-i ilçî-yi Kara Mehmed Paşa ve nefy-i halîfe-yi âhûr şâhî ve harîk-i şedîd der-İznîkmîd ve şikesten-i sefînehâ-yı Mısır der-Bahr-i Sefîd ve harîk-i cüz-i der-Üskûdar ve hasâret-i sefâ'în-i küffâr der-kurb-ı memlehâ-yı Enez feth-i azîm Kal'a-yı Kandiye ve temâmî-yi Cezîre-yi Girid bi-affa? Melek Ahmed? bi-ihimâm vezîr-i a'zam-ı bi-hemtâ Fâzıl Ahmed Paşa be-muhâsara-yı dü sâl ve nîm tâsi' Rebî'ü'l-âhir ve tezyîn-i bilâd-ı memâlik-i mahrûse ve zelzele-yi azîm der-vakt-i tulû' yevmü'l-ehâd gurre-yi şehr-i Cumâde'l-ulâ ve harîk der-Galata

Meblağ-ı Sâl-i Bin Seksen

Bir	Harîk-i cüz'î der-semt-i Langa fî 6 Muharrem ve harîk-i diğêr der-Bâb-ı Edrene fî 9 Muharrem diğêr der-Bâb-ı Silivri ve zuhûr-ı hey'et-i Harîd der-Asumân be-emr-i Yezdân fî 9 Sâfer ve men'-i şarab-ı hamr ve harâbî-yi m hânâ? memâlik-i İslâm bi-emr-i pâdişâh takva-penâh fî 23 sâfer ve harîk-i cüz'î der-Taşlık ve diğêr der-Peykhâne Yokuşu ve zelzele-yi cüz'î fî 10 Cemâziye'l-evvel? sene minhu ve azl-i Mahmûd Ağa kethüdâ-yı sadr-ı a'zam fî 29 Cemâziye'l-evvel? sene minhu
İki	Maktûlî-yi Kôr Ali fî Safer sene minhu ve Kaymakçı Kâsım Paşa fî 4 Rebi'ü'l-evvel ve azl-i Abbâs Ağa ve nasb-ı Hazînedâr Yûsuf Ağa dârü'l.. ve istimâ'-ı haber-i hoşheş ez-cânib-i haccâc-ı Müslimîn ve vefât-ı Kiremitçi Mustafâ Ağa fî 23 Rebi'ü'l-evvel sene minhu ve vefât-ı Şâhzâde Sultân Selîm bin Sultân İbrâhîm Han fî 5 Cemâziye'l-evvel ve vefât-ı Âyişe Sultân ve harîk der-hâne-yi Kanbur âhibası? ve vefât-ı Şefî'î Çelebi ez-şuarâ ve Burnaz Bâkî Çelebi ez-meşâhîr ve vefât-ı Fâtîma Sultan bint-i Sultân Ahmed Han fî 4 Şa'bân
Üç	Nuhzet-i pâdişâh-ı âlem-penâh be-cânib-i küffâr-ı Lah [Leh] ve semt-i Kal'a-yı Kamyaniçe ve vefât-ı merhûm ve mağfûr Mahmûd Ağa der-Şâm-ı Şerîf b'ar ez-edâ-yı hacc fî 13 Rebi'ü'l-evvel sene minhu ve feth-i Kal'a-yı metîn ü hısn-i hasîn Kamyaniçe bâ-hisâr u hisâriçehâ-yı tâb'î-i Kal'a-yı mezbûr bi-sa'y-i menfûr halîfe-yi vakit fî 21 cemâziye'l-evvel sene minhu ve tezyîn-i umûm-ı bilâd-ı İslâm ve harîk-i cüz'î der-Mollâ Gürânî ve vefât-ı Hâfız Mehmed Efendi merhûm ez-ulemây-ı aliyye ve Tekeli Paşa fî 18 Cemâziye'l-âhir sene minhu
Dört	
Beş	Reften-i Sultân me'a asâkir-i İslâm be-cânib-i Ummân ve gâret-i küffâr der-Dürcân
Altı	Sûr-ı humâyûn der-Edrene fî şehir-i Rebî'ü'l-evvel
Yedi	Bâz reften-i Sultân be-cânib-i Edrene vefât-ı vezîr-i a'zam Fâzıl Ahmed Paşa Köprülüzâde der-Şa'bân ve sadâret-i kâ'im-i makâm Mustafâ Paşa
Sekiz	Avd kerdin-i Sultân ez-Edrene be-taraf-ı Âsitâne vefât-ı Minkârîzâde Ümmü Sinânzâde Hasan Efendi
Tokuz	Feth-i Kal'a-yı Çehrin be-ihtimâm-ı Sadr-ı a'zam Mustafâ Paşa ve âzîne? Şehr ü bilâd

On	İhrâk-ı a'zîm der-havâlî-yi Petro Kapısı tâ be-nezdik-i Sultân Selîm Câmi'i vefât-ı Dahkî Mustafâ Efendi

Meblağ-ı Sâl-i Bin Toksan	
Bir	Ref̃ şoden mahkeme-yi Balat seleb-i akd-i nikâh-ı zevce-yi Haffâf Abdullâh Çelebi ve velâdet-i Sultânî duhter-i şehriyârî ve çerâğân-ı deryâ ve vefât-ı İzmirî Efendi ve Mermer Mehemed Paşa ve recm-i hatun bâ-hüccet-i Beyâzîzâde Efendi kazasker-i Rûm ve ihrâk der-nezd-i Mahmûd Paşa ve ma'zûlî Es'adzâde nakîbü'l-eşrâf ve nef̃-i be-Mehemmed mürûr? ...
İki	Seyl-i azîm der-Mekke-yi Mükerreme ve avdet-i pâdişâh-ı İslâm ez-Edrene be-cânib-i İstanbul ve ihrâk der-hâric-i hisâr-ı Galata ve vefât-ı Esîrî Mehemed Efendi ve Allâme? Sâlih Efendi el-müderris ve tarh-ı binâ'-i Kasr-ı Sultânî ...? vefât-ı İzzetî Efendi ve maktûlî Mehemed Halîfe eş-şehîr Bayat?
Üç	<<Harîk>> Feth-i Kal'a-yı Kaşne? ve ...? Nemçe bâ-sâ'y-ı Serdâr İbrâhim Paşa? teveccüh-i pâdişâh-ı men'-i asâkir-i İslâm be-kışlak-ı Edrene ve âmeden-i ilçî-yi Nemçe
Dört	Harîk-i sarây-ı Hasan Efendi ...? reften-i Sultân Mehemed Han be-sefer-i Engürüs ve nüzûl-ı Belgrad ve serdâr-ı vezîr-i a'zam Mustafâ Paşa be-cânib-i Peç ve yevm-i cümû' [cuma'] küffâr be-imdâd-ı Leh ve İsveç azr? ve inhizâm-ı İslâmiyân ba'd ez-muhâsara h...? rûz ve gâret-i küffâr-ı ordu-yı asker-râ ve maktûlî-yi Koca İbrâhîm Paşa muhâfız-ı Budun be-töhmet-i ...? inhizâm ve istilâ'-yı küffâr be-Kal'a-yı Estergon ve katl-i Kara Bekir Paşa berây-ı teslim-i kal'a ve avdet-i padişâh be-Edrene ve serdâr-ı nâ-murâd be-Kal'a-yı Belgrad ve vefât-ı vâlide sultân der-Edrene
Beş	İstilâ-yı İstefan Voyvoda ve be-küffâr-ı Leh tâ ma'ber-i İsmâil ve akd-i Tabur der...? Kocakul ve serdâr-ı Köprülüzâde Mustafâ Paşa be-def̃-i îşân ve perîşânî-yi küffâr ba'd-ez ceng-i azîm ve feth-i Tabur ve iğtinâm-ı vâfire
Altı	
Yedi	
Sekiz	
Tokuz	Cülûs-ı Sultân Süleymân Han ba'd ez-hal'-i Sultân Mehemed Han fî 3 Muharrem ve katl-i Siyâvuş Paşa be-dest-i eşkıyâ-yı zorba ve vezâret-i İsmâil Paşa ve katl-i âm-i zorbayân u bağî Köprülüzâde Mustafâ Paşa be-Cezîre-yi Girid ve ...? Cezîre-yi Sakız ve azl-i İsmâil Paşa ve reften be-Cezîre-yi Rodos ve vezîr şoden Mustafâ Paşa
On	

[21a]

Levha-yı Selâtin-i Âlem Ve Mülûk-ı Benî Âdem					
Cedvel-i Mülûk-ı Ümem Piş Ez-Zuhûr-ı İslâmiyân					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet-i Mülk
Pîşdâdiyân Ez-mülûk-ı Fûrs	Tokuz nefer	Fârs ve Horâsân	İki bin iki yüz kırk dört	Dört bin altı yüz	İki bin üç yüz elli altı sene
Keyâniyân	Tokuz nefer	Irâkeyn	Dört bin altı yüz iki	Beş bin altı seksen bir	Altı yüz yetmiş tokuz sene
Eşkâniyân	On bir nefer	Medâ'in Irâk-ı Arab	Beş bin beş yüz yigirmi yedi	Beş bin yedi yüz toksan üç	İki yüz altmış altı
Sâsâniyân	Otuz iki nefer	Medâ'in Irâk	Beş bin yedi yüz toksan üç	Otuz iki sâl-i hicrî	Dört yüz elli üç
Ferâ'ine mülûk-ı Mısır	Altmış yedi nefer	Mısır-ı atîk	Üç bin on üç	Dört bin sekiz yüz seksen yedi	Bin sekiz yüz yetmiş dört sne
Mülûk-ı Benî İsrâ'il	Altmış sekiz nefer	Kudüs-i Şerîf	Dört bin üç yüz elli tokuz	Dört bin sekiz yüz altmış sekiz	Beş yüz tokuz sene
Esbât-ı Benî İsrâ'il 528	On yedi nefer	Nevâhî-yi Kudüs	Dört bin dört yüz kırk dört	Dört bin yedi yüz beş	İki yüz altmış bir sene

⁵²⁸ < Esbât-ı isnâ aşer evlâdı Rahba'im [Rehav'am] bin Süleymân A.m. üzere hurûc idüp tegallüb tarîki ile vâlî oldılar Bunlar asrında evlâd-ı Süleymân A.m. hulefâ menzilesinde idi **Minhu**.

Cedvel-i Tetimme-i Mülûk-ı Pîşîn					
Esmâ'-yî Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet-i Mülk
Hükkâm-ı Benî İsrâ'îl	Yigirmi iki nefer	Kudüs-i Şerîf	Üç bin sekiz yüz altmış sekiz	Dört bin üç yüz elli tokuz	Dört yüz toksan bir sene
Mülûk-ı Rûm-ı Evvelî ⁵²⁹	Otuz nefer tahmînen	Makedonya	Dört bin altı yüz iki	Beş bin iki yüz yetmiş beş	Sekiz yüz yetmiş üç sene
Mülûk-ı Rûm-ı Sânî ve kayasıra ⁵³⁰	Otuz altı nefer	Rûmiyetü'l- Kübrâ	Beş bin beş yüz elli iki	Beş bin sekiz yüz yetmiş yedi	Üç yüz yigirmi beş sene
Mülûk-ı Nasârâ ve Kayasıra	Elli sekiz nefer	Kostantiniyye	Beş bin sekiz yüz yetmiş yedi	Altı yüz sâl-i hicrî	Tokuz yüz otuz tokuz
Batalase ⁵³¹	On üç nefer	Mısır ve İskenderiye	Beş bin iki yüz seksen tokuz	Beş bin beş yüz altmış üç	İki yüz yetmiş dört
Mülûk-ı Bâbil ⁵³²	Kırk iki nefer	Irâk-ı Arab	Dört bin beş yüz toksan yedi	Beş bin otuz bir	Dört yüz otuz dört
Mülûk-ı Âsûr	Otuz yedi nefer	Mûsul	Üç bin iki yüz kırk üç	Dört bin beş yüz kırk sekiz	Bin üç yüz beş sene
Mülûk-ı Âd-ı Evvelî ⁵³³	Üç nefer	Hadramût ve Ahkâf	İki bin beş yüz takrîben	Üç bin kırk dört	Beş yüz kırk dört sene takrîben

⁵²⁹ < Bunlar nesl-i Yunan'dan abede-yi esnâm idiler İskender'in ceddi Filibus mevti ile münkarız oldılar **Minhu**.

⁵³⁰ < Bunlar Rûm bin Ais [İsû] evlâdından Benî Asfar'dır Augustus-ı Kayser bu zümreden zuhûr idüp Rûm-ı Evvelîye gâlib olmuştur Kostantin'i tanassur idince kayserler Sâbî milleti üzre olup Latin lugatı ile tekellüm iderlerdi minhu.

⁵³¹ < **Batalase İskender vefât itdikde ittibâ'ından bu tâ'ife Mısır'ı zabt idüp Rûm gâlib olunca mâlik oldılar minhu.**

⁵³² < Bunlar Nebatîlerdir Buhtunnasr bu fırkadan idi **minhu**.

⁵³³ < Bunlar ba'z-ı ehl-i târîh mülûk-ı Nabat'dan add idüp tûfândan sonra Irâk'a evvel mâlik olan bunlardır dirler.

Cedvel-i Tetimme-i Mülûk-ı Pîşîn					
Esmâ'-yı Dûvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet-i Mülk
Mülûk-ı Sermânîn?	Tokuz nefer	Irâk-ı Arab	İki bin iki yüz kırk dört	İki bin dört yüz	Yüz elli altı sene
Mülûk-ı Türk	Otuz bir nefer	Deşt ve Türkistân	İki bin iki yüz kırk dört	Hicretten beş yüz kırkda i'tibâr olunur	Cengiz zuhûruna müddetleri peyvestedir
Mülûk-ı Hind	Altı nefer	Hindistân	Der-târîh-i mezbûr takrîben	Nâ ma'lûm	Gayr-ı mu'ayyin
Mülûk-ı Çin	Altı nefer	Çin	Der-târîh-i mezbûr takrîben	Nâ ma'lûm	Gayr-ı mu'ayyin
Mülûk-ı Himyer ve Tebâbi'a ⁵³⁴	Elli beş nefer	Yemen	Üç bin kırk dört	Altı bin toksan üç	Üç bin kırk tokuz sene
Mülûk-ı Benî Lahim Âl-i Münzir ⁵³⁵	Yigirmi dört nefer	Hîre ve Bahreyn	Beş bin altı yüz altı	On iki sâl-i hicrî	Altı yüz yigirmi iki sene
Mülûk-ı Gassân Âl-i Cefne	Yigirmi altı nefer	Şâm	Beş bin sekiz yüz takrîben	On altı sâl-i hicrî	Dört yüz otuz iki sene
Mülûk-ı Kinde	Dört nefer	Diyârbekir	Der-târîh-i mezbûr	Nâ ma'lûm	Gayr-ı mu'ayyin
Mülûk-ı Cürhüm ⁵³⁶	On iki nefer	Hicâz			
Mülûk-ı Bâvend	Otuz nefer	Mâzenderân	Altı bin yüz kırk	Yedi yüz elli sâl-i hicrî	Sekiz yüz yigirmi altı sene-yi hicrî

⁵³⁴ < Bunlara ikbâl-i yümn ve Tebâbi'a dahı dirler evvelî Ya'rub bin Kahtân'dır yetmiş iki sene Habeş'e müstevlî oldıktan sonra Seyf bin Zîyezen Nüşirevân immdâdı ile girü gâlib olup bir zemân gitmişdir minhu.

⁵³⁵ < **Bunlar mülûk-ı Arap'dır teferruk-ı sebâdan sonra Hîre'ye nüzûl itdiler minhu.**

⁵³⁶ √ Bunlar üç tabakadır müddet-i mezkûrda ulvîler? ve nevvâb-ı hülefâ kâhî gâlib olup hükûmetleri mirâren munkatı' olmışdır minhu.

[21b]

Cedvel-i Hulefâ'-yı Râşidîn					
Hazret-i Ebû Bekir Sıddîk Radiyallâhu anh		On üçüncü sene Cumâde'l-âhire'sinin yigirmi ikisinde vefât itdiler.		Müddet-i ömürleri altmış üç sene ve müddet-i hilâfetleri iki sene üç aydır.	
Hazret-i Ömer el-Fâruk Radiyallâhu anh		Yigirmi dördüncü sene Zi'l-hicce'sinin yigirmi altısında vefât itdiler.		Müddet-i ömürleri elli dört sene ve müddet-i hilâfetleri on sene altı aydır.	
Hazret-i Osmân Zü'n-Nûreyn Radiyallâhu anh		Otuz beşinci sene Zi'l-hicce'sinin on sekizinde vefât itdiler.		Müddet-i ömürleri seksen iki sene ve hilâfetleri on iki seneden on iki gün eksikdir.	
Hazret-i Alî el-Murtazâ Radiyallâhu anh		Kırkıncı sene Ramazân'ın on tokuzunda vefât itdiler.		Müddet-i ömürleri altmış üç sene ve müddet-i hilâfetleri dört sene tokuz ay ve bir rivâyetde üç sene sekiz aydır.	
Cedvel-i Hulefâ ve Mülûk-ı İslâmiyye					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet-i Mülk
Benî Ümeyye	On üç nefer	Der-Dımeşk	Kırk	Yüz otuz iki	Toksan iki sene istiklâlleri elf şehrdir
Mülûk-ı Dâbuva	Kırk bir nefer	Der-Taberistân	Kırk	Sekiz yüz seksen bir	Sekiz yüz kırk bir sene
Âl-i Abbâs	Otuz yedi nefer	Der-Bağdâd	Yüz otuz iki	Altı yüz elli altı	Beş yüz yigirmi dört sene istiklâlleri yüz yigirmidir
Benî Ümeyye	On altı nefer	Der-Kurtuba ez-Endülüs	Yüz otuz sekiz	Dört yüz yigirmi iki	İki yüz seksen dört istiklâlleri 238
Benî Rüstem	On bir nefer takriben	Der-Sicilmâse ez-Mağrib	Yüz otuz sekiz	İki yüz toksan yedi	Yüz elli tokuz sene
Benî Midrâr	On nefer takriben	Der-Mağrib	Yüz altmış yedi	İki yüz toksan yedi	Yüz otuz sene

Bakiyye-i Cedvel-i Mülûk					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet-i Mülk
İdrîsiyye Ez-şürefâ	Beş nefer	Der-Fâs ez-Mağrib	Yüz yetmiş iki	Üç yüz yedi	Yüz otuz beş sene
Benî Ağleb	On nefer	Der-Trablus-ı Mağrib	Yüz seksen dört	İki yüz toksan altı	Yüz on iki
Âl-i Tâhir	Beş nefer	Der-Herât ez-Horâsân	Yüz toksan beş	İki yüz elli tokuz	Altmış dört sene
Benî Tabâtabâ ez-Aleviyân	Altı nefer	Der-Kûfe ez-İrâk	Yüz toksan tokuz	Üç yüz kırk dört	Yüz kırk beş sene
Benî Ziyâd	Beş nefer	Der-Zübeyd ez-Yemen	İki yüz üç	Dört yüz yedi	İki yüz dört sene
Âl-i Sâmân	Tokuz nefer	Der-Horâsân	İki yüz dört	Üç yüz seksen tokuz	Yüz seksen beş sene
Âl-i Saffâr	Üç nefer	Der-Horâsân	İki yüz kırk sekiz	Üç yüz beş	Elli yedi sene
Mülûk-ı Taberistân Ez-Aleviyân	On tokuz nefer	Der-Cürcân	İki yüz elli	Sekiz yüz kırk	Beş yüz toksan sene
Benî Uhaydir	On bir nefer	Der-Hicâz	İki yüz elli bir	Üç yüz elli	Toksan tokuz sene
Benî Tolun	Dört nefer	Der-Mısır	İki yüz elli dört	İki yüz toksan iki	Otuz sekiz sene
Fâtumiyye	On dört nefer	Der-Mısır	İki yüz toksan yedi	Beş yüz altmış yedi	İki yüz yetmiş sene

[22a]

Bakıyye-i Cedvel-i Mülûk					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet-i Mülk
Benî Ziyâd Ez- Deyâleme	Altı nefer	Der- Taberistân	Üç yüz on beş	Dört yüz yetmiş	Yüz elli beş sene ⁵³⁷
Âl-i İlyâs	Üç nefer	Der-Kirmân	Üç yüz on sekiz	Üç yüz elli tokuz	Kırk bir sene
Âl-i Büveyh	On sekiz nefer	Der-Bağdâd ve Şîrâz	Üç yüz yigirmi	Dört yüz kırk yedi	Yüz yigirmi yedi sene
Âl-i Hamdân	Beş nefer	Der Mûsul	Üç yüz yigirmi üç	Üç yüz seksen	Elli yedi sene
İhşîdiyye	Beş nefer	Der-Mısır ve Şâm	Üç yüz yigirmi üç	Üç yüz elli yedi	Otuz dört sene
Benî Kelb	Tokuz nefer	Der-Cezîre- yi Sıkiliyye	Üç yüz otuz altı	Dört yüz kırk dört	Yüz sekiz sene
Benî Hâşim Ez- şürefâ'-yı Hicâz	Altı nefer	Der-Mekke- yi Mükerreme	Üç yüz elli	Beş yüz toksan sekiz	İki yüz kırk üç sene
Benî Bâdîs	Tokuz nefer	Der-İfrîkiye	Üç yüz altmış	Beş yüz kırk üç	Kırk bir sene
Havâkîn- i Türk	On tokuz nefer	Der- Semerkand	Üç yüz seksen	Altı yüz toksan	İki yüz yigirmi tokuz sene
Benî Ukayl	On nefer	Der-Mûsul	Üç yüz seksen	Dört yüz toksan beş	Yüz on beş sene
Âl-i Fir'avn	Üç nefer	Der- Hârezm	Üç yüz seksen altı	Dört yüz altı	Yigirmi sene
Âl-i Sebük Tegin	On dört nefer	Der-Gazne ve Horâsân	Üç yüz seksen yedi	Beş yüz elli beş	Yüz altmış sekiz sene
Âl-i Mervân	Altı nefer	Der- Diyârbekir	Üç yüz toksan iki	Dört yüz otuz yedi	Seksen altı sene

⁵³⁷ < Karn-ı rabi'.

Bakıyye-i Cedvel-i Mülûk					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet- i Mülk
Kâkûye	Üç nefer	Der-Yezd ve Isfahân	Üç yüz toksan dört	Dört yüz otuz yedi	Kırk üç sene
Benî Hammûd Ez-aleviyân	Sekiz nefer	Der- Endülüs	Dört yüz yedi	Dört yüz kırk tokuz	Kırk iki sene ⁵³⁸
Benî Esed	Yedi nefer	Der-Hille ve Bâdiye	Dört yüz yedi	Beş yüz elli sekiz	Yüz elli bir sene
Âl-i Necâh	Yedi nefer	Der-Zübeyd ez-Yemen	Dört yüz on iki	Beş yüz elli üç	Yüz kırk bir sene
Benî Mirdâs	Yedi nefer	Der-Haleb	Dört yüz on dört	Dört yüz yetmiş iki	Elli sekiz sene
Benî Suleyh	Üç nefer	Der-Yemen	Dört yüz yigirmi tokuz	Dört yüz seksen dört	Elli beş sene
Âl-i Selçuk	On beş nefer	Der- Horâsân	Dört yüz otuz iki	Beş yüz toksan	Yüz elli sekiz sene
Âl-i Selçuk	Tokuz nefer	Der-Kirmân	Dört yüz otuz üç	Beş yüz seksen üç	Yüz elli sene
Mülûk-ı Tevâ'îf-i Mağrib	On bir nefer	Der- Endülüs	Dört yüz otuz beş	Dört yüz yetmiş yedi	Kırk iki sene
Mülûk-ı Şebânkâre Âl-i Fazlûye	On bir nefer	Der-Fârs	Dört yüz kırk sekiz	Altı yüz altmış sekiz	İki yüz kırk sene
Mülessemîn	Altı nefer	Der- Endülüs	Dört yüz kırk sekiz	Beş yüz toksan beş	Yüz kırk yedi sene
Dânişmendlü	Altı nefer	Der-Sivas	Dört yüz altmış dört	Beş yüz altmış dört	Yüz sene
Âl-i Selçuk	On beş nefer	Der-Konya	Dört yüz yetmiş yedi	Yedi yüz	İki yüz yigirmi üç sene

⁵³⁸ < Karn-ı hâmis.

[22b]

Bakıyye-i Cedvel-i Mülûk					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet- i Mülk
Âl-i Selçuk	Beş nefer	Der-Haleb	Dört yüz yetmiş bir	Beş yüz on bir	Kırk sene
Benî Artuk	Yigirmi bir nefer	Der-Diyârbekir ve Haleb	Dört yüz yetmiş yedi	Sekiz yüz on bir	Üç yüz otuz dört
Benî Aksunkur	On beş nefer	Der-Haleb ve Şâm	Dört yüz seksen	Altı yüz elli dört	Yüz elli sene
Melâhide İsmâ'îliyye	Sekiz nefer	Der-Kuhistân	Dört yüz seksen üç	Altı yüz elli üç	Yüz yetmiş sene
Hârezmiyân	Tokuz nefer	Der-İrâk ve Mâverâünnehir	Dört yüz toksan	Altı yüz yigirmi sekiz	Yüz otuz sekiz sene
Benî Tuğtekin	Altı nefer	Der-Şâm	Dört yüz toksan tokuz	Beş yüz kırk tokuz	Elli sene
Müvahhidîn	On dört nefer	Der-Mağrib-ı Aksâ ve Endülüs	Beş yüz on dört	Altı yüz yetmiş iki	Yüz elli sekiz sene
Karahıtayiyân	Beş nefer	Der-Semer kand	Beş yüz yigirmi iki	Altı yüz on altı	Yüz elli sene
Benî İl deniz Atabek	Beş nefer	Der-Azer baycan	Beş yüz kırk	Altı yüz yigirmi iki	Seksen iki sene
Salguryân Atabegân-ı Fârs	On bir nefer	Der-Fârs be-Kirmân	Beş yüz kırk iki	Altı yüz altmış bir	Yüz on tokuz sene
Atabegân-ı Bozorg	Sekiz nefer	Der-Luristân	Beş yüz kırk beş	Yedi yüz	Yüz elli beş sene
Güryân	Altı nefer	Der-Gazne ve Horâsân	Beş yüz kırk beş	Altı yüz dört	Elli tokuz sene
Benî Hafs	Yigirmi iki nefer	Der-Tunus ve İfrîkıyye	Beş yüz elli bir	Tokuz yüz seksen iki	Dört yüz otuz bir sene

Bakıyye-i Cedvel-i Mülûk					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet-i Mülk
Âl-i Mehdî	Üç nefer	Der-Yemen	Beş yüz elli dört	Beş yüz altmış tokuz	On beş sene
Benî Selîk?	Üç nefer	Der-Erzenü'r-Rûm	Beş yüz elli altı	Beş yüz toksan sekiz	Kırk iki sene
Eyyûbiyye-yi Ekrâd	On bir nefer	Der-Mısır	Beş yüz altmış yedi	Altı yüz elli iki	Seksen beş sene
Şu'be-yi Benî Eyyûb	Altı nefer	Der-Şâm	Altı yüz on beş	Altı yüz kırk dört	Yigirmi tokuz sene
Şu'be-yi Benî Eyyûb	Beş nefer	Der-Humus	Beş yüz elli beş	Altı yüz altmış bir	Yüz altı sene
Şu'be-yi Benî Eyyûb	Sekiz nefer	Der-Hamâ	Beş yüz seksen altı	Yedi yüz kırk iki	Yüz elli altı sene
Şu'be-yi Benî Eyyûb	Altı nefer	Der-Yemen	Beş yüz yetmiş tokuz	Altı yüz yigirmi altı	Elli yedi sene
Şu'be-yi Benî Eyyûb	Üç nefer	Der-Haleb	Beş yüz yetmiş tokuz	Altı yüz toksan bir	Yetmiş tokuz sene
Şu'be-yi Benî Eyyûb	On bir nefer	Der-Hasankeyfâ	Beş yüz seksen iki	Sekiz yüz altmış bir	İki yüz seksen üç sene
Benî Mü'eyyediyye	Üç nefer	Der-Herât	Beş yüz altmış yedi	Beş yüz toksan beş	Yigirmi sekiz sene
Âl-i Hûrşîd	On nefer takrîben	Der-Lur-i Kûçek	Beş yüz seksen	Altı yüz toksan altı	Yüz on altı sene
Mülûk-ı Hind	Otuz sekiz nefer	Der-Hind	Beş yüz toksan	Tokuz yüz on bir	Üç yüz yigirmi bir sene
Benî Hâşim ez-şürefâ	On yedi nefer	Der-Medîne-yi Münnevvere	Beş yüz toksan tokuz	Sekiz yüz elli beş	İki yüz elli altı sene

[23a]

Bakıyye-i Cedvel-i Mülûk					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet- i Mülk
Benî Katâde ez-şürefâ	Kırk bir nefer	Der-Mekke-yi Mükerreme	Beş yüz toksan sekiz		⁵³⁹
Âl-i Cengiz	Yigirmi nefer	Der-Karakum	Beş yüz toksan tokuz	Altı yüz toksan iki	Toksan üç sene
Âl-i Barak ez- Karahıtayiyân	Sekiz nefer	Der-Kirmân	Altı yüz yigirmi bir	Yedi yüz altı	Seksen beş sene ⁵⁴⁰
Atabegân-ı Kûçek	On bir nefer	Der-Lûristân-ı Kûçek	Altı yüz yigirmi bir	Altı yüz toksan üç	Yetmiş iki sene
Şu'be-yi Âl-i Cengiz	Yigirmi tokuz nefer	Der- Mâverâünnehir	Altı yüz otuz sekiz	Sekiz yüz on iki	Yüz altmış dört sene
Şu'be-yi Âl-i Cengiz	On yedi nefer	Der-Horâsân ve Irâk	Altı yüz elli üç	Yedi yüz elli dört	Yüz bir sene
Şu'be-yi Âl-i Cengiz Tatar Han	Kırk altı nefer	Der-Kırım ve Deşt	Altı yüz elli dört		⁵⁴¹
Benî Resûl	On altı nefer	Der-Yemen	Altı yüz yigirmi altı	Sekiz yüz elli sekiz	İki yüz otuz iki sene
Benî Merîn	On yedi nefer	Der-Mağrib	Altı yüz otuz	Sekiz yüz toksan tokuz	İki yüz altmış tokuz sene
Mülûk-ı Kert Guryân	Sekiz nefer	Der-Gazne be- Horâsân	Altı yüz kırk dört	Yedi yüz seksen beş	Yüz kırk bir sene
Etrâk	Yigirmi dört nefer	Der-Mısır	Altı yüz kırk tokuz	Yedi yüz seksen üç	Yüz otuz tokuz sene
Şu'be-yi Âl-i Abbâs	On yedi nefer	Der-Mısır	Altı yüz elli tokuz	Tokuz yüz yigirmi iki	İki yüz altmış üç sene
Benî Meznî	Üç nefer	Der-Biskre ez- İfrîkıyye	Yedi yüz takrîben	Sekiz yüz dört	Yüz dört sene

⁵³⁹ < Hâlâ bâkîdir.

⁵⁴⁰ < Karn-ı sebâ'.

⁵⁴¹ < Hâlâ bâkîdir.

Bakiyye-i Cedvel-i Mülûk					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet- i Mülk
Âl-i Karaman	Altı nefer	Der-Lârende	Yedi yüz	Sekiz yüz yetmiş bir	Yüz yetmiş bir sene
Mülûk-ı Tevâ'îf-i Rûm	On dört nefer	Der-Anatoli ve Rûm	Yedi yüz on altı	Sekiz yüz toksan beş	Yüz yetmiş tokuz sene
Benî Ammâr	Yedi nefer	Der- Trablus-ı Mağrib	Yedi yüz yigirmi dört	Sekiz yüz iki	Yetmiş sekiz sene
Benî Çoban	Dört nefer	Der- Azerbaycan	Yedi yüz yigirmi sekiz	Yedi yüz elli sekiz	Otuz sene
Âl-i Muzaffer	Sekiz nefer	Der-Fârs be- Horâsân	Yedi yüz otuz üç	Yedi yüz toksan altı	Altmış üç sene
İncüyân?	Üç nefer	Der-Şîrâz	Yedi yüz otuz altı	Yedi yüz elli sekiz	Yigirmi iki sene
Serbedârân	On iki nefer	Der-Sebzvâr	Yedi yüz otuz yedi	Yedi yüz seksen sekiz	Elli bir sene
İlhaniyân	Üç nefer	Der-İrâk ve Azerbaycan	Yedi yüz otuz yedi	Sekiz yüz on üç	Yetmiş altı sene
Celâviyân?	Yedi nefer	Der- Mâzenderân	Yedi yüz elli	Tokuz yüz tokuz	Yüz elli tokuz sene
Âl-i Timur Gürgân	Yigirmi dört nefer	Der- Semerkand ve Hind	Yedi yüz yetmiş		⁵⁴²
Benî Abdülvâd	Üç nefer	Der- Tilimsân	Yedi yüz altmış	Yedi yüz toksan beş	Otuz beş sene
Mülûk-ı Gucerât	On dört nefer	Der-Gucerât	Yedi yüz yetmiş üç	Tokuz yüz yetmiş	Yüz toksan yedi
Şîrvâniyân	Sekiz nefer	Der-Şîrvân	Yedi yüz yetmiş dört	Tokuz yüz kırk beş	Yüz yetmiş bir sene

⁵⁴² < Hâlâ bâkîdir.

[23b]

Bakıyye-i Cedvel-i Mülûk					
Esmâ'-yı Düvel	Aded-i Mülûk	Dâr-i Mülk	Târîh-i Zuhûr	Târîh-i İnkırâz	Müddet-i Mülk
Karakoyunlu	Dört nefer	Der-Diyâbekir	Yedi yüz yetmiş yedi	Sekiz yüz yetmiş dört	Toksan yedi sene
Zülkadiriyye	On nefer	Der-Mar'aş	Yedi yüz seksen	Tokuz yüz yigirmi	Yüz kırk bir sene
Benî Ramazân	Sekiz nefer	Der-Adana	Yedi yüz seksen	Tokuz yüz yetmiş	Yüz toksan sene
Çerâkes	Yigirmi dört nefer	Der-Mısır ve Şâm	Yedi yüz seksen üç	Tokuz yüz yigirmi üç	Yüz kırk sene
Akkoyunlu	Tokuz nefer	Der-Azerbaycan	Sekiz yüz tokuz	Tokuz yüz sekiz	Toksan tokuz sene
Şeybekiyye ve Özbekiyye	On yedi nefer	Der-Semerikand	Sekiz yüz otuz tokuz	Bin elli altı	İki yüz on yedi sene
Âl-i Tâhir	Dört nefer	Der-Yemen	Sekiz yüz elli sekiz	Tokuz yüz yigirmi üç	Altmış beş sene
Benî Vattâs	Yedi nefer	Der-Fâs	Sekiz yüz yetmiş altı	Tokuz yüz elli beş	Yetmiş tokuz sene
Mülûk-ı Geylân	Sekiz nefer	Der-Geylân	Sekiz yüz toksan	Bin yigirmi beş	Yüz otuz beş sene ⁵⁴³
Şâhân-ı Acem	Yedi nefer	Der-Fârs ve Azerbaycan	Tokuz yüz elli		544
Şürefâ'-yı Fâs	Yedi nefer	Der-Fâs	Tokuz yüz yigirmi bir		545
İmâmân-ı Zeydiyye	Dört nefer	Der-Yemen	Tokuz yüz elli üç		546
Âl-i Keyümers	Beş nefer	Der-Rüstemdâr ve Taberistân	Tokuz yüz elli yedi		547
Hulefâ u mülûk cedvellerinde mestûr olan devletlerden, yigirmi beş devlet ve altı yüz elli yedi nefer, mülûk-ı İslâm'dan evvel, ve yüz on devlet, bin iki yüz on beş nefer, mülûk-ı İslâmiyyedir ki, cem'an, yüz otuz beş devlet, ve bin sekiz yüz yetmiş beş nefer olur,kütüb-i tevârihde zikr olunan, bu mikdârdır.					

⁵⁴³ > Karn-ı aşir.

⁵⁴⁴ > Hâlâ bâkîdir.

⁵⁴⁵ > Hâlâ bâkîdir.

⁵⁴⁶ > Hâlâ bâkîdir.

⁵⁴⁷ > Hâlâ bâkîdir.

[24a]

Cedvel-i Selâtîn-i Âl-i Osmân				
Elkâb u Esmâ	Sâl-ı Velâdet	Sâl-i Cülûs	Sâl-i İntikâl	Müddet-i Saltanat
Sultân Osmân bin Ertuğrul Gâzî	Altı yüz elli yedi	Altı yüz toksan tokuz ⁵⁴⁸	Yedi yüz yigirmi altı	Yigirmi yedi sene
Sultân Orhan bin Osmân Han	Altı yüz seksen	Yedi yüz yigirmi altı ⁵⁴⁹	Yedi yüz altmış bir	Otuz beş sene
Sultân Murâd bin Orhan be-Gâzî Hüdâvendigâr	Yedi yüz yigirmi altı	Yedi yüz altmış bir ⁵⁵⁰	Yedi yüz toksan bir	Otuz bir sene
Sultân Yıldırım Bâyezîd Han bin Sultân Murâd Han	Yedi yüz altmış bir	Yedi yüz toksan bir ⁵⁵¹	Sekiz yüz beş	On dört sene
Sultân Mehammed Han ibn Yıldırım Han	Yedi yüz seksen bir	Sekiz yüz on altı ⁵⁵²	Sekiz yüz yigirmi dört	Sekiz sene
Sultân Murâd Han ibn Mehmed Han	Sekiz yüz altı	Sekiz yüz yigirmi dört ⁵⁵³	Sekiz yüz kırk dörtde fâriğ oldılar	Yigirmi sene

⁵⁴⁸ ^ **Târîh-i devr-i Gâzî Osmân Han güfte-yi Tâlibî**

Okındı hutbe-yi Osmân-ı âdil / Ki oldı evvel devr-i müselsel

Demîdir disimler? Târîhin anın / Zemân-ı âdil ve diger devr-i evvel / Sene **699**

⁵⁴⁹ ^ **Târîh-i cülûs-ı Sultân Orhan**

Gördi Osmân oğlu Orhan / Lâyık-ı tâc-ı saltanat anı

Düşdi anın cülûsına târîh / Bâd-ı zübde-yi Âl-i Osmân / Sene **726**

⁵⁵⁰ ^ **Târîh-i cülûs-ı Sultân Murâd Han**

Şems-i devlet toğub Murâd üzre / Âlemi şâd-kâm buldı önün

Bu sürûrın dinledi târîhi / Devr-i Sultân Murâd'ın oldı önün / Sene **761**

⁵⁵¹ < **Târîh-i cülûs-ı Yıldırım Bâyezîd Han**

Didi ol sultân dehrin Tâlibî târîhini / Bâyezîd Yıldırım oldı şeh-i devr-i zemân / Sene **791**

⁵⁵² < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Mehmed Han ibn Yıldırım Han**

Felek gadır itdi gitdi Yıldırım Han / Mehmed Han gelüp oldı mü'ebbed

Didiler Tâlibî târîhi anın / Şeh-i devr oldı bu Sultân Mehmed / Sene **816**

⁵⁵³ < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Murâd-ı Sâni**

Oldı bu nazm birle târîhi / Yine döndi devr-i Murâd üzre / Sene **824**

Bakıyye-i Cedvel-i Selâtn-i Âl-i Osmân				
Elkâb u Esmâ	Sâl-ı Velâdet	Sâl-i Cülûs	Sâl-i İntikâl	Müddet-i Saltanat
Sultân el-Fâtih Mehammed Han bin Murâd Han	Sekiz yüz otuz üç der- Edrene	Sekiz yüz kırk dört der-def‘a-yı evvelî	Sekiz yüz tokuzda hal‘ olındı	Hâce Efendi kavlince beş sene Cenâbî rivâyetinde iki sene
Sultân Murâd Han bin Mehammed Han def‘a-yı sâni ⁵⁵⁴	Sekiz yüz altı	Sekiz yüz kırk tokuz der-Edrene	Sekiz yüz elli beş der- Edrene	Altı sene
Sultân el-Fâtih Mehammed Han bin Murâd Han def‘a-yı sâni	Sekiz yüz otuz üç	Sekiz yüz elli beş der- def‘a-yı sâniyye ⁵⁵⁵	Sekiz yüz seksen der- Maldepe	Otuz bir sene
Sultân Bâyezîd Han bin Mehammed Han	Sekiz yüz elli bir	Sekiz yüz seksen altı ⁵⁵⁶	Tokuz yüz on sekiz	Otuz iki sene
Sultân Selîm Han bin Bâyezîd Han	Sekiz yüz yetmiş iki der-Amasya	Tokuz yüz on sekiz ⁵⁵⁷	Toluz yüz yigirmi altı	Tokuz sene
Sultân Süleymân Han bin Selîm Han	Tokuz yüz	Tokuz yüz yigirmi altı ⁵⁵⁸	Tokuz yüz yetmiş dört der-Sigetvar	Kırk sekiz sene

⁵⁵⁴ Bu yazı esere sonradan eklenmiştir.

⁵⁵⁵ < **Târîh-i Ebü'l-Feth Mehmed Han**

Mehmed Han-ı ebü'l-feth muzaffâr / Cihâna oldu şâhın-şâh-ı es‘ad

Didiler Tâlibî târihin anın / Şeh-i devr-i zemân Sultân Mehmed / Sene **855**

⁵⁵⁶ < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Bâyezîd** / Did-i hâtif Tâlibî târih ana / Şehriyârî bu zemânın Bâyezîd

⁵⁵⁷ < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Selîm Han** / Pâdişâh oldu cihânda seyfle Sultân Selîm

⁵⁵⁸ < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Süleymân** / Süleymân-ı zemân ehl-i dâda saltanat değdi / dendi

Bakıyye-i Cedvel-i Selâtin-i Âl-i Osmân				
Elkâb u Esmâ	Sâl-ı Velâdet	Sâl-i Cülûs	Sâl-i İntikâl	Müddet-i Saltanat
Sultân Selîm Han-ı Sâni ibn Süleymân Han	Tokuz yüz yigirmi tokuz	Tokuz yüz yetmiş dört ⁵⁵⁹	Tokuz yüz seksen iki	Sekiz sene beş ay
Sultân Murâd Han-ı Sâlis ibn Selîm Han	Tokuz yüz elli üç	Tokuz yüz seksen iki ⁵⁶⁰	Bin üç Cumâde'l-ûlâ'sında	Yigirmi sene ve sekiz ay
Sultân Mehammed Han-ı Sâlis ibn Murâd Han	Tokuz yüz yetmiş dört	Bin üç ⁵⁶¹	Bin on iki Receb'inde	Tokuz sene iki ay
Sultân Ahmed Han bin Mehmed Han	Tokuz yüz toksan sekiz der-Magnisa	Bin on iki ⁵⁶²	Bin yigirmi altı Zi'l-ka'de'sinde	On dört sene
Sultân Mustafâ Han bin Mehmed Han	Bin bir	Bin yigirmi altı ⁵⁶³	Gerü ol sene fâriğ oldılar	Üç ay dört gün
Sultân Osmân Han bin Ahmed Han	Bin on üç	Bin yigirmi altı ⁵⁶⁴	Bin otuz bir Receb'i evâ'ilinde	Dört sene ve bir ay

⁵⁵⁹ < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Selîm-i Sâni** / Geldi Sultân-ı cihân-ı sâni Selîm

Diğer târîh / Şeh Selîm oldu emîrû'l-mü'minîn / Sene **974**

⁵⁶⁰ < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Murâd-ı Sâlis** / Pâdişâh-ı âlem oldu gül gibi Sultân Murâd / Sene **982**

⁵⁶¹ < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Mehmed** fâtih-i Eğri

Cülûs itdi bugün Sultân Mehmed adl ü dâd ile / Sene **1003**

⁵⁶² < **Târîh-i cülûs-ı Sultân Ahmed Han**

İdicek taht-ı sa'âdetde karâr / Oldı târîh-i cülûs-ı bahtı / Sene **1012**

⁵⁶³ ∨ **Târîh-i cülûs-ı Sultân Mustafâ** / Kaldı Sultân Ahmed'in yerinde Sultân Mustafâ / Sene **1026**

⁵⁶⁴ ∨ **Târîh-i cülûs-ı Sultân Osmân** / Şeh-i Osmâniyân / Sene **1026**

Bakıyye-i Cedvel-i Selâtin-i Âl-i Osmân				
Elkâb u Esmâ	Sâl-ı Velâdet	Sâl-i Cülûs	Sâl-i İntikâl	Müddet-i Saltanat
Sultân Mustafâ Han Mehemmed Han der-def`a-yı sâniyye	Bin bir	Bin otuz bir ⁵⁶⁵	Bin otuz iki Zi'l-ka`desinde fâriğ oldılar	Bir sene dört ay
Sultân Murâd Han-ı Râbi` bin Ahmed Han	Bin yigirmi bir Cumâde'l-ûlâ'sında	Bin otuz iki ⁵⁶⁶	Bin kırk tokuz Şevvâl'inde	On yedi sene
Sultân İbrâhîm Han bin Ahmed Han	Bin yigirmi dört	Bin kırk tokuz ⁵⁶⁷	Bin elli sekiz	Sekiz sene
Sultân Mehemmed Han bin İbrâhîm Han	Bin elli bir ⁵⁶⁸	Bin elli sekiz ⁵⁶⁹	⁵⁷⁰ Bin toksan tokuz Muharrem'i ikinci günü hal`oldı	kırk iki sene
Sultân Süleymân Han bin İbrâhîm Han	Bin elli iki	Bin toksan Muharrem'i ikinci günde cülûs	Bin otuz iki Muharrem'i ma`zûl	Üç sene tokuz ay
Sultân Ahmed Han bin İbrâhîm Han	Bin elli iki	Bin yüz iki Ramazân'ın yigirmi altıncı Cum'a günü	Bin yüz altı sene	Üç sene tokuz ay

⁵⁶⁵ √ **Târîh-i cülûs-ı Sultân Mustafâ** / İki def`a Rûm'a sultân oldu / Sene **1031**

⁵⁶⁶ √ **Târîh-i cülûs-ı Sultân Murâd** / Didiler Sultân Murâd-ı Râbi` oldu pâdişâh / Sene **1032**

⁵⁶⁷ √ **Târîh-i cülûs-ı Sultân İbrâhîm** / Cülûs-ı pâdişâh-ı dâd-ger Sultân İbrâhîm / Sene **1049**

Diğer târîh / Halledallâh mülk-i İbrâhîm / Sene **1049**

⁵⁶⁸ √ **Târîh-i velâdet-i Sultân Mehmed Han** / Nûrdır geldi Mehmed sulb-ı İbrâhîm'den / **1051**

⁵⁶⁹ √ **Târîh-i cülûs-ı Sultân Mehmed Han** / Cülûs-ı Han-ı Mehmed eyledi âsûde dünyâyı / **1058**

Diğer / Nihâl-i devlet üzre gonça târîh / **1058**

⁵⁷⁰ Bu kısımdan "Cedvel-i Vüzerâ'-ı İzâme" başlığına kadarki yazılar esere sonradan eklenmiştir.

[24b]

Cedvel-i Vüzerâ'-yı İzâme	
Alâeddîn Alî Paşa Yedi yüz yigirmi sekiz vezîr olup sonra fâriğ oldılar. ⁵⁷¹	Süleymân Paşa Veled-i Orhan yedi yüz altmış bire varınca vezîr ve müdebbir-i umûr idi. ⁵⁷²
Hayreddîn Paşa Kara Halîl el-Çandarî vezîr-i Sultân Murâd Han bin Orhan. ^{573 574}	Alî Paşa Veled-i Kara Halîl vezîr-i Yıldırım Han ve Emîr Süleymân sekiz yüz on dörtde vefât itdiler. ⁵⁷⁵
İbrâhîm Paşa Veled-i Kara Halîl vezîr-i Sultân Mehmed Han sekiz yüz otuz ikide vefât itdiler.	Halîl Paşa İbn İbrâhîm Paşa vezîr-i Sultân Murâd Han ve Mehmed Han sekiz yüz elli yedide katl olındı. ⁵⁷⁶
Mahmûd Paşa Vezîr-i Fâtih sekiz yüz yetmiş ikide ma'zûl oldu.	Rûm Mahmûd Paşa Sekiz yüz yetmiş beşde ma'zûl oldu.
İshâk Paşa Sekiz yüz yetmiş yedide ma'zûl oldu.	Mahmûd Paşa İkinci def'a sekiz yüz yetmiş sekizde ma'zûl ve tokuzda katl olındı. ⁵⁷⁷
Gedik Ahmed Paşa Sekiz yüz seksen ikide ma'zûl ve seksen yedide maktûl oldu.	Mehmed Paşa Karamanî sekiz yüz seksen altıda Fâtih'in vefât günü yeniçeri katl eyledi.
İshâk Paşa Vezîr-i Sultân Bâyezîd ikinci def'a sekiz yüz seksen sekizde ma'zûl oldu.	Dâvûd Paşa Tokuz yüz ikide ref' olunup dörtde vefât itdi.

⁵⁷¹ ^ Sultân Orhan Burusa'yı feth itdikde karındaşı **Alâeddîn** Paşa münzevî iken tehniyye gelüp tedbîr-i umûra delîl olmağla vezîr idinüp ekser kavânîn-i Osmâniyye anın ta'limi ile oldı Tâcü't-Tevârih'de mestûrdır minhu.

⁵⁷² ^ **Süleymân** Paşa yedi yüz otuz sekizde Rûmeli'ne geçüp vilâyetler fetghine rehber oldı ve yeedi yüz altmış birde vefât itdi minhu.

⁵⁷³ ^ **Kara Halîl** Paşa el-Çandarî kâdî-yı asker iken yedi yüz yetmişde vezîr olup yedi yüz seksen sekizde vefât itdi.

⁵⁷⁴ > **Hayreddîn** Paşa'nın müddet-i vüzerâtı on sekiz sene **ve** oğlu Alî Paşa'nın yigirmi beş sene **ve** İbrâhîm Paşa'nın on yedi sene **ve** Halîl Paşa'nın yigirmi altı sene **ve** Mahmûd Paşa'nın on altı sene **ve** Dâvûd Paşa'nın on dört senedir cendere? on beş kimse evvel kâdî-yı asker sonra vezîr olmışdır minhu

⁵⁷⁵ ^ **Alî Paşa** kâdî-yı asker iken babasından sonra Yıldırım Bâyezîd Han'a vezîr olup vak'adan sonra Emîr Süleymân dahı vezîr idindi minhu.

⁵⁷⁶ ^ **Halîl Paşa**'ya cülûs husûsunda Sultân Mehmed Han incinmiş idi fetihde küffârdan sulh için rüşvet almak töhmeti ile Yedikule'de habs ü katl olındı sene seb' ü hamsîn ve semân mi'e minhu.

⁵⁷⁷ > **Mahmûd** Paşa Alacahisârî'dır Harem-i Hümâyûn'dan çıkup Mora ve Bosna vilâyetlerinde fütûhât-ı celîle hidmeti ile sekiz yüz altmış birde vezâretine Rûmeli eyâleti zamîme kılınup ba'de'l-azl Eğriboz seferine sefâ'in tedârîki için Gelibolı sancağı virilüp girü i'âde olındı ikinci azlînde Edrene kurbında tekâ'üd ile me'mûr olup şehzâde mevtime sürûr töhmeti ile sekiz yüz yetmiş tokuzda katl olındı a'lem ü vüzerâ idüğü müsellemdir minhu.

Bakıyye-i Cedvel-i Vüzerâ'-yî İzâme	
Ahmed Paşa İbn Hersek tokuz yüz üçde ma'zûl oldu.	İbrâhîm Paşa Veled-i Halîl Paşa tokuz yüz beş Muharrem'inde vefât itdi. ⁵⁷⁸
Mesîh Paşa Tokuz yüz yedide vefât itdi.	Hâdım Alî Paşa Tokuz yüz tokuzda ma'zûl oldu.
Ahmed Paşa İbn Hersek ikinci def'a tokuz yüz on ikide kapudan oldu.	Hâdım Alî Paşa İkinci def'a tokuz yüz on yedide Şeytankulu üzerine serdâr olup cengde düşdi.
Ahmed Paşa İbn Hersek üçüncü def'a tokuz yüz on yedi evâhiride yeniçeri evin basup ma'zûl itdirdiler.	Mustafâ Paşa Vezîr-i Sultân Bâyezîd ve Sultân Selîm tokuz yüz on sekiz Ramâzanı'nda Sultân Ahmed ile nihânî mu'âmelesi vardır deyu katl olındı.
Ahmed Paşa İbn hersek dördüncü def'a tokuz yüz yigirmi Ramâzan'ında askeri zabt itmek töhmeti ile ma'zûl oldu.	Hâdım Sinân Paşa Tokuz yüz yigirmi üç Muharrem'inde Mısır Cengi'nde şehîd oldu.
Yûnus Paşa Tokuz yüz yigirmi üç Ramazân'ında Şâm'da katl oldu.	Pîrî Paşa Vezîr-i Sultân Selîm be-Süleymân tokuz yüz yigirmi tokuzda ma'zûl oldu. ⁵⁷⁹
İbrâhîm Paşa Tokuz yüz kırk iki Ramazân'ında katl olındı.	Ayas Paşa Tokuz yüz kırk dört Zi'l-hicce'sinde vefât itdi.
Lutfî Paşa Tokuz yüz kırk yedide ma'zûl olup ellide vefât itdi.	Hâdım Süleymân Paşa Tokuz yüz elli birde dîvanda Hüsrev Paşa ile münâkaşa töhmeti azline bâ'is oldu.
Rüstem Paşa Tokuz yüz altmış Şevvâl'inde ma'zûl oldu.	Ahmed Paşa Birâder-i Rüstem Paşa tokuz yüz altmış ikide katl olındı.
Rüstem Paşa Tokuz yüz altmış sekizde vefât itdi.	Semiz Alî Paşa Tokuz yüz yetmiş iki Zi'l-ka'de'sinde vefât itdi.

⁵⁷⁸ ^ **İbrâhîm Paşa** Alî Paşa'nın veledi olmak dahı vardır yerine geçüp sekiz yüz otuz iki târihinde vefât idince vezîr-i a'zam oldu minhu.

⁵⁷⁹ > **Târîh-i vefât-ı Pîrî Paşa** / Pîrî Paşa'nın mekânın adn ide hayy-i vedûd / **939**

Bakıyye-i Cedvel-i Vüzerâ'-yı İzâme	
Mehammed Paşa Vezîr-i Sultân Süleymân ve Selîm ve Murâd tokuz yüz seksen yedi Şa'bân'ında dîvânda şehîd oldu. ⁵⁸⁰	Ahmed Paşa Dâmâd-ı Rüstem Paşa tokuz yüz seksen sekiz Rebî'ü'l-evvel'inde vefât itdi.
Sinân Paşa Tokuz yüz toksan Zi'l-hicce'sinde ma'zûl oldu.	Siyâvuş Paşa Tokuz yüz toksan iki Receb'inde ma'zûl oldu.
Osmân Paşa Tebri'z seferine gidüp toksan üç Zi'l-ka'de'sinde vefât itdi.	Mesîh Paşa Tokuz yüz toksan dört Rebî'ü'l-âhir'inde ma'zûl oldu.
Siyâvuş Paşa İkinci def'a tokuz yüz toksan yedi Cumâde'l-ûlâ'sında beğlerbeği vak'asında ma'zûl oldu.	Sinân Paşa İkinci def'a tokuz yüz toksan tokuz Şevvâl'inde ma'zûl oldu.
Ferhâd Paşa Bin Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl oldu.	Siyâvuş Paşa Üçüncü def'a bin Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldu.
Sinân Paşa Vezîr-i Sultân Murâd ve Mehmed üçüncü def'a bin üç Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl oldu.	Ferhâd Paşa İkinci def'a bin üç Şevvâl'inde ma'zûl ve dört Safer'inde maktûl oldu.
Sinân Paşa Dördüncü def'a bin dört Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldu.	Lâlâ Mehmed Paşa Üç günden sonra vefât itdi.
Sinân Paşa Beşinci def'a bin dört Şa'bân'ında vefât itdiler. ⁵⁸¹	İbrâhîm Paşa Eğri Seferi'ne gidüp bin beş Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldu.
Sinân Paşa Cigalazâde hizmeti mukâbelesinde vezîr olup bin beş Rebî'ü'l-evveli evâhir'inde ma'zûl oldu.	İbrâhîm Paşa İkinci def'a bin altı Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldu.
Hâdım Hasan Paşa Bin altı Ramazân'ında mürteşîdir deyu ma'zûl ve iki günden sonra katl olındı.	Cerrâh Mehmed Paşa Bin yedi Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl olup on ikide vefât itdi.

⁵⁸⁰ > **Târîh-i şehâdet-i Mehmed Paşa** / Hükûm hakkıyla şehîd oldu Mehmed Paşa

Diğer / Didi târih-i hâtif hây zâlim / **987**

⁵⁸¹ > **Târîh-i vezâret-i Sinân Paşa der-def'a-yı hâmse** fî yevm-i naht-i müstemir / **1004**
Dört aydan sonra vefât itmiştir.

Bakıyye-i Cedvel-i Vüzerâ'-yı İzâme	
İbrâhîm Paşa Üçüncü def'a bin on Muharrem'inde Belgrad'da serdâr iken vefât itdi.	Yemişçi Hasan Paşa Bin on iki Rebî'ü'l-âhir'inde ma'zûl olup ba'dehû katl olındı. ⁵⁸²
Yavûz Alî Paşa Vezîr-i Sultân Ahmed Han Mısır'dan gelüp bin on üç Safer'inde Belgrad'da vefât itdi.	Lâlâ Mehemed Paşa Estargon'ı alup bin on beş Muharrem'inde İstanbul'da vefât itdi.
Dervîş Paşa Bin on beş Şa'bân'ında katl olındı. ⁵⁸³	Murâd Paşa Bin yigirmi Cumâde'l-âhire'sinde Diyârbekir'de vefât itdi.
Nasûh Paşa Bin yigirmi üç Ramazân'ında izâle olındı.	Mehemed Paşa Kara Mehemed Paşa demekle ma'rûf ve Revân'a serdâr olup bin yigirmi altı Muharrem'inde ma'zûl oldu.
Halîl Paşa Erdebîl'e gidüp bin yigirmi sekiz Safer'inde ma'zûl oldu.	Mehemed Paşa İkinci def'a bin yigirmi tokuz Muharrem'inde ma'zûl olup Haleb'de vefât itdi.
Alî Paşa Çelebi Alî Paşa demekle meşhûr bin otuz Rebî'ü'l-âhir'inde vefât itdi.	Hüseyin Paşa Hotin Seferi'nde gidüp bin otuz Ramazân'ında ma'zûl ve vak'ada şehîd oldu.
Dilâver Paşa Bin otuz bir Receb'inde vak'a gününde şehîd oldu.	Dâvûd Paşa Bin otuz bir Şa'bân'ında ma'zûl olup ba'dehû pâdişâha gadr töhmeti ile katl olındı.
Merre Hüseyin Paşa Yigirmi dört günden sonra ma'zûl oldu.	Lefkeli Mustafâ Paşa Bin otuz bir Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldu katle sâlih olmağla kaldı.
Gürci Mehemed Paşa Bin otuz iki Rebî'ü'l-âhir'inde ma'zûl olup otuz beşde katl olındı.	Merre Hüseyin Paşa İkinci def'a bin otuz iki Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl ve otuz üç Şevvâl'inde maktûl oldu.

⁵⁸² > **Târîh-i katl-i Yemişçi Hasan Paşa**

Hasan'ın azli hüsn katli dahı müstahsen / Düşse târîh nola katl-i Yemişçi-yi ahsen / **1012**

⁵⁸³ > **Târîh-i katl-i Dervîş Paşa** / Kıydı Dervîş'ine şâh / **1015**

Bakıyye-i Cedvel-i Vüzerâ'-yı İzâme	
Kemânkeş Alî Paşa Bin otuz üç Cumâde'l-âhir'inde katl olındı.	Çerkes Mehmed Paşa Abaza Seferi'ne gidüp bin otuz dört Rebî'ü'l-âhir'inde Tokat'ta vefât itdi. ⁵⁸⁴
Hâfız Ahmed Paşa Bağdâd'ı muhâsara idüp almağla bin otuz altı Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldu.	Halîl Paşa İkinci def'ada Arz-ı Rûm'a gidüp bin otuz yedi Receb'inde ma'zûl ve otuz tokuzda merhûm oldu.
Hüsrev Paşa Arz-ı Rûm'ı alup Bağdâd'a gidüp bin kırk Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl ve Tokat'da maktûl oldu.	Hâfız Ahmed Paşa İkinci def'a bin kırk bir Ramazân'ında dîvânda şehîd oldu.
Receb Paşa Bin kırk bir Şevvâl'inde tahrîk-i fitne töhmeti ile katl olındı.	Mehmed Paşa Tabanıyassı bin kırk altı Ramazân'ında ma'zûl ve kırk tokuz Cumâde'l-âhir'inde kâ'im-i makâm iken izâle oldu.
Bayrâm Paşa Bin kırk sekiz Rebî'ü'l-âhir'inde Bağdâd'a giderken vefât itdi. ⁵⁸⁵	Tayyâr Mehmed Paşa Bin kırk sekiz Şa'bân'ında Bağdâd Muhârebesi'nde şehîd oldu.
Mustafâ Paşa Kara Mustafâ Paşa demekle ma'rûf bin elli üç Zi'l-ka'de'sinde katl olındı.	Mehmed Paşa Sultânzâde bin elli beş Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl olup Girid'e serdâr gönderildi anda vefât itdi.
Sâlih Paşa Bin elli yedi Şa'bân'ının evâsılinda gazab-ı pâdişâhî ile katl olındı.	Ahmed Paşa Bin elli sekiz Receb'inin evâsılinda gadr-i zâlimîn ile rahmet-i Hakk'a vâsıl oldu.
Mehmed Paşa Bin elli tokuz Cumâde'l-ûlâ'sında azl ve Malgara'ya sürülüp anda katl olındı.	Murâd Paşa Bin altmış Şa'bân'ında azl olunup Budin eyâleti sadaka olındı.
Melek Ahmed Paşa Bin altmış bir Ramazân'ında ma'zûl olup Silistre eyâleti sadaka olup gönderildi.	Siyâvuş Paşa Bin altmış bir Zi'l-ka'de'sinin evâsıtında ma'zûl olup Bosna eyâleti sadaka olındı.

⁵⁸⁴ > **Târîh-i vefât-ı Çerkes Mehmed Paşa** / Geçdi serdârî-yi adû-bend Mehmed Paşa / Sene **1034**

⁵⁸⁵ > **Târîh-i vefât-ı Bayrâm Paşa**

Didi Cevrî rûh-ı kudsî fevtinin târîhini eyledi Bayrâm Paşa adn-ı a'lâ bî-makâm

[25a]

Bakiyye-i Cedvel-i Vüzerâ'-yı İzâme	
Gürçi Mehmed Paşa Bin altmış iki Receb'inin on üçüncü günü azl habs olup ba'de'l-habs Özi sancağı virildi.	Mısır'dan gelen Ahmed Paşa Bin altmış üç Rebî'ü'l-âhir'inin yigirmi birinci günü azl ve katl olındı.
Dervîş Mehmed Paşa Bin altmış dört Zi'l-ka'de'sinde meflûc ve ma'zûl olup sene-yi evâhiriyle vefât itdi.	İbşir Mustafâ Paşa Bin altmış beş Cumâde'l-âhir evâhirinde Âsitâne'de gulûvî sipâhle katl olındı yetmiş beş gün vezîr oldı.
Murâd Paşa Bin altmış Şevvâl'inin on altıncı günü azl olunup Şâm eyâleti virildi anda vefât itdiler.	Süleymân Paşa Altmış altı Cumâde'l-ûlâ'sının sonunda azl olındı.
Siyâvuş Paşa İkinci def'a bin altmış altıda birçok ay Âsitâne'de haste olup vefât itdi.	Mehmed Paşa G? k? bin altmış Zi'l-ka'de'sinin on beşinci günü azl ü habs olunup Kanlıca sancağı virildi.
Köprülü Mehmed Paşa Bin yetmiş Rebî'ü'l-evvel'inde Edrene'de vefât idüp türbelerinde defin olundu.	Ahmed Paşa İbn Köprülü Mehmed Paşa
⁵⁸⁶ Kara Mustafâ Paşa Bin toksan dört senesinde Bec Kal'ası nevâhiyesine gidüp Belgrad'a avdet itdiğünde katl olunmışdır.	Kara İbrâhîm Paşa Kara Mustafâ Paşa katl olındıkda vezîr olup.
Süleymân Paşa	Siyâvûş Paşa
İsma'îl Paşa Koca Nişancı	Mustafâ Paşa
Mustafâ Paşa ibn Köprülü Mehmed Paşa bin yüz bir Muharrem'inin yigirmi üçünde mühür virildi.	

⁵⁸⁶ Buradan cetvelin sonuna kadarki bilgiler esere sonradan eklenmiştir.

Cedvel-i Meşâyah-i İslâm ⁵⁸⁷	
Hızır Beğ bin Celâl İstanbul fethinde kazâya fetvâ-yı zam kılınmış idi sekiz yüz altmış üçde vefât itdiler.	Mollâ Hüsrev Mehammed bin Ferâmurz sekiz yüz yetmiş yedi târîhinde gelince kazâ ile cem‘ eyleyüp ba‘dehû fetvâ Mollâ Arab tadrîsine zam olındı. ⁵⁸⁸
Mollâ Abdülkerîm Bunlar Edrene’de müftî olup sekiz yüz yetmiş tokuzda vefât itdiler.	Mollâ Alî el-Arabî Sahn müderrisi iken fetvâ zamîme kılınup tedrisiyle iftâ itdiler.
Mollâ Hüsrev İkinci def‘a müstakil olup seksen beşde vefât idince sürdiler.	Mollâ Gürânî Ahmed bin İsmâ‘îl sekiz yüz toksan üçde vefât idince müstakil oldılar.
Mollâ Alî Arabî İkinci def‘a müstakil olup tokuz yüz birde vefât itdiler.	Efdalzâde Hamîdüddîn tokuz yüz toksan Cumâde’l-âhir’inde vefât itdi.
Alî Cemâlî Tokuz yüz otuz ikide vefât itdi. ⁵⁸⁹	Kemâlpaşazâde Ahmed bin Süleymân tokuz yüz kırk Şevvâl’inin ikinci günü vefât itdiler. ⁵⁹⁰
Sa‘dî Efendi Sa‘dullâh bin Îsâ tokuz yüz kırk beş Şevvâl’inde vefât itdiler. ⁵⁹¹	Çivizâde Şeyh Mehmed bin İlyâs tokuz yüz kırk sekizde mütekâ‘id oldular.
Kâdrî Efendi Abdulkâdir kırk tokuzda mütekâ‘id olup elli beşde Burusa’da vefât itdiler.	Mühyyiddîn el-Fenârî Mehmed bin Alî elli ikide mütekâ‘id ihtiyâr olup elli dörtde merhûm oldı.

⁵⁸⁷ < Evâ‘îl-i Devlet-i Osmâniyye’de kazâ ve fetvâ hizmeti bir âlime tevîz olunup umûr-ı şer‘iyyeyi görür idi. Sultân Murâd Gâzî asrında Mollâ Fahreddîn Acemî yevmi otuz akca ile ibtidâ fetvâya ta‘yîn olındığı Şakâyk’da mestûrdır, sonra terakkî teklif olındıkda kabûl itmeyüp beytû’l-mâldan hassamız kifâyet mikdârındır, ziyâde helâl değildir deyu red itdiler.

Burusa’da Şeyh Mehmed Cezerî ve Şemseddîn Fenârî, ve Mollâ Yegân ve oğlu Yûsuf Bali ve Bahâeddîn Ömer ve Yâr Alî Şîrâzî ve Hâcezâde ve Hüsâmzâde ve Alî Çelebi ve Müftî Ahmed Paşa tokuz yüz yigirmi tokuza gelince iftâ idüp Edrene’de Mollâ Haydar Acemî ve sâbıkû’l-zıkr Fahreddîn ve Mollâ Abdülkerîm ve ümmü’l-veled ve Mollâ Gürânî ve bir rivâyetde Bahâeddîn dahî müftî oldılar, ba‘dehû Bilâd-ı Selâse fetvâsı meşâyah-i İslâm’a mahsûs oldı minhu.

Bir rivâyetde Mollâ Hüsrev Mollâ Abdülkerîm ve Mollâ Hamîdüddîn bu tertîb üzre oldılar minhu.

⁵⁸⁸ < **Târîh-i vefât-ı Mollâ Hüsrev** / Mât-ı re‘îsü’l-ulemâ / Sene **885**

⁵⁸⁹ < **Târîh-i vefât-ı Alî Cemâl** / Vefât-ı âlim-i Râbbânî / **932**

⁵⁹⁰ < **Târîh-i Kemâlpaşazâde** / İrtihalü’l-ulûm bâ-Kemâl

Diğer târîh-i vefât / Kabr-i Ahmed müdâm ola pür nûr / **940**

⁵⁹¹ < **Târîh-i vefât-ı Sa‘dî Efendi** / Bekâya gecdi Sa‘deddîn-i Sâni / **945**

Bakıyye-i Cedvel-i Meşâyiḥ-i İslâm	
Ebüssuûd Efendi Hoca Çelebi tokuz yüz seksen iki Cumâde'l-ülâ'sında vefât itdiler. ⁵⁹²	Hâmid Efendi Tokuz yüz seksen beşde vefât itdiler. ⁵⁹³
Kādîzâde Ahmed bin Mahmûd tokuz yüz seksen sekizde merhûm oldılar.	Ma'lûlzâde Seyyid Mehemed bin Mahmûd tokuz yüz toksan üçde vefât itdiler. ⁵⁹⁴
Çivizâde Mehemed bin Mehemed tokuz yüz toksan beş Cumâde'l-ülâ'sında. ⁵⁹⁵	Şeyhî Efendi Abdülkâdir bin Hacı toksan yedi gurre-yi Cumâde'l-ülâ'sında mütekâ'id ve bin ikide merhûm oldılar.
Bostânzâde Mehemed bin Mustafâ bin Receb'inde mütekâ'id oldı.	Zekeriyyâ Efendi İbn Bayrâm bin bir Şevvâl'inde dîvânda füc'eten merhûm oldılar. ⁵⁹⁶
Bostânzâde Mehemed Efendi ikinci def'a bin altı Şa'bân'ında merhûm oldılar.	Hâce Efendi Sa'deddîn bin Mehemed bin Hasan Cân bin sekiz Rebî'ü'l-evvel'inde füc'eten vefât itdiler. ⁵⁹⁷
Sun'ullâh Efendi İbn Ca'fer bin on Safer'inde mütekâ'id oldılar .	Mehemed Efendi Hâcezâde bin on bir Receb'inde tekâ'üd itdi. ⁵⁹⁸
Sun'ullâh Efendi İkinci def'a bin on bir Şa'bân'ında uzlet ihtiyâr eyledi.	Mustafâ Efendi Ebü'l-Meyâmin ibn Alî bin on üç Muharrem'inde mütekâ'id oldı.
Sun'ullâh Efendi Üçüncü def'a bin beş Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldılar.	Mustafâ Efendi Ebü'l-Meyâmin ikinci def'a bin on beş Receb'inde vefât itdiler. ⁵⁹⁹
Sun'ullâh Efendi Dördüncü def'a bin on yedi Safer'inde vefât itdiler. ⁶⁰⁰	Mehemed Efendi İbn Sa'deddîn ikinci def'a bin yigirmi dört Cumâde'l-âhire'sinde vefât itdiler.

⁵⁹² < **Târîḥ-i vefât-ı Ebüssuûd Efendi** / Monlâ Ebüssuûd'a ola makâm cennet / Sene **982**

⁵⁹³ < **Târîḥ-i vefât-ı Hâmid Efendi** / Hazâ makâm-ı Mahmûd / Sene **985**

⁵⁹⁴ < **Târîḥ-i vefât-ı Ma'lûlzâde** / Rahmete vâsıl oldı nakîb / Sene **993**

⁵⁹⁵ < **Târîḥ-i vefât-ı Çivizâde** / Çivizâde Efendi bu cihândan eyledi rihlet / Sene **995**

⁵⁹⁶ √ **Târîḥ-i vefât-ı Zekeriyyâ Efendi** / Fücçeten Zekeriyyâ Efendi göcdi hemân / Sene **1001**

⁵⁹⁷ √ **Nazm**

Bu yakınlarda cihâna iki müfti geldi / Tutdı her birisinin âlemi fazl u edebi

Kimdir deyu sû'âl eyler isen anları sen / Birisi Hâce Efendi biri Hâce Çelebi

⁵⁹⁸ √ **Târîḥ-i nasb-i Mehemed Efendi Hâcezâde** / V? e? kavî-i Mehemed ve aleyhü'l-fetvâ / **1010**

⁵⁹⁹ √ **Târîḥ-i vefât-ı Ebü'l-Meyâmin Efendi** / Benim fülk-i vücûdum rûzgârı geldi yaprakdan / Sene

1015 Duhân içerken öldüğüne telmîhdir

⁶⁰⁰ √ **Târîḥ-i vefât-ı Sun'ullâh Efendi** / İlâhî ile Sun'ullâh'a rahmet / Sene **1017**

Bakıyye-i Cedvel-i Meşâyah-i İslâm	
Es'ad Efendi İbn Sa'deddîn bin otuz bir Receb'inde uzlet ihtiyâr itdiler.	Yahyâ Efendi İbn Zekeriyâ Efendi bin otuz iki Zi'l-hicce'sinde ma'zûl oldılar.
Es'ad Efendi İbn Sa'deddîn ikinci def'a bin otuz dört Şa'bân'ında vefât itdiler.	Yahyâ Efendi İkinci def'a kırk bir Receb'inde ma'zûl oldu.
Hüseyin Efendi Ahîzâde bin kırk üç Receb'inde izâle olındı.	Yahya Efendi Üçüncü def'a bin elli üç Zi'l-hicce'sinde vefât itdiler.
Ebû Sa'îd Efendi Bin elli beş Zi'l-hicce'si gurrelerinde ma'zûl oldu.	Mu'îd Ahmed Efendi Bin elli yedi Rebî'ü'l-evvel'inin yigirmi birinde vefât itdiler.
Abdurrahîm Efendi Bin elli tokuz Receb'inin tokuzunda ma'zûl olup Belgrad'da merhûm oldılar.	Bahâî Mehmed Efendi Bin altmış bir Cumâde'l-ûlâ'sının on üçüncü günü ma'zûl oldılar.
Abdülazîz Efendi Sene-yi mezbûre Ramazân'ında ma'zûl olup Bursa'ya nefy olındılar.	Ebû Sa'îd Efendi İkinci def'a bin altmış iki Ramazân'ında ma'zûl oldılar.
Bahâî Mehmed Efendi İkinci def'a bin altmış dört Safer'inin on dördüncü cum'a günü rahmet-i Hakk'a vâsıl oldu.	Ebû Sa'îd Efendi Üçüncü def'a bin altmış beş Cumâde'l-âhire'sinin evâhirinde gulûv-ı eşkıyâ ile evi yağma olup azl oldu.
Hüsâmzâde Abdurrahmân Efendi bin altmış altı Cumâde'l-ûlâ'sında azl olunup Kudüse nakl olındı	Mes'ûd Efendi Sene-yi mezbûrda Ramazân'ın yigirmi beşinci günü azl ü nefy olunuo Burusa'da katl olındı.
Hanefî Mehmed Efendi Bin altmış yedi Safer'inin onunda azl olunup altmış sekiz evâhirinde merhûm oldılar.	Bâlîzâde Mustafâ Efendi Bin altmış yedi evâhirinde ma'zûl olup bin yetmiş üçde rahmet-i Hakk'a vâsıl oldılar.

Bakıyye-i Cedvel-i Meşâyh-i İslâm	
Bolevî Mustafâ Efendi bin altmış tokuz Cumâde'l-âhire'sinin evâhirinde azl u nefy olındı.	Esîrî Mehemed Efendi İbn Abdülhalîm bin yetmiş iki Receb'inde azl ve Rodos'a nefy olındı.
Sun'îzâde Efendi Bin yetmiş üç Rebiyü'l-âhir'inde azl olındı.	Minkârîzâde Yahyâ Efendi Bin seksen dört Zil'ka'de'sinde azl olunup.
⁶⁰¹ Alî Efendi Kadî-yı ordu-yu hümâyûn	Ankaravî Mehemed Efendi
Debbâğzâde Mehemed Efendi	Feyzullâh Efendi Dâmâd-ı Vanî Efendi el-meşâyh
Debbâğzâde Mehemed Efendi İkinci def'a	Ebû Sa'îdzâde Feyzullâh Efendi
Sâdık Mehemed Efendi Sadreddîn bin yüz	

⁶⁰¹ Bu kısımdan cetvelin sonuna kadarki bilgiler esere sonradan eklenmiştir.

[25b]

Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir	
Kara Halîl El-Çandarî yedi yüz altmış birde nasb olunup yetmiş birde vezârete nakl olındı.	Koca Efendi Mehemmed bin Mehemmed ba‘de’l-tekâ‘üd yedi yüz toksan dördte vefât itdi.
Alî bin Kara Halîl Yedi yüz seksen sekizde vezâret nakl olındı.	Şeyh Ramazân Alî Paşa’dan sonra kâdî-yı asker olup yedi yüz toksan ikide vefât.
Süleymân bin Kara Halîl Babası hayatında kâdî-yı asker olmuşdı sekiz yüz kırk tokuzda vefât itdi.	İbrâhîm bin Alî Sekiz yüz otuz ikide vezârete nakl olındı.
Halîl bin İbrâhîm Bir müddet kâdî-yı asker olup ba‘dehû vezârete nakl olındı.	es-Seyyid Veliyüddîn Sekiz yüz otuz ikide nasb olmuş idi.
Îsâ bin Mehmed El-Abbâsî cülûs-ı Fâtih’de ma‘zûl oldu.	Mollâ Hüsrev Sekiz yüz kırk tokuzda ma‘zûl oldu.
Ahmed Paşa ibn Veliyüddîn sekiz yüz elli beşde ma‘zûl oldu.	Mollâ Gürânî Sekiz yüz elli yedide ma‘zûl oldu.
Mollâ Mecdüddîn Sekiz yüz altmış ikide ma‘zûl oldu.	Hâcezâde Mustafâ el-Bursevî sekiz yüz altmış üçde Sultâniyye’ye nakl olındı. ⁶⁰²
Mollâ Abdülkerîm Sekiz yüz yetmiş birde ma‘zûl oldu.	El-Mollâ Hüsrev İkinci def’a altmış sekizde ma‘zûl oldu.
Küpelüzâde Mahmûd Efendi yetmiş ikide ma‘zûl dördte fevt oldu.	Mollâ Vildân Mehmed Sekiz yüz yetmiş üçde ma‘zûl oldu.
Hasan Samsunî Sekiz yüz yetmiş sekizde ma‘zûl oldu.	Alî el-Fenârî Sekiz yüz seksen birde ma‘zûl oldu.
Muhyiddîn ibn Manisa Sekiz yüz seksen ikide ma‘zûl oldu.	

603

⁶⁰² ^ Hâcezâde Mustafâ Efendi kâdî-yı askerlikden Burusa Sultâniyesine nakl olunup medrese ile ibtihâc u iftigârları sadâretten ziyâde olduğu Şakâyık’da mestûrdır minhu.

⁶⁰³ > Bunlardan gayrı Şeyh Bedreddîn ibn Simavna sekiz yüz beşde Mûsâ Çelebi’ye kâdî-yı asker olup sekiz yüz on altıda katl olındı ve sekiz yüz toksan altıda Alî bin İbrâhîm nâm kâdî-yı asker imzâsı görildi minhu.

Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Rûmeliyü'l-Mahrûse	
Mollâ Kastalanî Sekiz yüz seksen altıda ma'zûl olup tokuz yüz birde vefât itdiler. ⁶⁰⁴	İbrâhîm bin Halîl Sekiz yüz seksen sekizde vezârete nakl olındı.
Muhyiddîn ibn Manisa İkinci def'a sekiz yüz toksan birde vefât eyledi.	Mollâ Vildân Mehemed Sekiz yüz toksan üçde ma'zûl oldu.
Alâeddîn Fenârî Alî bin Yûsuf Bâlî tokuz yüzde ma'zûl oldu.	Hâcî Hasanzâde Tokuz yüz on birde vefât itdi.
Mü'eyyedzâde Abdurrahmân bin Alî tokuz yüz on yedide ma'zûl oldu.	Mollâ Halîl bin Mahmûd Tokuz yüz on sekizde vefât itdi.
Görez Seydî Ahmed bin Alî tokuz yüz kırk dörtde ma'zûl oldu.	Mü'eyyedzâde İkinci def'a tokuz yüz yigirmi iki Şa'bân'ında ma'zûl ve yigirmi ikide merhûm oldu.
Zeyrek Rûkneddîn Rûkneddîn Mehemed tokuz yüz yigirmi birde ma'zûl oldu.	Sarıgörez Tokuz yüz yigirmi ikide ma'zûl oldu.
Mollâ Zeyrek İkinci def'a tokuz yüz yigirmi beşde ma'zûl oldu.	Mehemed Şâh el-Fenârî Tokuz yigirmi tokuzda vefât itdi.
Mollâ Abdülvâsi' Tokuz yüz yigirmi tokuzda ma'zûl elli dörtde vefât itdi.	Muhyiddîn el-Fenârî Mehemed bin Alî tokuz yüz kırk dörtde ma'zûl oldu.
Ebüssuûd Efendi Tokuz yüz elli ikide fetvâya nakl olındı.	Çivizâde Şeyh Mehemed İlyâs fetvâdan sonra Rûm'a olup tokuz yüz ellide vefât itdi.
Bostân Efendi Mustafâ bin Mehemed tokuz yüz elli sekizde tekâ'üd idüp yetmiş yedide âhrete gitdiler.	Abdurrahmân Efendi İbn Seydî Alî Amasî tokuz yüz altmış dört Şevvâl'inde tekâ'üd oldu.

⁶⁰⁴ > Mollâ Kastalanî Manisa çelebisinden sonra kâdî-yı asker olup vezîr-i a'zam Karamanî Mehemed Paşa hasm-ı cânî olmağla dîvânda vezîr d? kâdî-yı asker dahî iki olsa itmâm mesâlihden gayrı izdiyâd-ı revnak dîvân ve tekmi'l ve zârât u unvân olmuş olurdu deyu rağmenle Sultân Mehemed Han'a arz u i'lâm itdikde Hâcî Hasanzâde Anatoli'ya nasb olındı Kastalanî evvel emrinden imtinâ' sûreti gösterüp sonra zarûrî sükût itdi minhu.

Bakıyye-i Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Rûmeliyü'l-Mahrûse	
Hâmid Efendi İbn Mehemed tokuz yüz yetmiş dört Rebî'ü'l-âhir'inde tekâ'üd itdiler.	Kādîzâde Ahmed bin Mahmûd tokuz yüz yetmiş dört Zi'l-hicce'sinde ma'zûl oldu.
Mu'allimzâde Ahmed bin Muslihüddîn tokuz yüz yetmiş tokuz Muharrem'inde ma'zûl olup seksende vefât itdi.	Şeyhî Efendi Abdülkâdir tokuz yüz seksen bir Muharrem'inde tekâ'üd itdiler.
Abdurrahmân Efendi İkinci def'a Rebî'ü'l-evvel'de ma'zûl olup üç günden sonra vefât itdiler.	Kādîzâde Efendi ikinci def'a tokuz yüz seksen beşde fetvâya nakl olundu.
Çivîzâde Mehmed bin Şeyh Mehemed tokuz yüz seksen iki Safer'inde ma'zûl oldu.	Ma'lûmzâde Mehmed bin Mehemed tokuz yüz seksen sekiz Rebî'ü'l-âhir'inde fetvâya nakl olundu.
Bostânzâde Mehmed bin Mustafâ tokuz yüz seksen tokuz Safer'inde tekâ'üd itdiler.	Çivîzâde İkinci def'a tokuz yüz seksen tokuz Zi'l-hicce'Sinde fetvâya nakl olundu.
İvaz Efendi Tokuz yüz toksan Zi'l-hicce'sinde tekâ'üd itdi.	Sâlih Mollâ Çelebi Abdülkerîm bin Mehemed tokuz yüz toksan üç Ramâzan'ında tekâ'üd idüp Şevvâl'de fevt oldu.
İvaz Efendi İkinci def'a tokuz yüz toksan dört Zi'l-ka'de'sinde vefât itdi.	Bahâeddînzâde Abdullâh tokuz yüz toksan beş Rebî'ü'l-evvel'inde kazâ'-yı Mısır'a nakl.
Bostânzâde İkinci def'a tokuz yüz toksan yedi Cumâde'l-ülâ'sında fetvâya nakl olundu.	Zekeriyyâ Efendi Tokuz yüz toksan sekiz Şa'bân'ında tekâ'üd itdiler.
Karaçelebizâde Hüsâmeddîn bin Mehemed tokuz yüz toksan tokuz Receb'inde mütekâ'id olup bin yedi Muharrem'inde vefât itdi.	Zekeriyyâ Efendi İkinci def'a bin hudunda fetvâya nakl olundu.
Bâkî Efendi Bin Şevvâl'inde mütekâ'id oldılar. ⁶⁰⁵	Mollâ Ahmed Efendi Bin bir Safer'inde ma'zûl olup bin tokuz Safer'inde vefât itdiler.

⁶⁰⁵ > **Târîh-i vefât-ı Bâkî Efendi** / Bâkî Efendi gitdi ukbâya bin sekizde

Bakiyye-i Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Rûmeliyü'l-Mahrûse	
Bostânzâde Mehemmed bin Mustafâ üçüncü def'a bin bir Şevvâl'inde gerü fetevâyâ nakl olundu.	Sun'ullâh Efendi Bin Ca'fer bin üç Cumâde'l-ülâ'sında tekâ'üd itdiler.
Bâkî Efendi İkinci def'a bin üç Zi'l-hicce'sinde tekâ'üd itdiler.	Bostânzâde Mustafâ Efendi Bin dört Cumâde'l-ülâ gurresinde tekâ'üd itdiler.
Bostânzâde Ali Efendi Bin yetmiş Zi'l-hicce'sinde ma'zûl oldu Bostânzâde Efendi dâmâdır.	Kuş? Yahyâ Efendi Bin altı Receb'inde tekâ'üd idüp Burusa sonra Mısır yolunda deryâda şehîd oldu.
Bâkî Efendi Üçüncü def'a bin yedi Muharrem'inde fâriğ olup sekiz Ramazân'ında vefât itdiler.	Ebüsuûdzâde Mustafâ Efendi Bin yedi Zi'l-kâ'de'sinde mütekâ'id olup sekiz Safer'inde vefât itdiler.
Hâcezâde Mehmed Efendi Bin tokuz Ramazân'ında mütekâ'id oldılar.	Bostânzâde Mustafâ Efendi İkinci def'a bin on Safer'inde ma'zûl olup on dört Şa'bân'ında vefât itdi.
Ahizâde Abdülhalîm Efendi Bin on bir Zi'l-hicce'sinde tekâ'üd idüp on üç Muharrem'inde merhûm oldılar. ⁶⁰⁶	Dâmâd Mehmed Efendi İkinci def'a bin on iki Ramazân'ında Mekke kazâsına gitdiler.
Es'ad Efendi Bin on üç Şa'bân'ında tekâ'üd itdiler.	Kâfzâde Feyzullâh Efendi Bin on üç Zi'l-hicce'sinde tekâ'üd itdiler.
Yahyâ Efendi Bin on beş Safer'inde tekâ'üd itdiler.	[26a] Es'ad Efendi İkinci def'a bin on yedi Muharrem'inde uzlet ihtiyâr eylediler.
Dâmâd Efendi Üçüncü def'a bin on yedi Ramazân'ında ma'zûl olup yigirmi ikide vefât itdi.	Hâcezâde Abdülazîz Efendi Bin on sekiz Şevvâl'inde tekâ'üd itdi.
Yahyâ Efendi İkinci def'a bin on tokuz Zi'l-kâde'sinde tekâ'üd itdi.	Kethüdâ Mustafâ Efendi Bin yigirmi Safer'inde ma'zûl oldu. ⁶⁰⁷

⁶⁰⁶ > **Târîh-i vefât-ı Abdülhalîm Efendi** / Cinnân ola Ahîzâde Efendi'nin câyi / **1013**

⁶⁰⁷ ^ Mehmed Paşa kethüdâsı Hüsrev Kethüdâ'ya müntesib olmağla tahsis-i izâfet kesb itmişdi minhu.

Bakıyye-i Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Rûmeliyü'l-Mahrûse	
Kemâl Efendi Mehammed bin Ahmed Taşköprizâde bin yigirmi Şa'bân'ında munfasıl oldılar.	Abdülazîz Efendi İkinci def'a bin yigirmi üç Ramazân'ında tekâ'üd idüp yigirmi yedi Zi'l-hicce'sinde merhûm oldı.
Bostânzâde Mehemed Efendi Bin yigirmi üç Ramazân'ında munfasıl oldılar.	Kemâl Efendi İkinci def'a bin yigirmi altı üç Rebî'ü'l-âhir'inde tekâ'üd oldılar.
Yahyâ Efendi Üçüncü def'a bin yigirmi sekiz Şevvâl'inde munfasıl oldılar.	Ganîzâde Efendi Bin otuz dört Şevvâl'inde munfasıl ve otuz altıda âlem-i bekâya vâsıl oldılar.
Karaçelebizâde Mehammed Efendi bin otuz Safer'inde munfasıl oldılar.	Kemâl Efendi Üçüncü def'a bin otuz Şevvâl'inde İsakçı'da vefât itdiler.
Mollâ Alî Efendi Bin otuz bir Receb'inde ma'zûl olup otuz üç hilâlinde âhirete girdiler. ⁶⁰⁸	Kethüdâ Mustafâ Efendi İkinci def'a bin otuz iki Safer'inde munfasıl ve Rebî'ü'l-evvel'inde civâr hakka vâsıl oldılar .
Hüseyin Efendi Ahizâde bin otuz iki Zi'l-hicce'sinde tekâ'üd itdiler.	Bostânzâde Mehemed Efendi Bin otuz Cumâde'l-âhire'sinde ma'zûl olup otuz beşde vefât itdiler.
Ganîzâde Efendi Bin otuz dört Şevvâl'inde munfasıl ve otuz altıda âlem-i bekâya vâsıl oldılar.	Şerîf Efendi Mehammed bin Mehemed bin otuz beş Safer'inde tekâ'üd idüp kırkda âhirete girdiler.
Karaçelebizâde Mehammed Efendi üçüncü def'a bin otuz Şevvâl'inde munfasıl oldılar.	Hüseyin Efendi Ahizâde ikinci def'a bin otuz yedi Rebî'ü'l-âhir'inde munfasıl oldılar.
Azmîzâde Efendi Mustafâ bin Mehemed bin otuz sekiz Ramazân'ında munfasıl ve kırk Şa'bân'ında bekâya vâsıl oldılar. ⁶⁰⁹	Hasan Efendi Bin kırk altıda ma'zûl olup sene-yi mezbûre Zi'l-ka'de'sinde vefât itdiler.
Bostânzâde Yahya Efendi Ba'de'l-azil bin elli ikide âlem-i bekâya vâsıl oldılar.	Ebû Sa'îd Efendi Bin kırk birde ma'zûl oldılar.

⁶⁰⁸ < **Târîh-i vefât-ı Mollâ Alî Efendi** / Meskeni Mollâ Alî'nin cennet-i â'lâ ola / Sene **1033**

⁶⁰⁹ < **Târîh-i vefât-ı Azmîzâde** / Rûh-ı pâkine dem be-dem rahmet / **1040**

Bakiyye-i Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Rûmeliyü'l-Mahrûse	
Hüseyn Efendi Üçüncü def'a bin kırk bir Receb'inde fetvâya nakl olındılar.	Karaçelebizâde Mehammed Efendi üçüncü def'a bin kırk iki Zi'l-hicce'sinde âlem-i bekâya gittiler.
Hâcezâde Abdullâh Efendi Bin kırk beş Receb'inde Mısır'a nakl olup anda kırk altıda vefât itdi.	Nûh Efendi Mollâ Ahmed Ba'de'l-azel bin kırk tokuz Muharrem'i sulhunda vefât itdiler.
Ebüssuûdzâde Mehammed bin Mustafâ Bağdâd Seferi'ne gidüp bin kırk sekiz Zi'l-ka'de'sinde Diyârbekir'de vefât itdiler.	Îsâ Efendi Bin kırk tokuz Safer'inde nasb olup Rebî'ü'l-âhir'in on dördünde vefât itdiler.
Ebû Sa'îd Efendi İkinci def'a bin elli bir Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldılar.	Mu'îd Ahmed Efendi Bin elli dört Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldılar.
Mahmûd Efendi Bin elli beş Şevvâl'inin dördünde ma'zûl oldılar.	Abdurrahîm Efendi Bin elli altı Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldu.
Bahâî Mehmed Efendi Bin elli altı Zi'l-ka'de'sinin yigirmisinde ma'zûl oldılar.	Mahmûd Efendi Karaçelebizâde bin elli yedi Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldılar.
Bahâî Mehmed Efendi Bin elli yedi Şevvâl'inde ma'zûl oldılar.	Çivizâde Efendi Bin elli sekiz Rebî'ü'l-evveli'nin ikinci günü ma'zûl oldılar.
Bâlîzâde Mustafâ Efendi Bin elli sekiz Cumâde'l-ûlâ'sının on dördünde ma'zûl oldılar.	Mülakkab Mustafâ Efendi Bin elli sekiz Recebi'nin on tokuzuncı cülûs vak'asında Atmeydânı'nda şehîd oldılar.
Abdülazîz Efendi Bin elli tokuz Şevvâl'inin tokuzunda ma'zûl oldılar.	Memikzâde Mustafâ Efendi Bin altmış Şevvâl'inin on yedisinde ma'zûl oldılar.
Kabakulakzâde Mehmed Efendi Bin altmış bir Cumâde'l-âhire'sinde ma'zûl oldu.	Kudsîzâde Şeyh Mehmed el-Haşîmî Bin altmış bir Ramazân'ında ma'zûl oldılar.

Bakıyye-i Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Rûmeliyü'l-Mahrûse	
Hanefî Mehemed Efendi Bir müddet hükûmetden sonra fetvâya nakl olındılar.	Hüsâmzâde Abdurrahîm Efendi Bin altmış üç Şevvâl'inin on birinci günü azl olındı.
Memikzâde Mustafâ Efendi Bin altmış dört Zi'l-ka'de'sinde azl olındı.	Kuddusîzâde İkinci def'a bin altmış beş Şevvâl'inin on altıncı günü azl olındı.
Kemâl Efendizâde İbrâhîm Efendi Bin altmış altı Ramazân'ının on latısında azl olındı.	Şa'bân Efendi Bin altmış yedi Şa'bân'ının evâsıtında azl oldılar.
Sun'îzâde Mehemed Efendi Bin altmış sekiz Receb'inde azl oldılar.	Bostanzâde Abdülkerîm Efendi bin altmış toksan yedi Cumâde'l-ûlâ'sında azl olındı.
İsmetî Mehemed Efendi Bin yetmiş bir Receb'inde ma'zûl oldılar.	Sun'îzâde Mehemed Efendi Bin yetmiş iki Cumâde'l-âhir evâsıtında fetvâya nakl olındı.
Minkârîzâde Yahyâ Efendi Bin yetmiş üç Rebî'ü'l-âhir'inde fetvâya nakl olındılar.	Kadrî Efendi Bin yetmiş dört Muharrem'inin evâsıtında azl olındı.
İsmetî Mehemed Efendi İkinci def'a bin yetmiş ⁶¹⁰ bir Ramazân'ında azl oldı.	
	Vişnezâde Efendi
Abdürrahîm Efendizâde Safer sene 1080	

⁶¹⁰ Buradan cetvelin sonuna kadarki bilgiler esere sonradan eklenmiştir.

[26b]

Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Anatolhyu'l-Mahrûse	
Hacı Hasanzâde İbtidâ' sekiz yüz seksen altıda nasb olup bir müddet sonra Rûm'a nakl olındı.	Alâeddîn Alî bin Mehemed Amasî Tokuz yüz hududunda nasb olup yedide azl ve on yedide fevt oldu.
Mü'eyyedzâde Tokuz yüz on birde Rûmeli'ne nakl olındı.	Mahmûd bin Mehemed Bedreddîn Sâhib-i Mahmûdiyye nazariye-yi Muhammediye bir müddet sonra ma'zûl olup vefât itdiler.
Halîl Mollâ Halîl bin Mâhmûd Germiyanî tokuz yüz on yedide Rûm'a nakl olındı.	Görez-Seydî Ahmed bin Üveys Karamanî tokuz yüz on sekizde Rûmeli'ne nakl olındı.
Sarıgörez Nureddîn bin Yûsuf tokuz yüz on tokuzda Rûm'a nakl olındı.	Zeyrekzâde Rûkneddîn bin Mehemed tokuz yüz yigirmi birde ma'zûl olup ba'dehû Rûm'a gecdi.
Tâczâde Ca'fer Çelebi Çobanköprü'sinde ma'zûl olup tokuz yüz yigirmi bir Receb'inde Sultân Ahmed cânbedârlığı töhmeti ile libâs-ı hayatdan ârî kılındı.	Muhyiddîn el-Kocevî Seydî Mehemed tokuz yüz yigirmi ikide ma'zûl oldu.
Kemâl Paşazâde Tokuz yüz yigirmi beşde ma'zûl oldılar.	Mehemed Paşa el-Fenârî Tokuz yüz yigirmi beşde Rûm'a nakl olındı.
Mîrim Çelebi Mahmûd bin Kādîzâde tokuz yüz yigirmi yedide munfasıl ve otuz birde âlem-i bekâya vâsıl oldılar.	Mollâ Abdülvâsi' Tokuz yüz yigirmi tokuzda Rûm'a nakl olındı.
Muhyiddîn el-Fenârî Tokuz yüz yigirmi tokuzda Rûm'a nakl olındı.	Kadrî Efendi Abdülkâdir tokuz yüz kırk ma'zûl oldu.
Çivizâde Şeyh Mehemed Efendi tokuz yüz kırk beşde fetvâya nakl olındı.	Mîrim Kösesî Mehemed Efendi tokuz yüz elli dörtde ba'de'l-tekâ'üd vefât itdi.
Ma'lûl Emîr Efendi Tokuz yüz altmış üçde ma'zûlen vefât itdiler.	Bostân Efendi Mustafâ bin Mehemed tokuz yüz altmış dörtde Rûm'a nakl olındı.

Cedvel-i Kuzât -ı Asâkir-i Anatolıyü'l-Mahrûse	
Sinân Efendi Yûsuf bin Hüsâm tokuz yüz elli sekiz Şevvâl'inde ma'zûl oldu seksen altı Safer'inde vefât itdiler.	Ca'fer Efendi Tokuz yüz altmış dört Şevvâl'inde tekâ'üd idüp yetmiş sekizde âhrete gıtdiler.
Abdülkerîmzâde Mehemmed Efendi tokuz yüz yetmiş beş Ramazân'ında ma'zûlen vefât itdiler.	Pervîz Efendi Tokuz yüz yetmiş beşde munfasıl ve seksen yedide Mekke'de âlem-i bekâya vâsıl oldılar.
Mu'allimzâde Ahmed Efendi Tokuz yüz yetmiş beş Zî'l-hicce'sinde Rûm'a nakl olındı.	Hasan Beğ Efendi Tokuz yüz yetmiş altı Receb'inde ma'zûl oldılar.
Hubbî Mollâsı Mehemmed Efendi tokuz yüz yetmiş sekiz Cumâde'l-âhire'sinde tekâ'üd itdiler.	Şeyhî Efendi Tokuz yüz yetmiş tokuz Muharrem'inde Rûm'a nakl olındı.
Kınalızâde Alî Efendi Tokuz yüz yetmiş tokuz Ramazân'ında Edrene'de vefât itdiler. ⁶¹¹	Ahizâde Mehemed Efendi Tokuz yüz seksen bir Muharrem'inde tekâ'üd itdiler. ⁶¹²
Ma'lûlzâde Seyyid Mehemed Efendi tokuz yüz seksen üç Receb'inde ma'zûl oldu.	Çivizâde Mehemmed bin Şeyh Mehemed tokuz yüz seksen beş Receb'inde Rûm'a nakl olındı. ⁶¹³
Bostânzâde Mehemmed bin Mustafâ tokuz yüz seksen sekiz Rebî'ü'l-evvel'inde Rûm'a nakl olındı.	Sâlih Mollâ Efendi Tokuz yüz seksen tokuz Safer'inde ma'zûl oldu.
İvaz Efendi Tokuz yüz toksan Muharrem'inde Rûm'a nakl olındı.	Zekeriyyâ Efendi Tokuz yüz toksan bir Rebî'ü'l-evvel'inde mütekâ'id oldılar.
Abdülganî Efendi Tokuz yüz toksan bir Zî'l-hicce'sinde munfasıl ve toksan beş Rebî'ü'l-evvel'inde âlem-i bekâya vâsıl oldılar. ⁶¹⁴	Bahâeddînzâde Abdullâh bin Lutfullâh tokuz yüz toksan iki Ramazân'ında ma'zûl ma'zûl oldılar.
Mollâ Ahmed Efendi Tokuz yüz toksan dört Şa'bân'ında tekâ'üd itdiler.	Bahâüddînzâde İkinci def'a tokuz yüz toksan dört Zî'l-ka'de'sinde Rûm'a nakl olındı.

⁶¹¹ > **Târîh-i vefât-ı Kınalızâde Ali Efendi**

Kâdi-yı asker-i İslâm-ı güzîn / ol Alî nâm re'îsü'l-fuzalâ

Nakl idecek didiler târihin / İrtihâl eyledi kutbü'l-ulemâ / **979**

⁶¹² > **Târîh-i vefât-ı Ahizâde** / Ahizâde ukbâya azm eyledi / **981**

⁶¹³ > **Târîh-i nasb-i Çivizâde** / Sadra geldi efendi devletle / **983**

⁶¹⁴ > **Târîh-i vefât-ı Ganî Efendi** / Fî cinnânü'l-huldır süknâh / **995**

Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Anatolıhyu'l-mahrûse	
Abdûlbâkî Efendi Tokuz yüz toksan altı Cumâde'l-ûlâ'sında munfasıl oldılar.	Düğmecizâde Mehemmed Efendi tokuz yüz toksan altı Receb'inde tekâ'üd idüp sekizde vefât itdiler.
Karaçelebizâde Hüsâmeddîn Efendi tokuz yüz toksan sekiz Şa'bân'ında Rûm'a nakl olındı.	Sinânzâde Alî Efendi tokuz yüz toksan tokuz Receb'inde ma'zûl oldılar.
Bâkî Efendi İkinci def'a bin Receb'inde Rûm'a nakl olındı.	Mollâ Ahmed Efendi İkinci def'a bin Şevvâl'inde Rûm'a nakl olındı.
Sun'ullâh Efendi Bin bir Şevvâl'inde Rûm'a nakl olındı.	Sinânzâde Alî Efendi ikinci def'a bin üç Cumâde'l-ûlâ'sında azl olındı.
Ebüsuûdzâde Mustafâ Efendi bin üç Zi'l-hicce'sinde tekâ'üd itdi.	Bostânzâde Mustafâ Efendi bin dört Muharrem'inde Rûm'a nakl olındı.
Dâmâd Mehmed Efendi Bin dört Receb'inde Mısır kazâsına nakl olındı.	Hâcezâde Mehmed Efendi Bin beş Cumâde'l-âhire'sinde ma'zûl oldı.
Kuş? Yahyâ Efendi Bin beş Zi'l-hicce'sinde Rûm'a nakl olındı.	Abdülhalîm Efendi Bin yedi Safer'inde tekâ'üd itdi.
Dâmâd Efendi İkinci def'a bin sekiz Rebî'ü'l-âhir'inde ma'zûl oldı.	Abdülhalîm Efendi İkinci def'a bin tokuz Ramazân'ında tekâ'üd itdiler.
Şems Efendi Bin on Safer'inde munfasık ve bir sene sonra âlem-i bekâya vâsıl oldılar.	Es'ad Efendi Bin on bir Receb'inde munfasıl oldılar.
Ebü'lmevâmin Mustafâ Efendi Bin on bir Şa'bân'ında fetvâya nakl olındılar.	Kethüdâ Mustafâ Efendi Bin on iki Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldı.

615

Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Anatolhy'l-Mahrûse	
Kemâl Efendi Bin on üç Cumâde'l-ûlâ'sında tekâ'üd itdiler.	Kâfzâde Feyzullâh Efendi Bin on üç Şa'bân'ında Rûm'a nakl olındı.
Yahyâ Efendi Bin on üç Zi'l-hicce'sinde Rûm'a nakl olındı.	Kemâl Efendi İkinci def'a bin on beş Safer'inde tekâ'üd itdiler.
Hâcezâde Abdülazîz Efendi Bin on yedi Safer'inde ma'zûl oldılar.	Kethüdâ Mustafâ Efendi İkinci def'a bin on yedi Ramazân'ında ma'zûl oldılar.
Bostânzâde Mehmed Efendi Bin on yedi Şevvâl'inde tekâ'üd itdiler.	Kemâl Efendi Üçüncü def'a bin on tokuz Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldılar.
Kâfzâde Feyzullâh Efendi ikinci def'a bin yigirmi Cumâde'l-ûlâ'sının âhîrinde vefât itdiler.	Ahizâde Hüseyin Efendi Bin yigirmi bir Şa'bân'ında tekâ'üd itdiler.
Ganîzâde Efendi Bin yigirmi üç Cumâde'l-ûlâ'sında tekâ'üd itdiler.	Karaçelebizâde Mehmed Efendi bin yigirmi üç Zi'l-hicce'sinde isti'fâ itdiler.
Rıdvân Efendi Bin yigirmi dört Ramazân'ında ma'zûl olduğu gece vefât itdiler.	Zeynelâbidin Efendi Bin yigirmi beş Cumâde'l-ûlâ'sında vefât itdiler.
Hüseyin Efendi İkinci def'a yigirmi yedi Zi'l-ka'de'sinde tekâ'üd itdiler.	Ganîzâde İkinci def'a bin yigirmi sekiz Şevvâl'inde Rûm'a nakl olındı.
Bahsî Efendi Bin yigirmi tokuz Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldu.	Şerîf Mehmed Efendi Bin otuz Cumâde'l-ûlâ'sında tekâ'üd itdiler.
Bahsî Efendi Bin otuz Receb'inde ma'zûl oldılar.	Mollâ Alî Efendi Kemâl Efendi'den sonra Rûmeli dahı zamîme olup otuz birde Anatolî'ya Mûsâ Efendi oldu.
Mûsâ Efendi Bin otuz bir Receb'inde ma'zûl oldu.	Bostânzâde Mehmed Efendi Bin otuz iki Safer'inde fâriğ oldu.
Bostânzâde Yahyâ Efendi Bin otuz üçde ma'zûl oldu.	Azmîzâde Mustafâ Efendi Bin otuz üç Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldılar.

[27a]

Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Anatolyu'l-Mahrûse	
Şerîf Efendi İkinci def'a bin otuz dört Cumâde'l- ûlâ'sında nakîbü'l-eşrâf oldılar.	Alî Çelebizâde Abdullâh Efendi bin otuz beş Cumâde'l- ûlâ'sında ma'zûl oldu.
Sâlih Efendi Bin otuz yedi Receb'inde ma'zûl oldılar.	Alî Çelebizâde İkinci def'a bin otuz sekiz Safer'inde vefât itdi.
Ebüssuûd Efendi Bir müddet hükûmetden sonra Rûm'a nakl eylediler.	Ebüssuûdzâde Bin kırk bir Muharrem'inde ma'zûl oldılar.
Çeşmî Efendi Bin kırk bir Safer'inde yigirmi altısında Rûm'a nakl olunmuş idi gerü i'âde olındı.	Hâcezâde İki günden sonra ma'zûl oldu.
Çeşmî Efendi İkinci def'a iki gün Rûmeli'ne nakl olındıktan sonra vefât itdi bin kırk dörtde.	Hâcezâde İkinci def'a bin kırk ikinci Zi'l-hicce'sinde Rûm'a nakl olındı.
Nûh Efendi Bin kırk beş Receb'inde Rûm'a nakl olındı.	Mahmûd Efendi Bin kırk altıda bir müddeten sonra azl olunup ba'dehû Rûm'a nakl olındı.
Mu'îd Ahmed Efendi Bin kırk sekiz Muharrem'inde evâ'ilinde ma'zûl ve Belgrad'a nefy olındı.	Îsâ Efendi Bin kırk tokuz Safer'inde Rûmeli'ne nakl olındı.
Çivizâde Efendi Bin kırk tokuz Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldu.	Mu'îd Ahmed Efendi İkinci def'a bin elli bir Cumâde'l-ûlâ'sında sekizinde Rûm'a nakl olındı.
Abdürrahîm Efendi Bin elli dört Rebî'ü'l-evvelî evâsıtında ma'zûl oldılar.	Hüseyin Efendi Cinci bin elli altı Rebî'ü'l-evvelî guresinde ma'zûl oldu.
Azîz Efendizâde Bahâî Mehmed Efendi Bunlar dahı bir müddet hükûmetden sonra azl olındı.	Çivizâde İkinci def'ada ba'de'l-azl merhûm oldu.

Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Anatolhyu'l-Mahrûse

Hâce Hüseyin Efendi İkinci def'a bir müdtedden sonra azl olındı.	İmâmzâde Efendi Bir müdtedden sonra azl olındı.
Abdülazîz Efendi Bunlar İmâmzâde'den sonra olup ba'de'l-azil Rûm'a oldılar.	Hüseyin Efendi Üçüncü def'a yine musâhibliğle olup ba'dehû azl olındılar.
İmâmzâde Efendi İkinci def'a bir müddet hükûmetden sonra azl olındılar.	Hüseyin Efendi Dördüncü def'a ba'de'l-azl Malgara'ya nefy olunup katl olındı.
İmâmzâde Efendi Üçüncü def'a gerü bir müdtedden sonra azl olındı.	Memikzâde Mustafâ Efendi Bunlar dahı bir müdtedden sonra azl olındı.
Hanefî Efendi Bir müddet hükûmetten sonra Rûm'a nakl olındı.	Kabakulakzâde Mehemmed Efendi bin elli tokuzda azl olındı.
Hüsâmzâde Abdurrahîm Efendi bin altmışda ma'zûl oldılar.	Kudsîzâde Şeyh Mehemmed el-Hüseynî bin altmış birde Rûm'a nakl olındı.
Şa'bân Efendi Bin altmış bir Ramazân'ında ma'zûl oldılar.	Hâcezâde Mes'ûd Efendi Bin altmış iki Ramazân'ında azl olındı.
Bâlîzâde Mustafâ Efendi Bin altmış üç Safer'inde ma'zûl oldı.	Kemâl Efendizâde İbrâhîm Efendi bin altmış üç Şevvâl'inin on birinci günü azl olındı.
İmâmzâde Efendi Bin altmış dört Zi'l-ka'de'sinde azl olındı.	Sun'ullâhzâde Efendi Bin altmış beş Şevvâl'i evâsıtında azl olındı.
Es'ad Efendi Bin altmış altı Ramazân'ının yigirmi sekizinci günü azl olındı.	Bolevî Mustafâ Efendi Anatolıda mükerrerrem olup mükerrerrem olup Rûmeli pâyesi olındıktan sonra fetvâya nakl olındı.

Cedvel-i Kuzât-ı Asâkir-i Anatolyu'l-Mahrûse	
İsmetî Mehmed Efendi Bin altmış sekiz Receb'inde ma'zûl oldılar.	Esîrî Mehmed Efendi Bin altmış tokuz Cumâde'l-ûlâ'sında fetvâyâ nakl olındı.
Abdurrahîmzâde Mehmed Efendi Bin yetmiş Receb'inde ma'zûl oldılar.	Kadrî Efendi Bin yetmiş
Abdurrahmân Efendi⁶¹⁶ Damâd Abdurrahîm Efendi bin altmış üç Şevvâl'inde ma'zûl oldu	Hâfız Mehmed Efendi Bin yetmiş altı cümâde'l-ûlâ'sının on üçüncü günü ma'zûl oldu
Abdurrahmân Efendi Bin yetmiş bir Safer'inde ma'zûl olındı	

⁶¹⁶ Buradan cetvelin sonuna kadarki kısım SR291 vr. 90a'dan tamamlanmıştır.

Cedvel-i Hâcegân-ı Selâtîn-i Âl-i Osmân	
Bâyezîd-i Sûfî Çelebi Sultân Mehmed'e terbiye idüp Timur ile musâfate sebep oldu.	İbn Temcîd Fâtih Sultân Mehmed'e bir müddet hâce oldu.
Mollâ Gürânî Sultân Mehmed'i te'dîb ile rütbe-yi mebâdî-yi fazla îsâl eyledi.	Mollâ Hayreddîn Bunlar dahı bir müddet ol hizmetde oldu.
Mollâ Zeyrek Kable'l-fetih Sultân Mehmed'e mu'allim nasb olındı.	Hâcezâde Ba'de'l-fetih bunlar Bursa'dan gelüp hâce oldılar ve metn-i Zencânî okudılar.
Ahmed bin Velîyüddîn Şâ'ir Ahmed Paşa bir müddet mu'allim ve nedîm olup ba'zı töhmet ile habs ü nefy olındı.	Hatîbzâde Bunlar dahı hizmet-i te'allimde bir müddet mukîm oldılar.
Hasan Samsunî Kādî askerlikden hâce olup sekiz yüz toksan bir Cumâde'l-âhir'inde vefât itdiler.	Sinân Paşa Vezîr olunca Sultân Mehmed'e mu'allim ve nedîm idi.
Mîrîm Çelebi Sultân Bâyezîd'e ulûm-ı riyâziyye te'alîm idüp zîc okutdı ve şerh eyledi.	Selâhaddîn İznîkî Fâtih şehzâdeleri Sultân Bâyezîd'e mu'allim nasb idüp kendüleri şerh-i akâ'id ve Hidâyetü'l-Hikme okudılar.
Mollâ Abdülkâdir el-Hamîdî Sultân Fâtih'e mu'allim olup gâyet takarrüb etmişdi Mahmûd Paşa iba'âdına sebep oldu.	Muarrifzâde Sultân Bâyezîd'e mu'allim olup dâr-ı bekâyâ gidince ayrılmağı.
Mollâ Hayreddîn Kefe'de Sultân Süleymân'a mu'allim olup tokuz yüz ellide vefât idince ayrılmağı.	Muhyiddîn Seyrek? Şehzâde Sultân Mehmed ve Sultân Selîm'e hâce olup intikâl eyledi.
Mollâ Bahşî Sultân Selîm'e hâce olup tokuz yüz kırk yedide merhûm oldu.	Şems Efendi Şehzâdeler hâcesi iken Sultân Selîm'e takarrüb itmiş idi terk-i edeb sebebi ile ma'zûl ve dûr oldu.
Atâ'ullâh Efendi Sultân Selîm-i Sâni'ye hâce olup tokuz yüz yetmiş tokuz Safer'inde merhûm oldu.	İbrâhîm Efendi Sultân Murâd-ı Sâlis'e mu'allim olup tokuz yüz seksen bir Muharrem'inde vefât itdi.

Cedvel-i Hâcegân-ı Selâtîn-i Âl-i Osmân	
Sâddedîn Efendi Sultân Murâd'a ve Sultân Mehmed'e mu'allim olup bin altıda fetvâyâ nakl olındılar.	Ca'fer Efendi Eğri fâtihi Sultân Mehmed'e şehzâde iken mu'allim olup tokuz yüz seksen ikide merhûm oldılar.
Haydar Efendi Mezbûr dahı Sultân Mehmed'e şehzâde iken mu'allim olup tokuz yüz seksen sekizde merhûm oldılar.	Azmî Efendi Bunlar dahı merhûm Sultân Mehmed'e mu'allim olup Mağnisa'ya bile gitmişdi tokuz yüz toksan Receb'inde vefât itdi. ⁶¹⁷
Nevâlî Efendi Sultân Mehmed'e mu'allim idi cülûsundan iki gün mukaddem bin üç Cumâde'l-âhire'sinde vefât itdiler.	Mustafâ Efendi Sultân Ahmed'e imâm ve mu'allim olup bin on altıda vefât itdiler.
Ömer Efendi Sultân Osmân'a mu'allim olup Şeyhü'l-Harem iken bin otuz tokuzda merhûm oldılar.	Hüseyin Efendi Sultân İbrâhîm asrında Cinci Hâce nâmıyla iştiâr bulup bin elli sekizde Malgara'da katl olındılar.
⁶¹⁸ Feyzullâh Efendi dâmâd-ı Şeyh Vanî Efendi şehzâde Sultân Mustafâ'ya hâce	

⁶¹⁷ < **Târîh-i** vefât-ı Azmî Efendi / Azmî dâr-ı alâya azm itdi / **990**

⁶¹⁸ Buradan cetvelin sonuna kadarki kısım esere sonradan sonradan eklenmiştir.

[27b]

Cedvel-i Nukabâ'-yı Eşrâf	
Mahmûd Efendi Tokuz yüz hudûdunda vefât itdiler.	Mollâ Taşkendî Muhterem Efendi tokuz yüz kırk birde vefât itdiler.
Bağdâdîzâde Hasan Efendi ma'zûl oldıktan sonra tokuz yüz sekizde vefât itdi.	Ma'lûlzâde Tokuz yüz seksen dördte vefât itdiler.
Mîrzâ Mahdûm Tokuz yüz toksan üçde Mekke'de vefât itdi.	Yahyâ Efendi Tokuz yüz toksan beşde vefât itdi.
Abdülkâdir Efendi Bin sekizde vefât itdiler.	Yavuz Efendi Bin üçde vefât itdi.
Emîr Alî Efendi Bin on üçde vefât itdiler.	Gubârî Efendi Bin yigirmi beşde vefât itdi.
Şerîf Efendi Bin otuz dördte vefât itdi.	Allâme Şeyhî Efendi Bin kırk üçde ma'zûl olup Mekke'ye giderken vefât itdi.
Emîr Efendi Ankaravî Bin elli yedide vefât itdi.	Yûnus Efendi Bin elli sekizde azl olup altmış ikide vefât itdi.
Nakîbzâde Anatolî pâyesiyle nakîb olup vak'ada azl olındı.	Abdurrahmân Efendi Zeyrekzâde Bin altmış elli Cumâde'l-âhir'inin evâsıtında azl u nefy olındı.
Nakîbzâde İkinci def'a bin altmış yedi Cumâde'l-ûlâ'sında azl olındı.	Kudîzâde Şeyh Mehmed el-Hüseynî İstanbul'da kalmışdı.

619

⁶¹⁹ > Bu Devlet-i Aliyye'de Yıldırım Han zemânına gelince sâdât-ı kirâme zâbit ta'yîn olunmayup Âşık Çelebi'nin cediti Seyyid Alî Nattâ' Emîr Sultân ile Burusa'ya geldikde sâdâta Nâzır ta'yîn olunmuş idi anlar intikâl eyledikde oğlu Alî Zeynelâbidîn Efendi Sultân Murâd-ı Sâni ve asr-ı Mehmed Han'da mazhar-ı i'zâz ve ikrâm u iclâl olup anlardan sonra mansıb-ı mezbûr niçe zemân hâlî kalup Emîrî muhlis Seyyid Mahmûd Efendi evâ'il asr Bâyezîd Han'ı da Arab ve Acem seyyâhtan eyleyüp karn-ı tasi' evâ'ilinde Rûm'a geldikde Seyyid nâmına ba'z-ı ihdâsdan nâ-şâyeste evzâ' sudûr idüp te'dîb lâzım oldıkda ihtâr-ı cumhûr ile mezbûr nâzır-ı sâdât ta'yîn olunmuş idi diyâr-ı Arab'da nakîbü'l-eşrâf lakabı mezbûrın ma'lûmı olmağla menşûrına yazdurup ibtidâ yigirmi beş akça vazîfe ta'yîn olunup ba'dehû terakkiyât ile vâsıl-ı seb'in oldı minhu.

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Hızır Beğ ibn Celâl Fetihde ibtidâ bunlar kâdî olup sekiz yüz altmış üçde vefât idince sürdiler. ⁶²⁰	Mollâ Hüsrev Mehemmed bin Ferâmiz Üsküdar ve Galata havâs zamîmesiyle bir müddet hükûmetden sonra fâriğ oldılar.
Hasan Samsunî Taraf-ı saltanatdan ikrâh ile kâdî olup ba‘dehû hâce oldu.	Mahmûd ibn Köylü? Sekiz yüz yetmiş yedide ma‘zûl oldılar.
Hâcezâde Sekiz yüz seksen birde ma‘zûl oldu.	İbn Ma‘nisâ Sekiz yüz seksen birde Rûm’a nakl olındı.
Mollâ Kastallânî Sekiz yüz seksen altıda Anadolu’ya nakl olındı.	Hacı Hasanazâde Bunlar dahı sekiz yüz seksen altıda Anadolu’ya nakl olındı.
İbrâhîm bin Halîl Sekiz yüz seksen altıda Rûm’a nakl olındı.	Efalzâde Hamîdeddîn tokuz yüz birde ma‘zûl oldu.
Mollâ Kirmastî Yûsuf bin Hüseyin tokuz yüz altıda ma‘zûlen vefât itdi.	Kâsım Cemâlî Tokuz yüz sekizde vefât itdiler.
Yarhisârî Mustafâ Efendi tokuz yüz on birde vefât itdiler.	Karaseydî Tokuz yüz on ikide vefât itdiler.
Halîlü'l-Germiyanî Tokuz yüz on ikide vefât itdiler.	Görezseydî Ahmed el-Karamanî tokuz yüz on yedide Anadolu’ya nakl olındı.
Sarıgörez Tokuz yüz on sekizde Anadolu’ya nakl olındı.	Zeyrekzâde Tokuz yüz ın tokuzda Anadolu’ya nakl olındı.
Abdurrahîm bin Alî El-Arabî tokuz yüz yigirmide gerü tedris-i sahna i‘âde olındı.	Seydî Mehmed Kocevî Tokuz yüz yigirmi birde Anadolu’ya nakl olındı.

621

⁶²⁰ > Hızır Beğefendi Nasreddîn-i Hâce ahfâdındandır.

⁶²¹ > Devlet-i Osmâniyye’de evvel kâdî Tursun Fakih’dır Osmân Gâzî menşûrî ile Karahisâr’a kâdî olup bir rivâyetde hutbeyi ibtidâ mezbûr okuduğı ba‘z-ı tevârihte mestûrdır minhu.

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Mehemmed Şâh Efendi Tokuz yüz yigirmi beşde Anatolî'ya nakl olındı.	Sarıgörez Sekiz aydan sonra sahna i'âde olındı.
Abdülvâsi' Tokuz yüz yigirmi altıda Anatolî'ya nakl olındı.	Muhyiddîn Fenârî Tokuz yüz yigirmi altıda iki günden sonra Anatolî'ya nakl olındı.
Kadrî Efendi Tokuz yüz otuzda Anatolî'ya nakl olındı.	Sa'dî Efendi Tokuz yüz kırkda tedrîs-i sahna i'âde olındı.
Ebüssuûd Efendi Tokuz yüz kırk dörtde Rûm'a nakl olındı.	Mîrîm Kösesi Tokuz yüz kırk beşde Anatolî'ya nakl olındı.
Samsunîzâde Ahmed Efendi tokuz yüz kırk tokuzda ma'zûl oldu.	Hasan Efendi A? tokuz yüz elli üçde ma'zûl oldılar.
Bostân Efendi Tokuz yüz elli dörtde Anatolî'ya nakl olındı.	Bostân Efendi On günden sonra Anatolî'ya nakl olındılar.
Saçlı Emîr tokuz yüz elli sekizde ma'zûl oldılar.	Taşkendîzâde Ahmed Efendi tokuz [yüz] altmış birde ma'zûl olup ikide vefât itdi.
Mollâ Niksarî Tokuz yüz altmış üçde ma'zûl oldılar.	Hâmid Efendi Tokuz yüz altmış dörtde Anatolî'ya nakl olındılar.
Karaçelebi tokuz yüz altmış beşde vefât itdiler.	Mi'mârzâde Tokuz yüz altmış sekizde ma'zûl oldu.
Pervîz Efendi Tokuz yüz yetmiş birde Anatolî'ya nakl olındılar.	Kādîzâde Tokuz yüz yetmiş dört Rebî'ü'l-evvel'inde Rûm'a nakl olındı.

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Hasan Beğ Tokuz yüz yetmiş dört Zi'l-hicce'sinde Anadolu'ya nakl olundılar.	Hubbî Mollâ Mehemmed Efendi tokuz yüz yetmiş altı Receb'inde Anadolu'ya nakl olındı.
Mehemmed Şâh Efendi Tokuz yetmiş yedide ma'zûl olundılar.	Şeyhî Efendi Tokuz yüz yetmiş sekizde Anadolu'ya nakl olındı.
Kınalızâde Alî Efendi tokuz yüz yetmiş tokuzda Anadolu'ya nakl olındı.	Mollâ Çelebi Tokuz yüz seksen iki Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldu.
Hasan Beğ İkinci def'a tokuz yüz seksen üç Receb'inde ma'zûl oldu.	Çivizâde Tokuz yüz seksen üç Receb'inde Anadolu'ya nakl olındı.
Nâzırzâde Ramazân Efendi Tokuz yüz seksende dört Şa'bân'ında vefât itdiler.	[28a] Bostânzâde Tokuz yüz seksen beş Şa'bân'ında Anadolu'ya nakl olındı.
İvaz Efendi Tokuz yüz seksen yedide ma'zûl oldu.	Sâlih Mollâ Tokuz yüz seksen yedi Zi'l-hicce'sinde azl olındı.
Abdülganî Efendi Tokuz yüz seksen sekizde ma'zûl oldılar.	İvaz Efendi İkinci def'a tokuz yüz seksen sekizde ma'zûl oldu.
Mollâ Çelebi Üçüncü def'a tokuz yüz seksen sekizde ma'zûl oldu.	Zekerîyyâ Efendi Tokuz yüz seksen tokuz Zi'l-hicce'sinde Anadolu'ya nakl olındı.
Dökmecizâde Tokuz yüz toksan Rebî'ü'l-evvel'inde ma'zûl oldu.	Abdülganî Efendi İkinci def'a tokuz yüz toksan bir Rebî'ü'l-âhirinde Anadolu'ya nakl olındı.
Bahâeddînzâde Tokuz yüz toksan bir Zi'l-hicce'sinde Anadolu'ya nakl olındı.	Mollâ Ahmed Efendi Tokuz yüz toksan iki Ramazân'ında ma'zûl oldu.

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Mollâ Ahmed Efendi Tokuz yüz toksan iki Ramazân'ında ma'zûl oldu.	Abdûlbâkî Efendi Tokuz yüz toksan üç Receb'inde ma'zûl oldu.
Dökmecizâde İkinci def'a tokuz yüz toksan üçde ma'zûl oldu.	Karaçelebizâde Hüsâm Efendi toksan dört Muharrem'inde ma'zûl oldu.
Mîrzâ Mahdûm Tokuz yüz toksan dörtde Mekke kazâsında tebdîl oldu.	Bakî Efendi İkinci def'a tokuz yüz toksan dörtde ma'zûl oldılar.
Sinânzâde Alî Efendi tokuz yüz toksan beş Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldu.	Hubbî Mollâsı Dördinci def'a tokuz yüz toksan sekiz Receb'inde ma'zûl oldu.
Alî Efendi İkinci def'a tokuz yüz toksan sekiz Şa'bân'ında Anadolu'ya nakl oldu.	Hısım Alî Efendi Tokuz yüz toksan tokuz Zî'l-hicce'sinde ma'zûl oldu.
Bostânzâde Mustafâ Efendi bin Receb'inde ma'zûl oldu.	Sun'ullâh Efendi Bin Receb'inde nakl olındı.
Şems Efendi Bin bir Receb'inde ma'zûl oldu.	Ebüs-suûdzâde Mustafâ Efendi bin üçde Anadolu'ya nakl olındı.
Dâmâd Efendi Bin üç Cumâde'l-ûlâ'sında Anadolu'ya nakl olındı.	Şems Efendi İkinci def'a bin dört Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl oldu.
Mehammed Efendi Bin dört Şa'bân'ında ma'zûl oldu.	Hâcezâde Mehmed Efendi Bin dört Ramazân'ında Anadolu'ya nakl olındı.
Abdülhalîm Efendi Bin beş Zî'l-ka'de'sinde Anadolu'ya nakl olındı.	Ebüs-suûdzâde İkinci def'a bin yedi Muharrem'inde Rûm'a nakl olındı.

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Es'ad Efendi Bin sekiz Şevvâl'inde ma'zûl olındı.	Dukakinzâde Osmân Efendi tokuz yüz toksan Zi'l-hicce'sinde ma'zûl oldu.
Kethüdâ Mustafâ Efendi Bin on Safer'inde ma'zûl oldu.	Ebülmeyâmin Bin on bir Receb'inde Anadolu'ya nakl olındı.
Abdülvehhâb Efendi Bin on iki Zi'l-hicce'sinde ma'zûl oldu.	Kemâl Efendi Bin on ikinci Cumâde'l-ûlâ'sında Anadolu'ya nakl olındı.
Kâfzâde Feyzullâh Efendi Bin on iki Zi'l-hicce'sinde ma'zûl oldu.	Yahyâ Efendi Bin on üç Rebî'ü'l-âhir'inde tekâ'üd itdi.
Azîz Efendi Bin on üç Şa'bân'ında ma'zûl oldılar.	Bostânzâde Mehammed Efendi bin on dört Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl oldu.
Rıdvân Efendi Bin on dört Şevvâl'inde ma'zûl oldılar.	Hüseyin Efendi Bin on beş Şevvâl'inde ma'zûl oldılar.
Ganîzâde Mehmed Efendi Bin on yedi Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldu.	Ahîzâde Hüseyin Efendi İkinci def'a bin on yedi evâhirinde ma'zûl oldu.
Zeynelâbidin Efendi Bin on tokuzda ma'zûl oldu.	Karaçelebizâde Bin yigirmi bir Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldu.
Abdü'l-Cebbârzâde Bin yigirmi bir Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl oldu.	V? Efendi Seyfîzâde bin yigirmi iki Ramazân'ında ma'zûl oldu.
Yahyâ Efendi Elbistânî bin yigirmi iki Receb'inde ma'zûl oldu.	Azmîzâde Bin yigirmi dört Receb'inde munfasıl oldu.

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Ahîzâde Hüseyin Efendi İkinci def'a bin yigirmi dört Rebî'ü'l-âhir'inde tekâ'üd itdi.	Muslî Efendi Bin yigirmi altı Safer'inde ma'zûl oldu.
Nihâlî Mehmed Efendi Bin yigirmi yedi Muharrem'inde vefât itdi.	Bahşî Efendi Bin yigirmi yedi Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl oldu.
Şerîf Efendi Bin yigirmi sekiz Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl oldu.	Kudsî Mehmed Efendi Bin yigirmi tokuz Ramazân'ında ma'zûl ve otuzda merhûm oldılar. ⁶²²
Mollâ Ali Efendi Bin otuz Rebî'ü'l-âhir'inde Anadolu'ya nakl olındı.	Ali Çelebizâde İkinci def'a bin otuz Receb'inde ma'zûl oldu.
Abdullâh Efendi Hâcezâde vak'a günü ihtifâ itdi.	Sâlih Efendi Bin otuz iki Rebî'ü'l-âhir'inde ma'zûl oldu.
Hasan Efendi Bin otuz iki Şa'bân'ında ma'zûl oldu.	Çeşmî Efendi İkinci def'a bin otuz iki Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldu.
Sâlih Efendi İkinci def'a bin otuz üç Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldu.	Hidâyet Efendi Bin otuz üç Ramazân'ında azl olındı.
Uşşâkizâde Mustafâ Efendi bin otuz dört Muharrem'inde ma'zûl oldu.	Ebû Sa'îd Efendi Bin otuz beş Muharrem'inde ma'zûl oldılar.
Tulumcı Hüsâm Bin otuz beş Şevvâl'inde ma'zûl oldılar.	Ebüs-suûdzâde Bin otuz altı Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldılar.
Ebû Sa'îd Efendi İkinci def'a bin otuz sekiz Ramazân'ında Anadolu'ya nakl olındılar.	Nûh Efendi Bin otuz tokuz Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldu.

⁶²² < **Târîh-i vefât-ı Kudsî Efendi** / Rûh-ı kudsî cennette buldı vüsûl / Sene **1030**

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Receb Efendi Bin kırk Receb'inde ma'zûl oldu.	Mûsâ Efendi Bin kırk bir Şevvâl'inde ma'zûl oldılar.
Çivizâde bin kırk iki Rebî'ü'l-evvel'inde Galata'ya nakl olındı.	Hüseyin Efendizâde Bin kırk üç Receb'inde ma'zûl oldılar.
Abdülazîz Efendi Bin kırk dört Safer'inde ma'zûl oldılar.	Mahmûd Efendi Karaçelebizâde Anadolu'ya nakl olındı.
Mu'îd Ahmed Efendi Anadolu'ya nakl olındı.	Îsâ Efendi Bin elli sekiz Muharrem'inde Anadolu'ya nakl olındı.
Kürd Kâsım Efendi Bin kırk sekiz Şevvâl'inde ma'zûl ve tokuz Rebî'ü'l-âhir'inde merhûm oldu.	Abdurrahîm Efendi Bin ellide ma'zûl oldu.
Nâ'ib Mehmed Efendi Bin elli Cumâde'l-âhir'inde ma'zûl olup elli beş Saferinde merhûm oldu.	Kabakulakzâde Bin elli ikide ma'zûl oldu.
Zeynelâbidîn Efendi Bin elli dört Safer'inde ma'zûl oldu.	Hüsâmzâde Bin elli beş Rebî'ü'l-evvel'inin yigirmisinde ma'zûl oldu.
[28b] Bahâî Mehmed Efendi Bin elli beşde Şevvâlü'l-mükerrem'in beşinde ma'zûl oldu.	Başmakcızâde Bunlar dahil bin elli beşde ma'zûl oldu.
Bolevî Mustafâ Efendi Bin elli altıda ma'zûl oldu.	Memikzâde Mustafâ Efendi Anadolu'ya nakl olındı.
Kudsizâde Efendi Bin elli altıda evâhirinde ma'zûl oldu.	Mülakkab Mustafâ Efendi Bin elli sekiz Cumâde'l-ûlâ'sında azl olındı.

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Muslihüddînzâde Bin elli sekiz Receb'inde ma'zûl oldu.	Kemâl Efendizâde İbrâhîm Efendi bin elli tokuzda ma'zûl oldu.
Sun'izâde Mehemed Emîn Efendi Bin altmış Şa'bân'ında ma'zûl oldu.	Hâcezâde Kurnaz Efendi Bin altmış bir Safer'inde ma'zûl oldu.
Bostânzâde Abdülkerîm Efendi Bin altmış bir Ramazân'ında ma'zûl oldu.	Beyâzî Hasan Efendi Bin altmış iki Ramazân'ında ma'zûl oldu.
Sa'dîzâde Seyfullâh Efendi Bin altmış üç Safer'inde ma'zûl oldu.	İsmetî Mehemed Efendi Bin altmış üç Rebî'ü'l-evvel'inde Selanik'e nakl olındı.
Rahmetullâh Efendi Bin altmış üçde ma'zûl oldılar.	Şeyhîzâde Efendi Bin altmış üçde on beş gün hükûmet idüp azl olındı.
Bolevî Mustafâ Efendi İkinci def'a bin bin altmış beş Cumâde'l-ûlâ'sında azl olındı.	Necâtîzâde Efendi Bin altmış beş Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldu.
Abdurrahmân Efendi Dâmâd Abdurrahîm bin altmış altı Şa'bân'ında ma'zûl oldu.	Ebû Sa'îdzâde Feyzullâh Efendi Birkac gün hükûmetden sonra gulûvda azl olındı.
Hasan Efendizâde Şeyh Mehemed Efendi bin altmış altıda ma'zûl oldu.	Esîrî Mehemed Efendi Bin altmış yedi Receb'inin evâ'îlinde azl olındı.
Kadrîzâde es-Seyyid Mehemed Efendi Bin altmış yedide ma'zûl oldılar.	Abdurrahîm Efendizâde Kadrîzâde'den mukaddem bin altmış yedi Cumâde'l-ûlâ'sında ma'zûl oldu.
Muharremzâde Efendi Bin altmış sekizde munfasıl oldılar.	Şî'rânîzâde Bin altmış sekizde ma'zûl oldılar.

Cedvel-i Kuzât-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse	
Abdülfettâh Efendi Bunlar dahı bin altmış sekiz evâhirinde ma'zûl oldılar.	Kadrî Efendi Bin altmış tokuzda ma'zûl oldılar.
Minkârîzâde Yahyâ Efendi Bin altmış tokuz Zi'l-hicce'sinde ma'zûl oldılar.	Sadreddînzâde Rûhullâh Efendi bin yetmiş Zi'l-ka'de'sinde ma'zûl oldılar.
Dahkî Mustafâ Efendi Bunlar dahı birkac ay hükûmetden sonra azl olındı.	Kadrî Efendi Bin yetmiş bir Cumâde'l-ûlâ'sında Anadolu'ya nakl olındılar.
Abdurrahmân Efendi Dâmâd Abdurrahîm Efendi bin yetmiş iki Zi'l-ka'desi'nin ın altıncı günü Anadolu'ya nakl olındı.	Abdullâh Efendi ⁶²³ Bin yetmiş iki Zi'l-ka'de'sinin on altıncı günü kâdî olup yetmiş üçüncü güninde ma'zûl oldılar.
Mehammed Efendi Bin yetmiş dört Safer'inde ma'zûl oldı. ⁶²⁴	Ahmed Bahâî Efendi Bin yetmiş dört Cumâde'l-âhire'sinin yigirmi beşinci günü azl oldı.
Îsâ Efendi Bin yetmiş dört Cumâde'l-âhir'inde kâdî olup Receb'in tokuzuncı günü azl olmışdır.	Merhabâzâde Bin yetmiş beş Ramazân'ının on birinci günü azl oldı.
Bâlî Efendi	

⁶²³ Buradan cetvelin sonuna kadarki kısım esere sonradan sonradan eklenmiştir.

⁶²⁴ SR291 vr. 93b

Hâtîme

Fenn-i târîhe müte‘allik umûr-ı külliye ve ekseriyye kablinden ba‘z-ı fevâyid zikrindedir ki dakîka şînâsân tabâyî‘-i eşyâ-yı vekâyî‘ ve havâdisi tettebbu‘ u istikrâ ile bulup isbât itmişlerdir.

Temhîd

Ârifân-ı esrâr-ı âferinîş zamâyirinde muharrer-i emr-i mukarrerdir ki nizâm-i âlem ve ıslâh-ı hâl-i benî Âdem müktezâ-yı meşîyyet-i ilâhî ve mutazammın fevâyid-i nâmütenâhî olmağla rûy-ı zemînde ta‘yin-i hülefâ u selâtîn idüp ashâb-ı riyâset vesâteti ile aktâr-ı arzı hirâset ve ehl-i bagî ve adâveti siyâset itmeği vesîle-yi intizâm-ı umûr-ı cumhûr kılmışdır ve medâr-ı devleti **tu’tî’l-mülke men teşâ’ü**⁶²⁵ üzre binâ idüp mülk dūzî ile mağrûr olan zâlim-i cihân-sūzî nazar-ı inâyetden mehcûr ve mansıb-ı saltanatdan ma‘zûl ü devr ide gelmişdir. **Ba‘dehû** ibtidâ’-i târîh-i âlem ve asr-ı Hazret-i Âdem’den bu âna gelince tavâyif ü ümem beyninde âdet-i ilâhiyye ve irâdet-i aleyh muktezâsı budur ki nev‘-i beşerden **her** sınıfın temeddün ü ictimâ‘î hâlinde merâtıb-ı a‘mâr ve etvârı vâhid bi’s-şahs-ı insânînin merâtıb-ı a‘mâr ve etvârına muvâffak ola nazm-ı celîl **-ve kad halekum etvâra-**⁶²⁶ da bu ma’nâya imâ vardır. Pes **her** şahsın emr tabî‘îsi yüz yigirmi sene olduğu gibi **her** tâyifenin müddet-i ictimâ‘î bi-hasebü’l-i‘tibâr ekseriyyâ ol mikdârdur. Kuvvet ü za‘f te’lîf ü terkîb sebebi ile ziyâde ve noksâne iltifât u i‘tibâr olunmaz. Ehad-ı tarafeynde tasavvûr olunan taraf-ı âharda dahı mutasavverdir **ve her** insânın [29a] sinn-i nemâ ve sinn-i vukûf ve sinn-i inhitâtı gibi **her** devletin ve cemi‘yyetin etvâr-ı selâsesi vardır ve **her** birinin muktezâyâtı tavr-ı âhir melzûmâtına mugâyir idüğü erbâb-ı basîrete zâhirdir ve **her** insân hâl-i sığarda terbiye-yi peder ü mâdere muhtâc olduğu gibi **her** devletin kıyâm u zuhûrî ta‘assub u te‘âvün ricâlle olup ba‘dehû **herkes** i‘mâl-i fikr ü re‘y ile esbâb-ı ma‘âşa dest-res bulduğu gibi **her** pâdişâhın devleti dahı kânûn-ı adl-i celb eylediği hazâyin ü emvâl ile intizâm bulur ve **her** insân sinn-i nemâda nice terakkîden hâlî olmazsa **her** devletin evâyili evâsıta karîb zemâne değin mâl u ricâl ve şevket ü ikbâl cihetinden yevmen fe yevmen neşv ü nemâdadır **ve her** şahıs sinn-i vukûfda kemâlin bulup nice bir hâl üzre turursa **her** cem‘iyyet evâsıtında bir zemân ber-karâr olur ve ber-vefk-i hayrû’l-umûri evsatuhâ⁶²⁷

⁶²⁵“تَوْتِي الْمُلْكَ مَنْ شَاءَ” Âli İmran Suresi 26, “Sen mülkü dilediğine verirsin” anlamındaki ayet.

⁶²⁶“وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا” Nuh Suresi 14, “Halbuki, O, sizi evrelerden geçirerek yaratmıştır” anlamındaki ayet.

⁶²⁷“İşlerin hayırlısı orta yolda olandır” anlamındaki hadis-i şerif.

hakka kâ'il ü adle mâ'il pâdişâhlar **her** devletde bu halâle düşüp ber-muktezâ-yı fehvâ-yı kerîme-i -ve **emmâ mâ yenfe'u-nnâse feyemkusu fi'l-arz**-⁶²⁸ sâ'irden ziyâde mu'ammer olup adl ü dâd ile rûy-ı zemîni abâd iderler ve **her** memleket ü kişver halkı ki şâyeste-yi lutf-ı ilâhî ola hükûmeti bu makûle bir şehriyâr-ı kabza-yı iktidârına tefvîz olunur ve **her** insân sinn-i vukûfdan geçüp sinn-i inhitâta vardıkda havâs u kuvâ tezelzüle âgâz idüp gitdikce za'f u pîri nice gâlib olursa **her** kavmin ictimâ'î hâli evâsıtdan evâhire varınca zemân-ı inhitâtta tamâm bu minvâl üzre olur. Ya'nî menşeyi havâs u kuvâ olan harâret ü rutûbet-i garîziyye-yi noksâna teveccüh itmekle kusûr tagazziye-yi bedenden kuvâyâ fûtûr geldiği gibi harâret ü rutûbet-i garîziyye makâmında olan vükelâ-yı devlet-i keyfiyyet cihetinden noksâna yüz tutmağla kusûr-ı re'y ve sû'-yı tedbîrden nazîr-i havâs u kuvâ olan asker ü re'âyâ emr-i muhtell olur ve bu redâ'et-i keyfiyyet ziyâde oldukça ihtilâl dahı tezâyud bulur ve **her** şahsın alâmet-i şeyhûheti saç u sakal aklığı olduğu gibi **her** devlet ashâbının⁶²⁹ zînete meyli nişâne-yi inhitâtdır. Zemân u vukûf inkızâsından sonra zînet ü refâhiyyete i'tinâ artar vaz'-ı kadîm mehcûr olup herkes tevsî'-i dâ'ire-yi şân u unvân itmekle gittikçe evâsıt-ı nâs mesken ü libâsda mülûke müşâreket mertebesine karîb olur zevk ü râhata örf ü âdet olmağla ricâl-i harb huzûr-ı hazarı gider sefer üzere tercîh iderek hırâset-i memleket ki müstelzim-i envâ'-i mihnetdir fevt olup cem'iyet-i i'tibâriyye zevâl bulur gerçi **-li kulli ecelin kitâbun**-⁶³⁰ fehvâsınca **her** zuhûr u inkızâ mahkeme-yi ezel-i âzâlde kazâ u imza olunmuşdur lakin kerime-yi **-yemhû Allâhu mâ yeşâu ve yusbitu**-⁶³¹ müfâdıncâ kazâ-yı mu'allak dahı sâbitdir pes bu takdîrce **her** cem'iyet zemân-ı inhitât-ı nihâyetine varmak emr-i lâzım olmayup **her** şahıs ki sene-yi zarûriyyede hüsn-i tedbîr itmeyüp belki tenâvül-i semm eylese kabl-i hulûlü'l-ecel girü ecel ile öldüğü gibi selefde **her** devlet ashâbı ki kânûn-ı adli a'mâlde ihmâl eyleyüp cevri-i mesleğine gitdi lâcerem kabl-i evâne-yi şevketleri karîn-i zevâl oldı **ve her** şahsın sinn-i inhitât-ı nihâyetine varınca selâmetle bekâsına irâdet-i aliyye-yi ilahiyye te'alluk

⁶²⁸ “وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمُكِّتْ فِي الْأَرْضِ” R'ad Suresi 17, “insanlara fayda veren şeye gelince, o dünya durdukça durur” anlamındaki ayet.

⁶²⁹ < Levâzım-ı umûrdan gâfil ba'z-ı vükelâ-yı sâdedil evâhir asırda inkızâyâ karîb olan emr-i evâsıtâ kıyâs ile islâhına sa'y ider ve kendi tîr-i melâmete hedef ü araza-i telef olur. Ve-len yuslihu'l-attâru mâ efsedü'd-dehr minhû.

⁶³⁰ “لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ” Ra'd Suresi 38 “Her ecelin bir yazısı vardır” anlamındaki ayet.

⁶³¹ “يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُنْثِبُ” Ra'd Suresi 39 “Allah dilediğini siler, dilediğini de yerinde bırakır” anlamındaki ayet.

eylese ol şahs bi-nefsihî hıfz-ı sıhhat esbâbına mühtedî yâhûd bir tabîb-i hâzıkın hüsn-i tedbîrine mukârin olduğu gibi **her** devletin gâyet inhitâta bulûğî murâdu'llâh olmak alâmeti dahî mülûkde rüşd ü sedâd yâhûd tabîb-i hâzık makâmında hüsn-i tedbîr ashâbı vükelâya iktirân u istinâddır. **Her** devlet bekâsının şartı siyâsetdir. Bu dahî ya aklî ola hikmet-i ilmiyyeden bir kısım olan ilm-i siyâset-i mülûk gibi ya şer'î ola kitâbu'llâh ve sünnet-i Resûlullâh'da vârid olan ahkâm-ı ilâhiyye gibi siyâset-i şer'iyye siyâset-i akliyyeden muğni olmağla mülûk-i İslamiyye'ye düstûrû'l-ameldir. Pes **her** pâdişâh ki anınla âmil oldu te'yîd-i ilâhi ile mansûr u muzaffer olup dünyâ u âhiret sa'âdetini buldı. **Her** melik-i gaşûm ki mi'yâr-ı şer'a i'tibâr itmeyüp hevâ u heves ve dâ'iyye-yi nefse uydu lâcerem gayret-i ilâhiyye zuhûr idüp hazî-yi elîm ile cezâsın gördi. **Her** mülûk-i küffârın bekâ-yı devletine medâr-ı siyâset-i akliyyeye itinâ u i'tibârdır. Dünyâ küfr ile yıkılmaz zulümle yıkılır didükleri Türkî mesel bundan neş'et itmişdir. Pes **her** vaz' u hareket ki hâric ez-dâ'ire-yi kavânîn-i şer' ü akl ola. [29b] Lâbüd ol zevâl-i devlete illet olur ve **her** tâyife ki zimâm-ı umûrını avrat eline vire ber fehvâ-yı hadîs-i şerîf -len-yuflihu kavmün velel emerahum imra'etün-⁶³² âşub herc ü merceden emîn olup felâh bulmaz. Fi'lhakîka on iki kadar avrat bi-hasebû'z-zarûre serîr-i hükûmete geçüp zemânlarında halk-ı cihân pâ-y-mâl olup bir dem kederden emân bulmamışdır ve **her** vâlî ki seffâk-ı bî-pâk ola kasîrû'l-ömr ola gelmişdir ve **her** kat'-ı rızka mâ'il olan hâkim-i gâfilin killet zemânı kânûn-ı adl-i ilahîde anın gibidir ve **her** şehzâde ki pederini katl idüp yerine geçme müddeti altı aydan tecâvüz iderse bir seneye varmamışdır ve **her** kimse ki bir devletin zuhûr u kıyâmına sebep ola lâbüd ol devlet sacı elinde maktûl ola gelmişdir. Kezâlik **her** vezîr yâ emîr ki bir pâdişâhı iclâs ide ekser yâ anın yedinde maktûldür ve **her** devletde altıncı pâdişâh gâlibâ hal' olına gelmişdir ve **her** cünd ki bâb-ı hikmet meftûh ola esrâr-ı hakâyık-ı mülûkda fâ'iz olan dekâyık-ı pür-iber gâyeteye irmez. Evlâ budur ki kemiyyet-i hâme ol vâdîden keşîde inân kılına.

Hâtimetü'l-hâtîme

Bu nemekdân-ı bezm-i irfân ki fenn-i târîh kitâblarının netîcesi ve fihrisi gibidir. Müsevvedi ez'afû'z-zu'afâ ve ahkaru'l-hülefâ Hâcî Halîfe lakap Mustafâ ki mukâbele-

⁶³² لن يفلح قوم ولوا أمرهم امرأة "Başlarına bir kadın yönetici seçen kavim asla felah bulamaz" anlamında bir hadis.

yi süvâride ifnâ-yı ömürden sonra bu te'lîf sebebi ile bin elli sekiz evâhirinde ikinci halîfe olmuş idi. Teyessür-i ilahî ve te'yîd-i feyz-i nâmütenâhî ile cem' ü mutâla'asına muvaffak olduğu kütüb-i tevârih mâlini cedvellî takvîm tarzında üç cüze derc idüp ikinci cüz ki bin sene vekâyi'ni müştemildir. Mübtedî kâtibler tahrîrinde nev'an-ı usret çekmekle her sahîfe ellişer sene iken onar sene olmak üzere bir def'a dahı on cüz mikdârı bast olunup Takvîmü't-Tevârih iki nüsha kılındı. Müstefid olanlardan zikr bi'l-hayr-ı mültemesdir vekâyi' tafsîline vâkıf olmayan mübtedîler çendân zevklenmez ise de muntehîye tezkire olduğu kifâyet ider. Künh-i târihe vukûf murâd idenler Fezleke⁶³³ mukaddimesinde zikr olunan bin üç yüz te'lîfi görüp netîcesin bu medhalden zabt ideler ve's-selâm alâ men ittebe'a'l-hüdâ.

Nemukirü'l-hakîr-i celdî

sene 1073

temme

⁶³³ > Fezleke bu fakîrin târih-i kebîridir.

KAYNAKÇA

1. Kaynak Eserler

- Aktepe, Münir: **Şem'dânî-zâde Fındıklılı Süleyman Efendi Târihi Mür'î't-Tevârih**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1976
- Atsız: **Osmanlı Tarihine Ait Takvimler**, Ötüken, İstanbul 2019
- Bir, Atilla; Kaçar, Mustafa: **Uluğ Bey'in Astronomi Cetvelleri Zic-i Uluğ Bey**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara 2012
- Bursalı Mehmed Tahir: **Osmanlı Müellifleri**, haz. M. A. Yekta Saraç, TÜBA, Ankara 2016
- Dankoff – Hagen: **An Ottoman Cosmography: Translation of Cihânnümâ**, Brill, 2021
- Fazlıoğlu, İhsan: “Ali Kuşçu'nun el-Risâlet el-Muhammediye fî el-Hisâb Adlı Eserine Kâtip Çelebi'nin Yazdığı Şerh”, **Türk Dilleri Araştırmaları**, Festschrift in Honor of Andras J. E. Bodrogligeti (edt. K. Öztopçu) 17 (2007), s. 113-125
- Gemi, Abdullah Fatih: **“Katip Çelebi'nin İrşadü'l Hayara ile Ali Ufki Bey'in Turcarum Liturgia Eserlerinin Tahlili ve Metni”** Gazi Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Tarih Anabilim Dalı, Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013
- Giambattista Toderini: **Türklerin Yazılı Kültürü ve Edebiyatı**, çev. Mehmet Serdar Bekar, Yeditepe, İstanbul 2018, 330-356
- Kâtip Çelebi: **Cihannümâ**, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan nr. 1624
- Kâtip Çelebi: **Mîzânü'l-Hakk**, Fatih Kütüphanesi nr. 5335

- Kâtib Çelebi: **Takvîmü't-Tevârîh** c. 1 s.I, haz. Ali Suâvi, Paris 1291
- Kâtib Çelebi: **Fezleke**, haz. Zeynep Aycibin, Çamlıca, İstanbul 2016
- Kâtib Çelebi: **Kitâb-ı Cihânnümâ li-Kâtib Çelebi** 2 Cilt, haz. Fikret Sarıcaoğlu, Türk Tarih Kurumu, 1. cilt 2009 2. Cilt 2013, Ankara
- Kâtib Çelebi: **Levâmi'u'n-Nûr Fî Zulmet-i Atlas Minor**, haz. Ahmet Üstüner - H. Ahmet Arslantürk, TÜBA, Ankara 2017
- Kâtib Çelebi: **Müntehab-ı Bahriyye: Akdeniz ve Ege'nin Tarihi Coğrafyası 1645-1646**, haz. Fikret Sarıcaoğlu, Nadir Eserler Kitaplığı, İstanbul 2019
- Kâtib Çelebi: **Siyaset Nazariyesi / Düstûru'l-amel li Islâhi'l-halel**, haz. Ensar Köse, Büyüyenay, İstanbul 2016
- Kâtib Çelebi: **Takvîmü't-Tevârîh**, zeyilleriyle birlikte haz. İbrahim Müteferrika, Konstantiniye 1146
- Kâtib Çelebi: **Târih-i Frengi Tercümesi**, haz. İbrahim Solak, Palet yayınları, Konya 2010
- Kâtib Çelebi: **Tarih-i Konstantiniyye ve Kayâsire** haz. İbrahim Solak, Gençlik Kitabevi, Konya 2010
- Kâtib Çelebi: **Tuhfetü'l-Kibâr fî Esfâri'l-Bihâr**, haz. İdris Bostan, TÜBA, Ankara 2018
- Kâtib Çelebi: **Fezleketü Akvâli'l-Ahyâr fî 'İlmi't-Târîh ve'l-Ahbâr (Fezleketü't-Tevârîh)** haz. Seyyid Muhammed es-Seyyid, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2009
- Kâtib Çelebi: **Keşfü'z-Zunûn**, çev. Rüştü Balcı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2007
- Kâtib Çelebi: **Keşfü'z-Zünûn**, tercüme Rüştü Balcı, Tarih Vakfı Yurt yay. İstanbul 2007

- Kâtip Çelebi: **Kitâb-ı Cihannûmâ**, haz. Nevzat Bayhan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul 2008
- Kâtip Çelebi: **Kitâb-ı Cihânnûmâ: 360 Yıllık Bir Öykü**, haz. Bülent Özukan, Boyut, İstanbul 2012
- Kâtip Çelebi: **Mizânü'l-hakk fî İhtiyâri'l-ehakk**, haz. Mustafa Kara-Süleyman Uludağ, Marifet, 1990
- Kâtip Çelebi: **Mizanü'l-Hakk Fi İhtiyari'l-Ehakk**, haz. Orhan Şaik Gökyay, Süleyman Uludağ, Kabalcı, İstanbul 2008
- Kâtip Çelebi: **Mizânü'l-hakk fî İhtiyâri'l-ehakk**, haz. Orhan Şaik Gökyay, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1972
- Kâtip Çelebi: **Takvîmü't-Tevârîh**, haz. Semiha Nurdan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2009
- Muhaddis, Mîr Haşîm: **Tercüme-yi Takvîmü't-Tevârîh**, İhya-yı Kitâb, Tahran 1375(1997)
- Nas, Ahmet: **Hezârfen Hüseyin Efendi'nin "Tenkîhü't-Tevârih-i Mülûk" İsimli Eserinin Tahlili Ve Metin Tenkidi**, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan 2019
- Öksüz, Mustafa: **Şem'dânîzâde Fındıklılı Süleyman Efendi'nin Mür'î't-Tevârîh Adlı Eserinin (180B-345A) Tahlil ve Tenkidi Metni**, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009
- Özdemir, Kerim: **Hezârfen Hüseyin Efendi'nin "Tenkîhu't-Tevârih" Adlı Eserinin Selçukluların Zuhurundan Osmanlı Devleti'nin Kuruluşuna Kadar Geçen Bölümlerinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi**, yayımlanmamış

- yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa 2007
- Sarıcaoğlu, Fikret: “Piri Reis’in Kitab-ı Bahriyye’sinin İzinde Kâtib Çelebi’nin Yeni Bulunan Eseri: Kitâb-ı Müntehab-ı Bahriyye”, **Türklük Araştırmaları Dergisi**, 2004, s. 9-58
- Sevinç, Nurten: **Şehrîzâde Mehmed Said ve Kurretü’l-Ebsâr (Târîh-i Nevpeydâ) Adlı Eseri: Tahlil ve Metin**, yayınlanmamış doktora tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi tarih anabilim dalı, İstanbul 2020, s. 101
- Sofuoğlu, Selma: Kâtib Çelebi, **İrşâdü’l-hayârâ ilâ tarîhi’l-Yunan ve’r-Rum ve’n-Nasârâ**, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, mezuniyet tezi, İstanbul 1981
- Şehsuvaroğlu, Bedi N.: “İlham-al Mukaddes min-al Feyz-al Akdes Risalesi ve Kâtip Çelebi’nin İlmî Zihniyeti Hakkında Birkaç Söz”, **Kâtib Çelebi, Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler**, TTK, Ankara 1991 s. 151-176
- Şeyhî Mehmed Efendi: **Vekâyi’u’l-Fuzalâ Şeyhî’nin Şakâ’ik Zeyli**, haz. Ramazan Ekinci, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2018
- Taberî: **Milletler ve Hükümdarlar Tarihi**, çev. Zâkir Kadirî Ugan – Ahmet Temir, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1991
- Turan, Osman: **İstanbul’un Fethinden Önce Yazılmış Tarihi Takvimler**, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2007
- Üstüner, Ahmet: “**Levâmi’u’n-Nûr (Metin-Değerlendirme)**” İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2017

Yurtoğlu, Bilal: **Katip Çelebi'nin Yunan Roma ve Hristiyan Tarihi Hakkındaki Risalesi**, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2012

2. Araştırma ve İnceleme Eserleri

- Afyoncu, Erhan: “İbrâhim Müteferrika”, **DİA**, c. 21, s. 324-327
- Akgür, A. Necati: “Celâli Takvimi”, **DİA**, c. 7, s. 257-258
- Akpınar, Cemil: “İbn Cemâa, Bedreddin”, **DİA**, c. 19, s. 388-392
- Akpınar, Turgut: “Antoine Galland” **DİA**, c. 13, s. 337-338
- Alparslan, Ali: “İmâd-i Hasenî”, **DİA**, c. 22, s. 169-171
- And, Metin: **Minyatürlerle Osmanlı-İslam Mitologyası**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2020
- And, Metin: **Osmanlı Tasvir Sanatları 1: Minyatür**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2021, s. 360-361
- Aydüz, Salim: "Osmanlı Devleti'nde Müneccimbaşılik Müessesesi". **Belleten** 70 (2006) s. 212
- Birnbaum, Eleazar: “Kâtib Chelebi (1609-1657) and Alphabetization: A Methodological Investigation of the Autographs of His Kashf al-zunûn and Sullam al-Wusûl”, **Scribes et manuscrits du Moyen-Orient**, 1997, s. 247-248/19
- Çal, Halit: “Kâtip Çelebi'nin Mezarı”, **Sanat Tarihi Dergisi**, c. XXII, Sayı 1, 2013, s. 89-105
- Çavuşoğlu, Semiramis: “Kadıızadeliler” **DİA**, c. 24, s. 100-102
- DİA: “Şem‘dânîzâde Süleyman Efendi”, **DİA**, c. 38, s. 501-503
- Dindar, Bilal: “Bedreddin Simâvî” **DİA**, c. 5, s. 331-334
- Durmuş, İsmail: “Kazvînî, Hatîb”, **DİA**, c. XXV, s. 156-157

- Erdem, Yahya: “Kâtib Çelebi’nin Matbu İlk Kitabı: İtalyanca Takvîmü’t-Tevârîh”, **Müteferrika’nın İzinde**, Ötüken, İstanbul 2021, s. 69-74
- Gökyay, Orhan Şaik: **Kâtib Çelebi; Hayatı – Şahsiyeti - Eserleri**, “Kâtib Çelebi Hayatı ve Eserleri Hakkında İncelemeler”, TTK, Ankara 1991
- Görgün, Hilal: “Reiske, Johann Jacob”, **DİA**, c. 34, s. 544-545
- Günay, Hacı Mehmet: “İbnü’t-Türkmânî, Tâceddin”, **DİA**, c. 21, s. 235
- Hatiboğlu, İbrahim-: “İsrâiliyat”, **DİA**, c. 23, s. 199-202
- Birişik, Abdulhamit
- Hagen, Gottfried: **Bir Osmanlı Coğrafyacısı İşbaşında**, çeviri Hilal Görgün, Küre Yayınları, İstanbul 2015
- İlgürel, Mücteba: “Hüseyin Efendi, Hezarfen” **DİA**, c. 18, s. 544-546
- İlgürel, Mücteba: “Köprülü Mehmed Paşa”, **DİA**, c. 26, s. 258-260
- Kafadar, Cemal: “Sohbete Çelebi, Çelebiye Mecnûa...” **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecnûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı**, haz. Hatice Aynur v.d., Turkuaz, İstanbul 2012
- Kallek, Cengiz: “İbn Cemâa, İzzeddin”, **DİA**, c. 19, s. 393-394
- Koca, Ferhat: “İsfahânî, Muhammed b. Mahmûd”, **DİA**, c. 22, s. 510-511
- Köse, Saffet: “Erdebîlî, Yusuf b. İbrahim”, **DİA**, c. 11, s. 279-280
- Kurnaz, Cemal: “Felek”, **DİA**, c. XII, s. 306-307
- Kutluer, İlhan: “Mîzânü’l-Hak”, **DİA**, c. 30, s. 216-218
- Kutluer, İlhan: “Keşfü’z-Zünûn”, **DİA**, c. 25, s. 321-322

- Menage, V.: “Osmanlı Tarihinin Başlangıcı”, çev. Salih Özbaran, **Tarih Enstitüsü Dergisi**, sayı 9, 1978, s. 227-240 ve Salim Aydüz, "Osmanlı Devleti'nde Münecimbaşılık Müessesesi". **BELLETEN** 70 (2006): 167-264
- Ménage, V: “Sultan II. Murad’ın Yıllıkları”, çev. Salih Özbaran, **Tarih Dergisi**, c. 0, sayı 33, s. 79-98
- O’Connel, James F. v.d.: “When Did Homo Sapiens First Reach Southeast Asia and Sahul?” **PNAS** 2018, vol. 115 no. 34
- Özaydın, Abdülkerim: “Ebü’l-Fidâ”, **DİA**, c. 10, s. 320-321
- Özaydın, Abdülkerim: “el-Muhtasar”, **DİA**, c. 31, s. 70-71
- Özcan, Abdülkadir: “Fezleketü’t-Tevârih”, **DİA** c. XII, S. 542-544
- Özcan, Abdülkadir: “Şeyhî Mehmed Efendi” **DİA**, c. 39, s. 82-84
- Özel, Ahmet: “İbn Dakîûl’îd”, **DİA**, c. 19, s. 407-409
- Sabev, Orlin: **İbrahim Müteferrika ya da İlk Osmanlı Matbaa Serüveni**, Yeditepe, İstanbul 2016
- Sarıcaoğlu, Fikret: “Kâtib Çelebi’nin Otobiyografileri” **İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi**, sayı 37, s. 297-319, 2002
- Savi, Saime İnal: “Senâî” **DİA**, c. 36, s. 502-503
- Serin, Muhittin: “Yusuf Efendi, Demircikulu”, **DİA**, c. Ek-2, s. 677-678
- Tansel, Fevziye A.: “N. Kemal’in Osmanlı Tarihi’ne Dair Bilgimizi Tashih ve İkmal Eden Yeni Notlar”, **Belleten**, c. XXIV sayı 94, 1960
- Tokat, Feyza: **Hezârfen Hüseyin Efendi’nin “Tuhfetü’l- Erîbi’n-Nâfia Li’r-Rûhânî Ve’t-Tabîb”i (İnceleme-Metin-Dizin)**, yayımlanmamış doktora tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2012

- Topaloğlu, Nuri “Kurtubî, Ahmed b. Ömer”, **DİA**, c. 26, s. 454-455
- Tosun, Necdet “Sa’deddîn-i Kâşgârî” **DİA**, c. 35, s. 391-392,
- Turan, Osman: **Oniki Hayvanlı Türk Takvimi**, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, İstanbul 1941
- Uçman, Abdullah: “Ali Suâvi” **DİA**, c.2, s. 445-448
- Unat, Yavuz: “Siczî, Ebû Saîd, **DİA**, c. 37, s. 145-146
- Yaran, Rahmi “Siğnâkî”, **DİA**, c. 37, 164-166
- Yiğit, İsmail “Müstekfî-Billâh, Süleyman b. Ahmed”, **DİA**, c. 32, s. 140
- Yurtoğlu, Bilal: “**Keşfü’z-Zünûn ve Katip Çelebi’nin Bilim Anlayışı**” Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2008
- Yurtoğlu, Bilal: **Katip Çelebi**, Atatürk Kültür Merkezi, Ankara 2009

3. Başvuru Kitapları

- Afyoncu, Erhan: **Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Araştırma Rehberi**, Yeditepe, İstanbul 2016
- Özcan, Abdülkadir: **Osmanlı’da Tarih Yazımı ve Kaynak Türleri**, Kronik, İstanbul 2020
- Öztürk, Necdet: **Osmanlı Tarihçileri**, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2018
- Yılmaz, Mehmet: **Kâtip Çelebi Bibliyografyası**, Kültür A.Ş., İstanbul 2011

4. Çevrimiçi Kaynaklar

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Kataloğu

<http://katalog.istanbul.edu.tr/>, 20 Ekim 2021

Fransız Ulusal Kütüphanesi Kataloğu

<https://gallica.bnf.fr/accueil/fr>, 20 Ekim 2021

Kubbealtı Lugatı

<http://lugatim.com>, 20 Ekim 2021

Ku'ran-ı Kerim meali ve tefsiri

<https://kuran.diyamet.gov.tr/Tefsir/> 20 Ekim 2021

Milli Kütüphane Kataloğu

<https://dijital-kutuphane.mkutup.gov.tr>, 20 Ekim 2021

Ötüken Sözlük

<http://www.otukensozluk.com/>, 20 Ekim 2021

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Kataloğu

<http://www.yazmalar.gov.tr/>, 20 Ekim 2021

Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi Kataloğu

<https://kutuphane.ttk.gov.tr>, 30 Ekim 2021

Türk Tarih Kurumu Tarih Çevirme Kılavuzu

<https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/> 28 Ekim 2021

EKLER

Ek-1

Süleymaniye Kütüphanesi Atıf Efendi koleksiyonu nr. 1873'teki Takvîmü't-Tevârîh nüshası

أهون

این کتاب در سال ۱۰۰۰ هجری قمری
 در شهر تبریز در روز ۱۰
 در ماه ۱۰ در سال ۱۰۰۰
 در روز ۱۰ در ماه ۱۰
 در سال ۱۰۰۰ هجری قمری

[illegible][illegible]

جدول تقویم قایم مابین سده از تاریخ هجرت					
شماره	روز	روز	روز	روز	روز
۱	۱	۲	۳	۴	۵
۲	۶	۷	۸	۹	۱۰
۳	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۴	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
۵	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵
۶	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۷	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵
۸	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰
۹	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵
۱۰	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰
۱۱	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵
۱۲	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰
۱۳	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵
۱۴	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰
۱۵	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵
۱۶	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰
۱۷	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵
۱۸	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰
۱۹	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵
۲۰	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰
۲۱	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۴	۱۰۵
۲۲	۱۰۶	۱۰۷	۱۰۸	۱۰۹	۱۱۰
۲۳	۱۱۱	۱۱۲	۱۱۳	۱۱۴	۱۱۵
۲۴	۱۱۶	۱۱۷	۱۱۸	۱۱۹	۱۲۰
۲۵	۱۲۱	۱۲۲	۱۲۳	۱۲۴	۱۲۵
۲۶	۱۲۶	۱۲۷	۱۲۸	۱۲۹	۱۳۰
۲۷	۱۳۱	۱۳۲	۱۳۳	۱۳۴	۱۳۵
۲۸	۱۳۶	۱۳۷	۱۳۸	۱۳۹	۱۴۰
۲۹	۱۴۱	۱۴۲	۱۴۳	۱۴۴	۱۴۵
۳۰	۱۴۶	۱۴۷	۱۴۸	۱۴۹	۱۵۰
۳۱	۱۵۱	۱۵۲	۱۵۳	۱۵۴	۱۵۵
۳۲	۱۵۶	۱۵۷	۱۵۸	۱۵۹	۱۶۰
۳۳	۱۶۱	۱۶۲	۱۶۳	۱۶۴	۱۶۵
۳۴	۱۶۶	۱۶۷	۱۶۸	۱۶۹	۱۷۰
۳۵	۱۷۱	۱۷۲	۱۷۳	۱۷۴	۱۷۵
۳۶	۱۷۶	۱۷۷	۱۷۸	۱۷۹	۱۸۰
۳۷	۱۸۱	۱۸۲	۱۸۳	۱۸۴	۱۸۵
۳۸	۱۸۶	۱۸۷	۱۸۸	۱۸۹	۱۹۰
۳۹	۱۹۱	۱۹۲	۱۹۳	۱۹۴	۱۹۵
۴۰	۱۹۶	۱۹۷	۱۹۸	۱۹۹	۲۰۰
۴۱	۲۰۱	۲۰۲	۲۰۳	۲۰۴	۲۰۵
۴۲	۲۰۶	۲۰۷	۲۰۸	۲۰۹	۲۱۰
۴۳	۲۱۱	۲۱۲	۲۱۳	۲۱۴	۲۱۵
۴۴	۲۱۶	۲۱۷	۲۱۸	۲۱۹	۲۲۰
۴۵	۲۲۱	۲۲۲	۲۲۳	۲۲۴	۲۲۵
۴۶	۲۲۶	۲۲۷	۲۲۸	۲۲۹	۲۳۰
۴۷	۲۳۱	۲۳۲	۲۳۳	۲۳۴	۲۳۵
۴۸	۲۳۶	۲۳۷	۲۳۸	۲۳۹	۲۴۰
۴۹	۲۴۱	۲۴۲	۲۴۳	۲۴۴	۲۴۵
۵۰	۲۴۶	۲۴۷	۲۴۸	۲۴۹	۲۵۰
۵۱	۲۵۱	۲۵۲	۲۵۳	۲۵۴	۲۵۵
۵۲	۲۵۶	۲۵۷	۲۵۸	۲۵۹	۲۶۰
۵۳	۲۶۱	۲۶۲	۲۶۳	۲۶۴	۲۶۵
۵۴	۲۶۶	۲۶۷	۲۶۸	۲۶۹	۲۷۰
۵۵	۲۷۱	۲۷۲	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۵
۵۶	۲۷۶	۲۷۷	۲۷۸	۲۷۹	۲۸۰
۵۷	۲۸۱	۲۸۲	۲۸۳	۲۸۴	۲۸۵
۵۸	۲۸۶	۲۸۷	۲۸۸	۲۸۹	۲۹۰
۵۹	۲۹۱	۲۹۲	۲۹۳	۲۹۴	۲۹۵
۶۰	۲۹۶	۲۹۷	۲۹۸	۲۹۹	۳۰۰
۶۱	۳۰۱	۳۰۲	۳۰۳	۳۰۴	۳۰۵
۶۲	۳۰۶	۳۰۷	۳۰۸	۳۰۹	۳۱۰
۶۳	۳۱۱	۳۱۲	۳۱۳	۳۱۴	۳۱۵
۶۴	۳۱۶	۳۱۷	۳۱۸	۳۱۹	۳۲۰
۶۵	۳۲۱	۳۲۲	۳۲۳	۳۲۴	۳۲۵
۶۶	۳۲۶	۳۲۷	۳۲۸	۳۲۹	۳۳۰
۶۷	۳۳۱	۳۳۲	۳۳۳	۳۳۴	۳۳۵
۶۸	۳۳۶	۳۳۷	۳۳۸	۳۳۹	۳۴۰
۶۹	۳۴۱	۳۴۲	۳۴۳	۳۴۴	۳۴۵
۷۰	۳۴۶	۳۴۷	۳۴۸	۳۴۹	۳۵۰
۷۱	۳۵۱	۳۵۲	۳۵۳	۳۵۴	۳۵۵
۷۲	۳۵۶	۳۵۷	۳۵۸	۳۵۹	۳۶۰
۷۳	۳۶۱	۳۶۲	۳۶۳	۳۶۴	۳۶۵
۷۴	۳۶۶	۳۶۷	۳۶۸	۳۶۹	۳۷۰
۷۵	۳۷۱	۳۷۲	۳۷۳	۳۷۴	۳۷۵
۷۶	۳۷۶	۳۷۷	۳۷۸	۳۷۹	۳۸۰
۷۷	۳۸۱	۳۸۲	۳۸۳	۳۸۴	۳۸۵
۷۸	۳۸۶	۳۸۷	۳۸۸	۳۸۹	۳۹۰
۷۹	۳۹۱	۳۹۲	۳۹۳	۳۹۴	۳۹۵
۸۰	۳۹۶	۳۹۷	۳۹۸	۳۹۹	۴۰۰
۸۱	۴۰۱	۴۰۲	۴۰۳	۴۰۴	۴۰۵
۸۲	۴۰۶	۴۰۷	۴۰۸	۴۰۹	۴۱۰
۸۳	۴۱۱	۴۱۲	۴۱۳	۴۱۴	۴۱۵
۸۴	۴۱۶	۴۱۷	۴۱۸	۴۱۹	۴۲۰
۸۵	۴۲۱	۴۲۲	۴۲۳	۴۲۴	۴۲۵
۸۶	۴۲۶	۴۲۷	۴۲۸	۴۲۹	۴۳۰
۸۷	۴۳۱	۴۳۲	۴۳۳	۴۳۴	۴۳۵
۸۸	۴۳۶	۴۳۷	۴۳۸	۴۳۹	۴۴۰
۸۹	۴۴۱	۴۴۲	۴۴۳	۴۴۴	۴۴۵
۹۰	۴۴۶	۴۴۷	۴۴۸	۴۴۹	۴۵۰
۹۱	۴۵۱	۴۵۲	۴۵۳	۴۵۴	۴۵۵
۹۲	۴۵۶	۴۵۷	۴۵۸	۴۵۹	۴۶۰
۹۳	۴۶۱	۴۶۲	۴۶۳	۴۶۴	۴۶۵
۹۴	۴۶۶	۴۶۷	۴۶۸	۴۶۹	۴۷۰
۹۵	۴۷۱	۴۷۲	۴۷۳	۴۷۴	۴۷۵
۹۶	۴۷۶	۴۷۷	۴۷۸	۴۷۹	۴۸۰
۹۷	۴۸۱	۴۸۲	۴۸۳	۴۸۴	۴۸۵
۹۸	۴۸۶	۴۸۷	۴۸۸	۴۸۹	۴۹۰
۹۹	۴۹۱	۴۹۲	۴۹۳	۴۹۴	۴۹۵
۱۰۰	۴۹۶	۴۹۷	۴۹۸	۴۹۹	۵۰۰

جدول وقایع مائه تا سده از تاریخ هجرت					
سال	ایکم	دوم	ششم	البی	بی
۱۰۰۰	...	...	...	...	...
۱۰۰۱	...	...	...	...	...
۱۰۰۲	...	...	...	...	...
۱۰۰۳	...	...	...	...	...
۱۰۰۴	...	...	...	...	...
۱۰۰۵	...	...	...	...	...
۱۰۰۶	...	...	...	...	...
۱۰۰۷	...	...	...	...	...
۱۰۰۸	...	...	...	...	...
۱۰۰۹	...	...	...	...	...
۱۰۱۰	...	...	...	...	...
۱۰۱۱	...	...	...	...	...
۱۰۱۲	...	...	...	...	...
۱۰۱۳	...	...	...	...	...
۱۰۱۴	...	...	...	...	...
۱۰۱۵	...	...	...	...	...
۱۰۱۶	...	...	...	...	...
۱۰۱۷	...	...	...	...	...
۱۰۱۸	...	...	...	...	...
۱۰۱۹	...	...	...	...	...
۱۰۲۰	...	...	...	...	...
۱۰۲۱	...	...	...	...	...
۱۰۲۲	...	...	...	...	...
۱۰۲۳	...	...	...	...	...
۱۰۲۴	...	...	...	...	...
۱۰۲۵	...	...	...	...	...
۱۰۲۶	...	...	...	...	...
۱۰۲۷	...	...	...	...	...
۱۰۲۸	...	...	...	...	...
۱۰۲۹	...	...	...	...	...
۱۰۳۰	...	...	...	...	...
۱۰۳۱	...	...	...	...	...
۱۰۳۲	...	...	...	...	...
۱۰۳۳	...	...	...	...	...
۱۰۳۴	...	...	...	...	...
۱۰۳۵	...	...	...	...	...
۱۰۳۶	...	...	...	...	...
۱۰۳۷	...	...	...	...	...
۱۰۳۸	...	...	...	...	...
۱۰۳۹	...	...	...	...	...
۱۰۴۰	...	...	...	...	...
۱۰۴۱	...	...	...	...	...
۱۰۴۲	...	...	...	...	...
۱۰۴۳	...	...	...	...	...
۱۰۴۴	...	...	...	...	...
۱۰۴۵	...	...	...	...	...
۱۰۴۶	...	...	...	...	...
۱۰۴۷	...	...	...	...	...
۱۰۴۸	...	...	...	...	...
۱۰۴۹	...	...	...	...	...
۱۰۵۰	...	...	...	...	...

جدول وقایع مائه تا سده از تاریخ هجرت					
سال	ایکم	دوم	ششم	البی	بی
۱۰۵۰	...	...	...	...	...
۱۰۵۱	...	...	...	...	...
۱۰۵۲	...	...	...	...	...
۱۰۵۳	...	...	...	...	...
۱۰۵۴	...	...	...	...	...
۱۰۵۵	...	...	...	...	...
۱۰۵۶	...	...	...	...	...
۱۰۵۷	...	...	...	...	...
۱۰۵۸	...	...	...	...	...
۱۰۵۹	...	...	...	...	...
۱۰۶۰	...	...	...	...	...
۱۰۶۱	...	...	...	...	...
۱۰۶۲	...	...	...	...	...
۱۰۶۳	...	...	...	...	...
۱۰۶۴	...	...	...	...	...
۱۰۶۵	...	...	...	...	...
۱۰۶۶	...	...	...	...	...
۱۰۶۷	...	...	...	...	...
۱۰۶۸	...	...	...	...	...
۱۰۶۹	...	...	...	...	...
۱۰۷۰	...	...	...	...	...
۱۰۷۱	...	...	...	...	...
۱۰۷۲	...	...	...	...	...
۱۰۷۳	...	...	...	...	...
۱۰۷۴	...	...	...	...	...
۱۰۷۵	...	...	...	...	...
۱۰۷۶	...	...	...	...	...
۱۰۷۷	...	...	...	...	...
۱۰۷۸	...	...	...	...	...
۱۰۷۹	...	...	...	...	...
۱۰۸۰	...	...	...	...	...
۱۰۸۱	...	...	...	...	...
۱۰۸۲	...	...	...	...	...
۱۰۸۳	...	...	...	...	...
۱۰۸۴	...	...	...	...	...
۱۰۸۵	...	...	...	...	...
۱۰۸۶	...	...	...	...	...
۱۰۸۷	...	...	...	...	...
۱۰۸۸	...	...	...	...	...
۱۰۸۹	...	...	...	...	...
۱۰۹۰	...	...	...	...	...
۱۰۹۱	...	...	...	...	...
۱۰۹۲	...	...	...	...	...
۱۰۹۳	...	...	...	...	...
۱۰۹۴	...	...	...	...	...
۱۰۹۵	...	...	...	...	...
۱۰۹۶	...	...	...	...	...
۱۰۹۷	...	...	...	...	...
۱۰۹۸	...	...	...	...	...
۱۰۹۹	...	...	...	...	...
۱۱۰۰	...	...	...	...	...

202

12[illegible]

218

حضرت ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ	حضرت عمر الفاروق رضی اللہ عنہ	حضرت عثمان غنی رضی اللہ عنہ	حضرت علی المرتضیٰ رضی اللہ عنہ	جذول خلیفہ و ملوک	اسماء و دل	بنی امیہ	ملوک د ابویہ	آل عباس	بنی امیہ	بنی رستم	بنی مدیبار	بنی اسد	بنی علب	الکلب	بنی طایف	بنی ریکاد	الکلب	الکلب	ملوک طایف	بنی اخینور	بنی طویون	فاطمیتون
اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	

219

اسماء و دل	بنی ریکاد	الکلب	بنی طایف	بنی رستم	بنی مدیبار	بنی اسد	بنی علب	الکلب	بنی طایف	بنی ریکاد	الکلب	الکلب	ملوک طایف	بنی اخینور	بنی طویون	فاطمیتون
اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال	اودا و جی سہ جہاد و الفی سہ سال

قنداس

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کلامه اموردن عالی حضرت جلوساده دل
کلامه انصافه برب الامان
کلامه انصافه برب الامان
کلامه انصافه برب الامان

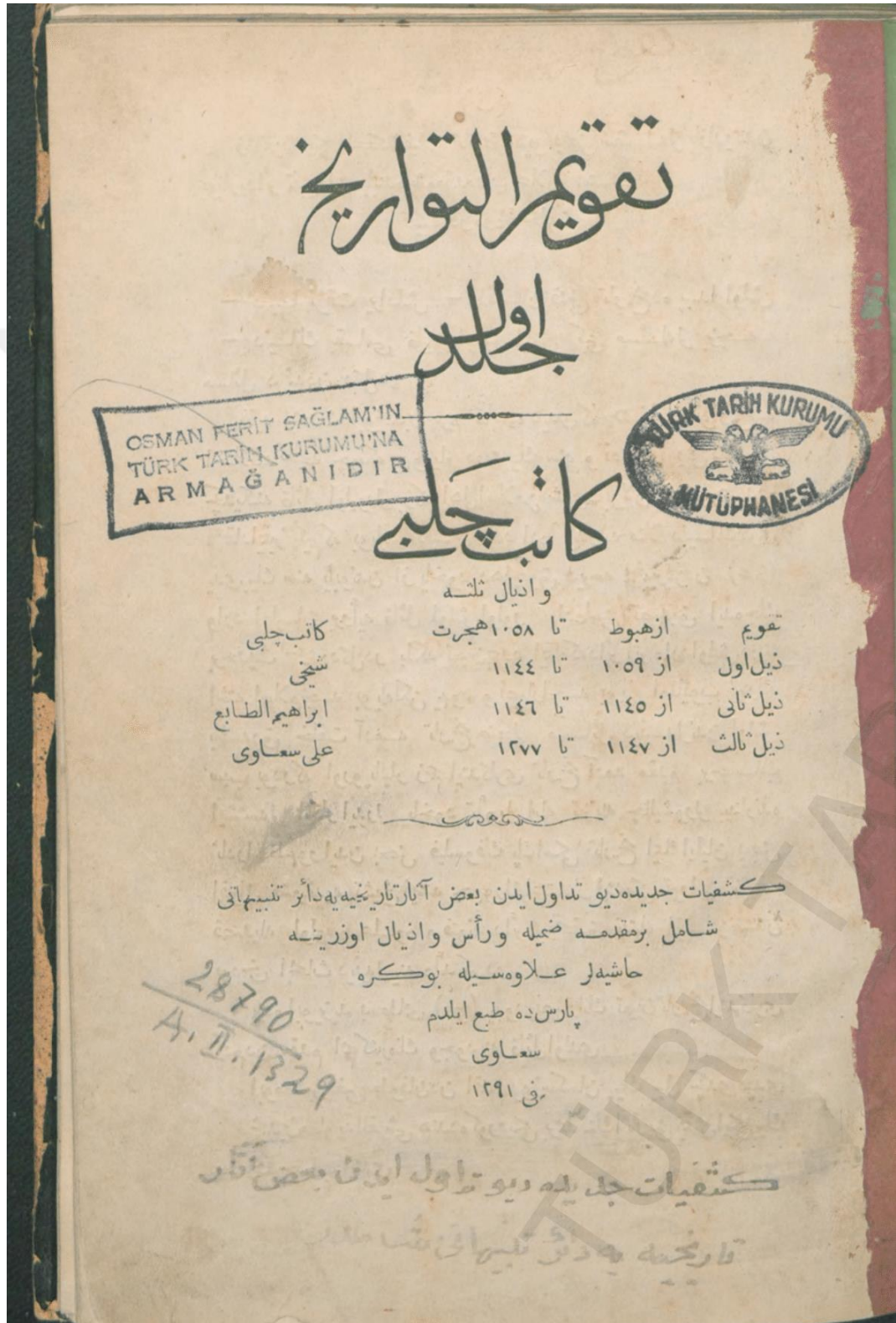
Ek-2

İstanbul Araştırmaları Enstitüsünde SR_000291'de bulunan Takvîmü't-Tevârîh nüshası

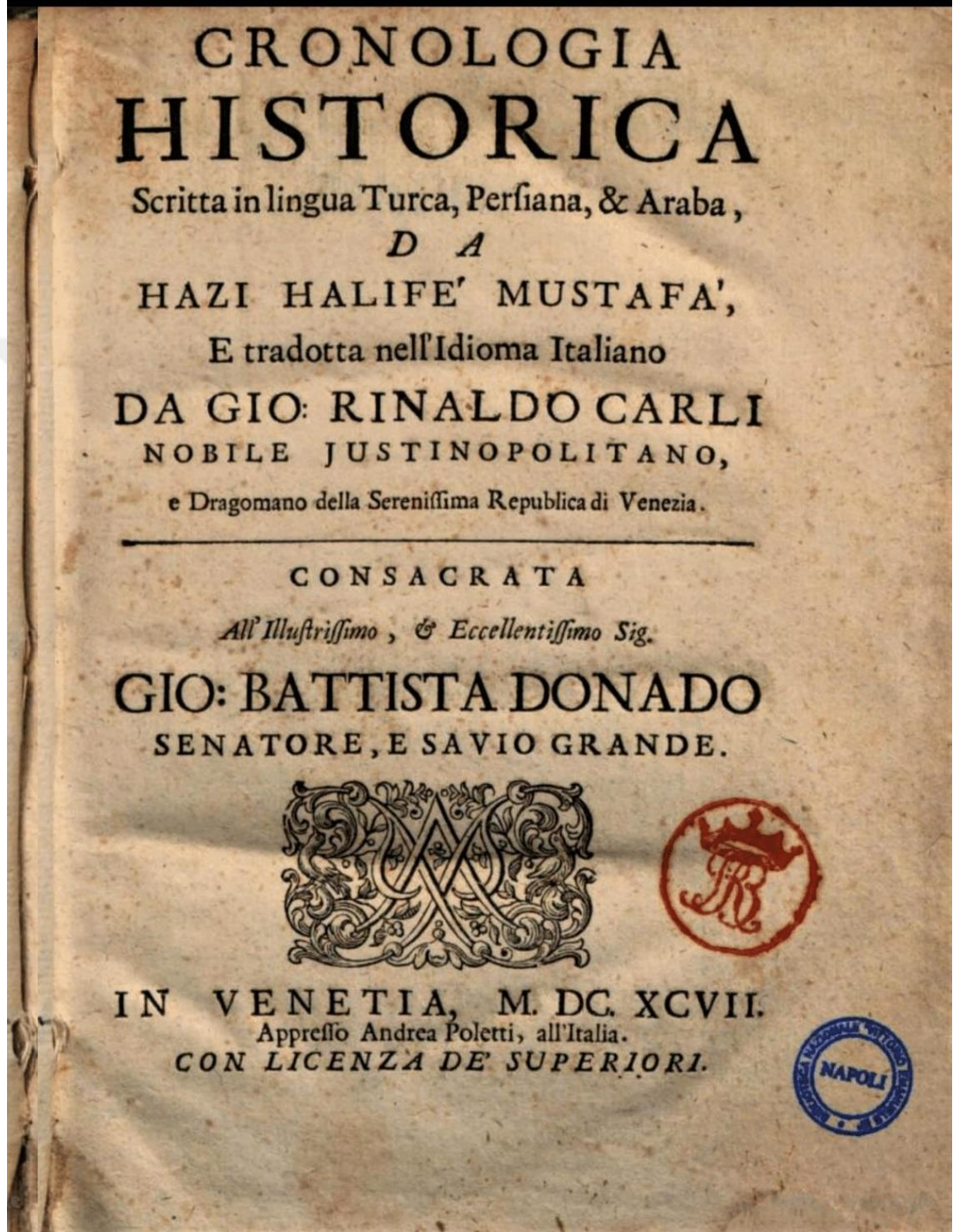
Ek-3

Ali Suavi'nin Takvîmü't-Tevârîh zeyli

Ek-4

Rinaldo Carli'nin Takvîmü't-Tevârîh tercümesi

Ek-5

Mîr Hâşîm Muhaddis'in Takvîmü't-Tevârîh tercümesi

